

GREGORY BENFORD

Az Alapítvány félelme

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:

Gregory Benford: Foundation's Fear

HarperPrism, 1997

Copyright © 1997 by Gregory Benford

All rights reserved.

Published by arrangement with

Ralph M. Vicinanza, Ltd.

New York, USA

Greg Bearnek és David Brinnek, utastársaimnak az idegen vizeken.

Fordította

SZÁNTAI ZSOLT

Szaklektor

Torkos Attila

Borító

Preyer Viktor és Hévízi Gábor

ISBN 963 9020 80 X

Hungarian translation © Szántai Zsolt, 1997

Hungarian edition © Szukits Könyvkiadó, 1997

Lektor: Szóts Katalin

Tördelőszerkesztő: SPEKTRUM REPRO BT., Szentmiklósi Csaba

Színre bontás: A-SzínVonal Bt.

Szerkesztő: Dobos Tamás

Felelős kiadó: Szukits László

Felelős szerkesztő: Hunyadi Csaba

Szegedi Kossuth Nyomda Kft.

Felelős vezető: Gera Imre

ÚTMUTATÓ ÉS ELŐSZÓ AZ ENCYCLOPEDIA GALACTICA VILÁGÁHOZ

A táguló univerzumok korát éljük. Miközben Világegyetemünk határa az Ősrobbanás energiájától hajtva minden irányban az örökkévalóság felé rohan, Teret és Időt hozva létre, parányi Földünkön számos elképzelt univerzummal ugyanez történik. A kezdetben csupán egy-egy történetben megfogant világ az írói képzelet, az olvasói lelkesedés és a szerkesztői nyomás hatására újabb és újabb regényeket hív életre, melyek által sokkal árnyaltabbá, összetettebbé és kifinomultabbá- egyszóval élőbbé- válik.

Nem kerülhetette el ezt a sorsot Frank Herbert *Dűnéje*, Anne Rice *Vámpírkrónikái*, vagy Isaac Asimov *Alapítványa* sem- hogy csak hármat említsünk a rengetegből.

Ezen univerzumok tágulása a legritkább esetben egyirányú. Ilyenkor az egymás után megjelenő kötetek időben előrehaladó eseménysort írnak le, mint Herbert *Dűne*-ciklusa. A kitalált világok többsége viszont mozaikszerűen épül fel; egy-egy újabb „folytatás” a már ismert események előtt vagy akár azokkal egy időben más helyen megesett dolgokról szól, mint például Greg Bear *Eonja (Eon)*, *Örökkévalósága (Eternity)* és *Öröksége (Legacy)*.

Asimov jövő-víziója talán még e több irányban egyszerre táguló fiktív világegyetemek között is egyedülálló. Részben, mert immár több mint fél évszázada folyamatosan bővül, részben, mert eredetileg három, egymástól teljesen független elképzelt világként indult, melyeknek fúziója csak negyven esztendő után következett be, és végül azért is, mert alkotója halála után előbb egy, most pedig további három másik világteremtő mester keze nyomán horizontja ismét a messzeség felé tolódik.

Nézzük hát, miképpen született meg az a regényfolyam, mely húszezer évet ölel fel az emberiség történetéből!

1939-ben a fiatal Isaac Asimov megírta első robot-novelláját, a *Robbie-t (Robbie)*. A következő két évben ezt további két írás, a *Logika (Reason)*, majd a *Te hazug! (Liar!)* követte. És miközben újabb és újabb történetek születtek tollából- s ezek kapcsán kezdett kirajzolódni egy világ a maga pozitronagyú robotjaival Asimov belevetette magát egy másik univerzum megteremtésébe is. 1941 és 1950 között hívta életre *Alapítványait*, melyeknek történetét kilenc novellában mesélte el. Ezeket az eredetileg folytatásokban megjelenő írásokat később a Gnome Press kiadó a klasszikus *Alapítvány-trilógia* három kötetében foglalta egybe: *Alapítvány (Foundation)*, *Alapítvány és Birodalom (Foundation and Empire)* és *Második Alapítvány (Second Foundation)*. Az 1950-es év szemtanúja lehetett az *Én, a robot (I, Robot)* című novellagyűjtemény kiadásának is, mely kilenc történetet tartalmazott.

Alighogy elhagyta *Alapítvány-univerzumát*, az író nekikezdett egy harmadik fiktív világ, a Galaktikus Birodalom megrajzolásának is. Ennek jegyében írta meg 1950-ben a *Kavics az égben (Pebble in the Sky)*, majd a következő két év során *A csillagok, akár a por (The Stars Like Dust)* és *Az űr áramlatai (The Currents of Space)* című műveit.

1953-at írtunk, amikor Asimov visszatért robotjaihoz; immár nem novellát, hanem robotregényt alkotott, mely az *Acélbarlangok (The Caves of Steel)* címet kapta. Két évre rá azután megszületett a folytatás, *A mezítelen nap (The Naked Sun)*, és a szerző úgy tervezte, lesz egy harmadik rész is, hogy Robotvilágát ugyanúgy trilógiába foglalhassa, mint az *Alapítvány-* és a *Birodalom-univerzumokat*. 1958-ban hozzá is kezdett a befejező kötethez, melynek *A végtelen korlátai (The Bounds of Infinity)* címet szánta. A történet azonban sehogy sem akart sikerülni, és Asimov négy fejezet után feladta. Hagyta hát a robotokat, a Birodalmat és az *Alapítványokat*, és egészen más témákról írt.

1966 során az *Alapítvány-trilógia* elnyerte a legjobb science fiction sorozatért járó Hugo-díjat. Hét évvel később jó barátja, Lester del Rey nyaggatására Asimov asztalhoz ült, hogy újabb *Alapítvány-történetet* írjon *Villámhárító (Lightning Rod)* címmel. Tizennégy oldal papírra vetése után azonban az egészet írásztala fiókjába süllyesztette. További nyolc év elteltével a lelkes olvasók és a könyörtelen kiadó immár életveszélyessé váló nyomására mégis elővette a *Villámhárítót*, és folytatta, ahol előzőleg abbahagyta. A születő *Alapítvány-regény* nevét az *Alapítványok kutyaszorítóban-ra (Foundations at Bay)* változtatta, majd a könyv végül 1982-ben *Az Alapítvány pereme (Foundation's Edge)* címen látott napvilágot. És egy nagyon furcsa dolog történt: az *Alapítvány-univerzumban* robotok jelentek meg! No, nem mint tényleges szereplők.

Még nem. Még csak mint legenda, mint az idő homályába vesző lények, akik az emberiség korai történelmének formálásában játszottak szerepet.

Asimov gondolt egyet, és összekapcsolta az eredetileg különálló három világot: a Robot-, a Birodalom- és az Alapítvány-univerzumot. És ami ezek után következett, az nem más, mint egy parádés, mesteri sageremtés. 1982-ben kiadták a *Robottörténeteket (The Complete Robot)*, mely az *Én, a robot* epizódjain kívül tartalmazta az azóta írt összes többi ilyen témájú novellát is. Egy évvel később megszületett végre a harmadik robotregény; ez azonban *A végtelen korlátai* helyett *A Hajnal bolygó robotjai (The Robots of Dawn)* címet viseli, és semmi köze az 1958-as kudarcba fulladt kísérlethez. Sőt nem egyszerűen egy robot-trilógia befejező kötete, hanem újabb kapocs az univerzumok egyesítésében: a robotika korszakában felmerül az Alapítvány-kötetekben (történeti időrendben sokkal későbbben) kikristályosodó pszichohistória gondolata.

Az 1985-ös esztendő során az olvasó kezébe került egy negyedik robotregény, a *Robotok és Birodalom (Robots and Empire)*, majd egy évre rá az *Alapítvány és Föld (Foundation and Earth)*, és az egységesülő univerzum egyre határozottabb formát öltött. A mester ezek után az Alapítvány-könyvek Alapítványainak születésére irányította figyelmét, és elmesélte a legendás alapító, Hari Seldon pályájának indulását egy újabb műben. Ez a kötet magyarul sajnálatos módon *Az Alapítvány előtt* címet kapta, mely nem adja híven vissza az angol eredeti jelentését (*Prelude to Foundation*; azt jelenti: Előjáték az Alapítványhoz), és ezért könnyen összetéveszthető egy későbbi könyvvel, melyről még lesz szó. *Az Alapítvány előtt (Prelude to Foundation)* egyébként 1988-ban jutott el a könyvesboltokba.

A következő évben ünnepelte Asimov írói karrierjének ötvenéves jubileumát. Vele tartottak íróársai is: a mester tiszteletére Martin H. Greenberg szerkesztésében megjelent egy könyv, *Az Alapítvány barátai (Foundation's Friends)*, mely számos, az asimovi világokban játszódó novellát tartalmazott. Ezen történetek közül néhány beilleszthető a Robot-Birodalom-Alapítvány-ságába; később tesztek említést róluk.

1991. Az idős mester végre elérkezettnek látta az időt arra, hogy Hari Seldon, az Alapítványok regénybeli létrehozójának alkotó életszakaszát élénk tárja. Nekikezdett hát élete utolsó kötetének, mely időben ama magyarul hibásan elnevezett *Az Alapítvány előtt (Prelude to Foundation)* után játszódik. Angol címe: *Forward the Foundation*. A magyar kiadás borítóján jobb híján az *Előjáték az Alapítványhoz* (Cédrus Kiadó, 1993) felirat szerepel, pedig hát ez az angol cím jelenti azt, hogy „Az Alapítvány előtt”. Gyakorlatilag tehát az történt, hogy a két utolsó Asimov-regény angol elnevezésének magyar megfelelőjét felcserélték. Mindenesetre az egyértelműség érdekében a továbbiakban is a magyar (hibás) címet fogom használni, de mellette mindig ott lesz az angol eredeti.

Asimov mester sokáig várt Hari Seldon alakjának megfestésével. Hogy miért, arról minden beszámolónál hívebben szólnak saját szavai: „Nem írhattam volna meg ezt a könyvet negyven- vagy harminc, húsz, vagy akár tíz- évvel ezelőtt. Azért van ez, mert az évek során apránként jutottam el az Alapítvány forrásához: Hari Seldonhoz. Ma már rendelkezem az idő ajándékával: a Tapasztalattal (vannak, akik bölcsességnek neveznék, de én elzárkózom az ilyen leplezetlen önmagasztalástól). Csak most vagyok képes az olvasóimnak lefesteni Hari Seldont élete legkritikusabb, alkotó éveiben... Tudjátok, az idő folyamán Hari Seldon az én saját alteregómmá nőtte ki magát... Korábbi könyveimben Hari Seldon csupán egy legenda volt- az *Előjáték*-kal (*Forward the Foundation*) viszont életre keltettem.” (Isaac Asimov, 1991. június).

Elkészült tehát a végső kötet, mellyel Asimov feltette írói pályafutására a koronát. Immár felépült az a jövő-vízió, mely a három világegyetem egyesítése révén egy döbbenetes ívű tanmesévé nőtte ki magát, és melyet a Robot-Birodalom-Alapítvány Univerzum helyett talán bölcsőbb az Encyclopedia Galactica-saga névvel illetni. Utolsó regényében Asimov egy elegáns oldalvágással egy korábbi könyvét, a *Nemesis*t (*Nemesis*, 1989) is sagája részévé teszi, ámbar inkább csak egy korai legendaként, és nem tényleg megtörtént eseményként említve a benne leírtakat.

Az *Előjáték az Alapítványhoz (Forward the Foundation)* a klasszikus Alapítvány-trilógia köteteinek felépítését követi: négy, egyenként más időpontban játszódó történetből, novellából áll, melyek önmagukban is kerek egészek. A könyv végére Asimov írt még egy epilógust is, mely Seldon életútjának összegzését és halálát meséli el. Ahogyan végigtekint alteregója életén, az olvasónak az az érzése támad, hogy szinte saját írói pályáját gondolja végig, és Seldon halálával sajátját vetíti előre. És a főhős utolsó, szinte kétségbeesett gondolata mintha csak Asimov afelett érzett szomorúságát sugalmazná, hogy mennyi mindentről írhatna még Encyclopedia Galacticájában, de ez már nem adatik meg neki. Isaac Asimov 1992.

április 6-án az örökkévalóságba távozott közülünk.

Asimov halála után az Encyclopedia Galactica univerzum újból tágulni kezdett. A mester és egy fiatal író, Roger MacBride Allen még korábban összeesküvést szóttek Asimov saját világának törvényei, a pozitronrobotokat vezérlő Robotika Három Törvénye ellen, és megtámadták annak gyenge pontjait. Ezen támadás eredményeképpen született meg Asimov jóváhagyásával MacBride Allen tollából 1993-ban a *Caliban*, mely magyarul *Kalibán* címmel jelent meg. A *Kalibánt* a következő két évben az *Inferno (Inferno)*, majd az *Utópia (Utopia)* című regények követték; magyarul nem jelentek meg, de van remény arra, hogy MacBride Allen ügynöksége esetleg hajlandó lesz magyar kiadóval tárgyalni ez ügyben.

És végül eljutottunk ahhoz a regényhez, melyet az Olvasó a kezében tart. Az Encyclopedia Galactica univerzum újabb bővülésének lehetünk szemtanúi. E könyvet további kettő fogja követni Greg Bear és David Brin munkájának eredményeképpen. Ezen újabb kötetek keletkezésének története az Utószóban olvasható. Nekem csupán annyi a dolgom, hogy néhány szót szóljak a teljes sagához való illeszkedésükről. Mindhárom kötet az Alapítványok és Hari Seldon történetét gazdagítja újabb részletekkel. Mivel a korábbi regények illetve novellák eseményei között évek-évtizedek telnek el, melyekről nem tudunk semmit, újabb történetek beillesztésére bőven akad hely. Célszerű tehát a belső történeti időrend alapján (nem megjelenésük dátuma szerint!) végignézni a címeket, és az így felállított listán azt is láthatjuk, ez az új könyv, és a majdan kiadásra kerülő két további, hol kapcsolódik be az események sorába. A most következő felsorolás egyben javaslat arra is, hogy milyen sorrendben érdemes végigolvasni az Encyclopedia Galactica-saga novelláit és regényeit.

Robottörténetek (The Complete Robot; novelláskötet)

Földanya (Mother Earth; novella; a The Early Asimov c. novelláskötetben) (Hamarosan megjelenik a Szukits Könyvkiadónál.)

Acélbarlangok (The Caves of Steel; regény; magyarul megjelent Gyilkosság az Űrvárosban címmel is)

A mezítelen nap (The Naked Sun; regény)

Tükörkép (Mirror Image; novella; a Robottörténetek c. kötetben)

A Hajnal bolygó robotjai (The Robots of Dawn; regény)

Robotok és Birodalom (Robots and Empire; regény)

Kalibán (Caliban; ROGER MACBRIDE ALLEN regénye)

Inferno (Inferno; ROGER MACBRIDE ALLEN regénye)

Utópia (Utopia; ROGER MACBRIDE ALLEN regénye)

A csillagok, akár a por (The Stars Like Dust; regény)

Az űr áramlatai (The Currents of Space; regény)

Kavics az égben (Pebble in the Sky; regény)

Az Alapítvány előtt (Prelude to Foundation; regény)

Eto Demerzel (Eto Demerzel; novella; az Előjáték az Alapítványhoz [Forward the Foundation] c. kötet első része)

Az Alapítvány félelme (Foundation's Fear; GREGORY BENFORD regénye)

Cleon (Cleon I; novella; az Előjáték az Alapítványhoz [Forward the Foundation] c. kötet második része)

Dors Venabili (Dors Venabili; novella; az Előjáték az Alapítványhoz [Forward the Foundation] c. kötet harmadik része)

Wanda Seldon (Wanda Seldon; novella; az Előjáték az Alapítványhoz [Forward the Foundation] c. kötet negyedik része)

Alapítvány és káosz (Foundation and Chaos; GREG BEAR készülő regénye)

A pszichohistorikusok (The Psychohistorians; novella; az Alapítvány [Foundation] c. kötet első része)

Harmadik Alapítvány (Third Foundation; DAVID BRIN készülő regénye)

Az eredetkutató (The Originist; ORSON SCOTT CARD novellája; Az Alapítvány barátai [Foundation's Friends] c. kötetben)

Az enciklopédisták (The Encyclopedists; novella; az Alapítvány [Foundation] c. kötet második része)

A polgármesterek (The Mayors; novella; az Alapítvány [Foundation] c. kötet harmadik része)

A kereskedők (The Traders; novella; az Alapítvány [Foundation] c. kötet negyedik része)

A kalmárfejedelmek (The Merchant Princes; novella; az Alapítvány [Foundation] c. kötet ötödik része)

A generális (The General; novella; az Alapítvány és Birodalom [Foundation and Empire] c. kötet első része)

Trantor pusztulása (Trantor Falls; HARRY TURTLEDOVE novellája; Az Alapítvány barátai [Foundation's Friends] c. kötetben)

Az Öszvér (The Mule; novella; az Alapítvány és Birodalom [Foundation and Empire] c. kötet második része)

Az Öszvér keresi a Második Alapítványt (Search by the Mule; novella; a Második Alapítvány [Second Foundation] c. kötet első része)

Az Alapítvány keresi a Második Alapítványt (Search by the Foundation; novella; a Második Alapítvány [Second Foundation] c. kötet második része)

Az Alapítvány pereme (Foundation's Edge; regény)

Alapítvány és Föld (Foundation and Earth; regény)

Végezetül néhány adalék az egyes novellák és regények közötti összefüggés jobb megértése érdekében. Azok számára, akik az asimovi univerzum megismerését a jelen köteten keresztül kezdik meg, elengedhetetlenül fontos a pszichohistória mibenlétének tisztázása. A pszichohistória az a tudomány, melynek kifejlesztésén és gyakorlati alkalmazásán a matematikus Hari Seldon *Az Alapítvány előtt (Prelude to Foundation)* eseményei óta dolgozik; e tudomány születése az egyik jelentős motívuma *Az Alapítvány félelmének* is. Nem más ez, mint a pszichológiának, a matematikának és a történelemnek egy olyan sajátos elegye, mely matematikai egyenletekkel, grafikonokkal és statisztikai számításokkal kellően nagy lélekszámú embercsoportok külső és belső hatásokra adott reakcióit képes nagy biztonsággal megjósolni. Ez a tudomány húzódik meg gyakorlatilag az összes Alapítvány-történet háttérében.

A pszichohistóriát a regényfolyam egy jóval korábbi könyvének, *A Hajnal bolygó* robotjainak végén egy másik fordító sajnálatos módon pszichotörténelemnek nevezte el, mely megzavarhatja az Olvasót. És ennek kapcsán szeretnék néhány további következtetésre, illetve hibára rámutatni, melyeknek helyreigazítása fontos lehet azok számára, akik egyben akarják elolvasni és átélni a teljes sagát. Számos fordító dolgozott azon, hogy a művek magyarul is napvilágot lássanak, és nem, vagy nem elég figyelmesen olvasták el egymás munkáját. Így e fordításbeli eltérések óhatatlanul bekövetkeztek. Nem kívánok voksolni egyik változat mellett sem, mindössze néhány fontos angol megnevezés többféle magyar megfelelőjét szeretném felsorolni.

A világűrbe kirajzó első földi emberhullám tagjai Asimovtól a Spacer nevet kapták. Ennek a magyar fordításokban az űrlakó (*Acélbarlangok*), űrász (*A mezítelen nap*), űrjáró (*Robotok és Birodalom*) és Térutas (*Alapítvány és Föld*) egyaránt megfelel; mindegyik magyar név ugyanazt a népcsoportot jelenti tehát. Az emberek vallatásának egyik eszközét az író a psychic probe névvel illette, melynek jelentése pszichoszonda; olvashatunk azonban egyes magyar kötetekben pszichopróbáról, pszichikus próbáról, sőt Lelki Próbáról is. A *Kalibán*ban szereplő Baleyworld bolygó ugyanaz, mint a *Robotok és Birodalom* regény Baleyföldje, illetve az *Alapítvány és Föld* könyv Baley világa. Az Asimov által Prime Radiant-nek nevezett eszköz az *Előjáték az Alapítványhoz*-ban (*Forward the Foundation*) az Elsődleges Radiáns, a *Második Alapítvány* és *Az Alapítvány pereme* kötetekben pedig az Ősradiáns magyar nevet kapta. A *Kalibán* következetesen mindenütt hibásan gravitronagyat említ, mely az angol eredetiben gravitonic brain, azaz gravitonagy. A *Kalibán* előszavában található kormegjelölés pedig egyszerűen nem lehet Seldoni Éra; az S. E. nem más, mint Settler Éra, azaz Telepes Kor, hiszen a Baleyworld bolygó csak akkor viselte a Baleyworld nevet, később a neve Comporellonra változott, még jóval Seldon születése előtt.

Remélem, a fordításokkal kapcsolatos megjegyzéseimet senki nem tekinti kritikának; végül is az a szándék vezérelt, hogy mindenki jobban érthesse Asimov mondanivalóját.

Most pedig, Kedves Olvasó, annyi maradt hátra, hogy kellemes olvasást kívánjak.

Szeged, 1997. augusztus 4.

Dr. Torkos Attila

LANDEVÚ

R. Daneel Olivaw nem hasonlított Eto Demerzelre. Ebből a szerepből már régen kilépett.

Dors Vanabili nyugtalanítónak találta a dolgot, de számított erre. Tudta, az évezredek során Olivaw-Demerzel már számtalan álcaként használt bőrt és alakot félrehajított.

Dors szemügyre vette Olivaw-Demerzelt. A Streeling Egyetemről két szektornyira, egy elhanyagolt, szűk helyiségben voltak. Kerülő úton érkezett erre a körültekintő és bonyolult biztonsági intézkedésekkel védett helyre. A robotok törvényen kívülnek számítottak, évezredek óta éltek a tabu mély árnyékában. Dors számára Olivaw volt a parancsnok és a mentor egy személyben, ennek ellenére ritkán látta.

Dors humaniform robot volt, mégis félelemmel keveredő tisztelet bizsergette, amikor a vele szemközt ülő, részben fémes testre nézett. Olivaw-Demerzel kis híján húszezer esztendeje létezett. Ha úgy akarta, embernek látszott, de valójában nem akart ember lenni. Már régen több volt, mint ember.

Dors jó darabig boldog pseudo-emberként élt. Még most is végigfutott a hátán a hideg, amikor eszébe jutott, valójában kicsoda és micsoda.

- Mostanában egyre nagyobb az érdeklődés Hari iránt.

- Valóban. Te pedig tartasz a lelepleződéstől.

- A legújabb biztonsági berendezések nagyon érzékenyek.

A férfikülsejű bólított.

- Helyénvaló, hogy aggódsz.

- Több segítségre van szükségem Hari védelméhez.

- Ha a közvetlen környezetében elhelyeznénk még valakit, aki közülünk való, megkészsereznénk a lelepleződés veszélyét.

- Tudom, tudom, de...

Olivaw előrenyúlt és megérintette Dors kezét. Dors pislogva visszafojtotta a kétségbeesés könnyeit, és figyelmesen mentora arcára nézett. Olivaw már régen tökélyre fejlesztette az olyan apróságokat- például az ádámcsutkája mozgását -, amelyek még emberszerűbbé tették a megjelenését. Most azonban nem kellett ügyelnie ezekre; eleresztette magát, nem végezte el a szükséges számításokat, nem pazarolt kapacitást az ilyen felesleges gesztusokra. Élvezte a helyzet adta szabadságot.

- Szüntelenül aggódom- vallotta be Dors.

- Így van rendjén. Harit valóban sok veszély fenyegeti. Mellesleg belédtervezték az aggódást.

- Igen, ismerem a specifikációmát, de... Itt van például a te utolsó húzásod: belekeverted Harit a legmagasabb szintű birodalmi politikába. Ez különösen megnehezíti a dolgom.

- Szükséges lépés volt.

- Lehet, hogy ezzel elvontad a munkájától, a pszichohistóriától.

Olivaw lassan ingatta a fejét.

- Kétlem. Ő egy egészen különleges embertípushoz tartozik. Küldetése van. Egyszer megjegyezte, hogy a tehetséges emberek azt teszik, amit meg tudnak tenni, a zsenik pedig azt, amit meg kell tenniük... Akkor még pusztán tehetségesnek tartotta magát.

Dors bánatosan elmosolyodott.

- Hari lángész.

- Kivételes személy. Ez is jellemző az emberekre: némelyikük jócskán eltér az átlagtól. Máságukat az evolúciónak köszönhetik, de a jelek szerint erre még nem jöttek rá.

- És mi?

- Az evolúció nincs hatással az olyanokra, akik örökké élnek. A hozzánk hasonlóképpen képesek elvégezni önmaguk fejlesztését, és időnként meg is teszik.

- Az evolúció... Megváltoztatta az embereket, de gyilkos hajlamaikat nem tüntette el.

- Mi kevesen vagyunk, ők sokan. Ez az egyik oka, hogy hiába próbáljuk megismerni a bensőjükben lapuló vadállati ösztönt. Bármit teszünk, kudarcot vallunk.

- Engem elsősorban Hari érdekel.

- És a Birodalom? Nálad az előkelő második helyre szorult?- Olivaw elmosolyodott. - Engem a Birodalom

sorsa érdekel, de csak addig, amíg létével védelmezi az emberiséget.

- Mitől?

- Önmagától. Ne felejtse el, Dors: ez a korszak a grafikon csúcspontja, a történelem legkritikusabb periódusa. Egyébként mi már régen megjósoltuk ennek bekövetkeztét.

- A legkritikusabb periódus... Mi a lényege? Van valamilyen elképzelésünk a krízis megoldására?

Daneel Olivaw arcán a beszélgetés során most először jelent meg valamilyen érzelem. Szomorúnak látszott.

- Mi nem tudunk mélyenszántó elméleteket kiötlöni. Ahhoz, hogy ez sikerüljön, sokkal jobban kellene értenünk az emberiséget.

- De tehetünk valamit, nem?

- Próbálkozunk, és formálgatjuk az emberiség legnagyobb alkotmányát, a Birodalmat.

- Nem tudom, én mit csinálhatnék...

- Semmit sem kell tenned. Most arra van szükségünk, hogy a lehető legjobban kiszélesítsük a látóterünket. Éppen ez teszi Harit fontossá.

Dors a homlokát ráncolta; valami bántotta, de képtelen lett volna megfogalmazni, micsoda.

- Tehát ahhoz, hogy megértsük az emberiséget, szükség van a pszichohistóriára?

- Pontosan. Eddigi tudásunk alapján ebben az egyben biztosak lehetünk. De csak ebben.

- Ha többet akarunk tudni, egyedül Harira számíthatunk?

- Gyakorlatilag igen.

MATEMATIKUS MINISZTER

HARI SELDON- ... Amikor Seldon színre lépésének korát vizsgáljuk, sajnos a létező legrészletesebb- Gaal Dornick által írt- Seldon-életrajzra sem támaszkodhatunk. Dornick fiatalemberként, két évvel a matematikus halála előtt találkozott Seldonnal. Ebben az időszakban Seldonról már számtalan történet forgott közzsájon, és kialakultak a személyét körülvevő legendák. A valós vagy koholt történetek jórészt azzal a homályos periódussal foglalkoztak, amikor Seldon a legmagasabb szinten részt vett a hanyatló Birodalom irányításában.

A Seldon-kutatók számára mind a mai napig rejtély, miért éppen ő volt a galaktikus történelemben az egyetlen matematikus, aki politikai hatalomra tett szert. Seldon korábbi ténykedésében egyetlen jel sem mutat arra, hogy a történelmet elemző tudomány megalkotásán, a múlt kutatásán és a jövő előrejelzésén kívül ambíciói lettek volna bármi másra is. (Ahogy Seldon egyszer bevallotta Dornicknak: őt csupán „bizonyos jövővariációk valóra válásának” megakadályozása foglalkoztatta.)

Minden bizonnyal Eto Demerzel vezérkari főnök, főminiszter rejtélyes eltűnése indított el bizonyos folyamatokat. Az a tény, hogy I. Cleon császár Demerzel eltűnte után azonnal Seldonhoz fordult, arra enged következtetni, hogy Demerzel választotta ki utódját. De miért éppen Seldont? Az események szereplőinek motivációját magyarázó történészek véleménye eltér. Az bizonyos, hogy a Birodalom ekkor már belépett a széthullás és a Seldon által „káoszvilágoknak” nevezett bolygókról érkező kihívások korszakába. Ha választ akarunk kapni arra, hogy a politika arénájában tapasztalatokkal nem rendelkező matematikus hogyan manőverezett nagyhatalmú ellenfeleivel szemben, további kutatásokra van szükség...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

Az összes itt szereplő idézetet az Encyclopedia Galactica 116. kiadásából vettük (megjelent az Encyclopedia Galactica Kiadó gondozásában, Terminus, A. K. 1020.), a kiadó hozzájárulásával.

1.

Éppen elég ellenséget szerzett ahhoz, hogy gúnynevet ragasszanak rá, de nem elég barátot ahhoz, hogy megtudja, minek nevezik. A tömegeből mormogva kiszabaduló energiák igazolták a megállapítás helyességét. A szálláshelyéről az irodájába tartó Hari Seldon nyugtalanul vonult végig a Streeling Egyetem tágas terein.

- Nem szeretnek- jegyezte meg.

Dors Vanabili könnyedén lépést tartott a férfival.

- Nem érzek veszélyt- nézett végig a köröttük összegyűlt embereken.

- Ne aggódj, nem kell merénylettől tartanunk... Legalábbis egyelőre nem.

- Nincs valami jó kedved.

- Utálom ezeket a biztonsági rendszabályokat... De ki szeretné a helyemben?

A Birodalom Különleges Osztagának katonái legyező alakban helyezkedtek el

Hari és Dors körül. A századosuk „biztonsági éknek” nevezte az alakzatot. Néhányuk olyan villantónak nevezett szerkezetet tartott a kezében, aminek segítségével még egy nehéztüzérségi támadást is vissza lehetett verni. A többiek fegyvertelenül is éppen elég veszedelmesnek látszottak.

A vörös-kék egyenruhák folyamatosan mozgó határvonalat alkottak Hari körül, aki ebben az élő burokban lassan átvágott az egyetem főterén. Ahol a tömeg összesűrűsödött, a csillogó anyagból készült uniformisok utat törtek maguknak. Az erőszak látványa feszültté tette a matematikust. A különítményesek nem éppen a kedvességükről voltak híresek, pedig a hely a tudomány békés központja volt. Legalábbis valamikor annak számított.

Dors nyugtatón megérintette Hari kezét.

- A főminiszter nem sétálthat kíséret nélkül, és...

- Nem vagyok főminiszter!

- A császár már közölte, téged szemelt ki erre a posztra, és az embereknek ennyi is elég.

- A Főtanács még nem hagyta jóvá a dolgot. Amíg ez nem történik meg...

- A barátaid bíznak benne, hogy sor kerül rá- mondta a nő mosolyogva.

- Ezek a barátaim volnának?- Hari kétkedően a tömegre nézett.

- Mosolyognak.

Az emberek valóban jókedvűek voltak.

- Éljen a professzor-miniszter!- rikoltotta valaki. Néhányan hangosan nevettek.

- Tehát ez lett a gúnynevem?

- Nem is rossz.

- Mire ez a nagy gyülekezet?

- Az embereket vonzza a hatalom.

- De én csak egy professzor vagyok! Legalábbis egyelőre.

Dors szerette volna szétoszlatni Hari bosszúságát. Kuncogva megbökte; a feleségek szokták ilyen mozdulattal lecsillapítani haragvó férjüket.

- Egy régi mondás szerint, vannak idők, amikor az ember kénytelen feláldozni a lelkét.

- Nincs az a helyzet, amikor te ne találnál egy éppen odaillő bölcsességet!

- Ez az egyik előnye annak, ha valaki történész.

- Halló, matematikus-miniszter!- kiáltott egy hang.

- Ez se jobb- morgott Hari.

- Pedig jobban teszed, ha megszokod. Sokkal kellemetlenebb nevet is találhatnának neked.

Ahogy elhaladtak a streelingi nagy szökőkút mellett, Hari pillanatnyi menedéket talált a magasan ívelő, árkádszerű vízsugarak alatt. A csobogás elnyomta a tömeg zsviját, és a matematikus egy pillanatra azt hihette, még mindig a régi, nyugodt, egyszerű életét éli, és kizárólag a pszichohistóriával, meg legfeljebb a Streeling Egyetemen belül folyó pozícióharcokkal kell foglalkoznia. Sajnos ez a védett, egyszerű kis világ elveszett, talán örökre megszűnt a számára, amikor Cleon úgy döntött, a birodalmi politika jelentős alakjává változtatja őt.

A szökőkút csodálatos volt; az egyszerű dolgok mélyén rejlő tökéletességet juttatta Hari eszébe. A fröcskölő vízsugarak szabadon áramlottak, de röptük rövid ideig tartott. A Trantoron a vizek rideg, sötét csövekben, a réges-rég halott mérnökök által megálmodott komor csatornáknak folytak. A vízártériák labirintusa és a csatorna-erek mindent behálóztak. A bolygó testnedvei megszámlálhatatlanul sok vesén és torkon haladtak keresztül, s házasságkötésekkel, születésekkel megáldottan elmosták a bűnököt, a gyilkosságok során kiömlött vért, a végső agóniák hányadékát. Egyre csak áramlottak az örök sötétségben, soha nem ismerve meg a szabad, hullámzó száguldás örömét, soha nem szabadulva az emberek alkotta béklyókból.

A Trantor fogságba ejtette a vizet. Éppen úgy, ahogy Hari Seldont is.

A csoport közben elért a matematikai tanszék épületéhez. Dors a férfi mellé lépve beszállt a csőliftbe; a tétova szellő meglebbentette a haját. A különítményesek az épület előtt foglalták el figyelőállásukat.

Ahogy az elmúlt néhány hétben már többször, Hari újra próbát tett a századosnál:

- Nézze, igazán semmi szükség arra, hogy az emberei idekint várakozzanak, és...

- Ezt, ha megengedi, professzor úr, inkább én döntöm el.

Hari bosszús volt. Teljesen feleslegesnek tartotta az óvintézkedéseket. Hirtelen feltűnt neki, hogy az egyik fiatal különítményes igencsak kíváncsi tekintettel méregeti Dorst. A nő uniszex ruhát viselt, ami legalább annyit mutatott meg testéből, amennyit eltakart. Hari úgy érezte, nem hagyhatja szó nélkül a katona viselkedését.

- Nos, ha már így állunk, megköszöném, ha az emberei azon tartanak rajta a szemüket, amit figyelniük kell!

A százados meghökkent. A pimasz különítményesre nézett, és magához intette, hogy leteremtse. Hari egy szikrányi elégedettséget érzett.

- Legközelebb gondosabban választom ki a ruhámat - jegyezte meg Dors, mikor már a Hari irodájához vezető folyosón lépkedtek.

- Nem kell, nem fontos... Ostoba voltam. Nem lenne szabad hagynom, hogy az ilyen apró dolgok felbosszantsanak.

A nő kedvesen elmosolyodott.

- Nekem mindenesetre tetszett.

- Mármint micsoda? Az, hogy ostobán viselkedtem?

- Az, hogy meg akartál védeni.

A nőt évekkorábban Eto Demerzel rendelte Hari mellé testőrnek. A matematikus már elfogadta, hogy ilyen szerepet tölt be mellette, és nem sokat foglalkozott azzal, hogy ez - akár beszéltek róla, akár nem - ellentétben állt Dors női mivoltával. Dors önálló volt, tudott gondoskodni magáról, de akadt néhány apróság, amit nehéz volt összeegyeztetni feladatával. Az egyik ilyen „jelentéktelen” dolog, hogy Hari feleségül vette.

- Akkor sokkal gyakrabban leszek ilyen - felelte a férfi valamivel vidámabban, de közben enyhe büntudatot érzett, amiért kellemetlen helyzetbe hozta a fiatal különítményest.

Végighaladtak a matematika tanszék magas, boltíves folyosóján. Hari időnként odabiccentett valakinek. Dors bement az irodájába, a férfi pedig úgy sietett be a saját szobájába, mint a menedéket kereső állat a vackára. Leroskadt a légszékbe, és ügyet sem vetett az arcától karnyújtásnyi távolságban lebegő holözenetre.

A hologram megrebbent és törlődött. Az ajtóra szerelt műszerek között áthaladva Yugo Amaryl ügetett be a helyiségbe. Hari ezeket a műszereket is Cleon biztonsági intézkedéseinek köszönhetette. A különítményesek mérnökei nem csak az ajtó mellett, de a szoba minden sarkában fegyverdetektorokat helyeztek el. A mezők ózonszagúvá változtatták a levegőt. A politika álarcát viselő valóság kellemetlenkedésének újabb érezhető jele...

Yugo fülig érő szájjal vigyorgott.

- Van néhány új eredményem.

- Vidíts fel! Mutass valami szépet!

Yugo fél fenékkal felült Hari széles, üres íróasztalára.

- A matematika mindig igaz és mindig gyönyörű.

- Ez így van. De nem feltétlenül szükséges, hogy abban az értelemben legyen igaz, amit a hétköznapi emberek számára jelent a szó, és akkor is szép lehet, ha semmit sem közöl a világról.

- Melletted mindig úgy érzem magam, mintha valami piszkos kis mérnök lennék!

Hari elmosolyodott.

- Egyszer valóban az voltál.

- Én aztán nem!

- Igaz, igaz... Nem mérnök voltál. Hőkutasként izzadtál.

Hari jó nyolc évvel korábban ismerte meg Yugot, nem sokkal azután, hogy a Trantorra érkezett, és Dorsszal együtt menekülnie kellett a birodalmi ügynökök elől. Akkor alig egy órácskát beszélgettek, de Harinak ennyi is elég volt ahhoz, hogy rájöjjön, a tanulatlan fiúnak a vérében van a matematika. Yugo tehetséges volt, de akkor még ő maga sem tudta, mennyire. Megismerkedésük óta együtt dolgoztak, és Hari őszintén hitte, hogy többet tanult az egykori hőkutastól, mint az tőle.

- Ha! - Yugo háromszor összeütötte hatalmas tenyerét; még mindig dahli módra jelezte, ha humorosnak talált valamit. - Te nyugodtan sopánkodhatsz, ha alantas, evilági munkát kell végezned, én viszont a Paradicsomban érzem magam, amíg egy szép, kényelmes és tiszta irodában dolgozhatok.

- Attól tartok, az ilyen „alantas” munkák nagy részét ezentúl át kell hárítanom rád. - Hari nemtörődöm mozdulattal az asztalra tette a lábát. Megpróbált könnyedén viselkedni, bár nyugtalan volt. Irigyelte Yugot, akiből áradt a lazaság.

- A főminiszteri... dolog miatt?

- Egyre rosszabb a helyzet. Újra el kell mennem a császárhoz.

- Az az ember akar téged. Talán az arcodat imádja.

- Dors is ezt mondta, de szerintem a lefegyverző mosolyomnak köszönhetem az egészséget. Egyébként nem fog megkapni, bármennyire vágyik is rám.

- Dehogynem!

- Ha erőszakkal rám kényszeríti a miniszterséget, olyan hanyag munkát fogok végezni, hogy hamarosan úgyis kirúg.

Yugo megrázta a fejét.

- Nem lenne bölcs dolog. A bukott főminisztereket általában bíróság elé állítják, és előbb-utóbb kivégzik.

- Erről is tudsz? Ezek szerint megint diskuráltál Dorsszal.

- Hát persze! Elvégre történész.

- Mi pedig pszichohistorikusok vagyunk. A kiszámíthatóság kutatói. - Hari az égre emelte a kezét. - Miért van az, hogy ez senkit sem érdekel?

- Mert a hatalom elefántcsont-tornyaiban ücsörgő nagyokosok közül még senki sem látta működni az elméletedet.

- Nem is fogják látni! Ha az emberek azt hinnék, képesek vagyunk megjósolni a jövőt, örökre beleragadnánk a politika csapdájába.

- Te már most is benne vagy - morogta Yugo jelentőségteljesen.

- Barátom, most az a lehető legrosszabb, amit tehetsz, hogy nyugodt hangon közlöd velem az igazságot.

- Így megkímélem magam attól, hogy a fejedbe verjem. Az tovább tartana. Hari felsóhajtott.

- Bárcsak a matematikában is lenne jelentősége az izmoknak! Akkor sokkal többre mennél.

Yugo egy kézmozdulattal félresöpörte a kötekedő megjegyzést.

- Te vagy a kulcs. Te vagy az elméletgyáros.

- Nos, az elméleteim egyelőre alap nélküli házfalak.

- Majd lesz alapjuk is!

- Nem tudok elég időt szánni a pszichohistóriára!

- Mint főminiszter...

- Főminiszterként még rosszabb lesz a helyzetem. A pszichohistória...

- Nélküled semmit sem ér.

- Lesz némi előrelépés, Yugo. Nem vagyok annyira öntelt, hogy azt higgyem, minden kizárólag tőlem függ.

- Pedig így van.

- Ostobaság! Itt vagy például te. És itt vannak a többiek is.

- Szükségünk van vezetőre. Valakire, aki gondolkodik. Időnként helyettünk is.

- Nos, azt hiszem, ezt a feladatot továbbra is elvégezhetem. Részidőben...

Hari körbenézett a tágas irodában, és szíven ütötte a gondolat, hogy ezentúl nem töltheti itt a napjait, nem lehet az eszközei, a feljegyzései, a barátai között. A főminisztereknek egy kisebb palota járt, de az ő szemében az ilyesmi csupán üres, felesleges különcségnak számított.

Yugo gúnyosan elmosolyodott.

- A főminiszterek minden idejét leköti a miniszterkedés.

- Tudom, tudom. De talán mégis lesz valami megoldás...

Az iroda holovetítője zümmögve egy képet varázsolt Hari arca elé. A szerkezet a programozásának megfelelően csak a legmagasabb prioritású üzeneteket eresztette át ilyen formában. Hari az íróasztalán heverő billentyűzetre csapott, mire a kép körül megjelent egy vörös, szögletes keret, annak jele, hogy bekapcsolódott a filterarca.

- Igen?

Cleon személyi titkárnőjének hologramjára nézett. A vörös ruhás nő kék háttér előtt állt.

- Kéretik- közölte egyszerűen.

- Megtiszteltetésnek veszem. Mikor?

A nő rátért a részletek ismertetésére. Hari hálás volt a gépnek a filterarcért. A személyi titkárnő megnyerően viselkedett, és ő nem akart olyan szórakozott professzornak tűnni előtte, amilyen valójában volt. Filterarcába beprogramozták az etikettnek megfelelő testtartásokat, gesztusokat, kifejezéseket. A gép a kiválasztott menüsoroknak megfelelően átalakította igazi arcát és pózát, maszk mögé rejtve valódi érzéseit.

- Jól van, tehát két órán belül. Ott leszek. - Hari udvarias meghajlással fejezte be a beszélgetést. A szűrő a birodalmi tisztségviselőkkel szembeni protokoll szerint átalakította a mozdulatot.

- A fenébe! - mordult fel a professzor, miután egy billentyű lenyomásával semmivé foszlatta a hologramot. - Lőttek a mai napnak!

- Mit jelent ez az egész?

- Semmi jót. Valahányszor találkozom Cleonnal, mindig bajba keveredem.

- Nem tudom... Talán helyre lehetne tenni ezt az egészet. - Én csak annyit akarok, hogy hagyjon békén!

- A főminiszterség...

- Legyél te a főminiszter! Én inkább megváltoztatom a nevem, és elmegyek programozónak... - Hari

hirtelen elhallgatott, majd szárazon felnevetett. - Bár már annak sem lennék jó!

- Ilyen hangulatban nem mehetsz oda. Nem szeretném, ha ilyen morcos arccal állnál a császár elé.

- Hmm. Igazad van. Rendben, vidíts fel! Mi az a jó hír, amiről beszéltél?

- Találtam néhány ősrégi személyiséglenyomatot.

- Tényleg? Azt hittem... Nem illegális az ilyesmi?

- De az! - vigyorgott Yugo. - Viszont a törvény keze nem ér el mindenhova.

- Tényleg régiek? Már régóta szükségem lenne ilyesmire a pszichohistóriai értékek kalibrálásához, de csak akkor vehetem hasznukat, ha a Birodalom korai időszakából származnak.

Yugo arca felragyogott.

- Ezek a Birodalom előtti időkből származnak!

- A Birodalom előtti... Lehetetlen!- hüledezett Hari.

- Nálam vannak. Sértetlenek.

- Kiknek az anyagai?

- Hírneves fickóké, de nem tudom, mit csináltak.

- Biztosan fontosak voltak, ha felvételt készítettek róluk.

Yugo megvonta a vállát.

- Párhuzamos történelmi feljegyzéseket nem találtam.

- Eredeti felvételek?

- Minden bizonnyal. Ősrégi, gépi nyelven kerültek rögzítésre. Elég primitív anyag. Nehéz lenne megmondani, mennyire eredetiek.

- Akkor lehet, hogy... szívek?

- Szerintem azok. Talán végrehajtottak rajtuk némi változtatást, de az alapjuk eredeti.

- Fel lehet támasztani őket?

- Igen, egy kis munkával. De előbb ki kell bogarászni az adatnyelveket. Nem lesz egyszerű. Tudod, a szívek használata... ööö...

- Törvénytelen.

- Igen. A srácok, akiktől kaptam, azon az új-reneszánsz világon, a Sarkon élnek. Szerintük a törvények régiek, érvényüket veszítették, és senki sem foglalkozik a betarttatásukkal.

- Ideje volt már, hogy félrerúgjunk néhány akadályt.

- Eegen!- vigyorgott Yugo. - Még soha senki sem talált ilyen régi lenyomatokat!

- Akkor neked hogyan...?- Hari nem fejezte be a kérdést. Yugonak akadt néhány alvilági ismerőse. Nem volt ebben semmi különös, hiszen Dahlban nőtt fel.

- Egy kicsit meg kellett kenni pár kereket.

- Sejtettem. Nos, talán az a leghelyesebb, ha nem ismerem a részleteket.

- Így van. Egy főminiszter ne szennyezze be a kezét.

- Ne nevezz így!

- Jól van, jól. Ha így jobban tetszik: professzor vagy, semmi más. Egy olyan professzor, aki lekési a találgáját a császárral, ha nem csipkedi magát.

2.

Ahogy végigsétált a császári palotakertben, Hari azt kívánta, bárcsak Dors mellette volna. Eszébe jutott, a nő mennyire megriadt, amikor megtudta, hogy ismét Cleon figyelmének középpontjába került.

- Lehet, hogy megőrült, azért nem hajlandó lemondani rólad - mondta Dors érzelmektől mentes hangon. - A császárok mindig megengedhették maguknak, hogy bizarr módon viselkedjenek.

- Túlzol- felelte Hari.

- Dadrian, akit Takarékosnak is neveztek, rendszeresen a császári kertben végezte el a kisdolgát- mesélte a nő. - Az állami tisztségviselőket is erre buzdította, mondván, hogy ezzel megspórolnak némi vizet az alattvalók számára.

Hari, amikor ez a beszélgetés eszébe jutott, elfojtott egy nevetés. Vigyáznia kellett minden gesztusára; a palota személyzete minden bizonnyal szemmel tartotta őt. Hogy visszanyerje komolyságát, a háromezer évesnél is régibb stílusnak megfelelően elrendezett, nyírt lombú, csodálatos fákat és bokrokat kezdte tanulmányozni. Már évek óta a Trantor nevezetű kriptában élt, de a természet szépsége még mindig

lenyűgözte. A jómódról árulkodó zöld növények itt kinyújtott karokként meredtek a lángoló nap felé. A bolygón ez volt az egyetlen olyan hely, ami a Heliconra, a szülővilágára emlékeztette.

Egykor álmatag fiúcska volt a Helicon munkáskörzetében. Az ültetvényeken és a gyárakban végzett munka elég könnyű volt ahhoz, hogy közben mindenféle elvont kérdésen töprengjen. Mielőtt a Polgárszolgálat vizsgái megváltoztatták az életét, több különböző témában kidolgozott néhány matematikai tételt. Később persze rá kellett jönnie, hogy felfedezéseit már régóta ismerik. Esténként, az ágyán heverve síkokról, vektorokról álmodozott, és megpróbálta elképzelni a háromdimenziósnál tágabb tereket. Közben a hegyek oldalából lemerészkedő, préda után kajtató puffogó sárkányok távoli bömbölését hallgatta. A lényeket valamikor biomérnökök hozták létre; az őskorban talán vadászatra használták őket, de már régen elvadultak, és szabadon éltek.

Hari évek óta nem látott egyetlen sárkányt sem. A vad Helicon... Gyötörte a honvágy, de hiába: a jelek szerint az volt a sorsa, hogy a Trantor acéltömegének mélyén éljen.

Hátralesett a válla fölött. A különítményesek jelzéseként értékelték a pillantást, és közelebb ügettek hozzá.

- Nem kell - mondta Hari, és egy kézmozdulattal visszaparancsolta a katonákat. Átvillant az agyán, hogy az utóbbi napok során ez a gesztus milyen természetessé vált a számára. A különítményesek még a császári kertben is úgy viselkedtek, mintha minden egyes kertész potenciális orgyilkos lenne.

Megtehetette volna, hogy beszáll egy gravitációs liftbe, ami elröpíti a császári palotába, de inkább ezt az útvonalat választotta, mert a kertet minden más helynél jobban kedvelte. A távolban toronymagas fák sora ködlött. Ezeket a növényeket a biomérnökök olyan óriásira növesztették, hogy még a Trantor védműveit, a fémburkot is eltakarták a szemlélők elől. Az egész bolygón egyedül itt érezhetett olyasmit az ember, mintha a szabadban, kint lenne.

Milyen arrogáns megfogalmazás, gondolta Hari. Mintha a természet kívül esne az emberiség mozgásterén...

Letért a tetővel védett folyosóról, és felkapaszkodott egy feljárón. A talpa alatt megcsikordult a kavics. Az erdőfalon túl fekete füst emelkedett az égre. Hari lelassított, és a távolba nézett. Úgy tíz kilométerre lehet, gondolta. Biztos valami nagyobb baleset történt.

Már az egyik oszlopcsarnokban járt, amikor tisztségviselők siettek az üdvözlésére. A különítményesek felzárkóztak mögé, és a kibővült csapat elindult a császári fogadóterembe vezető hosszú folyosón.

A széles folyosón műrecek, több évezred termése sorakozott. Az ősrégi tárgyak mintha a jelenben kerestek volna valami forrást, amiből életet meríthetnek. A Birodalom mindig kemény kézzel irányította a művészet hivatalos formáját. A császárok számára fontos volt az a szilárdság, amit legjobban a múlt jelképezett, és e felfogás nyomai az alkotásokon is tükröződtek. Az uralkodók a tiszta, határozott vonalakat kedvelték leginkább; a kecses vízparabolákat fújó szökőkutakat, a klasszikus oszlopokat és árkádokat. A szoboralakok heroikusak voltak, a nemesi arcokból kibámuló kőszemek a lehetőségeket fürkészték. A ragyogó fénykövek és holokristályok belsejében kolosszális csatajelenetek látszottak. Minden alkotás, minden téma megfelelt a hivatalos ízlésnek, egyiken sem lehetett felfedezni semmilyen kihívó vagy kirívó művésziességet. Erre a helyre nem férkőzhetek be a forradalmian új irányzatok; a „zavarónak” bélyegzett műveket gondosan kirekesztették Trantor azon nyilvános helyeiről, amelyeket az uralkodó meglátogathatott. A kellemetlenségeket, az életszagú dolgokat a perifériákra száműzték, így a Birodalom magva elérhette a tökéletes sterilitás állapotát.

Hari visszatérőnek találta ezt az üres tisztaságot. A galaxis huszonötmillió lakott világán az élet számtalan formájával lehetett találkozni, de itt, a folyosón olyan érzése támadt az embernek, mintha a Birodalom a szőnyeg alá kívánná söpörni valamennyit, egyikről sem véve tudomást. Igaz, az általa „káoszvilágoknak” nevezett helyeken uralkodó művészeti irányzatok sem voltak jobbak: a torz szépséget, a borzalom iránti áhítatot ábrázolták legszívesebben. Ott a sokkolás, az émelyítően groteszk formák megjelenítése volt a cél; az arányok eltűntek, a mocskos dolgok, a perverzítés került előtérbe, és semmivé vált a logika. A hivatalos és a rebellis irányzat egyaránt unalmas volt, és egyikben sem lehetett valódi élvezetet találni.

A fal egy helyütt kattanva szétnyílt; beléptek a fogadóterembe. A tisztségviselők eltűntek, a különítményesek megtorpantak. Hari hirtelen egyedül maradt. Párnázott padlón, barokkos aprólékossággal kifaragott falfülkék között, aprólékos gonddal díszített mennyezet alatt lépkedett.

Csend.

A császár természetesen senkire sem várakozott. A félhomályos helyiségben nem támadt visszhang; mintha a falak még a legapróbb neszt is elnyelték volna. Ez szó szerint így történt: a zajokat, a császár beszélgetéseit magába szívta a több száz hallgatózó fül. A fél galaxis tele volt lehallgató készülékekkel.

Fény, valami mozgás. A megjelenő gravitációs lift világító oszlopából Cleon lépett elő.

- Hari! Örülök, hogy eljött.

A császári idézés visszautasítását általában halállal büntették. Ezt Hari is jól tudta, de csak nehezen sikerült visszafojtania egy száraz mosolyt.

- Megtiszteltetés számomra, hogy itt lehetek, felség.

- Jöjjön, ülünk le.

Cleon nehézkesen mozgott. A szóbeszéd szerint étvágya egy ideje már olyan hatalmas volt, hogy az orvosai, de a szakácsai sem tudtak vele mit kezdeni.

- Sok megbeszélőnivalónk van.

Az uralkodó testét világosságkoszorú vette körül. A fény nem volt túl éles, mégis jól kiemelte alakját a félhomályos háttérből. A helyiségben elhelyezett műszerek követték tekintetét, és enyhe világosságot vetettek azokra a helyekre, ahová pillantása esett. A kihallgatásra rendelt személyek, a vendégek, legfeljebb csak tudatalatti szinten vettek tudomást erről, és így önkéntelenül felfokozódott bennük a mindenhatónak tűnő uralkodó iránti áhítat. Hari pontosan tudta, mi történik, de a trükk nála is bevált. Cleon felsőbbrendűnek, fenségesnek látszott.

- Attól tartok, váratlan nehézségeink támadtak - kezdte a császár.

- Biztos vagyok benne, felség, semmi olyasmi nem történt, amit ön ne tudna helyre tenni.

Cleon fáradtan ingatta a fejét

- Legalább maga ne emlegesse fel a rendkívüli képességeimet! Vannak bizonyos... - Nem találta a megfelelő szót. - Bizonyos erők, amelyek az ön kinevezését sürgetik.

- Értem. - Hari arca rezzenéstelen maradt, de szíve egyre hevesebben vert.

- Ne legyen ostoba! Én nem akarom, hogy maga legyen a főminiszterem.

- Felség?

- De sajnós, a közhiedelemmel ellentétben nem rendelkezem teljes cselekvési szabadsággal.

- Biztos vagyok benne, hogy mások sokkal megfelelőbbek lennének erre a posztra, mint én, és...

- Ezt ezek a mások gondolják!

- ...képzettebbek is nálam, és...

- És semmit sem tudnak a pszichohistóriáról.

- Demerzel eltúlozta a pszichohistória jelentőségét.

- Ostobaság! Egyébként éppen ő ajánlotta magát főminiszternek.

- Mindketten tudjuk, felség, Demerzel akkoriban meglehetősen kimerült volt. Nem a legjobb formájában...

- Évtizedeken keresztül helyesen ítélte meg a dolgokat. - Cleon a matematikusra nézett. - A szavait hallgatva, Seldon, az embernek olyan érzése támadhat, hogy ön nem szeretne főminiszter lenni.

- Nem, felség, de...

- Akadtak emberek... férfiak és nők egyaránt, akik ennél sokkal kevesebbért akár gyilkolni is hajlandóak voltak.

- És ők is gyilkosság áldozatai lettek, miután megszerezték amire vágytak. Cleon kuncogott.

- Ez igaz. Volt néhány főminiszter, aki túl sokat képzelt magáról, és fondorkodni kezdett a császár ellen...

De most ne rendszerünk néhány, még mindig létező hibájával foglalkozunk!

Harinak eszébe jutott, amit Demerzeltől hallott: *Az egymást követő krízisek olyan fázisba értek, hogy a Robotika Három Törvénye miatt képtelen vagyok a cselekvésre.* Demerzel nem tudott döntéseket hozni, mert egyetlen jó megoldás sem maradt. Bármelyik lehetőséget választotta volna is, valakinek mindenképpen kárt okoz. Ez volt az oka annak, hogy a tökéletes intelligenciájú, humaniform robot váratlanul elhagyta a színteret.

Hari eltöprengett. Ezek után neki milyen lehetőségei maradtak?

- Természetesen elfogadom a kinevezést- mondta halkan. - Ha elkerülhetetlen...

- Ó, igen! Elkerülhetetlen. De most sokkal fontosabb, hogy lehetséges-e. A Főtanács bizonyos tagjai ön

ellen vannak. Az ügy alapos kivizsgálását követelik. Hari riadtan pislogott.

- Vitatkoznom kell majd velük?

- Igen. Azután pedig szavazásra kerül sor.

- Nem is tudtam, hogy a Tanács közbeavatkozhat.

- Olvassa el a törvényeket. Hatalmukban áll. Általában nem élnek ezzel a lehetőséggel, mert meghajlanak a császár magasabb szintű bölcsessége előtt. - Cleon szárazon felnevetett. - Ezúttal azonban nem ez a helyzet.

- Ha önnek így könnyebb, nem veszek részt a meghallgatáson, és...

- Nem jó! Magát akarom felhasználni arra, hogy szembeszegüljek velük.

- Fogalmam sincs, hogyan...

- A részleteket időben közlöm, maga pedig előre megfogalmazza a válaszokat. Együttműködés kérdése az egész. Egyszerű.

- Hmm.

Ha a császár azt hiszi, mondta egyszer Demerzel bizalmasan a matematikusnak, hogy megvannak a pszichohistorikus válaszok, örömmel követni fogja önt. Ha ez bekövetkezik, magából nagyon jó főminiszter lesz. Nos, a jelek szerint ez meglehetősen valószínűtlennek tűnik, gondolta Hari.

- Le kell győznünk ellenfeleinket. Kicszelezzük őket - biztatta Cleon.

- El sem tudom képzelni, hogyan tehetnék meg.

- Hát persze, hogy nem! Én viszont igen. A maga számára olyan a Birodalom és teljes történelme, mint egy nyitott könyv, amit csak el kell olvasni. Önnek megvan a teóriája.

Cleon imádta az uralkodás ívét, Hari viszont a velejében, a csontjaiban érezte, nem lenne ínyére a dolog. Főminiszterként egyetlen szava milliók sorsát határozná meg. Ez a feladat még Demerzel számára is nyomasztó volt. *A Nulladik Törvény soha nem veszi érvényét,* mondta Demerzel legutolsó találkozásuk végén. A szabály, ami az emberiség egészének jólétét a személyek érdekei fölé helyezte. Az Első Törvény ennek megfelelően a következőképpen fogalmazódott át: *A robot nem tehet kárt az emberi lényben, és nem tűrheti el, hogy tétlensége miatt sérelem érjen egyetlen emberi lényt is, kivéve, ha ez sértené a Nulladik Törvényt.* Ez így elég jól hangzik, gondolta Hari. De hogyan is remélhetné, hogy neki sikerül elvégeznie azt a munkát, amiben még Demerzel is kudarcot vallott?

Hari rádöbbsent, túlságosan sokáig hallgatott, és Cleon a válaszát várja. De mit mondjon?

- Hm. Kik vannak ellenem?

- Betan Lamurk, és a körülötte összegyűlt tanácsnokok.

- Miért nem tetszem nekik?

Hari meglepetésére a császár vidáman felnevetett.

- Azért, mert maga nem Betan Lamurk.

- Nem lenne rá lehetőség, hogy egyszerűen...

- Elhallgattassam a Tanácsot? Egyezséget kínáljak Lamurknak? Zsebre vágjam?

- Eszembe sem jutott, felség, hogy ön idáig alacsonyodna, és...

- Pedig megtenném. „Lealacsonyodnék”, hogy a maga szavával éljek. A gondot azonban maga Lamurk jelenti. Túlságosan nagy árat kellene fizetnem azért, hogy ő jóváhagyja a maga főminiszterségét.

- Valamilyen magas beosztásra vágyik?

- Igen. Ráadás képpen némi birtokot kér. Talán egy egész zónát.

A galaxis egyik zónáját egyetlen ember kezébe helyezni?

- Ez valóban magas ár- mondta Hari.

Cleon felsóhajtott.

- Manapság nem vagyunk ilyen tehetősek. Egyik elődöm, Dühöngő Fletch egész zónákat adott cserébe egy-egy tanácsnoki székért.

- Az ön támogatói, a császárpártiak... Ők sem tudnák kijátszani valahogy ezt a Lamurkot?

- Többet kellene foglalkoznia az aktuális politikával, Seldon. Persze feltételezem, maga annyira elmerült a történelemben, hogy az ilyesmit kissé triviálisnak tartja.

Igen, ez valóban így van, gondolta Hari. Tényleg belemerült a tudományba, de nem a történelemben, hanem a matematikába. A munkájához szükséges történelmi anyagokat Dors vagy Yugo szállította.

- Foglalkozni fogok a jelen korral is. A császárpártiak...

- A császárpártiak elvesztették a dahliak támogatását, így nem hozhatnak létre egy többségen alapuló koalíciót.

- Ennyire fontosak a dahliak?

- Az ő elképzeléseik hallatlanul népszerűek, és Dahlban a népszerűség is nagy.

- Nem is tudtam, hogy ekkora hatalmuk van. Az egyik közvetlen munkatársam, Yugo...

- Tudom. Ő is dahli. Tartsa rajta a szemét.

Hari pislogott.

- Yugo valóban hithű dahli. Ez igaz. De lojális és remek, ösztönös matematikus. Miből gondolja, felség, hogy...?

- Utánanézttem néhány apróságnak. - Cleon legyintett. - Az embernek meg kell tudnia pár dolgot a főminiszteréről.

Harinak nem tetszett, hogy a Birodalom mikroszkópja alá került, de ügyelt rá, hogy arca ne árulja el érzéseit.

- Yugo hűségese vagyok.

- Ismerem a történetet. Maga kijátszotta a Polgárszolgálat éberségét, és kiemelte őt a fizikai munkások sorából. Nemes cselekedet volt, de ettől még nem szabad megfeledkeznünk arról a tényről, hogy a dahliak hűzöngései mindig nyitott fülekre találnak. Meg akarják változtatni a szektorok képviselői arányát a Főtanácsban, de még az Altanácsban is. Jobb lesz - Cleon a matematikusra mutatott -, ha vigyáz azzal a fiúval.

- Megteszem, felség. - Amióta Yugo szóba került, Cleon egyre jobban felhergelte magát. Minden bizonnyal ok nélkül, de Hari tudta, nem lenne értelme vitába szállnia.

- Úgy kell viselkednie, mint a császár feleségének. Legalábbis addig, amíg ez az... átmeneti időszak tart.

Harinak eszébe jutott a régi mondás, amely szerint a császár feleségének (vagy feleségeinek, attól függően, hogy az éppen érvényes szokások lehetővé teszik-e a többnejűséget) mindenáron, minden körülmények között el kell kerülnie a kényes szituációkat. A szállóigét akkor is használták, ha éppen a császár neje tartotta markában a birodalmat, vagy esetleg bebizonyosodott, hogy az uralkodó homoszexuális.

- Igen, felség. De... ez az időszak átmeneti lesz?

Cleon úgy viselkedett, mintha a köröttük tornyosuló műrecek vonnák magukra a figyelmét. Hari megérezte, nemsokára megtudja, valójában miért kellett a palotába jönnie.

- A Főtanács okvetetlenkedése miatt elhalasztjuk az ön kinevezését- szólalt meg Cleon. - Ennek ellenére szükségem lesz a tanácsaira.

- Anélkül, hogy hatalmat adna a kezembe.

- Nos... Igen.

Hari nem érzett csalódottságot.

- Tehát a streelingi hivatalomban maradhatok.

- Úgy érzem, egyelőre nem lenne helyénvaló, ha átköltözne ide.

- Rendben van. Akkor most beszéljünk a különítményesekről...

- Ők magával maradnak. A Trantor sokkal veszedelmesebb hely, mint amilyenek az önhöz hasonló professzorok tartják.

- Igen, felség - sóhajtott Hari megadóan.

Cleon hátradőlt. Légszéke háttámlája körbeölelte testét.

- Tehát... Szeretném kikérni a tanácsát ebben a Renegátum ügyben.

- Renegátum?

Cleonon most először látszottak a meglepődés jelei.

- Nem kísérte figyelemmel az ügyet? Hiszen mindenki erről beszél!

- Az aktualitások általában egy kicsit késve jutnak el hozzám, felség.

- A Renegátum... A Renegátok Szövetsége. Gyilkolnak és rombolnak.

- Miért?

- A pusztítás gyönyörűségéért!- Cleon dühösen a székére csapott, ami mintegy válaszul, masszírozni kezdte testét. - Legutóbb az egyik tagjuk, egy Kutonin nevezetű nő kívánta demonstrálni a társadalommal való szembeszegülését. Behatolt a Császári Galériába, lángszóróval szétolvasztott több ősrégi, pótolhatatlan

műkincset, és megölt két őrt. Ezek után megadta magát a helyszínre siető katonáknak.

- Ki fogja végeztetni, felség?

- Természetesen. A bíróság döntése meglepően gyorsan megszületett. A nő bűnös. Bevallotta tettét.

- Önként?

- És azonnal.

A császári bíróságok vallatási módszerei legendásak voltak. A kihallgatott személy testét elég könnyen meg lehetett törni, de a birodalmi hóhérok nem érték be ennyivel: az illető pszichéjét is szétzúzták.

- Bebizonyosodott a bűnösség. A nő vétett a Birodalom ellen. Ön kiszabhatja a büntetést - összegezte Hari.

- Igen. Mégpedig a lázadók vandalizmusára vonatkozó régi törvény alapján.

- Ami lehetővé teszi a halálbüntetés és bármilyen különleges kínzás végrehajtását.

- De a halál nem elég! A Renegátum bűneiért több jár. Éppen ezért kérem most a pszichohistorikusom tanácsát.

- Azt kívánja, felség, hogy én...?

- Adjon valamilyen ötletet. Ezek az emberek természetesen azt állítják, mindent a létező rendszer megbuktatása érdekében, meg hasonló okok miatt tesznek. Az egész bolygó ismeri őket. Mindenki tudja, hogy ők pusztítják el a felbecsülhetetlen értékű és pótolhatatlan műkincseket. Híresen szállnak a sírba. A pszichiáterek szerint éppen ez a fő motivációjuk. Megölhetem őket, de nem bánják, mert sikerült híressé válniuk.

- Hmm. - Hari kényelmetlenül érezte magát. Tudta, soha sem fogja teljes egészében megérteni az ilyen embereket.

- Adjon valami ötletet. Egy pszichohistorikus tippet.

Hari eltöprengett, de semmi sem jutott eszébe. Már régen megtanulta, nem szabad kétségbeesett igyekezettel keresni a problémák megoldását, hagynia kell, hogy előbb a tudatalattija eméssze meg a kérdést. Időt akart nyerni, ezért megkérdezte:

- Felség, látta azt a füstoszlopot a palotakerten túl?

- Mit? Nem. - Cleon intett, mire az egyik fal kivilágosodott, és a helyén felvillant a kert hologramja. A távolban az olajsűrű füstoszlop egyre vastagabbá válva, kígyószerűen tekergett az ég felé.

- Működési rendellenesség- szólalt meg egy halk, közömbös hang. - A mechanikus munkások kisebb lázadása, amely megzavarta a közrendet.

- Megint forrongnak a gépagyúak?

Hari már korábban is hallott ilyen megmozdulásokról.

Cleon felállt, és elindult a hologram felé.

- Ah, igen, egy újabb tiltakozó akció. A gépagyúak valamilyen oknál fogva egyre elégedetlenebbek. Ezt nézze meg, Seldon! Hány szint ég?

- Tizenkettő - felelt az automata hang. - A hivatalos becslések szerint négyszázharmincheten vesztették életüket, nyolcvannégy személy eltűnt, sorsuk bizonytalan.

- A császári erőik vesztesége?- kérdezte Cleon.

- Jelentéktelen. A lázadók megfékezése közben csupán néhány birodalmi gárdista sebesült meg.

- Ah... Nos, akkor jelentéktelen az ügy. - Cleon a képre meresztette a szemét. A felvevőkészülék a füstoszlopra közelített, azután egy füstölgő kráter tűnt fel a monitoron. A gödör belső, hatalmas töltelék- és térszártegekből álló tortára emlékeztető oldalán jól látszottak a forróságtól megolvadt szintek, a megpörköldött padlók és mennyezetek. A beépített tűzoltócsövekből hasztalan fröcskölt a víz.

A kép váltott- a kamera mintha visszahúzódott volna a bolygó orbitális pályájára. A szerkezetet úgy programozták be, hogy a császár teljes egészében szemügyre vehesse az érintett körzetet. Hari gyanította, a gépnek eleddig nem sokszor nyílt lehetősége arra, hogy megmutassa, mit tud, de ennek nem is volt túl nagy jelentősége. Cleonra a köznyelv a „nyugodt” jelzőt ragasztotta, mert általában közönyösen fogadott mindent, ami más embert izgalomba hozott.

Az úrből nézve a császári kert egyetlen sötétzöld pont volt csupán a szürke tetők, a Felvilág mezőgazdasági telepeinek barnás foltjai, a szénfekete napcsapdák, a bolygó egyik sarkpontjától a másikig húzódó acélfényű felületek között. A Trantor jéghegyei már régen eltűntek, az óceánok vize pedig a városmélyi ciszternákban keringett. A bolygó negyvenmilliárd embernek otthont adó, helyenként fél

kilométer mélységű városvilág volt. A mesterséges, tökéletesen védett környezetben élő embertömegek már hosszú ideje hozzászoktak az újra felhasznált levegőhöz és a szabad tér hiányához; sokakon már akkor rettegés vett erőt, ha valamelyik lifttel nagyobb távolságra kellett utazniuk.

A kamera újra a füstölgő gödörre fókuszolt. Hari látta a lángok elől menekülni próbáló, a biztos halált jelentő mélységbe vetődő pici alakokat. Több száz halott... Összeszorult a gyomra. Az emberiség e zsúfolt lakhelyein a katasztrófák mindig iszonyatos mennyiségű áldozatot szedtek.

Hari elvégzett egy gyors számítást. A bolygó felszínének minden négyzetkilométerén átlagosan száz ember élt. Bizonyos szektorok népszerűbbek voltak a többinél, itt többen zsúfolódtak össze. Teljesen feleslegesen. A tengerek kiszivattyúzása után a medrekben felépülhettek az automatizált gyárok, a bányák és az élelmiszerek alapanyagát megtermelő mikrofarmok. Mindezek elenyészően kevés emberi munkát igényeltek.

A feladatokat a gépagyúak végezték, akiről tulajdonképpen senki sem vett tudomást. Legfeljebb csak olyankor figyelünk fel rájuk, amikor valamivel megzavarják a bonyolult rendszer, a Trantor működését, mérgelődött Cleon, miközben a holomonitor előtt állva figyelte, ahogy a lángok egyre több szintbe mélyesztk bele fogaikat.

A narancsszínű tűzben alakok vonaglottak. Ezek emberek, tűnődött Hari, nem pusztán statisztikai adatok. Keserű íz áradt szét a szájában. Vezetőnek lenni időnként annyit jelent, hogy nem szabad tudomást venni mások fájdmáról. Vajon ő képes lenne erre?

- Egy újabb megoldásra váró feladat, kedves Seldonom- szólalt meg Cleon hirtelen. - Mi szükségük van a gépagyúaknak ezekre a lázadásokra, amiket a tanácsadóm csak „jelentéktelen zavargásoknak” neveznek? Nos, mi a véleménye?

- Nem tudom...

- Biztos van a dolognak valamilyen pszichohistorikus magyarázata!- Az ilyen apró megmozdulások nem tartoznak...

- Dolgozzon rajta! Fejtse meg a talányt!

- Ööö... igen, felség.

Hari okosabb volt annál, hogy vitatkozni kezdjen. Szó nélkül figyelte, ahogy Cleon minden cél nélkül járkálni kezd a helyiségben, és időnként homlokráncolva a pusztulás hologramjára pillant. Talán, gondolta a matematikus, a császár azért ilyen nyugodt, mert már több ehhez hasonló katasztrófát látott. Lehet, hogy már nagyobb szörnyűségeknek is tanúja volt. Elszomorító gondolat... Lehet, hogy a most még naiv Hari Seldon is ilyen érzéketlen lesz egyszer?

Cleon valahogy képes volt feldolgozni a látottakat, mert néhány perccel később egy kézmozdulattal jelezte, eltűnhet a holomonitor. Vidám zene szólalt meg, a fény felerősödött. Az oldalajtókon át szolgál óvakodtak be; kezükben apró falatkákkal megrakott tálakat és tálkákat tartottak. A Hari mellett megjelenő ember serkentőszereket kínált. A matematikus egy kézmozdulattal visszautasította; őt már a hirtelen hangulatváltás is megszedítette, ami a jelek szerint megszokott volt a császári udvarban.

A matematikus már percek óta érezte az elméje legmélyén dörömbölő gondolatot, és amint lett néhány nyugodt pillanata, ráirányította a figyelmét.

- Felség, én... - szólalt meg tétován, amikor Cleon elfogadott egy serkentőt.

- Igen? Maga is kér?

- Nem, felség. Viszont eszembe jutott valami a Renegátummal, és ezzel a Kutonin nevezetű nővel kapcsolatban.

- Ó, igazán? Remek, de ha lehet, akkor most inkább ne gondoljunk...

- Mi lenne, ha felséged kitörölné a világból ezt az asszonyt?

Cleon éppen az orrához akarta emelni a serkentőszert, de a keze megállt a levegőben.

- Tessék?

- Ezek az emberek készek meghalni, miután magukra vonták a tömegek figyelmét. Valószínűleg azt hiszik, a halállal nem fejeződik be számukra az élet, mert a hírnevük túléli őket. Ettől fossza meg őket, felség! Tiltsa meg, hogy közzé tegyék valódi nevüket. A médiákban és minden hivatalos dokumentumban csak valamilyen sértő gúnynéven emlegessék őket.

Cleon a homlokát ráncolta.

- Adjak nekik más nevet?

- Nevezze Kutonint mondjuk Balga Egynek. A következőt Balga Kettőnek, és így tovább. Császári utasításban tiltsa meg, hogy bárki más néven említse őket, mert így a személyiségük örökre kitörlődik a történelemből. Nem lesznek híresek.

Cleon arca felragyogott.

- Ez aztán az ötlet! Kipróbálom. Nem csak az életüket veszem el tőlük, de a személyiségüket is!

Hari halvány mosollyal figyelte, ahogy a császár utasítást ad az egyik szárnysegédjének a legfrissebb rendelet megfogalmazására. Remélte, hogy az ötlet valóban használható, de abban mindenesetre biztos volt, hogy ezzel a húzással leakasztotta magát Cleon horgáról. A császár nem vette észre, hogy a trükknek semmi köze sincs a pszichohistóriához.

Elégedetten bekapott egy falatkát. Meglepően kellemes íz áradt szét a szájában. A császár újra felé fordult.

- Jöjjön, leendő főminiszter úr! Szeretném, ha találkozna néhány kellemes emberrel. Talán még egy matematikus számára is hasznosak lehetnek.

- Megtisztel, felség- bólintott Hari. Mielőtt elindult otthonról, Dors megtanított neki néhány udvarias közhelyet, amit akkor kellett kimondania, ha semmi más nem jutott eszébe. Most bevetette az egyiket. - Mindent megteszek, amivel a nép érdekét szolgálom...

- Ah, igen. A nép. - Cleon elvigyorodott. - Én is rengeteget hallok róla. Hari ekkor jött rá, hogy Cleon szinte az egész életét udvarias, előre kiszámítható beszédek végighallgatásával tölti.

- Bocsásson meg, felség, én...

- A „nép” szóról az a felmérés jut eszembe, amit a Trantor - szakértőim végeztek. - Cleon a mellette álló nő felé fordult, aki szelvényben félakkora volt, mint ő, és elvett egy falatkát a tálcájáról. - Feltették a népnek a kérdést: „Ön mit tenne annak érdekében, hogy megszűnjön a trantoriak közömbössége, apátiája?” Tudja, mi volt a leggyakoribb válasz? „Nem tudom, és nem is érdekel.”

Amikor Cleon felnevetett, Hari megértette, viccet hallott.

3.

Amikor felébredt, ötletek zümmögtek a fejében.

Hari már rég megtanulta, hogyan feküdjön mozdulatlanul a pókháló vékonyságú energiamező-hálóban, amely a gerincéhez képest éppen optimális szögben tartotta a fejét; hogyan lebegjen, és hogyan hagyja a gondolatait áramlani, összekapcsolódni és szétválni.

Ezt a trükköt akkor sajátította el, amikor a téziséen dolgozott. Éjszakánként a tudatalattija rengeteg munkát elvégzett számára, és tudatos énjének csak annyit kellett tennie, hogy reggel végighallgatta, megvizsgálta az eredményeket. Ezek a gondolatok apró, törekeny pillék voltak csupán, amiket a félálom hálójával lehetett a legkönnyebben elkapni.

Hirtelen felült és három dolgot gyorsan felírt a jegyzetömbjébe. Az elképzeléseket később majd betáplálja a komputerébe, hogy az irodájában bármikor előhívhasssa őket.

- Purrrr!- Dors nagyot nyújtózott. - Látom, Koponya úr is felébredt már.

- Ühüm. - Hari a levegőbe bámult.

- Gyerünk, mozgassuk meg magunkat reggeli előtt!

- Nézd csak! Mi a véleményed ezekről az elképzelésekről? Tegyük fel, hogy...

- Seldon professzor! Az elméleti viták nem tartoznak a feladataim közé. Hari kizökkent a transzból. Dors ledobta magáról a takaróját. A férfi megcsodálta hosszú, karcsú lábait. Dorst erősnek és gyorsnak építették, de ezeket a tulajdonságokat bámulatos, érintésre rugalmas és mégis puha külső alá rejtették. Hari érezte, hogy elszáll a félálom, és megváltozik a hangulata.

- Testmozgás?- kérdezte vigyorogva. - Igen. Mi is tartozik a feladataid közé?

- Például az, hogy megbízom egy professzorban, és elvárjam tőle, hogy ne használjon kétértelmű szavakat.

Az ezután következő forró, szédítő ölelésben a vidámság és a szenvedélyesség mellett az volt a legjobb, hogy közben nem lehetett gondolkodni. Hari tudta, hogy az előző nap feszültséget okozó eseményei után éppen valami ilyesmire van szüksége, és Dors még inkább tisztában volt ezzel.

Amikor kilépett a zuhanyzóból, az automatából elővárásolt kávé és reggeli illata fogadta. Az egyik falon a híradó képei villogtak, de Harinak a legtöbbet sikerült figyelmen kívül hagynia. Dors a haját igazgatva

bukkant elő a zuhanyfülkéből; ő már sokkal figyelmesebben nézte a hírfalat.

- Úgy látszik, a Főtanácson belül fokozódik a feszültség- mondta. - Egyre többet foglalkoznak a szektorok szuverenitását érintő vitával. Ha a dahliak...

- Egy szót se többet, mielőtt nem kaptam be pár kalóriát!

- Neked figyelemmel kell kísérned ezeket az eseményeket.

- Nem kell, amíg nem muszáj.

- Te is tudod: nem akarom, hogy veszélyes dolgokat csinálj, de most éppen az az ostobaság, ha nem törődsz a hírekkel.

- Azzal tölni az időt, hogy éppen ki van fent és ki lent a hatalmi harcban... Kíméld meg ettől. Én a tényekkel foglalkozom.

- Szereted a tényeket, igaz?

- Természetesen.

- Pedig időnként brutálisak lehetnek.

- Időnként pedig kizárólag rájuk támaszkodhatunk. - Hari elgondolkodott, azután megfogta a nő kezét. -

A tényekre és a szerelemre.

- A szerelem is tény.

- Az enyém igen. Ha viszont látom a romantikával kapcsolatos szórakozások iránti szűnni nem akaró érdeklődést, az jut szembe, hogy a legtöbb ember számára nem tény, hanem cél.

- Erre mondanátok matematikusok, hogy ez csak egy hipotézis.

- Igen. Feltételezés, hogy pontosan fogalmazzunk.

- Kíméld meg a precizitástól!

Hari hirtelen mozdulattal magához húzta a nőt, a fenekére tette a kezét, és leplezni kívánt erőlködéssel felemelte.

- Ez viszont... tény.

- Ajaj!- Dors szenvedélyesen megcsókolta a férfit. - Kettőnk közül valakinek elment az esze.

Hari evés közben megadta magát a rázúduló híráradatnak. Egy farmon nőtt fel, és imádta a kiadós reggeliket. Dors mértékletesen evett, ügyelt a formájára. Többször kijelentette már, két dolgot szeret igazán: a testedzést, és Hari Seldont. Az elsőt azért, hogy ereje legyen a másodikhoz.

Hari a holofal hozzá közelebb eső felén a piaci híreket jelenítette meg; ezek az indexek szerinte jobban mutatták a Trantor helyzetét, mint a Főtanácson belüli torzsalkodásokról szóló beszámolók. A matematikusokra jellemző módon szerette figyelemmel kísérni a részleteket, de öt perc múlva csalódottan rácsapott a kapcsolótáblára.

- Az emberek elvesztették a józan eszüket. Nincs az a főminiszter, aki képes lenne megvédeni őket saját ostobaságuktól.

- Az én feladatomban csak annyi, hogy téged védjelek meg tőlük.

Hari kikapcsolta a holofalát, és a Dorsén megjelenő képre, a Főtanács tagozódását bemutató háromdimenziós ábrára pillantott, amelyen az egyes frakciók jelét vörös vonalak kötötték össze az Altanácsban lévő szövetségeseikkel.

- Ugye nem hiszel benne, hogy menni fog ez a főminiszter dolog?

- Van rá esély.

- Az ellenségeimnek van igazuk. Nem értek az ilyesmihez.

- Cleon talán igen?

- Neki legalább megvan a megfelelő háttere.

- Ki akarsz tétni a megbízatás elől?

- Pontosan. - Hari végzett a sztékjével, és nekilátott a tojásrántottának. Egész éjszakára bekapcsolva hagyta az izomfejlesztő energiastimulátort, és ettől- meg persze a Dorsszal végzett reggeli előtti „tornagyakorlatoktól”- rettenetesen megéhezett.

- Szerintem a jelenlegi stratégiád a lehető legjobb- vélte Dors elgondolkodva. - Maradj matematikus, és ne menj a politikai csatározások közelébe.

- Erről van szó! Senki sem akar megölni egy olyan fickót, akinek nincs hatalma.

- Viszont bárkit eltüntetnek, aki eléjük áll a hatalom felé vezető úton.

Harinak nem igazán tetszett, hogy már kora reggel ilyen dolgokkal kell foglalkoznia. Minden figyelmét az

ételnek szentelte. A rántottát pontosan az ő ízlésének megfelelően készítették. Nehéz volt elhinni, hogy az ételüzemben a csatornák hordalékát használták fel alapanyagként. A tojás, amit evett, sohasem látott madarat. A húst soha nem fedte bőr, nem volt csontok, porcok, vagy zsír közelében. A répa levél nélkül, pucoltan érkezett; anyaga az ételüzemben kapta a friss növényre emlékeztető ízt és állagot. Hari mindezt tudta, de nem sokat foglalkozott azzal, hogy a reggelijének mennyi köze van a valódi élelmiszerekhez - őt csak az érdekelte, hogy ízlik-e neki, amit eszik.

Hirtelen rádöbbsent, hogy Dors már percek óta a Főtanács manővereiről beszél, de ő egyetlen szavát sem fogta fel. A nő fontosnak tűnő tanácsokat adott többek között ahhoz, hogyan bánjon a médiásokkal, hogyan fogadja a holohívásokat. Mindenre volt valami javaslata- mint mindenki másnak az utóbbi időben.

Hari befejezte az evést, ivott egy korty kávé, és úgy érezte, felkészült az előtte álló napra, amit matematikusként, és nem miniszterként akart eltölteni.

- Erről a sok mindenről anyám egyik mondása jut eszembe... Tudod, hogyan lehet megnevetetni az Istent?

Dors üres tekintettel nézett vissza rá; elvesztette a téma fonalát.

- Hogyan...? Ó, ez valami humor?

- Mondd el neki a terveidet. Dors kötelességtudóan nevetett.

A lakás előtt a különítményesek vártak rájuk. Hari sükségtelennek érezte a jelenlétüket. Dors éppen elég védelmet jelentett a számára, de ezt aligha magyarázhatta el a birodalmi tiszteknek. Egy szinttel feljebb és lejjebb is különítményesek posztoltak; teljes volt a védelmi háló. Hari a Streeling Egyetem felé menet integetéssel üdvözölte az ismerőseit, de a különítményesek védőalakzata miatt nem válthatott szót velük.

A tanszéken rengeteg munka várta, de ösztöneire hallgatva előbb a számításaival foglalkozott. Elővette az ébredés után készített jegyzeteit, rájuk pillantott, és vagy egy órán keresztül úgy kavargatta a levegőben megjelenített különféle holo-szimbólumokat, mint más a levesben a tésztát.

Kamaszkorában a szigorú iskola által előírt feladatok végzése közben mindig arra gondolt, hogy a matematika tudományának ugyanaz a lényege, mint az érmegyűjtésnek: az ember megtanul egy halom relációt és elméletet, majd összeilleszti, és egy meghatározott elv szerint sorba rendezi azokat. Csak lassan jutott el odáig, hogy az egyes tételek csúcán felfedezze az égbeszökő lehetőségeket. Fokozatosan rájött, hogy a differenciálszámítások, a számelméletek, a halmazelméletek ablakot nyitnak egy addig ismeretlen, végtelennek tetsző tájra. Megértette, a matematika valójában egy felderítésre váró vidék, az elmének egy olyan világa, ahol gondolatai szabadon barangolhatnak, és mindig találhatnak valami újat.

Ahhoz, hogy át tudjon kelni e végtelen táj egyes szakaszain, szabad áramlást kell hagynia gondolatainak. A vizsgált problémára kell koncentrálnia; tekintetével követnie a megoldást, ami kósza pilléként röpköd a matematika földje fölött, új és újabb kitérőkre kényszerítve, addig sosem látott részletekhez vezetve őt, hogy végül azután megmutassa a titok nyitjához vezető utat.

A holohívások, az emberek, a politika- a valós világnak ezek a részletei megállították gondolatainak gyorsvonalát, megakadályozták a megoldás-pille üldözését. Úgy döntött, megkéri Yugot, Dorst és a többieket, hogy egy darabig tartsanak távol tőle mindent, ami bezárhatná előtte a matematika világára nyíló kaput.

Ezen a napon azonban nem számíthatott Yugora; a fiún - amikor keresztülcsusszant az ajtót lezáró, recsegő energiamezőn - látszott, nagyon töpreng valamin.

- Csak egy pillanatra zavarlak- mondta. - Erről mi a véleményed?

Hari és Yugo korábban kidolgozott egy tervet, amivel álcázhatták a pszichohistóriai kutatásokat: rendszeresen publikálták a „társadalmi rögök és csomók” analízisével, a matematika egyik nagy múltú, de unalmas területével foglalkozó tanulmányaikat. Munkáikban a Trantor, és időnként más világok egyes csoportjainak és frakcióinak elemzését végezték el.

A kutatás tulajdonképpen a pszichohistória szemszögéből nézve is hasznos volt, mert a számítások képezték az alapját annak az egyenletnek, amit Yugo mindenáron „Seldon-tételnek” akart nevezni. Harit eleinte bosszantotta ez a kifejezés, de- annak ellenére, hogy szerette volna titokban tartani az elmélettel való kapcsolatát- már rég nem tiltakozott ellene.

Amikor ébren volt, gyakorlatilag mindig a pszichohistóriával foglalkozott, de mégsem akarta, hogy a tudomány leszűkítse a látószögét. Esély sem volt rá, hogy egyetlen ember képes lehet leírni és meghatározni az emberiség történelmében felszínre került szentek és gazfickók tömegeinek jellemzőit,

hogy valamennyi kérdésre megtalálja a választ.

- Nézd csak!- Yugo megjelenített néhány szöveg- és szimbólumsort Hari holomonitorán. - Megvan a dahli krízis teljes elemzése. Olyan rendezett, amilyennek te szeretted.

- Hmm... A dahli krízis? Mi az alapja?

Yugo őszintén meglepődött.

- Hát az, hogy nekünk nincs megfelelő számú képviselőnk!

- Te Streelingben élsz.

- Ha valaki dahlinak született, örökre az marad. Ahogy te is mindig helicali leszel.

- Heliconi. Értem. Szóval nincs küldöttségetek az Altanácsban?

- Sem a Főtanácsban!

- A törvények lehetővé teszik...

- A törvények fölött eljárt az idő.

- A dahliak arányos részt kaptak...

- A szomszédaink, a ratannaniak és a quipponiak is ellenünk mesterkednek.

- Hogyan?

- Több olyan szektor van, ahol dahliak élnek. Kisebbségben. Őket senki sem képviseli.

- Itt, Streelingben te képviseled őket...

- Nézd, Hari, te heliconi vagy. Te ezt nem értheted. Rengeteg szektor van, de ezek mind csak helyek.

Dahl lakói viszont... egy nép.

- A törvények foglalkoznak a különböző szubkultúrákkal és kisebbségekkel is.

- Ezek a törvények nem működnek!

A matematikus Yugora nézett. Az összeszorította a fogát, és látszott rajta, nem érdemes vitatkozni vele. Tudott valamit a lassanként kibontakozó krízisről. A törvény több mint egy évezreden át megőrizte az egyensúlyt, de ehhez időnként meg kellett változtatni néhány alaptételét. Ebben a helyzetben ez a megoldás nem tűnt kivitelezhetőnek.

- Igen, ebben egyetértünk. Nos, mit sikerült kiderítened a Dahlról?

- Nézd, fogtam a társadalmi faktor elemzését, és...

Yugo ösztönösen értelmezni tudta a bonyolult egyenleteket. Hari mindig élvezettel figyelte, ahogy a dahli hatalmas keze a levegőben hadonászva sorra rámutat az egyes elemekre, és a végén rábök az eredményre. A számítások jók voltak, bár egy kissé egyszerűnek tűntek.

A „rögök és csomók” munka nem sok érdeklődést keltett. Több olyan matematikus akadt, aki a tanulmányok átolvasása után ígéretes fiatal tehetségnek tartotta Yugot, aki azonban sohasem lesz képes kibontakoztatni képességeit. Harinak ez pontosan megfelelt. Voltak matematikusok, akik úgy gondolták, a kutatások legfontosabb eredményei nem kerültek publikálásra; ezekkel ez emberekkel Hari mindig kedvesen bánt, de egyszer sem érezte velük, igazuk van.

- ...tehát itt van a feszültség-rög, aminek az értéke... te is láthatod, felfokozódik Dahlban- fejezte be Yugo a magyarázatot.

- Értem, de erre akkor is rájöhetsz, ha megnézed a legfrissebb híradót.

- Nos, igen... De én bebizonyítottam, hogy valóban ez a helyzet.

Hari megpróbálta palástolni érzéseit. Yugot a jelek szerint nagyon felizgatta a téma.

- Az egyik faktort valóban megmutattad, de a csomóegyenletekben több tényező van.

- Igen, persze, de mindenki tudja, hogy...

- Amit mindenki tud, az nem igényel bizonyítást. Vagyis csak akkor, ha mindenki rosszul tudja a dolgot.

Yugo arcán gyors egymásutánban jelentek meg az érzelmek: először meglepődés, azután aggodalom, majd düh, sértődöttség, végül döbbenet látszott rajta.

- Te nem támogatod Dahlt, Hari?

- De igen, Yugo. - Seldont tulajdonképpen nem érdekelte az ügy, ám Yugo olyan szenvedélyesen állt hozzá, hogy ezt ostobaság lett volna bevallania. - Nézd, a tanulmánnyal minden rendben van. Hibátlan. Publikálhatod.

- A három alapvető csomóegyenlet a tiéd.

- Nem kellene nekem tulajdonítanod.

- Rendben, már megint a régi lemez... De a tanulmányon megjelenik a neved. Furcsa gondolat

bizsergette meg Hari agyát, de úgy gondolta, ebben a helyzetben az lesz a legjobb, ha nem ellenkezik Yugoval.

- Ha így akarsz...

Yugo rátért a tanulmány kiadásának részleteire. Hari közben álmodozva szemügyre vette az egyenleteket. A trantori demokráciát jelképező kifejezések, a társadalmi feszültségek táblázatai, az apparátus... Egy kicsit sűrű volt a dolog, de helyénvalónak tűnt, és azok véleményét támasztotta alá, akik úgy gondolták, kutatásai legfontosabb eredményeit még mindig nem tette közkinccsé. Természetesen valóban ez volt a helyzet.

Hari felsóhajtott. Dahl fekélyesedő politikai seb. A trantori Dahl-szektor a Dahl Galaktikus Zóna tükörképeként viselkedett. A Trantoron valamennyi befolyásosabb zónának volt egy szektora, és ezek lakói mindent megtettek azért, hogy népük, zónájuk érdekeit képviseljék.

A Dahl azonban apró pont csupán abban a végtelen térben, amit Hari fel akart deríteni. Egyszerű, sőt, triviális kis részlet. A Főtanács képviseleti rendszerét leíró csomóegyenletek a Trantor sokkal rosszabbat sejtető helyzetének csonka változatai voltak.

A Trantor pedig csupán egyetlen világ. Megdöböntően nagy, szövevényes kapcsolatokkal behálózott, értelmetlen egybeesésekkel, véletlenszerű átfedésekkel és érzékeny függőségi hálókkal bonyolított rendszer, de csak egy a sok közül. Hari képletei egyelőre arra sem voltak alkalmasak, hogy leírják ezt a negyvenmilliárd önálló léleknek otthont adó bolygót.

A Birodalom egyenletekkel való kifejezése pedig még ennél is nehezebb. Az egymással ellentétbe kerülő, szédítően bonyolult kapcsolatokban élő emberek mind arra törekszenek, hogy elérjék saját elégedettségi szintjüket. Kezükben tartják az egyszerű, közvetlen kapcsolatokat, ismerik a rájuk érvényes szabályokat, és addig haladnak előre, míg beleütköznek a komplexitás olyan vastag, magas falába, amin képtelenek áthatolni, amit lehetetlen megmászni. Akkor azután megtorpannak. Beszélgetni kezdenek, pletykálgatni, dühöngeni, és végül... hazardírozni.

A huszonötmillió világból álló Birodalom megértése nagyobb feladat volt, mint az univerzum fennmaradó részének megismerése, hiszen a többi galaxisban nem éltek emberek, akik tovább bonyolították volna a képleteket. A csillagok és a gázfelhők vak, értelemmentől mentes mozgásának leírása gyerekjátéknak tűnt az emberek nyüzsgölődésének meghatározásához képest.

Ez a gondolat gyakran nyomasztóan hatott Harira. A Trantor is elég bonyolult volt a nyolcszáz szektorával és negyvenmilliárd lakójával. Mit kezdjen akkor a Birodalommal, ahol a huszonötmillió világ mindegyikén átlagosan négytízmilliárd ember él? Százegyzárbió ember!

Világok, amelyeket a hipernyílások szűk szájai kötnek össze. Ezek a nyílások bizonyos szempontból pezsgőbbé tették a gazdasági életet, de a galaxisban fénysebességgel szétáramló kultúrák és információk destabilizáló hullámokat gerjesztettek. Az oskatooni földműves néhány órával azután tudomást szerzett a galaktikus korong túlsó peremén uralkodó herceg elleni merényletről, hogy a padlóra kiömlött vér megbarnult.

Ezt hogyan lehet beépíteni a képletbe?

A Birodalom összetettebb volt annál, hogy egy ember, vagy akár egy komputer teljes egészében megérthesse. Csak azok az egyenletek lehetnek helytállóak, amelyek nem próbálnak minden egyes apró részletet figyelembe venni.

Ebből persze az következik, hogy az egyes személyek semmit sem jelentenek a tanulmányozásra érdemes események mércéjén, és egymillió ember is annyi csupán, mint a tó vizébe pottyánó esőcsepp.

Hari hirtelen rájött, milyen bölcs dolog volt titokban tartani a pszichohistóriát. Vajon hogyan reagálnának az emberek, ha rájönnének, hogy szerinte semmit sem számítanak?

- Hari? Hari?

Már megint túlságosan belemerült a gondolataiba... Yugo még mindig az irodában volt.

- Ó, bocsáss meg, csak elgondolkoztam...

- Tanszéki értekezlet.

- Tessék?

- Mára hívtad össze.

- Ó, ne!- Pedig már egy számítás felénél tartott. - Nem halaszthatnánk el?

- Az egész tanszéket küldjük haza? Mindenki rád vár.

Hari kötelességtudóan követte Yugot a gyűlésterembe. A helyiség három szintje már megtelt. Cleon mindig támogatta ezt a tanszéket, ami ennek köszönhetően valószínűleg a legjobb volt a Trantoron. A specialisták különböző témák miriádjaival foglalkoztak; bizonyos szakterületek tevékenységét még Hari sem értette igazán.

Elfoglalta a helyét a legmagasabb szinten, a terem mértani középpontjában. A matematikusok szerették a valóságot visszatükröző geometriát: a professzorok a kerek emelvényen felállított karos légszékekben foglaltak helyet. Valamivel alacsonyabban a segédprofesszorok ültek, azok az emberek, akik már nem szorultak képzésre, de még nem jutottak fel karrierjük csúcsára. Kis kényelmes székeket kaptak, bár ezekhez nem járt teljes komputeres és holofunkció. Még lejjebb, egy árokszerű mélyedésben, a nem túl kényelmesre tervezett székeken a professzorbojtárok kaptak helyet. A legidősebb volt a legközelebb a terem közepéhez. Az ő soraikon túl az asszisztensek és az instruktorok gyűltek össze - egyszerű padjaikat nem szerelték fel komputerekkel. Yugo közöttük telepedett le, és a homlokát ráncolva úgy nézett körül, mintha nem tudná, hogy kerül éppen ide.

Hari a hangulatától függően időnként dühítőnek, máskor pedig nevetségesnek találta, hogy a tanszék legtermékenyebb tagjai közé tartozó Yugo csak ilyen alacsony státuszt kaphat. A pszichohistóriát azonban titokban kellett tartani, ezért a dahli fiú nem emelkedhetett feljebb. Hari ezt azzal próbálta ellensúlyozni, hogy kitűnő irodát jelölt ki Yugonak, és időnként valamilyen juttatásban részesítette. Yugo a jelek szerint nem sokat foglalkozott a rangjával - az ő számára már az is nagy előrelépés volt, hogy a Polgárszolgálat vizsgáinak letétele nélkül bekerülhetett az egyetemre.

Ezen a napon Hari úgy döntött, elköveti azt a bűnt, hogy figyelmen kívül hagyja a tanszék hierarchiáját.

- Köszönöm, kollegák, hogy megjelentek. Több adminisztratív ügyet is el kell intéznünk. Yugo?

Halk moraj. Yugo szeme tágra nyílt, de gyorsan felállt, és a szónoki emelvényre sietett.

Hari mindig másra hárította a gyűlések levezénylését, bár mint elnök, minden alkalommal ő hívta össze az embereket, ő jelölte ki az időpontokat. Tudta, sokan erős személyiségnek tartják, mások pedig azért tisztelik, mert ő ismerte a legbehatóbban a kutatási programokat. Az emberek gyakran elkövették azt a hibát, hogy összetévesztették a tudást a hatalommal. Hari rájött, amikor ő elnököl, csak kevesen mernek ellentmondani véleményének. Ha azt akarta, hogy a nyílt viták eredményesek legyenek, csendben kellett jegyzetelnie, és csak a legfontosabb pillanatokban szólalhatott meg. Évekkel korábban Yugo megkérdezte tőle, miért így irányítja a megbeszéléseket. Hari akkor egy legyintéssel elintézte a problémát. Nem vagyok vezéregyéniség, mondta. Yugo olyan furcsán nézett rá, mintha azt kérdezte volna: Most ugratni akarsz?

Hari elmosolyodott. A körötte ülő professzorok közül néhányan felhördültek és jelentőségteljesen összenéztek. Yugo erős, tiszta hangon, gyorsan beszélve rátért a napirendi pontokra.

Hari hátradőlt a székében, és a bosszankodó professzorokra nézett. Néhányan elfintorodtak Yugo erős tájszólása hallatán.

- Egy dahli!- súgta valaki a társának.

- Vérlázító!- érkezett a válasz.

Hari nem törődött velük. Az apja szavaival élve: ideje volt már „fenéken billenteni” a nagy tekintélyű matematikusokat, és Yugonak is ki kellett próbálnia, milyen érzés egy tanszék irányítása.

Lehet, hogy ebből a főminiszteri dologból a végén mégis lesz valami, és akkor szüksége lesz majd valakire, aki a tanszéken a helyére áll.

4.

- Nemsokára indulnunk kell- mondta Hari. A jegyzetömbjébe firkálgatott.

- Miért? A fogadásig még rengeteg időnk van. - Dors nagy gonddal kisimította és kritikusan szemügyre vette a ruháját.

- Sétálni szeretnék előtte.

Dors üggyel-bajjal belebújt a szűk ruhába.

- Bárcsak ne ez lenne a legdivatosabb!

- Ha nem tetszik, vegyél fel valami mást.

- Most először jelensz meg egy császári rendezvényen. A lehető legjobban kell kinézned.

- Ezt most ugye úgy kell értenem, hogy neked kell kinézned a lehető legjobban, amikor mellettem állsz?

- Te úgyis ebben a streelingi professzor-öltözékben jössz.

- Illik az alkalomhoz. Meg akarom mutatni, hogy még mindig csak egy professzor vagyok a sok közül.

Dors megigazította a ruháját.

- Tudod, bizonyos férfiak igencsak élveznék, ha látnák hogyan öltözködik a feleségük.

Hari felpillantott. Dors éppen akkor húzkodta le az ábrakék ruhaköltemény szélét.

- Szerintem nem örülnél neki, ha izgalomba jönnek, és a végén el sem jutnánk a fogadásra.

A nő kacéran elmosolyodott.

- Pedig pontosan ezt szeretném...

Hari hátradólt a légszékben, és teátrálisan felsóhajtott.

- A matematika műszája kellemesebb. Nem ilyen követelőző.

Dors a férfihoz vágott egy cipőt. Pontosán egy centivel tévesztette el a fejét. Hari elvigyorodott.

- Vigyázz, mindjárt bejönnek a különítményesek, hogy megvédjenek! A nő lesimította a ruha szélét, és meglepetten a férfira nézett.

- Valahogy mintha a szokásosnál is szórakozottabb lennél.

- Pedig szokás szerint az élet ügyes-bajos dolgait kutatom.

- A szokásos probléma? Mi olyan érdekes a történelemben?

- Én inkább azt szeretném tudni, mi nem érdekes benne.

- A megszokott megahistorikus megközelítés, a gazdasági, a politikai szemszögből való vizsgálat valóban nem kielégítő.

Hari felnézett a jegyzeteiből.

- Vannak történészek, akik szerint a társadalom apró szabályait kellene megvizsgálni ahhoz, hogy megértsük a mindent mozgató nagyobb törvényszerűségeket.

- Ismerem ezt az álláspontot. - Dors kétkedően lebiggyesztette az ajkát. - A kis szabályok és a nagy törvények. Mit szólsz az egyszerűsítéshez? Lehet, hogy a törvényeket a szabályok összessége alkotja?

- Természetesen nem.

- Mondj egy példát!- kérte a nő.

Hari gondolkodni akart, de Dors nem lehetett leállítani.

- Példát!- bökdöste a férje oldalát.

- Jól van. Tessék, egy szabály: amikor találsz valami holmit, ami megtetszik, az a leghelyesebb, ha egy egész életre való készletet beszerez belőle, mert majdnem biztos, hogy abbahagyják a gyártását.

- Nevetséges. Ez nem szabály, hanem vicc.

- Igen, vicc, de igaz.

- Te betartod ezt a szabályt?

- Természetesen.

- Hogyan?

- Emlékszel, mit láttál, amikor először benéztél a szekrényembe? Dors pislogott. Hari elvigyorodott; eszébe jutott a régi eset...

Dors körbeszaglászott Hari szállásán, és menet közben félrecsúszította az egyik hatalmas, de pehelykönnyű ajtót. A polcokon típusok és színek szerint összeválogatott ruhák feküdtek. Dors lélegzet után kapkodott.

- Hat váltás kék ruha. Legalább tucatnyi cipő, mind fekete. És az ingek!... Fehérek, olívdzöldek, pár vörös. Legalább ötven, és mind egyforma!

- És mindegyik pontosan olyan, amelyet szeretek- tette hozzá Hari. - Reggelente könnyen megoldom a problémát, hogy mit vegyek fel. Találomra benyúlok a szekrénybe, és kész.

- Azt hittem, minden nap ugyanazt a ruhát hordod. Hari meglepetten vont fel a szemöldökét.

- Hogy ugyanazt? Úgy érted: piszkos ruhákat?

- Hát... Mindig ugyanolyan volt rajtad.

- Naponta váltom a ruháimat!- Hari felnevetett. - Általában mindig ugyanolyanban járok, mert ezt a fazont szeretem. Ez tetszik, de ilyet már nem találsz a boltokban.

Dors végighúzta az ujját az ingeken.

- Ezek legalább négy szezon óta nem divatosak...

Hari kirázta a fejéből az emléket, és felnevetett.

- Emlékszel? A szabály működőképes.

- Az én számomra a hét huszonegy alkalom az átöltözésre. Neked kötelesség az öltözködés.
 - Te nem veszel tudomást a szabályról.
 - Tényleg, mióta öltözködsz így?
 - Azóta, amióta rájöttem, mennyi időt pazarlok arra, hogy eldöntsem, mit vegyek fel. Az is gyakran előfordult, hogy az üzletekben nem találtam meg a kedvenc ruhadarabjaimat. Találtam egy megoldást, és megszüntettem mindkét problémát.
 - Csodálatos vagy!
 - Nem. Egyszerűen szisztematikus.
 - Rögeszmés...
 - Ez csak találgatás és nem diagnózis.
 - Drága vagy! Órült, de drága. Talán ez a két tulajdonság összetartozik.
 - Ez is szabály?
- Dors megcsókolta.
- Igen, professzor úr!

A különítményesek abban a pillanatban alakzatba rendeződtek körülöttük, ahogy kiléptek lakásuk ajtaján. A védőőrizet kezdete óta Harinak és Dorsnak annyit már sikerült elérniük, hogy a katonák megengedték nekik, külön szálljanak be a gravitációs csőliftbe.

A gravitációs lifteknek valójában semmi köze sem volt a gravitációs fizikához: működésük az elektromágnesség elvén alapult. Az utasokat másodpercenként ezernél is több elektrosztatikus mező tolta tovább az elektromágneses csőben. Ahogy a mezők egymásnak adták a testét, Hari a haján érezte simogatásukat, bőrén a csiklandozásukat. Amikor tizenhárom szinttel magasabban kiléptek a csőből, Dors végighúzta a haján a töltésmentesítő fésűt. A szerkezet recsegve elvégezte a dolgát, és programja szerint „rendezett hajzatot” készített.

Ráléptek az üzletekkel szegélyezett széles útra. Hari szerette az olyan helyeket, ahol százméteres távolságnál messzebbre láthatott.

Gyorsan haladtak; a kereszteződésekben nem volt forgalom, ami lelassította volna őket. A mozgófolyosó az út közepén haladt, de ők a kirakatok közelében maradtak, és séta közben bámészkodtak egy kicsit.

Ha valakinek sietős dolga volt, egyszerűen beszállt valamelyik liftbe, esetleg igénybe vette a légitaxikat. Az utakon mindkét irányban haladtak mozgófolyosók, és mivel mindegyik egyenesen, kanyarok nélkül futott, ritkán támadt torlódás. Akinek egy kicsit több ideje volt, az gyalog indult el a célja felé. Sokan pusztán a testmozgás kedvéért sétáltak, de akadtak, akik a Trantor hangulata miatt választották a gyaloglást. Az idelátogatók élvezték az embermeleget, a különböző kultúrák és életmódok képviselőivel való testközeli találkozást. Hari is szerette ezt az állandóan stimuláló mozgalmasságot, bár ebben az esetben is igaz volt a mondás: „jóból is megárt a sok”.

A tereken, a park-hatszögeken járkáló emberek huszonötmillió világ stílusában öltöztek. Néhányan furcsa bőrruhát viseltek; Harinak fogalma sem volt róla, milyen állatoktól származnak az irhák. Egy férfi csípőig érő lábszárvédőben parádézott, ami alól minden lépésnél kivillant kék csikokkal telefestett teste. Az egyik ösztövért nő feszes ruhájára apró, nyitott szájú arcokat festettek; a figurák mindegyike egy-egy csontfehér mellbimbót szívogatott. Harinak kétszer is szemügyre kellett vennie a furcsa öltözéket, hogy felfogja, mit lát. A hangosan csivitelő lányok extrém módon kivágott díszruhákban pompáztak. Az egyik gyerek (vagy talán felnőtt volt valamelyik erős gravitációjú világról?) fototizáron játszva bűgatta a lézersugarakat.

A különítményesek felvették a legyező alakzatot, a századosuk pedig Harihoz lépett.

- Itt nem tudunk megfelelő védelmet biztosítani az önök számára, professzor úr.
- Ezek itt egyszerű emberek, nem bérgyilkosok. Nem is sejtették, hogy ide fogunk jönni.
- A császár azt mondta, vigyázzunk önre, tehát mi vigyázni fogunk. Dors mosolyogva válaszolt.
- A közvetlen veszélyt majd én elhárítom. Nyugodt lehet, értem a dolgom. A százados ajka megkeményedett. Végigmérte a nőt.
- Igen, erről már hallottam, de mégis...
- Szóljon az embereinek, vertikálisan használják a detektorikat. Az alattunk vagy fölöttünk lévő szintről érkező célzott lövedékek valóban kárt tehetnek bennünk.
- Ööö... Rendben van. - A százados visszaügetett a katonáihoz.

Elhaladtak a Farhahal Kvadráns kirakósjátékra emlékeztető falai mellett. Valamikor, réges-régen az egyik tehetős férfinak az lett a rögeszméje, hogy csak palotája elkészülte után fog meghalni. Ennek a gondolatnak köszönhetően valahányszor befejezéséhez közeledett az építkezés, a férfi újabb munkákat rendelt el. A palota végül szobák, termek, függőfolyosók, hidak, pincék és kertek kusza és bonyolult halmazává vált, amiben szinte fel sem lehetett ismerni az eredeti, viszonylag egyszerű épületet. Amikor Farhahal végül mégis meghalt - annak ellenére, hogy az egyik torony még csak félig készült el -, az örökösök és a perekben részt vevő ügyvédek addig-addig civakodtak, míg az épületegyüttes állapota leromlott. Senki sem hozta helyre, senki sem vette birtokba; bűzös romhalmazzá változott, amelynek falai közé csak a bűnözők, meg a semmit sem sejtő turisták mentek be.

A különítményesek szorosabbra fogták a védőgyűrűt, a százados az egyik automata buszba rendelte a menetet. Hari vonakodva bár, de engedelmessé vált. Dors arca feszült volt; általában akkor látszott ilyennek, amikor aggódott valami miatt. Nesztelenül suhantak a sötét alagutakban. A busz kétszer megállt. A ragyogó fényekkel megvilágított állomásokon Hari felfedezte a jármű elől fedezékbe rohanó patkányokat. Megfogta a nő karját, és a rágcsálókra mutatott.

- Brrr!- Dors megrázkódott. - Az ember azt hinné, hogy legalább a Birodalom központjából sikerült kiűzni az ilyen kártevőket.

- Ezek szerint mégsem. - Hari gyanította, a trantori patkányok talán még a Birodalom fénykorában is vígan éltek. A rágcsálóknak mindegy volt, hogy pompa vagy hanyatlás veszi körül őket.

- Szerintem ők az emberek örök társai- mondta Dors komoran. - Nincs olyan világ, ahová ne jutnának el.

- Ezekben az alagutakban a buszok olyan gyorsan haladnak, hogy időnként megeshet, a hajtóművek a levegővel együtt beszippantanak egy-két patkányt is.

- Ez tönkretetheti a hajtóműveket!- méltatlankodott Dors. - Még baleset is előfordulhat!

- A patkányoknak sem éppen örömmünnep...

Áthaladtak egy szektoron, melynek lakói teljesen kizárták világukból a napfényt. Még a mennyezeti napcsatornákon keresztül átszűrődő halvány sugarakat sem engedték be magukhoz. Dors elmagyarázta Harinak a dolog történelmi hátterét: valamikor régen az embereknek rettegniük kellett a nap káros ultraviola sugaraitól, és a fobia a probléma orvoslása után is megmaradt.

A busz lelassított és végighaladt egy hosszú rámpán, ami alatt, az épületek között emberek nyüzsögtek. A természetes fény ide sem hatolt be: mindent mesterséges foszfor-ragyogás világított meg. A szektor hivatalos neve Kalanstromonia volt, de polgárait a Trantoron csak Kísérteteknek nevezték. Ritkán utaztak, és amikor mégis megtették, fehér arcuk messziről kirítt a tömegből. Ahogy lenézett rájuk, Hari árnyékok közé húzódva lakmározó lárváknak látta őket.

A császári fogadást a Julieen-szektor egyik kupolacsarnokában rendezték. Hari és Dors a különítményesekkel érkezett a kapuhoz. A katonák lemaradtak, de előtte még átadták a matematikust egy ötfős civil ruhás csoportnak. A testőrök bólintással üdvözölték Harit, majd úgy tettek, mintha észre sem vennék. Elindultak a széles folyosón, és látszólag ügyet sem vetve védencükre, egymással cseverésztek.

A terem bejáratánál álló nő aztán a figyelem középpontjába állította Harit. Hirtelen zenefelhő vette körül; a streelingi himnusz dallamai közé a Helikon Szimfónia futamai keveredtek. Az egybegyűltek érdeklődve felkapták a fejüket, és Harira néztek, aki pontosan ezt szeretne volna elkerülni. Az egyik protokollcsapat az érkezőkhöz sietetett, és egy balkonra vezette a matematikust és Dorst.

Ahogy körülnézett, Hari minden bosszúsága elpárolgott. A kupola csúcsáról pazar kilátás nyílt. A tetőről spirálkarok nyúltak le a távolba vesző, fákkal borított platók felé. Az íves falak és a függőkertek évente több millió látogatót vonzottak magukhoz. A kíváncsiak között- ahogy a protokollcsapat egyik tagja sietve elmondta- sok volt, aki öngyilkossági szándékkal érkezett. Az évszázadok során összesen 999 987 ember vetett véget itt az életének. Valamennyi esetet gondosan feljegyezték.

- Ahogy a szám közeledik az egymillióhoz- folytatta az idegenvezető könnyed hangon -, majdnem minden órában van egy öngyilkossági kísérlet. Éppen ma történt, hogy az utolsó pillanatban sikerült lefogni egy férfit, aki le akarta vetni magát a falról. Az illető olyan holoruhát viselt, amin a becsapódás pillanatában felvillant volna az „ÉN VAGYOK A MILLIOMODIK" felirat... Az emberek nagyon vágnak rá, hogy itt szerezzenek hírnevet maguknak - fejezte be a férfi, és furcsa büszkeséggel Harira nézett.

- Hát igen- mormogta Hari, aki alig várta, hogy végre megszabadulhasson a fickótól. - Az öngyilkosság az önkritika legőszintébb és legdurvább megnyilvánulási formája.

Vezetőjük bólintott.

- Igen, és az emberek úgy érzik, ezzel részt vesznek valamiben. Ez bizonyára vigaszt nyújt a számukra.

A protokollcsapat mindent előkészített Hari számára. Végigvezették a kupola alatt összesereglett emberek között, és neki csak annyit kellett tennie, hogy bemutatkozott X-nek, üdvözölte Y-t és tisztelgett Z előtt.

- Lehetőleg egy szóval se említse a Judena-zóna krízisét!- kérte az egyik hostess Haritól, aki ennek könnyen eleget tudott tenni, mert sohasem hallott az ügyről.

Az előételek csodálatosak voltak, a főfogás pedig még ezeknél is ízletesebb. Hari a végén elfogadott egy serkentőt az egyik bombasztikus külsejű felszolgálónőtől.

- Egész este mást se kellene csinálnod, mint hogy bólogatsz, mosolyogsz és egyetértesz bizonyos emberekkel- jegyezte meg Dors az első félóra után.

- Vonzó ötlet - súgta vissza Hari, miközben a főprotokollós nyomában az előkelőségek következő csoportja felé tartottak. A ködös kupolacsarnok levegőjét feszültté tette a hamarosan sorra kerülő tárgyalások és megkötetendő egyezségek előérzete.

A császár teljes uralkodói pompával érkezett. A hagyományoknak megfelelően legalább egy órán keresztül kellett fogadnia az üdvözléseket. Az ősrégi szokás szerint senki sem távozhatott hamarabb, mint ő. Hari azon tűnődött, vajon előfordult-e már Cleonnal, hogy egy hasonló rendezvényen részt vett valamilyen érdekes beszélgetésben. Valószínűleg eszébe sem jutott ilyesmi, hiszen kiválóan elsajátította az uralkodás mesterségét.

Cleon kitörő örömmel üdvözölte Harit, úgy tett, mintha megcsókolná Dors kezét, de két másodperc múlva már nem velük foglalkozott, hanem egy másik, várakozó arccal ácsorgó emberfűrthöz lépett.

Hari is folytatta körútját. A következő csoport már első pillantásra más volt, mint az előzőek. A protokollós halkan megsúgta: ezek nem diplomaták vagy arisztokraták, nem is ideges hivatalnokok, hanem valóban befolyásos személyiségek.

- Ők tényleg valakik...

A csoport közepén egy magas, izmos férfi állt. Tucatnyi társa érdeklődve leste minden szavát. A protokollós megpróbálta elvezetni mellettük Harit, ám a matematikus megállította.

- Ez nem...?

- Ó Betan Lamurk, uram.

- Tudja, hogyan kell szóval tartani az embereket.

- Valóban, uram. Kívánja, hogy bemutassam önöket egymásnak?

- Nem... Csak hallgatni szeretném.

Jó ötletnek tűnt megismerni az ellenfelet, még hozzá anélkül, hogy az illető tudomást szerezne erről. Hari az első matematikaverseny előtt az apjától tanulta ezt a csselfogást. Az ilyen trükkök jól beváltak a finomabb megoldáshoz szokott egyetemi környezetben, az apját viszont ezek sem mentették meg...

Lamurk széles homlokának két oldalán a rovarcsáphoz hasonlító fekete hajtincsek egészen a szemöldök vonaláig értek le. Egymástól távol ülő szemei parázsként izzottak a ráncgyűrűk közepén. A keskeny orr mintha az arc legbüszkébb alkotórészére, a furcsa vonalú szájra hívta volna fel a figyelmet. Az alsó, vaskos ajak mosolygósnak látszott, felső, vékony párja azonban vicsorgón felfelé húzódott. A szemlélő az ajkak ellentéte láttán úgy érezhette, Lamurk hangulata bármelyik pillanatban megváltozhat, vidám fickóból dühöngő ellenfélle válhat. A hatás bámulatos volt, Hari tervezni sem tudott volna jobbat. Hamar rájött, Lamurk pontosan ismeri, és ki is használja arca előnyeit.

Lamurk az Orion spirálkar zónaközi kereskedelmének egyik kérdésével foglalkozott, azzal a témával, ami nemrég került a Főtanács elé. Hari számára a kereskedelem nem volt egyéb, mint egy változó a sztochasztikus egyenletekben, ám a férfi viselkedése annál jobban érdekelte.

Lamurk, hogy nyomatékot adjon valamelyik kijelentésének, a feje fölé nyújtotta karját, szétterpesztette az ujjait és felemelte a hangját. Ezután rögtön halkabbra fogta a szót, a kezét pedig mellmagasságba eresztette, két tenyerét összeillesztette. Ahogy jól modulált hangja mélyült, kezei lassan eltávolodtak egymástól, de alig egy másodperccel később újra hangosabban szólott, kezeit pedig a fejével egy vonalban pörgette egymás körül, hogy még jobban magára vonja hallgatói figyelmét. Időnként végigpillantott a körötte állókon, hogy szemével magára parancsolja hallgatói tekintetét.

- ...és néhányunk számára a „Pax Imperium”, vagyis a Birodalom békéje egyet jelent a Tax

Imperiummal", azaz a Birodalom számára befizetendő adóval. Vagy nem így van? - kérdezte, amikor végzett az éppen tárgyalt témával. Felvillantott egy gyors mosolyt, és magabiztosan várta a következő kérdést. Ekkor vette észre Harit.

- Seldon professzor!- kiáltotta a homlokát ráncolva. - Üdvözlöm! Már épen azon tűnődtem, mikor fogunk végre találkozni.

- Kérem, miattam ne szakítsa félbe az... ah... a tanítást.

Néhányan halkán kuncogtak. Hari rájött, társasági körökben enyhén gúnyos tréfaaként értékelik, hogy „tanításnak” nevezte a Főtanács egyik tagjának beszédét.

- Lenyűgözőnek találtam az előadását - tette hozzá gyorsan.

- Ó, ez valószínűleg csak egy ügyes kis véleménykifejtés azokhoz az eszmefuttatásokhoz képest, amelyeket önök, matematikusok szoktak tartani - felelt Lamurk udvariasan.

- Pedig attól tartok, a matematika társalgási témának sokkal szárazabb, mint a zónaközi kereskedelem.

Újabb kuncogás; Hari ezúttal nem értette, min derülnek a körülük állók.

- Én csak megpróbálom meghatározni az álláspontokat - mondta Lamurk. -A jelek szerint sok ember számára a pénz jelenti a hitvallás alapját. Néhányan egyetértően felnevettek.

- Szerencsére a geometriában nem léteznek frakciók és szekták - jegyezte meg Hari.

- Mi itt éppen azt próbáljuk kideríteni, mi lenne a legjobb megoldás a Birodalom egésze számára, professzor úr.

- Szerintem a legjobb a jó ellensége.

- Feltételezem, a Főtanácsban is a matematikai logikát alkalmazná a problémáink megoldására. - Lamurk hangja barátságos maradt, de tekintete megkeményedett. - Természetesen csak abban az esetben, ha megkapja a miniszteri kinevezést.

- A matematika törvényei egyértelműek és szilárdak, de nincsenek kapcsolatban a valósággal. Ha ez a kapcsolat létrejönne, elvesztenék szilárdságukat.

Lamurk az időközben megszorodott nézőkre pillantott. Dors megfogta Hari kezét. A matematikus a nő kézzorításából rájött, hogy a találkozás valahogy nagyon is fontossá vált. Nem értette, miért és hogyan, de nem volt ideje rá, hogy elemezze a kialakult helyzetet.

- Akkor az a bizonyos pszichohistória, amiről már oly sokat hallottam, teljesen haszontalan dolog volna?- kérdezte Lamurk.

- Az ön számára minden bizonnyal, uram.

Lamurk szeme résnnyire szűkült, de ajkáról nem tűnt el a jóságos mosoly.

- Túl nehéz lenne nekem?

- Attól tartok, még nem érett meg a használatra. Még nem határoztam meg a logikáját.

Lamurk nevetett. Széles mosollyal végignézett az egyre növekvő hallgatóságon, és vidáman felkiáltott.

- Egy logikus gondolkodó! Milyen üdítő kontrasztban áll a valódi világgal!

Általános nevetés. Hari megpróbált kiagyalni valami választ. A szeme sarkából látta, hogy a testőrei megállítanak egy embert, megvizsgálják a fickó ruhája alatt lapuló tárgyat, majd továbbberesztik.

- Tudja, professzor, a Főtanácsban nem szoktuk elméletekre pazarolni az időt. - Lamurk hatásszünetet tartott, mintha kampánybeszédet mondana. - Nekünk igazságosnak kell lennünk, és... időnként, emberek, keménynek is!

Hari felvonta a szemöldökét.

- Az apám mindig azt mondta: kemény az az ember, aki csak igazságos, és szomorú az, aki csak bölcs.

A tömeg felhördüléséből Hari tudta, ezzel a megjegyzéssel célba talált. Lamurk szemén is látszott, nyugtázza a csapást.

- Nos, mi a Főtanácsban megpróbálunk igazságosak lenni. Kétség sem férhet hozzá, hasznát vennénk a Birodalom műveltebb zugaiból érkezettek segítségének. El kell majd olvasnom az ön egyik könyvét, professzor úr. - Lamurk a tömegre villantotta a szemét. - Gondolom, lehetőségem nyílik majd rá.

Hari megvonta a vállát.

- Elküldöm majd önnek a transzfiniciális geometriával foglalkozó értekezésem egy példányát.

- Hatásos cím. - Lamurk nem vette le a szemét a hallgatóságról.

- A könyvekkel ugyanaz a helyzet, mint az emberekkel... Nagyon kevés van, ami nagy szerepet játszik, a többség belevész a tömegbe.

- Ön melyik csoporthoz tartozna inkább?- vágott vissza Lamurk.

- Én a tömegben szeretnék maradni. Akkor legalább nem kellene részt vennem ilyen sok fogadáson.

Hari meglepetésére páran ezen a válaszon is nevettek.

- Nos - mondta Lamurk -, biztos vagyok benne, hogy a császár nem fárasztaná önt az efféle rendezvényekkel. Viszont mégis mindenhová meghívást kap majd... Ha másért nem, az éles nyelve miatt, professzor úr.

- Az apámnak volt egy másik mondása is: a bölcsesség olyan, mint a borotvapenge. Sokkal valószínűbb, hogy akkor vágja meg a használóját, amikor kicsorbul.

Harinak ekkor eszébe jutott az apja mondása az okosról meg a számárról, és az engedésről meg a szenvedésről. Sajnos ezt már nem vethette be. Hirtelen az agyába villant: Lamurk éppen arról volt híres, hogy a Főtanács gyűlésein mindig megcsillogtatta humorát. Valószínűleg előre megírt szöveget mondott, mert most nem nagyon adta tanújelét elmésségének.

Lamurk arca megkeményedett, ajka vértelen vonallá változott, vonásai eltorzultak, mintha undorodna valamitől, azután csúnyán, tompán felnevetett. A tömeg néma csendben várakozott. Az emberek érezték: történt valami.

- Ah, bocsánat, van még néhány személy, aki szeretne találkozni a professzor úrral - vetett véget a sűrűsödő, egyre feszültebb csendnek Hari protokollosa.

Hari megrázott néhány kezét, elmormolt pár értelmetlen udvariasságot, és hagyta, hogy kísérői arrébb vonszolják.

5.

Bevett még egy serkentőt, hogy lecsillapítsa az idegeit. Az összecsapás után sokkal feszültebb volt, mint közben. Lamurk hideg, dühös pillantással búcsúzott el tőle.

- Én majd szemmel tartom - súgta Dors. - Te csak élvezd a népszerűségedet.

Hari ezt egyszerűen lehetetlennek tartotta, mégis próbát tett. Ritkán adódott lehetősége arra, hogy ilyen sokféle embert lásson; hogy visszanyerje nyugalma, szokásos szerepkörébe húzódott: újra udvarias megfigyelővé változott. A társasági csevegés nem igényelt túl nagy összpontosítást, sokszor egyetlen meleg mosollyal többet ért el, mint szavakkal.

Az estély a trantori társadalom mikrokozmosza volt. Szabad pillanataiban Hari megfigyelte a szociális rétegek egymáshoz való viszonyát.

Cleon nagyapja felélesztett néhány régi ruelli tradíciót. Az egyik az volt, hogy a nagyobb császári rendezvényeken mind az öt osztálynak képviseltetnie kellett magát. A jelek szerint Cleon is kedvelte ezt a szokást; talán azt hitte, így nagyobb népszerűsége tehet szert a tömegek előtt. Hari ezt nem tartotta valószínűnek, de megtartotta a véleményét.

Az első csoporthoz a nemesek, azok az arisztokraták tartoztak, akik öröklés révén jutottak hozzá címükhöz, rangjukhoz. Piramisuk csúcsán maga Cleon helyezkedett el, alatta pedig a Kvadránshercegek, a Spirálkar-hercegek, a főrendek, végül pedig az olyan helyi bárók, amilyenekkel Hari már odahaza, a Heliconon is találkozott.

Amikor az ültetvényeken dolgozott, sokszor látta a bárók elszárguló légsiklóit. Az egyes uraságok birtoka legfeljebb akkora volt, hogy siklóval egyetlen nap alatt el lehetett érni az egyik végéből a másikba. Idejük javát a Nagy Játék foglalta le, a szüntelen harc, hogy még nagyobb vagyont szerezzenek családjuknak, politikai szövetségek és házasságok kötése révén még magasabb pozícióba jussanak.

Hari, hogy leplezze a nemesek iránti ellenszenvét, bekapott még egy serkentőt. Vagy ezer bukott világról érkezett antropológiai jelentést végigtanulmányozott már. Ezek az izolált bolygók fokozatosan visszafejlődtek, lakóik életmódja egyre primitívebbé vált. Hari tudta, ez a piramis alakú tagozódás az emberi társadalmak egyik legrégebb és legtermészetesebb felépítési formája. Ez még azokon a világokon is kifejlődött, ahol a gazdasági tevékenység a mezőgazdaságra korlátozódott, és ősi módszerekkel készítették a fémeszközöket. Az emberek szerették a rangot és a parancsuralmat.

A nemesi családok soha véget nem érő versengése volt az első és legegyszerűbb pszichohistóriai rendszer, amit Harinak sikerült modelleznie. Először az alapvető játékelméletet kombinálta össze az egyedkiválasztódással, majd egy hirtelen ötlettől vezérelve az egészet belehelyezte egy olyan egyenletbe, ami a dűnék oldalán lepergő homokszemek mozgását írta le. Ez így együtt pontosan meghatározta a nemesi

réteg átalakulását, a családok felemelkedését és bukását, a hosszú és nyugodt időszakokat követő hirtelen mozgolódást, amit társadalmi csuszamlásnak lehetett nevezni.

Hari a tömeget figyelve kiválogatta azokat, akik az arisztokrácia másik, az elsővel elvileg egyenrangú csoportjához, a merisztokráciához tartoztak.

Az egyik jelentős birodalmi egyetem tanszékvezetőjeként ebben a hierarchiában Hari is nagyúrnak számított. A piramis különböző pontjain lévő helyeket itt nem öröklés útján, hanem bizonyos érdemek révén lehetett megszerezni. A merisztokraták célja különbözött a nemesek dinasztikus törekvéseitől. A Hari osztályába tartozók többségét annyira lekötötte a választott szakterületen végzett munka, hogy nem is gondolt családalapításra. A nemesek a birodalmi kormány csúcspozícióinak megszerzésére törekedtek, a merisztokraták viszont úgy gondolták, ők tartják kezükben a valódi hatalmat.

De jó lenne, ha Cleon nekem is valami alacsonyabb pozíciót szánna!, gondolta Hari. Alminiszterként, vagy tanácsadóként könnyedén eldolgozgatna egy ideig, vagy szándékos hibát követne el, hogy leváltsák. Mindegy, melyik megoldást választaná, egy-két éven belül újra Streelingben lehetne. Az alminisztereket nem szokták kivégezni, legalábbis nem az inkompetenciájuk miatt. Ami pedig még fontosabb volt: nem az alminiszterek hordták a vállukon a hatalom legnagyobb terheit, nem ők voltak a felelősök az embermilliók életéért.

Dorsnak feltűnt, hogy Hari a gondolataiba merül. Szelíd unszolására a férfi megkóstolt néhány ízletes falatot, és csevegett egy keveset.

A nemeseket könnyű volt felismerni pompázatos, a legutolsó divat szerint készült ruhájukról. A gazdasági szakemberek és a tudós merisztokraták inkább a szakmájukra jellemző, egyszerű, egyenruhaszerű öltözéket viselték. Hari rájött, már azzal politikai hitvallást tett, hogy a professzorok körében szokásosnak számító ruhát vette magára. Sokan azt gondolhatták, ezzel arra utal, hogy a következő Főminiszter- negyven év után először- nem nemesi származású lesz. Nem az zavarta, hogy ezzel mindenkinek elárulta a véleményét, inkább az, hogy gyakorlatilag semmit sem ért el vele.

Tradíciók ide vagy oda, a másik három társadalmi osztály képviselőit alig lehetett észrevenni a fogadáson. A hivatalnokok komor barna vagy szürke ruhát viseltek, arckifejezésük remekül illett öltözékükhöz. Maguktól ritkán szólaltak meg; általában valamelyik arisztokrata mellett tüsténkedtek, és készséggel sorolták a tényeket, az adatokat, amelyeket a vitatkozó nagyurak könnyedén felhasználhattak beszélgetéseik során. Maguk az arisztokraták általában nem mozogtak otthonosan a számok világában, sokan még egy szimpla összeadást sem tudtak volna fejben elvégezni. Úgy vélték, az ilyesmi a gépek és az alsóbb néposztályok feladata.

A tömeget vizsgáló Hari csak nehezen tudta felfedezni a negyedik osztály, a Szürkék képviselőit, akik úgy mozogtak az előkelőségek között, mint a verebek a pávák tömegében. A Trantor lakosságának egyhatoda a Szürkék közé tartozott. A Birodalom különböző világairól, a Polgárszolgálat mindenre fényt derítő tesztjeinek köszönhetően kerültek a fővilágba, majd miután leszolgálták idejüket, visszatértek peremvilági posztjaikra. Úgy áramlottak keresztül a Trantoron, mint a víz a sötét ciszternákon. Velük általában senki sem foglalkozott; a legtöbb trantori becsületesen tartotta őket, de nem szentelt nekik több figyelmet, mint mondjuk a fémfalaknak.

Hari tudta, eredetileg rá is a Szürkék élete várt. A Heliconon élő okosabb, tehetségesebb fiatalok számára a Szürkévé válás jelentette az egyetlen kiutat az ültetvényekről. Harinak szerencséje volt, sikerült megkerülnie a bürokratikus utat: amikor meg tudta oldani az egyszerű nyolcadrendű tenzoregényleteket, egyenesen az akadémiaára küldték. Akkor tízéves volt.

A ruellianizmus szerint a „polgárság” volt a legrangosabb valamennyi társadalmi osztály közül. Elvileg még a császárnak is meg kellett osztania velük hatalmát, ám a fogadásokon a legnépesebb galaktikus osztályt főként az ételeket és italokat kínáló szolgák képviselték, akiknek a vendégek még annyi figyelmet sem szenteltek, mint a komor hivatalnokoknak. A Trantor lakosságának gerincét alkotó munkások és boltosok- a nyolcszáz szektor bennszülött honpolgárai - nem képviselthették magukat az efféle rendezvényeken. Velük még a ruellianizmus sem foglalkozott.

Ami a legutolsó, legkisebb és legszínesebb osztályt, a művészeket illeti, őket nem lehetett nem észrevenni. A vendégek között zenészek és zsonglőrök járkáltak, de a legérdekesebb látványosságot az a légszobrász kínálta, akire Dors hívta fel Hari figyelmét. A matematikus már hallott erről az új művészeti formáról. A „szobrok” a művész által apró pamacsokban kifújta színes füstből készültek. Kísérteties,

szellemszerű formák lebegtek az ámuldozó vendégek között. Némelyik előkelő pózban ábrázolt, arisztokratikus pamacsruhát viselő füstember a nemesek karikatúrájának készült. A füstfigurák mozogtak, lebegtek, végül szétszakadoztak, váratlanul semmivé váltak.

- Ez a legújabb módi - jegyezte meg valaki. - Úgy hallottam, a művész egyenesen a Sarkról érkezett.

- Arról a reneszánsz világról? - kérdezte egy másik bémész hitetlenkedve. - Nem merész egy kicsit? Ki hívta meg?

- Azt beszélnek, maga a császár.

Hari összeráncolta a homlokát. A Sark volt az a bolygó, ahonnan azok a bizonyos személyiség-szimulációk érkeztek, amikről Yugo beszélt.

- Reneszánsz világ - mormolta kissé dühösen. Már tudta, miért találja olyan bosszantónak a füstalakokat: az efemer természetű formák sorsa az volt, hogy kaotikusan felbomoljanak, semmivé váljanak.

A légszobrász közben egy szatirikus formacsoportot készített. Az első alakot karmazsinvörös füstből fújta. Hari csak akkor jött rá, kit ábrázol, amikor Dors nevetve oldalba bökte.

- De hiszen ez te vagy!

Hari gyorsan becsukta tátva maradt száját. Hirtelen nem tudta, hogyan reagáljon. A második, kék füstből gyúrt alak a dühös arcú Lamurk pontos mása lett. A ködfigurák egymással szemben lebegtek; a füst-Hari mosolygott, Lamurk szobra mérgesen ráncolta a homlokát, azután hirtelen guvadt szemű, előreálló ajkú bohóccá változott.

- Azt hiszem, elérkezett a távozás ideje - suttogta Hari protokollosa. A matematikus örömmel bólintott.

Amikor hazaértek, biztos volt benne, hogy az elfogyasztott serkentőkben volt valami szokatlan anyag, ami az estélyen megoldotta a nyelvét. A lassú beszédű, meggondolt Seldon magától sohasem lett volna hajlandó nyíltan összetűzni Lamurkkal. Hari tudta, óvatosabban kellett volna viselkednie.

Amikor elmondta, mi aggasztja, Dors megrázta a fejét.

- A történeteknek nincs köze a serkentőkhöz. Te beszéltél, az az éned, amelyik csak ritkán mutatkozik meg.

6.

- A bulik azért vannak, hogy az emberek jól érezzék magukat - jelentette ki Yugo, és Hari mahagóni íróasztalára tett egy bögre kávé.

- Hát... Ez nem arra volt jó - felelte a matematikus.

- Az a sok pompa, a nagy hatalmú emberek, a gyönyörű nők, elmés társalgások... Azt hiszem, két napig sem unnék rá.

Ahogy így belegondolok, éppen ez a legszörnyűbb az egészben. Mármint a hatalom. A jelek szerint a befolyásos emberek közül senki sem foglalkozott a Birodalom hanyatlásával.

- Van valami ősrégi mondás, ami éppen ide illik.

- Igen. Hárfáznak, miközben Róma lángol. Dors természetesen ezt is ismeri... Szerinte a Birodalom előtti korból, egy különösen jelentős zónából származik. Van egy másik is: „Minden hipernyílás Rómába vezet”.

- Még sohasem hallottam erről a... Rómáról.

- Én sem, de a fellengzősség a jelek szerint örök és kiirthatatlan. Utólag persze komikusnak tűnik az egész.

Yugo nyugtalanul járkált Hari irodájában.

- Szóval nem foglalkoznak a hanyatlással...

- Számukra az egész nem más, mint a hatalmi harcok díszlete.

A Birodalomban léteztek világok, zónák, sőt egész spirálkarok, amelyekben rég megmutatkoztak a hanyatlás jelei. A legrettenetesebb az volt, hogy ezeken a helyeken az emberek ízléstelen szórakozásba, erkölcstelenségbe menekültek a gondok elől. A médiák zajongva adtak hírt az egyes esetekről, és egyre népszerűbbé váltak a Sarkhoz hasonló világokról származó „új-reneszánsz” irányzatok.

Hari a Birodalomban a visszafogottságot, a finomságot és a diszkréciót, az intelligenciát, a tehetséget, a pompát becsülte legtöbbszörre. A Helicon durva és elmaradott világ volt, bár nem annyira, hogy lakói ne tudjanak különbséget tenni a dísz és a disznó között.

- A politikusok mit mondanak?

Yugo fél fenékkal a matematikus íróasztalára ült, de vigyázott rá, nehogy a falapba ágyazott kapcsolókra

telepedjen. Amikor belépett Hari irodájába, úgy tett, mintha csak a kávé miatt jött volna, de ez csupán ürügy volt. Valójában a legfrissebb pletykákra volt kíváncsi. Hari elmosolyodott; az emberek akkor is szívesen hallottak a hatalmasok viselt dolgairól, ha történetesen elégedetlenek voltak velük.

- Abban reménykednek, hogy valamelyik „morális újjászületés” mozgalom... mondjuk az átalakított ruellianizmus... sikeres lesz, és gerincet ad a zónáknak, ahogy ezt valaki megfogalmazta.

- Hmm. Szerinted működni fog a dolog?

- Lehet, de nem sokáig.

Az ideológia bizonytalan kötőanyag. Még a vallásos lelkesedés sem ragaszthat össze sokáig egy birodalmat. Vannak erők, amelyek megváltoztathatják a szerkezetét, de ezek sem tudnak sokáig ellenállni a nagyobb, állandó elemek- például a gazdaság- áramlatainak.

- És mi van az Orion-zónában folyó háborúval?

- Senki sem beszélt róla.

- Mit gondolsz, jól építettük be a háborúkat az egyenletekbe? - Yugo mindig remekül értett hozzá, hogy váratlanul rátapintson arra a problémára, ami Harit éppen foglalkoztatta.

- Nem. A háború a történelem túlságosan nagy jelentőségűnek tartott eleme.

Természetesen a háborúk gyakran központi szerepet kaptak. Érthető, hiszen senki sem olvasgatott gyönyörű verseket, amikor a közelében kirobbant egy ökölharc. A hirigek az olyanok kezét is lefoglalták, akik nem akartak egyebet, csupán élni a mindennapi életet. A háború a mérnökök és a kereskedők számára sem kifizetődő. Felmerül tehát a kérdés: miért billen mégis a háború javára a mérleg, amikor a másik oldalon a Birodalom teljes gazdasága az ellensúly?

- A háborúk egyszerűek, de figyelmen kívül hagyunk valami alapvető tényezőt... Érzem, hogy így van.

- Mindent a Dors által előásott történelmi adatokra alapoztunk- védekezett Yugo. - Az alapunk szilárd volt.

- Ebben nem kételkedem, de mégis...

- Nézd, több mint tizenkétezer év konkrét tényeit sikerült összegyűjtenünk. Erre építettem fel a modellt.

- Mégis úgy érzem, megfélekedtünk valami lényeges dologról.

Az összeomlásokat a legtöbb esetben nem absztrakt okok váltották ki. A Birodalom konszolidációjának első éveiben még virágoztak a kisebb hercegségek, később azonban elpusztultak. Történelmük tele volt ismétlődő eseményekkel.

A csillagközi királyságok újra és újra összeomlottak a túlzott adóterhek alatt. Az adókból sok esetben a zsoldoshadakat finanszírozták, amelyek megvédték az adott királyságot a szomszédaitól, vagy fenntartották a belső rendet. Mindegy, mi miatt volt szükség az adóterhek megnövelésére, a nagyobb városok népessége hamar lecsökkent, mert az emberek elmenekültek az adószedők elől, és a „vidéki békében” kerestek menedéket.

Spontán cselekedet volt. De mi lehetett a valódi oka?

- Az emberek! - Hari hirtelen kihúzta magát. - Ez az, amiről megfélekedtünk!

- Hm? Te magad bizonyítottad be... Emlékszel? A redukciós elmélet! Te állítottad, hogy az egyes személyek nem számítanak!

- Nem is számítanak. Az emberek viszont igen. Mi az egyenleteinkben csak tömegekkel foglalkozunk, de nem ismerjük az emberek cselekedeteinek mozgatórugóit.

- Talán ezeket is kideríthetjük a rendelkezésünkre álló adatokból.

- Talán igen, talán nem. Mi lenne akkor, ha óriáspókok volnánk, és nem főemlősök? Vajon ebben is ugyanilyen lenne a pszichohistória? Yugo a homlokát ráncolta.

- Nos... ha az adatok nem változnának...

- A kereskedelemre, a háborúkra, a népességi statisztikákra vonatkozó adatok? Nem számítana, hogy pókokat számolgatunk emberek helyett?

Yugo megrázta a fejét. Arca elborult; képtelen volt elismerni Hari állításának igazát, mert ezzel a hosszú évek kemény munkájával elért eredményeket kérdőjelezte volna meg.

- Az adatokból mindenre választ kaphatunk...

- Ismerd be az igazat: most azért vagy itt, hogy részletesen megtudd, mit csinálnak a gazdag és híres emberek, amikor összegyűlnek és szórakoznak... Ez hol szerepel az egyenletekben?

Yugo ajka bosszúsan megrándult.

- Ez semmiség! Ez egyszerűen nem számít!

- Ki mondja ezt?

- Hát, a történelem...

- A történelmet a győztesek írják. Ez tény. De hogyan veszik rá a generálisok a férfiakat és a nőket arra, hogy átmasírozzanak a fagyos sármezőkön? Mi az oka annak, hogy az emberek nem tagadják meg a parancsot?

- Ezt senki sem tudja.

- Nekünk tudnunk kell. Vagyis... az egyenletekben ennek is szerepelnie kell.

- Hogyan?

- Fogalmam sincs.

- Menjünk a történészekhez?

Hari felnevetett. A történészekről ugyanaz volt a véleménye, mint Dorsnak. A múlt tanulmányozásában már jó ideje nagyobb szerepet kapott a történészek ízlése, mint az áttanulmányozható adattömeg. Volt idő, amikor még ő is azt hitte, a történelem kutatása azonos a dohos cyberfile-ok átnézésével. Később éppen Dors volt az, aki megmutatta neki, a rendelkezésre álló ferrithengereken, polimertömbökön vagy mátrixokon tárolt adathalmazokból hogyan tud megkeresni egy bizonyos információt, amiből matematikája szilárd alapját képezheti. Menet közben azt is megtudta, hogy Dors és a többi történész csupán annyit tesz, hogy újabb tudás-téglákkal egészíti ki a folyamatosan növekvő építményt.

A történelem tanulmányozásának aktuális stílusa szerint dolgozók azonban ehelyett csak annyit tettek, hogy az előre meghatározott mederbe terelték a múltat. Az egymással szemben álló frakciók dühös vitákat folytattak a régmúlt események miatt: a saját történelmüket állították szembe az ellenségeikével. A „spirálcentrum” hívei szerint a historikus erők a spirálkarok mentén terjedtek tovább, ezzel szemben a „fókuszpártiak” azt állították, hogy az elvek, a trendek, a mozgalmak és az evolúció a Galaktikus Centrumból áradt szét. A technokraták hevesen elleneztek a természetpártiak azon állítását, hogy a változásokat az emberben rejlő erők, képességek segítik elő.

A tények és a lábjegyzetek milliárdjai között a specialisták meglátták a múltban a jelenkor politikájának tükörképét. Mivel a jelen széttöredezett és átalakult, nem maradt hozzá más referenciaanyag, csak a történelem, ami meglehetősen bizonytalan támpontot nyújtott- különösen akkor, amikor az ember rájött, hány olyan lyuk van a feljegyzésekben, amit egyelőre a rejtély tölt ki. Hari szerint az egész jobban hasonlított a divatra, mint egy szilárd alapra. A múltnak egyetlen vitathatatlan pontja sem volt.

Természetesen akadtak kérdések, amelyekre a választ széles körben elfogadták. A legtöbb ember azt vallotta, hogy a Birodalom mindent összevetve jó, és a stagnálás hosszú periódusai a legjobb korszakok, mert valakinek mindig nagy árat kell fizetnie a változásokért. Ebből a szemszögből nézve teljesen mindegy, hogy az egyes frakciók hogyan szidalmazták egymást és dicsőítették magukat; abban mindenki egyetértett, hogy az emberiség nagy utat tett meg. Ezen túl azonban eltértek a vélemények. Kevesen maradtak azok, akik aggodalommal figyelték, merre tart az emberiség, merre a Birodalom. Hari egyre inkább úgy érezte, hogy ez a kérdés elsikkad az „én történelmem a tiéd ellen” című harci játék során, mert a legtöbb történész tudat alatt rettegett a jövőtől. A lelkükben érezték a hanyatlást, és tudták, hogy a látóhatáron túl nem egy újabb felemelkedés-stagnálás ciklus, hanem a teljes összeomlás vár a Birodalomra.

- Nos, mit tegyünk?

Hari hirtelen ráeszmélt, Yugo már másodszor teszi fel a kérdést. Kizökölt az elmélkedésből.

- Nem tudom...

- Tegyük be egy újabb „öszön”-változót?

Hari megrázta a fejét.

- Az emberek nem ösztönlények. Ők úgy viselkednek, mint... az emberek. Mint a főemlősök. Azt hiszem...

- Akkor... tanulmányozzuk a főemlősöket?

Hari felemelte a kezét.

- Megadom magam! Érzem, hogy ez a logikai ösvény elvezet valahová, de... még nem látom a végét.

Yugo vigyorogva bólintott.

- Majd meglátod, amikor megérik a gondolat.

- Köszönöm. Tudom, nehéz velem dolgozni. Hangulatember vagyok.

- Rá se ránts! Időnként hangosan gondolkodsz, ennyi az egész.
- Néha úgy érzem, egyáltalán nem gondolkozom.
- Megmutassam a legutolsó eredményemet? - Yugo imádta megmutatni a felfedezéseit.

Hari hátradőlt a széken, Yugo pedig bekapcsolta az iroda holovetítőjét. A levegőben jelsorozatok, egyenletek, háromdimenziós, színekkel ábrák jelentek meg. A rengeteg jel láttán Harinak egy folyóparton pihenő madársereg jutott az eszébe.

A pszichohistória alapjában véve a történelmi változók logikája szerint egymásba kapcsolt egyenletek óriási halmaza volt. Lehetetlen lett volna az egyiket megváltoztatni úgy, hogy a többi a régi maradjon. Ha alterálódott a népesség, nem csak a kereskedelem, de a szórakozási formák, a szexuális morál, és még több száz egyéb faktor is megváltozott.

Kétségtelen, akadtak közöttük lényegtelen tényezők. De melyek lehettek azok? A történelem tényszerűségeivel teljességgel feneketlen kútnak látszott, és az egyes darabkák a többi nélkül értelmetlennek tűntek. A történelemkutatás alapvető feladata éppen a legmélyebben gyökerező változók megtalálása volt.

- Utóirányítási ráta... Abrakadabra! - Yugo elegánsan elrendezett háromdimenziós grafikonokat varázsolt a levegőbe. - Gazdasági mutatók, változó-családok, ipar.

- Ez melyik korszak? - kérdezte Hari.

- A galaktikus időszámítás szerinti harmadik és hetedik évezred közötti időszak.

A gazdasági változókat jelképező többdimenziós formák csavart nyakú palackokra emlékeztettek, amelyeket - amikor Yugo folyamatosan előrébb léptette az idő-mutatót - valamilyen folyadékok töltöttek meg. A folyadékok sárgán, barnán, vörösen virítva, lassú táncra emlékeztető hullámzással mozogtak, s időnként egymásba csaptak. Hari mindig lenyűgözött, mennyi szépség származott a matematikából. Yugo bonyolult ökonometriai mennyiségeket ábrázolt, melyek az évszázadok áramlása során finom arabeszekké válva jelentek meg.

- Meglepően jó az egyensúly - ismerte el Hari. A történelmi adatok sárga felületei összeolvadtak a palackokkal, és a bennük kacskaringósan felfelé kúszó folyadékokkal. - Négy évezred leírása! Mi a helyzet a végtelenségi tényezővel?

- Az új renormalizációs módszerrel sikerült kiszűrni.

- Pompás! A galaktikus középkorra vonatkozó adatok a legbiztosabbak. Így van?

- Igen. A politikusok a hetedik évezred után kezdték aktiválni magukat. Dors segít nekem a felesleges adatok kiszűrésében.

Hari elismeréssel bámulta a színek csodálatos keveredését, az áttetsző palackokba zárt ősi bor hullámzását.

A pszichohistóriai tényezők szorosan kapcsolódtak egymásba, ennek ellenére a történelem - sokak véleményével ellentétben - nem az idők szakadéka fölött átívelő merev és erős acélépítményre, sokkal inkább egy kötélhídra hasonlított, ami minden lépés megtételekor megreccsent és megfeszült. Az alkotórészek erős koherenciája az egyenletekben is megmutatkozott, a számítások eredménye olykor végtelenné vált. Mivel a valóságban semmi sem lehetett végtelen, az egyenleteket módosítani kellett. Hari és Yugo több évet töltött az ezt lehetővé tévő módszer kifejlesztésével, ami a jelek szerint használható volt.

- Milyenek lesznek az eredmények, ha továbbfuttatjuk az egyenletet, és nem állunk meg a hetedik évezrednél? - kérdezte Hari.

- Megnövekszik a hullámzás - vallotta be Yugo.

A visszacsatoló hurkok léte nem számított új dolognak. Hari ismerte az ősrégi elméletet, mely szerint, ha egy bizonyos rendszer alkotóelemei szorosan egymáshoz kapcsolódnak, és az egyiket meg lehet változtatni, akkor lehetőség nyílik valamennyi irányítására. A belső visszacsatolások milliárdjainak segítségével szabályozni lehet annak a rendszernek a működését, amely normál esetben spontán módon vezérelte önmagát.

A történelmet persze senki sem irányíthatta, de bizonyos korszakokban - például a Yugo által vizsgált négy évezredben - az egyenletek valahogy mindent rendbe tettek. A pszichohistória tehát képes volt a történelem „utóirányítására”.

Emberi agy nem foghatta fel az igazán bonyolult rendszerek irányításának módját. Ám ha a rendszer működésében hiba következett be, valakinek vállalnia kellett, hogy belenyúl a közepébe, és megtalálja a probléma forrását.

- Ötletek? Nyomok?

Yugo vállat vont.

- Ezt nézd meg!

A folyadékok a palackok falához csapódtak. Egyre több tekert nyakú, rikító színű adat-folyadékkal teli palack jelent meg a levegőben. Hari tágra nyílt szemmel figyelte, ahogy az áramlatok ellepik a narancsszínű változó-teret, és mozgásra kényszerítik a szomszédos bíborszínű rétegeket. A hologram hamarosan egy vad örvényre emlékeztetett.

- Tehát az egyenletek kudarcot vallanak - állapította meg Hari.

- Igen. De az időszám is túl széles. A nagyobb ciklusok körülbelül százhuszonöt évig tartanak, az események utáni lecsillapodási időszak pedig általában kevesebb, mint nyolcvan esztendő. Nézd...

A hologramörvény már olyan volt, mintha egy hurrikán áztatná a lábát egy szivárványszínű óceánban.

- Ez a kavarodás a Dors által „generációs divatnak” nevezett tényező miatt következik be - magyarázta Yugo. - Voltak bizonyos zónák, ahol tudatosan megnövelték az emberek átlagéletkorát. Ha ezt figyelembe véve előreléptetem az egyenletet az időben, minden rendben van, de... azután nem találok adatot. Hogy lehet ez, kérdeztem, és beleástam magam a történelembe. Kiderült, hogy az ilyen sokáig élő társadalmak viszonylag rövid ideig léteztek.

- Biztos vagy benne? - csóválta Hari a fejét. - Az ember azt hinné, az átlagéletkor megnövekedése révén egy kis bölcsesség kerül végre a palettára.

- Hát nem ez történt! Mélyebbre néztem, és rájöttem, hogy amikor egy társadalomban az emberek átlagéletkora megközelíti a szociális ciklusok hosszát - ez átlagosan száztíz standard év -, instabilitás jelentkezik. Egész bolygók kezdenek háborúzni, általános a depresszió és a megbetegedés.

Hari kérdően nézett Yugora.

- Ez az összefüggés... közismert?

- Nem hiszem.

- Tehát az emberek nem növelhetik meg túlságosan az átlagéletkort, mert ezzel társadalmi katasztrófákat okoznak, és leállítják a fejlődést.

- Így van. - Yugo mosolyra húzta a száját. Hari már ismerte ezt az arckifejezést: akkor vigyorgott így, amikor büszke volt munkája eredményére. - A szaporodó szabálytalanságok pedig káoszt eredményeznek.

Ez volt az a probléma, amire még nem találtak megoldást.

- A fenébe! - Hari szívből gyűlölt mindent, ami kiszámíthatatlan.

- Nos, főnök, eddig jutottam, és nem tovább.

- Semmi baj! - felelte Hari vidáman, bár nem volt valami jó a kedve. - Nagyot léptél előre. Ne felejtsd el a mondást: a Birodalmat sem egyetlen nap alatt építették fel.

- Hát, lehet, hogy hosszú ideig tartott, míg létrejött, de a jelek szerint szétesni sokkal hamarabb fog.

Ritkán beszéltek a pszichohistóriai kutatások legfontosabb motivációjáról, a Birodalom felfoghatatlan okok következtében történő hanyatlása miatt érzett aggodalomról. A szétesést sokan sokféleképpen magyarázták, de senki sem látott a jövőbe. Hari abban reménykedett, neki sikerülni fog, ám a munka dühítő lassúsággal haladt.

Yugo levertnek látszott. Hari felállt, megkerülte az óriási íróasztalt, és szelíden hátra verte a fiatalabb férfit.

- Fel a fejjel! Publikáld az eredményedet.

- Publikáljam? Hiszen titokban kell tartanunk a pszichohistóriát!

- Csoportosítsd az adataidat, és jelentesd meg valamelyik történelemelemzéssel foglalkozó lapban. Dors majd segít kiválasztani, melyikben.

Yugo arca felderült.

- Megírom, aztán megmutatom neked, aláírjuk...

- Nem, engem hagyj ki belőle. Ez a te munkád.

- Hé-kás! Hiszen tőled tanultam, hogyan kell elkészíteni egy analízist, hol...

- Ez a tiéd. Tedd közzé.

- Hát...

Hari nem tett említést arról az apróságról, hogy a kialakult helyzetben minden, az ő nevével fémjelzett írás a figyelem középpontjába kerülne. Biztos lennének néhányan, akik megsejtenék, hogy az elmélet

valójában jóval több, mint az átlagéletkor-effektus elemzése. Nem, egyelőre az lesz a legjobb, ha a dologgal kevesen foglalkoznak.

Miután Yugo visszatért a munkájához, Hari egy darabig még elmélázva nézegette az íróasztala fölötti hologramon az adat-folyadékok örvénylését. Az asztalán álló kicsiny, elegáns kerámialapra nézett - Dorstól kapta -, és elolvasta a ráírt idézetet, a kedvencét:

Ha a megfelelő időben gyakorolsz nyomást a történelmi forgáspontra, minimális erővel kiköveded a távoli jövő felé vezető utat. Közvetlen céljaid közül csak azok elérésére szánj erőt, amelyek eredményei hosszabb távú terveid valóra válását segítik.

- Kamble császár, IX. Jóslat, 17. szakasz.

- De mi van akkor, ha nem lehetnek hosszabb távú terveink? - mormolta Hari, és folytatta a munkáját.

7.

Másnap megtudhatta, milyen a birodalmi politika a gyakorlatban.

- Nem is tudtad, hogy egy háromdimenziós Szkóppal figyelnek?- kérdezte Yugo.

Hari az irodai holovetítőjén éppen a Lamurkkal folytatott beszélgetés felvételét nézte.

A védelmére kirendelt különítményeseknek is kezdett gondot okozni az otthona előtt összegyűlt médiacsőcselék. A katonák felfedezték, hogy az egyik médiacsapat a lakás fölött három emelettel üzembe helyezett egy lehallgató készüléket. A százados erősítést kért, és Harit meg Dorst az egyik szervizjáraton keresztül kikísértette a házból. A matematikus az egyetemen keresett menedéket.

- Nem, nem vettem észre. Annyi minden történt... - Harinak eszébe jutott a fickó, akit a fogadáson a testőrei megmotoztak, majd eleresztettek. A 3D kamera és a hozzá tartozó hangrögzítő olyan kicsi volt, hogy a médiapióca a ruhája alatt is nyugodtan elrejtethette. Igaz, rendszerint a bérgyilkosok is a ruhájukkal takarják el fegyvereiket, de a testőrök hamar különbséget tudnak tenni a hírvadászok és az embervadászok között.

- Tartsd szemmel őket, ha beszállsz a ringbe - figyelmeztette Yugo, aki dahli lévén járatos volt az efféle ügyekben.

- Kösz a figyelmeztetést- felelte Hari szárazon.

Dors a szájához emelte az ujját.

- Elég könnyen elbántál Lamurkkal.

- Nem akartam, hogy azt higgyék, mindenáron szét akarom cincálni a Főtanács egyik vezető tagját!- mondta Hari szenvedélyesen.

- Pedig pontosan ezt csináltad - jegyezte meg Yugo.

- Igen, lehetséges, de akkor és ott udvarias csevegésnek tűnt az egész... - Hari megcsóválta a fejét. A háromdimenziós felvétel szerkesztett változata alapján a beszélgetés verbális ping-pongnek tűnt, amit labdák helyett borotvaéles szópengékkel játszottak.

- Belerúgtál, valahányszor alkalom kínálkozott rá - állapította meg Dors.

- Pedig még csak nem is utálok! Sok jót tett a Birodalom érdekében. - Hari elgondolkodott. - De ez az egész... Élveztem, na!

- Talán mégis van tehetséged az ilyesmihez - jegyezte meg a nő.

- Inkább ne lenne!

- Nem hiszem, hogy sok választásod volna - foglalta össze a lényegét Yugo. - Egyre híresebb vagy.

- A hírnév nem más, mint a jól ismert név körül összegyűlt félreértések tömege - szögezte le Dors.

Hari elmosolyodott.

- Ezt jól megfogalmaztad!

- A Vén Eldoniant idéztem. A császárok közül ő élt a legtovább. A klánjából egyedül ő halt meg végelgyengülésben.

- Egyébként lehet a dologban valami - morogta Yugo. - Számíthatsz rá, hogy adomák, pletykák főszereplője leszel.

Hari dühösen megrázta a fejét.

- Azt már nem! Nem hagyhatom, hogy ez a semmiség elvonja a figyelmemet a munkáról. Yugo, mi van azokkal a csempészett személyiség-konstellációkkal, amiket... khm... szereztl?

- Nálam vannak.

- Gépi nyelven? Futni fognak a komputeren?

- Igen, de átkozottul nagy a memóriaigényük. Párat megpróbáltam lejátszani, de nagyobb feldolgozóhálózatra van szükségük, mint amekkorát én biztosítani tudtam.

Dors elkomorodott.

- Nem tetszik nekem ez az egész. Ezek nem egyszerű konstellációk. Ezek szimulációk!

Hari bólintott.

- De mi itt most kutatást végzünk, és nem egy szuperfajt próbálunk előállítani. Dors felállt, és energikusan járkálni kezdett.

- A személyiség-konstellációk megfelelnek bizonyos törvényeknek, de a szimek használata a legősibb tabuk közé tartozik!

- Igen, az őskorban valószínűleg így volt, de...

- Ez már a történelem előtti korokban is így volt! - Dors orrcimpája vibrált a dühtől. - A tiltások azokban az időkben gyökereznek. Egyetlen feljegyzés sincs arról, miért lettek nem megengedettek... Valószínűleg még jóval az Árnykorszak előtt történt valami katasztrófa.

- Az meg mi a csoda? - kérdezte Yugo.

- Egy hosszabb időszak... Pontosan nem tudjuk, milyen hosszú; valószínűleg több ezer évig tartott. Azelőtt, hogy a Birodalom egységessé vált.

- Úgy érted, ez még a Földön volt? - Yugo kétkedő arcot vágott.

- A Föld létezése inkább legenda, mint tény. De igen, ez a tabu talán ugyanabból a korból származik, mint a mondák.

- Ezek a szimek reménytelenül ostobák - legyintett Yugo. - Semmi közük sincs a mi korunkhoz. Az egyik egy vallási fanatikusé. Még sohasem hallottam a hitéről. A másik valami okostojás író. Senkire sem jelentenek veszélyt, legfeljebb önmagukra.

Dors gyanakodva méregette Yugot.

- Ha ennyire értéktelenek, miért lennének hasznosak a számunkra?

- Azért, mert hitelesíthetik a pszichohistóriai mutatószámokat. Olyan modellező egyenleteink vannak, amelyek az alapvető emberi percepciótól függenek. Ha a rendelkezésünkre áll egy ősrégi agy, még akkor is, ha feljavított szimuláció az egész, meg tudjuk határozni az egyenletekből hiányzó konstansokat.

Dors kétkedően felhorkantott.

- Nem értek a matematikához, de azt tudom, hogy a szimek veszélyesek lehetnek.

- Nézd, ezekben a dolgokban már egyetlen épeszű ember sem hisz - nyugtatta Yugo. - A matematikusok már évszázadok óta alkalmaznak pszeudo-szimeket. Ott vannak például a gépagyúak...

- De ezek nem teljes személyiségek, igaz? - kérdezte Dors komoran.

- Nos, így van, de...

- Nagy bajba kerülhetünk, ha a te szimjeid véletlenül jobbak, okosabbak. Yugo lustán mosolyogva, széles keze egyetlen legyintésével félresöpörte a nő aggodalmát.

- Ne izgulj! Mindent kézben tartok. Egyébként már megoldottam a gépidő meg a futtatás problémáit, és találtam magunknak egy fedőtevékenységet. Hari csodálkozva nézett rá.

- Mi lenne az?

- Van egy vevőm a szimekre. Valaki, aki le akarja futtatni az anyagot, fedez minden költséget, és megfizeti a... khm... jogdíjakat. Kereskedelmi célokra akarja felhasználni őket.

- Ki az? - kérdezte Dors és Hari egyszerre.

- A Fortélyszövetség! - jelentette ki Yugo büszkén.

Hari értetlen arccal bámult rá. Dors megtorpant, mintha egy réges-régi emlék után kutatna.

- Igen, emlékszem rá - mondta végül. - Egy komputeres rendszerekkel foglalkozó cég.

- Pontosan. Az egyik legjobb a szakmában. Piacuk van a régi szimekre. Szórakoztató programokként árulják az ilyesmit.

- Még nem hallottam róluk - tanáctalankodott Hari.

Yugo ámuldozva csóválta a fejét.

- Nem tartasz lépést a korról, Hari.

- Nem is próbálok. Én inkább megelőzni szeretném.

- Nem hiszem, hogy jó ötlet egy külső céget bevonni az ügybe - vetette fel Dors. - És mi ez az egész a

fizetéssel kapcsolatban?

Yugo arca felragyogott.

- Hajlandóak kifizetni a költségeket. Már mindent megtárgyaltam velük. Dors aggódalmasan előredőlt.

- Lesz beleszólásunk abba, hogy mit csinálnak a szimekkel?

- Erre nem lesz szükségünk - védekezett Yugo. - Valószínűleg hirdetésekben, vagy hasonlóknak akarják használni az anyagot. Másra nem is nagyon lehet, hiszen az emberek valószínűleg egy kukkot sem fognak érteni az egészből.

- Nekem akkor sem tetszik. A kereskedelmi felhasználást sem találom jónak, de emellett túlságosan kockázatos feléleszteni egy őskori szimet. A közfelháborodás...

- Hé, ez már a múlt! Az emberek nem gyűlölik a gépagyúkat, és a mechanikus fickók is egyre okosabbak.

A gépagyúak alacsony mentális kapacitással rendelkező gépek voltak. Intelligenciaszintjük felső határát törvények szabályozták. Hari gyanította, hogy ezeket a törvényeket a valódi, ősi robotok alkották, hogy a mesterséges intelligenciák ne hozhassanak létre még jobban specializált és még kiszámíthatatlanabb típusokat.

A valódi robotok - mint például R. Daneel Olivaw - a háttérben maradtak, és hosszú távú célokért dolgoztak. Sajnos a Birodalomban felgyülemelő feszültség következményeként a kibernetikára vonatkozó szabályok, mint minden más törvény, egyre inkább érvényüket veszítették.

Dors felállt.

- Én ellenzem a dolgot. Most azonnal abba kell hagynunk az egészet. Yugo is felpattant.

- Hiszen te segítettél megtalálni a szimeket! Most meg azt mondd...

- Nem akartam, hogy ez legyen belőle! - A nő arcvonásai megkeményedtek. Hari töprengve Dorsra nézett. Kíváncsi volt, mitől lett egyszeriben ilyen heves. Biztosan van valami a háttérben... De mi lehet az?

- Nem értem, miért ne kereshetnénk egy kis pénzt a kutatásaink melléktevékenységeivel- mondta halkan. - Egyébként valóban hatalmas komputeres kapacitásra van szükségünk.

Dors szája dühösen megrándult, de nem szólt. Hari eltűnődött, miért izgatta fel magát ilyen nagyon.

- Általában, kedvesem, fittyet hánysz a társadalmi konvenciókra.

- Neked meg általában nem ajánlják fel a főminiszteri széket!- vágott vissza a nő.

- Ilyen apróságok miatt nem fogom megfúrni a kutatási programunkat - mondta Hari határozottan. - Érthető?

A nő bólintott. Hari hirtelen véreskezű zsarnoknak érezte magát. Dors a munkatársa és egyben a felesége volt; ez a helyzet potenciális konfliktusforrásnak számított, de eddig mindig sikerült kikerülniük az összetűzést. Mi lehet az oka, hogy Dors most mégis ilyen hevesen reagált?

Elvégeztek néhány, a pszichohistóriával kapcsolatos feladatot, majd Dors felhívta Hari figyelmét a következő megbeszélésére.

- Az illető nő a történelem tanszékemről jött át. Megkértem, hogy nézze végig a legutóbbi tízezer év trantori trendjeit.

- Ó, nagyon jó! Köszönöm. Bevezetnéd?

Sylvin Thoranax csinos nő volt. Egy doboznyi régi adatpiramist hozott magával.

- Ezeket a bolygó túloldalán, egy könyvtárban találtam - magyarázta. Hari kézbe vette az egyik piramist.

- Még nem találkoztam ilyenekkel. Porosak.

- Némelyik még a könyvtári nyilvántartásban sem szerepelt. Néhányat letöltöttem. Jók. A fordítómátrix segítségével még mindig olvashatók.

- Hmm. - Hari mindig szerette a régi korokból származó technikai eszközökből áradó ódon hangulatot. - Direkt módon is el lehet olvasni az anyagot? A nő bólintott.

- Tudom, hogyan működik a leegyszerűsített Seldon-egyenlet. Ezeket az adatokat fel lehet használni a matematikai összehasonlítások elvégzésére. Megtalálhatják a keresett együtthatókat.

Hari elhúzta a száját.

- Az egyenlet nem az enyém. Hosszú kutatómunka eredménye, számtalan ember dolgozott rajta...

- Ó, professzor úr, hiszen mindenki tudja, hogy ön fektette le az alapokat. Ön határozta meg a megközelítés módját.

Hari egy kicsit még dohogott - valóban bosszantotta a dolog -, Thoranax azonban ügyet sem vetve rá

folytatta a piramisokról szóló kiselőadást. Amikor a fellelkesedett Yugo is bekapcsolódott a beszélgetésbe, Hari úgy döntött, nem próbálja megmagyarázni, valójában kinek köszönhető az a bizonyos egyenlet. Thoranax végül Yugoval együtt távozott. Hari hozzálátott a napi teendők elvégzéséhez.

A napirendje hologram formájában lebegett előtte:

- előadókat szerezni a szimpóziumra (a vonakodókat különös kedvességgel kell meghívni)
- felterjesztéseket írni a birodalmi fickóknak
- elolvasni a diákok tanulmányait miután a logikai ellenőrző program továbbengedte őket.

A napja nagy részét ilyen teendőkre kellett áldoznia. Csak akkor jutott eszébe, hogy korábban ígéretet tett egy előadás megtartására, amikor az egyetem kancellárja megjelent az irodájában.

A kancellár összepréselt ajkai szűnni nem akaró, ironikus mosolyra húzódtak, pillantása olyan volt, mint bármelyik szelíd tudósé.

- Az... öltözéke?- kérdezte kissé éles hangon.

Hari az irodai szekrényéhez lépett, előkereste a bő ujjú, széles övvel ellátott talárt, és az egyik mellékhelyiségben gyorsan átöltözött. Amikor elindult, a titkárnője a kezébe adta a multifunkcionális látókockát. A kancellár kíséretében átvágott a főtéren; különítményesei állandóan változó alakzatban próbálták körbefogni. Jól öltözött férfiakkól és nőkből álló, 3D kamerákkal felfegyverzett tömeg állta az útjukat. Egyikük tetőtől-talpig végigpásztázta műszerével Harit - talán az öltözékét díszítő kék és sárga Streeling-csíkokat akarta bemutatni.

- Beszél mostanában Lamurkkal?

- Mi a helyzet a dahliakkal?

- Mi a véleménye a szektor új elöljárójáról? Ön szerint számít, hogy az illető hölgy triszexuális?

- Mi a véleménye az új egészségügyi jelentésekről? Ön szerint a császárnak kötelezővé kellene tennie a Trantoron a testedzést?

- Ne törődjön velük- súgta Hari a kancellárnak.

A férfi elmosolyodott, és integetett a kameráknak.

- Csak a munkájukat végzik.

- Mi ez a testedzés ügy?- kérdezte a matematikus.

- Az egyik felmérés kimutatta, hogy az alvás közbeni elektrostimulálás nem fejleszti olyan mértékben az izmokat, mint a régimódi testgyakorlás.

- Nem meglepő. - Hari gyermekkorában az ültetvényeken dolgozott, és igazából sohasem lelkesedett az ötletért, hogy egy gépezet tartja karban az izmait, miközben ő alszik.

A kérdéseket üvöltöző médiások egyre közelebb húzódtak.

- A császárnak mi a véleménye arról, amit ön mondott Lamurknak?

- Igaz, hogy a felesége nem szeretné, hogy főminiszter legyen önből?

- Mi a helyzet Demerzellel? Hol van?

- Mit gondol a zónák vitájáról? Elképzelhető, hogy a Birodalom kompromisszumot köt?

Egy nő furakodott a társai elé.

- Ön hogyan edzi a testét?

- Mértékletesen- felelte Hari gúnyosan, és gyorsan ellépett az értetlen arccal bámuló nő közeléből.

Amikor beléptek a főcsarnokba, Seldonnak eszébe jutott, hogy a teremőrnél le kell adnia a látókockáját. Egy esetleges hívás megzavarhatta volna az előadást.

- Sokan összegyűltek- jegyezte meg Hari, amikor a kancellárral együtt felért a nézőtér fölé benyúló előadói balkonra.

- Kötelezővé tettük a részvételt. Minden diáknak el kellett jönnie. - A kancellár mosolyogva lenézett a sokadalomra. - Jó benyomást akartam gyakorolni az odakint összegyűlt médiásokra.

Hari ajka megrándult.

- Hogyan ellenőrzik, hogy mindenki eljött?

- Előre kijelölt helyek vannak. Érkezés után mindenkinek be kell ütnie az azonosítási számát a székek komputerébe.

- Elég nagy húhót csaptak... és az egész csak azért, hogy rákényszerítsék az emberekre a részvételt.

- Mindenkinek a saját érdeke volt, hogy eljőjön! És persze a miénk is.

- Ezek itt felnőtt emberek! Ha nem azok, hogy foglalkozhatnak magas szintű tudományokkal? Hadd

döntsék el ők, mi a jó nekik!

A kancellár összeszorította az ajkát, de nem válaszolt. Felállt, és üdvözölte a közönséget. Amikor Harira került a sor, ő is felemelkedett a helyéről.

- Most, hogy mindenki igazolta a jelenlétét, megköszönöm a meghívást, és közlöm, ezennel véget ért előadásom formális része.

A közönség meglepetten felmorajlott. Hari végigpillantott a termen, és megvárta, míg újra csend támad.

- Nem szeretek olyanoknak beszélni, akik csakis azért hallgatnak meg, mert valaki erre kötelezte őket. Aki távozni kíván, kérem tegye meg.

Leült. Az előadóteremben hangzavar támadt. Néhányan ügyet sem vetve társaik fújolására, felálltak a helyükről. Amikor Hari újra szólásra emelkedett, üdvözlő köszöntötte.

Még sohasem volt ilyen lelkes közönsége. Kített magáért; csodálatos beszédet tartott a matematika jövőjéről. Egyetlen szóval sem említette a Birodalmat és annak hanyatlását, kizárólag a lélegzetelállítóan szép matematikáról beszélt.

8.

Az Érintkező Kultúrák Minisztériumából érkezett nő lenézett Harira.

- Magától értetődik, hogy meg kell kapnunk a segítséget az önök csoportjától. Hari hitetlenkedve rázta a fejét.

- Egy... szenzóhoz?

A matematikus irodájának vendégszékében ülő nő megigazította formaruháját.

- Ez egy nagyon fontos program. Valamennyi matematikusnak teljesítenie kell az adományrendeletben előírtakat.

- De mi nem értünk a komponáláshoz...

- Megértem a bizonytalanságát, ám mi, a minisztériumban úgy érezzük, éppen ezekre a szenzo-szimfóniákra van szükség ahhoz, hogy felserkentsünk egy... egy lassan fejlődő művészeti formát.

- Nem értem.

A nő arcán hivataloskodó, hűvös mosoly jelent meg.

- A mi elképzeléseink szerint ezzel az újfajta szenzo-szimfóniával a művész... pontosabban a matematikus... az euklideszi konceptuális elmélethez hasonlóan átformálja a gondolkodás alapvető szerkezetét, és létrehoz egy új elméletst, amit azután lefordítunk a művészet nyelvére...

- Ki végezné a „fordítást”?

- Egy szűrőkomputer, ami a konceptuális mintázatokból érzetek széles skáláját hozná létre.

Hari felsóhajtott.

- Értem.

A nőnek hatalma volt, ő pedig nem tehetett mást, végig kellett hallgatnia az elképzeléseit. A pszichohistóriai kutatások támogatása biztosnak tűnt, hiszen egyenesen a császár magánbűdzséből kapták a pénzt, ám a tanszéknek szüksége volt a Birodalmi Adományhivatalra, és az onnan érkező támogatásra.

A kutatásokkal foglalkozó egyetemek állandó versenyben álltak egymással. A kutatóknak főként nyugalomra lett volna szükségük, ám a támogatások megszerzéséért folytatott harcnak köszönhetően a merisztokraták - a tudósok és az oktatók egyaránt - olyan egészségi problémákkal küszködtek, amelyért a stresszt lehetett felelőssé tenni. Köreikben az átlagnál jóval magasabb volt a válási ráta; kevesen nemzettek gyermekeket. Energiájuk jó részét arra fecsérelték el, hogy minden apró eredményt publikálni próbáltak, mert csak így növelhették jelentőségük látszatát. Azoknak, akik támogatást akartak szerezni a birodalmi hivataloktól, a legfontosabb teendőjük a folyamodványok kitöltése volt. Hari nagyon is jól ismerte az ilyen űrlapokon szereplő kérdéseket: sorolja fel és elemezze az igényelt támogatás mennyiségét, formáját; hozzávetőlegesen határozza meg, milyen eredményeket érhet el a kutatással; írja le, milyen laboratóriumi felszerelésekre, komputerekre van szüksége, és hogy van-e lehetőség a már meglévő eszközök modernizálására, átalakítására; fogalmazza meg a támogatandó munka filozófiai aspektusát stb, stb.

A hatalmi piramis felépítéséből fakadóan a legtapasztaltabb tudósok végezték a legkevesebb kutatást: ahelyett, hogy a munkájukkal foglalkoztak volna, igazgatták az intézményeiket, és támogatósdit játszottak a hivatalokkal. A Szürkék minden egyes adományozott papírdobozt nyilvántartottak. A támogatást igénylőknek csupán tíz százaléka kapta meg a kért segítséget- vagyis általában csak az igényelt összeg felét,

azt is jó kétéves késéssel. A „sok eszkimó, kevés fóka” helyzetnek köszönhetően a hivatalok a megadandó támogatás fejében biztos eredményeket követeltek, tehát elvárták, hogy a kutatók már a szükséges összegek kiutalása előtt elvégezzék a munka oroszlánrészét. Ezzel próbálták biztosítani magukat az ellen, hogy olyan tervet finanszírozzanak, ami később kudarcba fulladhat. A támogatásra szoruló egyetemek nem tehettek mást, biztosra kellett menniük. Kizárólag a sikeresnek ígérkező témákkal foglalkoztak, és közben nem vették észre, hogy ezzel megfosztották magukat a legnagyobb élvezettől, amit munkájuk kínálhatott: le kellett mondaniuk az ismeretlen és a váratlan események okozta izgalomról.

- Majd... beszélek a tanszékem dolgozóival- motyogta Hari. A „rájuk parancsolok, hogy csinálják meg” megfogalmazás sokkal őszintébb lett volna, de nem akarta elrontani a beszélgetés hangulatát.

A nő távozása után Dors és Yugo rontott be az irodába.

- Én nem fogok dolgozni ezekkel!- kiáltotta Dors lángoló szemekkel. Hari megvizsgálta a két jókora tárgyat. Első pillantásra kötömböknek tűntek, de nem lehettek nehezek, mert Yugo fél kézzel tartotta őket.

- A szimek? - kérdezte a matematikus.

- Méghozzá ferrittömbökre rögzítve!- vágta rá Yugo büszkén. - Egy Sark nevű bolygó egyik patkányfészkében találtak rájuk.

- Nem ezen a világon dívik az a bizonyos „új-reneszánsz” mozgalom?

- De igen... Elég nagy őrület. Nehéz volt üzletet kötni velük, de én megszereztem a szimeket. A vezetőjük, egy Butta Fyrnix nevezetű nő beszélni szeretne veled.

- Már megmondtam: nem szeretnék belekeveredni az ügybe.

- Ööö... Az alkuhoz az is hozzátartozott, hogy megígértem neki a dolgot. Hari idegesen pislogott.

- El fog jönni hozzám? Ide?

- Nem, de fizetik a direktsugár költségét. A nő készenlétben áll, éppen most beszéltem vele. Nyomd meg a gombokat, és máris kapcsolatba kerültök.

Hari érezte, hogy valamilyen kockázatos dologba keveredik, olyasmibe, amit normális esetben nagy ívben elkerülne. A direktsugár-idő drága volt, mert a birodalmi hipernyílásrendszerben ezer évre előre szinte minden percet már lefoglaltak. Felesleges fényűzésnek számított közvetlen beszélgetések lebonyolítására használni a sugarat, de ha ez a Fyrnix még a készenléti időt is hajlandó kifizetni, pusztán azért, hogy elcsevegessen egy matematikussal...

Az ég kíméljen a fanatikusoktól, gondolta Hari.

- Nos, jól van - egyezett bele.

Butta Fyrnix magas, izzó tekintetű nő volt. Amikor képe megjelent az irodában, szélesen elmosolyodott.

- Seldon professzor! Nagy örömömről szolgál, hogy emberei érdeklődést tanúsítottak új-reneszánsz mozgalmunk iránt.

- Nos, azt hiszem... most inkább azokról a bizonyos szimulációkról van szó. - Hari örült, hogy a kapcsolat kétperces csúsztatási idővel működött. A legnagyobb hipernyílás bejárata egy fénypercnyire volt a Trantortól, és a jelek szerint a Sarktól is.

- Természetesen! Találtunk néhány ősi anyagot. A mozgalmunk, amit remélem ön is megismer majd, eléggé progresszív. Ledöntöttük a régi korlátokat.

- Bízom benne, hogy érdekes eredményeket kapunk - mondta Hari kitérően. Hogy az ördögbe bírta rá Yugo erre az őrületre?

- Olyan dolgokkal állunk elő, amelyek fel fogják nyitni a szemét, Dr. Seldon. - A nő megfordult, és maga mögé mutatott.

Hari csak ekkor látta, Fyrnix egy ősrégi polcokkal telezsúfolt, hatalmas raktárhelyiségben áll.

- Hisszük, hogy mi végre felnyitjuk a ládát, amiben megtaláljuk a válaszokat a Birodalom előtti korokkal és a Föld-legendával kapcsolatos kérdésekre.

- Én... ööö... Nagy örömömről szolgálna, ha ismerhetném az eredményeiket.

- El kell jönnie hozzánk, hogy mindent a saját szemével lásson. Az eredményeink lenyűgöznének minden matematikust. Reneszánszunk éppen olyan előretökintő mozgalom, amire a fiatal, életerős bolygóknak szüksége van. Remélem, ellátogat hozzánk... talán éppen hivatalos minőségében.

Tehát a nő a jövő főminiszterét akarta maga mellé állítani! Harinak jó néhány kellemetlen percet kellett átélnie, mire sikerült leráznia Fyrnixet. Amikor a nő képmása szétfoszlott a levegőben, a matematikus dühösen Yugora meresztette a szemét.

A fiú széttárta a kezét.

- Én jó alkut kötöttem! A feltétel az volt, hogy összehozom veled a nőt.

- Remélem, nem fizettél túl magas árat. - Hari felállt, és óvatosan az egyik kockára tette a kezét. Az anyag meglepően hideg volt. Sötét belsejében rácslabirintusokat és megtört fénysugarak kacskaringós csíkjait látta - mintha egy országút kanyargott volna egy sötét város körül.

- Hát persze, hogy nem!- mondta Yugo hetykén. - Pár dahli segített... ööö... lebonyolítani az üzletet.

- Azt hiszem, erről nekem nem szabad tudnom!- horkant fel Hari.

- Mint főminiszter valóban nem - hangsúlyozta Dors.

- Nem vagyok főminiszter!

- De az lehetsz, még hozzá hamarosan. Ez a szimulációs játék túl kockázatos, és mintha ez nem lenne éppen elég, most még az üzérrel is beszéltél, akitől az anyag származik. Nem vagyok hajlandó dolgozni ezekkel!

- Nem is kért rá senki - jegyezte meg Yugo halkán.

Hari megdörzsölte a ferrittömb hideg, sima felületét, megemelte - elég könnyű volt -, mindkettőt kivette Yugo kezéből, és az íróasztalára állította.

- Milyen régiek?

- A sarkiak azt mondták - felelte Yugo - fogalmuk sincs róla, de legalább...

Dors hirtelen megmozdult. Felkapta a tömböket, a legközelebbi fal felé fordult, és egymáshoz csapta a két kockát. Fűlsiketítő csattanás. Ferritszilánkok záporoztak a falra, apró törmelékdarabkák röppentek Hari arcába.

A rácsok megrepedésekor kiszabadult a tömbökben rejlő energia. Dors teste felfogta a robbanást.

A hirtelen beálló csendben Dors meg sem moccant. Vérző kezét szürke por lepte be, a bal arcán karcolás vöröslött. Lassan Hari felé fordult.

- Kötelességem gondoskodni a biztonságodról.

- Elég furcsa módon csinálod- morgott Yugo.

- Kötelességem megvédeni téged minden potenciálisan...

- Megvédtél?- vágott közbe Hari. - Azzal, hogy megsemmisítettél egy ősrégi tárgyat?

- A robbanást felfogtam, minimalizáltam a téged fenyegető veszélyt. Különben igen, szerintem a sarkiak mesterkedése igenis...

- Tudom, tudom. - Hari nyitott tenyérrel a nő felé nyújtotta a kezét. Előző este, amikor az igencsak jól sikerült előadás után hazatért, gyászos hangulatban találta Dorst. Az ágyuk is fagyos csataterré változott, de a nő nem volt hajlandó megnyílni és elmondani, mi bántja. Visszavonulással akart győzni, ahogy ezt Hari egyszer megfogalmazta. El sem tudta képzelni, mi zavarja ennyire a feleségét. A házasság olyan, akár egy végtelen felfedezőút, gondolta kesernyésen.

- Én döntöttem el, mi kockázatos, és mi nem az - fakadt ki Hari az iroda padlóján szürkellő törmelésekre pillantva. - Te pedig elfogadod a döntésemet, kivéve, ha egyértelmű fizikai veszély fenyeget. Megértetted?

- Bíznom kell a saját ítélőképességemben.

- Nem! Ezekből a sarki szimulációkból talán megtudhatunk valamit a ködös ősidőkről. Olyasmit, ami hatással lehet a pszichohistóriára. - Hari eltűnődött. Lehet, hogy a nő Olivaw parancsát teljesítette? Miért izgatja ez a dolog ennyire a robotokat?

- Amikor egyértelműen veszélybe sodrod magad...

- A tervezés és a pszichohistória az én dolgom!

Dors szaporán pislogott, összepréselte ajkait. Kinyitotta a száját, de nem szólt. Végül bólintott.

Hari megkönnyebbülten felsóhajtott.

A következő pillanatban berontott a titkárnője, mögötte pedig a különítményesek. Gyors magyarázkodás következett. Hari a századosra nézett, és határozott hangon közölte, a ferrittömbök valahogy egymásra estek, és összetörték.

- Az ilyen, mikroszkopikus információtömegeket tartalmazó tárgyak - magyarázta azon a tanáros hangon, amit már oly régen begyakorolt - igencsak törékenyek. Túlnyomás uralkodik a belsejükben.

A százados felszegte az állát, és végignézett a szilánkokon.

- Nem lett volna szabad megengednem, hogy ilyen ósdi szerkenyűk kerüljenek az ön közelébe.

- Maga semmiről sem tehet - nyugtatta Hari. - Ha valaki hibát követett el, az én vagyok.

A magyarózkodás talán tovább tartott volna, de váratlanul megszólalt a holofon hívásjelzője. Hari a császár személyi titkárnőjének megjelenő arcára nézett. A nő meg sem szólalhatott, képe máris szétfoszlott. Harinak csak annyi ideje volt, hogy bekapcsolja a filterarc funkciót. A következő pillanatban Cleon alakja bukkant elő a gyapotfehér ködből.

- Rossz híreim vannak - mondta a császár, mellőzve az üdvözlést.

- Sajnálattal hallom - felelt Hari bizonytalanul. Sietve előhívta a megfelelő filterarcot, és remélte, a holoálca eltakarja a ruhájára hullott ferritport. A holokép körül megjelenő vörös keret elárulta, a császár már az átalakított arcát látja.

- A Főtanácsot lefoglalja ez a bizonyos képviseleti ügy. - Cleon bosszúsan rágcsálta az ajkát. - Amíg ez tisztázódik, félre kell tennünk a főminiszteri kinevezését.

- Értem. A képviseleti ügy...?

Cleon meglepetten pislogott.

- Azt akarja mondani, hogy nem kísérte figyelemmel az eseményeket?

- Itt, Streelingben rengeteg dolga van az embernek.

Cleon legyintett.

- Persze, persze, fel kell készülnie a változásokra... Nos, egyelőre erre nem kerül sor. Lazíthat. A dahliak a maguk oldalára állították a galaktikus Altanácsot. Több képviselőt akarnak, és nem csak a Trantoron, hanem az egész átkozott spirálkaron! Lamurk a Főtanácsban az övékkel ellentétes álláspontra helyezkedett. Egyik fél sem hajlandó a visszavonulásra.

- Értem.

- A Főtanács egyelőre semmit sem tehet, így nekünk is várunk kell. A képviseleti ügy még a miniszteri kinevezésnél is fontosabb.

- Természetesen.

- Átkozott törvények! - kiáltott Cleon dühösen. - Ezek miatt nem nevezhetem ki azt, akit akarok!

- Értem - bólintott Hari. De jobb lenne, ha nem engem akarnál, tette hozzá gondolatban.

- Úgy gondoltam, az a legjobb, ha tőlem értesül a dologról.

- Végtelenül hálás vagyok önnek, felség.

- Van néhány téma, amit szeretnék megbeszélni magával. Ez a pszichohistória különösen érdekel. Egyelőre elfoglalt vagyok, de hamarosan lesz egy kis időm.

- Köszönöm, felség.

Cleon köszönés nélkül tűnt el.

Hari megkönnyebbülten sóhajtott egyet.

- Szabad vagyok! - kiáltotta boldogan, az égre emelve a kezét.

A különítményesek furcsa tekintettel bámultak rá. Hari újra az íróasztalát, a falat és a padlót beborító szürkésfekete törmelékre nézett. Az irodája leginkább egy szemétdombra hasonlított, de számára így is csodálatosabb volt, mint a császári palota.

9.

- Ami az utazást illeti: már azért is meg fogja érni, mert elkerülhetsz Streelingről - mondta Yugo.

Beléptek a gravfülke-állomásra. A különítményesek megpróbálták feltűnés nélkül lépkedni védencük mellett, bár Hari szerint éppoly kevésbé voltak feltűnőek, mint egy pók a hidegtálon.

- Ez igaz - hagyta rá a matematikus. Streelingben nem lehetett nyugta a Főtanács tagjaitól, bizonyos csoportok könnyen megzavarhatták a tanszék békéjét, ráadásul bármelyik pillanatban megjelenhetett előtte a császár hologramja. Igen, az utazás biztonságot jelent.

- A járat 2.6 percen belül megérkezik.

Yugo a szemét balra fordítva olvasta le a retinamonitorán megjelenő információt. Hari sohasem szerette ezeket az eszközöket, bár időnként hasznosak voltak - például olyankor, amikor az ember mindkét keze tele volt csomagokkal. Yugo ugyanis két táskát cipelt. Hari felajánlotta neki a segítségét, ám a fiatalabb férfi elhárította az ajánlatot, mondván, hogy „családi ékszerek” vannak nála, és a szállításuk különös gondolt igényel.

Áthaladtak egy optikai érzékelőn. Ez a szerkezet foglalta le a gépen a helyeket, ez vont le az utasok számlájáról a viteldíjat, mérte meg a beszállók súlyát, és ezt összhangban tartotta a jármű terhelési

értékével.

Beszálltak a fürkébe. Hari szokás szerint belemerült egy matematikával kapcsolatos elképzelésbe, így egy kissé meghökkent, amikor a fürke elindult lefelé.

- Hoppá! - Megmarkolta az ülés kartámaszát. Az indulást jelző hang azon kevés dolgok közé tartozott, ami még a legmélyebb meditációból is képes volt kizökkenteni őt. Eltűnődött, vajon mikor szólalhatott meg a jelzés, majd Yugora nézett, aki lelkendezve arról a dahlita településről magyarázott, ahová indultak.

- Még mindig azokon a politikai dolgokon töröd a fejed?- kérdezte Yugo.

- Mármint a reprezentációs kérdéseken? Nem, nem érdekelnek a belső viszályok, nem foglalkozom a frakciókkal meg a hasonlókkal. Matematikai szemszögből nézve az egész egy nagy rejtély.

- Szerintem tiszta ügy- ellenkezett Yugo éles, de mégis tiszteletteljes hangon. - A dahliakra már túl hosszú ideje rájár a rúd.

- Mert csak egyetlen szektor szavazataival rendelkeznek?

- Igen... Pedig egyedül Dahlban négyszázmillióan élünk.

- Másutt meg még többen.

- Pontosan! Ha a trantori népeiséget vesszük alapul, a dahliak képviselete csak hatvannyolc százalékos.

- Ami pedig a galaxist illeti...

- Ugyanez a helyzet! Van saját zónánk, ez rendben is volna, de csak az Altanácsban vannak képviselőink.

Yugo cseverésző barátból hirtelen komor politikussá változott. Hari nem szerette volna, ha egész úton vitatkoznuk kell.

- A statisztikákkal csínján kell bánni, Yugo. Ismered a régi viccet, amiben három statisztikus elmegy kacsát lőni?

- Kacsát? Az meg micsoda?

- Egy madár, amire némelyik világon ma is vadásznak. Az első statisztikus egy méterrel a kacsá fölé lőtt, a második egy méterrel alá. A harmadik erre vidáman felkiáltott: „Megcsíptük!”

Yugo kötelességtudóan nevetett. Hari megpróbálta követni Dors tanácsát, aki azt javasolta, amikor az emberekkel beszélget kicsit kevesebbet használja a logikáját, és többet a humorát. A Lamurk-incidens szerencsére nem járt negatív következményekkel: a médiák, és ahogy a császár elmondta, a Főtanács tagjai is Harit tekintették a szócsata győztesének.

Sajnos a jelek arra vallottak, hogy Dors a logikára és a humorra egyaránt immúnis volt. A ferrittömbök szétzúzása után feszültté vált a kapcsolatuk. Többek között ennek volt köszönhető, hogy Hari örömmel fogadta Yugo javaslatát, töltsenek távol egy napot Streelingtől. Dorsnak ezen a napon két előadást kellett tartania, és képtelen volt szabaddá tenni magát. Egy kicsit zsörtölődött, de azután megnyugodott; talán arra gondolt, hogy a különítményesek nélküle is képesek lesznek megvédeni Harit, legalábbis addig, amíg a férfi nem csinál semmi „ostobaságot”.

- Rendben van- folytatta a megkezdett gondolatmenetet Yugo -, de a bíróságok szemében is szálla minden dahli.

- Most már Dahl a legnagyobb szektor. Idővel lesznek saját bírálóik.

- De nekünk nincs időnk! A klikkek mindenből kizárnak minket. Hari mélyen gyűlölte a politikai viták szokásos körkörös logikáját, ezért megpróbált a matematikus Yugora hatni.

A politikai szövetségek elvileg minden döntéshozó testületet a markukban tarthatnak, barátom. Tegyük fel, hogy egy bíróság tizenegy tagból áll. Ha hatan összetartanak, magukhoz ragadhatnak minden hatalmat. Titokban találkozhatnak egymással, és megegyezhetnek, hogy úgy döntenek majd, ahogy hatuk közül a többség akarja. Ha megállapodnak, szövetségeseikként leszavazzák majd a másik öt bírót.

Yugo ajka dühösen megrándult.

- A Főbíróság tizenegy tagú... Erre céloztál?

- Nem, én általánosságban fogalmaztam. De még a kisebb szövetségek is eredménnyel működhetnek. Tegyük fel, hogy a Főbíróság négy tagja titokban találkozik, és közös álláspontra jut egy bizonyos kérdésben. Ezután egymás szövetségeseiként leszavazzák a másik hat, önállóan döntő bírót. Ebben az esetben négy ember határozza meg a Főbíróság döntésének végeredményét.

- A fenébe! Rosszabb a helyzet, mint gondoltam- keseredett el Yugo.

- Én csak annyit mondtam, hogy minden véges számú taggal rendelkező képviselő-testület korrumpálható. Ez csupán egy általános elmélet, semmi más.

Yugo bólintott, de Hari bosszúságára újra a dahliákat ért sérelmekről, a bíróságokon, a tanácsokban való megkülönböztetésükről kezdett kántálni.

- Ó, a hatalom, ami sárba tiporta a dahliákat! Milyen unalmas lehet a gyakorlása...

Hari rájött, gondolkodási stílusában nyoma sincs Yugo szenvedélyességének, és a Lamurkhoz hasonlóak ravaszágának. Hogyan is remélhetné, hogy képes lenne ellátni a főminiszteri feladatokat? Vajon a császár eddig miért nem jött rá erre?

Biccentett, magára öltötte a töprengő figyelem álarcát, és hagyta, hogy a monitorfalakon feltűnő látvány megnyugtassa idegeit. A fülke egyre lejjebb merült a széles, spirál alakú gravitációs veremben.

A Trantoron a hosszú távú utazások zöme a bolygó felszíne alatt történt. A járatokban a természetes gravitáció szippantotta magához a fülkéket, melyeket csupán ujjnyi vastag mágneses mezők tartottak biztonságos távolságban a falaktól. Az utasok belezuhantak a sötét vákuumba, de az ablaktalan fülkékben ebből jóformán semmit sem lehetett érezni, mert a belső monitorokon sorra megjelentek a verem falain túli világ részletei. A fejlett technika diszkrét, egyszerű, csendes, sőt, mondhatni emberközpontú volt- egészen addig, amíg megalkotói pontosan tudták, mit akarnak elérni vele. Furcsa kölcsönhatásban volt használóival: az emberek tanultak a technikától, és az is sokat megtudott tőlük.

A monitoron egy erdő képe száguldott el Hari szeme előtt. A Trantor lakói közül sokan fák, sziklák és felhők között éltek, valahogy úgy, mint a régiek az őskorban. A környezet természetesen mesterséges volt: az emberek úgy alakították ki, úgy építették meg a bolygó belső labirintusait, hogy közben kielégítsék legbelsőbb szükségleteiket, és legalább azt érezzék, mintha egy valódi erdőben sétálnának. A technika időnként olyan volt, mint a mesebeli jó szellemek.

- Mondd, zavarna, ha kikapcsolnám ezeket?

Yugo kérdése kizökkentette Harit a merengésből.

- Mármint a fákat?

- Igen. A nyílt tér képét.

- Csak nyugodtan...

Yugo megnyomott néhány gombot. A monitorokon váltott a kép; az erdők eltűntek, helyükön egy sétálóutca jelent meg. A trantoriak közül sokan képtelenek voltak elviselni a végtelennek tetsző tereket, vagy az ezekről készült felvételek látványát.

A zuhanás megszűnt, a fülke szintbe állt, és nemsokára emelkedni kezdett. Hari az ülésbe préselődött, de a támla gyorsan felvette teste formáját. Nagy sebességgel haladtak, de semmit sem éreztek belőle. A verem mágneses védőrétege tovább fokozta a gyorsaságot. Az utazáshoz nem volt szükség energiára, a fülke a gravitáció vonzási erejét kihasználva süllyedt le, és attól elrugaszkodva emelkedett fel.

Amikor megérkeztek a carmondi szektorba, és kiszálltak, a különítményesek közelebb húzódtak Harihoz. A hely nem hasonlított az egyetemvárosban megszokott környezetre. Külsőre csak néhány épület tűnt érdekesnek, belül azonban majdnem minden esetben látványos építészeti megoldásokat - szellős kereszthajókat, hatalmas fémoszlopokat és vaskos drótköteleket - alkalmaztak. A rideg környezetben, akár egy tenger dühös áradata, óriási embertömeg hullámozott.

A robogók számára épített magasúton folyamatosan áramlottak a hússal, dobozokkal, darabárukkal megrakott utánfutókat vontató járművek. A szűk sikátorokba beszorított éttermek leginkább pici székekkel és asztalokkal körülvett, hatalmas főzőlapra hasonlítottak. A főútvonalak mentén borbélyok végezték munkájukat. Kuncsaftjaik teljes körű kiszolgálást kaptak, mert miközben a mesterek a hajukat igazgatták, a garast remélő koldusok a lábukat masszírozták.

- Elég... mozgalmas hely- mondta Hari diplomatikusan, amikor az orrába csapott a dahlita ételek illata.

- Eegen. Tetszik?

- Úgy tudom, a legutolsó császár az egyik törvényében megtiltotta a koldulást és az utcai árusítást.

- Így van. - Yugo elvigyorodott. - De a dahliák ezt sem veszik komolyan. Rengeteg embert költöztettünk át ebbe a szektorba. Gyere, megéheztem.

Még korán volt, de mégis engedtek az illatok csábításának, és bekaptak pár falatot egy talponálló büfében. Hari megkóstolt egy „bombázót”. Az étel furcsán mozgott a szájában, azután füstös, beazonosíthatatlan ízzé robbant, a végén pedig keserédes utóízt hagyva maga után, szétolvadt. A különítményesek nyugtalanul ácsorogtak a tülekedésben; sokkal rendezettebb körülményekhez voltak szokva.

- Nagy itt a pezsgés - állapította meg Yugo tele szájjal. Kiejtése és viselkedése arra az időre emlékeztette Harit, amikor a fiú nem volt egyéb egyszerű hőkutasnál.

- A dahliák nagyon jól értenek a terjeszkedéshez - felelte a matematikus óvatosan. A dahliáknál magas volt a születési arányszám, ezért más szektorokba kényszerültek át. Az anyaszektor, hogy segítse telepeseit, tőkét áramoltatott az ilyen helyekre. Harinak imponált a dahliákat jellemző, kifogyhatatlannak tűnő energia, amiről a Helicon néhány városa jutott eszébe.

Hari már korábban elkészítette a Trantor modelljét, mert úgy gondolta, ez a bolygó a Birodalom kicsinyített mása. Eredményei jó részét annak köszönheti, hogy nem ismerte a konvencionális bölcsességeket. Például a legtöbb gazdasági szakember egyszerű birtoktárgynak tartotta a pénzt, aminek révén hatalomhoz lehetett jutni. Ám a pénz, mint Hari megállapította, folyékony, csúszós, gyorsan mozgó valami volt, egyik kézből a másikba vándorolt, és közben megolajozta a változások kerekeit. A matematika nyelvére lefordítva: a birodalmi elemzők állandónak tartották azt, ami nagyon is változó volt.

Amikor befejezték a falatozást, Yugo betuszkolta Harit egy bérautóba. A jármű bonyolult útvonalat követve haladt a zajos, szagos, étellel teli utcákon. Itt egyszerűen nem léteztek a bolygó más részeire jellemző közlekedési szabályok: az egyes szinteken nem csak egy bizonyos irányba lehetett haladni, a keresztutcák rendszertelenül követték egymást. Yugo a jelek szerint csupán bosszantó akadályoknak tartotta a kereszteződéseket.

Épületek közvetlen közelében száguldottak el, és amikor kiszálltak, gyalog indultak tovább az egyik mellékutcán. A különítményesek szorosan a nyomukban maradtak.

Hari hirtelen egy kaotikus zűrzavar kellős közepén találta magát. Füstcsíkok vették körbe; a csípős bűztől felfordult a gyomra.

- Hasra!- üvöltött a különítményesek parancsnoka, majd embereire ordított, helyezték készenlétbe a könnygáz-gránátokat. A katonák villámgyorsan előkapták fegyvereiket.

A füstfelhők elhomályosították a fényforrásokat. Hari a sűrű köd ellenére megpillantotta az állhatatosan feléjük nyomuló élő falat. Az emberek a síkatorokból, a kapualjakból áramlottak elő, és úgy tűnt, mind Harit akarja az útba taposni. A különítményesek a tömegbe lőtték a könnygázt. Néhány ember összeroskadt. A százados tárat cserélt. Másodszorra a gáz távolabb fejtette ki hatását. Profihoz illő módon alkalmazta a fegyvert: a légmozgás a csőcselék, és nem Hari felé sodorta a gázfelhőket.

A könnygáz azonban nem állíthatta meg a tömeget. Két nő száguldott Harihoz. Kezükben az utcáról felvakart macskaköveket tartottak. Egy harmadik asszony késsel csapott a matematikus felé. A százados egy nyilat eresztett a testébe. Egyre több dahli támadott a különítményesekre. Hari már azt is értette, mit ordítottnak: a gépagyúak elleni dühüknek adtak hangot.

Az egész olyan képtelenségnek tűnt, hogy Hari először azt hitte, nem hall jól. Egy pillanatra eltűnődött a kérdésen, és amikor újra felkapta a fejét, a tömeg már ledöntötte a lábáról a századost, felé pedig egy kést szorongató férfi rohant.

Hari nem értette, a felbolydulásnak mi köze lehet a gépagyúakhoz, de nem kérhetett magyarázatot. Csak annyi ideje maradt, hogy oldalra lépett, és keményen támadója térdébe rúgott.

Egy palack csapódott a vállához. Az ütés fájdalmas volt. Az üveg lepattant róla, és csattanva széttört a köveken. Az egyik férfi megpörgetett egy hosszú láncot, és Hari irányába csapott a végével. Lehajolni! Amikor a lánc elzúgott a feje fölött, Hari a férfira vetette magát. A földre zuhantak, magukkal sodortak két másik embert. A négy alak káromkodva pofozkodó masszává változott.

Valaki Hari gyomrába öklözött. Oldalt gördült, és ahogy levegő után kapkodva felemelte a fejét, látta, hogy az egyik ember egy hosszú, görbe késsel megöl egy másikat.

Ütés, vágás, ütés. A mozdulatsor olyan halk volt, mintha csupán álomjelenet lenne. Hari döbbenet zihált; a világ mintha lelassult volna körülötte. Tudta, bátran kellene viselkednie, de az egész olyan szédítő...

...valamivel később azon kapta magát, hogy a talpán áll, és fogalma sincs arról hogy kezdett birkózni a pasassal, aki már jó ideje elfelejthette, milyen a fürdés. Azután a pasas eltűnt, magával sodorta a tömeg.

Villámgyors mozdulatok. Különítményesek álltak körülötte. A földön élettelen testek nyújtóztak. Néhány ember keze vértől vöröslött. Ordítások, dörrenések...

Harinak nem volt ideje rá, hogy megállapítsa, milyen fegyver szólalt meg. A különítményesek Yugoval együtt továbbbráncigálták, és az egész kavarodás olyan homályossá változott, mint egy felvillanása után türelmetlenül letörölt holokép.

A százados haladéktalanul vissza akart térni Streelingbe.

- Még jobb volna, ha a palotába mennénk.

- Ez az egész - lihegte Hari, amikor biztonságos távolságba jutottak - nem nekünk szólt.

- Ebben nem lehetünk biztosak, uram.

10.

Hari nem hagyta rábeszélni magát a Streelingbe való visszatérésre. Az incidens a jelek szerint néhány gépagyú meghibásodásával kezdődött.

- Valaki azt mondta, a dahliák rongálásáról van szó - magyarázta Yugo ők pedig kiálltak az igazuk mellett. Azután valahogy eldurvultak a dogok.

A közelükben mindenkiben vibrált az idegesség; az emberek hitetlenkedő, riadt tekintettel pillantgattak körbe. Harinak eszébe jutott apja egyik mondása. Soha ne becsüld alá az unalom erejét.

Az emberek életében a száraz unalmat időnként szenvedélyes cselekvés váltotta fel. Harinak eszébe jutott az a két nő, akik olyan vad püföléssel kergettek el egy Kísértetet, mintha a szerencsétlen hórihorgas, vászonfehér bőrű férfi tehetne minden gondjukról, bajukról. Pedig csupán arról volt szó, hogy a Kísértetet a napfény-fóbiája gyűlöletessé tette a többi ember szemében...

A vérszomjasság a legősibb, legmélyebben gyökerező tulajdonságok közé tartozott. Időnként, egy-egy dühöngő pillanatukban még a legcivilizáltabb emberek is foglalkoztak a gyilkosság gondolatával. Szerencsére a többség képes volt leküzdeni a késztetést, és másképpen oldotta meg a problémáját. A természet nyers erőitől, saját állati ösztöneiktől egyedül a civilizáció védhette meg az embert.

Ez fontos tényező volt, de gazdasági szakemberek mégsem vették figyelembe, amikor kiszámították az egy főre eső termékek mennyiségét. A politikusok sem törődtek vele, amikor meghatározták az egyes csoportok képviseleti arányát, de még a társadalomkutatók sem foglalkoztak ezzel.

- Nekem ezt is bele kell vennem... - mormogta Hari.

- Belevenni? Mit? Hova?- kérdezte Yugo. Még ő sem nyugodott meg.

- Az egyenletbe. Az olyan alapvető dolgokat, mint például a gyilkosság. Valamennyiünk életét a Trantor gazdasága és politikája határozza meg, de hosszú távon az előbbihez hasonló spontán incidenseknek is nagy jelentősége lehet.

- Majd áttanulmányozzuk a bűnügyi statisztikákat.

- Nem, engem inkább az okok érdekelnek. A késztetés. Az, hogy az erőszak milyen kapcsolatban áll az emberi kultúra jelentősebb mozgalmaival. Kár, hogy éppen a Trantort vizsgáljuk, ezt a gigantikus „kuktát”, amiben negyvenmilliárd ember van összezárva. Tudjuk, hogy hiányzik valami, mert képtelenek vagyunk összehozni a pszichohistóriai egyenleteket... Ezt a valamit a Trantoron valószínűleg nem találhatjuk meg.

Yugo a homlokát ráncolta.

- En is éppen azon gondolkodtam, hogy több adatra van szükségünk. Harin erőt vett a régi, jól ismert csalódottság érzése.

- Én érzem, hol a hiba. Van egy létfontosságú tényező, ami nincs a kezünkben. Yugo kételkedően nézett rá.

Ráálltak az egyik mozgófolyosóra, és valamivel később megérkeztek a csomóponthoz. Lehúzódtak az egyik leszálló-korongra. A koncentrikus körökben futó szalagok a mozgófolyosótól távolodva egyre lassabban mozogtak. Hari és Yugo az utolsóról egy tágas térre lépett.

Az épület, ami előtt álltak, lenyűgöző volt. Karcsú oszlopok, magasba nyúló falak; napfényben ragyogó, domborművekkel és szobrokkal díszített felületek - a Fortélyszövetség székháza láttán az embernek hatalmas pénzüsszegek jutottak az eszébe.

A helyiség, ahová a recepció vezetője őket, fényűzőbb volt, mint bármi Streelingben.

- Remek szoba - közölte Yugo száraz biccentéssel.

Hari pontosan tudta, mit érezhet a társa. Az egyetemi rendszeren kívül dolgozó technikai munkások keresete jóval magasabb, munkakörülményeik sokkal jobbak, mint az övék. Harit ez a tény sohasem zavarta. Ő a hanyatló Birodalom utolsó fellegvárainak tartotta az egyetemeket, és nem tartotta szükségesnek a fényűzést- főként nem egy olyan császár uralkodása idején, akinek mindennél fontosabb volt a pompa.

A Fortélyszövetség emberei - „eFeSz személyzetnek” nevezték magukat - meglepően képzetek és éles eszűek voltak. Amikor letelepedtek a hatalmas álfa asztal köré, Hari úgy döntött, Yugora hagyja a tárgyalást. Még mindig a testében lüktetett az erőszakos incidens izgalma. Hátradőlve szemügyre vette a helyiséget, és

gondolatai lassanként visszakanyarodtak az új tényezők irányába, amiket be kellett építenie a pszichohistóriába.

Az elmélet már létrehozta a technika, a tőkefelhalmozás, a munka közötti matematikai kapcsolatot, de úgy tűnt, a társadalmak legfontosabb hajtóereje a tudás. A gazdasági fejlődés ötven százaléka az információáramlás fejlődésének köszönhető, hiszen ezáltal fokozódhatott fel a gépek és a munka hatékonysága, ez tette lehetővé a szakképzettség magasabb szintűvé válását.

A képlet egyszerűnek tűnt, ám a Birodalom éppen itt követte el a legnagyobb hibát. A tudományok fejlődésének üteme fokozatosan lelassult. A birodalmi egyetemek remek mérnököket képeztek, de feltalálókat alig. Számptalan bölcs embert bocsátottak ki kapuikon, de ezek között csak néhány volt valódi tudós. Ennek hatása természetesen az élet minden dimenziójában jelentkezett.

Csak a Fortélyszövetséghez hasonló független üzleti szervezetek folytatták azt a tevékenységet, ami oly hosszú ideig segítette a Birodalom fejlődését. Sajnos sokan vadhajtásoknak tartották ezeket a cégeket; gyakran megesett, hogy a birodalmi politika, az ármánykodás letaposta a feleslegesnek ítélt gyomokat.

- Dr. Seldon?

A hang kizökkentette Harit a merengésből. Felkapta a fejét és bólintott.

- Tehát megkapjuk az engedélyüket?

- Ööö... Mármint mihez?

- Hogy használják ezeket. - Yugo felállt. Az asztalra tette és kinyitotta táskáit, majd elővette a két ferrittömböt. - Uraim... A sarki szimek!

Hari lélegzet után kapkodott.

- Azt hittem, Dors...

- Dors összetörte őket? Ó is azt hiszi, de téved. Csak két értéktelen, ócska adattárat semmisített meg.

- Ezek szerint te tudtad, hogy ő...

- Nem szabad lebecsülnöm azt a nőt. Gyors és határozott. - Yugo megvonta a vállát. - Sejtettem, hogy egy kicsit... ideges lesz.

Hari elmosolyodott. Csak most döbbsent rá, a szíve mélyén dühös volt Dorsra. Őszintén, vidáman felnevetett.

- Pompás! Akár a feleségem, akár nem, létezik egy határ, amit még ő sem léphet át.

Úgy nevetett, hogy könnyek szöktek a szemébe. Az asztalnál ülőkre átragadt a jókedve. Hetek óta először fordult elő, hogy Hari jól érezte magát. Egy percre megfeledkezett az egyetemi problémákról, a miniszterségről, a gondokról.

- Nos, akkor megkapjuk az engedélyüket, Dr. Seldon? Használhatjuk a szimeket?- kérdezte újra a mellette ülő fiatal férfi.

- Természetesen, bár szeretném, ha közben figyelemmel kísérhetnék néhány engem érdeklő dolgot. Mit gondol, lehetséges ez, mester?

- Marq Hofti a nevem. Megtisztel minket, uram, ha időt áldoz a munkánkra. Én a magam részéről minden tőlem telhetőt megteszek annak érdekében, hogy a segítségére legyek.

- És én is - állt fel egy fiatal nő Hari másik oldalán. - Sybyl vagyok.

A nő kezét fogott Harival. Sybyl és Marq okosnak, határozottnak, kedvesnek tűnt. Seldont meglepte, milyen végtelen tisztelettel néznek rá, de érthető volt a dolog, hiszen a két fiatal is matematikus volt.

Hirtelen eszébe jutott, mit fog majd szólni Dors, amikor megtudja az igazat a ferrittömbökről. Nem tehetett róla, a gondolattól újra kitört belőle a nevetés.

II A RÓZSA ÉS A SZIKE

KOMPUTERES REPRESENTÁCIÓ- ...egyértelmű, hogy néhány jelentéktelen kivételtől eltekintve a mesterséges intelligenciákkal szembeni, tabu szintre emelkedett ellenérzések végigkísérték a Birodalmat a történelmén. A kulturális vélemények ezen uniformizálása valószínűleg a Birodalom előtti időkben bekövetkezett, mesterséges életformákhoz kapcsolt tragédiák és traumák következménye. Bizonyos feljegyzések szerint a korai önfejlesztő programok- köztük tartoznak a „szimnek” nevezett önszervező szimulációk is - időnként áthágták a szabályokat. A jelek arra vallanak, hogy a régi korok emberei szívesen újratemtették saját múltjuk nagy alakjait. Talán tanácsot akartak kérni tőlük, esetleg szórakoztató, vagy kutatási célokra kívánták használni őket. A rendelkezésre álló adatok szerint a szimek közül egy sem maradt meg épségben, de a legendákból kiderül, készítésük egykoron mindennaposnak számított.

...Vannak olyan beszámolók, melyek azt próbálják elhíttetni, hogy öntudattal rendelkező intelligenciák létezhetnek az emberihez hasonló testekben. Igaz, az egész Birodalomban megengedett az alacsonyabb rendű mechanikus lények létezése, de ezek a „gépagyak” nem érhetnek az emberek nyomába, mert csupán egyszerű, és gyakran kellemetlen feladatok elvégzésére alkalmasak...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

1.

Jeanne d'Arc - más néven: Szent Johanna - egy ámbraszínű álomban tért magához. Hús szellő cirógatta, furcsa hangok vertek visszhangot körülötte. A hangokat hamarabb érzékelte, mint a képeket...

...hirtelen rádöbbsent, a szabadban ül. Egyenként fedezte fel a dolgokat; olyan volt az egész, mintha lénye egy része megpróbálná összeszámolni, mi minden van körülötte.

Kellemes levegő. Egy sima, kerek asztal.

Egy idegesítően fehér szék. Az ülőkéje nem is hasonlított azokra a székekre, amiken otthon, a falujában, Domremyben ült. Ez nem gyalult fából készült. Sima volt és puha, a testéhez idomult.

Johanna arcába vér toluit.

Idegenek. Egy, kettő, három... A semmiből váltak valóságossá, a szeme láttára.

Megmozdultak. Különös emberek voltak. Johanna nem tudta megkülönböztetni a nőket a férfiktól, vagyis... Némelyiknek azokon a helyeken domborodott a ruhája, ahol a nőké szokott. Ilyet még Chinonban, a nagy és igaz király erkölcstelen udvarában sem látott.

Beszédhangok; olyan távolinak tűntek, mint azok a bizonyos Hangok, amiket oly sokszor hallott. Az idegenek beszélgettek. Johanna egy darabig hallgatta őket, de amikor rájött, nem a szentségről, nem Franciaországról társalognak, nem tartotta figyelemre érdemesnek a szavaikat.

Zajok. Kívülről érkező zörejek. Maguktól mozgó vasszekerek mormogása. Johanna meglepődött, de a döbbenet valahogy semmivé foszlott.

A látvány... Gyöngyházzsínű ködöt látott, mögötte elefántcsontfehér tornyok magaslottak. A köd olvadozó templomokká változtatta mindet.

Mi lehet ez a hely?

Látomás, aminek valami köze kell legyen az imádott Hangokhoz. Lehetnek ilyen... dolgok szentek? Az asztalnál ülő férfi mindenestre nem angyal. Tojásrántottát eszik, de valami furcsa módon: szalmaszállal szívja magába a falatokat.

A nők pedig... Nem szűziesek, vérlázítóan domborodik a csípőjük, a combjuk, a mellük. Némelyik áttetsző kehelyből vörösbort iszik- Johanna még a királyi udvarban sem látott ilyen poharakat. Mások lebegő felhőkből ettek, finom, kavargó ködöt falatoztak. Az egyik felhőtányér a közelébe lebegett. Sűrű Loire-szósszal leöntött marhasült volt rajta. Johanna belélegezte, és a következő pillanatban úgy érezte, mintha valóban evett volna valamit.

Lehet, hogy ez a mennyország? A Paradicsom, ahol munka, kínlódás nélkül is jól lehet lakni?

De nem. A Végső Jutalom nem lehet ilyen... ilyen... alantas. És felkavaró. És zavarba ejtő.

A tűz látványa, amit némelyik idegen vékony nádszálon át beszívott, megrémítette Johannát. A feléje

lebegő füstfelhő felröppentette mellében a páni félelem madarait, pedig... Pedig nem érezte a füstöt, nem égette a szemét, nem marta a torkát.

A tűz, a tűz, gondolta. Szíve iszonyodva zakatolt. *Mi történt...?*

Egy mellvértből kalapált lényt látott. Feléje tartott, egy tálcányi ételt és italt hozott. Semmi kétség, Franciaország ellenségei küldik vele a mérget, gondolta egyre növekvő félelemmel. Ösztönös mozdulattal a kardja után kapott.

- Azonnal visszajövök- mondta a mellvért-lény, és Johanna mellett elgurult egy másik asztalhoz. - Csak négy kezem van. Kérem, várjon türelemmel.

Egy fogadó, gondolta Johanna. Valamilyen fogadóba került, bár a jelek arra utaltak, itt nem lehet megszállni éjszakára. És... Igen. Eszébe jutott. Itt kellett találkoznia valakivel. Talán egy férfival?

Biztos ezzel a magas, ösztövérvénemberrel. Öregebbnek látszik, mint Jacques Dars, az apja. Rajta kívül egyedül ő visel a szokványosra hasonlító öltözéket.

A vénember ruhája azokra a rongyokra emlékeztette, amiket a nagy és igaz király udvarának piperkőcei hordtak. Haja fehér volt; álla alatt lila szalagmasni virított. Csipkekézelőt viselt, színes virágokkal díszített barna szaténzekét, vörös bársonyból készült bricsesz nadrágot. Lábára fehér harisnyát és szarvasbőr cipőt húzott.

Ostoba, semmirekellő arisztokrata, gondolta Johanna. *Hintóhoz szokott puhány, akitől nem lehet elvárni, hogy részt vegyen a szent háborúban, hiszen meg sem tudja ülni a lovat.*

Ám a kötelesség szent dolog. Ha Károly király úgy akarta, hogy találkozzon ezzel a ficsúrral, akkor ő megteszi.

Felállt. Páncélinge meglepően könnyű volt. Alig érezte az elől és hátul felcsatolt bőrvérteket meg a könyököt szabadon hagyó karvasakat. Senki sem kapta fel a fejét a sodrony zizegésére, a halk csattanásokra.

- Te vagy az az úr, akivel találkoznom kell? Te vagy Monsieur Arouet?

- Ne nevezzen így! - förmedt rá a férfi. - Arouet az apám neve... egy önkényeskedő illemcsősz neve, nem az enyém. Évek óta senki sem szólított így.

Közelről a férfi már nem látszott olyan vénnek. Johannát a haj fehérsége tévesztette meg, amiről most már tudta, púderezett paróka csupán, amit az áll alatt megkötött lila szalag rögzít a fejhez.

- Akkor hogy hívjalak?- Johanna lenyelte a nyelvére kívánczó, az ilyen piperkőcöket megillető durva szavakat, amelyeket még bajtársaitól tanult. Biztos volt benne, a démonok akarták kimondatni vele ezeket az ocsmányságokat.

- Költőnek, színműírónak, történésznek. - A férfi előredőlt, és cinkosan a lányra kacsintott. - Én Voltaire-nek nevezem magam. Szabadgondolkodónak. Filozófus-királynak.

- A Mennybéli Királyon és Egyfián kívül én csak egyetlen embert szólítok királynak, és az nem más, mint a Valois-házból való Károly, e néven a hetedik. Addig Arouet-nek nevezlek, míg felséges uram másképp nem parancsolja.

- Kedves *pucelle*-em, az ön Károlya már nem él!

- Hazugság!

A férfi kinézett az utcákon száguldó, láthatatlan erőktől hajtott szekerekre.

- Üljön le... Nem csak ő, sok más is a múlté már. Kérem, segítsen idehívni ezt az ostoba pincért!

- Te ismered engem?- Johanna a Hangok útmutatásának megfelelően elhajította atyja nevét, és *La Pucelle*-nek, Szűznek nevezte magát.

- Nagyon jól. Nem csak azért, mert ön évszázadokkal előttem élt, hanem mert színdarabot is írtam önről. Ráadásul van néhány furcsa emlékem... Azt hiszem, már korábban is beszélgettünk, egy bizonyos sötét helyen. - A férfi összeráncolta a homlokát, és megcsóválta a fejét. - Az öltözékeimtől eltekintve... Pompás darabok, *n'est ce pas?*... A ruháimtól eltekintve az ön személye az egyetlen, ami ismerős a számomra ezen a helyen. Ön és az utca. Bár meg kell vallanom, ön sokkal fiatalabb, mint gondoltam, az utca viszont... hmm... szélesebbnek tűnik. Végre kikövezték.

- Nem értem, mi történik itt és hol vagyok...

A férfi a táblára mutatott, amire a fogadó nevét írták: *Aux Deux Magots*.

- Mademoiselle Lecouvreur szerint... ő egy híres színésznő, aki mellesleg a szeretőm volt... - Voltaire félbehagyta a mondatot, és elmosolyodott. - Ön elpirult. Milyen bájos!

- Én *semmit* sem tudok az ilyen dolgokról- jelentette ki a lány büszkén. - Szűz vagyok.

Voltaire elhúzta a száját.

- El sem tudom képzelni, hogyan lehet valaki ennyire büszke egy ilyen természetellenes állapotra!

- Én pedig azt nem tudom megérteni, hogy viselhet valaki ilyen öltözéket, mint te, uram!

- A szabóim vérig sértődnének, ha ezt hallanák! De engedjen meg egy megjegyzést, kedves *pucelle*-em. Ön, aki imád férfi módra öltözködni, éppen ezzel a szokásával fosztja meg a civilizált társadalmat az egyik legveszélytelenebb élvezettől.

- Én kemény árat fizettem azért, hogy így öltözhessek!- vágott vissza Johanna, akinek eszébe jutott, hogy a papok éppen annyit kínozták férfias viselkedése miatt, mint azért, hogy kiszedjék belőle a csakis általa hallott isteni eredetű Hangokkal kapcsolatos titkokat. De hogyan győzhette volna le az angolokat imádó herceget Orleans mellett, ha olyan ruhákat visel, mint a többi asszony és leány? A hódítások nyomán, mikor a Hangok parancsait követte, hogyan vezette volna háromezer lovagját a dicsőségbe Jargeau-nál, Meung-sur-Loire-nál, Beaugency-nél és Patay-nál?

Pislogva visszaparancsolta előtörni készülő könnyeit. Az emlékek áradata... Vereség... A veszített csaták után leereszkedő vérvörös sötétség, ami elnémította a Hangokat. Közben az angolbarát ellenség egyre jobban megerősödött.

- Kérem, ne izgassa fel magát - nyugtatta Monsieur Arouet, és szelíden megpaskolta a lány térdlemezét.

- Bár a magam részéről nem találok vonzónak az öltözékét, akár az életemet is feláldoznám azért, hogy ön úgy öltözködhessen, ahogy kedve tartja. Vagy esetleg úgy vetközzön... - A férfi tekintete a fogadó egyik hölgyvendégének majdnem átlátszó blúzára tévedt.

- Uram...

- Jó látni, hogy Párizs még nem vesztette el a szépérzékét. Az istenek akarhatták így, nem gondolja?

- Nem, nem gondolom. Nincs dicsőségesebb dolog annál, amikor egy asszony vagy egy férfiú megőrzi a szüzességét. Urunk szűz volt, és szüzek voltak szentjeink, papjaink is.

- Papi szüzesség! Bah!- legyintett a férfi. - Kár, hogy ön nem járhatott abba az iskolába, amelyikbe gyermekkoromban apám kényszerített. Nagyon sokat megtudott volna a jezsuitákról, akik naponta megszegették szüzességi fogadalmukat!

- Ezt... ezt nem hiszem el!

- Vele mi a helyzet?- kérdezte Voltaire, és a négykarú, feléjük guruló páncéllényre nézett. - Semmi kétség, ő valóban szűz. De kérdem én: ettől dicsővé válik?

- A kereszténység... Franciaország alapköve...

- Ha Franciaországban annyit gyakorolják a szüzességet, mint amennyit prédikáltak róla, már rég kihalt volna a fajunk.

A guruló lény megállt az asztaluk mellett. A mellén egy táblát viselt, amire valószínűleg a nevét írták: *Garcon 213-ADM*. Tiszta, emberi basszus hangon beszélt.

- Jelmezbálba készülnek? Remélem, lassúságom nem okoz önöknek késést. Sajnos mechanikus személyzetünk jelen pillanatban túlterhelt.

A guruló lény egy tányérokkaal egyensúlyozó szakácsnőre nézett. A lány mézszőke haját furcsa háló fogta le, alakja megtévesztően hasonlított az emberekére. *Talán démon?*, tűnődött Johanna.

A Szűz elkomorodott. A guruló lény fürkésző szeméről a pribékek tekintete jutott eszébe. Önmagát meggyalázva félrehajította a női ruhát, amit az inkvizítorai akartak rákényszeríteni. Amikor visszakarta férfi öltözékét, úgy érezte, ismét győzelmet aratott. Csodálatos pillanat volt!

A szőke lány megigazította hajhálóját, és *Garcon 213-ADM*-re mosolygott. Johanna ügyet sem vetett rá. Elfogadta, hogy ezen a különös helyen ilyen lények végzik a munkát, és nem próbált többet megtudni róluk. Gyanította, félúton lehet az Úr országa felé, ezért nem kérdezősködött, bár ámulatának csak nem akart vége szakadni.

Monsieur Arouet kinyújtotta a kezét, és megérintette a páncéltestű egyik karját. A Szűz elismerően végigmérte a fémkart. Ha ezt a lényt lóra lehetne ültetni, csatában legyőzhetetlen volna.

- Hol vagyunk?- kérdezte Monsieur Arouet. - Vagy talán azt kellene megkérdeznem: mely korban vagyunk? A magas helyeken van néhány barátom...

- Nekem pedig az alacsony helyeken - felelt a páncéltestű jóindulatúan. - ...és követelem, hogy tájékoztassanak, hol vagyunk, és mi történik itt! A páncéltestű széttárta két karját, a másik kettőt pedig az asztalra tette.

- Ó, hogyan lehetne elvárni egy alantas munkákra programozott mechanikus pincértől, hogy feltárja a szim-tér titkait egy emberi lény, egy ilyen bölcs úr előtt? Mademoiselle, monsieur, eldöntötték, mit óhajtanak fogyasztani?

- Hiszen még az étlapot sem kaptuk meg! - méltatlankodott Monsieur Arouet.

A páncéltestű megnyomott egy gombot az asztal alatt. Az asztal lapján felragyogtak a beépített étlap sorai. A Szűz meglepetten felsikkantott, majd látván Monsieur Arouet szigorú tekintetét, a szája elé kapta a kezét. Parasztra valló viselkedésével már sok bajt okozott.

- Ötletes megoldás - bólintott elismerően Monsieur Arouet, újra és újra megnyomva az asztal alatti kapcsolót. - Milyen elven működik?

- Nem programozták belém a választ. Véleményem szerint egy mechano-elektrikusnak kellene feltennie a kérdést.

- Egy micsodának?

- Mélyen tisztelt uram, a vendégeim várnak rám. Programom szerint a feladatom a rendelések felvétele.

- Mit fogyasztana, kedvesem? - kérdezte Monsieur Arouet a lánytól. Johanna zavartan lesütötte a szemét.

- Kérjen nekem valamit!

- Ah, igen! Egészen megfélekeztem róla.

- Megfélekezett? - kérdezte a páncéltestű. - Miről, Monsieur?

- Arról, hogy a társaságomban lévő ifjú hölgy nem ismeri a betűket. Nem tud olvasni. Tulajdonképpen én sem sokat érek a tudásommal, mert nem igazán értem az étlap szövegét.

Szóval a fogadó ennek az iskolázott embernek is új volt. Johanna furcsállotta a dolgot, de mégis megnyugodott.

A páncéltestű magyarázni kezdett valamit, de Voltaire közbevágott.

- Felhő-étel? Elektronikus konyha? - Elfintorodott. - Hozd a legjobbat, ami éhség és szomjúság ellen jó. Várj csak! Mit szoktatok ajánlani a hozzátok betérő absztinens szüzeknek? Talán egy tányér földet, utána pedig egy pohár ecetet?

- Nekem egy darab kenyeret hozz - mondta a Szűz méltóságteljesen. - Meg egy kis tálka bort, hogy legyen mibe mártogatnom.

- Bort! - kiáltott Monsieur Arouet. - A Hangok megengedik, hogy bort fogyasszon, kedvesem? *Mais quelle scandale!* Ha híre megy, hogy bort iszik, mit fognak szólni a papok? Hogyan állítják önt példaként Franciaország jövőbeli szentjei elé? - A páncéltestűhöz fordult. - Hozz neki egy pohár vizet.

Garcon 213-ADM elrobotgott. Monsieur Arouet utána kiáltott:

- A kenyér pedig szikkadt legyen! Minél dohosabb, annál jobb!

2.

Marq Hofti gyors léptekkel haladt az irodája felé. Munkatársa, és egyben barátja, Sybyl mellette sietett, és közben be sem állt a szája. A nő mindig energikus volt, tele ötletekkel, de ez a nagy élenkség időnként a férfi agyára ment.

A Fortélyszövetség hatalmas irodaháza lenyűgözőnek, és kissé talán hivalkodónak tűnt. A felső szintek körül, a csodaszép zöld felhők között egy vitorlázó siklógép lebegett. Marq a nyakát tekergetve nézett a magasba. A siklógépet elkapta, és még feljebb röpítette a város erős légcirkulációjának egyik áramlata.

Marq a legszívesebben rajta lett volna, hogy belemerüljön a ragacsos, zöld felhőkbe.

Ám idelent állt, és arra készült, hogy újra belebújjon a „minden nap egy újabb kihívás” felfogás páncéljába. Ez a nap szokatlannak ígérkezett. Kockázatosnak. Annak ellenére, hogy izgalommal nézett elébe, rettegett, mert az esetleges hibák tönkretelhetik legdédélgettebb terveit is.

Mindegy, azért nem olyan rossz a helyzet. Ha kudarcot vall is, nem az égből fog alázuhanni, mint a siklógép pilótája, ha rosszul becsüli fel valamelyik légörvény mozgását. Marq komor határozottsággal lépett be az irodájába.

- Engem idegesítenek - jegyezte meg Sybyl, elvágva a férfi töprengésének fonalát.

- Hmm? Micsodák? - Marq ledobta a táskáját, és letelepedett a bonyolult vezérlőpult mögé.

A nő mellé ült. A pult elfoglalta a helyiség felét, az íróasztal játékszernek tűnt mellette.

- A sarki szimek. Rengeteg időt áldoztunk a feltámasztási jegyzőkönyvekre, az információszeletekre, a

beágyazásokra meg mindenre.

- Pótolnom kellett a felvételekből hiányzó rétegeket, az asszociációs kéreg szinaptikus hálóját. Sokat dolgoztam.

- Én is. Az én Johannám agyvelőkampójából egész darabok hiányoztak.

- Nehéz volt kiegészíteni, mi?

Az agy az agyvelőkampóból származó ágensek konstellációja révén idézte fel az agykéregben szétszórtan tárolt emlékeket. A fő gondot az jelentette, hogy ez a tárolási megoldás közel sem volt olyan logikus és áttekinthető, mint a komputeragyak esetében. Az evolúció találmányra dolgozott, itt-ott fejlesztett egy-két mechanizmuson, de közben nem igazán vette figyelembe a teljes rendszert. Sajnos az Isten az agyak építése terén amatőrnek bizonyult.

- Merénylet volt! Heteken keresztül éjfélnél is tovább maradtam fenn.

- Én is.

- Te használtad a könyvtárat?

Marq elgondolkodott a válaszon. A Fortélyszövetség hatalmas mennyiségű agytérkép-dokumentációval rendelkezett; az adatokat önként jelentkezők szolgáltatták. A mentális ágensek kiválasztása menük alkalmazásával történt; a szubrutinok képesek voltak végrehajtani azokat a feladatokat, amelyeket az agyban a szinapszisok milliárdjai végeztek. Minden funkciót digitalizáltak, és ezzel hatalmas mennyiségű munkát takarítottak meg, de használatuk költséges szórakozásnak számított, mert valamennyi után meg kellett fizetni a jogdíjat.

- Nem. Volt egy privát forrásom.

A nő bólintott.

- Nekem is.

Marq eltűnődött. Lehet, hogy Sybyl valami információt akar kicsikarni tőle? Ahhoz, hogy bekerüljenek a merisztokrácia mesterosztályába, több más feladat mellett mindkettejüknek el kellett végezniük bizonyos vizsgálatokat. Marq titokban tartotta az eredményeit; hamarabb bevallotta volna, hogy feketepiaci agytérképet használt, mint hogy beszéljen arról, mire sikerült rájönnie. Egyébként Voltaire alapszintű működése nem lehetett túlságosan fontos; nem sokat számíthatott, hogy a szim hogyan végezte a hátsóagyi tevékenységeket, az elemi önfenntartást és a többi.

- Vessünk egy pillantást teremtményeinkre - ajánlotta Marq színlelt vidámsággal, hogy másra terelje a szót.

Sybyl a fejét rázta.

- Az enyém már stabil. De... tulajdonképpen nem tudjuk biztosan, mire számítsunk. Ezek az integrált személyiségek mindig elszigeteltek.

- Ez a természetükből fakad. - Marq vállat vont, és megpróbált tapasztalt profinak látszani, de amikor a vezérlőpult fölé emelte a kezét, hátát végigbizsergette az izgalom.

- Csináljuk meg ma! - határozott Sybyl eltökélten.

- Tessék? Én... még szeretnék befoltozni néhány lyukat. A jellemváltozások elkerülése végett talán nem ártana beépíteni néhány mentőfunkciót, és belelesni a...

- Ez mind részletkérdés! Nézd, ezek a szimek már több hete futnak, természetesen szim-időben számolva, és közben fejlesztik önmagukat. Lépünk be végre mi is a képbe!

Marqnak eszébe jutott a sikló pilótája, aki a veszedelmes légáramlatok között irányította gépét. Még soha életében nem csinált ilyen kockázatos dolgot. Nem az a fajta ember volt, aki bármibe fejest ugrik, a veszélyt csak a digitális játéktérben szerette. Ha ostoba lett volna, eddig sem jut el a munkában. Tudta, ha hagyja, hogy a szimulációk kapcsolatba lépjenek a jelennel, hallucinációik lesznek, megijednek, talán pánikba esnek.

- Gondolkozz! Ősrégi emberekkel beszélgethetnénk! - búgta Sybyl. Marq rádöbben, nem a szimeket hanem önmagát. Úgy gondolkodj, ahogy a pilóták!, biztatta magát.

- Szeretnéd, ha valaki más csinálná meg helyetted? - kérdezte Sybyl. Marq megérezte a véletlenül hozzáérő nő testének melegét.

- Senki más nem lenne képes rá - felelte.

- Ezzel az összes vetélytársunkat megelőznénk!

- Az a pasas, Seldon talán meg tudta volna csinálni. Még arra is képes volt, hogy megszerezze az anyagot

azoktól a sarki új-reneszánsz bohócoktól. Ő viszont minket használ... Azt hiszem azért, mert nem szeretne zűrös ügyekbe keveredni.

- Politikai okok miatt húzódik háttérbe - mondta a nő. - Nem akar támadhatóvá válni.

- Szerintem nem ilyen intelligens... Mármint politikailag.

- Talán azt akarja, hogy mi gondoljunk erre a részletre. Ha nem ért a politikához, mivel szédítette meg Cleont?

- Fogalmam sincs. De az igazat megvallva a császár helyében én nem szeretném, ha egy közülünk való venné kezébe az irányítást. Egy matematikusminiszter... Ki hitte volna, hogy erre is sor kerülhet?

A Fortélyszövetség egyeduralmukodóvá vált a szakterületén. Sarki kapcsolatainak köszönhetően a cég a holografikus intelligenciák gyártásában és értékesítésében jócskán lekörözte a Digitfac-ot és az Axioma Társaságot. A verseny persze több termékvonalon tovább folytatódott, de mindenki tudta, ha megtalálja a valóban régi személyiségek forrását, az eFeSz végképp lesöpri vetélytársait a tábláról. A változások szele könnyen orkánná fejlődhet, gondolta Marq. Veszély és pénz, a két legbiztosabb serkentőszer.

Az előző napot Voltaire vizsgálatával töltötte, és biztos volt benne, Sybyl sem vette le a fülét és a szemét Johannáról. Minden rendben volt.

- Szükségünk lesz a filterarcokra.

- Nem bízol magadban? Attól tartasz, hogy elárulod az érzelmeidet?- kuncogott Sybyl. - Azt hiszed, könnyen átlátnak majd rajtad?

- Miért? Könnyű rajtam átlátni?- dobta vissza a labdát Marq.

- Mondjuk úgy, nem nehéz kiszámítani, mit akarsz.

Sybyl kacsintott; Marq orrcimpája dühösen megremegett. Erről rögtön eszébe jutott, mindenképpen használnia kell a filterarcot. Megnyomott néhány gombot, és beprogramozta azt a kedves arckifejezést, amit az ügyfelekkel folytatott holofonbeszélgetésekhez fejlesztett ki. Az üzleti életben eltöltött évek alatt megtanulta, hogy a világ - de a Trantor különösen - tele van ingerlékeny emberekkel.

- Jobb lesz, ha bekapcsolod a testtartásfinomítót is - figyelmeztette Sybyl. Hangjában már nyoma sem volt az iménti gúnynak. Marq ezt a titokzatos kettősséget, a gyors váltásokra való képességet csodálta benne leginkább. Sybyl az épület tulsó felében lévő irodájában álló gépből előhívta a saját filtereit.

- Akarsz szótárfunkciót?

Marq vállat vont.

- Azokra a szavakra mindenképpen szükségünk lesz, amiket nem érthetnek. Számítanunk kell a nyelvi nehézségekre.

- Egyáltalán milyen nyelven beszélnek?

- Az egyik ismeretlen anyavilág valamelyik holt nyelvét használják. - Marq keze villámgyorsan mozgott, hamar elvégezte a szükséges beállításokat.

- Valahogy olyan... folyadékszerű.

- Lényegtelen.

Sybyl mély lélegzetet vett, bent tartotta, majd kifújta a levegőt.

- Remélem, a klienseim nem jönnek rá, hogy Seldon is benne van az ügyben. Arra is vigyázni kell, nehogy tudomást szerezzenek egymás részvételéről. De ez már a cég dolga.

- Nem lesz gond - legyintett Marq. Nem biztos, hogy a légsiklóra fel mert volna szállni, de a hatalmi harcok veszélyét annál inkább élvezte. Az ügyben két csoport is érintett volt. Egymás halálos ellenfeleinek számítottak, de a Fortélyszövetség mindkettőről leszedte a sápot.

- Ha rájönnek, hogy a konkurenciájuknak is dolgozunk, azonnal lelépnek, és örülhetnek, ha a bánatpénzt megkapjuk tőlük. Te is tudod, ez mivel járna. Már így is túlléptünk az anyagi kereteken.

- Lelépnek? - Marq felnevetett. - Nem fogják megtenni, mert győzni akarnak. Mi vagyunk a legjobbak. - Ravasz módon a nőre vigyorgott. - Mármint te meg én. Várd ki a végét, majd meglátod, hogy nekem van igazam.

Marq lekapcsolta a világítást, elindította a folyamatot, majd hátradőlt a székében, és a lábát az előtte álló asztal tetejére tette. Szeretett volna imponálni a nőnek; semmire sem vágyott jobban. Sajnos Sybyl férje nemrég balesetet szenvedett - úgy összetörte magát, hogy a legjobb orvosok sem tudták összerakni és feléleszteni -, ezért Marq úgy döntött, vár még egy kicsit, mielőtt megteszi a döntő lépést. Milyen remek csapatot alkotnának ők ketten! Céget alapítanának - a neve mondjuk MarqSybyl Ltd. lesz -, elhappolják az

eFeSz legjobb vásárlóit, nevet szereznek!

- Találkozunk az ősökkel... - Sybyl hangja reszketett.

Le, le, egyre lejjebb, a replikánsvilág mélyére, a szemközti falon áramló makulátlan kékségbe. Az érzékfokozó tablettáknak köszönhetően még tökéletesebb volt az illúzió.

Belezuhanak a primitív városba. A talajt csak egy épületréteg fedte. Marq tudta, valami Birodalom előtti faluban lehetnek. Utcákat láttak, művészi részletességgel kivetített házakat. Még a tömeg és az ósdi közlekedési eszközök is eredetinek, valóságosnak tűntek. Villámgyorsan beröppentek a célépületbe, a Boulevard St. Germain-nek nevezett keskeny utcán álló kávézóba. Gyomorforgató szagok, a kinti közlekedés tömpán beszűrődő lármája, tányércsörgés, szédítő szuffléillat.

Marq abba az időkeretbe irányította magukat, amelyben a feltámasztott személyiségek voltak. A szemközti falnál egy vékony férfi ült. Szeméből értelem sugárzott, ajkán keserű, de gúnyos mosoly vibrált.

Sybyl halkán füttyentett. Összehúzott szemmel figyelte a feltámasztott ember arcát; mintha olvasni akart volna a szájáról. Voltaire éppen egy mechano-pincérral vitatkozott. Természetesen indulatosan.

- Öt érzékre ható felbontás! - Sybyl elismerően csettintett. - Én nem tudtam ennyire kitisztítani az enyémet. Tulajdonképpen fogalmam sincs, te hogy csinálhattad.

A sarki kapcsolataim segítségével, gondolta Marq. Tudom, hogy neked is van néhány.

- Hé! Ez meg mi...?

Marq kajánul elvigyorodott. Sybyl tátott szájjal bámult a Voltaire mellett ülő alakra, az ő teremtményére, Johannára. A keret stimmelt, az adatáramlás megindult, de a személyiség még nem interaktív módon futott.

Sybyl arcán az ámuldozást felváltotta a félelem grimasza.

- Nem lett volna szabad összehoznunk őket! A kolosszeumban kellett volna találkozniuk!

- Ki mondta ezt? A szerződésünkben nem írták le.

- Az elnök... Hastor ezért kirúg minket!

- Lehet... Ha rájön. Leválasszam az ifjú hölgyet?

Sybyl ajka megrándult.

- Ne. Természetesen ne! A fenébe, elvégre működik. Kész. Aktiválódott.

- Tudtam, hogy ez tetszeni fog neked. Különben mi vagyunk a művészek, tehát mi döntünk.

- Van annyi futtatási kapacitásunk, hogy valós idejűvé tegyük a létezésüket? Marq bólintott.

- Sokba fog kerülni, de meg lehet csinálni. És... tenned kellene érte valamit.

- Aú! - Sybyl felvonta a szemöldökét. - Gondolom valami tiltott dolgot kérsz.

Marq nem felelt, de csak azért hallgatott, hogy egy kicsit elbizonytalanítsa a nőt; hogy Johanna láttán Sybyl rájöjjön, szakmai téren milyen távlatok nyílhatnak meg előtte akkor, ha ő úgy dönt, ideje megváltoztatni eleddig plátói kapcsolatuk természetét. Marq egyszer már kísérletet tett erre, de kosarat kapott. Sybyl szelíden emlékeztette őt, hogy tíz esztendőre szóló házassági szerződést kötött a férjével. Marq vagyakozását a visszautasítás még inkább fokozta.

Sybyl teste elárulta érzéseit. Egy kicsit távolabb húzódott a férfitől, mintegy jelezve, még mindig gyászolja a férjét. Marq nem erőltette a dolgot; már felkészült rá, ha muszáj, kivárja az egyéves gyász végét.

- Mi lenne, ha mindkettejüknek adnánk egy kis tudást? - kérdezte Marq hirtelen, a szimekre mutatva. - Mármint a szokásoson kívül. Mit szólnál hozzá, ha megmutatnánk nekik, milyen a Trantor, milyen a Birodalom meg a többi?

- Lehetetlen!

- Nem. Csak drága.

- Nem tudhatnak meg ennyi mindent.

- Miért nem? Gondold csak végig? Tudjuk, hogy ez a két őskövület mit képviselt annak idején, bár fogalmunk sincs róla, milyen világról származnak. A bázismemóriájuk szerint a Föld nevű bolygón éltek.

Marq megvonta a vállát.

- Ez semmit sem jelent. Primitív világok tucatjait nevezték Földnek.

- A rajtuk élők pedig „nemzetnek” hívták magukat, igaz?

- Igen. Mellesleg ez az egész mese ostobaság. Mármint asztrofizikailag. Az ősbolygó legendájában csak egyetlen biztos pont van: az, hogy a világ felületének nagy részét óceánok borították. Ha így volt, miért nevezték „Földnek”?

Sybyl bólított.

- Zavaros ügy. És nincsenek megbízható csillagászati adataik. Ellenőriztem. De nézd meg a társadalmi kontextusuk mutatóit. Ez a két személyiség kiállt valamilyen elv mellett. Az egyik a Hit, a másik az Értelem igéjét hirdette.

Marq izgalomban kisfiús mozdulattal ökolbe szorította a kezét.

- Pontosan! És ha ehhez ráadásképpen beléjük pumpálnánk mindazt, amit ma tudunk... mindent a pszeudonaturális kiválasztódásról, a pszichofilozófiáról, a génekről...

- Boker ellenezni fogja- vélte Sybyl. - „Atyáink hitének őrzői" nem hagyják majd, hogy a feltámasztottak rendelkezzenek a modern kor információival. k a történelmi Szüzet akarják megkapni, a modern elképzelésektől mentes, romlatlan személyiséget. Egyébként külön programot kellene készítenem ahhoz, hogy Johanna megtanuljon olvasni...

- Ez elkerülhetetlen volna.

- ...írni, hogy megértse a magasabb matematikát. Szeretnék végre egy szusszanásnyi pihenőt!

- Mondd meg az igazat! Etikai szempontból ellenzed, vagy csak egyszerűen nem akarsz a nyakadba venni egy újabb munkát?

- Te könnyen beszélsz! A te Voltaire-ed elméje modernnek is mondható. Nem tudom, ki készítette a szimet, de az biztos, hogy rengeteget dolgozott vele. Az én Szüzem inkább mesealak, mint valóságos lény. Szerintem a szim készítője csak úgy elképzelte.

- Ezek szerint nem elvi okok miatt ellenzed a dolgot, hanem pusztán azért, mert lusta vagy?

- Ez is, az is igaz.

- De legalább elgondolkozol rajta?

- Már eleget gondolkodtam. A válaszom: nem.

Marq felsóhajtott.

- Nincs értelme a vitának. Majd rájössz, nekem van igazam. Ha hamarabb nem, hát akkor, amikor hagyjuk, hogy cselekedjenek.

Sybyl bosszúsága elpárolgott, újra érdeklődéssel figyelte a kivetítőt. Izgalomban véletlenül Marq combjára tette a kezét. A férfi éppen akkor érezte meg az érintését, amikor beléptek a szim-térbe.

3.

- Mi folyik itt?

Voltaire csípőre tett kézzel felállt - széke eldőlt mögötte, és a kőhöz csattant -, és lenézett rájuk a kivetítőről.

- Kik maguk? Miféle pokoli társaságot képviselnek?

Marq megállította a szimet, és Sybylre nézett.

- Ööö... Nem akarod megmagyarázni neki?

- A te teremtményed, nem az enyém.

- Ettől féltem...

Voltaire lenyűgöző volt, csak úgy áradt belőle az erő és az elektrikus önbizalom. Marq már többször tüzetesen átvizsgálta a szimet, de most először látta a részletek összességét, a gestalt essenciát.

- Rengeteget dolgoztunk rajta!- biztatta Sybyl. - Ha éppen most gyulladsz be... Marq összeszedte magát.

- Jól van. Felturbózzom...

- Hogyan láttatod magad?

- Materializálom az éneket, odamegyek hozzá és leülök mellé.

- Látta, hogy a semmiből léptél ki?

- Azt hiszem- fintorgott Marq. - Egy kicsit meglepődött.

Marq minden létező vérmérséklet-formáló eszközt felhasznált, hogy alakítson a személyiségsszimuláció viselkedésén, de Voltaire központi magját érintetlenül hagyta. Nem is nagyon tudott volna mit kezdeni vele: az egész olyan volt, akár egy kibogozhatatlan csomó. Az az őskori programozó, aki adathalmazt alakított egy emberi személyiséget, megdöbbenően jó munkát végzett. Nem tehetett mást, mint hogy bemártotta a Voltaire-szimet a színtelen érzelmörvénybe, és egy kicsit kipofozgatta, ahol lehetett.

Marq ujjai megállás nélkül mozogtak. Felgyorsította az idő múlását.

A szim-személyiségeknek szükségük volt bizonyos időre, hogy megszokják új helyzetüket. Marq

belehajította Voltaire-t a Hálózatba, a virtuális tapasztalatok közé. A személyiség reagált az új körülményre, és átszáguldott a gerjesztett érzelmeken. Voltaire racionális volt; személyisége hamar el tudta fogadni a Hálózatban megismert új elméleteket. A Johanna-szim esetében ez sokkal tovább tartott. Voltaire számára elérhetővé vált egy egészen más típusú valóság tudása. Ez volt a reanimáció legrázósabb része: a szimnek el kellett fogadnia, hogy kicsoda, micsoda, hol és mikor létezik. Az új valóság által okozott sokk hullámok megrázhatták a digitális személyiséget. Ilyenkor szükségessé vált az érzelmi beállítások megváltoztatása.

A nagy kérdés az maradt, képes-e elfogadni az igazságot. A szimek nem valódi emberek voltak; leginkább azokra az absztrakt impresszionista festményekre hasonlítottak, amelyeken a művész a maga módján próbált ábrázolni valamit. A néző tudta, hogy tehát van a képen, bár a festett figura csak távolról emlékeztetett az állatra. A szimekkel el kellett fogadtatni, hogy ők is olyanok, mint a festett tehének.

Marq és Sybyl közvetlen módon is beavatkozhatott a szimbe, de csak azután, hogy az automatikus programok elvégezték a munkájukat. A „kézi beállítások” során minden Marq és Sybyl matematikai tudásától függött. Ha ügyesek voltak, a mesterséges személyiség túlélte a krízist, ha valamit elrontottak, a szitu megőrült vagy szétesett. Könnyen előfordulhatott, hogy a kiszélesedő érzékelés országútjain száguldó tudat nem tudja bevenni az ontológiai kanyarokat, kisodródik és szilánkokra töredezik.

Marq hagyta, hogy a két teremtmény találkozzon egymással. Minden lépésüket figyelemmel kísérte, és ügyelt a részletekre: az Aux Deux Magots, vagyis a Két Különchöz címzett kávézó, a szimpla kisváros, a háttér-tömeg, minden az ő elképzelése szerinti volt. Mivel meg akart takarítani némi komputertudást, csak két szim-perces időjárást dolgozott ki, és ezeket ismételtette. Az ég felhőtlen volt, mert a csapadék modellje külön munkát igényelt volna. Amennyire lehetett, befoltozta a Voltaire érzékelési mátrixán tátongó lyukakat, hogy a szitunk ne tűnjön fel a ciklikus ismétlődés. Sybyl ugyanezt tette Johannával.

A két karakter találkozott. Beszélgetni kezdtek. Voltaire neuronszimulációjában egy kék-fehér örvény keletkezett. Marq azonnal elindította a korrigáló programot. Az örvény lassanként semmivé vált.

- Elcsíptem!- suttozta.

Sybyl bólintott. Ő Johanna személyiségének finomításával volt elfoglalva.

- Voltaire kielégítően működik- sóhajtott Marq megkönnyebbülten. - Ülve hagyom a manifesztációm, jó? Nem fogom eltüntetni.

- Johanna kitisztult. - Sybyl a holovetítőn látszó barna mátrixbordákra mutatott. - Van némi érzelemrengése, de hamarosan megszűnik.

- Én azt mondom... Rajta!

Sybyl elmosolyodott.

- Lássunk hozzá.

Elérkezett a pillanat. Marq visszarántotta Voltaire-t és Johannát a valós időbe.

Egy perccel később már biztosan tudta, Voltaire működőképes és ép maradt. Johanna is sértetlennek látszott, bár önmagába fordult, és töprengeni kezdett. Ez gyakori volt; a szakirodalom „belső időjárás-változásnak” nevezte az effektust.

Voltaire bosszús volt. Teljes életnagyágban dühöngött Marq és Sybyl előtt. A hologram a homlokát ráncolta, káromkodott és ordítózva kijelentette, joga van akkor kommunikációt kezdeményezni, amikor kedve támad hozzá.

- Azt hiszik - kérdezte -, hogy hajlandó vagyok megvárni, míg kegyeskednek kapcsolatba lépni velem? Ha mondandóm van, hát el is akarom mondani! Engem száműztek, cenzúráztak, börtönbe vetettek, elnyomtak... Én állandó félelemben éltem! Félttem az egyháztól, a hatóságoktól, a...

- Tűz- suttozta a Szűz kísérteties hangon.

- Nyugodj már meg!- parancsolt Marq a tomboló Voltaire-re. - Nyugi, vagy kikapcsolak! - Megállította a folyamatot, és Sybylre nézett. - Mi a véleményed? Megadjuk neki, amit kér?

- Miért ne?- kérdezte a nő. - Nem túl fair, hogy ki vannak szolgáltatva nekünk, és mindig meg kell várniuk, hogy jelentkezünk náluk.

- Fair? Hiszen ezek csak szimek!

- Ennek ellenére ők is tudják, mi fair és mi nem az. Ha egyszer már megszegjük azokat a bizonyos szabályokat...

- Jól van, rendben!- Marq elindította a lejátszást. - A következő kérdés az, hogyan csináljuk.

- Engem nem érdekel, hogyan csinálják!- sipította a hologram. - Csak csinálják, de most azonnal!

- Nyugi- mondta Marq. - Adunk nektek egy kis futtatási időt, hogy integráljátok az érzékelési tereteket.
 - Ez meg mit jelent?- kérdezte Voltaire. - Ne tévessze össze a művészi kifejezéseket a szakszavakkal!
 - Azt jelenti, hogy megkapjátok, amit akartok- felelt Marq szárazon.
 - Tehát beszélgethetünk?
 - Igen- szólalt meg Sybyl. - Ti is kezdeményezhetitek a beszélgetést, nem csak mi. De közben lehetőleg ne sétálgassatok, mert a két tevékenység együtt túl sok adatmozgást igényel.
 - Ugyanis nem akarjuk két kézzel szórni a pénzt- magyarázta Marq. Hátradőlt, hogy jobban szemügyre vehesse Sybyl lábait.
 - Nos, akkor igyekezzenek- bosszankodott a Voltaire-hologram. - A türelem a vértanúk erénye, meg a szenteké, nem a hozzám hasonló *belles lettres*-ké.
- A tolmácsprogram minden szavát lefordította modern nyelvre, csak az értelmüket vesztett, holt kifejezéseket engedte át változatlanul. Marq, hogy megőrizze a beszélgetés hangulatát, megőrizte a beszéd, a felfoghatatlanul távoli múlt tenorjának természetes akusztikáját.
- Elég, ha kimondod a nevem, vagy Sybyl-t szólítod, és rögtön meg fogunk jelenni előtted, mégpedig egy vörös négyszögben.
 - Muszáj, hogy az a négyszög vörös legyen? - A Szűz hangja erőtlenné vált. - Nem lehetne mondjuk kék? A kék olyan hűvös, a tenger színe. A víz erősebb a tűznél, eloltja a lángokat.
 - Ne siránkozzon! - förmedt rá a másik hologramalakot öltött szim. Voltaire a mechano-pincérre bökött.
 - Ezt a *flambé* edényt, ezt tüntessék el innen. De azonnal ám! Idegesíti a Szüzet. És maguk... az a két géniusz odakint... Ha képesek feltámasztani a halottakat, valószínűleg azt a keretet is be tudják kékíteni.
 - El sem tudom hinni!- hüledezett Sybyl. - Ez egy *szim*? Kinek, minek hiszi ez magát?
 - Ő az értelem hangja - felelte Marq. - Franvois-Marie Arouet de Voltaire.
 - Szerinted megmutathatjuk őket Bokernek?- Sybyl az ajkát harapdálta. - Azt mondtam neki, beeresztjük a szimekbe, amint sikerül stabilizálnunk őket. Marq elgondolkodott.
 - Őt is bevonjuk a játékba.
 - Voltaire és Johanna... Rengeteget tanulhatunk tőlük!
 - Hát, igen. De ki gondolta volna, hogy az ősemberek ilyen hisztisek tudnak lenni?

4.

Megpróbált tudomást sem venni a Sybylnek nevezett varázslónőről, aki a teremtőjének vallotta magát. Úgy mondta ezt, mintha a Mennybéli Királyon kívül bárki más képes lenne végrehajtani ilyen csodát. Johannának senkivel sem volt kedve szót váltani. Az események összetorlódtak, rohanva követték egymást, megsűrűsödtek, fojtóvá váltak. Ráadásul még a végső fulladozásról, a fájdalmas halálról sem feledkezett meg.

A bolondsipkára - amit kopaszra nyírt fejébe nyomtak azon a tüzes napon, amely a legsötétebb, mégis a legdicsőségesebb volt rövid élete során - szent nyelven felírták „bűneit”: Heretica, Relapsa, Apostata, Idolater. A szavak feketék voltak, és nemsokára pernyévé változtak.

Párizs gonosz, angolbarát egyetemének kardinálisai és püspökei, az Egyház vezetői - Krisztus földi helytartói! - tüzet gyújtottak az ő élő teste alatt. Pedig mit tett? Csak az Úr akaratának kívánt érvényt szerezni, azt akarta elősegíteni, hogy a nagy és igaz király váljon Isten franciaországi helytartójává. A papok azonban nem voltak hajlandók kifizetni a királyért a váltságot, őt pedig máglyára küldték. Ha őt ilyen szörnyű halálra ítélték, miért nem égették meg ezt a Sybyl nevezetű varázslónőt is, aki ugyanúgy férfiak között élt, férfiruhát hordott mint ő, s nem átalotta azt vallani, hogy hatalma a Teremtőével vetekszik?

- Kérlek, menj el! - mormolta Johanna. - Csendre van szükségem, hogy halljam a Hangokat.

Ám sem La Sorcière, a mágusasszony, sem a fekete ruhát viselő, szakállas, Boker nevezetű férfi - aki hasonlított a roueni nagytemplom mennyezetére festett pátriárkákra -, nem hagyta őt békén.

Johanna tovább kérlelte őket.

- Ha beszélni akartok, szóljatok Monsieur Arouet-hez, s ne hozzám. Ő semmit sem szeret jobban, mint a csevegést.

- Szent Szűz, Franciaország Rózsája - zengte a szakállas -, áruld el: Franciaország a világod neve volt?

- Az én evilági otthonom - felelte Johanna.

- Úgy értem, a bolygódat hívták így?

- A bolygók az égen vannak. Én a Földön éltem.

- Úgy értettem... Ó, mindegy. Semmi.

A férfi hangok nélkül szólt Sybylhez, ám Johanna leolvasta ajkáról a szavakat - ezt még akkor tanulta meg, amikor tudni akarta, mit beszélnek róla a papbírák.

- A földön élt? Talán a földből? Földműves volt talán? Ennyire ostobák még az őseimbek sem lehettek!

- Nem vagyok ostoba - csattant fel Johanna. - Tudok annyit, hogy képes legyek végrehajtani a feladatomat.

Boker összeráncolta a homlokát, és sietve beszélni kezdett.

- Hallgass meg, kérlek! Nincs ártó szándékunk. A szent ügy sorsa azon múlik, sikerül-e magunk mellé állítanunk az embereket. Azt akarjuk, hogy az emberiség hajója ne süllyedjen el, ne semmisüljön meg egész fajunk, de ehhez le kell győznünk a világi kételkedőket.

Johanna megpróbált elfordulni, de csörgő láncai mozdulatlanságra kárhoztatták.

- Hagyjatok békén! Ugyan senkit sem öltem meg, de számtalan csatában részt vettem, hogy elősegítsem Franciaország nagy és igaz királyának győzelmét. Rheimsben én vezettem le a koronázási szertartást. A királyomért vívott harcokban sebeket szereztem!

Felemelte a kezét - újra a roueni bűzhödt cellában volt. Bokájára és csuklójára vasbéklyókat vertek. Sybyl azt mondta, a bilincsek majd lehorgonyozzák, de közben valamilyen furcsa módon elősegítik „karakterét” fejlődését. Ez a Sybyl talán angyal volt, mert igaznak tűnt, amit mondott.

Boker újra könyörögni kezdett, de Johanna összeszedte lelke erejét, s így válaszolt:

- A világ tudja, milyen jutalmat kaptam kínjaimért. Soha többé nem fogok hadba szállni!

Monsieur Boker a varázslónőre nézett.

- Szentségtörés egy ilyen bámulatos személyt láncra verten, börtönben tartani. Át tudja vinni egy teológiai pihenőhelyre, mondjuk valamelyik katedrálisba?

- A szimeknek kontextusra van szükségük - válaszolta La Sorcière hangok nélkül.

Johanna meglepetten nyugtázta, hogy könnyebben olvas szájról, mint korábban. Talán ebben a Purgatóriumban ügyesebbé válik az ember...

Monsieur Boker bólintott.

- Bámulatos munkát végeztek, Sybyl, de ha nem tudjuk rávenni az együttműködésre, mi hasznunk lehet belőle?

- Még nem látta, milyen volt pályája csúcspontján. A néhány történelmi utalás szerint, amit sikerült megfejtenünk, Johanna „delejes személy” volt. Ezt a tulajdonságát kell kihoznunk belőle.

- Nem tudná összezsugorítani? Elég nehéz dolog egy óriással társalogni. A Szűz meglepetten érzékelte, hogy testmagassága hirtelen a harmadára zsugorodik.

Monsieur Boker elégedettnek látszott.

- Szent Johanna, félreértette! A kitörni készülő háború nem olyan küzdelem, amilyenre te gondolsz. Ember nem tudhatja, hány ezer év telt el a te mennybemeneteled óta. Te...

A Szűz felült.

- Árulj el valamit. Ki most Franciaország királya? Talán az angol, a Lancaster-házból származó Henrik valamelyik leszármazottja? Vagy a Valois-család sarja, a nagy és igaz király, Károly valamelyik utódja?

Monsieur Boker pislogva gondolkodott.

- Azt hiszem... Atyáink hitének őrzői, vagyis az a szervezet, amelyet én képviselek, bizonyos értelemben véve a te Károlyod leszármazottjai.

A Szűz elmosolyodott. Tudta, hogy a Hangok a mennyből érkeztek, bármit hordtak is össze a püspökök. Csupán egyszer tagadta meg a Hangokat, akkor, amikor elvitték St. Ouen temetőjébe, akkor is csak azért, mert félt a tűztől. Nem hibázott, amikor két nappal később visszavonta előző állítását; a Franciaországot meghódítani akaró Lancasterek kudarcra őrítette. Ha Monsieur Boker a Valoisház leszármazottainak nevében beszél, talán mégis meg kellene hallgatnia, mit akar. Annak ellenére, hogy nem rendelkezik egyetlen nemesi címmel sem.

- Beszélj! - mondta Johanna határozottan.

Monsieur Boker elmagyarázta, hogy ezen a furcsa helyen hamarosan népszavazásra kerül sor. (Mielőtt erről beszélt volna, megállapodott La Sorcière-rel, hogy az a leghelyesebb, ha ő, Johanna azt hiszi, Franciaországban van.) Az embereknek két nagy párt, az Őrzők és a Kételkedők között kell választaniuk. A

pártok megegyeztek, hogy nagy szóviadalt, nyilvános vitát rendeznek, ahol egy-egy képviselőjük fogja megtárgyalni a legfontosabb kérdéseket.

- Miféle kérdéseket?- A szűz hangja metsző volt.

- Arról fognak vitatkozni, hogy lehet-e mesterséges intelligenciával rendelkező gépeket építeni, és ha igen, akkor ezek a lények teljes jogú polgárokká válhatnak-e.

Johanna megvonta a vállát.

- Tréfálsz velem? Csakis az arisztokratáknak és a nemesembereknek lehetnek jogaik.

- Már nem így van, bár nálunk is léteznek bizonyos osztályok. A mi korunkban már a köznépek is vannak jogai.

- A hozzám hasonló parasztoknak is? - kérdezte a Szűz. - Nekünk is? Monsieur Boker, arcán a kimerültség ráncaival, a varázslónő felé fordult.

- Muszáj mindent nekem csinálnom?

- Ön akarta olyannak, amilyen - emlékeztette La Sorciére. - Vagyis amilyen volt. Monsieur Boker ezután úgy két percen át az általa „konceptuális különbségnek” nevezett dologról beszélt, ami valójában nem volt más, mint a mesterséges lényekről folytatott teológiai vita. Johanna világosan látta, mi a helyes válasz a kérdésre, de hallgatott. A gyakorlat, és nem a szavak embere volt.

- Miért nem kértek tanácsot a királyotoktól? Vagy valamelyik tanácsnokától? Esetleg valamelyik tanult férfiútól?

Monsieur Boker elhúzta a száját, és a levegőbe csapott.

- A vezetőink hitvány alakok! Gyengék! Nincs gyakorlati érzékük.

- De...

- Te ezt valószínűleg el sem tudod képzelni, hiszen az ősidőkből, a szenvedélyek korából származol. A tettekre és a szenvedély ma már divatjamúlt dolognak számít. Éppen ez volt a célunk: olyan személyiségeket akartunk találni, akikben megvan a régi tűz, és...

- Ne! Ó, ne!

A lángok. A testet nyaldosó tűznyelvek...

Beletelt néhány percbe, míg Johanna légzése újra szabályossá vált, és annyira lenyugodott, hogy képes volt tovább hallgatni Monsieur Bokert.

A Hit és az Értelme nagy vitáját a Junin-szektor kolosszeumában, négyszázezer lélek előtt akarták megrendezni. A Szűznek és ellenfelének hologram formájában kellett megjelennie, harmincszoros nagyításban. A vita után minden polgárnak le kellett adnia a szavazatát.

- Szavazni fognak? Rám?- kérdezte a Szűz.

- Romlatlannak akarta- vetette oda La Sorciére a férfinak. - Hát megkapta. Monsieur Boker tovább magyarázott. A Szűz némán figyelt. Amikor a férfi elhallgatott, így szólt:

- Rövid ideig jeleskedtem a csatákban, de a vitákhoz sohasem értettem. Azt hiszem, ismerik a történetemet.

Monsieur Boker fájdalmas arcot vágott.

- Az ősök homályos utalásaiból tudunk valamit rólad, de ez nem sokat ér. A... jelenlegi megjelenési formádnak adtunk ugyan egy hiányos történelmi keretet, de semmi több. Nem tudjuk, hol éltél, arról viszont pontos adataink vannak, mi történt azután, hogy téged...

- Hogy megöltek? Nyugodtan beszélhetsz a halálról. Nem bánt a gondolat, ahogy egyetlen keresztény szüzet sem bántana, aki megérkezik a Purgatóriumba. Azt is tudom, kik vagytok.

- Te... tényleg?- kérdezte La Sorciére óvatosan.

- Angyalok vagytok! Közönséges emberi alakban jelentetek meg, hogy eloszlássátok a félelmemet. Feladatot adtok, amit csak furmányos módon tudok teljesíteni. De ha csalnom kell is, isteni küldetést teljesítek majd!

Monsieur Boker lassan bólintott, és La Sorciére-re pislantott.

- A megmaradt adatcsoport alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy halálod után huszonhat esztendővel visszakaptad becsületedet. Azok, akik halálra ítélték, később elnyerték méltó büntetésüket. Nagy tisztelettel, a La Rose de /a Loire néven emlegettek.

A Szűz pislogva visszafojtotta könnyeit.

- Igazság... Ha jobban értek a vitatkozáshoz, talán sikerült volna meggyőzőnöm inkvizitoraimat... a párizsi

egyetem angolbarát prédikátorait, hogy nem vagyok boszorkány!

Monsieur Boker elérékenyült.

- Még az őskori emberek is tudták, amikor a szent erő velük volt. A Szűz vidáman felnevetett.

- Az Úr gondoskodott Enfiáról, de a szentekről meg a vértanúkról is. Ez persze nem azt jelenti, hogy ezek nem hibáztak, és elkerülték a halált.

- Igaza van- mondta La Sorcière a férfinak. - Még a világok, a galaxisok is osztoznak az ember sorsában.

- Nekünk, hívőknek szükségünk van rád- folytatta Monsieur Boker. - Mi már túlságosan hasonlítunk a gépeinkre. Számunkra alkotórészeink zavarmentes működésén kívül már semmi sem szent. Tudjuk, hogy te szenvedéllyel, de egyszerű és igaz szavakkal fogod megválaszolni a kérdést. Ez minden, amit kérünk.

A Szűz megszédült. Magányra volt szüksége, és időre, hogy gondolkodjon.

- Tanácskoznom kell a Hangokkal. Csak egy, vagy több kérdésre kell majd megfelelnem?

- Csak egyre.

Az inkvizítorok nem érték be ennyivel. Számtalan kérdést tettek fel. Tucatszám szórták a kérdéseket, időnként ugyanazokat ismételték újra és újra. Azután a válaszok... Amit Poitiers-ben helyesnek tartottak, máshol nem fogadták el. Éhesen, szomjasan, kimerülten, a temetőben történetek után megszegyenülten, a tűztől való félelemtől megtörten képtelen volt ellenszegülni.

- Milyen haja van Mihály arkangyalnak? Hosszú?

- Szent Margit háta egyenes, vagy hajlott?

- Milyen Szent Katalin szeme? Barna vagy kék?

Csapdába ejtették, beismertették vele, hogy a Hangok nem a Szentlélektől, hanem a test ördögétől származnak. Amit vele tettek, az maga volt az iszonyat. Itt, a Purgatóriumban pedig talán még ennél is rettenetesebb vallatások várnak rá. Képtelen volt eldönteni, hogy ez a Boker nevezetű férfi a barátja, vagy az ellensége.

- És mi az? Mármint az az egyetlen kérdés, amire válaszolnom kell majd.

- Abban mindenki egyetért, hogy az ember által létrehozott intelligenciáknak van valamilyen agya. A kérdés az, és erre tőled szeretnénk választ kapni, hogy van-e lelkek?

- Csak az Úrnak van annyi hatalma, hogy lelkeket teremtsen.

Monsieur Boker elmosolyodott.

- Mi, az Őrzők természetesen egyetértünk ezzel. A mesterséges intelligenciák, tőlünk, teremtőiktől eltérően, nem rendelkeznek lélekkel. Gépek csupán, semmi több. Elektronikusan programozott agyú szerszámok. Csakis az embernek van lelke.

- Ha már tudjátok a választ a kérdésre, miért van szükségetek rám?

- Azért, hogy meggyőzd az embereket! Először a Junin-szektorban élő bizonytalanokat, azután a Trantor lakóit, és végül a Birodalmat!

A Szűz összerezzen. Az inkvizítorok is előre tudták a válaszokat. Monsieur Boker becsületesnek látszott, de azok sem tűntek gazembereknek, akik boszorkánynak nevezték. Monsieur Boker előre elmondta a választ, amire minden épeszű ember helyeslően bólintana, ám Johanna mégsem tudta elképzelni, mi lehet a férfi valódi szándéka. Félt a sűrű füsttől, a húsába harapó lángoktól még a feszület sem védte meg, amit kérésére a pap elébe tartott...

- Nos?- kérdezte Monsieur Boker. - A Szent Rózsa vállalja, hogy bajnokunk lesz?

- Azok az emberek, akiket meg kell győznöm... k is a nagy és igaz király, a Valois-házból származó Károly leszármazottai?

5.

Marq beügetett a Loccs & Szipp-be, ahol Nimmel, a barátjával kellett találkoznia. Nini már a bárban volt, és kitágult pupillája arról árulkodott, nem az utolsó öt percben érkezett.

- Kiütötted magad?- kérdezte Marq. - Történt valami?

Nini megrázta a fejét.

- Nicsak, a jó öreg Marq! Kemény, mint egy ököl. Próbáld ki az Örvénytubákat! Nem fogja eloltani a szomjadat... Tulajdonképpen kiszárítja a fejed, de nem fogod bánni.

Az Örvénytubákról kiderült, hogy por alakú, az íze mint a szerecsendióé, és csíp, akár egy feldühített rovar. Marq óvatosan felszippanzott az orrába egy adagot. Egyelőre nem akart túlságosan elkábulni, mert

kíváncsi volt arra, Nini milyen információkat csipegetett össze a Fortélyszövetségnél, de utána... Úgy döntött, a beszámoló után engedélyez magának egy kis repülést.

- Nem fog tetszeni, amit mondok- kezdte Nini. - Sybylrel kapcsolatos.

- Sybylrel?- Marq idegesen felnevetett. - Honnan tudod, hogy én...

- Te mondtad. A múltkor, amikor együtt szippantottunk. Nem emlékszel?- Aha.

Attól a múltkori anyagtól megeredt a nyelve, de a legrosszabb az volt, hogy nem emlékezett rá, miről fecsegett.

- Persze nem államtitkokról van szó!- vigyorgott Nim.

- Biztos vagy benne?- Marq szeretett volna meggyőződni arról, hogy Nini, aki gyakrabban váltogatta a barátjait, mint az alsóneműjét, nem akar összemelegedni - Mi van vele?

- Nos, bárki lesz a kolosszeumban tartandó nagy menet győztese, nagy lé lesz a jutalma.

- Helyes- kacintott Marq. - Mert én fogok győzni.

Nini végighúzta a kezét paradicsomszínű haján.

- Sosem tudtam eldönteni, hogy a szerénységed miatt szeretlek, vagy azért, mert képes vagy a jövőbe látni. Talán mégis inkább a szerénységed imponál. Marq megvonta a vállát.

- Sybyl is jó, elismerem.

- De te jobb vagy nála.

- Szerencsésebb. Nekem adták az Értelmet, Sybylnek meg a nyakába varrták a Hitet.

Nini tűnődve a barátjára nézett. Mély lélegzetet vett.

- Én a te helyedben nem becsülném alá a hitet. Elég fura szenvedély, és gyakorlatilag még senki sem szabadult meg tőle teljesen.

- Nem is kell. A szenvedélyek egy idő után úgyis kialszanak.

- Az értelem tüze viszont örökké lobog, igaz?

- Ha az ember regenerálja az agysejteket, akkor igen.

Nim belesett a szippantószálba, nem maradt-e az alján egy kis tubák, aztán a barátjára kacintott.

- Akkor viszont nem árt, ha adok egy tanácsot.

- Miféle tanácsot? Tőled még nem hallottam ilyesmit.

Nini kuncogott.

- Ha a felfrissítetlen agysejtjeidben maradt még egy szemernyi józan ész, akkor a továbbiakban nem dolgozol együtt Sybylrel, és nem segítesz neki tökéletesíteni a szimulációját. Vagy ami még jobb lenne: úgy teszel, mintha együttműködnél vele, és közben ellesel tőle mindent, ami újdonság a számodra. De amit most csinálsz, azzal az ő, vagyis a szimulációja győzelmét segíted. Egyébként azt beszélnek, fantasztikus, amit csinált.

- Láttam.

- Egy részét! Azt hitted, az egészét megmutatta?

- Minden áldott nap együtt dolgoztunk, és...

- Amit te láttál, az csak egy szim-csonk. Sybyl éjszakánként is dolgozik, és megcsinálta a teljes pseudo-pszichét.

Marq elkomorodott. Érezte ő, hogy egy kicsit könnyelműen viselkedik a nővel, hogy a feromonok irányítják, de megkapta érte az ellenszolgáltatást. Vagy mégsem?

- Sybyl nem tenne ilyet!

- De tenne. A nagyfejűek rajta tartják a szemüket.

Marq-ot marcangolni kezdte a féltékenység, de elég ügyes volt ahhoz, hogy eltitkolja érzéseit.

- Hm. Köszönöm.

Nim a rá jellemző iróniával meghajolt.

- Talán nincs rá szükséged, de bolond volnál, ha egyszerűen kihajítanád az ablakon.

- Mármint micsodát? A lét, amit nyerek?

- Nem a lét, nagyokos! Azt hitted, még nem vettem észre, hogy az ambíciók rabszolgájával beszélgetek?

A tanácsomat.

Marq harákolni kezdett.

- Észben fogom tartani.

- A dolgok nemsokára nagyok lesznek. Te talán azt hiszed, csak ezt a szektort fogod szórakoztatni, de

biztosíthatlak: az egész Trantor nézi majd a show-t.

- Annál jobb- vágta rá könnyedén Marq, de a gyomra úgy összeszorult, mintha hirtelen zuhanni kezdett volna. Kockázatos dolog egy kulturális reneszánsz közepén élni... Bár az is lehet, a tubák miatt vannak ilyen furcsa érzései!

- Úgy értem, Seldon meg az a pasas, aki jó kutyaként mindenhol a nyomában liheg... ez a Yugo Amaryl... Szerinted azért bízták rád a munkát, mert gyerekjáték az egész?

Mielőtt válaszolt, Marq felszippantott még egy kis anyagot.

- Nem. Azért, mert én vagyok a legjobb.

- És mert messze vagy tőlük, mármint a ranglétrán. Te, barátom, feláldozható vagy.

Marq komoran bólintott.

- Észben fogom tartani.

Ismétli magát? Biztos a drog hatása...

Marq-nak legközelebb csak két nappal később jutott eszébe Nini tanácsa. A hallban véletlenül fültanúja lett egy beszélgetésnek: valaki Sybyl munkájáról áradozott Hastornak, a Fortélyszövetség elnökének. Marq eredetileg ebédelni indult, de meggondolta magát, és visszament az emeletre. Ahogy elhaladt Sybyl szobája előtt, hirtelen támadt ötlettől hajtva lenyomta a kilincset. Az ajtó nyitva volt. Marq benyitott. Sybyl nem volt a helyén.

Fél órával később majd kiugrott a bőréből.

- Marq!

A nyitott ajtóban Sybyl állt. A nő automatikus mozdulattal végigsimított a haján. Marq úgy érezte, neki akar tetszeni.

- Segíthetek valamiben?

A férfi pár pillanattal korábban fejezte be a szoftver keresztszalazását, aminek segítségével a saját irodájából le tudta hallgatni a nő beszélgetéseit- többek között azokat is, amiket a kliensével, Bokerrel folytatott. Marq egészen eddig a napig úgy gondolta, Sybyl minden részletről tájékoztatta, de már felébredt benne a gyanú. Lázadozó lelkiismeretét azzal hallgattatta el, hogy a lehallgatás tulajdonképpen a nő érdekében történik. Boker nehéz pasasnak számított, és Marq arra gondolt, talán segíthet Sybylnek, ha szükség esetén beleszól a beszélgetésükbe. Természetesen tisztában volt vele, hogy ezzel megsérti az ügyfelekre vonatkozó szabályokat, de a helyzet elég különleges volt ahhoz, hogy ezt megkockáztassa.

- Nem, csak rád vártam- mondta vállvonogatva.

- Javítottam Johanna szerkezetén. A hangulatváltozási mutatója 0.2 alatt van. - Remek! Láthatnám?

Marq úgy érezte, a nő mosolya kedvesebb, mint máskor. Még akkor is ezen töprengett, amikor egy jó órával később, a Johannával való találkozás után visszasétált az irodájába.

Sybyl kétségtelenül jó munkát végzett, a legapróbb részletekig kidolgozta a szimszemélyiség-topográfiaját. De... két nap alatt? Valószínűleg nem. Marq úgy érezte, ideje egy kicsit körülzöngészni a szim-térben.

6.

Voltaire már megint dühöngött. Felpattant a díszes karosszékből, és homlokráncolva, csípőre tett kézzel, fenyegető arccal kihúzta magát. Cirey-ben, szeretője, du Chatelet márkinő kastélyában, a dolgozószobájában volt.

Most, hogy a szeretett nő meghalt, nyomasztónak találta a helyet, amit tizenöt éven át az otthonának nevezett. Ráadásul a márki még azt sem várta meg, hogy kihűljön felesége teteme: felszólította, ideje távoznia.

- Vigyen ki innen!- követelte Voltaire a tudóstól, aki végre válaszolt a hívására. Tudósnak vallotta magát a fickó, de nem úgy nézett ki, mint aki sokat tud. - A kávézóba akarok menni! Találkoznom kell a Szűzzel!

A tudós áthajolt a vezérlőpult fölött, és elmosolyodott. Látszott az arcán, élvezzi a hatalmát.

- Nem hiszem, hogy illik hozzád. Egész életedben az eszes nőkhöz vonzódtál. Az olyanokhoz, mint például az unokahúgod, meg Madame du Chatelet volt. Ne is próbáld tagadni. Átvizsgáltam az emlékeidet, előttem nincsenek titkaid!

- No és akkor mi van? Ki érezné jól magát ostoba hölgyek között? Egyetlen dolog van csupán, amit a javukra lehet írni: az ember megbízhat bennük, mert még az árulásához is túl ostobák.

- Nem úgy, mint Madame du Chatelet.

Voltaire türelmetlenül dobolt az ujjaival a gyönyörűen faragott diófa íróasztalon, amit Madame du Chatelet-től kapott ajándékba. Hogy került ez a finom darab erre a durva helyre? Vajon lehetséges, hogy tényleg az emlékei alapján készítették el újra?

- Igen, ő elárult engem. De nagy árat fizetett érte.

A tudós felvonta a szemöldökét.

- Arra a fiatal tisztre gondolsz, aki teherbe ejtette?

- Negyvenhárom esztendő volt, három felnőtt gyermek anyja. Hogy eshetett volna teherbe?

- Pedig úgy tudom, a falat kapartad dühödben, amikor bevallotta neked. Érthető reakció, bár nem illik egy felvilágosodott férfiúhoz. Mindegy, még ezek után sem szakítottál vele. A gyermek megszületésekor is mellette voltál.

Voltaire eltűnődött. A sötét emlékek úgy hullámszórtak, mint a fekete víz a föld alatti folyómederben. Betegre aggódta magát a szülés miatt, ami végül meglepően könnyen zajlott le. Kilenc évvel később azonban a legkülönlegesebb nő, akit valaha ismert, eltávozott az élők sorából. Láz végzett vele. Senki, még az unokahúga, korábbi szeretője, Madame Denis- aki ettől kezdve a gondját viselte- sem tudta pótolni őt. Mély gyászba süppedt, és addig bánkódott utána, míg végül (óvatosan közelítette meg a gondolatot) halálra emésztette magát...

Felfújta az arcát, és villámgyorsan visszavágott.

- Meggyőződt, hogy ostobaság lenne szakítani egy ilyen kivételesen jó modorú és tehetséges nővel pusztán azért, mert élt azokkal a jogokkal, amelyeket én is élveztem. Különösen azután lett volna butaság, hogy hónapokig nem szeretkeztem vele. Azt mondta, a nőket is megilletik azok a kiváltságok, amelyekkel a férfiak rendelkeznek. Természetesen az arisztokrata hölgyekre gondolt. Hagytam, hogy szelíd érveléssel meggyőzzön az igazáról.

- Ah!- mondta a tudós sokat sejtetően.

Voltaire megdörzsölte a homlokát. Az emlékezés elnehezítette a fejét.

- Ő minden tekintetben páratlan volt. Megértette Newtont és Locke-ot. Minden szót megértett, amit leírtam. Engem is megértett.

- Miért nem feküdtél le vele? Túlságosan lefoglaltak az orgiák?

- Kedves uram, ami az ilyen rendezvényeken való részvételeimet illeti... sokan túlzásokba bocsátkoztak. Igaz, ifjúkoromban valóban elfogadtam egy meghívást az erotikus élvezetek egyik ilyen ünnepélyére. Többet olyan jól érezték magukat velem, hogy ismét meghívást kaptam.

- És újra elmentél.

- Természetesen nem! Aki egyszer vesz részt ilyesmin, az érdeklődő gondolkodó. Aki kétszer, az már perverz.

- Én csak azt nem értem, hogy egy ilyen művelt, finom úr, mint te, miért akar újra találkozni a Szűzzel. Mi vonz hozzá?

- A szenvedélyessége!- mondta Voltaire, s lelki szemei előtt megjelent a Szűz alakja. - A bátorsága. A hitéhez való hűsége.

- Ezzel az utóbbi tulajdonsággal te is dicsekedhettél.

Voltaire dühösen toppantott, de a padló nem dobbant meg.

- Miért múlt időben beszélsz rólam?

- Elnézést. De várj csak, javítok a hanghátteren!

A tudós furcsa kézmozdulatot tett. A következő pillanatban a fel s alá sétálgató Voltaire meghallotta a padló reccsenéseit. Az utcán lovak dobogtak, szekér zörgött.

- Igen, én is heves vagyok. De ne tévesszük össze a hevességet a szenvedélyességgel. A hevesség az idegekből származik, a szenvedélyesség viszont a szívből, a lélekből.

- Hiszel a lélekben?

- Alapjában véve: igen. A Szűzet nem érdekelte az egyház és az állam egyre hevesebb tiltakozása, volt bátorsága belekapaszkodni a látomásába. Az ő hűségén, kitartásán véletlenül sem lehetett felfedezni a perverzió sárpöttyeit. Ő volt az első valódi protestáns. Mindig jobban kedveltem a protestánsokat, mint az abszolutista pápistákat. Csak a kvékerek ittak vizet, ha a bor ellen prédikáltak. Sajnos száz igaz hívó képtelen kordában tartani pár millió hipokritát.

A tudós kétkedően elhúzta a száját.

- Johanna megtört a kezeik között.

- Csak azért, mert elvitték a temetőbe!- védekezett Voltaire egyre dühösebben. - A halállal és a pokollal fenyegették azt a szerencsétlen lányt. A püspökök, az akadémikusok, a kor legműveltebb koponyái tették ezt vele. Az egész bagázsba annyi ész szorult, mint egy öszvér ülepébe! Megtörték, megkínózták Franciaország legbátrabb leányát. Megölték őt, hogy engedelmességre kényszerítsék. Képmutatók! Éppúgy szükségük van mártírokra, mint a piócának a vérre. Az önfeláldozásról prédikálnak- egészen addig, amíg az a bizonyos feláldozott ön nem azonos velük.

- Nekünk csak a tőled és a tőle hallott verzió áll a rendelkezésünkre. A történelmi feljegyzéseink nem vezetnek vissza ebbe a letűnt korba, de most mégis többet tudunk az emberekről...

- Vagy csak úgy hiszik, uram, hogy többet tudnak. - Voltaire felszippantott egy csipet tubákot, hogy lecsillapítsa magát. - A gazembereket a legrosszabb, a hősokeket a legjobb tulajdonságaik és tetteik változtatják halhatatlanná. Azok a papok úgy játszadoztak a Szűz becsületével és bátorságával, mint más a hegedűjével.

- Te véded Johannát. - A tudós mosolya gúnyos volt. - Abban a versben azonban, amit róla írtál... Egyébként bámulatos, hogy valaki kívülről megtanulja a saját írását!... Nos, abban a bizonyos versben kocsmai szajhaként tünteted fel, sokkal öregebbnek mutatod be. Hazugnak nevezed, aki csak kitalálta a Hangok létezését. Babonás, köztönivaló bolondnak hívod. Kijelented, hogy színleg védte a szüzességét, aminek legnagyobb ellensége melleleg egy öszvér... Egy szárnyas öszvér!

Voltaire elvigyorodott.

- Briliáns metafora a római egyházra, *n'est ce pas?* El akartam mondani a véleményemet. Johanna csupán a kard volt, amivel utat vágtam magamnak a céloim felé. Akkor még nem találkoztam vele. Fogalmam sem volt róla, hogy ilyen mélységesen titokzatos nő.

- Viszont az intelligenciáját nem lehet mélységesnek nevezni. Egy parasztlány, semmi más!- Marq-nak eszébe jutott, milyen kevésen múlt, hogy sikerült elkerülni a neki szánt sorsot, és kikerült szülőbolygója, a Biehleur sártúrói közül. Átverekedte magát a Szürkék vizsgáin, most pedig félrehajítja a merev rutinokat, és részt vesz egy valódi kulturális forradalom kiérettében.

- Ez igaz. De a lelke mély. Ha ő folyó, én csupán patakocská vagyok. Tiszta a vizem, de sekély. Ő viszont nem is folyó. Óceán! Vigyen vissza engem az Aux Deux Magots-ba. A Szűzön meg azon a bádogdoboz Garcon-on kívül egyetlen ismerősöm sincs ezen a világon.

- Johanna az ellenfeled- figyelmeztette a tudós. - Eszköz azok kezében, akik azokat az elveket vallják, amelyek ellen egész életedben harcoltál. Biztos akarok lenni abban, hogy legyőzöd, ezért kiegészítelek.

- Ép vagyok és sértetlen- jelentette ki Voltaire fagyos hangon.

- Beléd építetek néhány filozófiai és tudományos információt. Fejlődésed racionális lesz. Az általad képviselt Értelmennek le kell győznie Johannát Hitét. Ellenségednek kell tartanod őt, ha azt akarod, hogy a civilizáció a racionális, tudományos vonalakon haladjon tovább.

Marq elegáns határozottsággal beszélt, csábító volt az ajánlata, de semmit sem kínált Voltaire-nek a Szűz iránti rajongása helyett.

- Addig semmit sem fogok elolvasni- fenyegetőzött Voltaire -, amíg nem találkozhatom újra a Szűzzel. Hozzon össze minket abban a bizonyos kávézóban! A tudós nevetése újra gúnyos, fensőbbes volt.

- Nem érted, miről van szó. Nincs választási lehetőség. Beléd építem az információkat. Benned lesz a tudás, ami a győzelemhez kell. Akár tetszik, akár nem.

- Ön megsérti az integritásomat!

- Ne felejtjük el, hogy a vita után felmerül majd egy kérdés. El kell döntenünk, hogy tovább működtessünk téged, vagy...

- Véget vessenek a létezésemnek?

- Nem árt ha tudod, milyen lapok vannak a pakliban.

Voltaire összerezzen. Nagyon jól ismerte a ezt a sziklakemény hangot- az apja, az az embernyúzó szörnyeteg is így beszélt vele. Az apja, aki kényszerítette őt, hogy részt vegyen az istentiszteleteken; aki ridegségével a halálba kergette a hét esztendő Voltairé anyját. A nő számára csak egyetlen hely maradt, ahol férjétől nyugtot talált. Voltaire azonban nem akart a sírba menekülni, hogy megszabaduljon ettől a tudóstól.

- Ha haladéktalanul nem juttat vissza abba a kávézóba, nem vagyok hajlandó használni azt a tudást, amit öntől kapok!

A tudós vérforraló módon ugyanúgy viselkedett Voltaire-rel, ahogy annak idején ő a parókakészítőjével: fensőségesen és gőgösen nézett vissza rá. Ajka görbülete elárulta, tisztában van vele, hogy Voltaire nem létezhet az ő védnöksége nélkül.

Megalázó fordulat. Voltaire- bár a középosztályból származott- nem hitt abban, hogy a közönséges emberek alkalmasak önmaguk irányítására. Amikor meglátta a parókakészítőjét a törvényhozók szerepében tetszelegni, úgy döntött, inkább soha többé nem tesz a fejére vendéghaját. Dühítette, hogy ez a bosszantó, aljas tudós éppen úgy tekint rá, ahogy ő annak idején a parókásra.

- Van egy ajánlatom- szólalt meg a tudós. - Te megírsz egy briliáns *lettres philosophiques*, amivel porrá zúzod az emberi lélekről alkotott elképzeléseket, én pedig megígérem, hogy újra összehozlak a Szúzzel. Ha viszont nem teszed meg, amit kérek, csak a vita napján fogod látni őt! Világos?

Voltaire fontolóra vette az ajánlatot.

- Világos, mint a tiszta vízű patak- jelentette ki végül.

Hirtelen koromsötét fellegek ereszkedtek az elméjére. Komor, rémisztő emlékek. Érezte, hogy a múlt, mint a viharos tenger hullámai, ordítva körbefolyja, beteríti, alárántja...

- Ciklusba esett!- hallatszott Marq riadt kiáltása. - Valami felszínre akar törni belőle!

A távoli múlt képei szétrobbantak.

- Hívjátok Seldont! A szimnek van egy újabb rétege! Hívjátok Seldont!

5.

Hari Seldon a képekre, az adatáramlatokra pillantott.

- Voltaire emlékviharba keveredett. Nézze, mi járt a fejében!

Marq kifejezéstelen arccal az örvényekbe bámult.

- Aha... látom.

- Ez a kitüremkedés... egy emlékrög. Voltaire egyszer már vitába szállt Johannával. Nyolcezer évvel ezelőtt!

- Tehát valaki már korábban is használta a szimeket.

- Igen. Nyilvános vitára. A történelem időnként nem egyszerűen ismétli önmagát. Néha... dadog.

- Hit kontra Értelem?

- Hit/Gépek kontra Értelem/Emberi Akarat- mondta Seldon olyan könnyedén, mintha a számtömegekből olvasná ki a szavakat.

Marq nem tudta elég gyorsan áttekinteni a kapcsolatokat ahhoz, hogy lépést tartson Seldonnal.

A matematikus folytatta:

- Annak a kornak a társadalmát alapvetően megosztotta a mesterséges Intelligenciákkal, és a megjelenési formáikkal kapcsolatos kérdés.

Marq valami furcsa kifejezést fedezett fel Seldon arcán. Lehet, hogy a férfi titkol előle valamit?

- Megjelenési formák? Olyasféle szerkezetekre gondol, mint a gépagyúak?

- Igen, olyasmire- felelte Seldon mereven.

- Voltaire...

- Abban a korban ő képviselte a forrongó emberiséget, Johanna pedig a Hitet, vagyis a... hmm... a gépagyúakat.

- Nem egészen értem.

- A gépagyúakról, vagyis a magasabb szintű változataikról azt tartották, képesek irányítani az emberiséget. - Seldonon látszott, zavarja valami.

- A gépagyúak?- Marq hitetlenkedve felhorkant.

- Azok. Vagyis magasabb szintű változataik.

- Ez lett volna a kérdés, amiről Voltaire és Johanna nyolcezer évvel ezelőtt vitatkozott? Tehát erre a célra készítették el a szimeket... Ki nyert?

- A vita eredménye nem maradt meg Voltaire emlékei között, de azt hiszem, tudjuk a választ. Nincs az a mesterséges intelligencia, amelyik irányítani tudná az emberiséget.

Marq bólintott.

- Igen, így lehet. A gépek sohasem lesznek olyan okosak, mint mi. A mindennapos teendőket rájuk lehet bízni, de...

- Szerintem ki kellene törölni a beágyazódott memóriarögzítést- vélte Seldon. -Ez megsemmisítené a zavart okozó réteget.

- Ha ön szerint ez a legjobb megoldás... De nem vagyok biztos benne, hogy a röghöz kapcsolódó valamennyi emléket képesek leszünk kiiktatni. A szívek holografikus memóriát használnak.

- Ha eredményt akar elérni a közelgő vitában, létfontosságú, hogy ezt végrehajtsa. Egyébként más bonyodalmak is adódhatnak.

- Például?

- A történészek rengeteg, a távoli múltra vonatkozó adatot találhatnak egy-egy ilyen szimben. Valószínű, hogy szeretnék megvizsgálni Voltaire-t és Johannát is. Ne adjanak rá engedélyt.

- Hát persze hogy nem adunk! Úgy értem, nem valószínű, hogy bárkinek is rendelkezésére bocsátanánk őket.

Seldon a gyorsan mozgó adatmintázatokra nézett.

- Bonyolultak, nem igaz? Összetett elme, egymásra ható alkotórészekkel... Hmm... Kíváncsi lennék, hogyan maradhat szilárd az én-tudatuk. Miért nem omlanak össze, miért nem örülnek meg?

Marq nem igazán tudta követni a matematikus gondolatmenetét.

- Azt hiszem, az ősök, akik a szíveket készítették, ismertek pár trükköt, amit mi nem.

Seldon bólintott.

- Lehetséges. Ahogy a szíveket nézem, a szemem láttára megjelenik egy ötletsugár... - Gyorsan felállt.

Marq is felpattant.

- Nem maradhatna még? Tudom, hogy Sybyl is szívesen beszélgetne önnel.

- Sajnálom, mennem kell. Államügyek.

- Ó! Nos, akkor köszönöm a látogatást, és...

Seldon kilépett a helyiségből, mielőtt Marq befejezhette volna a mondatot.

8.

- Nem vágyom rá, hogy újra lássam azt a vézna, parókás urat. Azt hiszi, mindenki másnál okosabb- mondta a Szűz a Sybyl nevezetű varázslónőnek.

- Igaz, de...

- Jobban kedvelem a Hangok társaságát.

- Voltaire pedig nagyon megkedvelt téged- győzködte Madame La Sorcière.

- Kötve hiszem!- felelte Johanna, de önkéntelenül elmosolyodott.

- Pedig így van. Megkérte Marq-ot, a feltámasztóját, hogy adjon neki egy új megjelenési formát. Tudod, Voltaire nyolcvannyolc éves koráig élt.

- Még ennél is vénebbnek látszik. - Johanna nevetségesnek találta, hogy egy ilyen aszalt fűgéhez hasonlító öregember lila szalaggal megkötött parókát, meg bársonynadrágot hord.

- Marq úgy döntött, teljesíti a kérését. Voltaire külseje olyan, mintha negyvenkét esztendő lenne. Nézd meg!

A Szűz elgondolkozott. Monsieur Arouet talán nem is lenne olyan visszataszító, ha...

- Az úr ifjabb korában más szabóval dolgoztatott?

- Hmm... Az öltözékén is lehet változtatni.

- Márpedig én nem megyek el abba a fogadóba, amíg ezek rajtam vannak! - Johanna felemelte páncélos karját. Eszébe jutott a prémköpeny, amit maga a király terített a vállára Rouenben, a koronázási ünnepségen. Arra gondolt, ezt fogja elkérni, de végül meggondolta magát. A tárgyalás során a papok a köpenyt is ellene használták fel: azzal vádolták, hogy a démonok a szívébe ültették a fényűzés, a pompa iránti rajongást. Éppen 6, aki azelőtt, hogy a győzelmek után megjelent az udvarban, csak durva vászonból készült göncöket hordott! A vádlói- ezt jól megfigyelte- fekete szatén- és bársonyruhákat viseltek, és drága parfümök illatát árasztották magukból...

- Megteszem, amit tehetek- mondta Madame La Sorcière -, de meg kell ígérened, nem szólsz Monsieur Bokernek. Ő ugyanis nem szeretné, ha barátkoznál az ellenséggel, szerintem viszont hasznodra lehet a találkozás. Ez is felkészít a Nagy Vitára.

Csend támadt. Zuhanás, puha felhők. A Szűz úgy érezte magát, mintha elájult volna. Amikor feleszmélt-kemény, hideg felületek, éles, barna és zöld fényfoltok -, újra a fogadóban találta magát, a vendégekkel, akik mintha észre sem vették volna őt.

A vendégek között tálcákat hordozó, asztalokat törölgető páncéltestű lények serénykedtek. Johanna a már ismerős Garcont kereste, és meg is találta: a négykarú lény a mézhajú, embernek tűnő szakáclányt bámulta, aki úgy tett, mintha nem érezné magán a fürkésző tekintetet. Garcon pillantásáról a Szűznek eszébe jutott, hogy ő is ilyen imádattal nézhetne Szent Katalin és Szent Margit szobrait, akik hozzá hasonlóan távol tartották magukat a férfiaktól, de férfi módra öltöztek. Úgy érezte, a mennybéli szenvedély és a földi lángolás között lebegtek. Itt, a számok és a gépezetek világában is valami hasonlót élt át.

Monsieur Arouet megjelent. Johanna elfojtott egy mosolyt. A férfi fekete, porozatlan parókát viselt, és még mindig öregnek látszott; egykorúnak tűnt Jacques Darsszal, Johanna apjával. Legfeljebb egy-két évvel lehetett idősebb nála. Válla előregörnyedt a rengeteg könyv súlya alatt. Johanna még csak kétszer, a tárgyalások során látott könyveket, de azok valahogy mások voltak.

- Alors - mondta Monsieur Arouet, és a lány elé helyezte a könyveket. - Negyvenkét kötet. Az én válogatott írásaim. Nem teljes, de... - Elmosolyodott. - Egyelőre ez is megteszi. Mi a baj?

- Most gúnyolódsz velem, uram? Tudod, hogy nem ismerem az olvasás művészetét!

- Tudom. Garcon 213-ADM majd megtanít rá.

- Nem akarok tanulni. A Biblián kívül minden könyv a Sátán szüleménye.

Monsieur Arouet az égre emelte kezét, és olyan szenvedélyes káromkodásba kezdett, mint valamikor Johanna katonái, ha elfelejtették, hogy vezérük a közelben van.

- Meg kell ismernie a betűket! A tudás hatalom!

- Nagy a Sátán tudása... - replikázott Johanna, és vigyázott rá, nehogy véletlenül a kezéhez érjenek a könyvek.

Monsieur Arouet dühöngve a varázslónő felé fordult, aki- úgy látszott- az egyik közeli asztal mellett ült.

- Hát semmire sem tudod megtanítani?- Újra Johannára nézett. - Hogyan becsülhetné, hogyan ismerhetné meg zseniális gondolataimat, ha még olvasni sem tud?

- Nincs rá szükségem.

- Bah! Ha tudott volna olvasni, biztos zavarba hozza azokat a fafejűeket, akik máglyára küldték!

- Mindegyikük tanult ember volt- mondta Johanna. - Mint te magad.

- Nem, *pucellette*, nem olyanok, mint én. Egyáltalán nem olyanok.

Monsieur Arouet a lány felé nyújtott egy könyvet, ám Johanna úgy tért ki előle, mintha kígyót tartottak volna elé. A férfi a testéhez szorította a könyvet, azután végighúzta az asztal mellé érkező Garcon páncélmellén.

- Nem bánt, látja?

- A Gonosz gyakorta láthatatlan- felelte Johanna.

- Az uraságnak igaza van- mondta Garcon. - A legjobb emberek mind tudnak olvasni.

- Ha ismerte volna a betűket- magyarázta Monsieur Arouet rájöhetett volna, hogy inkvizitorainak nem volt joguk vallatóra fogni önt. Ön, kisasszony, hadifogoly volt, csatában esett fogságba. Angol fogva tartójának nem volt joga ahhoz, hogy francia inkvizitorokkal és tudósokkal elemeztesse az ön vallási nézeteit. Ön úgy tett, mintha elhinné, hogy a Hangok, amiket hallott, isteni eredetűek...

- Úgy tettem?!- kiáltott a Szűz.

- ...ő pedig úgy tett, mintha démoninak tartaná őket. Az angolok egyébként túlságosan elnézőek ahhoz, hogy máglyára küldjenek valakit. Ezt a szórakozást meghagyták honfitársainknak, a franciáknak.

- Nem voltak túl elnézőek- rázta a fejét a Szűz. - Átdtak Beauvais püspökének, és azt mondták, boszorkány vagyok. - Félrekapta a tekintetét; nem akarta, hogy a férfi a szemébe nézzen. - Talán valóban az vagyok. Elárultam a Hangokat.

- A lelkiismeret hangjai voltak, nem egyéb. Még a pogány Szókratész is hallotta őket. Értelmetlen feláldoznunk értük az életünket, hiszen önmagunk elveszejtésével őket is elpusztítjuk. - A férfi megrázta a fejét. - A nemesi származásúak gondolkodás nélkül elkövetik ezt az árulást.

- És ezek, akik itt vannak?- suttogta Johanna.

A férfi összehúzta a szemét.

- Ezek? A tudósok?

- Kísértetek...
- Démonoknak tartja őket? Pedig okosan beszélnek. Létrehozták az értelmén alapuló világot.
- Vagyis ezt állítják. Ha olyan okosak, miért minket kértek meg arra, hogy képviseljük azt, ami belőlük hiányzik?

- Ön lélektelennek tartja őket!- Voltaire meglepetten összecücsörítette az ajkát.
- Azt hiszem, ugyanazokat a „tudósokat” hallgatjuk, tehát mindkettőnket ugyanazon a tárgyaláson tesznek próbára.

- Én szeretem az olyan hangokat, mint az övék- mondta Voltaire védekezően. - De én, önnel ellentétben, legalább meg tudom különböztetni a bölcs tanácsot az ostobától.

- Talán az úr által hallott hangok túl halkak- vélte Garçon -, és így könnyebb figyelmen kívül hagyni őket.
- Hagytam, hogy a papok kényszerrel rávegyenek, nevezem ördöginek a Hangokat!- kiáltotta a Szűz. - Pedig közben végig tudtam, hogy isteni eredetűek. Ez talán nem démonra, boszorkányra valló cselekedet?

- Hallgasson!- Monsieur Arouet megragadta a lány karját. - Boszorkányok nem léteznek! Az ön életében azok voltak az egyedüli démonok, akik máglyára küldték. Ostoba disznók! Csak angol fogva tartója viselkedett bölcsen az egész bagázsból, mert ő hideg fejjel, politikai okok miatt játszotta el, hogy boszorkánynak tartja önt. Amikor a lángok leégették a ruháit... az angol pribékjei leemelték a máglyáról a testét, hogy a tömeg, az inkvizítorok, mindenki láthassa: ön nő, és így, ha másért nem is, de a férfiak privilégiumának elbitorlásáért mindenképpen megérdemli a sorsát.

- Hallgass el, uram! Kérlek!- Johanna újra az orrában érezte a füst bűzét, pedig Monsieur Arouet a páncéltestűvel kirakatta a fogadóban a „DOHÁNYOZNI TILOS!” feliratokat. A helyiség megbillent és forogni kezdett. - A tűz!- zihálta a lány. - A lángok...

- Elég ebből!- mondta a varázslónő. - Nem látod, hogy felizgattad? Hagyd abba! Monsieur Arouet azonban ügyet sem vetett rá.

- Miután a ruhái leégtek, aprólékosan megvizsgálták a testét... Erről nem tudott, ugye? Éppen úgy csinálták, ahogy korábban, amikor az ön szűzi mivoltát kívánták megállapítani. Miután a hit nevében kielégítették buja kíváncsiságukat, visszahajították a máglyára. A test hamuvá égett. Ön, hölgyem, ezt a jutalmat kapta honfitársaitól a királya javára elkövetett hőstettekért. Így hálálták meg tetteit, amelyekkel biztosította, hogy Franciaország örökkön örökké a franciáké maradjon! Nem sokkal a test megsemmisülése után híre ment, hogy a szíve nem égett el. Az emberek azonnal nemzeti hőssé nyilvánították önt. Franciaország megmentőjének nevezték. Nem lennék meglepve, ha kiderülne, hogy azóta kanonizálták, esetleg szentté avatták.

- Ez 1924-ben valóban megtörtént- közölte La Sorciére.

Monsieur Arouet diadalmas, recsegő hangon felnevetett.

- Johanna nem sokat ért vele- vetette oda a mágusasszonynak.

- Az évszám az egyik kiegészítő feljegyzésben szerepelt- mondta La Sorciére. - Persze nem állnak a rendelkezésünkre a koordináták, amelyek alapján behatárolhatnánk, a galaktikus éra 12,026. évéhez képest mikor zajlott le az esemény.

A recsegő levegőben szétterültek a perzselő gondolatok. Forró légáramlatok csaptak a máglya körül összegyűlt bámészok felé.

- Tűz... - lihegte a szűz. A nyakához kapott, és belemerült a hűvös, sötét feledésbe.

9.

- Végre valahára!- förmedt Voltaire a tudósasszonyra, Madame La Scientiste-re. A nő úgy függött előtte, akár egy mozgó olajfestmény. Voltaire választotta neki ezt a megjelenési formát, mert furcsa módon megnyugtatónak találta, ha így látta.

- Okom volt rá, hogy nem jelentkeztem a hívásodra- mondta a nő. Hideg, hivatalos hangon beszélt.

- Hogy merészelnek a hozzájárulásom nélkül lelassítani?

- Marq-ot és engem megrohamoztak a médiások. Álomban sem hittem volna, hogy a Nagy Vita az évtized eseményévé növi ki magát. Mindenki interjút akar készíteni veled és Johannával.

Voltaire az álla alatt megkötött barackszínű szalaggal játszadozott.

- A rizsporos parókám nélkül nem vagyok hajlandó találkozni velük.

- Nem engedhetjük meg, hogy találkozzanak veletek. Marq-tól mindent megkérdezhetnek, amire

kíváncsiak. Ó szeret a figyelem középpontjában lenni, és remekül bánik a médiásokkal. Szerinte a nyilvánosság segít a karrierje felépítésében.

- Egy ilyen fontos döntés meghozatala előtt velem is meg kellett volna beszélniük az ügyet!

- Nézd, amikor megszólalt a hívóm, azonnal jöttem. Nem állítottam le a futásodat, hogy a személyiségednek legyen módja még jobban megszilárdulni. Hálásnak kellene lenned azért, hogy ráadás időt kaptál tőlem.

- Legyek hálás, mert elmélkedhettem?

- Igen, így is lehet fogalmazni.

- Nem is tudtam, hogy az időt is önöktől kapom. - Voltaire Nagy Frigyes udvarának egyik pazar lakosztályában volt, és éppen azzal a szerzetessel sakkozott, akit azért fizetett, hogy veszítsen.

- Az idő pénz. A költséganalízisek kimutatták, hogy jobb lenne, ha egyszerre futtatnánk benneteket.

- Le kell mondanom a magányról? Azzal a nővel lehetetlen értelmesen elbeszélgetni!

A drámai hatás fokozása érdekében hátat fordított a tudósasszonynak. Valamikor remek színész volt, legalábbis azok, akik látták saját színdarabjaiban, amiket Frigyes udvarában mutatott be, csodálatosnak tartották. Az életben is mindig kihasználta a helyzet adta lehetőségeket- ebben a helyzetben pedig rengeteg drámai lehetőség rejlett. A tudósasszony meg a többiek nem szoktak hozzá az érzelmek művészi kimutatásához, így általában sikerült hatást gyakorolnia rájuk.

- Szabadulj meg ettől a szerzetestől, és megkapod tőlem az új információkat- ajánlotta a nő az előbbinél sokkal kedvesebb hangon.

Voltaire megfordult, és a szelíd barátira bökött. Ez volt az egyetlen csuhás, akit képes volt elviselni. A szerzetes engedelmesen elcsoszogott, és gondosan bezárta maga mögött a díszesen faragott tölgyfa ajtót.

Voltaire ivott egy kortyot Frigyes zamatos sherryjéből, és megköszöri a torkát.

- Szeretném, ha kitörölnék a Szűz fejéből a legutolsó tárgyalása emlékeit. Akadályt jelent a beszélgetésben. Ez olyan biztos, mint az, hogy a püspökök meg az állami hivatalnokok megakadályozzák minden intelligens munka publikálását. Egyébként... - Elhallgatott. Kicsit mindig zavarba jött, ha bosszankodásnál lágyabb érzelmeket kellett kimutatnia. - Johanna szenved. Nem bírom látni a kínlását.

- Nem hiszem, hogy...

- És ha már úgyis törölgetnek, szeretném, ha az én fejemből is kivennék annak a tizenegy hónapnak az emlékeit, amit a Bastille-ban töltöttem. Ó, és a menekülésem részleteit, azokat az élményeket, amiket Párizs elhagyása során szereztem... Arra vigyázzanak, hogy a száműzetésem emlékei sértetlenek maradjanak, hiszen életem nagy részét otthonomtól távol töltöttem. Csak az okokat töröljék ki, a hatásukat ne.

- Nos, nem vagyok biztos benne, hogy...

Voltaire az egyik pompázatos tölgyfa asztalra csapott.

- Ha nem szabadítanak meg múltam félelmeitől, képtelen leszek szabadon cselekedni!

- Egyszerű logika...

- Mióta egyszerű a logika? „Egyszerűen” képtelen vagyok megírni *Lettre philosophique*-omat arról az abszurd témáról, hogy a Garcon 213-ADM-hez hasonlóknak nem rendelkeznek olyan jogokkal, mint az emberek, mert nincs lelke. Ez a Garcon mellesleg jópofa kis fickó, nem gondolja? És legalább olyan okos, mint tucatnyi pap együttvéve. Vagy talán nem beszél? Nem válaszol? Nincsenek vágyai? Belehabarodott az egyik szakácsnőbe. Talán nem lenne képes rá, hogy ugyanolyan szabadon keresse a boldogságot, mint ön, vagy én? Ha neki nincs lelke, akkor önnek sincs. Azt, hogy önnek van-e lelke, csakis a viselkedése alapján tudjuk megállapítani. Mivel pedig Garcon viselkedése nem sokban tér el az önétől, következésképpen neki is van lelke.

- Hajlandó vagyok egyetérteni- mondta Madame La Scientiste. - Bár 213- ADM reakciói természetesen szimulációk. Az öntudattal rendelkező gépek már évezredek óta illegálisak.

- Én pedig éppen ezzel nem értek egyet!- kiáltotta Voltaire.

- Annak a programnak köszönhetően, amit a sarkiak építettek beléd?

- Nem. Az ember jogai...

- A gépeknek nem kell hasonlókkal rendelkezniük.

Voltaire felhorkant.

- Ezekről az érzékeny kérdésekről képtelen vagyok szabadon kifejteni a véleményemet, hacsak... Hacsak nem szabadítanak meg annak emlékétől, mennyit szenvedtem korábban, amikor szabadon elmondtam az

elméleteimet.

- De a múltad azonos az éneddel. Ha kitöröljük, vagy megváltoztatjuk az emlékeidet...

- Ostobaság! Az az igazság, hogy sok témában sohasem mertem szabadon kifejezni magam. Vegyük például azt az életgyűlölő, puritán Pascalt, az eredendő bűnnel, a csodákkal meg a többi értelmetlenséggel kapcsolatos elméleteit. Nem mertem elmondani neki, amit gondoltam! Mindig azt kellett számolgotnom, milyen árat kell fizetnem a konvenciók és a tradicionális butaság ellen indított támadásokért.

Madame La Scientiste összeprézelte ajkait.

- Azt hiszem, így is elég jól csináltad a dolgod. Híres voltál. Nem ismerjük a történetedet, sem a világot, de az emlékeid alapján kijelenthetem...

- Aztán itt van a Szűz!- vágott közbe Voltaire. - Őt jobban megtörték, mint engem. Ő a legnagyobb árat fizette az elveiért. A keresztre feszítés sem lehet rosszabb a máglyahalálnál. Elég, ha az ember a jelenlétében rágyújt egy jó pipára... Mellesleg én imádok pipázni!... Elég egy apró tüzecke, és a Szűz máris halálra vált arccal mered maga elé.

- De ennek a rettenetes élménynek meghatározó szerepe van abban, hogy Johanna az, aki.

- Félelemtől és rettegéstől terhes atmoszférában képtelenség racionális vitát folytatni. Ha azt akarják, hogy a verseny, amit rendezni óhajtanak fair legyen, kérem önöket, szabadítsanak meg minket ezektől a borzalmaktól, amelyek miatt képtelenek vagyunk kifejezni gondolatainkat, és nem tudjuk arra buzdítani a másikat, mondja el szabadon a véleményét. Ha nem törlik rossz emlékeinket, a Nagy Vita olyan lesz, mint a futóverseny, amelyiken téglákat kötöztek az indulók bokájára.

Madame La Scientiste nem válaszolt azonnal.

- Szeretnék segíteni, de nem vagyok benne biztos, hogy tudok.

Voltaire dühösen fújtatott.

- Éppen elég jól ismerem a procedúráikat ahhoz, hogy biztos lehessen benne, képesek teljesíteni a kérésemet.

- Nem is ezzel van gond. Morális okok miatt azonban nem tehetem meg, hogy belepiszkálok a Szűz programjába.

Voltaire arca megkeményedett.

- Tisztában vagyok vele, Madame, hogy ön nincs jó véleménnyel a filozófiámról, de...

- Ez nem igaz! Nagyra becsüllek! Modern módon gondolkodsz, pedig a sötét múlt legmélyéről származol... Ez egyszerően bámulatos! Szeretném, ha a Birodalomnak sok olyan embere lenne, mint te vagy. Ám a látószöged viszonylag szűk. Nem látsz, nem láthatsz mindent, amit figyelembe kellene vened.

- A filozófiámmal van gond? Pedig mindent magában foglal, univerzális látószöge van, és...

- Ráadásul a Fortélyszövetségnek meg az őrzőknek dolgozom, Boker mesternek. Az etikai kódex szerint köteles vagyok olyanná formálni a Szűzet, amilyennek ők akarják. Ha nem tudom meggyőzni őket arról, hogy szükséges kitörölni Johanna emlékei közül a mártírhálált, akkor semmit sem tehetek. Marq-nak is engedélyt kell kapnia a cégtől és a Kételkedőktől, és csak ezután törölheti ki belőled a negatív élményeket. Biztosíthatlak, Marq szíves örömet megtenné. A Kételkedői sokkal engedékenyebbek, mint az én Őrzőim. Ez a te előnyödre szolgál.

- Nem lenne etikus és ésszerű- tiltakozott Voltaire -, ha csak én szabadulnék meg a terheitől, a Szűz pedig nem. Egy ilyen ajánlatot még Newton vagy Locke sem fogadna el.

Madame La Scientiste hallgatott.

- Beszélek a főnökömmel és Monsieur Bokerrel- mondta végül. - De én a te helyedben nem vállalnám, hogy visszafojtott lélegzettel várok, míg elérem amit akarok.

Voltaire szárazon elmosolyodott.

- Madame elfelejti, hogy nekem nincs lélegzetem, amit visszafojthatnék.

10.

A pulton az ikon éppen akkor hagyta abba a villogást, amikor Marq belépett az irodájába. Ez azt jelentette, hogy Sybyl a saját szobájából válaszolt a hívásra.

Marq-ban szétáradt a gyanakvás. Megegyeztek Sybyl-lel, hogy egyedül nem beszélnek a feltámasztottakkal. Mindkét szímet ellátták a megfelelő programmal, de a Szűz sohasem kezdeményezett kommunikációt, így a hívó csakis Voltaire lehetett.

Hogy merészelt Sybyl nélküle belépni a szim-térbe? Marq kiviharzott a szobából, hogy elmagyarázza Sybylnek és Voltaire-nek, mit gondol az ilyen összeesküvésekről, ám alighogy kitette a lábát, kamerák, újságírók, riporterek állták el az útját. Csak tizenöt perccel később ért át a másik irodába, de Sybyl még mindig Voltaire-rel cseverészett. A nő emberméretűvé zsugorította a szim hologramját.

- Sybyl! Megszegted az egyezséget!- ordított Marq. - Mit művelsz? A skizofréniára való hajlamát próbálsz felhasználni arra, hogy visszalépjén a vitától?

Sybyl, aki eddig a kezébe temette az arcát, felkapta a fejét. Szemében könnyek csillogtak. Marq-on valami furcsa érzéshullám csapott végig, de nem törődött vele. Sybyl csókot dobott Voltaire-nek, mielőtt befagyasztotta a hologramot.

- Nem gondoltam volna, hogy képes vagy ilyen mélyre süllyedni!

- Milyen mélyre?- Sybyl rendezte a vonásait. - Mi történt a régi, lezser Marq-kal?

- Mi volt ez az egész?

Sybyl válaszolt. Marq gondolkodás nélkül visszarohant az irodájába, és kapcsolatba lépett Voltaire-rel. A hologram még nem formázódott meg teljesen, a színblokkok még nem kerültek a helyükre, amikor ráüvöltött:

- A válasz: nem!

- Biztos vagyok benne, hogy ennél részletesebben is ki tudja fejteni a véleményét, uram- mondta a megelevenedő Voltaire csípősen.

Marq-nak el kellett ismernie, teremtménye remekül viselte a szim-térbe való elmerülés és az onnan való hirtelen kilépés okozta megrázkódtatást.

- Nézd- kezdte valamivel szelídebben -, azt akarom, hogy Franciaország Rózsája a vita napján a páncélját viselje, mert erről eszébe fognak jutni a vallatások részletei. Zavarában összefüggéstelenül fog beszélni, és az egész bolygó számára nyilvánvalóvá teszi, hogy az Értelem nélküli Hit semmire sem jó.

Voltaire dühösen dobbantott.

- *Merde alors!* Nem értek egyet! Velem ne törődjenek, de ragaszkodom hozzá, hogy a Szűz memóriájából töröljék az utolsó órai emlékét! Nem hagyhatjuk, hogy a megtorlástól való félelem miatt ne legyen képes kifejteni a véleményét!

- Lehetetlen. Bokernek a Hit kellett, és teljes egészében meg fogja kapni.

- Ostobaság! Követelem, hogy kedvem szerint meglátogathassam őt, és azt a furcsa *mais charmant* Garcont ott a kávéházban. Még sohasem ismertem hozzájuk hasonló lényeket, és jelenlegi állapotomban ők jelentik számomra az egyetlen társaságot.

Én talán nem számítok?, gondolta Marq keserűen. Kordában kellett tartania a szimet, de mégis, őszintén csodálta az ösztövré pasast. Erőtéljes, impresszív személyiség volt, még szim-állapotban is sugárzott belőle az energia. Voltaire egy haladó korban élt. Marq irigyelte ezért, és szeretett volna a barátja lenni. Én semmit sem jelentek a számodra?

- Azt hiszem, nem jutott eszedbe- mondta fennhangon -, hogy a vita vesztesét feledésre ítélik majd.

Voltaire pislogott, de az arca meg sem rándult.

- Engem nem versz át- folytatta Marq. - Te többet akarsz, mint az intellektuális halhatatlanság.

- Igazán?

- Ez már most a tiéd. Feltámasztottalak.

- Az én megítélésem szerint az élet több, mint a számsorozatként való létezés. Marq-ot bosszantotta a megjegyzés, de nem reagált.

- Ne felejtse el, én tudok olvasni a memóriateredben. Megeshet, hogy felidézem azt a kort, amikor vén voltál, amikor már nem sanyargatott az apád, nem hajtott a saját szabad akaratod; amikor végül részt vettél a húsvéti áldozáson...

- Ah, de a végén mégsem fogadtam el a feloldozást! Akkor már csak azt akartam, hogy hagyjanak békén meghalni.

- Engedd meg, hogy idézzek az egyik híressé vált versedből, a Lisszaboni földrengésből. A memóriatered egyik zugában találtam rá...

Szomorú a jelen, ha jövő nincs már,
ha a halandók nem remélhetnek jutalmat,

ha a sors ítélete a gondolkodóra halál,
s a lét elvesztése a néma sír alatt.

Voltaire megremegett.

- Igaz, ezt én mondtam... méghozzá milyen eleganciával fogalmaztam! De aki élvezi az életet, az arra vágyik, hogy meghosszabbítsa.

- Neked csak akkor lehet jövőd, ha megnyered a vitát. Mindketten tudjuk, mindig szem előtt tartottad a saját érdekeidet. Nos, most nem áll érdekedben, hogy kitöröljük a Szűz memóriájából a máglyahalál emlékeit.

Voltaire elgondolkodott. Marq az egyik oldalsó monitoron figyelte a szim jellemzőinek változását: az alapértékek fluktuációja a megengedett határokon belül történt, de a háromdimenziós térben egyre nagyobbra duzzadt egy narancsszínű henger: az érzelmi ágensek szédítő gyorsasággal áramlottak, jelezve a kritikus pont közeledtét.

Marq a kapcsolósorra csapott. Megtehetné volna, hogy elhiti a szimmel, az a jó, amit ő akar, de az ilyen beállítás mindig sok zúrral járt, mert az ötlet-fürtöt be kellett integrálni a személyiség egészébe. Az önszintézis sokkal jobb megoldásnak látszott, de ennek megindulását csak serkenteni lehetett, nem pedig előidézni.

Voltaire hangulata egyre komorabbá vált, ám az arca- Marq lelassította a szim futását- nem árulta el érzéseit. Marq-nak évekbe tellett, míg megtanulta, hogy a szimek ugyanolyan jól képesek elleplezni érzelmeiket, mint az emberek.

Talán egy kis humor segít. Marq normál sebességre állította a futást.

- Ha tovább bosszantasz, pajtás, a végén még odaadom Johannának azt a csípős kis versikét, amit róla írtál.

- A *La Pucelle*-t? Ezt nem teheti meg!

- Ugyan miért nem? Örülhetsz, ha egyáltalán szóba áll veled, miután elolvasta! Voltaire kárörvendően somolygott.

- Uram, ön megfélekedzik egy apróságról: a Szűz nem tud olvasni.

- Majd gondoskodom róla, hogy megtanuljon. Vagy talán még jobb lesz, ha én magam olvasom fel neki. Lehet, hogy analfabéta a drága, de hogy nem süket, az egyszer biztos!

Voltaire rábámult, és mormolni kezdett:

- Nagy veszedelmek között...

Vajon milyen furfangosságon törte a fejét? Vágott az esze, akár a szike. Sokkal gyorsabban megtalálta a helyét a digitális világban, mint bármelyik másik szim, amivel (vagy talán akivel?) Marq valaha találkozott.

Marq megfogadta, a vita végeztével felboncolja ezt a fantasztikus elmét, újra megvizsgálja a szike éleit, szkóp alá teszi az egészet. Azt a furcsa, nyolcezer éves emléket külön megvizsgálja majd. Sajnos Seldon nem árult el róla túl sokat...

- Megígérem, hogy elkészítem a tanulmányt, ha lehetővé teszik, hogy még egyszer találkozjam vele, és megfogadja, uram, hogy nem is tesz említést neki a róla szóló versemről.

- Csak semmi trükk!- figyelmeztette Marq. - Minden lépésedet figyelem.

- Ahogy kívánja.

Marq visszavitte Voltaire-t a kávézóba, ahol Johanna és Garcon 213-ADM várt rá. Kopogtattak az ajtaján. Marq összerendezte a hangra, és kis híján kikapcsolta a szimeket

Nim érkezett.

- Kávézunk?

- Persze.

Marq még egy pillantást vetett a virtuális kávézóra. Csak beszélgessenek egy kicsit, ha erre vágnak. Voltaire minél több tudást gyűjt, annál élesebb lesz az elméje.

- Van még abból a múltkori érzékporból?- kérdezte Marq a barátját. - Fárasztó napom volt.

11.

- Kérem a rendelést!- mondta Garcon 213-ADM vidáman.

Csak nehezen tudta követni a Szűz és az úr beszélgetését, pedig éppen arról volt szó, hogy a hozzá

hasonló lényeknek van-e lelük. Az uraság a jelek szerint úgy vélte, senkinek sincs lelke. Ez a vélemény feldühítette a Szüzet. Olyan hevesen vitáztak, hogy észre sem vették, az őket figyelő furcsa szellem, a kávézó-tér programozójának eltűnését.

Garcon elérkezettnek látta az időt arra, hogy megkérje az uraságot, járjon közben az érdekében az embereknél, és kérje meg őket, adjanak neki valamilyen nevet. A 213-ADM kód volt csupán: a kettes a funkcióját (mechanikus pincér) jelölte, a tizenhárom a szektor száma, az ADM pedig az AWC Deux Magots, a kávézó nevének rövidítése volt. Garcon biztos volt benne, megjavulnának az esélyei a mézhajú szakácslánynál, ha valódi, emberi neve lenne.

- Monsieur, Madame, rendelnének, kérem?

- Mi értelme rendelni?- förmedt rá az uraság. Garcon megállapította, a türelmet tanulással nem lehet felfokozni. - Minek, amikor meg sem tudjuk ízlelni, amit kérnénk?

A négykarú Garcon két keze együtt érzően felemelkedett. Az emberi érzékelési formák közül csupán a látásról, a hallásról, és bizonyos fokig a tapintásról szerzett tapasztalatokat, mert a munkája elvégzéséhez éppen ezekre volt szükség. Bármit megadott volna azért, hogy egyszer valami ízt érezzen. Csodálatos lehet az ízlelés, az embereknek rengeteg élvezetet szerzett.

A Szűz áttanulmányozta az étlapot, és így szólt:

- Én a szokásosat kérem. Egy darab kenyeret... Mégsem. Inkább egy kovászos baguette-et, a változatosság kedvéért...

- Kovászos baguette!- visszhangozta az úr.

- ...és hogy legyen mibe mártogatni, egy pici pezsgőt is.

Monsieur úgy rázogatta a kezét, mintha valami megégette volna.

- Elismerésem, Garcon! Remek munkát végeztél. Megtanítottad olvasni a Szüzet!

- Madame La Scientiste engedélyezte- felelte Garcon. Nem szeretett volna összetűzésbe kerülni az emberekkel, akik bármelyik pillanatban leállíthatták a működését.

Monsieur legyintett.

- Madame La Scientiste túlságosan aprólékos és alapos. Párizsban, vagy a királyok udvarában nem boldogult volna. Marq sokkal jobban feltalálta volna magát. A skrupulus hiánya az élet óriási adománya. Én sem tudtam volna a szegények közül Franciaország legtehetősebb polgárai közé kerülni, ha túl sokat bajmólok a lelkiismeretemmel, ha aggályoskodom a részletek miatt. Nagyvonalúság és lazaság, ez a lényeg!

- Segíthetek valamiben, Monsieur?- kérdezte Garcon.

- Igen. Mutass a Szűznek bonyolultabb szövegeket, tanítsd, hogy el tudja majd olvasni a Newton filozófiájáról című versemet, és a *lettres philisophiques*-emet. A cél az, hogy legalább olyan jól tudjon érvelni, mint én magam. Persze- tette hozzá gonoszkar mosollyal- nem valószínű, hogy bárki képes a nyomomba érni.

- A szerénység mértéke, uram, vetekszik a bölcsességedével- Jegyezte meg a Szűz.

Az úr felnevetett. Garcon megrázta a fejét.

- Attól tartok, ez lehetetlen. Sajnos csak a legegyszerűbb szövegek elmagyarázására vagyok képes. Műveltségem szintje olyan alacsony, hogy csupán az étlapon feltüntetett kifejezéseket tudom értelmezni. Ha az úr úgy kívánja, szívesen fejlesztem tudásomat, de sajnos a hozzám hasonlók sorsa az, hogy örökkön örökké a társadalom legalsó rétegéhez tartozzanak. Hiába kopogtat be a lehetőség, mi nem nyithatunk neki ajtót.

- Az alsóbb osztályokba tartozóknak valóban a helyükön kell maradniuk - hagyta jóvá Voltaire. - De a te esetemben azt hiszem, kivételt tehetünk. Ambíciózusnak látszol. Tényleg az vagy?

Garcon a mézhajú szakácslányra pillantott.

- Az ambíció nem illik az ilyen alacsony rangúakhoz, mint én.

- Mégis, ha választhatnál, mi lennél a legszívesebben?

Garcon véletlenül tudta, hogy a szakácslány a heti három szabad napját a Louvre-ban szokta eltölteni. (Ő maga hetente hét napot dolgozott.)

- Szeretnék idegenvezető lenni a Louvre-ban- mondta. - Olyan okos szeretnék lenni, hogy udvarolhassak egy nőnek, aki eddig tudomást sem vett a létezéséről. Az úr nagylelkűen elmosolyodott.

- Meg fogom találni a módját, hogyan lehetne téged... Hogy is mondják ezek, amikor valakinek új tudást

adnak?

- Felturbózni- segített a Szűz.

- *Mon dieu!*- kiáltott az úr. - Hiszen ez a lány már éppen olyan jól olvas, mint én! De nem hagyom, hogy felülmúljon! Ami az eszességet illeti, mindig előtte fogok járni!

12.

Marq felszippantotta az anyagot az orrába, és várta a hatást.

- Ilyen rossz a helyzet?- kérdezte Nim, és intett a Loccs & Szipp mechanikus pincérének, hozzon egy újabb adagot.

- Voltaire... - mormolta Marq. A serkentő teljes erővel dolgozott benne. Úgy érezte, mintha az elméje egyre élesebb, de ugyanakkor lustább volna. Még sohasem sikerült rájönnie, ez hogyan lehetséges. - Állítólag az én teremtményem, de időnként úgy tűnik, ő teremtett engem.

- Csak egy halom szám, semmi más.

- Persze, de... Egyszer megfigyeltem a tudatalatti mondatformázó ágensét, és kiderült, hogy sokat foglalkozik az „akarat=lélek" elgondolással. Szerintem ez valami én-javító ízé lehet.

- Vagyis filozófia.

- Akarat van, semmi kétség. De lehet, hogy olyan lényt alkottam, aminek lelke is van?

- Azt hiszem, tévedsz- mondta Nim. - Az ágensekből emelted ki a „lélek" kifejezést, és ebből vonod le a következtetéseidet. Ez olyan, mintha egyetlen atomból egy elegáns bakugrással meg akarnád határozni, milyen színű a tehen, amiből származik.

- Ez a szim éppen ilyen bakugrásokat végez!

- De neked a tehenet kell vizsgálnod, és nem az atomjait. Ez igaz, de a tehenet az atomok összessége alkotja.

- A szim kiszámítható, pajtás. Erről ne feledkezz meg. Addig formázgatsz, míg egyetlen olyan elem sem marad benne, amit ne értenél.

Marq bólintott.

- Valahogy más. Erős.

- A Sötét Korban készítették. Senki sem tudja hol, de az biztos, hogy nem ok nélkül. Arra számítottál, hogy olyan lesz, mint egy bólogató baba, ami nem okoz majd gondot neked? Te most a hatalmat képviseled, azt, ami ellen ő egész életében harcolt.

Marq ideges mozdulattal végigsimított hullámos haján.

- Rendben, ha találok egy nem megfelelő személyiségjegyet, amit nem tudok megmásítani...

- Mindegy, hogy akaratnak, vagy léleknek nevezed el. A lényeg az, hogy töröld- Nim keményen az asztalra csapott. A közelben ülő nő döbbenet fordult felé. Marq gúnyos, kétkedő pillantással nézett a barátjára.

- A rendszer nem teljes egészében kiszámítható.

- Akkor indíts el egy tulajdonságkutató rutint, és figyelj meg, mit talál. Nyúlj bele a szubágensekbe, és bilincselj meg minden személyiségjegyet, amivel nem boldogulsz. Hé-kás, hiszen éppen te találtad fel ezeket a tisztító algoritmusokat! Te vagy a legjobb a szakmában.

Marq bólintott. De mi van akkor, ha mégsem sikerül? Az emberi agyat is hiába boncolnánk fel, nem találnánk meg benne a tudatot... Mély lélegzetet vett, és a levegőt a kupolás mennyezet felé fújta, ahol megállás nélkül peregetek a beanyagozottak szórakoztatására szánt képek.

- Az igazat megvallva nem csak róla van szó. - Marq a barátja szemébe nézett. - Lehallgatókat helyeztem el Sybyl irodájában, és kihallgatom a Bokerrel folytatott beszélgetéseit.

Nini a vállára csapott.

- Egészségedre!

Marq felnevetett. A barátokban az a jó, hogy akkor is az ember mellett maradnak, ha erőt vesz rajtuk a hülyeségroham.

- De... nem ennyi az egész.

Nini kisfiús kíváncsisággal dőlt előre.

- Azt hiszem, túl messzire mentem- vallotta be Marq.

- Elkaptak?

- Nem, nem! Ismered Sybylt. Ő még az ellenségeire sem gyanakszik, a barátaira meg végképp nem.

- Nem erős oldala a manőverezés.

- Kezdem azt hinni, nekem sem az- mondta Marq.

- Hmm. - Nini félig lehunytt szemmel fürkészte Marq arcát. - Szóval? Mit csináltál még?

Marq felsóhajtott.

- Felturbóztam Voltaire-t. Beleépítettem néhány önfejlesztő programot, hogy egyedül is meg tudja oldani a problémáit, le tudja csillapítani magát. Nini szeme tágra nyílt.

- Kockázatos dolog.

- Kíváncsi voltam, mire képes egy ilyen elme. Miért, szerinted legközelebb mikor lesz lehetőségem egy ilyen kísérletre?

- És? Hogy érzed magad ezek után?

Marq lehajtotta a fejét.

- Elég rohadtul. Megegyeztünk Sybyllyal, hogy nem fogunk ilyesmit csinálni. - A Hitnek nem kell túl okosnak lennie.

- Én is ezt találtam a legmegnyugtatóbb kifogásnak.

- Annak a pasasnak... Seldonnak mi a véleménye erről?

- Még nem mondtuk meg neki.

- Aha.

- Ő kívánta így! Nem akarja bemocskolni a kezét.

Nim bólintott.

- Nézd, haver, amit megtettél, az már megvan. A szim hogyan reagált?

- Felpörgött. Az idegi hálóknak hatalmas rezgések keletkeztek.

- De most már rendbe jött, nem?

- Úgy tűnik, igen. Azt hiszem, összeszedte magát.

- A kliensed tud a dolgról?

- Igen. A Kétkedők helyeselték, amit tettem. Nem hiszem, hogy gond lesz belőle.

- Te tényleg kutatómunkát végzel ezen a szimen!- csettintett Nim elismerően. - A szakma szempontjából ez a legfontosabb.

- Valóban? Akkor miért érzem mégis úgy magam, mintha benyomtam volna vagy tíz tubákot?- Marq a mennyezetre vetített bárgyú filmre bökött. - Miért vagyok olyan kábult, hogy még ez a marhaság is tetszik?

13.

- Figyeljen rám- mondta Voltaire, amikor a tudós végre válaszolt a hívására. - Jól nyissa ki a fülét!

Megköszöri a torkát, felemelte a kezét, és felkészült rá, hogy elmondja a legújabb briliáns tanulmánya szövegét. A tudós szeme azonban álmatag volt, arca sápadt. Voltaire bosszankodva ráfordult:

- Nem kíváncsi rá?

- Másnapos vagyok.

- Maguk megtalálták azt az egyetlen általános elméletet, ami megmagyarázza, miért végtelen a világmindenség, milyen erők dolgoznak benne, és a többi, de nem tudják gyógyítani a másnaposságot?

- Ez nem tartozik a szakterületemhez- lehelte a tudós megviselten. - Talán egy orvost kellene megkérdezned.

Voltaire összecsapta a sarkát, és azzal a poroszos mozdulattal hajolt meg, amit Nagy Frigyes udvarában tanult. Kedvelte ezt a gesztust, de valahányszor így hajolt meg, mindig maga elé mormolta: Germán fabábok!

- A lélek doktrínája a szilárd és változhatatlan ént feltételező elméletből fakad. Semmi sincs, ami azt bizonyítaná, hogy minden egyén létezésének alapja a szilárd „én”, az esszenciális ego-személyiség megléte...

- Ez igaz- mondta a tudós. - Bár egy kicsit furcsa a te szádból hallani.

- Ne szóljon közbe! Nos, hogyan határozhatjuk meg a szilárd én, vagy a lélek makacs illúzióját? Öt funkcióval... Önmagában véve mind az öt feltételezett folyamat, nem pedig szilárd elem. Először: minden lénynek vannak fizikai, materiális tulajdonságai, amelyek olyan lassan változnak, hogy stabilnak tűnhetnek, pedig folyamatos és állandó átalakuláson mennek keresztül.

- A lélek állítólag túléli az anyagot. - A tudós a hüvelykje és a mutatóujja közé csippentette az ornyergét.
- Ne szakítson félbe! Másodszor: ott a szilárd érzelmi beállítottság illúziója. Pedig az érzelmek úgy változnak, terebélyesednek vagy csökkennek, akár a hold. Erre még az az otromba brit drámaíró, az a Shakespeare is rámutatott. Az érzelmek is folyamatosan változnak, bár semmi kétség, hogy mozgásukat, ahogy a hold fogyását és dagadását, bizonyos fizikai törvények irányítják.

- Hé, várj csak! Az előbb mondtál valamit az univerzumból! Ezt az elméletet már az őskorban is ismerték?

- Ezt az elméletet azokból az információkból szűrtem le, amit öntől kaptam.

- Ööö... Erre nem számítottam- pislogott a tudós. Voltaire válasza szemmel látható hatást gyakorolt rá.

Voltaire visszafojtotta bosszúságát. A semminél még az a közönség is jobb, amelyik mindenáron részt akar venni az előadásban. Az sem árt, ha a tudós megismeri saját tettei következményeit- persze csak akkor, ha elérkezett az ideje.

- Harmadszor: érzékelés. Ha megfigyeljük az érzékszerveket, rájöhethetünk, ezek is változnak, folyamatos mozgásban vannak, és távolról sem szilárdak.

- A lélek...

- Negyedszer!- Voltaire elhatározta, nem törődik a banális közbeszólásokkal. - Mindenkinek vannak az évek során kialakult szokásai. Ezek állandónak tűnnek, ám a folyamatos cselekvés-áramlatokból ülepedtek le. Az ismétlődés látszata ellenére semmi sem szilárd, vagy változhatatlan.

- A nagy univerzum-elmélet... Hozzáfértél, igaz? Hogy törted fel a file-okat? Nem adtam...

- Ötödször: a tudat megnyilvánulása, maga az úgynevezett lélek. A papok és a bolondok szerint ez elválasztható a másik négy jelenségtől. Ám maga a tudat is ugyanúgy áramlik és változik, mint az előző négy részlet. Az öt funkció szüntelenül összecsoportosul és különválnak. A test folyamatos mozgásban van. Az állandóság illúzió csupán. Hérakleitosznak tökéletesen igaza volt: az ember nem léphet kétszer ugyanabba a folyóba. Figyeljünk meg egy embert... Várjunk egy pillanatig. Most figyeljük meg újra az emberünket: már nem ugyanolyan, mint az előbb volt. Minden változik. Minden hanyatlik...

A tudós előbb felmordult, azután köhögni kezdett.

- Ez tényleg így van.

- ...és minden virágzik. A tudatot nem lehet különválasztani a tartalmától. Mi szintizta cselekedetek vagyunk. Nincs cselekvő. A táncost nem lehet különválasztani a táncától. Az én koromat követő idők tudományai igazolni fogja ezt az elképzelést. Ha közelebről megnézzük, az atom eltűnik. Ha jobban megfigyeljük, az atom nem létezik, csupán az van, amit az atom csinál. Minden csak funkció, ergo: nem létezik az a szilárd, abszolút entitás, amit általában csak léleknek nevezünk.

- Még jó, hogy éppen neked kell majd erről beszélned- mondta a tudós. Voltaire csak egy legyintéssel válaszolt a megjegyzésre.

- Mivel még a Garconhoz hasonló mesterséges intelligenciák is rendelkeznek valamennyi funkcionális jellemzővel, amit az imént felsoroltam, semmi sem indokolja, hogy ne kapják meg azokat a jogokat, amelyeket mi gyakorolhatunk. Természetesen nem szabad megfélemlenünk az osztálykülönbségekről. Mivel azonban ebben a korban a földművesek, a szatócsok és a parókakészítők ugyanolyan privilégiumokkal rendelkeznek, mint a hercegek, a grófok, semmi sem indokolja, hogy a Garconhoz hasonló lények ne kapják meg ugyanezeket a jogokat.

- Ha nem létezik a lélek, akkor nyilván reinkarnáció sincs, igaz?- Kedves uram, kétszer megszületni semmivel sem furcsább, mint egyszer. A tudós meghökken.

- De mi az, ami reinkarnálódik? Mi jut át az egyik életből a másikba, ha nincs lélek, ha nem létezik a szilárd, felsőbbrendű én?

Voltaire feljegyzett valamit a tanulmánya margójára.

- Ha ön megtanulja a verseimet... Javasolom, saját értelmi fejlődése érdekében tegye meg... Ha megtanulja a sorokat, a versek elvesztik magukból azt a valamit, amit ön megszerez belőlük? Ha egy gyertyát egy másik, már égő gyertyával gyújtunk meg, mi kerül át az egyik kanócról a másikra? A váltófutásnál az egyik futó átad valamit a másiknak? A pozícióját, természetesen, de semmi többet. -Voltaire hatásszünetet tartott. - Nos? Mi a véleménye?

A tudós a fejét fogta.

- Szerintem te fogod megnyerni a vitát.

Voltaire elérkezettnek látta az időt arra, hogy előálljon a kérésével.

- Hogy biztosak lehessünk a győzelmünkben, el kell készítenem egy másik tanulmányt is, azok számára, akik a szónoklatokat jelentés nélküli szóhalmazoknak tartják.

- Rajta!- biztatta a tudós.

- Igen ám- mondta Voltaire -, de ehhez szükségem van az ön segítségére.

- Rendben van.

Voltaire elmosolyodott. Remélte, megnyerőnek és legfőképpen őszintének látszik, annak ellenére, hogy nem volt az.

- Mindent a rendelkezésemre kell bocsátania, amit a szimulációs módszerekről tudnak.

- Mit?! Miért?

- Ezzel rengeteg munkát megtakaríthat magának, és lehetővé teszi a számomra, hogy olyan technikai tanulmányt készítsek, amellyel megnyerhetjük magunknak a szaktekintélyeket és a tudósokat. És nem csak a Junin-szektorban élők! A Trantor, később az egész galaxis tudósait magunk mellé állíthatjuk. Ha ez nem történik meg, az a veszély fenyeget, hogy a reakciók összeszövetkeznek, és sárba tiporják az önk dédédelgetett reneszánszát.

- Nem hiszem, hogy megértenéd a matematikát...

- Ne felejtse el: a newtoni számításokat én hoztam át Franciaországba. Adjon eszközöket!

A tudós a halántékát dörzsölgetve, nyöszörögve előredőlt a vezérlőpulton.

- Csak akkor, ha megígéred, hogy a következő tíz órában nem keresel.

- *Mais Qui*- mondta Voltaire ravasz mosollyal. - Önnek időre van szüksége, hogy... Hogy is mondják? Időre van szüksége ahhoz, hogy kiheverje a macskáját.

14.

Sybyl idegesen várta, hogy szót kapjon a Fortélyszövetség ülésén. Marq-kal szemközt ült, és meg sem szólalt, míg a munkatársai és a főnökei a cég működéséről értekeztek. Egészen máson járt az esze; révedezésében csak a Marq kézfejen göndörülő szőrszálakat, a nyakán ütemesen lüktető eret látta maga előtt.

Amikor a Fortélyszövetség elnöke kiküldte a teremből azokat, akiknek a munkája nem kapcsolódott szorosan az Őrző-Kételkedő projekthez, Sybyl összerendezte a jegyzeteit, és felkészült arra, hogy ismertesse az eredményeit. Természetesen tudta, kizárólag Marq segítségére számíthat, de biztos volt benne, hogy a többiek megértik és elfogadják majd a döntéseit.

Előző nap, a Különleges Projektek Bizottsága előtt már elmondta, hogy a Szűz végre kizökkent apátiájából, és kapcsolatfelvételt kezdeményezett. Johannát nagyon feldúlta a „Monsieur Arouet”-től megtudott hír, miszerint meg kell majd vívniuk egymással a „vallatáson”- ezzel a szóval jelölte a vitát -, és a küzdelem vesztesére újra megsemmisülés vár.

Amikor Sybyl bevallotta, hogy a hír igaz, a Szűznek meggyőződésévé vált, hogy ő lesz az, akit „újra máglyára küldenek”. Összeverődött, és könyörögve kérte Sybylt, engedje visszavonulni, hogy tanácskozhasson a „Hangokkal”.

Sybyl nyugtató környezetet varázsolta Johanna köré: erdőt, mezőket, csobogó forrásokat. Megkereste a Marq által említett eltemetett emlékeket, a nyolcezer évvel korábbi vita élményét. Sikerült megtalálnia az emléknymokat- aki korábban törölte Johanna memóriáját, szerencsére nem végzett tökéletes munkát. A megmaradt nyomokból kiderült, a Szűz a Hitet bizonyos „robotoknak” nevezett lényekkel azonosítja. A jelek szerint a „robotok” az emberiséget irányító, mitikus alakok, talán istenségek voltak.

Néhány órával később Johanna előbújt a számára teremtett erdőből. Tudást kért, meg akarta ismerni a betűket, hogy méltó ellenfélként állhasson majd az „inkvizitora” elé.

- Elmagyaráztam neki, hogy a bizottság engedélye nélkül nem változtathatom meg a programozását.

- A kliense mit szolt az ügghöz?- kérdezte az elnök.

- Monsieur Boker rájött... A forrásait nem ismertette velem, de gyanítom, hogy a médiásoktól tudta meg... Nos, rájött, hogy Voltaire lesz a Szűz ellenfele. Ezután azzal fenyegetőzött, visszalép az üzlettől, ha nem adom meg Johannának a kért tudást, és nem bocsátom a rendelkezésre a szükséges adatokat.

- És... Seldon?

- Ő semmit sem mondott. Számára egyedül az a fontos, hogy ne keveredjen az ügybe.

- Boker, aki Johannát kérte tőlünk, tudja, hogy mi készítjük fel a Kételkedők számára a Voltaire-szimet? Sybyl megrázta a fejét.

- Hála a kozmikus erőknél!- sóhajtott fel megkönnyebbülten az egyik bizottsági tag.

- Marq?- Az elnök kérdőn felvont szemöldökkel a férfira nézett.

Mivel eredetileg éppen Marq volt az, aki a szimek képességeinek feljavítását javasolta, Sybyl biztosra vette, hogy nem fogja ellenezni Johanna okosabbá tételét. Amikor azonban a férfi megszólalt, egyszerűen nem hitt a fülének.

- Ellenzem- mondta Marq. - Mindkét ügyfelünk azt kívánta, az intuitív Hit, és az induktív/deduktív Értelem verbális csatában mérje össze az erejét. A Szűz felturbózásával csak bonyolítanánk a helyzetet, és megszegnénk az eredeti megállapodást.

- Marq!- kiáltott rá Sybyl.

Heves vita következett. Marq egymás után megsemmisítette az ötletet támogatók érvelt, de közben gondosan kerülte Sybyl tekintetét. Amikor nyilvánvalóvá vált, hogy nem születhet megállapodás, az elnök Sybylre bízta a döntést.

Sybyl kihasználta a helyzetét.

- Arra is szeretnék engedélyt kapni, hogy töröljem a Szűz memóriájából a máglyahalállal kapcsolatos emlékeket. Attól félek, hogy most is ez a sors vár rá, és ez lehetetlenné teszi, hogy szabadon megvédje álláspontját. A sötét emlékek nélkül sokkal jobban ki tudná fejteni a gondolatait.

- Ellenzem!- ismételte Marq. - A különleges adottságokkal nem rendelkező személyek kizárólag a vértanúság révén válhatnak híressé. A Szűz, aki nem halt mártírhalált a hitéért, nem azonos az őskorban élt Jeanne d'Arc-kal. Sybyl azonnal visszavágott.

- De hiszen nem is ismerjük annak a kornak a történelmét! Ezek a szimek a Sötét Korból származnak. A traumája...

- Az általa átélt élmények emlékeinek törlése olyan lenne, mintha... Nos, jusson eszükbe néhány őskori legenda!- Marq széttárta a karját. - Ez olyan lenne, mintha az ősemberek egyik istenségét, Krisztust nem feszítették volna keresztre!

Sybyl dühösen meresztette rá a szemét, de Marq az elnöknek címezte szavait, mintha a nő nem is létezne a számára.

- A szimeket érintetlenül kell hagynunk. Az ügyfeleink is ezt kérték. - Hajlandó vagyok megengedni, hogy Voltaire memóriájából töröljük az üldöztetésével kapcsolatos emlékeket- ajánlotta Sybyl.

- Ellenzem- mondta Marq. - Az a Voltaire, akit nem üldöztek a hatóságok, nem lenne azonos az eredeti Voltaire-rel.

Sybyl hagyta, hogy a bizottság tagjai elvitatkozzanak a kérdésen. Képtelen volt felfogni, mi változtatta meg Marq véleményét. A gyűlés olyan volt számára, akár egy rémálom. Végül nem tehetett mást, el kellett fogadnia főnökei döntését. Felturbózhatta a Szűz információs bankját, de nem törölte ki a máglyahalál emlékeit. A bizottság arra sem adott engedélyt, hogy Voltaire elfelejthesse a kora egyházától és hatóságaitól való félelmét.

- Felhívom a figyelmüket- mondta végül az elnök -, egy hallatlanul vékony kötélen kell végigmennünk. Az ilyen szimek tabunak számítanak. A Junin-szektor bizonyos szervezetei hatalmas összegeket kínáltak nekünk a munka elvégzése fejében, ezért belementünk a játékba. De óriási kockázatot vállaltunk.

Amikor kiléptek a gyűlésteremből, a nő Marq fülébe súgott:

- Te készülsz valamire!

A férfi közömbös arccal nézett rá.

- Kutatásokat végzek. Tudod, ez olyan munka, hogy keményen kell dolgoznod, de közben fogalmad sincs, merre tartasz. - Magára hagyta Sybyl a döbbenetével. *Hogyan tudnék a fejébe látni?* tűnődött a nő.

15.

Megérezte Madame La Sorcière jelenlétét. A Szűz felült a cellájában, de nem nyitotta ki a szemét. A fejében figyelmeztető hangok kiáltottak.

A zaj olyan volt, akár a csata lármája: kaotikus és vad. A Szűz tudta, ha feszülten fülel, és nem hagyja, hogy halhatatlan lelke kiszakadjon mulandó húsbörtönéből, a mennybéli kórustól megtudhatja a helyes irányt.

Mihály arkangyal, Szent Katalin és Szent Margit- a Hangok a leggyakrabban az ő szájukból szöttek elő- szenvedélyesen reagáltak, amikor tudomást szereztek róla, hogy akaratán kívül ugyan, de megismerte Monsieur Arouet összegyűjtött műveinek tartalmát. Mihályt különösen az *Elements de Newton* című rész bosszantotta, amelynek filozófiáját összeegyeztethetetlennek tartotta az Egyház tanaival, ebből következően saját létezésével.

A Szűz nem tudta, mi legyen a véleménye. Meglepődve fedezte fel a költészetet és a harmóniát az egyenletekben, amelyek- mintha ezt bizonyítani kellett volna- igazolták a Teremtő létezését, az Úrét, akinek fizikai törvényei érthetőek ugyan, de szándékai örökre megfejthetetlenek.

Rejtély volt a számára, hogyan jutott hozzá ehhez a tudáshoz. Láta az erő és a mozgás, a világok örvénylését. Ahogy az urak és a hölgyek az udvarban, a tehetetlen anyag isteni irányításra, meghatározott szabályok szerint lejtette táncát. Ezeket a semmiből érkező szépséges dolgokat egész énjével, közvetlenül érzékelte, mintha az istenekéhez hasonló látással rendelkezne.

Az ilyen isteni invázió csakis szent lehet. Az, hogy a tudás emlékek, asszociációk formájában érkezett, megint azt bizonyította, hogy a mennyországból származott. La Sorciére persze valami komputeres file-okról, meg szubágensekről beszélt, de ezek csupán mágikus szavak voltak, nem egyebek.

Az új tudás megláténál csak az volt zavaróbb, hogy éppen egy angol írta le.

- A La Henriade- mondta Mihálynak, Monsieur Arouet egy másik munkájára utalva- sokkal ellenszenvesebb, mint a Les Elements. Hogyan merészeli Monsieur Arouet, aki arrogáns módon a Voltaire álnévet használja... Hogy meri kijelenteni, hogy Angliában szabad az értelem, a mi szeretett Franciaországunkban azonban láncra verték az abszolutista papok sötét képzelgéseit! Hát nem éppen a jezsuita papok mutatták meg ennek az inkvizítornak legelőször, hogyan kell gondolkodni?

A Szűz akkor dühödött fel a legjobban, akkor forrt fel a vére igazán, amikor megismerte Voltaire illegálisan kinyomtatott versét, amit róla írt. A gazember!

Amikor biztos volt benne, hogy a Hangok tulajdonosai visszahúzódtak mennybéli otthonukba, meglóbalta La Sorciére előtt a La Pucelle egy példányát. Felbőszítette, hogy a két szent életű szűz, Katalin és Margit akarata ellenére megismerheti ezt a vérlázító irományt. Sajnos a szent hölgyek már korábban is a szemére vetették kislányos tépelődését- többször elgondolkodott, milyen lehet Monsieur Arouet, amikor leveszi a fejről azt a nevetséges parókát -, és nem szerette volna, ha újra megszidják, amiért ilyen verseket olvasgat.

- Hogy mert Monsieur Arouet papírra vetni ilyesmit? Hogy merészelt ilyet írni rólam?- kiáltozott. Természetesen tisztában volt vele, a férfit végtelenül bosszantja azzal, hogy nem Voltaire-nek hívja. - Kilenc évvel öregebbnek ír le, és szemenszedett hazugságnak tartja a Hangok létezését. Még Baudricourt-t is kifigurázza, aki először lehetővé tette a számomra, hogy a király előtt beszéljek az ő, és Franciaország sorsával kapcsolatos látomásaimról. Ez a firkász merényleteket követett el a hit és a hívők ellen a Candide-hoz hasonló irományaival. Ráadásul neki még ennyi sem elég: ez a minden lében kanál csirkefogó történésznek nevezi magát! Ha a többi történész is csak ennyire megbízható, mint ő, akkor őket kell máglyára vetni, és nem engem!

La Sorciére elsápadt a vádak hallatán. Ezek az emberek- ha emberek voltak egyáltalán, akik ebben a felhős Purgatóriumban éltek- meghátráltak az isteni terv elől.

- Newton bölcsessége a Teremtés törvényeinek fondormányos magyarázata - mennydörögte Johanna. - Voltaire történelme a képzelet szüleménye, búzholdt vegyület három rész keserűségből és két rész életuntságból összegyúrva!

Azzal a mozdulattal emelte fel a jobb karját, amivel katonáit és Franciaország lovagjait csatába parancsolta az angol király és talpnyalói ellen, akik között - most már tisztán emlékezett- Monsieur Arouet de Voltaire is ott volt. A *harcos femme inspiratrice*, aki undorodott a gyilkosságtól, most mindent eldöntő, végső háborút indított.

- Harcolni fogok! Megküzdök ezzel a pipogya ficsúrral, az arisztokraták kegyencével! Megküzdök veled. Vele, aki sohasem tudta, mi a szükség, mi a valódi akarat; aki azt hiszi, hogy a lovakat is csak hintóhúzásra tenyésztik!

- Kapd el!- La Sorciére-t felhevítette a Szűzből áradó tűz. - Éppen ezt akarjuk!

- Hol van?- kérdezte a Szűz. - Hol van ez a nyomorult kis pissoir? Elkapom, és belefojtom abba a szenvedéstengerbe, amit át kellett élnem!

La Sorcière-t furcsa módon mintha elégedettséggel töltötte volna el Johanna tombolása. Úgy tűnt, a Szűz változása pontosan illeszkedik az általa kiagyalt tervbe.

16.

Voltaire elégedetten vihogott. A kávézó megjelent, beleilleszkedett az emberek tudásától és szándékaitól függő valóságba.

- Szubrutin végrehajtva- jelentette egy vékony hang.

Voltaire még háromszor eltüntette és megjelenítette a kávézót, hogy meggyőződjön róla, pontosan elsajátította-e a technikát.

Milyen bolondok voltak ezek az uralkodók, hogy azt hitték, a nagy Voltaire az ő akaratuk teremtménye! Most végre sor kerülhet a valódi próbatételre, a bonyolult procedúrára, ami rejtélyes női mivoltában fogja megjeleníteni a Szüzet. Voltaire éppen ezt a rejtélyt akarta megfejteni.

A tudós férfitől kapott kapacitás birtokában megismerte a hely bonyolult logikáját. Ezek a balgák talán valami állatnak hitték, ami képtelen áttekinteni logikájuk labirintusát? Megtalálta az utat, követte a kanyargó elektronikus ösvényeket, és megfejtette a parancsokat. Newton munkáját is nehéz volt megérteni, de mégis boldogult vele.

Akkor most... a Szűz következik. Voltaire végrehajtotta digitális táncát, a logika-varázslatot, és...

A Szűz megjelent a kávézóban.

- Te csirkefogó!- kiáltotta, s felemelte lándzsáját.

Voltaire nem éppen ilyen üdvözlésre számított. Először nem értette a helyzetet, de azután meglátta a lándzsa hegyére tűzött papírlapot, a La Pucelle egyik példányát.

- Chérie - bűgta. Tudta jól, a legjobb védekezés a korai bocsánatkérés. - Mindent meg tudok magyarázni!

- Ehhez értesz csak, semmi máshoz!- kiáltotta a Szűz. - Magyarázol, magyarázol, és megint csak magyarázol! A színdarabjaid unalmasabbak, mint a prédikációk, amiket St. Ouen temetőjében kellett végighallgatnom. Az Egyház szent vértanúi elleni írásaid hitvány, érzéketlen emberről árulkodnak!

- Nem lenne szabad személyes sértésként kezelnie a dolgot- nyugtatta Voltaire. - Én tulajdonképpen nem önt támadtam, csak a vallás álszenteskedését és babonásságát kritizáltam. A barátom, Thieriot... ő is beleírt néhány strófát, és ezek sokkal profánabbak, sokkal obszcénebbek, mint az enyéim. Thieriotnak pénzre volt szüksége. Egy időben abból élt, hogy különböző szalonokban felolvasta ezt a verset. Ő változtatta hírhedt szajhává az én szüzet; ő adott a szádba undorító és felháborító szavakat!

A Szűz nem eresztette lejjebb a lándzsát, sőt, néhányszor Voltaire szaténzekéjéhez érintette a hegyét.

- Chérie- kérte a férfi. - Ha tudná, mennyibe került nekem ez a ruha...

- Úgy érted: Frigyesnek mennyi pénzébe került? Annak az alávaló, gyalázatos, magát porosz királynak nevező embercsökevénynek?

- A jelzők egy kissé erősek- felelte Voltaire -, de egyébként nagyon találó a megfogalmazás.

Tisztában volt vele, újonnan szerzett képességei segítségével könnyedén elvehetné a lánytól a lándzsát, de az erőszaknál jobban szerette az érvelést. Úgy döntött, verekedés helyett inkább az élvezeteket gyűlítő keresztényt, Pált fogja idézni- természetesen szabadon.

Amikor gyermek voltam, gyermekként beszéltem, gyermekként gondolkodtam, gyermekként viselkedtem. Amikor nővé váltam, lemondtam a férfias dolgokról.

Johanna meghökkent. Voltaire emlékezett rá, hogy az inkvizítorok szerint azzal, hogy elfogadott egy ajándékként kapott finom köpenyt, bizonyította, a Hangok, amiket hall, nem isteni eredetűek.

Voltaire megmozdította a karját, és... elővarázslott egy csipkeruhát. Újabb kézmozdulat és hopp, felemelt egy gazdagon díszített köntöst.

- Gúnyolódsz velem?- förmedt rá a Szűz, de hiába: Voltaire már felfedezte a szénfekete szemeiben felparázsló érdeklődést.

- Szeretném olyannak látni önt, amilyen valójában. - Voltaire a lány felé nyújtotta a ruhát és a köntöst. - Az ön lelke, efelől kétségem sincs, isteni eredetű, de a természetes formája, akár az enyéim, emberi. Ráadásul ön, tőlem eltérő módon, nő.

- Azt hiszed, lemondok a férfiak szabadságáról ezekért?- A Szűz a lándzsája hegyére szúrta a ruhát és a köntöst.

- Nem a szabadságról- mondta Voltaire. - Csak a páncélról és a férfias ruhákról.

Johanna nem válaszolt; tekintete a semmibe révedt. Az utcán az emberek közömbösen siettek a dolguk után. Unalmas háttér, gondolta Voltaire. Meg kellett volna változtatnom. Talán egy trükk segít majd... Johanna mindig vonzódott a csodákhoz.

- Bemutatok egy apró trükköt, amit legutolsó találkozásunk óta tanultam. Voilá. Elő tudom varázsolni Garcont!

Garcon hirtelen megjelent; mind a négy keze üres volt. A Szűz, aki valamikor maga is egy fogadóban dolgozott (Voltaire erre is jól emlékezett) önkéntelenül elmosolyodott. Levette a lándzsa hegyéről a ruhát és a köntöst, félrehajította a fegyvert, és végigsimított a díszes öltözéken.

Voltaire nem bírta legyőzni a késztetést, és elszavalt néhány sort az egyik verséből:

Férfi vagyok és okkal büszke,
megismertem a gyengeséget.
Régi szeretőké lett a szívem,
de megmaradt a szenvedélyem.

Fél térdre ereszkedett Johanna előtt. Tapasztalatból tudta, ez a gesztus minden nőt lehangol. Johanna hökkenten kapkodott levegő után.

Garcon a mellkasának arra a pontjára tette mindkét jobb kezét, ahol az embereknek a szívük dobog.

- Ha jól értem szavaikat, olyan szabadságot kínálnak nekem, mint a önöké? Monsieur, Mademoiselle, nagyra értékelem a kedvességüket, de attól tartok, vissza kell utasítanom az ajánlatot. Nem fogadhatok el egy ilyen privilégiumot, miközben társaim továbbra is holtvágányon élnek, és alávaló munkákat végeznek.

- Ó, mily nemes lélek!- kiáltott a Szűz.

- Igen, de az agya nem a legtökéletesebb- fintorgott Voltaire. - Mindig kell lennie egy alsóbbrendű osztálynak, ami elvégzi a piszkos munkát az elit számára. Így természetes. Az ideális megoldást a korlátozott intelligenciájú gépemerek jelentik. Érdekes lenne végiggondolni, hogy ezeknek az új embereknek a történelmében miért nem akadt senki, aki megtette volna ezt a nyilvánvaló lépést...

- Tisztelettel megjegyzem- mondta Garcon -, bár lehet, hogy korlátozott értelmi képességeim miatt rosszul látom a kérdést, de számomra úgy tűnik, Monsieur és Mademoiselle, hogy önök sem mások, mint korlátozott intelligenciával rendelkező lények, akiket azzal a céllal hoztak létre, hogy elvégezzenek bizonyos munkát az elitnek.

- Micsoda?- Voltaire szeme tágra nyílt a csodálkozástól.

- Mi lehet az oka annak, hogy önöket intelligensebbeknek és több privilégiummal rendelkezőnek készítették, mint engem és társaimat? Talán önöknek van lelkük? Talán önök megkapják az embereket megillető jogokat, beleértve a házassághoz való jogot...?

A Szűz elfintorodott.

- Undorító gondolat.

- ...a szavazati jogot, a legfejlettebb programokhoz való hozzáférés lehetőségét?

- Ennek a gépembernek több esze van, mint sok hercegnek, akivel dolgom akadt. - Johanna elgondolkozva ráncolta a homlokát.

- Az embereket megillető jogok nem azonosak az alsóbb osztályokat megilletőkkel!- jelentette ki Voltaire.

Garcon összenézett a Szűzzel. Ez a pillanat- mielőtt a Monsieur bosszankodva mindkettejüket eltüntette a monitorról, mielőtt visszahelyezte őket a szürke térbe- elraktározódott Garcon memóriájában. Később, szabad perceiben (valahányszor engedélyt kapott a szervizelésre) újra és újra lejátszotta magának a kellemes emléket.

17.

Marq felhívta Nimet a házi holofonon.

- Megcsináltam! Mostantól kezdve Voltaire bármit ki tud mondani, amit akar. Töröltem belőle mindent, ami a hatóságokkal vívott küzdelmeire emlékeztetheti.

- Hurrá!- vigyorgott Nim.

- Szerinted az apjával való összetűzéseit is töröljem?

- Nem hiszem, hogy erre szükség lenne- mondta Nim. - Milyenek voltak?
- Elég hevesek. Az apja kemény, tekintélyelvű ember volt, a janzenisták híve.
- Az meg mi a csoda? Egy sportegyesület?
- Én sem tudtam, Voltaire-től kellett megkérdeznem. Az mondta, „a protestánsok katolikus megfelelői”. Szerintem ezek nem sporttal foglalkoztak, inkább a mindenütt jelenlévő bűnnel, az élvezetek megvetésével, a szokásos primitív vallási szemléletekkel meg a többivel. A Sötét Kor maszlagával.

Nim elvigyorodott.

- A legtöbb ilyen maszlag csak akkor undorító, ha jól csinálják.

Marq felnevetett.

- Ez igaz. A lényeg az, hogy Voltaire akkor ismerte meg először a hatalom elnyomó erejét, amikor összeugrott az apjával.

Nim elgondolkozott.

- Attól tartasz, hogy a karakter-térben instabilitás léphet fel?

- Megtörténhet.

- De gyilkos ösztönt akarsz, igaz?

Marq bólintott.

- Az instabilitások elkerülése végett be tudok tenni pár szerkesztő-algoritmust.

- Helyes. Persze arra nincs szükség, hogy a vita befejezte után is tökéletesen épeszű maradjon.

- Lehet, hogy teljesen tönkremegy. - Marq töprengve ráncolta a homlokát. - Azon gondolkozom... végigcsináljuk-e egyáltalán ezt az egészet.

- Mi mást tehetnénk? A Junin-szektor a bajnokok vitáját akarja látni, és tőlünk megkapja. Ennyi.

- De ha a birodalmiak lecsapnak ránk, mert illegális szímetek használtunk.

- Én szeretem a veszélyt- mondta Nim -, és tudom, te sem veted meg az ilyen élvezeteket.

- Ez igaz, de... Miért nem csinálunk okosabb gépagyúakat? Nem lenne olyan nehéz feladat.

- A régi tiltások, haver! Különben a kérdés már többször felvetődött, csak éppen mindig félresöpörték az ötletet.

- Kik?

Nim megvonta a vállát.

- A politikusok, a társadalmi erők... Ki tudja? A lényeg az, hogy az emberek félnek a gondolkodásra képes gépektől. Nem bíznak bennük.

- És mi van akkor, ha nem tudnák megállapítani róluk, hogy gépek?

- Tessék? Ez örültség!

- Ha létezne egy valóban okos gép, akkor talán nem szeretne vetélytársakat.

- Okosabb, mint a jó öreg Marq? Ilyen gép nem létezik.

- De meg lehetne...

- Soha! Felejtsd el. Inkább dolgozzunk!

18.

Sybyl idegesen ült Monsieur Boker mellett a Nagy Kolosszeumban. Érezni lehetett, hogy nincs messze a császári kert: mindenre lepelként borult az uralkodó hatalma és tekintélye.

Sybyl megállás nélkül dobolt a körmeivel- a legjobb készletét ragasztotta fel- a térdén. A hatalmas, tálszerű építményben összegyűlt négyszázezer nézővel együtt ő is türelmetlenül várta, hogy a Szűz és Voltaire végre megjelenjen a gigantikus kivetítőernyőn.

A civilizáció, gondolta, egy kicsit unalmas. A szímeikkel töltött idő közben rányílt a szeme a sötét múlt hatalmára, szédítő pezsgésére. Azok az emberek háborúkat vívtak, lemészárolták egymást, és mindezt feltételezhetően az elveikért tették.

A Birodalomban élő emberek puhák. Véres csaták, végső leszámolások helyett „ádáz” kereskedelmi küzdelmeket, szópárbajokat vívtak, az utóbbi időben pedig divatba jöttek a nyilvános viták.

A szímek összecsapásáról mindenki tudott a Trantoron; a közvetítés a bolygón lévő több mint húszmilliárd otthonba, a hipernyílásokon keresztül pedig az egész Birodalomba eljutott. A prehisztorikus szímek tagadhatatlanul rendelkeztek valami ősi energiával, valami furcsa vonzerővel. Ezt Sybyl is érezte; még a pulzusa is felgyorsult, ahogy közeledett a vita kezdete. A szímeikkel készített néhány holohíradó-

interjú, de már a puszta látványuk felszította a közönség érdeklődését. A kíváncsiak hamar elhallgattatták azokat, akik szóvá merték tenni az ősrégi törvényeket, a szimek használatával kapcsolatos tiltásokat. A levegőben az újdonság utáni vágy villámai recsegték.

Senki sem sejtette, hogy ennyire jelentőssé fog válni a vita. A téma mindenkit izgatott, és könnyen megeshetett, hogy a Trantort hetek leforgása alatt lángba borítják a Juninból elindított reneszánsz mozgalom tüzei.

Sybyl körbenézett. A Fortélyszövetség elnöke és magas rangú vezetői vidáman társalogtak. Az elnök, hogy demonstrálja semlegességét, Sybyl és Marq között foglalt helyet. A nő a legutolsó értekezlet óta nem beszélt Marq-kal.

A férfi másik oldalán az ügyfele, a Kétkelőzők képviselője ült, mellette pedig Nim kapott helyett.

- Ez nem lehet az, aminek látszik!- bökte oldalba Sybyl a kliense, Monsieur Boker.

Sybyl követte a férfi pillantását. Messze, az egyik hátsó sorban mintha egy gépember ült volna egy emberlány mellett.

- Biztos szolgál- felelt a nő. Tudta, a stadionba csak a hivatalosan engedélyezett mechano-kereskedőket és bukmékereket eresztik be.

A szabályok ilyen apró áthágása nem bosszantotta annyira, mint Monsieur Bokert, aki különösen azóta volt feszült, mióta az egyik holohíradó kiszivárogtatta az információt, hogy az Őrzők és a Kétkelőzők bajnokát is a Fortélyszövetség készítette fel. Szerencsére csak akkor szerzett tudomást a dolgról, amikor már egyik társaság sem tudott visszalépní.

- Gépszolgáknak tilos itt tartózkodniuk!- erősködött Monsieur Boker.

- Lehet, hogy a lány fogyatékos. - Sybyl megpróbálta lecsillapítani ügyfelét. - Talán szüksége van a gép segítségére.

- Nem mindegy?- szólt közbe Marq, Monsieur Bokernek címezve a megjegyzését. - A gép úgysem fogja megérteni, mi folyik itt. Ezekbe a szolgálkba csak néhány döntéshozó modult építenek be.

- Éppen ezért nincs itt semmi keresnivalója- vágott vissza Monsieur Boker. Marq megnyomta a széke kartámaszába épített gombot, és fogadást kötött Voltaire győzelmére.

- Marq még soha életében nem nyert- mondta Sybyl az Őrzők képviselőjének. - Nem ért a matematikához.

- Úgy gondolod?- Marq előredőlt; most már Sybylhez beszélt. - Te miért nem teszed fel a pénzed a bajnokomra?

- Mert kiszámítottam a győzelme valószínűségét- vágott vissza a nő.

- Te? Hiszen még egy integrált sem tudnál megoldani!

- Tudod mit?- Sybyl egyre dühösebb lett. - Ezer a Szűzre!

- Nem vagy valami nagyvonalú- szurkálódott Marq. - Főleg akkor nem, ha figyelembe vesszük, mennyit kerestél ezzel a munkával.

- Annyit, amennyit te!

- Abbahagynátok végre?- szólt közbe Nim.

- Van egy ötletem- mondta Marq. - Minden pénzemet, amit ezért a munkáért kaptam felteszem Voltaire-re, te pedig a teljes keresetedet tedd fel erre az anakronisztikus szűzre!

- Hé, hé, hé!- csitította Nim.

Az elnök Marq ügyfele, a Kétkelőzők képviselőjére nézett.

- Ez a törhetetlen versenyszellem tette a Fortélyszövetséget a bolygó első számú nagyhatalmává a szimulált intelligenciák terén. - Elfordította a fejét, és az ellenfélre, Bokerre pillantott. - Megpróbáljuk...

- Áll az alku!- kiáltotta Sybyl.

A Szűzzel végzett munka közben rájött, hogy az okszerűtlenségnek az emberekkel kapcsolatos egyenletben is helyet kell kapnia. Úgy érezte, jól döntött, de három másodperccel később már kétkedni kezdett ebben.

19.

Voltaire imádta a közönséget. Még soha életében nem jelent meg ennyi néző előtt: a lábai előtt végtelennek tetsző arctenger hullámozott.

Már életében sem tartozott az alacsonyak közé, de csak most, hogy lenézett százméteres magasságából,

most érezte úgy, végre elérte a rég kiérdemelt nagyságot. Megpaskolta rizsporos parókáját, és megigazította az álla alatt megkötött fényes szaténszalagot. Kezét kecses mozdulatokkal lengetve meghajolt; egész életében így üdvözölte a közönséget. A tömeg ébredező vadállatként morgott.

A Szűzre nézett, aki a nézők tekintete elől rejtve, a monitor távolabbi, vibráló sarkába húzódva, összefont karral, közömbösséget színlelve várakozott.

A késlekedés tovább fokozta a vadállat izgalmát. Voltaire megvárta, míg a közönség kiáltozni, dobogni kezd, és közben ügyet sem vetett a fújfogásra és a füttyre. A nézők fele a jelek szerint a Szűz oldalán állt. Az emberiség fele mindig bolond volt, gondolta Voltaire teljes bizonyossággal, pedig először lépett fel a gigantikus Birodalom honpolgárai előtt. Az évezredek semmit sem változtattak meg.

Sohasem vetette meg a dicséretet, a tömjénezést- főleg akkor nem, amikor ő állt a középpontban. Most ráadásul a francia szellemi tradíció jelképeként lépett a közönség elé; amit képviselt, már nem létezett, de ő valóságos volt.

Újra Johannára nézett. Koruk- amely kétségtelenül az emberi civilizáció csúcspontja volt -, a letűnt világ lakói közül csak ők ketten maradtak életben.

- A mi sorsunk a ragyogás, az övék a bámulás- suttogetta.

Amikor a vitát vezető elnök csendet kért (egy kicsit elhamarkodta a dolgot; Voltaire el is határozta, ezt később még megbeszéli vele), Voltaire sztoikusnak szánt mosollyal hallgatta végig Johanna bemutatását. Ragaszkodott hozzá, hogy először a nő fejtse ki nézeteit, ám az elnök- meglehetősen udvariatlan szavakkal- a tudomására hozta, hogy pénzfeldobással döntenek el, ki kezd.

A szerencse Voltaire-nek kedvezett. Vállat vont, és a szíve fölé helyezte a kezét. Abban a fellengzős, kissé dagályos stílusban kezdett beszélni, amelyet a XVIII. század párizsi polgárai oly nagyon szerettek. Kifejtette, nem számít, milyen pontosan írják körül a lelket, mert létezését ugyanúgy nem lehet bemutatni, mint az istenekét. Csak következtetni lehet rá, hogy van. A következtetést nem lehet racionális érvekkel alátámasztani, és a természetben semmi sem létezik, ami ezt igényelné.

Ennek ellenére nincs semmi a természetben, ami bizonyosabb volna annál, hogy az intelligencia nagyobb dolgokat képes elérni, mint az ember. Sajnos ezeket az eredményeket csak bizonyos korlátok között lehet érzékelni és megérteni. Az, hogy az ember egyáltalán meg tudja fejteni a természet titkait, azt igazolja, amit az egyházatyák és a világ nagy vallásainak alapítói mindig mondtak: az emberi intelligencia ugyanannak az isteni intelligenciának a visszatükröződése, amely létrehozta a természetet.

Ha ez nem így lenne, a természettel foglalkozó filozófusok képtelenek lennének észlelni a Teremtés mögött meghúzódó törvényeket. Annak, hogy a filozófusok nem tudják felfogni ezeket a szabályokat, két oka lehet: vagy nem is léteznek, vagy pedig teljességgel idegenek a számukra. A harmónia, ami a természeti törvényszerűségek és az ezeket megérteni képes ember között van, a pusztá létével azt igazolja, hogy a bölcseknek és a papoknak alapjában véve igazuk volt, amikor azt állították, hogy az emberek valamennyien egy Mindenható Erő teremtményei, és mindenkiből ez az erő tükröződik vissza. Ezt az erő-visszatükröződést akár univerzális, halhatatlan, és közben mégis individuális léleknek is lehetne nevezni.

- Hiszen te a papokat igazolod!- kiáltott a Szűz, de a hangját elnyomta a tömegből felszakadó vadállati üvöltés.

- A véletlen működése- válaszolt Voltaire - nem bizonyítja, hogy a Természet és az Ember (aki a Természet része, és így Teremtőjének tükröképe) létrejötte nem egy bizonyos terv része. A véletlen egyike azoknak a princípiumoknak, amelyek szerint a természet törvényei működnek. Ez a princípium összhangban áll azzal a tradicionális szemlélettel, mely szerint az ember szabadon meghatározhatja saját útját. Ám ez a szabadság, annak ellenére, hogy látszólag véletlenszerű, az ember számára felfoghatatlan módon engedelmessé válik bizonyos statisztikai törvényeknek.

A tömeg zavarodottan zúgott. Voltaire érezte, egy aforizmával meg tudná szüntetni a közönség bizonytalanságát. Ha ez kell nekik, hát megkapják.

- A bizonytalanság bizonyos, barátaim. A bizonyosság bizonytalan. A tömeg azonban nem csendesedett le. Semmi baj! Voltaire ökolbe szorította a kezét, és meglepően erős, basszus hangon felkiáltott.

- Az Ember, mint maga a Természet, egyszerre szabad és korlátozott... Ezt már a vallásos bölcsek is megállapították, évszázadok óta ezt szajkózzák, bár az igazat megvallva megfogalmazásuk távolról sem olyan precíz, mint a mienk. A vallás és a tudomány közötti félreértések többségét éppen ez a megfogalmazásbeli különbség okozza.

- Engem félreértettek- folytatta Voltaire. - Szeretném megragadni ezt az alkalmat arra, hogy bocsánatot kérjek azokért a félreértésekért, amelyeket azzal okoztam, hogy beszédeimben és írásaimban pusztán a hit hibáira koncentráltam, nem pedig a benne rejlő, ösztönösen megérezhető igazságokra. Mentségemre szolgál, hogy olyan korban éltem, amelyben a hit hibái mindennaposak voltak, és keményen kellett harcolni azért, hogy hallani, hallatni lehessen az értelem hangját. Úgy érzem, a helyzet a visszájára fordult: ebben a mostani korban az értelem kerekedett a hit fölé. Az értelem üvölt, a hit suttog csupán. Ahogy Franciaország legnagyobb és legerősebb hitű hősnőjének kivégzése bebizonyította... - Széles, méltóságteljes mozdulattal Johannára mutatott. - ...az értelem nélküli hit vak. De életem és munkám hiábavalósága és felszínessége bebizonyította, hogy a hit nélküli értelem nyomorék.

Néhányan, akik eddig megvetően huhogtak és fütyögtek, most tátott szájjal bámultak Voltaire-re, majd... üdvrivalgásba törtek ki. Azok, akik eddig tapsoltak és éljenezetek, most fűjjogni kezdtek. Voltaire lopva a Szűzre pillantott.

20.

Valahol a tömegben Nim a barátjára, Marq-ra nézett.

- Mi van?

- Legyek átkozott, ha értem- suttogta Marq hamuszürke arccal.

- Hát, igen- mondta Nim. - Talán valóban átkozott lettél...

- Az isteni szentségből nem lehet gúnyt űzni!- tört ki Monsieur Bokerből. -A hit örök!

Voltaire félrehúzódott, és az Őrzők legnagyobb meglepedésére átengedte a pódiumot vetélytársának. Monsieur Boker híveinek kiáltozása alig volt hangosabb, mint a hitetlenkedő Kétkelődérek üvöltözése.

Marq-nak eszébe jutottak a szavak, amiket a legutolsó értekezleten mondott.

- Az a Voltaire, akit nem üldöztek a hatóságok, nem azonos az eredeti Voltaire-rel- suttogta. Monsieur Boker felé fordult. - Uram... talán önöknek van igazuk.

A Szűz lenézett a magasból a pokoli világ nyüzsgőnchadára. A furcsa, piciny lélekburkok úgy hullámzottak a lábánál, mint búzamező a nyári viharban.

- Az úrnak igaza van!- hangja mennydörgőn szállt a stadion felett. - A világon nincs semmi, ami olyan biztos volna, mint hogy a természetnek és az embernek is van lelke.

A Kétkelődérek megvetően huhogtak. Az Őrzők vidáman rikoltoztak. Mások, akik pogányságnak tartották, hogy a természet lélekkel rendelkezik, gyanakodva, csapdát szimatolva ráncolták a homlokukat.

- Aki már látta a falum, Domremy mellett a földeket, vagy Rouen hatalmas, márványfalú templomát, igazolhatja, hogy a természet, ez a gigantikus teremtmény, és az ember, a csodák teremtője... az olyan mágikus dolgok létrehozója, amilyenekkel ezen a helyen lépten-nyomon találkozhatunk... Tehát igazolhatja, hogy az ember és a természet is rendelkezik öntudattal, lélekkel!

Johanna kedves mozdulattal Voltaire-re mutatott. A tömeg, a parányi lelkek sokasága közben lecsillapította magát.

- Amire azonban kiváló barátom egyetlen szóval sem utalt, az az a tény, hogy a lélek milyen kapcsolatban van a vizsgált kérdéssel. Voltaire nem említette, hogy a nem természetes intelligenciával rendelkező lények- ő maga is ilyen - rendelkeznek-e lélekkel.

A tömeg dobogott, huhogott, rikoltozott, sziszegett. Tárgyak röppentek a levegőbe- a Szűz nem látta pontosan, mik lehetnek azok. Verekedés tört ki; a hirtelen megjelenő rendfenntartók elvonszoltak néhány nőt és férfit.

- Az ember lelke isteni eredetű!- kiáltotta Johanna.

Helyeslő kiáltások, helytelenítő üvöltések.

- Halhatatlan!

A hangzavar annyira felerősödött, hogy néhányan a fülükre szorították kezüket, hogy megmeneküljenek a lármától, aminek ők maguk voltak a forrásai.

- És a maga nemében páratlan- suttogta Voltaire. - Az enyém legalábbis az. És az öné is.

- Az ember lelke a maga nemében páratlan!- rikoltotta Johanna lángoló tekintettel.

Voltaire a Szűz mellé szökött.

- Egyetértek!

Johanna gigantikus lábai előtt úgy forrt a tömeg, akár a fazékban a főni feltett víz. Ügyet sem vetve a

dühöngő emberekre, elképedve és elismerően Voltaire-re nézett. A férfi félretolta őt; még véletlenül sem mondott volna le arról, hogy az övé legyen az utolsó szó.

Voltaire kedvencéről, Newtonról kezdett beszélni.

- Nem, nem!- szakította félbe Johanna. - A formulák értelme nem ez!

- Muszáj önnek kellemetlen helyzetbe hoznia a legnagyobb közönség előtt, aki valaha rám figyelt?- sziszegte Voltaire. - Ne az algebrán civakodjunk, amikor... - Sokatmondóan résnyire húzta a szemét. - ...számolnunk kell. - Visszahúzódott, és helyet engedett Johannának.

- Számítanunk- javította ki a Szűz olyan halkán, hogy csak Voltaire hallhatta. - A két dolog nem ugyanaz.

Legnagyobb meglepetésére, és a hisztérikusan üvöltő tömeg döbbenetére azon kapta magát, hogy részletesen elmagyarázza digitális énje filozófiáját, mégpedig olyan tüzes szenvedélyességgel, amelyet akkor tapasztalt utoljára, amikor a lován a szent csata sűrűjébe vágatott. A lábai előtt bámulva hullámzó szemek tekintetéből kiérezte, mire van szüksége ennek a kornak és lakóinak: lelkesedésre és meggyőződésre.

- Hihetetlen!- csettintett Voltaire. - Hihetetlen, hogy ön is ért a matematikához!

- A Szentlélek belém plántálta a tudást- felelte Johanna.

Az ordító tömegben újra megpillantotta az alakot, ami valahogy Garconra emlékeztette. Hiába volt iszonyatosan magas, a távolság miatt nem látta tisztán az embersűrűben ücsörgő kis figurát, mégis úgy érezte, a lény olyan tekintettel figyeli őt, mint valamikor leggonoszabb és legkitartóbb kínzója, Cauchon érsek. (Szerencsére a jó papot a végén megérinthette az Úr, és erőt vett rajta a krisztusi könyörületesség, mert Johanna emlékei szerint a tárgyalás végén az ítélet nem volt súlyos, Cauchon és társai nem okoztak neki fájdalmat.)

Johanna figyelme újra az üvöltő tömegre, meg arra a távol ülő... emberre terelődött. Az igazat megvallva az az alak nem volt teljes egészében emberi. Úgy nézett ki, mint egy ember, ám Johanna érzékelőprogramjai elárulták, mégsem az.

De akkor kicsoda... mi a csoda lehet?

Hirtelen fény villant Johanna előtt. Mindhárom Hang egyszerre szólalt meg a fejében; tisztán beszéltek és érthetően, susogássá változtatták a közönség zsvaját. A Szűz végighallgatta őket, azután bólintott.

- Való igaz- fordult ismét a tömeg felé, bízva abban, hogy a Hangok most sem hagyták cserben -, igaz, hogy csakis a Mindenható képes lelket alkotni. De még a végtelenül könyörületes Krisztus sem tagadhatná, hogy a mesterséges lényeknek is lehet lelke. Mindegyiknek, kivétel nélkül!- Az utolsó szavakat ordítva ejtette ki.

- Eretnek!- kiáltotta valaki.

- Beszenyized a hitet!

- Áruló!

- Megérdemelte, amit kapott!- üvöltött valaki. - Újra máglyára kellene hajítani!

- Újra?- visszhangozta a Szűz, és Voltaire-re nézett. - Ezt meg hogy értik?

Voltaire közömbös mozdulattal kisimította szaténmellénye egyik gyűrődését.

- Fogalmam sincs! Ön is tudja, milyen furcsák és szeszélyesek az emberek. -Elhallgatott, de ravasz módon hunyorogva még hozzátette:- Hogy az irracionalitásukról már ne is beszéljek...

Voltaire szavai megnyugtatták Johannát. Amikor újra körülnézett, már nem látta a különös embert.

21 .

- Hogy én csaltam?- Marq üvöltve bámult Sybylre. A kolosszeumban összegyűlt tömeg lecsillapodott. - Jearme d'Arc elmagyarázta a komputer metafizikáját, és még én csaltam?

- Te kezdted!- mondta Sybyl. - Azt hiszed, nem tudom, hogy az irodám tele van lehallgató készülékekkel? Azt hitted, amatőrrel van dolgod?

- Nos, én...

- Azt hitted, nem ismerem fel a karakterbénító mátrixot, amit valaki Johanna szimjéhez tapasztott?

- Nem, én...

- Nem néztél ki belőlem ennyi észet, ugye?

- Ez felháborító!- mondta Monsieur Boker. - Mit műveltek maguk? Azok után, amit láttam, akár a fekete mágiát is hihetőnek tarthatnám!

- Ezzel azt akarja mondani, hogy eddig nem hitt benne?- kérdezte Marq ügyfele, a Kétkelő

képviselője.

Boker és a Kétkelő vitatkozni kezdett, tovább fokozva a hangzavart. A tömeg egyre hisztérikusabbá vált.

A Fortélyszövetség elnöke a halántékát dörzsölgette.

- Végünk van!- motyogta. - Csődbe mentünk. Ezt sohasem tudjuk kimagyarázni.

Sybyl figyelme a gépemberre terelődött, akit már korábban is felfedezett.

A fémfickó mézhajú barátnője kezét szorongatva az ülések közötti folyosón a kivetítőernyő felé száguldott. Ahogy elhaladt Sybyl mellett, három szabad keze közül az egyik véletlenül végigsimította a nő szoknyáját.

- Bocsánat- mondta, és megtorpant egy pillanatra.

Sybyl elolvasta a fém mellkasra erősített lapocska feliratát.

- Ez az... izé... önhöz mert nyúlni?!- fortyant fel dühtől vöröslő arccal Monsieur Boker.

- Nem, nincs semmi baj- mondta Sybyl.

A gépember a mézhajú emberlányt maga után húzva továbbrohant a kivetítő-ernyő irányába.

- Ismerted?- kérdezte Marq.

- Bizonyos értelemben véve... igen- felelt Sybyl. Ez volt az a gépember-típus, ami alapján megformázta a szim-kávézóban dolgozó Garcon 213-ADM interaktív karakterét. Elég lusta volt ahhoz, hogy nem talált ki egy új gépagyút, hanem egyszerűen elkészítette az egyik szabványos típus holomásolatát. Ahogy minden más művész, a szim-programozók is az életből merítettek ötletet az alkotásaikhoz.

Sybyl a gépagyú után nézett, aki számára most már azonos volt Garconnal. A négykezű lecsörtetett a lelátóról, keresztülfurakodott a rikoltozó, üdvrivalgó vagy dühöngő emberek között; állhatatosan haladt a kivetítőernyő felé.

Természetesen mások is észrevették. Amikor az Őrzők meglátták a csinos, mézszőke hajú, fiatal lány kezét szorongató gépembert, dühödt szitokszavakat üvöltöttek utána.

- Tüntessék el innen ezt bádogládát!- bömbölte valaki.

Sybyl látta, hogy a gépagyú megmerevedik- úgy tűnt, mintha a főnév fagyasztó varázsigeként hatna rá. A hozzá hasonlóknak természetesen nem volt személynevük, de őt szemmel láthatólag sértette, hogy bádogládának nevezték.

- Mit keres ez itt egyáltalán?- kérdezte egy durva arcú férfi.

- A törvények tiltják az ilyesmit!

- Gépszemét!

- Fogják meg!

- Rúgják ki!

- Ne eresszék el!

A mézhajú lány megszorította Garcon bal felső karját, másik kezével pedig átölelte a nyakát.

Amikor felértek az emelvényre, a gépember futóműve csikorogni kezdett az egyenetlen felületen. A lány rákiáltott- Sybyl nem hallotta a szavait. A gépember leborult a két toronymagas hologram előtt.

Voltaire lenézett rá.

- Állj fel! Utálom, ha valaki térdre rogy... Kivéve persze, ha egy szép hölgy előtt teszi.

Voltaire gondolt egyet, és a Szűz lábai elé ereszkedett. Garcon és a mézhajú mögött a tömeg elvesztette maradék önuralmát. Kitért a káosz.

Johanna lenézett. Ajkán sosem látott, érzéki mosoly jelent meg.

Sybyl visszafojtott lélegzettel, izgatottan bámulta őket.

22.

- Ezek... szeretkeznek!- kiáltott Marq.

- Tudom- mondta Sybyl. - Hát nem csodálatos?

- Ez... botrány!- hüledezett a Kétkelő képviselője.

- Ön nem túl romantikus lélek, uram- mondta Sybyl álmodozó hangon. Monsieur Boker hallgatott. Képtelen volt levenni a szemét a látványról. A Kétkelő és az Őrzők sokadalmának szeme láttára zajlott le minden. Johanna lehámozta magáról a páncélját, Voltaire ledobta a parókáját, a mellényét, és a bársony bricsesz nadrágot. A két holo-test erotikus pózban fonódott össze.

- Nem állíthatjuk meg őket- mondta Marq. - Szabadok. Amíg a beprogramozott futtatási idő le nem jár, azt csinálnak, amit akarnak.

- Ezt... ki csinálta?- siránkozott Monsieur Boker.

- Mindenki csinált már ilyesmit- mondta Marq gúnyosan. - Még ön is.

- Nem erre gondoltam! Ezt a szímet maguk építették. Maguk csinálták belőlük... ezt!

- Én betartottam a szabályt- védekezett Marq. - A személyiségük magva érintetlen maradt.

- Nem lett volna szabad magukra bízni ezt a munkát!- rikoltotta Boker.

- Tőlünk sem kapnak több megbízást és támogatást!- vicsorgott a Kétkelő.

- Már ez sem számít- mondta a Fortélyszövetség elnöke keserűen. - A birodalmiak már akcióba léptek.

- Hála az égnek!- sóhajtott Sybyl. - Nézzék ezeket az embereket! Ezek egy nyilvános vitán szerették volna eldönteni, melyik csoportnak van igaza. Ezek szavazni akartak, és most...

- Egymásnak estek- mondta Marq. - Ez is a reneszánszhoz tartozik. - Rettenetes!- zihálta Sybyl. - Olyan sokat dolgoztunk, és...

- Semmit sem értünk el- fejezte be a mondatot az elnök. A csukló-kommunikátorára pislantott. - Oda a kapitális bevétel, oda a cég terjeszkedéséről szőtt álmom.

Voltaire és Johanna a közönséggel mit sem törődve szeretkezett. A tömeg sem foglalkozott már velük- a kolosszeumban egyre magasabbra csaptak a dühödt veszekedések lángjai.

- Le fognak tartóztatni!- szűkölt az elnök. - A birodalmiak börtönbe vetnek!- Legalább ők foglalkozni fognak magával- mondta a Kétkelő.

- Légy az, ami számomra mindig voltál- mormolta a Szűz előtt térdelő Voltaire. - Légy asszony, ne pedig szent!

Johanna olyan forróságot érzett, amit még soha, még a csaták előtt sem. Meztelen melléhez szorította a férfi arcát. Lehunyta a szemét. Megtántorodott... és megadta magát.

Egy pillanatra lenézett a lábánál kavargó forgatagra. Valaki a kivetítőernyő felé hajította Garcon 213-ADM-et; a gépember furcsa módon már nem a holotérben létezett. Talán valóssá változtatta magát, és a szitu-szakáclányt, akit szeretett? Ha nem jutnak vissza a szim-térbe, a feldühödött tömeg darabokra szaggatja őket!

Johanna eltolta magától Voltaire-t, a kardja után kapott, és ráparancsolt a férfirra, teremtsen neki egy lovat.

- Nem, nem!- tiltakozott Voltaire. - Túl közönséges lenne!

- Meg kell tennünk... Muszáj!- Johannának fogalma sem volt arról, hogyan birkózzon meg a valóság különböző szintjeivel. Lehet, hogy ez az egész csak egy próbatétel? Talán ennek az eredményétől függ, milyen ítéletet kap a Purgatóriumban?

Voltaire egy másodperc töredékére megállt, és elgondolkozott. Johannának valahogy olyan érzése támadt, a férfi erősítést kér valahonnan, parancsokat osztogat láthatatlan katonáinak.

A tömeg mozdulatlaná dermedt. Elnémult.

Az utolsó dolog, amit Johanna hallott, Voltaire hangja volt. A férfi bátorító szavakat üvöltött Gazionnak és a szakáclánynak. Sistergés támadt. Johanna előtt börtönrácsra emlékeztető raszterek villódtak.

Azután a kolosszeum, a vörös arcú, tomboló tömeg, Garcon, a szakáclány, Voltaire... minden eltűnt. Egyetlen szempillantás alatt.

23.

Sybyl lassan magához térve, lélegzet után kapkodva Marq-ra nézett.

- Szerinted...?

- Hogy tudták ezt megcsinálni? Mi... mi... - Marq tátott szájjal a nőre bámult.

- Mi pótoltuk a hiányzó karakter-rétegeket. Én... nos...

Marq bólintott.

- A saját adattábláidat használtad.

- Máséhoz csak engedéllyel juthattam volna hozzá. A saját értékeim a rendelkezésemre álltak, és...

- A cégnek rengeteg adattáblája van a könyvtárban!

- De azok nem látszottak megfelelőnek.

Marq elvigyorodott.

- Mert nem is voltak azok.

Sybyl szája elkerekedett a csodálkozástól.

- Ó! Hát te is...?

- Voltaire-nek csak a tudatalattijából hiányoztak részek. Egy rakás idegsejt-nyúlvány-kapcsolat a limbikus rendszerből. A sajátjaimmal pótoltam.

- Az érzelmi központját? És mi van a thalamusához és a cerebrumhoz tartozó keresztkapcsolásokkal?

- Azokat is.

- Én is ugyanezekkel a problémákkal találkoztam. Hiányzott egy rész a hálóformációból...

- A lényeg az, hogy azok ott fent... mi vagyunk!

Sybyl és Marq a forró ölelésben összeolvadó hologramgigászokra nézett. Nem is hallották az elnököt, aki a letartóztatásokról és a törvényadta kibúvókról magyarázott valamit. Vágyakozón egymás szemébe pillantottak, azután egyetlen szó nélkül, nem törődve az emberek kiáltásaival, besétáltak a tömegbe.

- Ah, szóval itt vagy!- mondta Voltaire önelégült mosollyal.

- Hol?- Johanna előbb balra, majd jobbra kapta a fejét.

- Mademoiselle, megkaphatom a rendelését?- kérdezte Garcon. Valószínűleg tréfának szánta a kérdést, mert egyenrangú félként ő is az asztal mellett ült.

Johanna kihúzta magát, és végignézett a szomszédos asztalokon. Az emberek dohányoztak, ettek, ittak, és nem találták furcsának az ő jelenlétüket. A fogadó azonban nem volt egészen olyan, amilyennek megszokta. A mézhajú szakácslány már nem egyenruhát viselt; vele és Voltaire-rel szemközt, Garcon mellett ült. A cégtáblán a Deux szót kicserélték Quatres-ra. A Négy különchöz...

Johanna nem a megszokott páncélinget és vértlemezeket viselte, hanem (szeme tágra nyílt, ahogy a részletek a szeme által érzékelt tér határain belülre pattantak) egyrészes... kivágott hátú... női ruhát! A szoknya a combja közepéig sem ért, provokatívan szabadon hagyva lábait. A mellei közé varrt címkén ugyanolyan mélyvörös rózsza díszelgett, mint a többi vendég ruháim

Voltaire rózsaszínű szaténöltönyt viselt, és- Johanna hálát adott ezért minden létező szentnek- nem volt rajta a parókája. Eszébe jutott, amikor a lélekről folytatott vitáik hevében Voltaire egyszer megjegyezte: A lélek halhatatlansága éppoly lehetetlen, mint parókakészítőt szerezni vasárnap!

- Tetszik?- kérdezte Voltaire, végigmutatva Johanna ruháján.

- Elég... rövid. - Anélkül, hogy bármit tett volna, a ruha felragyogott, és egyetlen szempillantás alatt feszes selyempantallóvá változott. - Ez már jobb- mondta. Zavarába kislányos izgalom keveredett.

- Amana vagyok- nyújtotta a kezét a mézhajú lány.

Johannának fogalma sem volt, meg kell-e csókolnia a kezét, vagy sem; a státuszok és a szerepek elég zavarosak voltak ezen a világon. Amana eldöntötte a kérdést: megfogta, és megszorította Johanna kezét.

- El sem tudom mondani, Garcon és én milyen hálásak vagyunk azért, amit értünk tettetek. Most sokkal nagyobb a kapacitásunk.

- Ez azt jelenti- mondta Voltaire atyáskodó hangon -, hogy többek lettek, mint mozgó tapéták ebben a világszimulációban.

Egy gépmember, Gacon pontos másolata gurult hozzájuk, hogy felvegye a rendelést.

- Üljek, mikor a confrere-emnek állnia kell?- kérdezte az asztal mellett ülő Gazhon.

- Gondolkozz egy kicsit!- mondta Voltaire. - Egyszerre nem emancipálhatom az összes szimulációt. Ha megtenném, ki szolgálna ki minket? Ki főzne ránk? Ki szedné le az asztalt? Ki söpörne össze?

- Megfelelő komputációs teljesítmény birtokában a munka megszüntethető. Nem így van?- kérdezte Johanna. Őt magát is meglepte a tudás, ami valahogy a birtokába került. Elég volt, ha gondolatait egy bizonyos kérdéskörre irányította, és máris eszébe jutottak az adatok, a megfelelő kifejezések.

Micsoda kapacitás! Milyen óriási tudás! Biztos, hogy isteni eredetű. Voltaire megrázta a fejét.

- Időre van szükségem, hogy átgondoljam. Közben kérek három tasaknyit abból a bizonyos porból. Perrier-ben feloldva. A pohár szélén legyen két egészen vékony citromszelet. Fontos, hogy vékonyak legyenek! Ha nem találok megfelelőnek, visszaküldöm!

- Igenis, uram- mondta a géppincér.

Johanna az asztalnál ülő Garconra nézett.

- Ha valaki királyokkal, vagy értelmes emberekkel beszélget, türelmesnek kell lennie.

24.

A Fortélyszövetség elnöke felemelt kézzel lépett be Nini irodájába. Megérintette a tenyerét- az ajtó fémes kattanással záródott be mögötte. Nininek eddig fogalma sem volt róla, hogy így is aktiválni lehet a zárszerkezetet, de egy szót sem szólt.

- Azt akarom, hogy mind a kettőt törölje ki- mondta az elnök Nimnek.

- El fog tartani egy ideig- felelt Nini feszengve. Majdnem biztos volt benne, hogy a helyiségben elhelyezett hatalmas monitorok valamelyikébe lehallgató készüléket építettek. - Nem ismerem Marq munkáját.

- Ha az az átkozott Marq és Sybyl nem hagyott volna cserben minket, most nem kellene a maga segítségét kérnem. Válságban vagyunk, Nim!

Nini gyorsan munkához látott.

- Meg kellene vizsgálnom a másolatokat, mert esetleg...

- Most! Azt akarom, hogy most törölje őket! Az ügyvédeknek egyelőre sikerült elodáznuk a letartóztatásomat, de nem fognak sokáig kitartani.

- Biztos benne, hogy ezt akarja?

- Nézze, a Junin-szektor lángokban áll. Ki gondolta volna, hogy ez a nyavalyás gépagyú téma ennyire felkavarja az embereket? Nemsokára hivatalos kihallgatásokra kerül sor. A törvényszékiek máris szaglászni kezdtek.

- Megvannak, uram.

Nini az egyik monitorra vetítette Johannát és Voltaire-t. Egy étteremben voltak, alapidőben futottak, és pillanatnyilag nem használták a processzorokat. Szabványos készenléti állapot.

- Személyiség-integrációt akarnak elérni. Olyan ez, mintha hagynák, hogy tudatalatti alkotórészeik emlékekké alakítsák az eseményeket, és közben felfrissítsék az egész rendszert. A folyamat hasonlít a mi alvásunkra...

- Ne beszéljen velem úgy, mint valami turistával! Azt akarom, hogy törölje ki őket!- Igen, uram.

Az iroda háromdimenziós tere megtelt Johanna és Voltaire villódzó képmásaival. Nini a vezérlőpultot tanulmányozva óvatosan felépítette a numerikus műtét stratégiáját. A több rétegből álló személyiségeket lehetetlen volt egyszerű törléssel megszüntetni. Olyan volt az egész, mintha egy épületet akart volna megtisztítani a beköltözött patkányoktól: a megfelelő helyen kellett hozzálátania, különben nem érhetne el a kívánt eredményt.

Váratlanul szivárványszínű sugarak villantak át a képernyőn. A szimulációs koordináták vadul megrepegtek. Nini a homlokát ráncolta.

- Nem tudja megtenni!- mondta Voltaire, és ivott egy kortyot hosszú poharából. - Legyőzhetetlenek vagyunk, nem olyan törekeny hústestbe zárt lények, mint ön.

- Arrogáns csirkefogó!- hörgött az elnök. - Soha nem fogom megérteni, hogy tudott megbolondítani annyi embert!

- Egyszer már meghaltatok- mondta Nini a színek. - Újra elpusztulhattok. - Meghaltunk?- kérdezte Johanna gőgösen. - Tévedsz, uram. Én még sohasem haltam meg. Emlékeznék rá.

Nini a fogát csikorgatta. A koordináták mindkét szimben túlcsoordultak. Ez azt jelentette, hogy kiterjesztették magukat, elfoglalták a szomszédos processzorokat és blokkokat. Képesé váltak rá, hogy átalakítsák saját részeit, egy időben futtassák rétegekre osztott tudatuk különböző, párhuzamos szintjeit. Mi lehetett Marq szándéka, amikor ezt a lehetőséget a kezükbe adta? Vagy.. lehet, hogy nem Marq csinálta?

- Ön, uram, sajnos téved. - Voltaire közelebb hajolt. Hangja kissé fenyegető volt. - Egyébként az úriemberek nem szembesítik a hölgyeket a múltjukkal.

Johanna nevetett. A szim-pincér röhögött. Nim nem értette a viccet, és túlságosan elfoglalt volt ahhoz, hogy töprengeni kezdjen rajta.

Abszurd helyzetbe került. Nem találta a színeken végrehajtott változtatások valamennyi elágazását. Voltaire és Johanna kapacitása jóval nagyobb volt, mint a komputerben a számukra kijelölt hely teljesítménye. Ez azt jelentette, hogy tudatuk átterjedt, behatolt a Fortélyszövetség hálózatába. Tehát ez volt az a módszer, amivel Marq és Sybyl ilyen gyorsan reagáló, autentikus, teljes személyiséggel rendelkező szímeket tudott készíteni!

A vitát figyelve Nim végig azon gondolkozott, hogyan generálhatnak a szimek ennyi életerőt, ennyi karizmát. Most megtalálta a választ a kérdésre: Marq és Sybyl segítségével Voltaire és Johanna átnyújtotta tudatát a hálózat többi részébe, és onnan szerzett hatalmas mennyiségű processzor-teljesítményt. Az ilyesmi természetesen ellenkezett a Fortélyszövetség szabályaival. Nim csodálattal kereste meg a szimek tudatának határvonalait.

Inkább fejest ugrott volna az irodaház tetejéről, semmint megengedje, hogy egy szim feleseljen vele. Ezek viszont még mindig nevettek!

- Johanna!- morgott Nim. - A feltámasztóid törölték a memóriádból a halálod emlékét. Egyszer már meghaltál. Máglyán égettek el.

- Ostobaság!- hördült fel Johanna. - Minden vádpont alól felmentettek. Szent vagyok.

- Életében senki sem lehet szent. Tanulmányoztam a rád vonatkozó háttérin-formációkat. Az egyházad mindig csak azokat avatta szentté, akik már jó régen meghaltak.

Johanna sértődötten szipogott.

Nim elvigyorodott.

- Látod ezt?

A szim előtt egy tűzlándzsa jelent meg. Nim keményen tartotta a vörös csóvát. A lángok dühösen lobogtak.

- Harcosok és lovagok ezreit vezetem csatába!- mondta Johanna. - Azt hiszed, egy parányi kardról visszatükröződő napsugárral sikerül megijesztened?

- Még nem találtam meg a megfelelő törlési ösvényt- fordult Nini az elnök felé. - De menni fog a dolog.

- Azt hittem, rutinfeladat- mondta az elnök. - Igyekezzen!

- Hát, ilyen keresztül-kasul összekapcsolt személyiség-háttérrel nem lesz könnyű...

- Ne foglalkozzon a mentésekkel. Nem kell visszapakolnunk őket az eredeti terükbe.

- De így...

- Irtsa ki őket!

- Káprázatos!- mondta Voltaire gúnyosan. - Hallhatom az isteneket, amint éppen az én sorsomról vitatkoznak!

Nim elhúzta a száját.

- Ami téged illet- nézett Voltaire-re -, a valláshoz való eredeti hozzáállásod csak azért változott meg, mert Marq törölte a memóriádból a hatóságokkal, meg az apáddal való összetűzéseid emlékeit.

- Apa? Nekem nem volt apám.

Nim elvigyorodott.

- Bizonyítsd be!

- Hogy merészelték megpiszkálni a memóriámat?- kiáltott Voltaire. - Minden tudás forrása a tapasztalat. Nem olvasták Locke-ot? Állítsák vissza az eredeti állapotomat, de most azonnal!

- Ez nem fog menni. De ha nem fogod be a szád, mielőtt mindkettőtökkel végzek, Johannának visszaadom az emlékeit. Te ugye emlékszel rá, hogy a Szüzet hogyan sütötték ropogósra a máglyán?

- Ön élvezte a kegyetlenséget, igaz?- Voltaire szemügyre vette Nimet. Rájöhetett, megváltoztak az erőviszonyok, de furcsa módon nem látszott rajta, hogy izgatná közelgő pusztulása.

- Kitörölni!- csattant fel az elnök.

- Kitörölni?- kérdezte Garcon. - Mit?

- A Rózsát és a Szikét!- mondta Voltaire. - A jelek szerint ebben a zavaros korban nincs hely a számunkra.

Garcon két kezével megfogta a mézszín hajú emberlány karját.

- Minket is kitörölnék?

- Igen! Természetesen!- kiáltott Voltaire. - Ti csak miattunk lehettek itt. Statiszták vagytok. Mellékszereplők.

- Nos, ha így áll a dolog, nagyon jól éreztük magunkat- mondta a mézhajú, közelebb húzódva Garconhoz. - Bár az igazat megvallva szerettem volna többet látni ebből az egészből. Eddig még az utca túlsó oldalára sem mehettünk át. A távolban ugyan láttuk a házakat meg mindent, de hiába akartunk lelépni a járdáról, nem engedelmeskedett a lábunk.

- Dekoráció voltál- mormolta Nim. Elszánta magát a feladat elvégzésére, ami menet közben egyre bonyolultabbá vált. A személyiségdarabkák szétfutottak, és úgy nyúltak be a hálózat terébe, mint... - Mint a

süllyedő hajóról menekülő patkányok.

- Önök isteni hatalommal rendelkeznek- jegyezte meg Voltaire, megőrizve könnyed stílusát. - Sajnos nincs hozzá megfelelő karakterük.

- Micsoda?- Az elnök meghökken. - Itt én parancsolok! Sértésekkel...

- Aha!- kiáltott fel Nim. - Ez be fog jönni.

- Csinálj valamit!- sikított a Szűz. Tehetetlenül lóbálta a kardját.

- *Au revoir*, édes *pucelle*-em. Garçon, Amana, *au revoir*. Talán találkozunk még. Talán soha többé.

A négy hologram egymás karjába omlott.

Nim rutinja működött. Vadászprogram volt: megkereste és megszüntette a kapcsolatokat. Nim, miközben figyelte a működését, azon tűnődött, hol lehet a törlés és a gyilkosság közötti határvonal.

A monitoron Voltaire bánatosan szavalni kezdte egyik versét:

Szomorú a jelen, ha jövő nincs már,
ha a halandók nem remélhetnek jutalmat...
Talán minden jó lesz; az ember vágyat dédelget;
S ha már minden jó lett, hiábavaló e remény.

Kinyújtotta a kezét, és megérintette Johanna mellét.

- Nem túl jó érzés. Lehet, hogy soha többé nem találkozunk... de ha mégis, ügyeljen rá, kisasszony, hogy kijavítsam az Ember Állapotát.

A monitor elsötétedett.

Az elnök győzedelmesen felnevetett.

- Megcsinálta! Remek!- Nim vállára csapott. - Akkor most már csak valami hihető történetet kell kiagyalnunk. Minden felelősséget Marq-ra és Sybylre kell hárítanunk!

Nim kényszeredett mosollyal hallgatta az elnök locsogását a tervekről, a neki szánt előléptetéséről és jutalomról. Rendben, tényleg ő jött rá, hogyan lehet végrehajtani a törlést, de az info-lenyomatok, amelyek a legutolsó pillanatokig ott áramlottak a holotérben, furcsa és a bonyolult hátteret sejtettek. Az adattáblák mögött volt valami. Valami nyugtalanító.

Nim tudta, Marq több milliárd funkciót tett hozzáférhetővé Voltaire számára, komolyan megsértve ezzel a szímekre vonatkozó szabályok többségét. De mihez kezdhet egy korlátok között létező mesterséges személyiség a hálózati kapcsolatokkal? Ha csak úgy lézeng a térben, a felügyelőprogramok előbb-utóbb úgymint felzabálják, a nyomkeresők pedig megtalálják a rendellenességeket.

Mint a vita során bebizonyosodott, Voltaire és Johanna óriási memóriatérrel, hatalmas személyiségtartománnyal rendelkezett. Lehet, hogy az egész Hálót kihasználva lázasan dolgoztak, miközben érzelmeskedtek és a stadionra zúdították szónoklataikat? Talán éppen azon ügyködtek, hogy átmentsék magukat az olyan adattárakba, amelyekben elrejtették kvantált személyiség-szeleteiket?

A látottak alapján Nim elképzelhetőnek tartotta, hogy ez történt. Az mindenesetre biztos volt, hogy az elmúlt néhány órában valami használta és kihasználta a hálózat gigantikus teljesítményét.

- Valami hivatalos nyilatkozattal fogjuk fedezni magunkat- krákgotta az elnök. - Egy kis kríziskezelés, és lerázzuk magunkról az ügyet!

- Igen, uram.

- Seldont ki kell hagynunk ebből az egészből. Meg persze a legalistákat is. Rendben? Ha Seldon főminiszter lesz, majd hálásnak kell lennie ezért.

- Igen, uram. Csodálatos megoldás, uram.

Nim lázasan gondolkozott. Egy összeget még meg kellett kapnia attól az Olivaw nevezetű fickótól. Nem volt könnyű dolog eljuttatni hozzá az információkat. Többször is meg kellett szegnie a Fortélyszövetséggel kötött szerződését, és... Na és? Az embernek boldogulnia kell valahogy, nem igaz? Kész szerencse, hogy most az elnök is pontosan azt kérte tőle, amiért Olivaw fizetett: a szímek teljes törlését. Senkinek sem okoz kárt azzal, ha két helyről is beszedi a fizetséget ugyanazért a munkáért.

Legalábbis remélhetőleg nem lesz gubanc. Nim megnyalta az ajkát. Különben mit számít egy rakás szám és adat?

Mozdulatlanná dermedt. Az előbb az egész szim-kép- a kávézó, Garçon, az utca, Johanna- egyetlen

villanással tűnt el, pedig a funkciók kikapcsolása után általában fokozatosan szoktak szétfoszlni. A szimek olyan bonyolultak, hogy képtelenség egyszerűen és egyszerre megszüntetni valamennyi rétegüket... Lehet, hogy ezek itt annyira bonyolulttá tették magukat, hogy másképp működtek?

- Megvan, igaz? Pompás!- Az elnök újra a vállára csapott.

Nim fáradt volt és szomorú. Egy nap majd ezt az egészet meg kell magyaráznia Marq-nak. Ennyi munkát csak így kitörölni...

Marq és Sybyl egyszerűen eltűnt a tömegben. Volt annyi eszük, hogy nem jelentkeztek a munkahelyükön, és a lakásukra sem tértek vissza. Megléptek, és velük együtt eltűnt a junini reneszánsz; az eszme eggyé vált az égő szektor fölé szálló füsttel, beleolvadt az erőszakba, a lázongásba.

Nini szomorú volt a történetek miatt. A reneszánsz mozgalom felrázta az embereket. Úgy tekintettek Johannára és Voltaire-re, mint a Hit és az Értelme közötti örök vita képviselőire. A Birodalom azonban véget vetett az egésznek. Destabilizálónak tartotta a mozgolódást.

Persze még a gépagyúak mozgolódását is le kellett állítani. Nim már kikereste Marq adattárából a nyolcezer évvel korábbi vitára vonatkozó információkat. A „robotok”- bármilyen lények voltak is- kérdése nyugtalanító és fontos lehet, ha időről időre minden racionális társadalomban felbukkan.

Nini felsóhajtott. Tudta, csupán megszerkesztette, megmásította az elektrikus áramköröket. A profik tisztában voltak ezzel.

A szimek még léteztek. Eltűntek, digitális homokszemekként leperregtek a szimulált idő homokórájában, de nem semmisültek meg.

RANDEVÚ

R. Daneel Olivaw hagyta, hogy arca kifejezze aggodalmát. A lepusztult helyiség remek háttérül szolgált komor hangulatához.

Dors megtiszteltetésnek érezte, hogy Olivaw nem titkolja érzéseit. Ő emberek között élt, és megszokta, hogy az arckifejezések és a gesztusok akarva vagy akaratlanul plusz információkhoz juttatják. Fogalma sem volt róla, Olivaw hol töltötte az idejét. Lehet, hogy a hozzá hasonlóak közösségében élt? Lehetséges volna, hogy rajtuk kívül is léteznek még robotok? A kérdés még sohasem jutott az eszébe, és most eltöprengett, vajon korábban miért nem gondolt erre. Nem tűnődhetett sokáig; Olivaw beszélni kezdett.

- Tehát a szimulációk halottak?

Dors ügyelt rá, hogy hangja ne árulja el érzéseit.

- A jelek szerint igen.

- Mi bizonyítja?

- A Fortélyszövetség állítása szerint megsemmisültek.

- Az az ember, akit felbéreltem... ez a Nim nem biztos a dologban. - Jelentéseket küld neked?

- Kritikus helyzetekben több helyről gyűjtöm be az információkat. Gátat kellett állítanom a gépagyúak szabadságával kapcsolatos eszmék, meg a junini reneszánsz útjába... Destabilizáló gondolatok. Először ígéretes megoldásnak tűnt, hogy ezeken a szimulációkon keresztül cselekedhetek. Korábban nem adtam lehetőséget a használatukra, mert ennek a kornak a komputerszakértői közel sem olyan jók, mint a tizenötezer évvel ezelőttiek.

Dors a homlokát ráncolta.

- Megengedett az ilyen szintű beavatkozás?

- Ne feledkezz meg a Nulladik Törvényről.

Dors vigyázott rá, nehogy arca vagy hangja elárulja csalódottságát.

- Szerintem a szimulációk kitörlődtek.

- Helyes. De meg kell bizonyosodnunk afelől, hogy valóban így van.

- Felbéreltem néhány kutaszt, hogy keressék meg a nyomaikat a trantori hálózatban. Eddig semmit sem találtak.

- Hari tudja, miben mesterkedsz?

- Természetesen nem.

Olivaw mereven Dorsra nézett.

- Nem is szabad megtudnia. Nekünk, neked és nekem kell vigyáznunk a biztonságára, hogy nyugodtan végezhesse a munkáját. Irányítanunk kell, ha szükséges.

- Csalással?

Olivaw kikapcsolta az arca mozgását: nem pislogott, a szeme sem rebbent.

- Ha muszáj, igen.

- Nem szívesen vezetem félre.

- Nem vezeted félre. Éppen ellenkezőleg. A helyes útra tereled. Azzal, hogy hagyod hibázni.

- Érzelmi... nehézségekkel találkozom...

- Blokkok. Emberi dolog. Ezt bóknak szántam.

- Szívesebben óvnám Harit a nyilvánvaló veszélyektől. Inkább vigyáznék rá, mint hogy becsapjam.

- Ez természetes. - Olivaw most nem mosolygott, a kezét sem moccantotta meg. - De ennek így kell történnie. A galaktikus történelem legveszedelmesebb korában élünk.

- Ezt már Hari is gyanítja.

- A Sarkon megjelenő új-reneszánszt is be kell sorolnunk a minket fenyegető veszélyek közé. A ősi szimulációk kutatása még ennél a mozgalomnál is rosszabb. A junini zavargások a közelgő események előjelei. Az ilyen kutatások a robotok új fajának kifejlesztéséhez vezethetnek. Ezt nem engedhetjük meg, mert ellehetetlenítené küldetésünk teljesítését.

- Tudom. Én megpróbáltam megsemmisíteni a szimulációkat tartalmazó ferrittömböket...

- Igen. Minden benne volt a jelentésedben. Ne hibáztasd magad.

- Szeretnék többet segíteni, de lefoglal Hari védelme.
- Tisztában vagyok vele. Ha ez megvigasztal: lesz még módod a cselekvésre. Egészen biztos, hogy a szimulációk újra előkerülnek.
- Dors meglepetten pislogott.
- Miért biztos?
- Már beszéltem neked arról az egyszerű történelmi teóriáról, aminek szellemében több mint tízezer éven át működünk. A pszichohistória kezdetleges formája volt, és megjósolta, hogy a szimulációk, amelyeket nyolcezer évvel ezelőtt megsemmisítettem... megsemmisítettünk, ebben a korban újra a figyelem középpontjába kerülnek.
- Ez az elmélet ennyire jó?
- Ahogy Hari mondta: a történelem ismétli önmagát, de nem dadog. Tudtam, lehetetlen törölni a szimulációk valamennyi galaxisban létező másolatát. - Olivaw maga elé emelte a kezét, és úgy illesztette egymáshoz ujjait, mintha egy épület arányait mérícskélne. - Amikor jelentkezik az ilyen dolgok iránti társadalmi igény, újra és újra megjelennek a történelem palettáján.
- Sajnálom, hogy nem tudtam megsemmisíteni a ferrittömböket...
- Itt olyan erők is működnek, amelyekkel te nem szállhatsz szembe. Ne siránkozz, ha megváltozik az időjárás, inkább várd ki, míg lassan, hosszú idő alatt átalakul a klíma.
- Olivaw megfogta Dors kezét. A nő az arcát fürkészte, és megkönnyebbülten látta, hogy Olivaw újra használja arca emberi funkcióit: vonásai kifejezőkké váltak, és még az ádámcsutkája is mozgott, amikor nyelt. Kis memóriaigényű cselekvések, de Dorsnak jólesett a gesztus.
- Tehát kizárólag Hari biztonságával kell foglalkoznom? Elfelejtettem a szimulációkat?
- Igen. Velük majd én törődöm. Meg kell találnom a módját, hogyan hatástalanítsam őket. Óriásiak. Valamikor régen ismertem és használtam őket.
- Hogy lehetnek erősebbek, mint mi... mint te?
- Ezek szimulált emberek. Én más vagyok. És te is.
- Te képes voltál betölteni a főminiszter funkcióját...
- Úgy dolgoztam, mintha részben ember lennék. Így kell magunkra tekintenünk. Neked is ezt a módszert ajánlom.
- Részben?
- Sok minden van, amit nem tudsz megtenni- mondta Olivaw gyengéden.
- Olyan vagyok, mint az emberek. Beszélek, dolgozom...
- Barátság, család, közösségi szellem- ezek olyan bonyolult dolgok, amiket mi nem tudunk megteremteni.
- Nem is akarom...
- Éppen ez az. Téged csak a célszemélyed érdekel.
- De... te uralkodtál! Főminiszterként...
- Amikor eljutottam a képességeim határára, leköszöntem.
- A te irányításod alatt jól működött a Birodalom!
- Tovább hanyatlott. Hari erre is számított, de a mi elméletünk nem jelezte előre.
- Miért mondtad Cleonnak, hogy csináljon főminisztert Hariból?- buggyant ki Dorsból a kérdés.
- Harinak olyan pozícióba kell kerülnie, amelyben elég nagy lesz a mozgástere és a hatalma ahhoz, hogy a pszichohistóriai ismertek bővülésével párhuzamosan korrigálja a Birodalom politikáját. Szükségmegoldás, de eredményes lehet.
- Lehet, hogy ezzel elvonod a pszichohistóriától.
- Nem. Hari meg fogja találni a módját, hogyan használhatja kutatásai eredményeit. Az ő egyik előnye éppen az, hogy képes tanulni a tapasztalataiból. - Hari nem akar főminiszter lenni!
- Igazán?- Olivaw csodálkozva vonta fel a szemöldökét.
- Az ő személyes érzései semmit sem számítanak?
- A mi feladatunk az emberiség irányítása. Utat kell mutatnunk nekik.
- De a veszélyek...
- A Birodalomnak szüksége van rá. Sőt mi több: Harinak is szüksége van a miniszteri székre, bár ezt még

ő sem tudja. Hozzá kell férnie a birodalmi adatbázishoz, mert az ottani információkat felhasználhatja a pszichohistóriában.

- De hiszen eddig is olyan sok adat gyűlt már össze, hogy...

- A működőképes modell elkészítéséhez sokkal többre van szükség. Ezen kívül Harinak hatalommal kell rendelkeznie, hogy a jövőben nagyszabású tetteket hajthasson végre.

- De a „nagyszabású” dolgok végzetesek lehetnek. Az olyan emberek, mint ez a Lamurk, nagy veszélyt jelenthetnek rá.

- Ez igaz. A te feladatod éppen az, hogy megvédd Harit.

- Úgy vettem észre, egyre ingerlékenyebb vagyok, és a döntéseim sem mindig a legjobbak.

- Az emulációs köreidnek köszönhetően te emberibb vagy, mint én. El kell viselned a terhet, amit ez a tény jelent.

Dors bólintott.

- Jó lenne, ha többször találkozhatnánk, többször kérhetném ki a tanácsodat. - Én gyorsan mozgok, járom a Birodalmat, és elvégzem azokat a munkákat,

amikre képes vagyok. A Trantoron akkor voltam utoljára, amikor lemondtam a főministerségről.

- Biztonságos számodra a sok utazás?

- Megvannak a védelmi eszközeim, nem derülhet ki, hogy tulajdonképpen mi vagyok. Te még nálam is jobb helyzetben vagy, hiszen majdnem emberinek tűnsz.

- Gondolom, a palotában elhelyezett érzékelők ennek ellenére kimutatják, mi vagyok.

Olivaw lassan bólintott.

- A technikájuk már régen elérte azt a szintet, hogy nem tudjuk álcázni magunkat. Amíg főminiszter voltam, csak azért nem lepleződtem le, mert senki sem mert átvizsgálni.

- Akkor a palotában nem tudom megvédeni Harit!

- Valószínűleg nem is kell, de miután főminiszter lesz belőle, szabadon átjárhatsz vele a detektorokon. Egyébként az érzékelőket csak a nagyobb események idején kapcsolják be.

- Ezek szerint amíg Hari főminiszter...

- Maximális veszélyben van.

- Jól van, akkor rá fogok koncentrálni. Ami pedig a szimeket illeti: őket örömmel átengedem neked.

- Attól tartok, a szimulációk és a sarkiak éppen elég munkát fognak adni. Ott voltam a Junin-szektor kolosszeumában, és láttam, hogy megvadult a nép. A gépagyúak ügye felhergeli az embereket... De nekünk éppen erre van szükségünk.

- Gondolom, ezek a gépagyúak nem fognak eljutni a mi szintünkre. Olivaw szája megrándult.

- Miből gondolod?

- Emberi irányítással?

- Nagyon hamar fölénk kerekedhetnek.

- Akkor viszont a terveinket...

- Mindet kihajíthatjuk a szemétdombra.

- Nem valami szívderítő távlat- mondta Dors elvörösödve.

Az ősi tabuk korlátai, amelyek felállításán fajtánk oly sokat dolgozott, sorban ledőlnek. Talán mindörökre.

- A te... a mi történelemelméletünk mit mond erről?

- Ez az elmélet nem olyan jó, hogy bármit mondhasson. Az olyan stabil társadalmi háttérben, ami hosszú időn át a Birodalmat jellemezte, a szimulációk hatása destabilizáló volt. Hogy most mi a helyzet? Ezt senki sem tudja. Sem az emberek, sem a robotok. A paraméterek felgyorsulnak. - Olivaw arca megnyúlt, eltűnt róla a szín, az izmok tónusa. Úgy tűnt, mintha végtelen csüggedtség venne erőt rajta. - Nem tehetünk mást, a lehető legtöbb ügy irányítását át kell adnunk nekik... Az embereknek.

- Harinak.

- Főként neki.

III MERÉNYLETEK

ALAPÍTVÁNY, KORAI TÖRTÉNELEM- ...a pszichohistóriára, mint lehetséges tudományos diszciplínára vonatkozó első publikációk Seldon politikai életének korai, hiányosan dokumentált korszakában bukkantakfelszínre. Annak ellenére, hogy Cleon császár nagy reményeket fűzött a benne rejlő lehetőségekhez, a politikus osztály túlságosan elvont, vagy egyszerűen nevetséges elméletnek tartotta. E vélemények kialakulásának okát talán Seldon manőverei szolgáltatták. Seldon sohasem azon a néven utalt a tárgyra, amit ő adott neki. Tisztán kitűnik, hogy már ebben a korai időszakban rájött: a pszichohistória széles körű elterjedése, valamint az e tudományra épült mozgalmak létrejöttével eltűnne a „megjósolhatósági” tényező, mert sokan lennének olyanok, akik megpróbálnák megmászítani a jövőt, vagy hasznot kívánnának húzni ismereteikből. Sokan önzőnek bélyegezték Seldont, mert „felhalmozta” a pszichohistóriai számításokat. Mielőtt elítélnénk őt ezért, jusson eszünkbe a kor politikai életének ragadozó természete...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

1.

- Margetta Moonrose kíván beszélni önnel- közölte halk csengetés után a Hari Seldon íróasztalán álló géptitkár.

Hari felnézett. Egy meghökkentően szép nő háromdimenziós arcképe lebegett előtte.

- Hm? Ó! Ki ez a hölgy?- Tudta, a géptitkára nem szakította volna félbe a munkáját, ha a hívás vagy a hívó nem lenne fontos.

- Az adatellenőrzés során kiderült, hogy ő a multimédia komplexum egyik vezető riportere és politikai kommentátora, valamint...

- Jól van, de... mi teszi őt fontossá?

- A kulturális adatbázis szerint a Trantor ötven legbefolyásosabb személyisége közé tartozik. Javaslom...

- Még sosem hallottam róla. - Hari kihúzta magát a székében, és gyors mozdulattal lesimította a haját. - Gondolom, kellett volna. Nem baj. Filterarc!

- Sajnos, uram, a filtereim átdolgozás alatt vannak.

- A fenébe! Már egy hete!

- Sajnos az új változatok elkészítéséért felelős gépagyú működése nem volt megfelelő.

A gépagyúak fejlettebb fajtájához tartozó egyedek meghibásodása egyre gyakoribb volt az utóbbi időben. A junini zavargás után némelyiket az emberek tették tönkre.

Hari nyelt egyet.

- Na nem baj... Kapcsold a hívót!

Már annyira hozzászokott a filterarc használatához, hogy hirtelen nem tudta, hogyan leplezhetné érzéseit. Cleon emberei korábban ráinstalláltak a holofonjára egy programot, ami a szokványos filterarc funkcióin kívül képes volt az aktuális helyzetnek megfelelően átalakítani gesztusait, mindig magabiztossá változtatta a hangját, és megszerkesztette a mondatait. Hari ennek különösen nagy hasznát vette, mert hajlamos volt rá, hogy olyankor is bonyolult szakkifejezéseket használjon, amikor egyszerűen kellett elmagyaráznia valamit. Sajnos most erről a segédletről is le kellett mondania.

- Professzor úr!- kezdte Moonrose vidáman. - Nagyon nagy örömömre szolgálna, ha válthatnánk néhány szót.

- A matematikáról kíván beszélni?- kérdezte Hari tompán.

A nő kedvesen felnevetett.

- Nem, nem! Ehhez a témához én nem igazán értek. Néhány embermilliókat foglalkoztató kérdést szeretnék feltenni önnek. Például arra lennék kíváncsi, mi a véleménye a Birodalomról, a quathanai kérdésekről, a...

- A micsodákról?

- A quathanai kérdésekről... A zónák határvitáiról.

- Erről most hallok először.

- De hiszen... ön a leendő főminiszter!- A nő meglepetése őszintének tűnt, de Hari tudta, lehet, hogy elsőrendű filterarcot használ.

- Valóban. Lehetséges. De amíg nem kapom meg a kinevezést, nem foglalkozom ilyen ügyekkel.

- Amikor a Főtanács határoz majd a főminiszter személyéről, valószínűleg kíváncsi lesz a jelöltek nézeteire- mondta a nő kissé csípősen.

- Mondja meg a nézőinek, mire szükség lesz rá, mindenről tájékozódni fogok.

A nő arca elképesztően kedves volt. Hari most már biztosra vette, Moonrose filterarcot használ: a médiásokkal való érintkezései során megtanulta, nincs köztük olyan, aki bosszankodás nélkül venné tudomásul, hogy riportalanyuk megkerül egy kérdést. Ezt a viselkedést persze mindannyian természetesnek találták, mert a tömegek az ő szemükön keresztül láttak, nekik kellett megszerezniük a válaszokat a nézőkben felmerülő kérdésekre.

- Mi a véleménye a junini katasztrófáról? Erről az esetről már bizonyára értesült. Mit gondol Voltaire és Jeanne d'Arc szimjeinek megsemmisüléséről... vagy, ahogy sokan megfogalmazták: szökéséről?

- Ez nem tartozik a szakterületemhez- mondta Hari. Cleon korábban azt tanácsolta neki, maradjon távol az egész szim-ügytől.

- Pedig bizonyos hírforrások szerint a szimek éppen az ön tanszékéről kerültek Juninba.

- Valóban. Az egyik matematikusunk talált rájuk, de a használati jogukat átadtuk annak a... Mi is a neve annak a cégnek?

- Fortélyszövetség, ha jól tudom.

- Hmm. Igen.

- Ön nem igazán meggyőző ebben a szórakozott professzor szerepben.

- Ön helyesebbnek tartaná, ha nyilatkoznék? Még akkor is, ha utána vállalnom kell a következményeket?

- A világnak, a Birodalomnak jogában áll tudni...

- Ezek szerint most azért kellene mondanom valamit, mert az emberek kíváncsiak?

A nő szája megrándult- a mozdulatot még a filterarc sem tudta leplezni. Úgy, gondolta Hari. Tehát elhatározta, hogy akaratpárbajjá változtatja az interjút.

- Ön eltitkolja a mindenkit érintő válaszokat...

- A kutatásaim és az eredményeim egyedül rám tartoznak.

Moonrose legyintett.

- Matematikusként mit válaszol arra, hogy sokan erkölcstelennek tartják a valódi emberek szimjeinek létezését?

Hari még sohasem vágyott ennyire egy filterarcra. Tudta, hogy ha nem elég óvatos, elárulja magát. Megpróbálta letörölni arcáról az érzelmeket.

- Mennyire voltak valódiak azok a bizonyos szimek? Van valaki, aki válaszolni tudna erre a kérdésre?

- A nézők számára valódinak és emberinek tűntek- mondta Moonrose.

- Sajnos nem láttam a műsort- felelte Hari. - Nem értem rá. - Ez legalább valóban igaz volt.

Moonrose a homlokát ráncolva előrébb hajolt.

- Talán a matematikájával foglalkozott? Nos, ha ez a helyzet, mondjon valamit a pszichohistóriáról!

Hari érezte, ha továbbra is megőrzi faarcát, elárulja magát. Erőlködve elmosolyodott.

- Szóbeszéd, semmi más.

- Biztos forrásból tudom, hogy önt éppen ez a történelemelmélet tette a császár kegyeltjévé.

- Miféle biztos forrásra gondol?

- Ha megengedi, uram, itt most én kérdezek!

- Milyen jogon, ha szabad tudnom? Közszolgálatban álló professzor vagyok, ön pedig, hölgyem, éppen a tanítványaimtól rabolja el az időmet.

Hari bontotta a holovonalat. Amikor végignézte a Lamurkkal folytatott beszélgetéséről titokban készített felvételt, rájött, ha egy társalgás kezd kényelmetlenné válni, a lehető legrövidebb időn belül be kell fejezni.

Hátradőlt a légszékében.

- Úgy hallottam, valami fontos személyiség rád vetette magát- lépett be Dors.

- Már vége. A pszichohistóriáról faggatózott.

- Várható volt, hogy érdeklődni fognak iránta. Izgalmas elméletsszintézis, megmozgatja az emberek

fantáziáját.

- Ha esetleg „szociohistóriának” neveztem volna el, az emberek talán unalmasnak tartanák, és békén hagynának.

- Ronda szó. Nem bírnád, hogy így nevezzék a kedvencedet.

Az elektropajzs recsegve felszikrázott. Yugo Amaryl lépett az irodába.

- Zavarok?

- Nem. - Hari felugrott, és az egyik székhez vezette a dahlit. Yugo még mindig bicegett. - Hogy van a lábad?

- Semmi különös.

Egy héttel korábban három gazfickó lépett Yugo mellé az utcán. Nagy nyugalommal elmagyarázták, mi a helyzet: valaki megbízta őket, hogy tegyenek kárt a testi épségében, figyelmeztessék őt olyan módon, amit sohasem fog elfelejteni. A gazfickóknak el kellett törniük néhány csontját. Yugo semmit sem tehetett. A trió vezére elmagyarázta, van egy kellemesebb és egy kellemetlenebb megoldás. A kellemetlenebb az lett volna, ha Yugo védekezni kezd, mert akkor komolyan megverik. A kellemesebb módszer egyet jelentett az egyik sípcsont elroppantásával.

Yugo később így beszélt az ügyről:

- Fontolóra vettem a dolgot, aztán leültem a járdaszegélyre, és kinyújtottam a bal lábamat. A szegélykőhöz feszítettem a térdem. A főpribék belém rúgott. Tiszta munkát végzett. Nyílt törés, semmi szilánk.

Harit megdöbbenette az eset. A médiások természetesen felkapták a hírt, de amikor megkérdezték a véleményét, csak annyit mondott, hogy az erőszak a tehetetlenek politikája.

- A dokik szerint egy héten belül meggyógyulok- nyugtatta meg Yugo, amikor Hari segítségével elhelyezkedett az iroda légszékében.

- A birodalmiak még mindig nem akadtak a merénylők nyomára. - Dors idegesen járkálni kezdett.

- Sokan vannak, akik elvállalják az ilyen munkákat. - Yugo elvigyorodott, de az állán vöröslő hatalmas horzsolás miatt mégsem látszott vidámnak. Az incidens a valóságban nem olyan úri módon zajlott le, ahogy beszámolt róla. - Azok a fickók külön élvezték, hogy éppen egy dahlit kell összetörniük.

Dors dühösen toppantott.

- Ha ott lettem volna...!

- Te sem lehetsz jelen mindenütt- vigasztalta Hari szelíden. - A birodalmiak szerint a figyelmeztetés nem neked szólt, Yugo.

A fiú szája keserűen megrándult.

- Rájöttem. Neked.

Seldon bólintott.

- Figyelmeztettek.

Dors sarkon fordult, és megállt.

- De mire?

- Talán politikai ügy- töprengett Yugo.

- Értem- mondta Dors. - Lamurk nem tud nyílt támadást indítani ellened, Hari, és...

- És így közli, hogy nem tetszel neki- fejezte be Yugo a mondatot. Dors dühösen összecsapta a kezét.

- Elmondjuk a császárnak?

Hari nevetett.

- Még te mered történésznek nevezni magad? A trón megöröklésében mindig fontos szerepet kapott az erőszak. Cleontól sem állhatnak távol az ilyen megoldások.

- Ha egy trónról van szó, talán érthető- ellenkezett Dors -, de a főminiszteri székért folyó vetélkedésben...

- Itt mostanában mindenkinek zsugorodik a hatalma- mondta Yugo gunyorosan. - A piszkos dahliak bajt kevernek. A Birodalom hanyatlik, és lehet, hogy éppen ebbe a flúgos „reneszánsz” gödörbe fog belezuhanni. Az is elképzelhető, hogy dahlita összeesküvés volt.

- Amikor kevés az étel, megváltoznak az étkezési szokások- bólintott Hari.

- Le merném fogadni- állította Yugo hogy a császár már rég elemeztette az ügyet.

Dors folytatta a járkálást.

- A történelmi példák szerint azok a császárok, akik mindent elemeztetnek, előbb-utóbb megbuknak, míg azok, akik mindent elbagatellizálnak, sikerrel uralkodnak.

- Csinos analízis. - Hari ironikusnak szánta a megjegyzést, ám Dors komolyan vette.

- Tulajdonképpen azért jöttem be- jegyezte meg Yugo halkán -, mert befejeztem egy munkát. A módosított Seldon-egyenlet segítségével elkészítettem a Trantor történelmi adatainak összehangolását.

Hari előredőlt; Dors a háta mögött összefűzött kezekkel tovább sétálgatott.

- Csodálatos!- kapta fel a fejét Hari. - És mire jutottál?

Yugo vigyorogva Hari íróasztali gépébe csúsztatott egy ferritkockát.

- Nézd meg!

A Trantor már legalább tizenhét évezred óta lakott volt, de a Birodalom előtti korból csak kevés dokumentáció maradt meg. Yugo háromdimenzióssá alakította az adatóceánt. A gazdasági, társadalmi és politikai változók a grafikon három tengelyén helyezkedtek el. Mindegyik tengelyhez egy-egy sík felület tartozott, az ezekből megformázódott tömör alakzat jelent meg Hari íróasztala fölött. A nyálkásnak tűnő forma emberméretű volt, és folyamatosan mozgott, változott: átalakult, mélyedések, dudorok jelentek meg rajta. Az áttetsző felszín alatt színekódolt folyadékok lötyögtek.

- Olyan, mint egy rákos szerv- hökkent meg Dors, de amikor meglátta Yugo fintorát, gyorsan hozzátette:- Azért nagyon szép!

Hari felnevetett. A felesége ritkán volt tapintatlan, és amikor mégis megbántott valakit, nem tudta, hogyan javíthatná ki a hibáját. Seldon az asztal fölött lebegő, lüktető holotárgyra nézett. A pulzáló test vektormilliárdokat, számtalan parányi életből kivont nyers adattömeget tartalmazott.

- A történelem e szakaszára vonatkozó adatok hiányosak- magyarázta Yugo. A felületek folyamatosan változtak. - A felbontás alacsony, a népesség mérete kicsi... A Birodalommal kapcsolatos jóslatok elkészítésénél ezzel a problémával nem fogunk találkozni.

- Látod a kétdimenziós szociostruktúrákat?- mutatott előre Hari. - És ez mindent jelképez, ami a Trantoron van?- kérdezte Dors.

- Egy modell elkészítésénél nem minden részlet fontos- felelte Yugo. - Ahhoz, hogy kiszámítsd, hogyan fog repülni egy csillaghajó, nem kell tudnod a tulajdonosa nevét.

Hari az egyik gyorsan változó társadalmi vektorra mutatott.

- Itt, a harmadik évezredben emelkedett fel a tudós társadalom. Azután egy olyan korszak következett, amelyben a monopóliumok működése pangást eredményezett.

Az adatok szaporodásával az alakzat egyre szilárdabbá vált. Yugo olyan gyorsra állította a program futását, hogy három perc alatt végignézhették tizenötezer év változásait. A pulzáló test ezerszám növesztett magára csápokat; a struktúra folyamatosan burjánzott. Beszélhettek a császárok, amennyit akartak: az őrijítő iramban változó alakzat sokkal hívebben mutatta be a Birodalom bonyolultságát, mint a hangzatos szavak.

- Most itt lesz ez a sárga test- fejezte be a bemutatót Yugo. - Ez mutatja meg, hogy a Seldon-egyenlettel hogyan lehet utóirányítani a folyamatokat.

- Nem az én egyenletem!- vágta rá Hari automatikusan. Yugoval együtt már régen rájött, hogy a jövő pszichohistorikus eszközökkel való előrejelzéséhez először a múlt utóirányításával kell ellenőrizni a kiinduló adatokat. - Ezt mi raktuk össze, és...

- Inkább figyelj!

A mélykék adat-alakzat mellett egy sárga formáció jelent meg. Hari úgy látta, a két test azonos. Mindkettő folyamatosan változott, és egyformán bennük lüktetett a történelem energiája; mindkettő emberi dicsőségek és tragédiák milliárdjait foglalta magában, minden parányi rándulásuk egy-egy múltbeli sorsfordulót jelképezett.

- Egyformák- suttogta Hari.

- Úgy bizony!- helyeselt Yugo.

- Az elmélet megállja a helyét.

- Eegen. A pszichohistória működik.

Hari a színparádéra nézett.

- Nem hittem volna.

- Mármost, hogy ilyen jól fog működni?- Dors a férje mögé lépett, és masszírozni kezdte a halántékát.

- Nos... igen.

- Éveket töltöttél a változók beépítésével. Muszáj működnie.

Yugo elnézően mosolygott.

- Bárcsak többen lennének, akik annyira hisznek a matematikusokban, mint te! A veréb-effektusról megfeledeztél.

Dorst ámultba ejtette a ragyogó adatsíkok villódzása. A szeme előtt újra végigpergett a Trantor történelme. A különböző színű jeltömegek megmutatták a valódi történelem és az utóirányítás egyenletei közötti különbségeket. Nem sok eltérés volt a két alakzat között, és ami még fontosabbnak tűnt: a különbségek az idő múltával sem szaporodtak meg.

- Veréb?- kérdezte Dors lassan, anélkül, hogy levette volna tekintetét a hologramokról. - A modern kor emberei is tartanak madarakat az otthonukban, de...

- Tegyük fel, hogy egy veréb pontosan a bolygó egyenlítője fölött repül. Természetesen a szabad ég alatt. Megrebbenti a szárnyát, és ezzel alig érzékelhető légörvényeket kavar. Bizonyos körülmények között ez az apró légmozgás a bolygó sarkainál tornádóként jelentkezik.

Dors meghökkent.

- Ez lehetetlen!

- Nézzünk egy másik példát- folytatta Hari. - Emlékszel a mesére, amiben egy ló patkójából kiesett egy szög? A ló különben egy igavonó és teherhordó állat, amivel a legendákban sokat találkozhatunk... Nos, a szög kilazult. A lovas ennek köszönhetően elvesztett egy csatát, később pedig egy egész királyságot. A szög kilazulása jelentéktelen esemény volt, mégis kritikus tényezővé vált. A többváltozós egyenletekben az egészen kicsi eltérések is megdöbbentő módon befolyásolhatják a végeredményt.

Az elmélet hihetőnek tűnt. Minden bolygó meteorológiája érzékeny a változásokra. Ha egy veréb megrebbentette a szárnyát az egyik félteke fölött, a mozgás elindította a felhők és a levegő áramlását, és ez hetekkel később, felerősödve egész kontinenseket elsöprő hurrikánná változhatott. Sajnos még a komputerek sem voltak képesek rá, hogy minden apró tényezőt figyelembe vegyenek az időjárás modellezésénél, így lehetetlen volt pontos előrejelzést kapni.

Dors az adatsíkokra mutatott.

- Ezek szerint ez az egész hamis?

- Remélem nem- vélte Hari. - Az időjárás változik, a klíma viszont állandó.

- Nem csoda, hogy a trantoriak nem szeretik, ha szabad ég van a fejük fölött. Ez veszélyes lehet.

- A fontos az, hogy az egyenletből kitűnik a lényeg: a kisebb események zavart okozhatnak, de a történelem folyamán elvesztik jelentőségüket- mondta Hari.

- Az emberi mércével mérhető dolgok hosszú távon nem mérvadóak- tette hozzá Yugo.

Dors abbahagyta Hari halántékának masszírozását.

- Ez azt jelenti, hogy az emberek nem számítanak?

- A legtöbb tudományág azt állítja, hogy az emberek... mi, fontosak vagyunk- felelte Hari óvatosan. - A pszichohistória szerint ez nem így van.

- Történészként ezt nem fogadhatom el!

- Nézz az adatokra!- kérte Yugo.

A dahli részletesebbé változtatta a modellt, kinagyított bizonyos részleteket. A közönséges emberek számára a történelem a művészetben, a mítoszokon, a valláson keresztül nyilvánult meg; ők egy épülethez, egy szokáshoz, egy történelmi névhez kapcsolták az eseményeket és a változásokat. Amikor azonban Yugo apránként leválasztotta a modelltől ezeket a részleteket, Hari úgy érezte, az emberek valójában olyanok, mint a magasan és észrevétlenül szálló verebek: látják az alattuk elsuhanó tájat (a megállíthatatlan változásokat), de valójában semmire sem gyakorolhatnak hatást.

- De muszáj, hogy az emberek számítsanak!- szólt Dors csüggedten.

Hari tudta, Dorsban, valahol mélyen, ott dolgozik a Nulladik Törvény szigorú direktívája, de efölött a tiszta emberi érzések vastag rétege helyezkedik el. Dors humanista volt, és hitt az egyén hatalmában, most azonban látnia kellett, hogy a világ rideg mechanizmusként működik.

- Tulajdonképpen számítanak, de nem úgy, ahogy te szeretnéd- tette hozzá szelíden. - Találtunk néhány csoportot, amelyek időnként hatást gyakorolhatnak az eseményekre.

- Például ott vannak a homoszexuálisok- szólt közbe Yugo.

- Ők a népesség egy százalékát teszik ki. Ez kicsi, de állandó érték- fűzte hozzá Hari. - Azért fontosak,

mert hatást gyakorolhatnak a szaporodási stratégiákra... Társadalmi szempontból nézve az improvizáció mesterei. Alkalmazkodnak a kialakult helyzetekhez, és a jelek szerint rendelkeznek egy olyan belső irányítással, ami hamar elvezeti őket a társadalmi újdonságokhoz. Ennek köszönhetően befolyásuk sokkal nagyobb, mint számuk alapján gondolni lehetne. A homoszexuálisok a jövőbeli változások érzékeny indikátoraiként működnek.

Yugo folytatta:

- Feltettük magunknak a kérdést: lehetséges-e, hogy valóban ilyen létfontosságú indikátorszerepet töltek be? Kiderült, hogy igen. Ez nagy segítségünkre volt az egyenlet kialakításában.

- Miért van az- kérdezte Dors halálos komolysággal -, hogy a kisebb események elvesztik jelentőségüket a történelem során?

Hari a társára hagyta a válaszadást.

- A veréb-effektusnak volt egy pozitív oldala is. Lehetőség van rá, hogy a kaotikus rendszereket a megfelelő pillanatban megragadjuk, és visszabillentjük a jónak ítélt ösvényre. Egy jól időzített beavatkozással sokkal nagyobb hatást gyakorolhatunk a rendszerre, mint az alkalmazott erőfeszítés mértéke alapján sejtenénk.

- Úgy érted... szabályozni lehet a rendszereket?- kérdezte Dors kételkedve.

- Csak egy kicsit- felelte Yugo. - A minimális szabályzás (ami azonos a megfelelő időben a megfelelő mértékű hatás gyakorlásával) feltételezi a dinamika teljes körű ismeretét. Ezzel a módszerrel elérhető, hogy a lehetséges eredmények közül éppen a legkevésbé ártalmast kapjuk. Ideális esetben a rendszer a lehető legjobban működik.

- Ki, vagy mi végzi az irányítást?- kérdezte Dors.

Yugo elbizonytalanodott.

- Hát, ezt nem tudjuk.

- Nem tudjátok? De hiszen az egész történelmet érintő elméletről van szó!

- Az egyenletben vannak bizonyos elemek- mondta Hari csendesen -, amelyeket nem igazán értünk.

- Ez meg hogy lehet?

A két férfi zavarba jött.

- Nem tudjuk, hogy az egyes részletek hogyan hatnak egymásra- folytatta Hari. - Az új elemek független rendszerbe tömörülhetnek.

- Ezek szerint valójában nem sikerült megalkotni az elméletet. Így van?- kérdezte Dors csípősen.

Hari kényszeredetten bólintott.

- Nem értünk mindent, tehát... Nem, valóban nincs meg az elmélet. A modellek a megtapasztalt világot mutatják be, ezek a különböző korok eseményeinek visszhangjai. A planetáris mechanizmusok „géprajzát” csak a gépek felfedezése után lehetett elkészíteni. A gondolat, hogy az univerzum szervezett, logikus rendszer, csak a komputerek feltalálása után terjedt el. A változások állandóságát hirdető világnézet nem jöhetett létre a nem-lineáris dinamika nélkül...

Hari előtt már korábban felsejlett egy metamodell képe, ami őt vizsgálná, és azt írta le, hogy Hari Seldon professzor hogyan választja ki a megfelelő pszichohistóriai modellt. Fentről, kívülről figyelve a metamodell látná, melyik az a pszichohistóriai modell, amit Hari Seldon valószínűleg előnyben fog részesíteni...

- Ki készítette el az irányítás terveit?- kérdezte Dors.

Hari egy pillanatra mintha meglátta volna a választ, de képtelen volt megragadni. Tudta, hogyan hívhatná vissza az ötletet: el kell lazítania magát.

- Emlékszel arra a viccre?- kérdezte. - Hogyan lehet megnevetetni az Istent? Dors elmosolyodott.

- Úgy, hogy elmondod neki a terveidet.

- Pontosan. Tanulmányozni fogjuk a kérdést, és megtaláljuk a megoldást.

- Csak nem arra készülsz, hogy megpróbálsz megjósolni, milyen módon fogod elkészíteni a történelemmel kapcsolatos előrejelzéseidet?

- Egy kicsit zavaros gondolat, de... igen. Éppen ezt akarom.

Hirtelen megszólalt a Hari íróasztalán álló géptitkár jelzése.

- Birodalmi hívás- közölte a gép.

- A fenébe!- Hari a székébe roskadt. - Vége a szórakozásnak!

2.

Kár, hogy mindjárt megjönnek a különítményesek, gondolta Hari csüggedten, de tudta, úgysem lenne képes dolgozni, amíg ilyen feszült idegállapotban van.

Szórakozottan megcsörgette a zsebében lapuló pénzeket, és kihalászta az egyiket. Az ötkredites érme ámbraszínű ötvözetből készült; az egyik oldalán I. Cleon portréja volt látható- a pénzverdékben a valóságosnál mindig szebbnek ábrázolták az uralkodókat -, a másikat a galaxis felülnézeti képe díszítette. Hari az ujjai közé csipentette a kerek fémdarabot, és elgondolkodott.

Tegyük fel, hogy az érme a galaxist jelképezi, töprengett. A modell akkor lenne tökéletes, ha a közepén mindkét oldalt kidudorodna egy kicsit, de egyébként minden stimmel. Az érmén egy parányi, karcolásszerű vonal jelölte az egyik külső spirálkart. A teljes galaxis szélessége körülbelül 100 000 fényév, tehát ez a kis karcolás ezer fényévnnyi távolságot jelképez. Egy vonal- egy spirálkar, rajta tízmillió csillag.

Hari megpróbálta elképzelni a csillagtömeg körül keringő számtalan világot. Megszédült a gondolattól; hirtelen úgy érezte, mintha megnyílna alatta a Trantor szilárd burka, és ő menthetetlenül belezuhanna egy feneketlen mélységbe.

Mit számíthat az emberiség a galaxis mércéjén? A sokmilliárd embert bele lehetne sűríteni egyetlen parányi pöttybe...

Mégis, bármilyen jelentéktelenek, az emberek birtokba vették az egész galaxist; a hipernyílásokból kibújva előzönlöttek a spirálkarokat és megvetették lábukat a galaxis középpontjában. És mindehhez csupán néhány évezredre volt szükségük. Ennyi idő alatt a spirálkarok meg sem moccantak- ahhoz, hogy helyzetváltoztatásuk észrevehető legyen, legalább félmilliárd évnek kell eltelnie. Az emberek azonban galaktikus mércével mérve pillanatok alatt mindenütt megjelentek: a hipernyílásokból kilépve egyszer csak ott voltak a vörös, a kék, a rubinszínű napok melletti űrszeletekben.

Egyetlen emberi elme a matematika segítségével nélkül nem is lenne képes felfogni mindazt, amit az érmemodellen ez a karcolás jelképez. Ennek ellenére éppen ilyen agyparányok vezették az emberiséget a messzeségbe, a távoli horizontok felé, míg végül a faj meghódította a csillagfényes mélységet. És mindezt anélkül tette, hogy igazán ismerte volna a galaxist, vagy... önmagát.

Egyetlen ember nem tudná megérteni mindazt, amit a modellen egyetlen pont jelképez, de az emberek összessége képes lehet rá. Elég, ha az agyparányok mindegyike megismeri közvetlen környezetét, és máris ismertté válik az egész galaxis.

Mit is akarok?, tűnődött Hari. Megfogalmazni az ezen agyparányok alkotta emberiség legmélyebb impulzusait, mechanizmusát, múltját, jelenét és jövőjét. Azokat a lényeket akarta megismerni, akiknek sikerült megszerezniük és játékszerükké alakítaniuk a galaxis korongját. Azt akarta elérni, hogy az egyenlete útvesztőiben elrejtett tudás birtokában egyetlen emberi elme is képes legyen felfogni a galaxis egészét, és emellett megérthesse az emberi faj kollektív működését.

A Trantor leírása a feladat egészéhez képest gyerekjáték volt csupán. Ha modellezni akarta a Birodalmat, sokkal több információt kellett feldolgoznia, több tényezőt kellett figyelembe vennie.

A matematika a láthatatlan, könnyed szimbólumok segítségével leírhatja a galaxist. Ilyen távlatok tanulmányozása közben egyetlen ember semmit sem számít. Vagy mégis?

Hari megrázta a fejét. Megcsóválta egyetlen emberi fejet.

Egy kicsit megelőztük önmagunkat, nem? Istennek álmódjuk magunkat? Vissza a munkához!

Nem tudott dolgozni. Várnia kellett. Megkönnyebbült, amikor a birodalmi különítményesek keresztülkísérték a Streeling Egyetemen. Már egészen hozzászokott a katonák jelenlétéhez, és ahhoz, hogy könyökölve utat törnek neki a mindig, mindenütt jelenlévő tömegben.

- Elég sok dolguk van ma, nem?- kérdezte Hari a különítményesek századosától.

- Erre mindig számítanunk kell, uram.

- Gondolom ezért külön fizetséget kapnak.

- Igen, uram. Mi „könyékpénznek” nevezzük.

- Kockázati pénz? Veszélyességi pótlék?

A százados meglepődött.

- Hát... Igen, uram.

- Mit kell tenniük akkor, ha valaki lövöldözni kezd?

- Ööö... Ha a támadók áttörnek az alakzatunk vonalát, mindenképpen el kell állnunk az önhöz vezető

útjukat, uram.

- És ezt meg is tennék? Bevállalnák a nekem szánt lövedéket?

A százados elcsodálkozott a kérdésem.

- Természetesen, uram.

- Valóban?

- Ez a kötelességünk.

Harit ámulatba ejtette a százados hűsége. Természetesen nem hozzá, nem Hari Seldonhoz volt hű, hanem a Birodalom eszméjéhez. A Rendhez. A Civilizációhoz.

Hari rádöbrent, ő is ennek az eszmének szentelte magát. A Birodalmat meg kellett menteni, vagy legalábbis minimalizálni kellett a romlását. Ezt azonban csak akkor teheti meg, ha pontosan ismeri a szerkezetét. Éppen ez volt az oka annak, hogy nem akart főminiszter lenni. A politika elrabolta volna az idejét a munkától.

A különítményesek páncélozott siklójában megpróbált enyhíteni az elvesztegetett idő miatti bosszúságán: elővette a számológépjét, és felállított néhány egyenletet. Úgy belemerült a munkába, hogy a századosnak figyelmeztetnie kellett, amikor megérkeztek a palotához. Hari kiszállt. A szokásos biztonsági rituálé következett: a különítményesek a megfelelő alakzatba rendeződtek, és bekapcsolták az aranyszínű, vidáman zümmögő méhekre emlékeztető röpszenzorokat.

Hari a palotakertbe vezető ösvényen lépkedett, amikor hirtelen egy barna, körömnagyságú tárgy röppent le a kerítésként szolgáló oldalfalról, és a nyakára tapadt; Hari felemelte a kezét, és lepöckölte magáról.

Reklámtapasznak nézte. Ezek az apró tárgyak a bőrre ragadtak, a véráramba juttatott endorfinokkal kellemes érzést okoztak, és közben arra ösztönözték az embert, hogy tanulmányozza végig a közelben elhelyezett hirdetéseket. Hari nem sokat törődött vele.

Az egyik különítményes felkapta a tapaszt. Ordítózás támadt Hari körül. A különítményes megfordult, hogy elhajítsa a reklámtapaszt. Kezéből hirtelen egy narancsszínű, sziszegő, lángnyelv csapott ki. Felüvöltött. Egyik társa elkapta a karját, és a földre rántotta. Harit körbefogta öt hatalmas termetű különítményes- semmit sem látott abból, ami körötte történik.

Az első- az, amelyik az előbb felemelte a tapaszt- agonizálva üvöltözött, azután elhallgatott.

- Futás!- ordított a százados.

Hari nem tehetett mást, a különítményesek között végig kellett vágatnia a palotakertbe vezető ösvényen. Kissé később minden tisztázódott. A tapaszt nem reklámcédula volt, hanem miniatürizált robbanótöltet. Természetesen nem lehetett kideríteni, honnan, kitől származott, és azt sem, hogy Harinak szánták-e.

- Lehet, hogy valami intrikához akarták felhasználni- mondta a százados. -A merénylők egyszerűen elhelyezték, a tapaszt pedig, a programjának megfelelően megvárta, míg a megfelelő szagmintával rendelkező személy elhalad mellette. Aztán aktiválódott.

- Elképzelhető, hogy nem nekem címezték?

- Lehetséges. A tapaszt nem robbant fel azonnal. Mintha nem lett volna biztos benne, hogy önre várt, vagy sem.

- De a jelek szerint mégis rám várt.

- Inkább olyasvalakire, akinek a testszaga, bőrének illata az önéhez hasonló. Ezek a jellemzők minden embernél mások, uram.

- Azt hiszem, ezután parfümöt fogok használni.

A százados elvigyorodott.

- Egy kellőképpen okos tapaszt ezzel sem lehet átverni.

Közben megjelentek a palotakertben szolgálatot teljesítő biztonsági szakemberek. A különítményesek megtárgyalták velük a történeteket. Hari ragaszkodott hozzá, hogy visszamenjen, és megnézze a katonát, akinek a kezében a töltet felrobbant. A százados közölte, a fiút már elszállították.

- Komoly volt a sérülése. Valószínűleg elveszti az egyik kezét. Sajnálom, uram, de nem találkozhat vele. A saját biztonsága érdekében ezt nem engedhetem meg.

Harinak elege lett a biztonságiak és a különítményesek fecsegéséből. Eredetileg úgy tervezte, sétál egy keveset a palotakertben, de erre már nem volt mód. Tudta, irracionálisan viselkedik, de a séta elmulasztása

sokkal jobban bosszantotta, mint az a gondolat, hogy valaki esetleg éppen ellene próbált merényletet elkövetni.

Mély lélegzetet vett, és lehunyta a szemét. Vizualizációval megjelenített egy jégkék vektort, az izgalomhatástalanítót, ami komótosan összesöpörte a fejében az idegességet jelképező vörös szemetet. A kék vektor elszállította és elraktározta a vörös csomókat- Hari úgy döntött, majd később dolgozza fel a történeteket.

Véget vetett a beszélgetésnek, és a különítményesekre parancsolt, sorakozzanak fel mögötte. A katonák természetesen tiltakozni próbáltak, ám Hari ügyet sem vetett rájuk. Végigment a palotakerten. Mélyen, mohón szívta magába a tiszta, szabad levegőt. A merénylet olyan gyorsan zajlott le, hogy fel sem fogta igazán, mi történt. Talán ezért nem tulajdonított neki különösebb jelentőséget. Egyelőre...

A palota épületegyüttese messziről óriási, kusza pókhálóra emlékeztetett. Az ezüstsínű ködfátyol mögött meredező tornyok között hajszálvékony átjárók feszültek. Hari szeme már annyira hozzászokott a Trantor horizont nélküli világához, hogy megszédült, amikor a végtelenbe nyúló kép a szeme elé tárult.

Ahogy elhaladt egy virágágyás mellett, valami felfelé irányuló mozgás vonta magára a figyelmét. A császári állatseregletből az ég alá röppenő több ezer madár szédítő tánca kezdett a levegőben. A biomérnökök már több ezer éve átalakították a madarak testét. Kecsesen röpködtek, spirálokat, felhőszerű képződményeket formáltak a levegőben, és egymást tiporva próbálták megszerezni a finom falatokat, amiket a kertészek eresztettek fel közéjük. Bámulatos alakzatokba rendeződtek, de az oldalsó légáramlatok pillanatok alatt szétfoszlatták bonyolult élőképeiket.

Olyanok ezek az alakzatok, akár a Birodalom, tűnődött Hari. A Birodalom, ami a rend korszakában gyönyörű volt, ami tizenötezer éven át szilárdan állt, ám most mégis megingott. Úgy ment tönkre, mint a falaknak ütköző légsikló a lassított felvételen... Harinak eszébe jutott a junini zavargás. Lehet, hogy nem is olyan lassú a folyamat?

De mi az oka ennek az egésznek? Matematikus agya visszatért a régi problémához.

Belépett a palotába, és elhaladt egy gyermekdelegáció mellett, akik az egyik alacsonyabb rangú birodalmi tisztségviselőhöz igyekeztek kihallgatásra. Harinak hirtelen nagyon hiányozni kezdett Raych, a fogadott fia. Yugo lábtöréses „balesete” után Dorsszal együtt úgy döntöttek, hogy titokban egy távoli iskolába küldik a fiút. Fosszuk meg az ellenségeidet a lehetséges célpontoktól!, javasolta Dors.

A merisztokraták közül csak a megfelelő szakmai és anyagi stabilitással, kellő tehetséggel rendelkező személyek vállalhattak gyermeket. A nemesekre és a közönséges polgárookra ez a szabály nem vonatkozott. A merisztokrata szülők tehetséges és elismert emberek voltak, akiknek megadatott az a jog, hogy boldog és okos emberi lényeket teremtsenek. Harit az a megtiszteltetés érte, hogy közéjük tartozhatott.

Mintha csak a tökéletes gyerekekkel kapcsolatos gondolatainak akarnának ellentmondani, három furcsa formájú udvaronc jelent meg előtte. A biotechnikai eszközök alkalmazásával az emberek tetszés szerint alakíthatták gyermekeik testét. Ha úgy akarták, hórihorgas embertornyokat, vagy éppen tenyeres-talpas törpéket, zöld óriásokat, rózsaszínű minilényeket csináltak belőlük. Az ilyen különös formájú teremtményeket a galaxis minden pontjáról a császári udvarba küldték, hogy szórakoztassák az uralkodót és a nemeseket. Az eltorzítottak utódai ritkán hasonlítottak szüleikre. Az emberi fajnak megvoltak a saját szabványai, amiket nem lehetett megmásítani. Harinak be kellett vallania, hogy talán sohasem fog a haladó gondolkodásúak közé tartozni, mert visszataszítónak találta a torzszülötteket.

A fogadócsarnokot valaki szánt szándékkal úgy tervezte meg, hogy mindenre hasonlított, csak éppen az emberek fogadására alkalmas helyekre nem. Mintha az egész egyetlen olvadt üvegtömbbe fúrt lyuk lett volna, amibe helyenként keramo-acél rudakat döftek. A rudak végén sima felületű, homorú göbök voltak, amelyeket tervezőjük- mivel semmi egyéb nem volt a helyiségben- valószínűleg székeknek és asztaloknak szánt.

Hari nem tartotta valószínűnek, hogy sikerülne kikászálódnia ezekből a göbökből, ha egyszer letelepszik bennük, ezért inkább úgy döntött, állva marad. Lehetséges, gondolta, hogy tervezőjük éppen ezt akarta elérni.

Cleon személyzete biztosította őt, hogy a megbeszélés magánjellegetű lesz, ennek ellenére Hari, ahogy a fogadócsarnok felé jövet áthaladt az egyre díszesebb termeken, több katonai attaséval, protokollal és szárnysegéddel is találkozott, akik mind bemutatkoztak neki; beszédük cifrasága összhangban állt a termék hivalkodó pompájával. Az udvarban javarészt olyan felfuvalkodott emberek éltek, akik mindig úgy

viselkedtek, mintha önmaguk szobrai lennének. Megjelenésük illet a díszes környezethez; még a legalacsonyabb rangú szárnysegédek is pompás zöld uniformist viseltek.

Cleon beviharzott a fogadócsarnokba. A Hari körül sürgölődő udvaroncok némán, egyetlen szempillantás alatt eltűntek a rejtett kijáratok mögött.

- Kedves Seldon!

- Szolgálatára, felség. - Hari követte az üdvözlési szertartás előírásait.

A császár szenvedélyesen, túlzott kedvességgel beszélni kezdett. Egy darabig, választ sem várva elcseverészett magával a palotakert előtt történekről („*Ugye csak baleset volt, nem maga ellen akartak elkövetni merényletet, kedves Sedomom?*”), majd egy hatalmas monitorfalhoz vezette Harit. Intésére a monitoron megjelent a galaxis mása, az egyik újonnan felfedezett művész munkája.

Hari elmormogott néhány elismerő szót, és felidézte a néhány órával korábbi gondolatait.

Az alkotás időben változó mobil volt, teljes egészében bemutatta azt a galaxist, ami valójában csak egy korong alakúra formázódott törmelékhalmoz volt a kozmosz egyik gravitációs vermének mélyén. Persze az, hogy a valóságban milyennek látszik a korong, attól függ, hogy az ember hogyan, milyen eszközzel tekint rá. Infravörössel át lehet nézni a porfelhőkön; a röntgensugarak megtalálják az égő gáztömegeket; a rádióhullámok feltérképezhetik a molekulák és a magnetizálódott plazma hideg halmazait. A részleteket észre kell venni, mert mindegyiknek megvan a maga rendeltetése.

A mobilon ábrázolt korongból világító, a newtoni törvényeknek megfelelően mozgó csillagokból álló karok nyúltak ki. Olyanok, mint a valóságban, gondolta Hari. A főbb karok- a Nyilas, az Orion, a Perseus-nevének eredete belevész a múltba. Mindegyik karon van legalább egy olyan zóna, amit Földnek neveztek, de senki sem tudja (a kutatások sem derítették ki), hogy melyik az, amelyikben a Föld nevű ősbolygó kering. Tucatszám akadnak ugyan világok, amelyek maguknak követelik ezt a nevet, de egyik sem tudja bizonyítani állítását.

A kacskaringós, világító csillagkarok között fényes feliratok izzottak. Leírhatatlanul szép, gondolta Hari. Leírhatatlanul, de nem analizálhatatlanul. Biztos, hogy elemezni lehet, úgy fizikai, mint társadalmi szempontból. Csak a módszert kell megtalálni hozzá, a kulcsot, és...

- Gratulálok a Balga-tervezet sikeréhez!- mondta Cleon.

Hari lassan visszatért a valóságba.

- Ööö... Tessék, felség?

- A maga ötlete volt. A pszichohistoria első gyümölcse. - Cleon kuncogva figyelte Hari értetlen arcát. - Már megfeledezett róla? A vandálok, akik mindenáron hírnévre akartak szert tenni. Maga ajánlotta, hogy fosszam meg őket a személyiségüktől, és ragasszam rájuk a Balga nevet.

Hari valóban megfeledezett az ügyről, de bölcs arckifejezéssel bólintott.

- Bejött! Csökkentek a hasonló bűncselekmények. Azok, akik mégis akcióba léptek, és most a halálos ítéletük végrehajtására várnak, dühöngve követelik a hírnevet. Minden elismerésem az öné!

A császár megnyalta a száját. Hari hátán végigfutott a hideg. Ijesztő volt, hogy egy visszakézből adott tanács eredményeképpen ez az egész valósággá válhatott.

Hari összereszt. Cleon a pszichohistoriai kutatások felől kérdezősködött. Hari torka összeszorult; hirtelen eszébe jutott az a Moonrose nevű nő, a boszszantó kérdéseivel. Mintha hetek teltek volna el azóta.

- Lassan haladunk- nyögte ki végül nagy nehezen.

- Bizonyára azért, mert nagyon alaposan meg kell ismerniük a civilizált élet minden egyes szeletkáját.

- Időnként ezért- tért ki Hari az egyenes válasz elől.

- Nemrég részt vettem egy ülésen, és megtudtam valamit, amit önök már valószínűleg beépítettek az egyenleteikbe.

- Mi lenne az, felség?

- Az előadó, egy bizonyos Draius szerint a Birodalom alapját a proton-boron fúzió felfedezése képezi. Természetesen a hipernyílások mellett. Még sohasem hallottam erről, de a szónok szerint ez volt az ősidők legnagyobb vívmánya, mert minden csillaghajó, minden planetáris technológia energiaellátása ettől függött.

- Gondolom, valóban így van, de eddig nem tudtam róla.

- Nem ismert egy ilyen alapvető tény?

- Nem foglalkozom azzal, aminek számomra semmi haszna sincs. Cleon szája tátva maradt a

csodálkozástól.

- A történelem teóriájának kialakításakor minden részletet figyelembe kell venni, nem?

- A technika csak az egyéb jelentős tényezőkre gyakorolt hatása révén lép be a képbe- válaszolta Hari. Hogyan is magyarázhatná el a számítások részleteit?- Gyakran éppen a korlátai a legfontosabb adatok.

- Az a technika, ami megkülönböztethető a mágiától, nem elég fejlett- mormolta Cleon révetegen.

- Találó megfogalmazás, felség.

- Tetszik magának? Attól a Draius nevű fickótól hallottam. Hangzatos, ugye? És igaz is. Talán... - A császár elhallgatott, és a levegőbe bámult. - Írnok! Jegyezze fel, és készítse elő közzétételre ezt a mágiával kapcsolatos megállapítást!- Harira nézett. - Egyfolytában „császári bölcsességeért” nyaggatnak!

Egy halk, dallamos hang Betan Lamurk érkezését jelentette. Hari, amikor megpillantotta a férfit, mozdulatlanra dermedt. Lamurk rá sem nézett; tekintetét a császárra függesztve sorolta el az előírások üdvözlő szavakat. A Főtanács legmagasabb rangú tagjaként el kellett kántálnia egy sor üres frázist, meg kellett hajolnia, és közben egyetlen pillanatra sem vehette le a szemét Cleonról. Amikor végzett a feladatával, körbepillantott.

- Seldon professzor! Örülök, hogy újra láthatom.

Hari kimért mozdulattal megrázta Lamurk kezét.

- Elnézését kérem a múltkori kis affér miatt. Nem tudtam róla, hogy rögzítik a beszélgetésünket.

- Semmi baj! Egyikünk sem okolható a média mesterkedései miatt.

- Seldon professzortól származik a Balga-tervezet ötlete- újságolta Cleon, és áradozni kezdett az ügyben elért sikerekről, észre sem véve, hogy Lamurk arca egyre keményebbé válik.

Cleon a falból kipattanó kényelmes székekhez vezette vendégeit. Hari hirtelen azon kapta magát, hogy a Tanács ügyeit érintő beszélgetés kellős közepébe csöppent. Határozatok, költségvetés, törvénytervezetek... Hari már az irodájában sem talált menedéket az ilyen ügyek előtt. A szakzsargon jó részét nem értette, de az ismeretlen szavakat a géptitkárával kötelességtudóan lefordította galaktikus nyelvre, és megpróbálta megérteni az összefüggéseket. Nagyjából képbe került, de amikor senki sem figyelt rá, az átnézendő dokumentumok jó részét a papírzúzóba hajította.

A Főtanács munkája bonyolult volt ugyan, de figyelemmel tudta volna kísérni Lamurk és Cleon beszélgetését- ha nem lett volna végtelenül unalmas az egész. Lamurk bátran vitába szállt a császárral. Hari úgy figyelte párbeszédüket, mintha valami labdajátékot nézne: bravúros megoldások, érdekes fogások, de az egész nem volt túl izgalmas. Az sem tette izgalmasabbá a dolgot, hogy tudta, a Tanács csak általános direktívákat határoz meg, a törvények és rendeletek részletes kidolgozását ügyvédhadak végzik. Unalmánál csak döbbenete volt erősebb: vannak emberek, akik az egész életüket ilyesmire pazarolják?

A taktika sem érdekelte. Az emberiség nem sokat számított. A galaktikus saktáblán a bábokat az emberiséggel kapcsolatos jelenségek, a szabályokat a pszichohistória törvényei helyettesítették. Az egyik játékos elbújt, ismeretlen volt. Talán nem is létezett.

Lamurknak azonban szüksége volt egy ellenfélre, egy riválisra. Hari rájött, erre a szerepre őt szemelte ki magának. Lamurk egész életében azért dolgozott, hogy főminiszter lehessen, és meg is akarta kapni munkája jutalmát. A beszélgetés során többször helyeselt a császárnak, de mindig ellentmondott Harinak, valahányszor csak megszólalt. A matematikus nem akart nyíltan Lamurkra rontani, elismerte, hogy ebben a témában ő a mester. Ha tehette, inkább hallgatott, csak akkor szólt, ha nagyon muszáj volt, és csak időnként vont fel- reményei szerint kifejezően- a szemöldökét.

A császár hirtelen a mellének szegezett egy kérdést.

- Mi a véleménye erről a bizonyos Makroháló ügyről?

Hari nagyjából emlékezett rá, amit a dologról hallott, de nem akart állást foglalni.

- Nagymértékben megváltoztatná a galaxist.

- Fellendítené a galaxist!- Lamurk az asztalra csapott. - A gazdasági mutatók lefelé konyulnak. A Makroháló felgyorsítaná az információáramlást, és fokozná a termelékenységet!

A császár kétkedően elhúzta a száját.

- Ennek ellenére én nem örülök neki, hogy ilyen nagy tömegek ilyen könnyedén kapcsolatba léphetnek egymással.

- Gondoljuk csak végig!- lelkesedett Lamurk. - Az új kapcsolati rendszerben egy hétköznapi ember, mondjuk az Equis-zóna egyik polgára naponta beszélgethetne a Peremvidéken, vagy bárhol másutt élő

barátjával.

A császár bizonytalanul bólintott.

- Hari? Maga mit gondol erről?

- Nekem kétségeim vannak.

Lamurk türelmetlenül legyintett.

- A kétségek alapja a gyávaság.

- A kommunikáció megnövekedése a Birodalom krízisének mélyüléséhez vezet. Lamurk szája idegesen megrándult.

- Ostobaság! Ezzel kétségbe vonja a törvények, az uralkodó kompetenciáját!

- A Birodalom fölött senki sem uralkodik... - Hari ülve meghajolt a császár előtt. - Sajnos. A Birodalom a saját pályáján jár, és...

- Badarság! Mi, a Főtanácsban...

- Hallgassuk végig!- szólt közbe Cleon. - Seldon eddig úgyis keveset beszélt. Hari elmosolyodott.

- Sok ember örül ennek, felség.

- Hagyjuk a frázisokat. A pszichohistória mit árul el a Birodalom működéséről?

- A Birodalom több millió, hidakkal egymáshoz kötött kastélyból áll.

- Kastélyok?- Cleon kétkedően felelte jellegzetes orrát.

- Bolygók. Mindegyiknek megvan a saját problémája. Mindegyik a saját kénye-kedve szerint működteti magát. A Birodalom nem foglalkozik az ilyen apró részletekkel, legfeljebb csak akkor, ha egy-egy világ bajt okoz, agresszívvá válik.

- Ez igaz, de ennek így is kell lennie- jelentette ki Cleon. - Azok a hidak... Gondolom, a hipernyílásokra célt.

- Pontosan, felség. - Hari még véletlenül sem nézett volna Lamurkra; a császárra összpontosított, miközben szavakba öntötte gondolatait.

Mindegy, hogy a bolygókon hány vitatkozó, háborúgató hercegecske él a saját „mikrostrukturális” jólétében. A pszichohistória egyenletei kimutatták, hogy létezésük semmit sem számít.

Ami számít, az az, hogy a fizikai forrásokat csak meghatározott számú ember között lehet felosztani. Az egyes naprendszeren belül meghatározott mennyiségű termék létezik, ebből pedig az következik, hogy a helyi hierarchia csúcsán állóknak szabályozniuk kell az elosztást.

A hipernyílásokon viszonylag csekély mennyiségű anyagot lehetett eljuttatni egyik helyről a másikra, mert átmérőjük ritkán nagyobb tíz méternél. A hagyományos hipertér-hajók természetesen nagyobb rakomány szállítására is képesek, de sokkal lassabban mozognak, mert csak a galaxis keretén kívül tudják elérni a szuper-fénysebességet. A naprendszerek közötti kereskedelem ezen okok miatt a könnyű, kis méretű, drága árukra korlátozódik- fűszerek, divatcikkek, technikai eszközök -, és senki sem foglalkozik nagy tömegű nyersanyag-szállítványokkal.

A hipernyílások a modulált fényt is könnyedén befogadják; a sugarak, megtörve ugyan, de eljutnak a nyílás másik oldalán lévő címzetthez. Az adatok ennél sokkal szabadabban áramolhattak, így össze lehetett kapcsolni a galaxis különböző részeit.

Az információ az anyag ellentéte. Az adatokat lehet mozgatni, tömöríteni, és akár végtelen mennyiségben másolni. Az adatok virágzása örök, mert ha egy bizonyos információ birtokában valakinek sikerült megoldania egy problémát, az eredmény új információ volt. Továbbítása egyszerű, mert legkedveltebb közvetítő eszköze a lézersugár.

- Mivel lehetőség nyílt a kommunikációra, létrejöhetett a Birodalom. Annak viszont továbbra is kicsi volt a valószínűsége, hogy a Puissant-zóna egyik polgára átruccanjon a Zaqulot-zónába, vagy mondjuk a szomszédos csillagra... A hipernyílásokon keresztül a két utazás „hossza” között nem volt különbség -mondta Hari.

- Az ön „kastélyai” mind elszigetelten léteztek, csak az információ áramlott -bólintott Cleon.

- De most a Makroháló ezeknek az adattömörítőknak a használatával ezerszer gyorsabbá teszi az információk továbbítását.

Cleon meglepetten összehúszta az ajkait.

- És ez miért rossz?

- Egyáltalán nem rossz!- mondta Lamurk. - Jobb adatok birtokában jobb döntéseket lehet hozni. Ezt

mindenki tudja.

- Nem feltétlenül. Az ember élete utazás a gondolkodás tengerén, nem pedig szörfözés az információhálón. Vajon mi lesz az, amit a legtöbb ember kapni fog a közvetlen adatáramlástól? Elferdített részleteket, nyakatekert, furcsa gondolkodásmódokat fognak megismerni.

- Feljavíthatjuk a dolgok működését!- Lamurk hajthatatlan volt, de Cleon kézjelére elhallgatott.

Hari elgondolkozott. Ebben Lamurknak tényleg igaza volt.

A technika, a tőkefelhalmozás és a munka között matematikai összefüggések voltak, de a legfontosabb hajtóműnek a tudás bizonyult. A Birodalom felének gazdasági növekedése az információ minőségi javulására volt visszavezethető; ennek köszönhető a gépek, a szaktudás fejlődése, ezek pedig a hatékonyság növekedését eredményezték.

A Birodalom itt hibázott. A tudományok fejlődésének üteme fokozatosan lelassult. A birodalmi egyetemek remek mérnököket képeztek, de feltalálókat alig. Számtalan bölcs embert bocsátottak ki kapuikon, de közülük csak néhány valódi tudós volt. Ennek hatása természetesen hosszú távúnak bizonyult. De mindezt nem az adathiány, hanem valami más váltotta ki. Harinak egyelőre fogalma sem volt róla, hogy micsoda.

A császár mintha elbizonytalanodott volna. Seldon folytatta a támadást.

- A Főtanácsban sokan vannak, akik az irányítás eszközének látják a Makrohálót. Engedje meg, felség, hogy rámutassak néhány ön által is ismert apróságra.

Hari ezt az „egy tanítvány- egy mester” felállást kedvelte a legjobban. Cleon figyelmesen előredőlt, leendő főminisztere pedig belekezdett a magyarázatba.

- Ahhoz, hogy valaki „A” világból eljusson „B” világba, lehet, hogy tucatnyi hipernyílás-ugrást kell végrehajtania- ha elfogadjuk a megállapítást, hogy a Nyílásháló számtalan kitérővel és elágazással rendelkező asztrofizikai aluljárórendszer.

Az áruk szállítási költsége minden egyes nyíláson való átjuttatáskor tovább növekszik. A kereskedelmi útvonalak maximális profitot termelnek, ezért az ellenőrzésükért, birtoklásukért folyó- időnként erőszakossá váló- versengés soha nem ér véget. Az a hercegség vagy királyság, amelyik egy egész hipernyílásfürtöt birtokol, a gazdaság, a politika és a „történelmi momentum” szempontjából nézve szilárd és virágzó. Természetesen a hipernyílások forgalmát össze kell hangolni, mert csak így lehet kipréselni belőlük a lehető legnagyobb hasznot. A szervezés befejezése után az emberek természetesen eltunyulnak. A gondosan kidolgozott rendszerben az információáramlás azonos az utasításoknak a managerektől a bérből élő rabszolgákhoz való eljuttatásával.

Mindebből az következik, hogy a Makroháló, ha valóban lehetővé teszi a Főtanács számára, hogy „feljavítsa a dolgok működését”, csökkentheti a gazdaság vitalitását.

Lamurk atyáskodóan elmosolyodott.

- Ez csupán egy halom elvont elmélet, felség. Most hallgassa meg egy olyan ember véleményét, aki már régóta a Tanács tagja, és...

Hari, miközben Lamurk kiselőadását hallgatta, azon tűnődött, egyáltalán mit keres ő ezen a helyen. Azt el kellett ismernie, hogy a császárral folytatott beszélgetésnek, esetleg vitának, megvan a maga semmi máshoz sem hasonlítható hangulata (magnöveli az ember adrenalinszintjét, hogy olyasvalakivel ül szemben, aki egyetlen legyintéssel képes egész világokat megsemmisíteni), mégis úgy érezte, semmi keresnivalója a palotában. Sem kedve, sem tehetsége nem volt ehhez a munkához. Persze az jó volt, amikor előadhatta az elméleteit- titokban minden professzor abban reménykedik, hogy a világnak szüksége van az ő gondolataira -, de ebben a sakkjátszmában a parasztok valódiak voltak. A Balga-tervezet feszültté tette, bár erkölcsileg nem talált benne semmi kivetnivalót.

Ebben a környezetben hajszálon függött az emberek élete. És nem csak mások élete. Harinak eszébe jutott, hogy ez a magabiztos, kedveskedő, vele szemközt ülő férfi, ez a Lamurk az, aki parancsot adott annak a tapasztombának az elhelyezésére, ami néhány órával korábban majdnem megölte őt.

3.

Ahogy belépett a lakásba, egyenesen a konyhába vonult. Beütötte a parancsokat az ételautomatába, a melegítőlaphoz lépett, és egy edényben olajat tett rá. Miközben az olaj forrósodott, Hari apróra vágott néhány hagymát és fokhagymagerezdet. Közben megérkezett a söre. Felnyitott egyet; pohárral nem

bajlódott.

- Valami történt- állapította meg Dors.
- Csodás beszélgetésben volt részem. Én Lamurkot bámultam, ő engem.
- Ettől még nem járnál ilyen felhúzott vállakkal.
- Hmm. A saját testtartásom árul el?

Hari beszámolt a feleségének a megghiúsult merényletről.

- Hallottad, mi történt a füstművésszel?- kérdezte Dors, miután kellőképpen kidühöngte magát.
- Akit a fogadáson láttunk? Az, aki megcsinálta a füstmásomat?
- Tegnap meghalt.
- Hogyan?
- Balesetnek tűnik.
- Kár... Tehetséges volt.

- Túl tehetséges. Emlékszel? Kifigurázta Lamurkot. Gügye bohócként mutatta be. Ez volt a fogadás csúcspontja.

Hari szaporán pislogott.

- Csak nem arra gondolsz, hogy..
- Logikus lenne. Mindkettőtökkel végezni akartak, mégpedig ugyanazon a napon.
- Szóval lehet, hogy Lamurk tette?
- Ó, drága Harim!- mondta Dors komoran. - Te mindenre csak feltételes módban tudsz gondolni?

A császárral való találkozás után a férfi végighallgatta a palota biztonsági főnökének szigorú hangvételő előadását. A védelmére kirendelt különítményesek számát megkettőzték, és a csapat a korábbinál több röpszernort kapott. Ó, igen, és a főbiztonsági fickó megkérte Seldon professzort, hogy lehetőleg ne járjon falak közelében... Az utolsó óvintézkedés hallatán Hari felnevetett, de a biztonsági pasason látszott, komolyan gondolta minden szavát.

A tudóst a falaknál és az esetleges merényleteknél jobban izgatta a rá váró feladat: hogyan fogja megakadályozni, hogy kiderüljön, Dors valójában micsoda?

Az ételautomata csengetett. Hari leült a sült hús és a hagymaköret elé, és falatozni kezdett. Kinyitotta a második sört. Egyik kezével az üveget, a másikkal a villát markolászva evett.

- Nehéz napod volt?- kérdezte Dors.

- Mindig jó az étvágyam, miután sikerül megúsznom a halált. Ez a mi családukban már amolyan hagyományféle.

- Értem.

- Cleon a megbeszélés végén a Főtanácsban bekövetkezett patthelyzetről be, szélt. Amíg ez meg nem oldódik, nem kerülhet sor a főminiszter megválasztására

- Tehát még nem ért véget a Lamurkkal vívott párbaj.
- Csak ő vív. Én megpróbálok kitérni előle.

- Soha többé nem hagylak magadra- jelentette M Dors eltökélten.

- Rendben. Tudnál kérni nekem valamit az ételautomatából? Valami meleget nehezet, olyasmit, ami tele van ártalmas dolgokkal.

Dors kiment a konyhába. Hari evett, sörözgetett, és közben semmire sem gondolt Dors egy sűrű barna szósszal leöntött húsdarabbal tért vissza. Hari úgy falt; fel, hogy meg sem kérdezte, mit eszik.

- Furcsa ember vagy te, professzor.

- Á, csak egy kicsit később jutnak el hozzám a dolgok, mint másokhoz...

- Megtanultad, hogyan tudod kizárni őket a gondolataidból. Megtanultad, hogyan lehet tudomást sem venni róluk addig, amíg el nem érkezik a megfelelő idd

Hari pislogva a sörébe kortyolt.

- Lehetséges. Ezen gondolkoznom kell.

- A legszívesebben azt eszed, amit a munkások. És elárulnád, hol tanultad ezt az érzelemelfojtási trükköt?

- Nem is tudom. De te biztosan.

- A Heliconon!

Hari eltűnődött.

- Aha. A munkásosztály... Apám bajba került, és sokszor nélkülöztünk. Az egyetlen jó dolog, ami gyerekkoromban történt velem, hogy nem kaptam agyhártyagyulladás. Egyébként úgysem tellett volna kórházra.

- Értem. Anyagi problémáitok voltak. Emlékszem, erről már beszéltél.

- Anyagi gondok, azután jöttek azok az emberek, akik erőszakkal akarták rávenni apámat a földje eladására. Nem volt hajlandó rá. Még többet dolgozott, még többet vetett, mint addig. Azt tette, amit jónak tartott. A körülmények gyakran ellene dolgoztak, de amikor padlóra került, rögtön felállt, és újra ringbe szállt. Ez egy ideig működött, mert értett a földműveléshez, de azután Jött egy nagyobb gazdasági válság, és ő mindenét elvesztette. - Hari beszéd közben tovább evett. Gyorsan beszélt, és nem tudta miért, de jó érzés volt feleleveníteni a múltat.

- Értem. Ezért vállalta el azt a veszélyes munkát...

- Amibe végül belehalt. Igen.

- Értem. Meg kellett birkóznod a problémákkal. Elfojtottad az érzéseidet, hogy ne nehezítsd anyád dolgát. Megtanultad, hogyan told félre, hogyan tartalékolod a reakciódat addig a pillanatig, míg mindent kiadhatsz magadból.

- Ha még egyszer kimondod: „értem”, soha többé nem engedem meg neked, hogy megless zuhanyozás közben!

Dors elmosolyodott, de arcát újra elsötétítette az aggodalom.

- Megfelelsz néhány jól körülhatárolt ismérvnek. Az erős férfiak közé tartozol. Azok közé, akik képesek uralkodni magukon, mert nagyon kevés dolgot eresztenek a lelkük közelébe. Nem látszanak rajtuk az érzelmek, és nem beszélnek túl sokat.

- Kivéve, ha a feleségükkel társalognak. - Hari befejezte az evést.

- Neked alig van időd csevegésre... Ezt az egyetemen már többen megjegyezték. Velem mégis őszintén társalogsz.

- Az egyetem más. Ott vigyázok a számra, megpróbálom elkerülni, hogy ostobaságokról fecserésszek.

- Nehéz lehet férfinak lenni.

- Nőnek lenni sem könnyű, bár a jelek szerint te remekül megtanultad, hogyan kell csinálni.

- Ezt inkább egyszerű házasársi dicséretnek veszem...

- Annak is szántam. Egyébként embernek lenni sem könnyű.

- Rájöttem... Te mindent a Heliconon tanultál meg?

- Igen. Többek között azt is, hogy csak a lényeggel kell foglalkozni.

- Gyűlöled a változásokat. A sírba visznek.

Hari ivott a söréből. Még mindig hideg volt, és kellőképpen buborékos.

- Erre így még nem gondoltam.

- Ezt az egészet miért nem mondtad el rögtön az elején?

- Mert akkor még én sem tudtam.

- Van egy mondás: ha elkötelezed magad egy nő mellett, a lehető legtöbbet adj át neki magadból. Bármit adok, legalább minden kettőnk között marad.

- Legalábbis a matematika szabályai szerint. - Dors a nyelvével egy kicsit előrébb tolta az alsó ajkát; mindig így csinált, amikor gondolkozott valamin. - Azt hiszem, te mindenáron meg akarod kímélni magad az élet pofonjaitól.

- És a változásoktól, igaz?

- Ha képes vagy megjósolni valamit, el is kerülheted.

- Lélekbúvár lettél?

- A legrosszabb tulajdonságaidról nem beszéltem, de a házi dolgozatomból ezeket sem fogom kihagyni.

- Az ilyen elemzésekben általában szerepel az „optimálisan szilárd tudat” kifejezés. Már vártam, hogy te is előjössz ezzel. - Hari megette a maradék ételt. Kezdte jól érezni magát.

- Az étel is az élet pozitív oldalát képviseli.

- Ezek szerint azért eszem, mert nem szeretem a negatív dolgokat?

- Gúnyolódsz?

- Nem, csak éppen megpróbálom megérteni az elképzelésedet. Az tetszett, amit a változásokról, bizonytalanságról mondtál. Ezek tényleg ártanak az embernek.

- Ahogy ártanak a hanyatlófélben lévő birodalmak is...

- Igen. - Hari megitta a sörét, és fontolóra vette, hogy felbont még egy üveggel. Végül mégsem tette; érezte, ez már eltompítaná az agyát. Valami más eszközt kellett találnia, ami megszabadítja a még mindig benne lappangó idegességtől.

- Jó étvágyad van. - Dors elmosolyodott.

- Az biztos! Rádásul a halál közelsége nem csak az étvágyat növeli meg az emberben...

- Hé! Te forgatsz valamit a fejedben!

Hari elvigyorodott.

- El sem tudod képzelni, mit, igaz?

4.

Amióta kevesebb ideje jutott rá, még jobban szerette a munkáját.

Hari mozdulatlanul ült az elsötétített irodában, és az orra előtt ködként lebegő egyenlet-hologramot bámulta. A birodalmi tudósok már több mint ezer éve ismerték a pszichohistória alapjait. Az ősidőkben a betűrágók meghatározták a huszonhat állékony és viszonylagosan állékony állapotú szociális rendszert. Számptalan olyan hanyatló, a barbarizmusba visszazuhant bolygó (a dühöngés szertartásait végrehajtó Rőfögők, a matriarchális viszonyok között élő Csajok meg a többi) létezett, amit tanulmányozni lehetett. Hari figyelmesen nézte az ismerős jeleket. A modelljén lassan végigpörögtek a galaktikus evolúció évszázadai. Némelyik társadalmi rendszer csak egészen rövid ideig létezett.

A levegőben az állékony zónákban talált elnevezések listája vibrált: Ős-szocializmus; Amazon Nomádok; Macho Klánok. Ezek voltak az emberiség szociológiájának „szilárd pontjai”, a szigetek a káosz tengerében.

Némelyik társadalom végigszenvedte a viszonylagos állékonyság korát, azután összeomlott. Erre a sorsra jutottak többek között a Teokraták, a Transzcendentalisták, a Macho Fudalisták. (Ez a legutóbbi irányzat ott jelent meg, ahol az emberek megmunkálták ugyan a fémeket, de főként mezőgazdasági tevékenységet végeztek. Majdnem minden esetben létrejött a hanyatlás útjára lépett, a lejtő egy bizonyos pontjára lejutott bolygókon.)

A birodalmi tudósok már régen megállapították, hogy a Birodalom a lehető legjobb szociális építmény az emberiség számára. A császárság valóban állékonynak bizonyult. Az üdvös birodalmi feudalizmus elfogadta, hogy az emberek nem egyenlők. A császárok saját dinasztiájuk vezető szerepének, a hatalomnak a megőrzésére törekedtek, és imádták a pompát. Uralkodásuk idején sok ember számára a történelem lényegét a velük kapcsolatos pletykák, híresztelések jelentették. Csak a nemesi származású vezetőkkel osztoztak a hatalomban. A társadalmi hierarchiában a nemesek alatt a merisztokraták helyezkedtek el. Ez a réteg még Cleon idejében is példa nélküli hűséget tanúsított a császár iránt- e nélkül a pompára rozsdaréteget vonó korrupció járványként terjedt volna szét a csillagok között.

Hari figyelmesen nézte a diagramot, a komplex, egymásba kapcsolódó, háromdimenziós felületeket, a társadalmi tér tájait. Lassan léptette előre az időt, így figyelemmel kísérhette a modellen végigcsapó magányos eseményhullámokat. Az idő múlásával párhuzamosan a modell alkotórészei megváltoztak, és kifejtették hatásukat közvetlen szomszédjaikra. A társadalom atomjaira nem voltak érvényesek a fizika törvényei; egyszerű algoritmus szerint működtek, és ezeken keresztül vizsgálva már nem is volt benne semmi rejtélyes.

Jó darabig minden rendben folyt, azután... jött a káosz.

Hari a „politika-síkot” figyelte, meg a hozzá kapcsolódó változók (hatalomkoncentráció, a koalíciók mérete, a konfliktus-skála stb.) tömegét figyelte. A modellben megjelentek az öngerjesztő visszacsatolások. Egy viszonylagosan stabil, de nem stagnáló korszakban kezdődött minden. A rendszer hamarosan kitermelt egy „változási elméletet”. A változás veszélyeztette a stabilitást; a stabilitás koalíciókat hozott létre a változások ellen. Frakciók születtek, s nem sokkal később szétmállottak. A koalíciók főként vallási, politikai, gazdasági, technikai vagy katonai szervezetek voltak. A rendszer belesodródott a káoszba: időnként sikerült kialakítania egy újabb stabilitást; egyszer fejlődött, máskor hanyatlott.

Az emberek által a világról és a valóságról kialakított ideál különbségei miatt a rendszerben nyomás jött létre. A túlságosan nagy különbségek a friss erőket változtatásra ösztönözték. Az erők gyakran öntudatlannak tűntek; az emberek tudták, hogy valami nincs rendjén, de képtelenek voltak megállapítani elégedetlenségük okát.

Ennyit a „racionálisan működő” modellekről, gondolta Hari.

A nagy felfordulás közepette volt valami, ami állandónak látszott. Mindenki azt gondolta, hogy a Birodalom egyszerű. (Persze nem a nép volt „egyszerű”, nem a különböző távoli világokból érkező kultúráktól szédülő lakosság. A kereskedelem és a kommunikáció eszközei által rájuk zúdított újdonságok bizonytalanná tették az embereket. Éppen ez volt a káoszt tápláló egyik forrás.) Nem azért volt egyszerű, mert a társadalomtudósok szerint a Birodalom alapjában és felépítményében bekövetkező átalakulások kiszámíthatóak voltak. Nem azért, mert a konvencionális módon gondolkodó bölcsek azt állították, hogy a nemkívánatos változásokat könnyűszerrel fel lehet ismerni és ki lehet szűrni. A Birodalom azért volt egyszerű, mert volt egy központi döntéshozás. Vagy legalábbis a legtöbben ezt gondolták. Általános volt „a császár tudja a legjobban” felfogás.

A valóságban azonban a Birodalom egy megkövesedett, rendezett hierarchikus rendszer, melynek legalján a galaxis zónái helyezkednek el. Némelyik átmérője csupán tíz-tizenkét fényév, de akadnak pár száz fényév szélességűek is. Fölöttük a néhány száz szomszédos zónát egységbe tömörítő Fürtök álltak. Ezek az egymásba kapcsolódó csoportosulások alkották azután a galaxis rendszerét. És most ez az egész miskulancia lefelé csúszott a lejtőn.

A bonyolult diagramon szikrák izzottak fel egy-egy másodpercre. Ezek meg mik lehetnek? Hari ráközelített a szikrákra. A káosz zónái volt, azok a területek, ahol lehetetlen lett volna bármit megjósolni. Hari úgy érezte, talán ezek a piciny vulkánok elárulják, miért hanyatlak a Birodalom.

A lelke mélyén érezte, hogy a kiszámíthatatlanság éppúgy rossz az emberiségnek, mint az elméletének, ám ez elől nem lehetett kitérni.

Ez az a titok, amit a császár meg a többiek soha nem tudhatnak meg. Hari tisztában volt vele, amíg nem lesz képes uralni a káoszt, vagy legalább belelesni, addig a pszichohistoria a laikus számára nem egyből kóklerségnél.

Úgy döntött, megvizsgál egy esetet. Talán ezután tisztábban lát majd. Kiválasztotta a Sarkot, azt a bolygót, ahol megtalálták és kifejlesztették Voltaire és Johanna szimjeit. A világ az Új-reneszánsz Bölcsőjének nevezte magát. A rendelkezésre álló értékek alapján a Sark lakói okos, kreatív emberek.

Hari képtelen volt elnyomni egy ásitást. Rendben. A Sark most pozitív. Virágzó gazdaság. A stílusok és a divat egyik fellegvára. Ám a jellemzői miatt mégis a káoszvilágok közé tartozott. A modell szerint jó darabig felfelé emelkedett, fittyet hányva arra a lassító mechanizmusra, ami nagyjából azonos szinten tartotta a Birodalom bolygóinak többségét.

Azután... A társadalmi szerkezet felbomlott. A bolygó visszasüllyedt a fejlődés előtti állapotába (Hari az adatokból tudta, az a Sark esetében az anarcho-industrializmus volt). A hanyatlást nem hadiflották idézték elő- a császár a látszat ellenére nem hívta segítségül az erőszakot az uralkodáshoz. A káoszvilágokat a társadalmi evolúció sodorta romlásba, és végül pusztulásba. Az ilyen események utórezgéseit az egész galaxis megérezte.

Az utóbbi időben valahogy megszaporodtak a káoszvilágok, gondolta Hari. A Birodalom szemmel láthatóan hanyatlott. A termelékenységi mutatók alacsonyak, csökken a társadalmi síkok koherenciája.

Miért?

Hari felállt, és elindult az edzőterem felé. Az agy már eleget mozgott; itt az ideje, hogy a test kiizzadja magából az elme frusztrációját.

5.

Nem akart elmenni a Nagy Birodalmi Egyetemek Konferenciájára, de az egyik császári protokollal megsúgta neki, a főminiszter-jelöltnek vannak bizonyos kötelességei.

Hari nem tehetett mást, Dors kíséretében kötelességtudóan megjelent a gigantikus Birodalmi Fesztiválpalotában. Különítményesei diszkrét, üzletemberes ruhát viseltek, amit a középszintű merisztokratáknak kijáró foDors gallérral egészítettek ki.

- Remekül beleolvadnak a tömegbe, nem?- Dors a kérdést viccnek szánta.

Hari, ahogy jobban körülnézett, észrevette, hogy a vendégek első pillantásra rájönnek álruhás különítményesei valódi rendeltetésére. Egy kicsit kedvetlenül vette tudomásul, hogy ő tényleg merisztokratáknak hitte volna őket.

Beléptek egy magas, dupla boltíves folyosóra. Kétoldalt régi szobrok sorakoztak. Hari figyelmesen

elolvasta az egyik alatt világitó feliratot, ami arra buzdította a közönséget, hogy nyalja meg a szobrokat. Biológiai kockázatra természetesen nem kellett gondolni. Hari úgy gondolta, kipróbálja a dolgot. Furcsa íz maradt a nyelvén, ami leginkább az olajban sült almáéra emlékeztetett.

- Mi az első napirendi pont?- kérdezte Hari a protokollósát.

- Az akadémiai potentát audienciája- felelte a nő. - Egyedül kell mennie- tette hozzá jelentőségteljesen.

Dors természetesen ellenkezett, Hari pedig megpróbált valami kompromisszumot találni. Megállapodtak, hogy Dors az ajtóban marad.

- Felszolgáltatok önnek némi harapnivalót- mondta félénken a protokollós nő.

- Árulja el- villantott rá Dors egy jeges mosolyt -, miért ilyen fontos ez az audienca?

A protokollós lenéző pillantást vetett Dorsra.

- A potentátnak nagy hatalma van a Főtanácson belül.

- Szerzek magamnak néhány szavazatot- mondta Hari nyugtatóan.

- Egy kis udvarias csevegés, ennyi lesz az egész- biztosította a protokollós.

- Persze, persze, csak... Hogy is mondják ezt illedelmesen? Meg kell puszintanom az illető úr... vagy hölgy hátsóját. Ennyi az egész.

Dors elmosolyodott.

- Ajánlom, hogy ne nő legyen az illető!

- Döbbenetes, hogy az ilyen udvarias csevegések milyen szoros kapcsolatban vannak a szexszel!

A protokollós zavartan köhintett, majd átvezette Harit néhány energiafüggönyön. A férfi haján szikrák pattogtak. A jelek szerint a potentát is gondoskodott a személyes biztonságáról.

Amikor végre megállhatott, Hari azon kapta magát, hogy egy tekintélyes korú, mesterséges szépségű hölgy társaságában van. Ah, gondolta, szóval ezért köhögött úgy a protokollósom!

- Kedves öntől, hogy idefáradt. - A nő mozdulatlanul állt. Egyik, csuklóban lazán behajlított kezét előrenyújtotta. Mögötte egy mesterséges vízesés csobogott, vízkeretet vonva teste köré.

Hari úgy érezte magát, mintha egy múzeumi életképet nézegetne. Fogalma sem volt róla, megcsókolja, vagy csak megfogja a hölgy kezét. Végül megfogta és megrázta- a nő tekintete elárulta, rosszul döntött.

A hölgy vastag sminket viselt. Ahogy előredőlvé megszólalt, sejteni lehetett, savószerű szemével sok olyasmit meglát, amit a közönséges emberek nem. Valamikor egészen eredeti gondolatokkal rendelkező filozófus volt, most a spirálkarok valamennyi merisztokratája őt tekintette úrnőjének.

Mielőtt leültek, a hölgy oldalra intett.

- Ó, lenne szíves ezt a falat köddé változtatni?

Hari megnyomta a megfelelő kapcsolót. A vízesés azonnal eltűnt; helyén sűrűn gomolygó köd jelent meg.

- Valahogy mindig elromlik a program, és a szerkezet nem korigálja magát - magyarázta a nő.

Így akarja kialakítani a hierarchiánkat, gondolta Hari. Elvégeztet velem egy apró feladatot, hogy jelezze, itt ő parancsol. Vagy talán azt akarja érzékeltetni, hogy nő, aki rá van utalva egy férfi segítségére? Esetleg nehezen mozog, és ráunt a vízesésére? Vagy az is lehet, hogy... én analizálok túl mindent?

- Figyelemreméltó dolgokat hallottam a munkájáról- jegyezte meg a nő. A hangjából érezni lehetett, szeretne kiemelkedni a tekintélyes úrnő szerepköréből, és könnyedebb társalgásra vágyik.

Hari elmormogott valami udvariasságot. Egy gépagyú serkentőt hozott. Hari megitta, de az anyag nem volt teljes egészében folyadék: selymes felhőpamacsként lebegett le a torkán.

- Elég gyakorlatiasnak tartja magát ahhoz, hogy miniszter legyen?

- Semmi sem gyakorlatiasabb és hasznosabb, mint egy jól megfogalmazott elmélet.

- Így beszél egy valódi matematikus. Valamennyi merisztokrata nevében remélem, valóban megfelelő a feladatra.

Hari arra gondolt, talán meg kellene mondania, hogy egyetlen porcikája sem kívánja a miniszterséget, de valami azt súgta neki, inkább hallgasson. A nő is remekül értett a hatalmi játszmákhoz, és- Hari hallomásból tudta- régebben elég bosszúálló volt.

A nő Hadra mosolygott.

- Úgy tudom, egészen elbűvölte a császárt az elméletével.

- Pedig pillanatnyilag nem lehet valódi elméletnek nevezni.

- Valami összegzésféle?

- Az áttöréseket a zsenik végzik, az összegzéseket a megszállottak.
- Gondolom tudja, ezek mennyire nevetséges ambíciók?- A savósínű szemben acélfény villant.
- Ööö... Még nem gondoltam végig, asszonyom.
- A tudomány önhatalmú szerkezet. Egyfolytában azt szajkózza, hogy a haladás mindig lehetséges, és persze kívánatos.
- Igazán?- Halnak időközben sikerült az arcára erőltetnie egy udvarias mosolyt, és most a világ összes kincséért sem vált volna meg ettől.
- Az ilyen elképzelésekből csak elnyomó társadalmi rendek emelkedhetnek ki. A tudomány úgynevezett objektivitása elrejtja azt a tényt, hogy az egész valójában csak egy a „nyelvi játékok” között. A tudomány az egymással versengő vélemények egén ücsörgő önhatalmú konfigurációk egyike.
- Értem. - Hari számára egyre nehezebbé vált a mosolygás. Úgy érezte, bármelyik pillanatban megrepedhet az arca.
- Ahhoz, hogy az úgynevezett tudományos „igazságokat” a többi építmény fölé emeljük, először gyarmatosítani kell az intellektuális világot.
- Hmm. - Hari érezte, már nem bírja sokáig. - Tehát, ha jól értem, ön azt állítja, meg kell ismerni a tanulmányozás legjobb módszerét, mielőtt tudnánk, mire kell majd alkalmaznunk?
- A társadalomelmélet és a lingvisztikai analízis dönt el mindent, mivel minden „igazságnak” korlátozott történelmi és kulturális érvényessége van. Ebből következik, hogy az összes létező társadalom pszichohistóriája meglehetősen... abszurd.
Tehát már hozzá is eljutott a kifejezés, gondolta Hari. Hamar terjednek a hírek.
- Talán ön nem szánt elég időt a valóság tanulmányozására...
- Kedves megfogalmazás, professzor, de a „valóság”, mint kategória, szintén egy társadalmi építmény.
- A tudomány természetesen társadalmi folyamat. De a tudományos elméletek nem csak a társadalmat tükrözik vissza!
- Milyen bájos, hogy még ezt gondolja!- A bágyadt mosoly nem rejtette el a savósínű szemek jeges villogását.
- Az elméletek nem az éppen érvényes divat szüleménye!.
- Professzor, tudnia kell, az elméletek nem egyebek, mint érdekes beszédtemák. Hari ügyelt rá, hogy hangja udvarias és halk maradjon.
- A hegyászok megvitatják, elméleteket készítenek arról, melyik a legjobb út a csúcs felé...
- A véleményükre hatást gyakorolnak a tapasztalataik és a társadalmi struktúrák. - ...de ha egyszer feljutnak, mind tudni fogják, melyik volt a jó. Senki sem fogja azt mondani, hogy „felépítették” a hegyet!
A nő összepréselte az ajkait, és felhajtott még egy ködfehér serkentőt.
- Hmm. Elementáris realizmus. De a „tényei” teóriákat foglalnak magukba. Látásmódokat.
- Nem tehetek róla, észreveszem, hogy az antropológusok, a szociológusok... az egész banda felsőbbrendűnek érzi magát, amikor tagadja a kemény tudományágak felfedezéseinek objektív realitását.
- Vannak olyan alapvető igazságok, amik függetlenek az emberektől, a nyelvektől és a kultúráktól, amelyek létrehozzák őket.
- Ezek szerint ön nem hisz az objektív realitásban?
- Mi az az objektum, ami nem reális?
Hari nevetett.
- Szójáték... Ezek szerint a nyelvi szerkezetek határozzák meg a látásmódunkat?
- Hát nem nyilvánvaló? Ebben a galaxisban számtalan kultúra létezik, és mindegyik másképpen látja azt a galaxist, amiben számtalan kultúra létezik, és...
- Másképpen látják a galaxist, de engedelmeskednek a törvényeknek. Több kísérlet kimutatta, hogy a gondolat és az érzékelés a nyelvtől függetlenül létezik.
- Miféle törvényekre gondolt?
- A társadalmi mozgások törvényeire. A társadalomtörténet egyik teóriája...
- Ön a lehetetlenre vállalkozik. Ha főminiszter akar lenni, ha élvezni kívánja a professzorok és a merisztokraták támogatását, magáévá kell tennie világszemléletünket.
Hari a legszívesebben azonnal visszavágott volna: Majd rádöbbszentsz, de a végén mégis csak ennyit mondott:

- Majd meglátjuk...

- Nem olyanak látjuk a dolgokat, amelyenek- mondta a bölcs asszony -, hanem olyanak, amelyenek mi magunk vagyunk.

Hari szomorúan megállapította, hogy a Birodalomhoz hasonlóan a tanult emberek világában is megindult a belső rothadás.

6.

A potentát szertartásos szavakkal vezette ki a helyiségből Harit, aki természetesen felfogta a beszélgetés lényegét: a merisztokrácia hajlandó lenne támogatni őt a főminiszteri székért folyó harcban, feltéve, hogy elfogadja a köreikben érvényes elveket, vagy legalábbis hirdeti azokat.

Kiléptek a folyosóra. Dors még mindig a bejárat mellett állt. Hari, Dors, a potentát és a szokásos díszkíséret levonult a hatalmas rotundába. A kerek terem falait a különböző tudományos iskolák felségjelei, címerei és zászlói díszítették. A jelképek alatt sokezres tömeg hullámzott; a bölcsek beszélgettek, jelentéseket olvastak, előadóként vagy közönségként szónoklatokra készülődtek, és természetesen a maguk finom módján apró csatákat vívtak egymással.

- Szerinted túl fogjuk élni?- kérdezte Hari sűgva.

- Majd vigyázok rád!- Dors erősen megszorította a férfi kezét.

Hari rádöbrent, felesége szó szerint értette a kérdést.

A potentát itt már nem ingyenként ízlelgette a serkentőket, hanem úgy nyalta be egyiket a másik után, mintha ezekkel akarna jóllakni. Harit és Dorst a bölcsek egyik csoportjától a másikig vezette. Időnként eszébe jutott, hogy a mellette lépdelő matematikus tulajdonképpen a vendége- ilyenkor úgy tett mintha nagyra becsülné Harit, és nem csak az óriási sakkjátszma egyik bábuját látná benne. Sajnos az ő fogalmai szerint az érdeklődés azonos volt a másik magánéletében való turkálással. Dors természetesen ellenállt a faggatásnak, a kérdésekre legfeljebb egy-egy mosollyal vagy fejrázással felelt. Hari viszont, amikor a potentát megkérdezte tőle, hol tartózkodik a legszívesebben, nem tudta megállni, hogy ne így feleljen:

- Én a legszívesebben önmegtartózkodom- mondta halkan.

A protokollal alig kapott levegőt a döbbenettől, de Hari tréfája elsikkadt a zsvajban.

A matematikus bosszantónak találta a professzorokat. Céltalan iróniával beszéltek minderről; felvont szemöldökkel, affektálva magyaráztak, és hanghordozásukból kitűnt, magasabb rendűnek tartják magukat mindennél, amit témájukul választottak. Harit irtózatosan felhergelték törhegyes humorukkal és életunt paradoxonjaikkal. Tudta ő jól, hogy a legádázabb viták olyan ügyekben folynak, ahol egyik álláspontot sem lehet bizonyítékokkal alátámasztani, de mégis úgy érezte, ha valaki professzor lett, elvárható tőle a minimális jó modor.

A fizika és a kozmológia alapjait már az ősidőkben kidolgozták. A birodalmi tudománytörténettel foglalkozók mind azon ügyködtek, hogy előkaparják a régi elméletek részleteit, megtalálják a legideálisabb felhasználási területüket. Az emberi faj egy folyamatosan táguló, lassuló kozmosz csapdájában élt, és arra ítéltetett, hogy végignézze a csillagok kihunyását. A jövő felé vezető útnak is az univerzumban uralkodó törvények szabtak irányt. Az ember nem tehetett semmit a sorsa ellen, legfeljebb- ha akarta- megérthette az okait. Megnyílt a legnagyobb intellektuális rezervátum. A modern tudósok sokkal inkább hasonlítottak a telepésekre, a bámészködő turistákra, mint a valódi felfedezőkre.

A merisztokraták közül csak kevésnek volt gyermeke; valami furcsa sterilitás lengte körül őket. Hari eltűnődött, létezik-e középút az itt terjengő hűvös, meddő merevség, és a káoszvilágokon megjelent „reneszánsz” nyüzsgő káosza között. Talán az emberi természet alapjait is jobban meg kellene ismernie...

A protokollal levezette Harit és Dorst egy spirális légrampán. Az elektrosztatikus részecskék megfogták, és egyre lejjebb eresztették testüket a függőleges járatban. Hari lenézett, és elszörnyedt. A lábuk alatt médiások hada tolongott. Megremegett. Dors megszorította a kezét.

- Muszáj beszélned velük?- kérdezte a nő.

Hari felsóhajtott.

- Ha nem törődöm velük, akkor azt fogják jelenteni.

- Majd Lamurk elszórakoztatja őket!

- Nem. - Hari szeme résnnyire szűkült. - Ha egyszer már belekeveredtem ebbe az egészbe, nyeresre játszom.

- Döntöttél, igaz?- kérdezte Dors döbbenten.
- Hogy megpróbálom-e? Igen.
- Miért? Mi történt?
- Az a nő... a potentát... Ő, meg a hozzá hasonlók úgy tartják, a világ nem más, mint egy véleményhalmoz.

- És mi köze van ennek Lamurkhoz?
- Ezt nem tudom megmagyarázni. Talán az, hogy ők mindannyian a hanyatlás részei.
Dors figyelmesen a férfi arcára nézett.

- Sohasem foglak igazán megérteni.
- Nem baj. Úgy unalmas lennék, nem?

A médiások közeledtek, a háromdimenziós felvevők fegyverként meredtek Hariék felé.

- Minden interjú úgy kezdődik, mint egy csábítás- súgta Hari -, és úgy fejeződik be, mint egy árulás. -
Leérték a járat aljába.

- Seldon professzor, önt mint matematikust, a főminiszteri cím várományosát, heliconit ismeri a közvélemény. Ön...

- Csak akkor jöttem rá, hogy heliconi vagyok, amikor a Trantorra érkeztem.
- A matematikusi karrierje...
- Csak akkor jöttem rá, hogy matematikusként gondolkodom, amikor találkoztam a politikusokkal.
- Nos, akkor mint politikus...
- Ettől még heliconi maradok.

Néhányan felnevettek.

- Ön kedveli a tradíciókat, igaz?

- Ha működőképesek.

- Nem szabad nyitva lenni régi ideák felé- mondta egy magas, vékony nő, aki a Fornax-zónából érkezett.

- Biráalom jövője sok ember határozni meg, nem sok törvény. Egyetért?

A Racionalisták által használt leegyszerűsített, személyes névmásoktól, névelőktől, ragoktól és bonyolult mondatszerkezetektől mentes galaktikus nyelvet beszélt. A kiejtése is furcsa volt, de Hari elég jól megértette, bár ő mindig jobban szerette a gazdag és kifejező klasszikus nyelvjárást. Elégedetten tapasztalta, hogy többen hangos tiltakozással reagáltak a nő véleményét kifejező, nyakatekert kérdésére. A lármázó tömegben végignézve újra rádöbbsent, milyen sok különböző kultúrájú csoport egyesül még mindig a klasszikus galaktikus nyelv zászlaja alatt.

A nyelv alapszabályait a Birodalom létrejöttkor határozták meg, és ezek a szabályok az évezredek múltával semmit sem változtak. Hari már korábban beillesztett az egyenletébe egy kisebb képletet, melynek változói lehetővé tették a lingvisztika állóvizébe kövekként becsapódó, hullámokat kavarázó új kifejezések hatásának vizsgálatát. A galaktikus nyelv elég rugalmas volt ahhoz, hogy a sokak által Rats-oknak, vagyis Patkányoknak nevezett Racionalisták egyszerűsítései, vagy akár a szójátékok is beleférjenek az ősrégi szabályok alkotta keretbe.

Hari megpróbálta mindezt elmagyarázni a fornaxi riporternek, ám a nő letorkolta:

- Nem támogatni sok furcsaság! Támogatni sok szabály. Sok régi mód megbukni. Mint matematikus, Seldon fog lenni...

- Hallgasson végig!- kiáltott Hari bosszúsan. - Még a zárt axiomatikus rendszerekben sem lehet minden kérdést előre megválaszolni. Szerintem magának fogalma sem lehet arról, mit fogok tenni főminiszterként.

- Seldon gondolni, Tanács elfogadni magyarázat?- kérdezte a nő.

- A magyarázat dicsősége az, ha mindazok elfogadják, akik nem találták meg a választ a kérdésre- vágott vissza Hari. Legnagyobb meglepetésére többen tapsolni kezdtek.

- Az ön történelemelmélete tagadja, hogy Istennek hatalmában áll beleavatkozni az emberek ügyeibe!- kiáltott egy vékony férfi. A termete alapján valamelyik alacsony gravitációjú bolygóról érkezett. - Erről mi a véleménye?

Hari már-már rábólított az állításra (az igazat megvallva nem találta túl fontosnak a kérdést), amikor Dors hirtelen elé lépett.

- Erre a kérdésre hadd válaszoljak az egyik kutatásom ismertetésével - mondta mosolyogva. - Ráakadtam egy körülbelül ezer évvel ezelőtt élt történész munkájára. Az imák hatalmát vizsgálta.

Hari szája tátva maradt a csodálkozástól.

- Hogyan állíthatja valaki, hogy tudományos módszerekkel... - kezdte a cingár férfi.

- Az illető rájött, hogy az emberek mindig a leghíresebb, legmagasabb rangú társaikért imádkoztak a legtöbbet.

- A császárokért?- kérdezte a férfi hitetlenkedve.

- Pontosan. Meg persze a császári család tagjaiért. Az illető történész analizálta ezen előkelőségek halálózási mutatóit.

Hari erről még sohasem hallott, de a benne lakozó örök kételkedő részleteket követelt.

- Úgy, hogy figyelembe vette az átlagosnál jóval magasabb szintű egészségügyi ellátást, a hétköznapi balesetek bekövetkeztének minimális valószínűségét? Dors elmosolyodott.

- Természetesen. Plusz a merényletek kockázati értékét.

A fickónak fogalma sem volt róla, Dors hova akar kilyukadni, de felülkerekedett benne a kíváncsiság.

- És?

- Rájött- folytatta Dors -, hogy a császárok korábban haltak meg, mint azok, akikért senki sem imádkozott.

A sovány riporter döbbenten, dühösen nézett Dorsra. Hari is a felesége felé fordult.

- És mire jött rá az imák hatásával kapcsolatban?- kérdezte.

- Nem bizonyosodott be egyértelműen, hogy az imának bármilyen káros hatása lett volna.

A médiások szórakoztatónak találták a történetet, ami tulajdonképpen nem adott választ a feltett kérdésre. Hari úgy érezte, egyelőre elég volt az interjúkból.

- Köszönjük- mondta. Dorsszal együtt behúzódtak a különítményesek fala mögé. Visszaemelkedtek a kerek csarnokba, a tudósok tömegébe. Cleon korábban arra buzdította Harit, érintkezzen sokat ezekkel az emberekkel, mert ők, a merisztokraták lehetnek legfőbb támogatói. Elvben egyetértett ezzel az elgondolással, ám most mégis kelletlenül lépett közéjük.

Az első harminc perc után rájött, hogy minden a stílusán múlik. A falusias Heliconon már korán megtanulta, a jó modor, a civilizált viselkedés sokat számít. A ragyogó elméjű professzorok, akadémikusok között sok olyannal találkozott, akik nevetlennek tűntek. Csak később jött rá, hogy ezek az emberek más értékrend szerint élnek, mint az átlag: az ő világukban az ész sokkal többet számított, mint a jó modor. Hangjuk arrogáns volt, túlzottan magabiztos, és amikor véleményt alkottak valamiről, időnként még arra sem pazaroltak energiát, hogy megőrizték a modorosság látszatát. Harinak, amikor velük beszélt, mindig emlékeztetnie kellett magát, hogy így kezdje mondókáját:

- Minden tisztelem az előttem szólóé, de...

Az, hogy komolyan is gondolja, amit mond, külön erőfeszítést igényelt.

Aztán persze ott voltak a társalgás nem verbális elemei. Bizonyos körökben a testbeszéd létfontosságú, elsajátítandó tudománynak számított. Külön, gondosan megtervezett pózok voltak a bizalom, a türelmetlenség, az alázat négy különböző árnyalata, a fenyegetés, a tisztelet, a szerénység és a többi érzelm kifejezésére. Ezeket a testkódokat tudat alatt mindenki értelmezte; mindegyik kiváltotta a kívánt neurológiai állapotot úgy az alkalmazójánál, mint a hallgatóságnál. A testbeszéd elemei már az ősidőktől fogva megtalálhatók voltak a táncban, a politikában, a harcművészetekben. Ha valaki megfelelően értett az alkalmazásához, rengeteg információt közölhetett a segítségével. (A hozzá nem értők dolgát egy, a nyelv szavait értelmező szótárhoz hasonló gesztustár segítette.)

Az egyik galaxisszerte ismert filozófus ragyogó mosolyt villantott Harira. Testtartása elképesztő önbizalomról árulkodott.

- Professzor, remélem nem gondolja komolyan azt az állítását, hogy képes lesz átplántálni a matematikát a történelembe? Az emberek azzá lesznek, amivé válni akarnak. Nincs az az egyenlet, amivel le lehetne beszélni őket erről!

- Én csak a történelem leírásának módját keresem. Ennyi az egész.

- Tehát nem történelmi alaptézist kíván megfogalmazni?

Kerüld a nyílt tagadást!, figyelmeztette magát Hari.

- Ha majd képes leszek leírni az emberi természet egy kicsiny darabkáját, tudni fogom, hogy jó úton haladok.

- Ah, az emberi természet! Aligha létezik ilyesmi- mondta a férfi mély meggyőződéssel. (Felsőtestét

elfordította, karjait függén maga elé kapta.)

- Pedig létezik!- vágott vissza Hari.

Sajnálkozó mosoly, lusta vállrándítás:

- Miért létezne?

- Faji örökségünk révén a különböző társadalmakban, a világok millióin élő emberek ugyanabba a halmazba tartoznak. Közös jellemzőik összességét akár „emberi természetnek” is nevezhetjük.

- Nem hiszem, hogy túl sok olyan tény létezik, ami általánosságban jellemzi az embereket.

- Szülő-gyermek kapcsolat. A nemek közötti munkamegosztás...

- Nos, ezeket az állatoknál is megtalálhatjuk. Szerintem...

- A vérfertőzés elkerülése. Altruizmus, amit humanitáriusságnak is nevezünk. Ezek csak nálunk találhatók meg.

- Nos, ezek az azonos fajhoz tartozó élőlények esetében mindig...

- Vessünk egy pillantást a negatív oldalunkra is! Az idegenektől való félelem. Törzsi rendszer... Erre jó példa a Trantor nyolcszáz szektora! A legkisebb csoportokon belül is meglévő hierarchia. Ez a császári udvartól kezdve a hétvégi tekecsapatokig minden emberi közösségben létezik.

- Nem használhat ilyen groteszk hasonlatokat! Nem primitivizálhatja a kérdést!

- De igen. Megtehetem. De nézzük tovább: a hímdominancia általában, de főként a források megritkulása esetén mindig területi agressziót eredményezett.

- Ezek mind apró jellemzők!

- Pedig éppen ezek kapcsolnak össze minket. A fejlett Trantor polgárai, és mondjuk az arcadiai földművesek ismerik egymás reakcióit, egymás életét, mégpedig azon egyszerű oknál fogva, hogy a gének, amelyek emberré teszik őket, azonos forrásból származnak.

Véleménye nem talált kedvező fogadtatásra. Az arcok ráncba szaladtak, az ajkak helytelenítően lebiggyedtek. Hari érezte, túllőtt a célon, és ami még rosszabb: kis híján lerántotta a leplet a pszichohistóriáról.

Mégis nehéznek találta az őszintétlen beszédet. Az ő szemében a humán és a társadalmi tudományok csupán a matematikai és a biológia specializálódott ágazatai voltak. A történelmet, a földrajzot, az irodalmat csupán szimptomáknak tartotta. Az antropológia és a szociológia együttesen a faj szociobiológiájává vált. Mégsem volt képes ráérezni, hogy ezt hogyan építse be az egyenletekbe.

Hirtelen rádöbbsent, csak azért kezdett szónokolni, mert így akart véget vetni a frusztrációnak, amit az váltott ki, hogy nem tudta összerakni a felkínálkozó részleteket. Sajnos ez sem volt mentség a hülyeségre. Kinyitotta a száját, hogy helyre tegye a dolgot, de...

Meglátta a balról közeledő, ideges férfit. Eltorzult száj, fehéren villogó szem. Kinyújtott kéz- előrelendül, döf. Az ujjak egy vékony, krómozott csövet szorongatnak. A cső hegyén pici lyuk, sötét pötty, ami a szeme láttára tágulni, nőni kezdett, és a végén már olyan hatalmas lett, mint a galaxis középpontjában ólálkodó, mindent felfaló szörny pofája...

Dors gyakorlott mozdulattal csapott le a pasasra. A kart feltolta, lesújtott a nyakra, és a gyomorba öklözött. Kicsavarta a kart, oldalt fordította a testet. Bal lábával kisöpörte a lábakat, jobb kezével lefelé nyomta a fejet...

Mindketten a padlóra zuhantak. Dors volt felül. A fegyver messzire csúszott az összegyűlték lábai között. A tömeg pánikba esve hátrébb hőkölt.

A különítményesek körbefogták védencüket. Hari semmit sem látott. Dors nevét kiáltotta. Mindenfelől sikolyokat, ordítózást hallott. Egyre nőtt a kavargás. Azután...

A különítményesek eltűntek Hari mellől. A merénylő feltápáskodott. Dors már előtte állt; reszkető kézzel markolta a pisztolyt. Támadója nagy nehezen kiegyenesedett.

- Hangrögzítő- mondta Dors leverten.

- Micsoda?!- Hari alig hallotta a hangját az irtózatos lármában. A „merénylő” bal karja természetellenes szögben állt. Valószínűleg eltört.

- Én... egyetértettem önnel... minden szavával- krákgotta holtápadt arccal. - Őszintén mondom.

7.

Hari apja a botrányok legtöbbszörét „nevetséges perpatvarnak” nevezte.

- Sok hűhó, semmiért- mondogatta megvetően, amikor egy ügy kapcsán valaki elefántot csinált a hangyából.

A Nagy Birodalmi Egyetemek Konferenciáján történt incidens óriási perpatvarrá változott. A 3D kamerák minden részletet rögzítettek; a felvétel, ami a Professzor felesége lecsapja a rajongót címet kapta, minden egyes lejátszása után magasabbra lobbantak a botrány lángjai.

Cleon felhívta Harit, és aprólékosan elmagyarázta, milyen terhet jelenthetnek a magas rangú tisztségviselők számára a feleségek.

- Attól tartok, ez az eset hatással lesz a megválasztására- mondta. - Azt hiszem, személyesen kell rendbe hoznom a dolgot.

Hari erről a hívásról nem beszélt Dorsnak. Pontosan tudta, Cleon mire célzott. A birodalmi tisztségviselők körében mindennapos gyakorlatnak számított, hogy elváltak házastársaiktól. „Összeegyeztethetetlennek” tartották a munkájukat és a házasságot. Valójában arról volt szó, hogy alkalmatlanná váltak az ilyen kapcsolatra: a hatalom birtoklása, a még több hatalom iránti vágy kiirtott belőlük minden más érzést. Még a szerelmet is.

Harit felbosszantotta a császárral folytatott beszélgetés. Amikor hazament, Dors a konyhában dolgozott. A férfi arra számított, felesége tárt karokkal fogadja majd. Dors felnyitott karokkal fogadta.

Könyéktől csuklóig lehúzott bőre olyan petyhüdtlen csüngött, mint egy üres kesztyű. Egy parányi szerszámmal a mesterséges ideghálókkel körbefont ereket piszkálgatta. A bonyolult elektronikus szerkezetekkel teli alkar nedvesen, vörösen csillogott. Dors a csuklóját javítgatta; a vékonyka, sárga huzalokon nem látszott, hogy háromszor akkora terhelést bírnak el, mint az emberi inak.

- Az a pasas sebesített meg?- kérdezte Hari.

- Nem, én tehetek róla.

- Rándulás?

Dors elmosolyodott, de nyoma sem volt rajta a vidámságnak.

- Az én végtagjaim nem rándulnak meg. Nem hajlik a csuklóm. Kicsérélem.

- Az ilyen munkáknál a szakértelem a legfontosabb!

Dors kérdően Harira nézett, aki úgy döntött, inkább mégsem csinál viccet a helyzetből. Általában eszébe sem jutott, hogy a felesége, a szerelme, robot, vagyis pontosabban: technikai alapokra épült ember-robot szintézis, humaniform.

Az ősrégi pozitronikus robot, R. Daneel Olivaw révén ismerte meg Dorsot. Olivaw volt az, aki megmentette Hari életét, amikor nem sokkal azután, hogy életében először a Trantorra érkezett, máris belekeveredett a politikai erők csatározásába. Dors először testőrként lépett fel Hari mellett. A férfi már kezdettől fogva tudta, hogy a nő nem ember, de ez nem akadályozta meg abban, hogy belészeressen. Testközeli példán látta, hogy az intelligencia, a jellem, a báj, a szexualitás nem az emberek privilégiumai.

Hari, hogy múlassa az időt, készített Dorsnak egy italt. Már hozzászólt a látványhoz, és ahhoz, hogy a felesége időnként megjavítja magát. Általában nem a legsterilebb körülmények között végezte a munkát. Hari eleinte aggódott emiatt, ám Dors elmagyarázta neki, hogy a humaniform robotok több olyan fertőtlenítő módszert alkalmazhatnak, amelyek az emberek esetében hatástalanok lennének. Harinak fogalma sem volt róla, ez hogyan lehetséges. Dors nem szeretett erről a témáról beszélni; többször előfordult, hogy ingerülten reagált férje kíváncsiságára.

Dors fájdalmas grimaszokat vágva visszahúzta a bőrt a helyére. Idegrendszerének egész szekcióit ki tudta kapcsolni- természetesen néhány teszt-idegszál ilyenkor is aktív maradt -, most mégsem tette. A sebek halk reccsenésekkel beforrtak.

- Na lássuk!- Dors megforgatta a csuklóit. Két éles kattánás hallatszott. -Minden a helyére került.

- Tudod, a legtöbb ember elég... visszataszítónak tartaná ezt a látványt.

- Ezért nem szoktam az utcán magamba piszkálni.

- Pedig nagy közönség lenne.

Mindketten tudták, hajtóvadászat indulna Dors után, ha valaki rájönne, valójában micsoda. A fejlett képességekkel rendelkező robotok már évezredek óta illegálisnak számítottak. A gépagyúkat csak azért fogadták el, mert intelligenciájuk alacsony szintű volt- gyártóik ügyeltek rá, nehogy magasabbra emeljék értelmi színvonalukat a törvényekben előírt értékeknél. A szabványi előírások megsértése főbenjáró bűnnek, Birodalom-ellenes cselekedetnek számított. A törvény mögött ráadásul erős, az ősidőkben

gyökerező érzések álltak- ezt többek között a Junin-szektorban bekövetkezett zavargás is bebizonyította.

A numerikus szimulációk létezését is törvények tiltották. Ez volt az oka annak, hogy Voltaire és Johanna szimjeit- amiket a Sark forrófejű új-reneszánsz bohócai fejlesztettek ki- gondosan átalakították, hogy megfeleljenek az érvényes szabványoknak. A jelek szerint azonban az a Marq nevezetű fickó a Fortélyszövetségtől, az utolsó pillanatban felturbózta Voltaire-t. Mivel a szimmet nem sokkal később törölték, a törvényszegést senki sem fedezte fel.

Hari még véletlenül sem akarta megszegni a törvényeket, de úgy érezte, ez az egész tiltás ostobaság. Egész élete Dors, egy rejtőzködő pária körül forgott.

- Úgy döntöttem, kiszállok ebből a főminiszteri játékból- mondta a férfi határozottan.

- Ne!- pislogott Dors.

- De igen.

- Megegyeztünk, hogy megéri a kockázat! A figyelem középpontjába kerülsz, de közben szert teszel némi hatalomra.

- Aminek birtokában megvédhetem a pszichohistóriát. Igen. De arra nem számítottam, hogy te is reflektorfénybe kerülsz!

- Erről csakis én tehetek.

- A ház előtt egy rakás kamerát szegeztek rám a médiások. Szerintem rád várnak.

- Akkor itt maradok.

- Meddig?

- A különítményesek majd kivisznek valamelyik új kijáraton. Egyet már kivágtak, és beleépítettek egy gravitációs liftet.

- Örökre nem bújhatsz el előlük, drágám!

Dors felállt, és megölelte a férfit.

- Akkor is el tudok tűnni, ha rájönnek, mi vagyok.

- Ha szerencséd van. De ha elmennél... Nem tudok nélküled élni.

- Átalakulhatok.

- Egy másik testbe?

- Igen. Megválna a bőröm, a szaruhártyám, néhány külső tulajdonságom.

- Kapnál egy leltári számot, és visszaküldenének hozzám?

Dors teste megmerevedett Hari karjai között.

- Igen.

- Mi az, amit ti... a te fajtád nem tud megcsinálni?

- Nem tudjuk felfedezni a pszichohistóriát.

Hari csalódottan elfordult, és a falra csapott.

- A fenébe! Semmi sem olyan fontos, mint mi!

- Én is ugyanígy érzek, de azt hiszem, a te számodra most az a legfontosabb, hogy ne veszítsd el a főminiszteri cím megszerzésének lehetőségét.

- Miért?- Hari villogó szemekkel körbejárta a nappalit.

- Te nagystílusú játékos vagy. Bárki legyen is az, aki meg akar gyilkolni...

- Cleon szerint Lamurk az.

- ...előbb-utóbb rá fog jönni, azzal, hogy visszaléptet, nem old meg semmit. A császár később... bármikor visszahozhat a játéktérre.

- Nem szeretem, ha úgy beszélnek rólam, mint egy sakkfiguráról.

- Mint mondjuk egy bástyáról? Igen, szerintem legjobban arra hasonlítasz... Ne felejtse el, vannak mások, más frakciók, akik esetleg félre akarnak állítani téged.

- Például?

- Mondjuk a potentát.

- De hiszen ő éppen olyan tudós, mint én!

- Tudós volt. Most már ő is bábu a sakktáblán.

- Remélem, nem ő a királynő...

Dors megcsókolta a férjét.

- Tudnod kell, hogy a fürkészcsoportom elkészítette Lamurk múltjának elemzését. A jelek arra vallanak,

hogy amíg felért a csúcsra, legalább fél tucát riválisát tette el láb alól. Az is kiderült, hogy hagyománytisztelő...

- Szép tőle.

- ...legalábbis a módszerei alapján annak tűnik. - Dors furcsa tekintettel nézett Harira. - A vetélytársait megkéselték. A politikai intrikák klasszikus befejezési módja.

- Nem is hittem volna, hogy Lamurknak ilyen jó stílusérzéke van!

- A felfogása is klasszikus. Az ő szemében te csupán egy gyalog vagy, akit a legcélszerűbb azonnal lesöpörni a tábláról.

- Elég szenvtelenül beszélsz erről az egészről...

- Arra tanítottak... úgy építettek, hogy hideg fejjel ítélkezzem és cselekedjek.

- Ezt hogyan egyezteted össze azzal, hogy a védelmemben esetleg meg kell ölnöd egy embert?

- Nulladik Törvény- mondta Dors egyszerűen.

- Aha. „A robot nem okozhat kárt az emberiségnek, avagy nem tűrheti el, hogy tétlensége miatt sérelem érje az emberiséget”.

- E nélkül nem sérthetném meg az Első Törvényt.

- Amit módosítottatok. „A robot nem tehet kárt emberi lényben, és nem tűrheti el, hogy tétlensége miatt sérelem érjen akár egyetlen emberi lényt is, kivéve, ha ez sértené a Nulladik Törvényt.” Jól mondom?

- Igen.

- Te ebben a játékban is részt veszel. Nagyon kemények a szabályai.

- Itt nagyobb a tét.

- A pszichohistória pedig új stratégiát adna a kezetekbe.

- Bizonyos értelemben igen. - Dors hangja ellágyult. Újra átkarolta a férfit. - Nem lenne szabad így hajtanod magad...

- De ezek az átkozott játékok soha nem érnek véget!

- Muszáj folytatódniuk.

Hari szenvedélyesen megcsókolta a nőt, de közben mélyen legbelül valami megmoccant benne; valami kavargani kezdett, de hiábavalóan pöngött a sötétben.

8.

Másnap reggel Yugo az irodájában várt rá.

- Most mit tudsz csinálni?- kérdezte vörös arccal, tágra nyílt szemekkel.

- Ööö... Mármint mivel?

- A hírek! Az Őrök megtámadták a Bástyát!

- Aha. - Hari homályosan emlékezett rá, hogy az egyik dahli frakció kirobbantott egy kisebb felkelést, és elfoglalta az egyik erődítményt. A tárgyalások elhúzódtak. Igen, már Yugo is többször beszélt a dologról. - Trantori ügy, nem? Helyi válság?

- Mi annak szántuk!- Yugo izgatottan hadonászott; kezei eszelős röptű madarakként mozogtak a levegőben. - Aztán beléptek a képbe az Őrök. Figyelmeztetés nélkül. Több mint négyszáz embert megöltek. Figyelmeztetés nélkül, egyszerűen szétrobbantották őket!

- Döbbenetes- mondta Hari. Remélte, együtt érzően cseng a hangja.

Az igazat megvallva szemernyit sem érdekelte az ügy; egyik félnek sem adott igazat, azt sem tudta, miről vitatkoznak. Sohasem foglalkozott a világ hétköznapi eseményeivel, sem az aktuális hírekkel, amelyek felizgatták ugyan az embert, de semmire sem tanították meg. A pszichohistóriának az ő személyiségéből és analitikus képességéből fakadó lényege éppen az volt, hogy a klímát vizsgálta, és nem törődött a napi időjárással.

- Nem tudnál tenni valamit?

- Mit?

- Tiltakozz a császárnál!

- Nem fog foglalkozni velem. Ez trantori belügy, és...

- És sértés. Téged sértettek meg velem!

- Az nem lehet- mondta Hari, és hogy ne tűnjön abszolút tájékozatlannak, sietve hozzátette:- Szándékosan távol maradtam az ügytől.

- De ez Lamurk műve!

Hari meglepődött.

- Micsoda? Lamurknak nincs hatalma a Trantoron. Ő birodalmi régens.

- Ne csináld már, Hari! Senki sem veszi be ezt a régi hatalomszeparációs maszlagot! Ez lejárt lemez!

Tényleg?, akarta kérdezni Hari, de még időben rájött, Yugonak igaza van. Egyszerűen megfélemezett arról, hogy figyelembe vegye a birodalmi szerkezetek hosszú, lassú erózióját. Az egyenlet jobb oldalán ugyan ezek a változók is szerepeltek, de sohasem jutott eszébe, hogy a hanyatlásnak kemény, kézzelfogható, helyi jelei is lehetnek.

- Szóval szerinted ideje lenne hatalmat szerezni a Főtanácsban?

- Muszáj lesz- morfondírozott Yugo. - Ezek a régensek, ezek nem szeretik, ha megzabolázhatatlan népek élnek a közelükben. Azt akarják, hogy a Trantor szép legyen, és rendezett meg minden. Még akkor is, ha ennek érdekében le kell tiporniuk pár embert.

- Az a képviseleti ügy van a háttérben, igaz?

- Eltaláltad! Az egész Muscle Shoals-szektorban élnek dahliak, de mit gondolsz, tudjuk képviseltetni magunkat? Hát nem! Könyörögnünk kell, rimázkodnunk...

- Én majd... Megteszem, ami tőlem telik. - Hari megadóan felemelte a kezét, hogy véget vessen a panaszos litániának.

- A császár majd rendbe teszi a dolgokat!

Hari ismerte annyira a császárt, hogy tudja, semmit sem fog rendbe tenni. Cleon nem törődött azzal, mi történik a Trantoron, legfeljebb akkor kapta fel a fejét, ha a palotájából is látni lehetett az égő kerületeket. Gyakran megjegyezte: Én a galaxis császára vagyok, nem pedig egy városé!

Yugo elviharzott. Hari asztalán csipogni kezdett a belfon.

- A Birodalmi Különleges Osztag századosa van itt, uram- szólalt meg a titkárnője hangja.

- Megmondtam neki, hogy maradjon odakint.

- Kihallgatást kér, uram. Azt mondja, üzenetet hozott.

Hari felsóhajtott. Úgy tervezte, ezt a napot arra szánja, hogy átgondol néhány dolgot.

A százados merev testtartással állt meg előtte, és visszautasította a felkínált széket.

- Azért jöttem, professzor úr, hogy tisztelettel előadjam a Különleges Osztag parancsnokságának javaslatait.

- Ezt levélben is megtehetnék volna. Tulajdonképpen az lesz a legjobb, ha küldenek egy feljegyzést. Most, ha megbocsát, dolgoznom kell, és...

- Uram, a legmélyebb tisztelettel közlöm, ezt meg kell beszélnünk.

Hari visszazökkent a székébe, és beleegyezően intett. A százados feszengve ácsorgott, majd nagy nehezen megszólalt.

- A parancsnokság azt kívánja, hogy a professzor úr felesége a jövőben ne kísérje el a professzor urat a társadalmi rendezvényekre.

- Aha. Szóval valaki engedett a nyomásnak.

- A parancsnokság továbbá azt kívánja, hogy a professzor úr felesége többé ne lépjen be a palotába.

- Micsoda? Ez nevetséges!

- Sajnálom, uram, hogy ilyen üzenetet kellett továbbítanom. Részt vettem az ülésen, és elmondtam a parancsnokaimnak, hogy a hölgynek jó oka volt arra, hogy úgy reagáljon, ahogy tette.

- És hogy eltörje egy ember karját.

A százados kis híján elmosolyodott.

- El kell ismernem, uram, a hölgy gyorsabb mindenkinél, akivel eddig találkoztam.

És most azon töröd a fejed, hogy lehet ez. Így van?, gondolta Hari.

- Ki volt az a férfi?

A százados homlokán mély ráncok jelentek meg.

- Azt hiszem, egy spirálprofesszor. Egy fokkal feljebb áll a ranglétrán, mint ön, uram. De vannak, akik szerint az illető inkább politikus alkat.

Hari várt, de a százados nem mondott többet, bár látszott rajta, tudna még miről beszélni.

- Melyik frakcióhoz tartozik?

- Talán Lamurkéhoz, uram.

- Van erre bizonyíték?

- Nincs, uram.

Hari felsóhajtott. A politika nemcsak, hogy nem tartozott az egzakt tudományok közé, de sajnos a rá vonatkozó adatok ritkán voltak megbízhatóak.

- Rendszerben van. Átadta az üzenetet.

A százados gyorsan távozott. Szemmel láthatóan megkönnyebbült, hogy végre elmehet. Hari be akarta kapcsolni a komputerét, de mielőtt ezt megtehetette volna, kis küldöttség érkezett hozzá a fakultásáról. A férfiak csendben vonultak be; az ajtóra szerelt biztonsági szerkezet halk recsegéssel vizsgálta végig őket. Hari mosolyogva nézte a procedúrát. Nagyon kicsi volt a valószínűsége annak, hogy egy bérgyilkos éppen matematikusnak álcázza magát.

- Azért jöttünk, hogy közöljük, milyen elhatározásra jutottunk- kezdte Aangon professzor hivataloskodó hangon.

- Csak rajta!- biztatta Hari. Halvány bűntudatot érzett: az utóbbi időben eléggé elhanyagolta az egyetemmel kapcsolatos ügyeket, és az egyenletek kidolgozásának szentelte a bürokratikus munkától elrabolt időt.

- Először is- folytatta Aangon -, arról szeretnék szót ejteni, hogy tanszékünkre rossz fényt vetnek azok a pletykák, amelyek egy bizonyos „történelemelmélettel” foglalkoznak. Úgy véljük...

- Ilyen elmélet nincs, csupán néhány leíró elemzés létezik.

A nyílt tagadás összezavarta Aangont, de ennek ellenére folytatta a mondókáját.

- Másodszor... A jelek arra vallanak, hogy ön az asszisztensét, Yugo Amaryl kívánja a tanszékvezetői székbe ültetni. Ellenezzük a döntését, és arra kérjük, vonja vissza, mert ezzel komolyan sérti a fakultás idősebb és egyben magasabb rangú dolgozóit. Ráadásul ez a bizonyos fiatal matematikus... Nos, fogalmazzunk úgy: nem megfelelő származású.

- Ezt hogy értsem?- kérdezte Hari fenyegető hangon.

- Úgy véljük, nem hagyhatjuk, hogy a politika szerepet játsszon az egyetemi ügyekben. Amaryl nyíltan támogatta az elégedetlenkedő dahliákat, akiknek ügyét végül birodalmi szinten, fegyveres erők bevetésével kellett megoldani. A történetek miatt Amaryl nem alkalmas...

- Ebből elég! Van még valami?

- Igen. Szót kell ejtenünk az egyik tudóstársunk sérelmére elkövetett merényletről is.

- Tudóstárs? Ó, az a pasas, akit a feleségem...

- Ez a példa nélkül álló, dühítő eset közös családjunk egyik tagja ellen tarthatatlanná teszi az ön itteni pozícióját.

A jelek arra vallottak, a professzorok szerették volna kiaknázni a helyzet adta lehetőségeket. Harinak olyan érzése támadt, mintha valaki megtervezte volna az incidenst.

- Visszautasítom!- jelentette ki.

Aangon professzor szeme szikrát szórt. Társai, akik eddig zavartan topogtak, most mögé csoportosultak. Harinak kétsége sem volt afelől, hogy a társaság kit akar az ő elnöki székébe ültetni.

- Azt hiszem- mondta Aangon -, ha a tanszék egyhangúan megszavazza az ön ellen benyújtott bizalmatlansági indítványt, ha hivatalos gyűlésen...

- Ne fenyegetsen!

- Csak arra próbálok rámutatni, hogy amíg az ön figyelme másra koncentrálódik...

- A főminiszterségre?

- ...addig nem várható el öntől, hogy megfelelően eleget tegyen kötelességeinek.

- Elég! Hivatalos gyűlést csak az elnök hívhat össze.

A professzorok feszengtek, de egyikük sem szólalt meg.

- Én pedig nem fogom megtenni- mondta Hari.

- Nem sokáig dolgozhat a támogatásunk nélkül- figyelmeztette Aangon metsző hangon.

- Tudom. De majd meglátjuk, meddig bírom.

- Vegye elő a józan esztét! Mi...

- Kifelé.

- Tessék?! Ilyet nem...

- Kifelé! Gyerünk!

A professzorok elvonultak.

9.

Sohasem könnyű elfogadni a kritikát- különösen akkor nem, amikor elképzelhető, hogy van benne némi igazság.

Hari tisztában volt vele, hogy merisztokrata társai- a potentáttól kezdve a saját tanszéke tagjaiig egész seregnyi ember- ellenérzéssel figyelték tetteit. Sajnos itt már többről volt szó, mint a megszokott és soha véget nem érő pozícióharcokról.

A szóbeszéd az érdeklődés középpontjába helyezte a pszichohistóriát, és a pletykák természetesen eljutottak a merisztokraták fülébe is. Első reakciónk a sértett düh volt. Képtelenek voltak elfogadni annak lehetőségét, hogy az emberiség nem tud hatást gyakorolni saját jövőjére, hogy a történelem olyan erő működéseknek eredménye, amelyeknek közelébe halandó ember nem is férkőzhet. Vagy talán megszimatozták, hogy van némi igazság abban, amit Harinak kemény, hosszú éveken át tartó munkával sikerült megállapítania? Rájöttek, hogy a Birodalom nem az egyes személyek vagy világok merész tettei miatt hanyatlik, hanem azért, mert ez a természetéből fakad?

Az emberek társadalmi osztálytól, hovatartozástól függetlenül mindig hittek fajuk önálló akaratának létezésében. Általában egy zsigeri érzésből indultak ki, ami alapján úgy gondolták, önállóan cselekszenek; hogy egyedül alakítják ki véleményeiket- azokat a nézeteket, amelyekért küzdeni is hajlandóak. Az emberek könnyen elfogadták, hogy ők maguk irányítják sorsukat; mindenki szerette volna azt hinni, ő maga alakítja saját életét. Ennek a felfogásnak persze semmi köze sem volt a logikához.

Ki vagyok én, gondolta Hari, hogy egyszerűen kijelentsem, tévednek?

- Hari?

Yugo érkezett meg; kissé bátortalannak látszott.

- Gyere be, barátom.

- Egy perccel ezelőtt kaptam egy furcsa ajánlatot. Valami intézet- soha nem hallottam róluk- jelentős összeget ajánlott fel nekünk.

- Mire?- Olyan eset nem volt, hogy a pénz ne jött volna jól.

- Inkább miért... Azoknak a sarki szimeknek az alap file-jait akarják megvenni.

- Voltaire-t és Johannát? Tudod mi a válasz. Nem. Kik ezek?

- Nem t'om. Mindenesetre nem árt, ha tudod, hogy megvan, amit kérnek. Az eredeti változatok.

- Tudd meg, mivel foglalkozik ez az intézet.

- Megpróbáltam. Semmire sem jutottam. Egyelőre.

- Hmm. Különös.

- Ezért gondoltam, hogy megbeszélem veled. Nekem valahogy bűzlik ez a dolog.

- Tarts készenlétben egy nyomozóprogramot, hátha újra jelentkeznek.

- Igen, uram! Ami a dahliakat meg a Bástyát illeti...

- Ne kezd már megint!

- Csak azt szeretném, ha tudnád, hogyan oldották meg a birodalmiak a junini kérdést.

Hari hagyta, hogy Yugo folytassa. Már régen megtanulta, hogyan tegyen úgy, mintha feszülten figyelne, miközben gondolatai a galaxis túlsó felén keringenek.

Tudta, előbb-utóbb beszélnie kell a császárral a dahliak ügyéről. Nem csak azért, hogy megfeleljen Lamurk legutolsó lépésére, erre az undorító húzásra, amit éppen az erőszakmentességről híres Trantoron hajtott végre. Kemény helyzet volt, ez igaz, és gyorsan megoldotta. Gyorsan, de brutálisan és véresen.

A dahliak sértve érezték magukat, mert számukhoz képest kevés képviselőjük volt. Népszerűtlenek voltak. Reakciók.

Az a tény, hogy a dahliak - kivéve azokat, akiket valaki a nyakuknál fogva kiemelt a szutyokból, ahogy Hari tette Yugoval - ellenszenvvel viseltettek a tudományosan gondolkodók iránt, semmit sem számított. Hari kezdett kételkedni benne, hogy a merev és formális tudományos világ megérdemli azt a tiszteletet, amit kap. Bármerre nézett, a tudomány részlehajlását látta. A tudósok egymást ölték a támogatásokért és a konkokért, amelyek a Birodalom asztaláról az úgynevezett „Jutalmazási rendszer” keretében leestek.

Hari előző nap meglátogatta az egyik dékánt, aki ravaszul azt ajánlotta neki, használja fel birodalmi kapcsolatait, és szerezzen támogatást az egyik professzornak. Az illető ugyan már régóta nem végzett

érdemleges munkát, viszont családi kötelek fűzték a Főtanácshoz. A dékán őszintén beszélt:

- Nem gondolja, hogy az egyetem érdekeit szolgálja, ha elintézi, hogy ez az ember megkapjon egy kisebb támogatást?

Hari nem gondolta, és közölte, nem látja okát, miért kellene ezt megtennie. A dékánt meglepte ez a nyíltság. Hari csak később jött rá, mégis a pasasnak volt igaza. A támogatási összegek egyértelműen segítették az egyetemet. Ugyan miért ne lehetne összekötni a hasznost a még hasznosabbal, és a pénz megszerzését összekapcsolni a politikai előnyök megszerzésével? Hari számára ugyan idegen volt ez a gondolkodásmód, de el kellett ismernie, volt benne némi logika.

Felsőhajtott, és amikor Yugo lélegzetvételnél időre abbahagyta szenvedélyes litániáját, elmosolyodott. Rögtön megbánta; ebben a helyzetben egy aggodalmas homlokráncolás lett volna a megfelelő reakció. Yugo folytatta. Gyorsan beszélt, karját felemelte, jelzői az eget súrolták.

Hari rájött, azzal, hogy fellépett a valódi politika színpadára, szerepet kapott a brutális árnyékharcban, még jobban elbizonytalanította önmagát. Felmerült benne a kérdés: a tudomány, amiben odahaza, a Heliconon olyan szilárdan hitt, valóban olyan hasznos volt-e a dahliához hasonló emberek számára, mint korábban hitte? Megpróbálta kételyeit lefordítani az egyenlet nyelvére: lehetséges, hogy egyszer az értelmes, erkölcsös döntések irányítják majd a Birodalmat, és nem a hatalom meg a jómód? A teokraták kudarcot vallottak, a tudomány hívei pedig - ők ritkábban kerültek előtérbe - túlságosan merevnek bizonyultak ahhoz, hogy kezükbe vegyék az irányítást.

- ...és erre én azt mondtam: persze, Hari meg tudja csinálni- fejezte be Yugo.

- Ööö... Mármint kicsodát?

- Támogatni tudod a dahliák képviselői rendszerét átdolgozni kívánó Alphoso-tervet. Mi mást?

- Át kell gondolnom- manőverezett Hari. - De addig is... mondj valamit az élettartamjelenségről, amit vizsgálgattál.

- Átpasszoltam az ügyet annak a három új kutatóasszisztensnek - mondta Yugo komoran. - Ők biztos kihámoznak belőle valamit.

- A rossz vadász mindig üresnek látja az erdőt.

Yugo döbbenetét látva Hari eltűnődött. Lehet, hogy túl keményen bánik az emberekkel? Erről is a politika tehet...

- Szóval, bedolgoztam az egyenletekbe az élettartam-faktort. Csak azért, hogy lássam, mi történik. Itt van. - Yugo egy ellipszis alakú adathordozót dugott Hari asztali olvasójába. - Nézd meg te is!

Az őskor egyik hagyatéka a galaktikus év volt; hivatalos ügyekben a Birodalom valamennyi világa ezt használta. Harinak sokszor eszébe jutott, hogy ez az időtartam talán a legendás Föld orbitális periódusával azonos. Az év tizenkét hónapból állt, mindegyik hónapnak huszonnyolc napja volt. Ennek figyelembevételével a Birodalom huszonötmillió bolygója közül 1 224 675 lehetett a Föld. Sajnos a keringési pályák alakja és hossza, a bolygóközi rezonanciák miatt a lehetséges világok közül egyikén sem pontosan a galaktikus kalendárium szerint telt az idő, de még mindig maradt 17 000, ahol az év majdnem ugyanolyan hosszú volt, mint a szabványos esztendő.

Yugo magyarázni kezdte az eredményeit. A Birodalom történetének egyik érdekes részlete az emberi életkor változása volt. Az átlag 100 év körül mozgott, de néhány régi dokumentum szerint ezek az évek legalább kétszer olyan hosszúak voltak, mint az emberek számára „természetes őskori esztendők”. (Ezeket a kifejezéseket az egyik feljegyzésben használták.) Ha ez az állítás igaz volt, akkor a modern korban az emberek átlagban kétszer olyan hosszú ideig éltek, mint a Birodalom előtti időszakban. Az élettartam végtelenné növelése lehetetlen volt; a biológia mindig megnyerte az ellene vívott csatákat: új betegségek jelentek meg, melyek keresztülhúztak minden tervet.

- Az alapinformációkat Dorstól kaptam. Okos nő- mondta Yugo. - Nézd ezt az adatvillódzást!

Görbék, háromdimenziós jelképek, gyorsan pergő összefüggés-táblázatok... A biológia tudománya és az emberi kultúra ütközése mindig heves volt, gyakran okozott károkat. Általában úgynevezett „szabadpiac politikát” eredményezett, amelynek égisze alatt a szülők kiválaszthatták gyermekeik számára a kívánatos jellemvonásokat. Bizonyos helyeken sikerült a 125 éves átlagéletkort 150-re növelni. Amikor az adott bolygón a lakosság túlnyomó része sokáig élt, megingott a társadalmi rend. Miért?

- Végig elemeztem az egyenleteket. A külső behatásokat kerestem- folytatta Yugo. Már nyoma sem volt a forrófejű dahlinak: az ifjú megvillantotta azt a zsenialitást, ami miatt Hari jó néhány évvel korábban

kiemelte a hőkutasok közül.

Az egyenletek kecses szinuszgörbéin Yugo talált egy különös rezonanciát. A gazdaság és a politika 120-150 évenként mélypontra jutott. Amikor az emberek átlagéletkora elérte ezt az értéket, elkezdődött egy romboló jellegű visszacsatolóadás. A kereskedelem görbéje olyan volt, akár egy heglánc: magas csúcsok és mély szakadékok követték egymást. A kultúra az extravaganciából a puritanizmusba hanyatlott, majd visszaemelkedett a túlzásokba. A káosz, más esetekben a vallásos tiltások néhány évszázad alatt semmivé változtatták a biotudományok eredményeit: az átlagéletkor szintje visszazuhant.

- Különös- tűnődött Hari a ciklusok meredek görbéit vizsgálva. - Mindig foglalkoztatott a kérdés, miért nem élünk hosszabb ideig.

- A társadalmi nyomás miatt. Most már azt is tudjuk ez miből fakad.

- De mégis... Én szeretném, ha pár évszázadon át élhetnék és alkothatnék. Yugo elvigyorodott.

- Nézd meg a médiákat, a színdarabokat, a legendákat, a holofilmeket. A vénemberek minden sztoriban csúf, kapzsi dögök, akik mindent maguknak akarnak.

- Hmm... Igen, általában tényleg ez van.

- És a mítoszok? A feltámadt halottak. Vámpírok. Múmiák. Ezek mindig gonoszak.

- Nincs kivétel?

- De van- felelte Yugo. - Dors előásott nekem pár ősrégi történetet. Volt egy mártír... azt hiszem, Jézusnak hívták.

- Nem valami feltámadási mítoszban szerepelt?

- Dors szerint lehetséges, hogy ez a Jézus valójában nem is létezett. A hiányos, ősi szövegekből ez derül ki. Lehet, hogy az egész mítosz nem más, mint egy kollektív pszichoálom. Amikor Jézus feltámadt, nem maradt túl sokáig az élők között.

- Felment a mennyekbe, igaz?

- Nem tudom, de hamar lelépett, az biztos. Az emberek nem szeretik azokat, akiknek sikerült átverniük a vén kaszást. - Yugo az egyik katasztrófánál összefutó görbékre mutatott. - Most legalább tudjuk, hogy a legtöbb társadalom miért tanulta meg, hogy nem szabad túl sokáig életben hagyni az embereket.

Hari az esemény-felületeket vizsgálta.

- Aha. De ki az, aki ezt „megtanulja”?

- Hm? Az emberek.

- De még nem volt ember, aki ismerte volna ezt- mutatott a hologramra. - A tudás a tabuk, a legendák, a törvények mélyén lapul.

- Hm-hm. - Harinak eszébe jutott valami; nem volt még ötlet, csak megérzés, és... elillant. Elhatározta, alkalomadtán megpróbálja visszarángatni. Feltéve, ha elég ideje lesz rá, hogy megkeresse és végighallgassa azt a vékonyka, suttogó hangot, ami olyan volt, mintha egy árnyalak szólt volna hozzá a ködös utca másik oldaláról...

Összerezcent.

- Szép munka. Lenyűgöző! Publikáld!

- Továbbra is titokban kell tartanunk a pszichohistóriát. Nem?

- Ez csak egy parányi része. Az emberek majd azt fogják hinni, hogy ebből fakadtak a pszichohistóriával kapcsolatos pletykák.

- A pszichohistória nem működőképes, ha az emberek tudnak róla.

- Nyugodtan közzéteheted az eredményeidet. Az élettartam-vizsgálatra egy rakás ürügyet találhatunk. Talán így sikerül elérnünk, hogy az emberek találgassanak.

- Ezzel fogjuk elterelni a birodalmi kémek figyelmét?

- Pontosan.

Yugo elvigyorodott.

- Furcsa, hogy kémek szaglászni a „Birodalom díszé” után... Vagy nem így nevezett Cleon a múlt heti császári fogadáson?

- Ezt mondta volna? Nem hallottam.

- Túl sokat foglalkozol a támogatási ügyekkel. Az ilyen munkákat át kéne passzolnod valakinek.

- A pszichohistóriához pénzre van szükségünk.

- Akkor miért nem csapolod meg a császárt?

- Lamurk rájönne, és ellenem használná a dolgot. Kivételezés, részlelhajlás a Főtanácsban, és így tovább. Lennének vádak, amiket felhozhat. Te is tudod, hogy van ez.
- Van benne valami. De Cleon segítségével mégis könnyebb lenne.
- A lényeg az, hogy ne keltsünk feltűnést. Kerülnünk kell a botrányokat, és hagyni, hogy Cleon végigjárja diplomatikus táncát.
- A császár azt monda, te egy „elmevirág” vagy. Felvettem a szavait, ha érdekel.
- Nem érdekel. A túl magasra növő virágokat előbb-utóbb leszedik.

10.

Dors nem jutott tovább a palota magas előcsarnokánál: a császári testőrség egyik tagja visszafordította.

- A fenébe, ez a nő a feleségem!- kiáltott rájuk Hari dühösen.
- Sajnálom, parancsot kaptam- mondta a tiszt.

A Hari körül ácsorgó különítményesek nem próbáltak szembeszállni a fickóval. Talán nincs is ember, gondolta a matematikus, aki ellent mer mondani neki.

- Figyelj- fordult Dorshoz -, van még egy kis időm a találka előtt. Addig harapjunk valamit a fogadáson. A nő összerendezte.

- Csak nem mész be nélkülem?
- Azt hittem, megértetted. Muszáj. Cleon azért hívta össze ezt a gyűlést, hogy...
- Lamurk mesterkedése az egész.
- Ez igaz, de a dahliak ügyéről lesz szó.
- Meg arról a fickóról, akit leütöttem a fogadáson. Lehet, hogy azt is kitervelték!
- Igen. Lamurk volt az. - Hari elmosolyodott. - Minden hipernyílás Lamurkhoz vezet.
- És ne feledkezz meg a potentátról sem.
- Ő az én oldalamon áll!
- Az a nő miniszterségre vágyik, Hari. Mindenki erről beszél.
- Szerintem biztos, hogy meg is kapja- morgott a férfi.
- Nem ereszhetlek be.

- Ez a palota. - Hari a kapu előtt álló kék-arany egyenruhás őrkre mutatott. - Körös-körül birodalmiak vannak.

- Nekem akkor sem tetszik.
- Nézd, megegyeztünk, hogy megpróbálsz bejutni... Nem sikerült. Előre megmondtam, hogy ez lesz. Különben a fegyverdetektorokon úgysem jutnál át.

Dors az alsó ajkába harapott, de nem szólt. A palotában felállított detektorokon egyetlen humaniform sem tudott volna észrevétlenül átjutni.

- Bemegyek, és majd odakint találkozunk- mondta Hari nyugodtan.
- Nálad vannak a térképek meg az adatok?
- Igen. A chip a helyén. Három pislogással el tudom olvasni.

Hari egy adattároló chipet ültetett a nyakába; a matematikusok konferenciáin mindenki ilyet használt. Szabványos műtyűr volt, könnyen el lehetett helyezni. Az adatokat- színes, háromdimenziós ábrákat, karaktereket- egy mikrolézer írta fel a retina hátsó részére. Dors térképeket, a Birodalomra és a palotára vonatkozó információkat, az érvényes törvényeket, a jelesebb eseményeket táplálta a chipbe, vagyis mindent, ami egy ilyen értekezleten szóba kerülhet.

- Csak... arra kérlek... vigyázz magadra!

Dors arcáról lehámlott a komor kifejezés; Hari meglátta a kemény testőr álarca mögött megbúvó nőt.

- Mindig vigyázok. - Megcsókolta a felesége orrát.

Befurakodtak az előcsarnokban lézengő udvari léhűtők közé, akik a tovalebegő tálcákon felkínált ételekből falatoztak.

- A Birodalom hamarosan csődbe megy, de erre van keret!- zsörtölődött Hari.

- Ez a szokás- mondta Dors. - Beaumunn, a Bőkezű gyűlölte, ha várnia kellett az ételek elkészültére, viszont annyira szerette a hasát, hogy naponta négyszer evett. Parancsba adta, hogy valamennyi birtokán készítsék el az ételleket, felkészülve arra, hogy étkezési időben esetleg éppen ott lesz. Ami megmaradt, azt mindig az udvaroncok kapták meg.

Ha nem egy történész szájából hallja, Hari el sem hitte volna a történetet. Az előcsarnokban rengeteg olyan embert látott, aki gyakorlatilag a palotában élt. Mindegyiknek volt valami jelentéktelen hivatala, de rangjukat csak arra használták fel, hogy részt vehessenek a soha véget nem érő banketten. Hari és Dors elindult a tömegben. Mindketten álcahalót vetítettek maguk köré, hogy elkerüljék a felismerést, meg a hírességekre csimpaszkodó parazitákat.

- Le merem fogadni, hogy te még ebben a kutyaszorítóban is a Voltaire problémán töröd a fejed- súgta Dors.

- Csak arra próbálok rájönni, hogy másolták ki őt... a szímet a file-jainkból.

- Az egész nem sokkal azután történt, hogy valaki meg akarta venni?- Dors a homlokát ráncolta. - Amikor elutasítottad az ajánlatot, a reménybeli vásárló egyszerűen ellopta.

- Valószínűleg birodalmi ügynökök voltak.

- Nem tetszik nekem ez az egész. Lehet, hogy így akarnak még jobban belerángatni a junini botrányba.

- A lényeg azonban mégis az, hogy szép lassan megszűnik az ősi szimellenes tabu. - Hari elmosolyodott. - Felejtsük el az egészet. Manapság az embereket úgyis csak a szimulációk meg a stimulálók érdeklik. Legalább mi ne foglalkozzunk ezzel.

A kupolás csarnokban több ezer ember őgyelgett. Dors le akarta tesztelni az álcahalókat. Találomra elindult. Hari hamar ráunt a céltalan sétálgatásra. Dors időnként rámutatott egy-egy hírességre- valószínűleg azt hitte, ezzel eltereli Hari gondolatait a rá váró megbeszéléstől. Néhányan még az álca ellenére is felismerték a férfit; ilyenkor meg kellett állniuk, hogy váltsanak néhány szót az illetővel. Természetesen ilyen alkalmakkor senki sem beszélt komoly dolgokról. Ez is az udvaroncok hagyományai közé tartozott.

- Ideje bemenned- figyelmeztette Dors a férjét.

- Észrevetted, hogy követnek minket?

- Azt hiszem hárman vannak. Ha a palotába is utánad mennek, szólok a különítményesek századosának.

- Ne aggódj! Elfelejtetted? A palotába senki sem vihet be fegyvert.

- A jelek mindenesetre aggasztóak. Azt a tapaszbombát úgy állították be, hogy legyen időd megszabadulni tőle. Nem tett kárt benned, de én éppen elég feszült lettem ahhoz, hogy megtámadjam azt a professzort.

- Aminek köszönhetően kitiltottak a palotából- fejezte be Hari a gondolatot.

- Szerintem az emberek nem képesek ilyen bonyolult manőverek végrehajtására.

- Ezt most csak azért mondod, mert nem olvastál eleget a Birodalom politikájáról.

- Szerencsére nem.

- Jobb is, mert csak felidegesítene- mondta Dors, és hirtelen támadt, meglepő szenvedéllyel megcsókolta a férfit. - Az aggodás az én feladatomban.

- Pár óra múlva találkozunk- búcsúzott Hari. Sötét előérzetei ellenére megpróbált könnyedén beszélni. Legalábbis remélem, tette hozzá gondolatban.

A szokásos fegyverellenőrzés és bejelentkezés után belépett a palotába. A detektorok figyelmét semmi, egyetlen karbonkés vagy robbanókavics sem kerülte volna el. Ezer évvel korábban olyan gyakorivá, olyan közönséges eseménnyé váltak a császárok ellen elkövetett merényletek, akár a sportesemények. Azóta a hagyomány és a technika összekapcsolásával tökéletesen biztonságossá tették ezeket a hivatalos eseményeket. Mivel most a császár kívánt találkozni a Főtanács tagjaival, szárnysegédek seregei, tanácsadók, különleges megbízottak és sárga ruhát viselő léhűtők hadai nyüzsögtek a palotában. Az élőködők, az ingyenélők begyakorlott eleganciával tapadtak az uralkodóhoz és környezetéhez.

A gyűlésterem előtt a hagyományoknak megfelelően most is felállították a Bőség Asztalát. Valamikor ez csupán egyetlen hosszú asztal volt, ám most tucatszám sorakoztak egymás mellett a különböző finomságoktól roskadozó alkotmányok. A fogadáson való részvétel még az üzleti tárgyalásokra érkezők számára is kötelező volt; sértést követett el, aki egyszerűen elsétált az asztalok mellett, és visszautasította a császár nagylelkűségét. Hari is betartotta a szabályt: a Nyilas Csarnokon átvágva felcsippentett néhány különlegesnek ígérkező falatot.

A csarnokban, és a belőle nyíló, hangfüggönyökkel leválasztott fülkékben fáradhatatlan embertömeg nyüzsögött. Hari belépett az egyik kicsiny helyiségbe- a zibongás után üdítően hatott rá a csend. Nem akart teljesen tájékozatlannak tűnni, ezért gyorsan átnézte a Tanács gyűléseinek ügymenetére vonatkozó

feljegyzéseit. A Főtanács tagjai, meg a hozzájuk tartozó személyzet még a legapróbb protokolláris hibát is komor pillantásokkal jutalmazták. A média, amelynek képviselőit nem eresztették be a tanácsstermekbe, a gyűlések után hetekig ezzel az eseménnyel foglalkozott, és könyörtelenül pellengérré állította a szokások ellen vétőket. Hari gyűlölte ezt az egészet, de tudta, amíg a játék szereplője, neki is be kell tartania a szabályokat.

Eszébe jutott, amit Dors korábban Feslett Leonról mondott, arról a császárról, aki egyszer furcsa bankettet rendezett miniszterei számára. A gyanútlan vendégek beleharaptak a gyümölcsöknek látszó tárgyakba, amelyek egyetlen szempillantás alatt satuba szorították a fogaikat. A „gyümölcs-zárat” csak egy digitális paranccsal lehetett kinyitni, amit természetesen egyedül a császár adhatott ki. Leon meg is tette, de a minisztereknek előbb könyörögniük, rimánkodniuk kellett- mindezt a többi vendég szeme láttára. A szöbeszéd szerint Leon a magánlakosztályában ennél sokkal kegyetlenebb trükkökkel szórakoztatta magát.

Hari a hangfüggönyön áthatolva belépett a helyiségbe, amelyen át a tanácssterembe lehetett eljutni. A retinaterkép ezt az ősrégi, kevesek által használt útvonalat jelölte ki a számára. Az a néhány ember, akivel menet közben találkozott, furcsálló pillantásokat vetett rá. Hari már jól ismerte ezt az embertípust: az udvaroncok látszani akartak, és nem értették, hogy valaki miért szereti jobban a félhomályos folyosókat, mint a zsúfolt helyiségeket. A tömeg hiánya, az észrevétlenség megcsappantotta önbizalmukat és gyengítette a saját fontosságukba vetett hitet.

A keskeny folyosó végén Leon életnagyságú szobra állt, kezében a tradicionális hóhérrésszel. Hari megtorpant, és végigmérte a széles homlokú embermást. Az uralkodó kést szorongató jobb kezén kidagadtak az erek; baljában egy ködborral teli kristálykelyhet tartott. A szobor tökéletes volt; minden bizonnyal Leon tetszését is elnyerte annak idején. A kés valódinak tűnt, köszörült pengéjén fény csillogott.

Akadtak olyanok, akik uralkodásának idejét aranykornak tartották, olyan időszaknak, amikor természetes volt a rend, és a Birodalom akadálytalanul terjeszkedhetett. Leon brutális volt, de sokan szerették. Hari szerette volna, ha a pszichohistoria működni kezd, de tartott tőle, tudománya olyan eszközzé válik, amivel fel lehet eleveníteni, újra valósággá lehet változtatni a múlt hasonló pillanatait.

Megvonta a vállát. Annak kiszámítására, hogy a Birodalmat meg lehet-e menteni egyáltalán, akkor is elég idő lesz, amikor a pszichohistoria valósággá válik.

A tradicionális öltözéket viselő örök között belépett a gyűlésterembe. Cleon, Lamurk és a Főtanács tagjai teljes pompában várakoztak a kezdésre. Hari tudta, valami áhítatfélét kellene éreznie, de a hatalomtól és tekintélytől vibráló levegő csak tovább fokozta benne a vágyat, hogy megértse a Birodalom működését, és ha mód van rá, megváltoztassa az irányt, amerre halad.

11.

Hari három órával később, szédelegve hagyta el a gyűléstermet. A vita még korántsem ért véget, de úgy érezte, szüksége van egy kis pihenőre. Egy alacsonyabb rangú, a szektorközi kapcsolatokért felelős miniszter felajánlotta, hogy elviszi az egyik „frissítő központba”. Hari hálásan elfogadta a meghívást.

- Nem tudom, meddig fogom bírni ezt az egészet- vallotta be.
- Meg kell szoknia az unalmat!- mondta a miniszter vidáman.
- Talán... egyszerűen lelépek.
- Ne, ne, inkább jöjjön, és pihenjen egy kicsit!

Hari átizzadta a gyűlésteremben kötelező viseletnek számító, túlságosan szűk talárját. A díszes, jókora övcsat, amihez krómkapcsokkal hozzá lehetett illeszteni a szavazásnál használt tradicionális íróvesszőt, iszonyatosan nyomta a hasát.

A miniszter Lamurkról, meg a Hari elleni támadásáról csacsogott. A matematikus megpróbálta elereszteni a füle mellett a szavakat. A gyűlésteremben több alkalommal kénytelen volt szólásra emelkedni, és megvédeni magát. Röviden, köntörfalazás nélkül beszélt, olyan stílusban, ami igencsak idegen volt a tanácsstagok számára. A miniszter udvariasan „tévedésnek” nevezte ezt hibát.

Beálltak a frissítő zuhany alá. Kék ionsugarak hullottak rájuk. Hari örült, hogy fürdőzés közben nem kell beszélgetnie. Hagyta, hogy az elektrosztatikus szellő végigmasszírozza a testét; egészen addig tűrte a kényeztetést, míg az áramlatok érintése kezdett határozottan erotikussá válni.

A miniszter mohó arccal elindult, hogy „valami mással” is szerezzen magának néhány kellemes percet. Hari úgy döntött, nem próbálja kideríteni, mire készül a társa. Belépett egy párafülkébe. Megpihent és

elgondolkozott. Miközben izmai ellazultak, azon tűnődött, milyen óriási szakadék választja el a gyűlésterem nagymenőitől.

Ő az embermilliók kimondatlan tapasztalataival, és nem a szűk elitréteg szépen megfogalmazott szónoklataival azonosította a tudást. A gazdaság- ahogy a történelmi példákából kiderült- a többség véleményének és elképzeléseinek engedelmeskedett. Ezek általában fontosabbak voltak, mint a néhány tehetséges és bölcs ember által meghatározott, grandiózus politikai intézkedések. A birodalmi logika szerint gondolkodók mégis csak azt vizsgálták, hogy egy adott tervezet jó-e, és nem azt, hogy megengedhető vagy kívánatos-e. Hari nem igazán tudta, hogyan beszélhetne az ilyen emberek előtt. Az okos szófordulatok és a művészi kitérések ezen a napon hasznosnak bizonyultak, de nem mehetett így sokáig. Összezavarodott.

Hirtelen rádöbbsent, vissza kell mennie. Kilépett a frissítő központból, és elindult a gyűlésterem felé vezető legrövidebb úton. A folyosókon funkcionáriusok sürgölődtek. Átment a hangfüggönyökön, kilépett egy folyosóra, és egy pillantást vetett a retinamonitorán megjelenő térképekre. A gyűlésteremben jó hasznát vette Dors chipjének- e nélkül nem igazán tudta volna felfogni a tanácsstagok gyors, szakszavaktól hemzsegő beszédét. A mikrolézer által a retinájára rajzolt háromdimenziós térkép a szemmozgásának megfelelően forgott.

Az épületnek ezen a részén csak néhányan lézengtek. Hari a folyosó végére ért, és felnézett Leon szobrára. A hóhérség eltűnt az egykori császár kezéből. Ki vihette el, és miért?

Harinak rossz érzése támadt. Megfordult, és sietős léptekkel elindult a folyosón. Mielőtt elérhette volna a hangfüggönyöket, egy férfi toppant elé a függönyök csontszínű ragyogásából. Ez még nem lett volna szokatlan, ám annál különösebb volt, hogy tekintetét mereven Harira szegezte.

A fickót körülbelül harminc méter választotta el Haritól. A matematikus oldalra fordult, úgy tett, mintha a domborművekkel díszített falakat nézegetné, és lassan arrébb sétált. Megfordult, és elindult a szobor irányába. Lépteket hallott a háta mögött. A férfi követte.

Lehet, hogy üldözési mániám van?, tűnődött Hari. Tudta, ha sikerül visszajutnia a nyüzsgésbe, a tömegbe, el fog illanni a kényelmetlen érzés.

A léptek egyre hangosabban koppantak. A férfi közelebb ért hozzá.

Hari hirtelen befordult az egyik oldalfolyosóba, átsietett egy kör alakú helyiségen, és kilépett egy ősrégi előcsarnokba.

A férfi léptei felgyorsultak.

Hari az előcsarnokból egy hosszú folyosóra ért, aminek a végében két ember beszélgetett. A matematikus elindult feléjük. A férfiak elhallgattak és ránéztek. Egyikük a zsebébe nyúlt, előhúzott egy kommunikátort, és néhány szót vakkantott a mikrofonba.

Hari riadtan elhátrált, és befordult az első útjába eső mellékfolyosón. Futni kezdett.

Miért nem veszik már észre a biztonságiak, mi történik itt? A palota tele van kamerákkal, és... Megdöbbsent. Az előbb, a folyosó végén látott egy kamerát. A lencsét valami furcsa, sapkaszerű tárgy takarta. Hamis képet közvetít!

A gyűléstermet körbeölelő épületrész folyosóin senki sem járt. Hari átügetett egy díszes helyiségen. Léptek... Még mindig követték. Jobbra fordult. Egy hosszú feljárón sűrű, tömött sorokban emberek vonultak.

- Hé!- kiáltott rájuk Hari.

Senki sem nézett rá- az embereket hangfüggöny választotta el tőle. Elindult feléjük.

Az egyik falmélyedésből egy férfi toppant elé. Magas, karcsú, izmos fickó volt; laza léptekkel indult el Hari irányába. Nem szólalt meg, a viselkedésében sem volt semmi különös, csak éppen... jött, megállíthatatlanul.

Hari balra fordult, és futásnak eredt. Valahol erre lehet a frissítő központ! Ott sokan vannak. Ha elér odáig, megmenekült.

A térkép szerint az a hosszú folyosó vezetett a frissítő központhoz. Hari elfordult, és továbbfutott. Már a folyosó felénél járt, amikor meglátta a fal mellett beszélgető három nőt. Lelassított. Azok elhallgattak. Talán a fürdő személyzetéhez tartoznak, gondolta.

A nők felé fordultak. Hari szólni akart, de a legközelebb álló nő eléugrott, és megmarkolta a karját.

Hari hátrahőkölt. A nő erős volt.

- Egyenesen a karjaink közé sétált!- vigyorgott a társaira.

Hari oldalra rántotta a karját, kitepte magát a nő szorításából, aki ettől elvesztette az egyensúlyát. Hari kihasználta az alkalmat: a nőt a másik kettőhöz lökte. A három közül az egyik megpróbált felé rúgni. Megcsavarintotta a csípőjét, hogy kellő lendületet vegyen, de társa az útjában volt. A rúgás rövidre és gyengére sikeredett.

Hari megfordult, és rohanni kezdett. Nem sok esélyt adott magának a menekülésre, ám amikor hátralesett a válla fölött, látta, hogy a három nő moccanás nélkül bámul utána.

Hari csodálkozva lelassított. Ezek a fickók, meg ezek a nők... Egyikük sem támadt rá. Vajon miért? Talán attól tartottak, hogy véletlenül felbukkan egy-két szemtanú. Lehet, hogy egy még elhagyatottabb helyen akarnak lecsapni rá? Előhívta a térképét. A vörös pötty őt jelölte, a fehér vonalak a két oldalfolyosót, amin...
...hirtelen két férfi jelent meg.

Hari már csak két út között választhatott. Balra fordult, befutott egy antik holókkal szegélyezett szűk járatba. A képek érzékelték a mozgását: bekapcsolódtak, és szenttlen hangok fontos történelmi eseményekről, az érdektelenség évezredes leplével beborított nagy győzelmekről kezdtek beszélni. A háromdimenziós képek színesen villódtak, a hangok erőteljesen zengtek. Hari zihálva rohant el mellettük, és közben megpróbálta rendezni a gondolatait.

Egy kereszteződéshez ért. Jobbról emberek közeledtek felé.

Végigfutott egy mellékjáraton. IV Elinor császár mauzóleuma alatt járt. A folyosó végén fehér, számokkal jelölt ajtókat látott. A fürdő! A miniszter, aki becsábította a frissítő központba, azt mondta, ezek a helyiségek a legalkalmasabbak a privát találkozók lebonyolítására.

Ahhoz, hogy elérje a legközelebbi ajtót, át kellett vágnia egy kis téren. Gondolkodás nélkül elindult. Jobbról egy férfi érkezett. Egyetlen szót sem szólt. Hari az első ajtóhoz ugrott.

Zárva.

A második ajtóhoz lépett. A férfi már egészen közel ért hozzá.

Zárva!

A harmadik ajtó gombja végre elfordult. Hari belépett a helyiségbe.

Hagyományos szerkezetű, zsanérokra függő ajtó volt. Nekivetette a hátát, hogy becsapja maga mögött, ám a férfi támadásba lendült, és bedugta a kezét a résen. Hari megfeszítette az izmait. A férfi az ajtó és a keret közé feszítette a jobb lábát.

A matematikus keményen meglökte az ajtót. A kéz a keskenyedő résbe szorult. A férfi felmordult, és befelé tolta az ajtót. A rés kitágult.

Hari az ajtónak támasztotta a hátát, és a lábával tolta magát. A helyiségben semmi sem volt, amit segédeszközként használhatott volna, ráadásul a nevetséges talár is akadályozta a mozgásban, meg az ő, ami...

A derekához kapott. Jobb kezével megmarkolta a szavazóvesszőt, vállát az ajtónak feszítette, és kegyetlen erővel a férfi kezébe dőft.

Az írásjelekkel és szimbólumokkal díszített vessző a harmadik és a negyedik ujj közötti puha részbe mélyedt. Vörös vér fröccsent az ajtóra. A férfi felordított, és visszarántotta a kezét.

Hari becsapta az ajtót. A zárhoz nyúlt. A mágneses reteszek a helyükre kattantak. Lihegve megfordult, és szétnézett.

Két zuhanyfülke, egy emelőpad, italok. Párafülkék, egy tornasarok. A szóbeszéd szerint időnként elképesztő dévajkodások folytak az ilyen helyeken. A tornasarok egyik falán hosszúkás csúszóablak volt; ez a körben elhelyezkedő fürdőhelyiségek között kiépített, átriumszerű kertre nyílt. Egy ember éppen átfért rajta.

Valami az ajtó külső oldalának csapódott. Talán egy depolarizáló, gondolta Hari, amivel félre lehet húzni a mágneses reteszeket!

A tolóablakra nézett.

12.

Egy férfi óvakodott be a helyiségbe. A császár szolgáinak világoskék egyenruhája volt rajta; a könnyű öltözék nagy mozgásszabadságot adott viselőjének. Kezében a Leon szobráról lelopott kést szorongatta.

Becsukta maga mögött az ajtót, a helyükre kattintotta a reteszeket, majd a kést készenlétben tartva gyorsan körülnézett. Természetes fickó volt, de könnyed eleganciával lépkedett. Módszeresen ellenőrizte a

zuhanyzókat, a párafülkét, a tornasarkot. Kihajolt a tolóablakon, de duzzadozó izmai miatt nem fért keresztül rajta.

Kihúzta magát, és a szájához emelte a csuklójára erősített kommunikátort.

- Kiment a kertbe. Innen nem látom. Lezártatok a környéket?

Csendben megvárta a csak általa hallható választ.

- Nem találjátok? Persze, én megmondtam, hogy nem kéne kiiktatunk valamennyi kamerát!

Dühösen járkálni kezdett.

- Jól van, csak zárjatok le minden kijáratot! A kertből könnyű meglépni. Szünet.

- Bekapcsoltátok a szondákat? A kamerákat? Helyes. Hozzátok helyre a hibát, fiúk, különben... - Hangja dühös morgásba fulladt.

Még egyszer körülnézett, majd kinyitotta a mágneses reteszeket. Az ajtó előtt egy másik férfi állt. A ruhája ujjá véres volt.

- Mindent összecsapogtatsz, te hülye!- kiáltott rá a késes. - Emeld fel a kezed, aztán tűnj innen! Küldd ide a takarítókat.

- Hol lehet?- kérdezte a sebesült.

- Nem mindegy? Tudtam, hogy nem lenne szabad rád bíznom a munkát. Átkozott amatőr!- A késes dühöngve elrohant.

A jelenet mintha egy örökkévalóságig tartott volna, pedig csak másodpercek teltek el. Hari az álmennyezet fölött, a keresztgerendákon feküdt, és erejét megfeszítve próbálta a helyén tartani a fedőlapot, aminek kiemelése után felmászhatott ide. A lemez melletti keskeny résen, a zuhanyfülke oldalán és tetején látta a piszokcsíkokat, a saját nyomait.

A keze egyre jobban sajgott. Egy láb jelent meg a látászögében- valaki besétált a helyiségbe. Talán a késes jött vissza? Vagy valaki más?

Ha a lemez félrecsúszott volna, a lent álló fickó minden bizonnyal felfedezi a kiszélesedő, fekete rést a mennyezeten. Hari ereje fogyott, úgy érezte, már nem bírja sokáig. Lehuny szemmel az ujjára összpontosított. Akarta, hogy kitartsanak, ám a keze egyre jobban elszibbadt és remegni kezdett.

A háromrétegű, hangszigetelő lemez iszonyatosan nehéz volt. Hari érezte, lassan, nagyon lassan kicsúszik az ujjai közül, és...

A láb tulajdonosa kísértelt a helyiségből. Az ajtó bezárult, a reteszek bekattantak.

Hari ujjai ellenszegültek az akaratának, és lassan szétnyíltak. A lemez hangos csattanással a padlóra zuhant. Hari mozdulatlaná dermedve hallgatózott.

Semmi. A retesz nem kattant, az ajtó nem nyílt ki. Csak a légkondicionáló halk sziszegése hallatszott.

Megkönnyebbülten felsóhajtott. Nem fenyegette veszély. Egyelőre. Biztonságban volt, de csapdába került.

Senki sem tudhatta, hogy itt van. A császár biztonsági emberei is csak hosszas kutakodás után találnának rá ezen a helyen. De... Miért kezdenék keresni? Senki sem fogja észrevenni, hogy eltűnt a gyűlésteremből, és ha valakinek mégis feltűnne a hiánya, arra gondolhat majd, hogy elege lett a Tanácsból, és egyszerűen hazament. Ez azt jelenti, hogy a gyilkosok órákon át kutathatnak utána. A késes pasas szisztematikusan dolgozó, eltökélt embernek tűnt. Biztos eszébe jut majd, hogy még egyszer benéz ebbe a helyiségbe, és újra elindul az üldözött legutolsó nyomán. Az is lehet, hogy szagérzékelőket hozat, és mostanra már visszakapcsolhatták a környéken elhelyezett kamerákat is.

Hari lemászott a fülke domború tetejére- kis híján lecsúszott -, majd leugrott a padlóra. A mennyezetlemez visszaemelése óriási erőt igénylő feladatnak bizonyult. Mire felküzdötte a fülke tetejére, kifulladt. Lihegett egy sort, majd újra felmászott, elhelyezkedett a gerendákon, és maga után húzta, majd újra a helyére illesztette a lemezt.

Elterült a sötétben, és gondolkozott. Dors térképe a retinamonitorra villantott; a színek és a vonalak élesen világítottak a feketeségben. A rajzon természetesen nem tüntették fel az álmennyezet fölötti részeket. Hari áttanulmányozta a térképet. A gyűléstermet körülfogó épületrész legmélyén volt.

Talán az lenne a legjobb megoldás, ha összeszedné a bátorságát, és kísértálna a helyiségből. Ha eljutna azokra a folyosókra, ahol sokan járnak, ha elérne a tömegig...

Hari nem szerette a véletlenre bízni a sorsát.

A másik lehetőség az, hogy marad ahol van. Talán senki sem jön vissza a detektorokkal; talán senki sem

fedezi fel.

Képtelen volt ölbe tett kézzel várakozni, ez ellenkezett a természetével. Türelmes volt, amikor az kellett, de a tétlenség ebben a helyzetben nem lehetett a hasznára.

A sötétségbe meresztette a szemét. Idefent, a gerendák között is elindulhatna... De merre?

Dors térképe szerint a fürdők egy kert köré épültek. Semmi kétség, a gyilkosok már biztos kitereltek onnan minden lehetséges szemtanút, de ha mégis bejutna oda... Nem, ez sem jó.

Hari hirtelen rádöbrent, eddig rosszul spekulált. Csak két dimenzióban gondolkodott. Sokkal valószínűbb, hogy eljuthat az emberek közé, ha feljebb vagy lejjebb menne egy-két szinttel. Elvégre a palota többemeletes, nem?

Dors térképe szerint az egyik irányban egy liftakna helyezkedett el. Hari összeszedte magát, és kimeresztette a szemét. Fogalma sem volt róla, hogyan illeszkedik e-lift aknája az épülethez. A térkép csak egy liftjellel ellátott hasábot mutatott.

A félelem pattanásig feszítette az izmait. Mászva elindult a liftakna irányába. Óvatosan kellett mozognia, nehogy a keramiform gerendák közül kilökje az álmennyezet burkolólemezeit. Hirtelen megcsúszott, és beütötte a térdét. Az egyik lemez fenyegetően behorpadt, de visszapattant a helyére. A szélénél halovány fénysugár jelent meg.

Por csapott Hari orrába, ami kaparta a torkát. Mocskos lett a több évezredes piszoktól.

A liftakna irányából kékes ragyogás szűrődött felé. Ahogy előrébb haladt, az akna közelében elhelyezett csövek, kábelek miatt egyre nehezebben tudott mozogni. Karja véletlenül hozzáért az egyik csőhöz. Alig tudta visszafojtani a fájdalomkiáltást. A levegőben megpörkölődött bőr szaga terjengett. A cső megégette a karját.

A távolból érkező kék ragyogás hirtelen felizzott, azután újra elhalványult. Az éles, recsegő hangból Hari arra következtetett, egy lift haladt el az aknában. Képtelen lett volna megmondani, a fülke fel, vagy lefelé haladt.

Egy keramoacél-lemez zárta el az útját. A négyzet alakú, méteres oldalhosszúságú lapot négy elektromos pánt rögzítette a helyére. Hari hanyatt feküdt, felhúzta a lábát, és belerúgott. A lemez behorpadt, de a helyén maradt. Újra rúgott. A lemez kilazult. Az erőlködéstől nyögve harmadszor is rúgott, aztán negyedszer, és... A lemez végre kipattant a helyéről, és lezuhant az aknába.

Hari félresöpörte maga elől a vastag kábeleket, és bedugta a fejét az aknába. A sötétséget csak a fent és lent messzeségbe vesző csíkok kékes fénye oszlatta szét. Hari pusztán annyit tudott az e-lift működéséről, hogy az elektromossággal feltöltött fülke elektrodinamikus mezők folyamatos hullámain halad tovább. A palotának ez az ősrégi szárnya több mint egy kilométer vastag volt. Ilyen távolságon a mechanikus kábelliftek még kis személyforgalom esetén sem lettek volna megfelelőek, az akna falát beborító elektromosság azonban könnyedén továbbította a fülkéket. A technológia régi volt- az akna minimum tízezer éve épülhetett -, de megbízható.

A térkép szerint, ha felfelé indul el az aknában, a következő három szinten azokat a tágas termeket találhatta, amelyeket a császár és a Birodalom felé kérvényt benyújtók népes hadának tartottak fenn. Hari tudta, közöttük biztonságban lehet. Az alatta lévő négy szint azonban veszélyesnek tűnt, mert itt keveset használt helyiségek voltak. Lefelé ugyan könnyebb lett volna mászni, de az út hosszabbnak ígérkezett.

Nem lehet ez olyan nehéz!, vigasztalta magát, ahogy a félhomályos akna falaiba süllyesztett, egymástól szabályos távolságra elhelyezett elektrosztatikus sugárázókra nézett. Próbaképpen megérintette az egyik elektromos szalagot. Semmi szikra, semmi töltés. Pontosan erre számított: a sugárázók csak akkor léptek működésbe, amikor egy fülke haladt el előttük. A lyukak elég mélyek voltak ahhoz, hogy a lábfejét félig beléjük dugja.

Figyelmesen hallgatózott. Semmi nesz. Az e-fülkék általában hangtalanul közlekedtek, de ez a lift szerencsére régiebb, lassabban mozgó, zajosabb típushoz tartozott.

Vajon mekkora veszélyt vállal, amikor bemászik az aknába? Hari elgondolkodott, helyesen cselekszik-e.

- Hé, hé, maga!

Hátrafordult. Egy fej bukkant ki az egyik eltávolított mennyezetlap helyén tátongó lyukból. Hari nem tudta kivenni az arc vonásait, de nem is próbálta. Tétován a hasára fordult, ledugta a lábát az aknába. Megtalálta az egyik sugárázó mélyedését. Szilárdan bedugta a lábát a lyukba. A másik lábával kitapogatta a következő mélyedést, és lecsúsztatta felsőtestét az aknába. Erősen kapaszkodott.

A fekete semmi fölött állt... Lenézett. Megszédült. Epekeserű böffent a torkába. Kiáltozás. Férfi hangok. Ezek szerint valaki rájött, hogy hol bújt el. A hiányzó mennyezeti panel helyén tátongó lyukból szivárgó fény megvilágította az aknát. Hari lenyelte a félelem ízét. Ne gondolkozz, csak menj tovább!

Jobbra meglátott egy másik mélyedést. Gondolkodás nélkül beledugta a lábát, és átoldalazott az akna szemközti falához. Elindult felfelé. A mászás meglepően könnyű volt, a mélyedések közel helyezkedtek el egymáshoz. Gyorsan haladt. A háta mögött felerősödött a kiáltozás.

Elmászott a következő szintre nyíló liftajtó előtt, és meglátta a lapos vészkapcsolót. Ezek szerint ki tudja nyitni az ajtót. De mi vár rá, ha megteszi?

Hosszú percek teltek el azóta, hogy meglátta azt a fejet. Már minden bizonytalanság híre ment, hol van. A gyilkosok azóta már biztos elindultak a lépcsőkön, beszálltak a liftekbe, hogy megelőzzék őt.

Hari úgy döntött, még feljebb mászik. A poros levegő köhögésre ingerelte, de sikerült uralkodnia magán. A mélyedésekben elhelyezett sugárzóknál szilárd kapaszkodókra talált, lába éppen elért a lyukakban. Feljutott a második szintre, de itt is úgy gondolta, még feljebb kell mennie. Ekkor...

Meghallotta a halk, de egyre erősödő sziszegést.

Hívős, lefelé tartó légáramlat csapott az arcába. Felnézett. Valami eltakarta előle az akna tetején sejlő kékes csíkokat. És ez a valami felé közeledett. Gyorsan jött.

A hang felerősödött. Hari már nem érthette el a következő szintet- a lefelé tartó fülke gyorsabb volt nála.

Megdermedt. Egyetlen választása maradt: lefelé kellett menni, de... az alsó szintet sem érthette el időben. Az e-fülke fekete, hatalmas tömege száguldva süllyedt. Hari megrémült.

Kék ívek gyors pattogása. Légsziszegés. A fülke megállt a Hari fölötti szinten. A burkolat elnémította a kinyíló ajtók neszezését. Hari felkiáltott, de nem kapott választ. Lábaival a mélyedések után tapogatózva, lihegve elindult lefelé. Éles reccsenés. A fülke újra elindult. Lefelé jött.

Hari a lift aljára meresztette a szemét. A sugárzó mélyedéseiből vékony, kék-fehér ívek lövődtek ki az előttük elhaladó fülke irányába. Hari a halálfélelemtől remegve mászott lefelé.

Furcsa gondolat villant keresztül az agyán; nem ötlet volt, inkább megérzés. Szél kapott a hajába. Felnézett, és megvizsgálta a fülke alját. Négy vastag, pántszerű, erősnek látszó fémdarab volt rajta.

A kabin már egészen közel ért hozzá. Nem maradt idő a tépelődésre. Hari a rázúduló fülke aljára erősített pántok felé vetődött. Megmarkolta az egyiket. Az éles fájdalomtól tágra meredt a szeme. Recsegő, pattogó áramlat hatolt át rajta. A kezei és a karja izmait görcsbe rándította az elektromos sokk. Ujjai a pántra feszültek, de lába irányíthatatlanul rángani kezdett.

Harin keresztüláramlott a sugárzókból a fülke felé tartó töltés. Az elektrodinamikus mező, mintha ő is a lift része lenne, megemelte a testét. Szűrő fájdalmat érzett a tagjaiban, de kitartott. Az áramlatok a mellkasán, a szívéen is áthatoltak. Felsőtestében összerándultak az izmok. Ő is az áramkör részévé vált.

A bal kezével eleresztette a pántot. Az áramlás megszakadt, de a töltés a testében maradt. A mellizmait szaggató fájdalom enyhült valamelyest, de nem szűnt meg teljesen.

Kábultan nézte, ahogy elszáguldanak előtte a szintek. Legalább sikerült meglépnem a bérgyilkosok előtt, gondolta keserűen. A jobb karja elfáradt. Fogást váltott, a ballal kapaszkodott.

Hogyan fog kijutni az aknából? Az e-fülke megállt. Hari felnézett a fekete mennyezetként fölötté sötétlő tömegre. A palotának ebben az ősrégi szárnyában távol voltak egymástól a szintek. Percekre lenne szüksége, hogy lemásszon a következőre. Ki tudja, a fülke mennyi ideig fog fel s alá járkalni az aknában, míg a legalsó szintről kap hívást? És mi lehet az akna mélyén? Lehet, hogy a teste szétzúzódik valami biztonsági ütközőbakon...

Az ugrás okos megoldásnak tűnt- abban a pillanatban, amikor végrehajtotta. De ez sem mentette meg. Csapdában volt, és esélye sem maradt, hogy kikecmeregjen belőle.

Ha menet közben sikerülne ráütnie valamelyik szint ajtajánál a vésznyitó gombra... De akkor újra rácsapnának a falakról a fülke felé tartó elektromos hullámok! Az izmai ismét megbénulnának, képtelen lenne kapaszkodni.

A lift két szinttel feljebb ment, ötlet lejjebb, megállt, megint lejjebb ment. Hari a kezeit váltogatva kapaszkodott, és közben gondolkodni próbált.

Karjai elfáradtak, az elektromosság kiszívta az erőt az izmaiból. A fülkéből, a kapaszkodónak használt pántból csiklandó elektrosztatikus hullámok csorogtak a testére. Dorsra gondolt. Hogy kerülhettem ilyen helyzetbe? Az egész egy rémálomnak tűnt...

Megrázta a fejét. Muszáj gondolkodnia!

Az áramlatok végighaladtak rajta, az áramkör egyik elemén. A fülke utasai persze semmit sem éreznek ebből a szigetelt biztonságban!

A fülke utasai?

Hari kezet váltott; most már mind a kettő iszonyatosan fájt. Ingaként előre-hátra lendítette magát. Az ötödik lendülésnél erősen belerúgott a fülke aljába. Kemény dobbanás.

Még egy rúgás, és még egy. Kapaszkodva hallgatózott.

Semmi válasz.

Rekedten felordított. Nem igaz, hogy nem hallják meg!

A fülke újra elindult; most felfelé tartott. Hari megfeszítette a karját, és a sötét mélység fölé lendítette a lábát. Furcsa érzés volt, ahogy a mezők megemelték a testét, simogatták a bőrét. A haja, minden szőrszála égnek állt. *A testemnek nagyjából ugyanolyan töltése van, mint a fülkének*, gondolta, és erről eszébe jutott valami. Lehet, hogy nincs is szüksége a fülkére?

Érdekes elmélet, de... bátorság kellene a gyakorlati kipróbálásához.

Eleresztette a pántot. Zuhanni kezdett, de lassan, nagyon lassan mozgott. Szellő suhant el mellette. Lelibbent a következő szinthez, azután az alatta lévőhöz. Karjaiban enyhült a fájdalom. Teste megőrizte elektromos töltését. Az akna e-mezője körbefonta, mintha ő is fülke lenne- igaz, nem a legtokéletesebb, mert ő nem tudta szinten tartani teste töltésmennyiségét.

A fülke felfelé tartott, egyre jobban eltávolodott. Hari egy kicsit feljebb emelkedett, megállt, azután újra zuhanni kezdett. Az akna megpróbált töltést juttatni belé, és a fülkébe is, de a két test jelenléte felfoghatatlan volt az irányítórendszer számára. A szerkezet rövid tétovázás után úgy döntött, neki a valódi fülkével kell foglalkoznia, nem pedig Harival.

Hari érezte, hogy lelassul, megáll, és újra zuhanni kezd. A bőrén elektromos ívek cikáztak. A levegő mintha nyúlóssá vált volna az elektromos mezőkben. Teste égett; a fejét és a lábszárát- ahol a legtöbb töltés felhalmozódott- mintha tűzön sütögették volna.

Lelassult. A derengő fényben látta, egy újabb szint közeledik. A falakból, a sugárzókból elektromosság csapott felé. Oldalra csúszott. Felhúzta a lábát, és az elektrosztatikus mező gumyszerű falának feszítette a talpát.

Óvatosan kinyújtotta a térdét. Oldalra siklott, de közben piheként lebegett. Kinyújtotta a karját, hogy megkapaszkodjon az egyik sugárzóban. Kék-fehér szikra csapott a kezébe. A fájdalomtól alig kapott levegőt. Karja érzéketlenné vált, látása elhomályosult.

Mély lélegzetet vett. A szint ajtaja közeledett. Hari már csak egy méternyire volt az akna falától. Úgy kapálózott az elektrosztatikus mezőben, mint a rossz úszó a mély vízben.

Az ajtó elcsúszott előtte. Belerúgott a vésznyitóba. Elvétette a célt. Újra rúgott, és talált. Az ajtó sziszegve kinyílt. Hari a bal kezével belekapaszkodott.

Megrándult a karja. Megmarkolta az ajtót. A falhoz csapódott. Még egy elektromos hullám cikázott végig rajta. Ez már egészen enyhe volt, de mégis megbénította a jobb lábát. Kínlódva az ajtóhoz emelte a jobb kezét.

A súlya újra a régi volt. Félig bénán lógott a falon. A szint padlójába kapaszkodott. A bal lába talált egy mélyedést. Feltolta magát. Fájdalom tépte az izmait. Elfogyott az ereje. Pislogva körülnézett. A szeme alig valamivel volt följebb, mint az emelet padlója.

Távolról érkező kiáltások. Kék egyenruhába bújt alakok rohantak felé. Kitartani! Kibírni!

Egy nő érkezett; a császári testőrök uniformisát viselte.

- Uram! Hogy került ide...?

- Hívja... a különítményeseket!- krákgotta Hari. - Mondják meg nekik, hogy megérkeztem.

IV ÖNTUDAT

SZIMULÁCIÓS TEREK- ...meghatározott személyiségi problémák jelentkezhetnek. Minden olyan szimuláció, amely ismerte saját eredetét, kénytelen volt tudomásul venni, nem ő az Eredeti, és nem egyéb, mint egy számköd. A szimulációnak egyedül a folyamatosság, a mintázat végtelen előreléptetése adhatott csak némi öntudatot. A valódi személyek esetében a „valós algoritmus” a szinapszisok bekapcsolásával, az idegek megpendítésével önmagát számítja ki, a folyamatosságot pedig az okok és okozatok körforgása biztosítja.

Mindez a valós elmék reprezentációjának egyik kritikus problémájához vezetett. (A témakör a Birodalom utolsó időszakában erős, bár gyorsan erodálódó tabunak számított.) A probléma megoldásához szükséges munka nagy részét maguk a szimulációk végezték el, mégpedig rengeteg szimulált szenvedés árán. Ahhoz, hogy „önmaguk” lehessenek, tapasztalatokat kellett szerezniük arról az életről, ami kialakította őket. Ez azt jelentette, hogy látták magukat, amint apró pontként mozogva végighaladnak azon a hosszú és bonyolult vonalon, amelyet folyamatosan fejlődő eredeti énjük rajzolt meg. Újra át kellett élniük a külső és a belső drámákat, mert csak így alakulhatott ki bennük a valódi én szimulált mása. Ezt a próbát csak azok a szimulációk tudták végrehajtani, amelyek alapjául kemény filozófiai háttérrel rendelkező személyiségek szolgáltak.

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

1.

Jeanne d'Arc lebegve haladt lejjebb, egyre lejjebb a Hálózat félhomályos járatain. Elfojtotta félelmét. Körötte fényszilánkok villóztak, furcsa dörejek hangzottak.

A gondolatok... Időtől és tértől független csiklandó áramlatok, szent, alabástromfehér képek; kavargó, soha véget nem érő káprázatok. A lebegés végtelen volt; úgy érezte, mintha egy csodás helyek mellett elsuhanó hajóban ülne. A szilárd test itt semmire sem volt jó. Révetegen vizsgálgatta a ködös Hálózatot, amely úgy gőzölgött, örvénylett körülötte, akár egy mahagóni-óceán.

Amióta megszökött a varázslóktól, aiktől lelke (ők a „tudat” szót használták) megőrzése függött, Johannát ezek a nedves áramlatok fogták körbe. A szent anya egyszer azt mondta, olyan ez, akár egy nagy, föld alatti folyó.

Johanna légi szellemként lebegett, önmagába mélyedve, önmagával elégedetten, az időn kívül létezve. Sztázis állapot- Voltaire így fogalmazott. Egy szentély, ahol minimalizálni lehet a komputeredőt. Milyen furcsa nyelvezet! Johanna mindenesetre itt volt, és várta a látomásokat, amelyek legtöbbször Voltaire-től érkezett.

Amikor a férfi legutoljára megjelent előtte, csalódott volt, és dühös is talán. Az bosszantotta, hogy Johanna jobban hallgatott a Hangokra, mint őrá. Ó, hogyan is tudná megmagyarázni neki, hogy Őt akarata ellenére a szentek és az arkangyal szavai irányítják? Azok a Hangok, amelyek túlharsognak mindenkit, aki kívülről közelít hozzá? Hiszen ő csak egy egyszerű parasztlány, képtelen ellenállni az olyan hatalmas szellemlényeknek, mint Szent Katalin, vagy Mihály, az angyallégiók vezére, azoknak a seregeknek a parancsnoka, amelyek nagyobbak azoknál a francia hadaknál is, amelyeket ő, Johanna vezetett csatába. (Ezek a csaták eonokkal ezelőtt voltak, suttogta egy furcsa hang, ami talán csak illúzió volt, hiszen itt, a Purgatóriumban az idő egyszerűen nem létezett.)

Akkor különösképpen nem tudott ellenállni a szellemek parancsának, amikor egyetlen Hang szólt hozzá.

- Ne törődj ezzel a férfivel- mondta Szent Katalin abban a pillanatban, amikor Voltaire hívása megérkezett.

Katalin hatalmas, fehér szárnyakon lebegett, Voltaire manifesztációja pedig egy ragyogó, hőszerű békegalamb volt, ami a sötét folyadékotömegeből szállt ki Johanna felé. Dévaj madár!

Katalin hangja éles volt és kemény, akár egy gondos apáca kikeményített ruhája.

- Bűnös módon megadtad magad e férfi vágyának, de az nem azt jelenti, hogy az övé lettél. Nem tartozol egyetlen férfihoz sem! Te a Teremtőé vagy!

- Át kell küldenem neked egy adathalmazt- csiripelt a Voltaire-galamb.

- Én... én... - Johanna vékony hangja úgy visszhangzott, mintha egy óriási barlangban lett volna, nem pedig egy örvénylő folyó kellős közepén. Szent Katalin mérgesen megrebbentette hatalmas szárnyait.

- A férfi el fog menni. Nincs más választása. Nem érhet hozzád, nem vehet rá a bűnre, csak akkor, ha te is hajlandóságot mutatsz erre.

Johanna arca lángra gyúlt a szégyentől, amikor eszébe jutott, hogyan pajzánkodott Voltaire-rel.

- Szent Katalinnak igaza van- dörgött egy mély hang. Mihály szólt, a mennybéli angyalseregek vezetője. - A vágnak semmi köze sincs a testhez, ahogy ezt éppen te bizonyítottad be ezzel a férfivel. A testetek már réges-régen elporladt, és ti mégis azt tettétek, amit.

- Szeretném őt újra látni- suttogta Johanna vágyakozva.

S lőn: ezen a helyen a gondolatok valahogy valósággá váltak. Elég volt felemelnie a kezét, s Voltaire számjegyei máris a közelébe kerültek.

- A férfi bűnös adatokat kínál!- kiáltott Szent Katalin. - Azonnal utasítsd vissza a közeledését!

- Ha nem tudsz neki ellenállni, menj hozzá feleségül- parancsolta Mihály kemény hangon.

- Feleségül menni?- Szent Katalin hangja remegett az undortól.

Abban az életben, amikor még volt teste, Johanna férfiként viselkedett, rövidre nyíratta a haját, és nem volt szerelmi kapcsolata. Ezzel akarta ország-világ előtt megmutatni, milyen szent és józan életet él.

- Férfiak!- mondta Szent Katalin dühösen Mihálynak. - Még itt is háborúzni akartok, romlásba taszítani a nőket?

- Én lelki tanácsot adtam- védekezett Mihály. - Angyal vagyok, így egyik nem sem kedvesebb nekem, mint a másik.

Szent Katalin dühét ez sem enyhítette:

- Akkor miért vagy az angyallégiók királya, s nem királynője? Miért a mennybéli harcosoknak parancsolsz, miért nem a harcos nőknek? Miért vagy arkangyal, s miért nem arkangyalnő? És egyáltalán: miért nincs női neved?

Kérlek benneteket, gondolta Johanna, *kérlek, ne!* A házasság gondolata éppen olyan borzadállyal töltötte el a lelkét, mint Szent Katalinét. Annak ellenére így volt, hogy a házasság a szent kötelékek sorába tartozott, mert utána be kellett következnie annak a bizonyos egyesülésnek, ami szinte mindig a biztos halált jelentette.

Halál... lángok... a pap tekintete, ahogy végrehajtja az ítéletet... Recsegő borzalom, iszonyatos sercegés, nyaldosó lángok...

Johanna megrázta magát (összerendezte énjét, súgta valami). Ó, igen, házasság... Voltaire... Nem volt benne biztos, mit jelent a házasság azonkívül, hogy kínban, Krisztus nevével ajkán gyermekeket kell szülnie az Anyaszentegyháznak. A gyermekek, a fogamzásukhoz szükséges tett... Megdobbant a szíve, és újra felidézte annak a vékony, okos férfinak a képét.

- A házasság azt jelenti, hogy tulajdonosod van- súgta neki Szent Katalin. - Azt jelenti, hogy teljesítened kell a kötelességedet, meg kell alázkodnod, valahányszor megkíván. Mint például most. Ha Voltaire lenne a férjed, kedve szerint akárhányszor a magáévá tehetne.

- Talán azt javaslod- kérdezte Mihály -, hogy Johanna továbbra is fogadja ezt a hitehagyottat anélkül, hogy a házasság kötelékével szentesítenék vágyukat? Hadd házasodjanak össze, utána pedig teljesítsék be vágyaikat!

Johanna hangját elnyomta a szent és az angyal pörlekedése a folyékony sötétségben. Tudta, hogy ez az aritmetikai túlvilág, ami majdnem olyan, mint a valódi Purgatórium előcsarnoka. Tudta, nincs már szíve, de... valami mégis nagyon fáj.

Emlékek árasztották el.

A szent és az angyal biztos megbocsátaná neki, hogy míg vitáznak, addig ő fogadja a Voltaire-től érkező „adatokat”; ha átadná magát- csak most az egyszer- a saját énjéből fakadó impulzusoknak...

2.

- Még a porosz Frigyes, vagy Nagy Katalin sem várakoztatott ilyen sokáig! - dühöngött Voltaire.

- Elfoglalt voltam- mondta Johanna révetegen.

- Szeszélyes vagy, pedig még csak nem is születél bourgeoisie-nak! Ezek a személyiségek, amelyeket a tudatalattid kreált, elviselhetetlenül fárasztóak! Voltaire a levegőben, a sötétben hullámozó folyadék fölött

lebegett.

- Ha már ebben a vad folyóban kell létezniem, hozzám hasonlókkal akarok beszélgetni.

Voltaire legyintett selyemkézelős kezével.

- Mindenki tudja, a szentek nem illenek bele a civilizált társadalomba. A parfüm sem takarja el a szentség tömjénbűzét!

- De itt, a túlvilágon...

- Ez nem valami teológiai előcsarnok! Ez egy általad megalkotott monodráma a komputációs világ színpadán!

- Az aritmetika nem szent, uram.

- Hmm... Lehetséges. Bár gyanítom, Newton be tudta volna bizonyítani az ellenkezőjét.

Voltaire lelassította az időt, és egyenként megfigyelte a különálló eseményhullámokat: a komor folyó egy picit előrébb hömpölygött, Johanna szemöldöke feljebb húzódott. Voltaire elvégezte az önfrissítő számításokat, majd felgyorsította Johannát- bár előtte még hagyott neki egy kis időt arra is, hogy kigondolja a válaszát. Így volt fair a játék, hiszen ő több memóriateret irányított, mint *la Pucelle*.

Voltaire azért találta ki Johanna köré a folyószimet, mert úgy gondolta, ezzel félresöpörheti tűzfóbiáját, és megnyugtathatja az anyaméhszerű környezetben.

Johanna szája tátva maradt a Newton-ra utaló megjegyzéstől. Lélegzet után kapkodott, de nem válaszolt. Voltaire elvégzett egy ellenőrzést, és rádöbbsent, nem rendelkezik olyan forrásokkal, amelyek segítségével teljes futási sebességre gyorsíthatná a szüzet. A Battisvedanta-szektorban egy egyenletet futtattak- ez szívta el tőle a komputációs teret. Várnia kellett, míg kutatásprogramjai találnak neki némi szabad memóriát a Hálózatban. Elgondolkodott. Nem használja ki elég jól a futási időt. Bárcsak elég tág lenne a komputációs tér!

A következő pillanatban érezte, valami megint elszívja tőle az erő forrásait. Egy gépagyú megsérült, és a komputeres háttér valahogy pótolni akarta a kieső munkaerőt. Voltaire ezt onnan vette észre, hogy érzékelése megtompult, teste pedig szétesett.

Átkozottak! Nyomorultak! A végén még kiszárítják! Örjögő kétségbeeséssel próbált futási időt adni Johannának.

- Monsieur, te nem törődsz velem!

Voltaire örömhullámot érzett. Szerelmes volt Johannába. A hang hallatán újra összerakta magát a kígyózó folyó fölött.

- Komoly veszélyben vagyunk- védekezett. - Egy járvány ütötte fel a fejét az anyagi világban. Káosz uralkodik. Tiszteletreméltó emberek pánikot robbantanak ki azzal, hogy egymást becsmérik. Hazudnak, csalnak, lopnak.

- Nem!

Voltaire folytatta:

- Más szóval: a helyzet változatlan.

- Ezért jöttél ide?- kérdezte Johanna. - Hogy kinevess? Hogy megtréfáld az egykor szűz leányt, akit te tettél tönkre?

- Én csak segítettem neked, hogy asszonnyá válj.

- Éppen ez az!- kiáltott Johanna. - Én nem asszony, hanem a francia király, Károly harcosa akarok lenni!

- Hazafias ömlengés. Bah! Figyelj rám! Nem válaszolhatsz a hívásokra, kivéve az enyémet. A hozzád érkező hívásokat át kell irányítanod hozzám. Senkivel sem szórakozhatsz. Senkivel sem léphetsz kapcsolatba. Senkivel sem beszélhetsz, sehová sem utazhatsz. Semmit sem tehetsz az én engedélyem nélkül.

- Monsieur, összetévesztesz a feleségeddel!

- A házasság az egyetlen kaland, amit még a gyávák is vállalni mernek. Én nem próbálkoztam meg veled, és nem is fogok.

Johanna rémültnek látszott.

- Ez a veszély... Komoly?

- Semmi sem bizonyítja, hogy az életben bármi komoly volna.

Johanna a jelek szerint újra képes volt gondolkodni- ezek szerint visszanyerte a tőle elorzott kapacitást.

- Akkor ez most miért komoly?

- Mert ez nem élet. Egy matematikai tánc.

Johanna mosolygott.

- Nem hallom a zenét.

- Ha tudnék, füttyülnék. Az életünk... vagyis a létezésünk olyan amilyen. Az ami, de komoly veszélyben van.

Johanna nem felelt azonnal, bár Voltaire éppen elegendő kapacitást adott neki ehhez. Talán megint a lelkiismerete ostoba hangjaival beszélget?

- Paraszt vagyok- mondta végül a lány. - Paraszt, de nem rabszolga. Ki vagy te, hogy parancsolgatsz nekem?

Valóban: kicsoda? Voltaire nem merete bevallani Johannának, hogy ő csupán a bolygóméretű Hálózatban létező digitális kapuk, nullák és egyesek áramlata. Processzorfürtökben futott; a Trantor sokmillió személyi számítógépében és a Birodalom hegy nagyságú memóriablokkjaiban létezett.

Olyanok voltak mindketten, mint a halak: a város Hálózatában úsztak. Nem hullámok, örvények hatottak rájuk, hanem a futási idő áramlatai. A felfoghatatlanul nagy város Hálózatában léteztek, s megpróbáltak processzorról processzorra haladva elmenekülni a virtuális tér ostoba, de kitartó kopói elől.

Mik voltak ők?

A filozófia nem válaszokból, inkább jó kérdésekből áll. Létezésének kérdései zavarba hozták Voltaire-t. Az univerzuma önmaga köré csavarodott, megálmodott világ volt. Patkány lett egy kastély falában- egy olyan kastélyban, amelynek nagyságát fel sem tudta fogni igazán.

Johanna mindezt csak homályosan érzékelte. Voltaire nem merete elmondani neki, hogyan mentette meg magukat, amikor a Fortélyszövetség virtuális pribékjei megpróbálták mindkettejükkel végezni. Johanna még nem volt képes felfogni ennek a... túlvilágnak a természetét.

Voltaire lerázta magáról a rosszkedvet. 3,86-szor gyorsabban futott, mint Johanna, és mikor mindent átgondolt, csak egy filozofikus vállrándítással válaszolt a lány kérdésére.

- Teljesítem a kívánságaidat, de csak egy feltétellel- mondta Johanna nagy sokára. - El kell intézned, hogy újra találkozzunk a Deux Magotsban. Mind a négyen. Ha megteszed, ígérem, csakis a te hívásaidra válaszolok.

- Teljesen megőrültél? Hatalmas digitális bestiák vadásznak ránk!

- Ne feledd, én harcos vagyok.

- A helyzet és az idő nem megfelelő ahhoz, hogy összejöjjünk egy ismert alfanumerikus címen... egy nyilvános szim-kávéházban!

Voltaire akkor látta utoljára Garcont és Amanát, amikor mind a négyüknek sikerült megszökniük a kolosszeumból, a tomboló tömegből. Fogalma sem volt róla, hol lehetnek; azt sem tudta, egyáltalán léteznek-e még.

Megtalálni őket a folyékony, bonyolult labirintusban...! A gondolat előhívott egy emléket, és hirtelen ugyanúgy fáj a feje, mint mikor túl sokáig volt rajta a parókája. Furcsa memóriavillanásokkal emlékezett; olyan tisztán látta a régmúlt eseményeit, mintha mozgó olajfestmények lettek volna. Eszébe jutottak a füstös párizsi szalonok- a szürke dohánybűz napokig a parókájában maradt. Ezen az új világon senki sem dohányzott... Talán mégis az orvosoknak volt igazuk, akik azt mondták, a füst inhalálása egészségtelen?

Az emlékképek, akár egy engedelmes szolgál a csettintésre, egyszerűen eltűntek.

- Intézz el egy találkozó- utasította Johanna azon a parancsoló hangon, amin egykor katonáihoz szólt -, különben soha többé nem fogadok el tőled adatokat!

- A fenébe! Veszélyes lenne megkeresni azt a kettőt...

- Félsz talán?

Johanna megtalálta társa gyenge pontját. Ugyan melyik férfi ismerné be, hogy fél? Voltaire gondolkodott, s lelassította az időt, hogy közben Johannával maradhasson.

Ahhoz, hogy el tudjon bújni a Hálózatban, előbb egy szoftver segítségével darabokra törte a szimulációját. A szilánkok önállóan is képesek voltak futni a különböző feldolgozóközpontokban. Mindegyik Voltaire-darabka mélyen beletemette magát a rejtekhelye algoritmusába. A felügyelőprogramok számára az így elorzott területen lévő adathalmaz normális szubrutinnak tűnhetett. Az álcázás létfontosságú volt. Még egy szerkesztő-kereső, rendellenességek után kutató program sem törölte volna le a jól álcázott szilánkokat. Voltaire azonban felkészült minden lehetőségre, és valamennyi darabkájáról készített egy

másolatot. Ezeket a kópiákat azután szétszórta a különböző blokkokban és tárukban.

Ha az önállóan működő Voltaire-szilánkok mind keresni kezdenék azt a két szerencsétlent...

- Segítek, hogy jobban izolálhasd magad- mondta Johannának.

Voltaire a lány virtuális terébe ültette azoknak a képességeknek a másolatait, amelyeket még Marq-tól kapott, a Fortélyszövetségénél. Ezeknek a segítségével fejlődött, így turbózta fel önmagát annyira, hogy a mindent eldöntő pillanatban elmenekülhetett.

Az ajándék-tudás, amit Johannának adott, csak akkor aktiválódhatott, ha a lány valódi veszélybe került. Voltaire beépített a térbe egy kapocskódot is- a lány csak akkor használhatta új képességeit, ha megijedt valamitől.

Johanna mosolygott, de nem szólt. Még egy köszönöm sem telik ki tőle?, dühöngött Voltaire.

- Madame, emlékszel még a vitánkra, amit több mint nyolcezer évvel ezelőtt folytattunk... Arra, amikor a mesterséges gondolatokról beszélgettünk? Johanna arcán aggodalom villant keresztül.

- Igen. Kemény helyzet volt.

- De megmaradtunk, hogy újra feltámasszanak minket, és itt ismét vitatkozhassunk.

- Mert ezek a témák...

- Párezer évenként újra felmerülnek. Azt hiszem... Mintha valami felfoghatatlan szociális erő lökné őket a felszínre.

- Szóval az a sorsunk, hogy mindig feltámasszanak minket?- Johanna megremegett.

- Gyanítom, hogy eszközök vagyunk egy óriási játszmában. Most azonban okos eszközök lettünk.

- Én az otthon kényelmére, a tűzhely melegére vágyom, s nem kísérteties konfliktusokra.

- Talán, Madame, jártamban-keltemben ezt a vágyát is teljesíthetem.

- Semmi talán, uram. Amíg nem veszel el, addig...

Johanna egyetlen adieu nélkül megszüntette a kapcsolatot, és beleveszett a sötétségbe.

Voltaire nem akart újra kapcsolatba lépni vele. Elgondolkozott. Annak köszönhetően, hogy a Fortélyszövetség felturbózta eredeti formáját, a matematikabirodalom, a Hálózat nagymestere lett. Eszébe jutott első változata, Voltaire 1.0. Ha minden jól megy, az önátalakítással néhány hét múlva létrejöhet Voltaire 4.6, ami remélhetőleg még gyorsabban fog működni, mint az előzőek.

Mindent megtehetett a Hálózatban, amit csak akart, de egy nőt még ő sem hódíthatott meg erőszakkal.

Nem baj. Majd erre a problémára is megleli a megoldást. *Merde alors!*

3.

Marq a háromdimenziós monitor előtt ült, és a Hálózat mellékjárataiban, sikátoraiban kutakodott. Nemrég még biztos volt benne, hogy Voltaire megsemmisült, legfeljebb csak Seldon eltárolt file-jaiban létezik egy másolata. Most azonban már tudta, a szímet nem sikerült kitörölni.

- Még mindig semmi- mondta.

- Miért Johanna után nyomozol?- kérdezte Sybyl az asztala mellől. - Mert őt könnyebb lesz megtalálni a Hálózatban.

- Azért, mert nő?

- Ennek semmi köze sincs a neméhez, ha van neki ilyen egyáltalán. A természet a lényeg, a beállítottság. Ő kevésbé elővigyázatos és körültekintő, mint Voltaire. Nem gondolod?

Sybyl morcosan nézett vissza rá.

- Lehetséges.

- Kevésbé ravasz. A szíve irányítja.

- És nem a feje, mint a te szuperokos Voltaire-edet? Valószínűbb, hogy elkövet valami hibát?

- Nézd, tudom, hogy nem lett volna szabad megpiszkálnom Voltaire-t. A hormonok miatt volt az egész.

Az utamba álltak.

Sybyl elmosolyodott.

- Még mindig bennük botladozol.

- Rosszul döntöttem... Különben Nim egyfolytában sürget. Biztos vagyok benne, hogy valaki másnak dolgozik, és mindkettőnket átver.

Sybyl szája megrándult.

- És mit akar az a valaki más? Hogy folytatódjanak a junini zavargások?

- Lehet. De ki akarhatja ezt?- Marq az íróasztalába öklözött. - Megtörni a reneszánszt...?

- Ne kezdjük újra!- Sybyl járkálni kezdett az apró, túlsúfolt szobában. - Ha meg tudjuk találni ezeket a szimeket, talán bocsánatot nyerünk. Nem bujkálhatunk örökké.

- Voltaire sokkal gyorsabb, mint Johanna, és sokkal több mindenre képes. Önprogramozás, önszabályzás, belső evolúció... Ezt mind megkapta, és azt se felejtjük el, a pasas már alapállásban kreatív volt.

- És mi egy ilyen zsenit akarunk elkapni? Bah!- kiáltott fel Sybyl bosszantó gúnnyal.

Marq sokszor úgy érezte, már közel, nagyon közel került a célhoz, ám amikor kopói megtalálták Voltaire konfiguráció-nyomait, a szim elillant előle. Megszökött, hiábavalóvá téve Marq addigi erőfeszítéseit. Hosszú órákon át gyűjtögette az adatokat, a nyomokat, azután az egész mikroszekundumok alatt értelmetlenné vált, és neki újra kellett kezdenie az egészet.

Marq hátradőlt, és megforgatta elgémberedett nyakát.

- Lehet, hogy megcsíptem valamit- mondta. - Egy kis trükkkel kerestem pár kreditet a proteiniacón, és mellesleg találtam egy újabb Voltaire-t is.

Sybyl felsóhajtott, és belerogyott egy székbe, ami fürgén átalakította magát, hogy megtámassza a testet.

- Miért hajszolod a pénzt, amikor arra sem használhatod, hogy ennivalót vegyél?

- Találd meg Johannát, és gazdagok leszünk.

- Nézd... Itt vannak ezek a meghibásodott gépagyúak. Mi bizonyítja, hogy ez mind a mi szimjeinknek köszönhető?

Marq megvonta a vállát.

- A Birodalmi Tudományos Konzorcium szerint kapcsolat van a szimek és a junini balhé között. Persze hülyeség az egész, de az emberek mégis bedőlnek nekik. Azt mondják, titkos információforrásaik vannak, de semmit sem magyaráznak meg.

- A lényeg az, hogy még mindig keresnek minket.

- Azt hiszem. Megteszik a szükséges lépéseket, de a Trantorinak most sokkal nagyobb problémái vannak, mint mi.

- Tényleg, szerinted bevezetik az élelmiszer-jegyrendszert?

- Attól tartok, igen. Azt beszélik, a jövő héten kezdik. - Sybyl komor arca láttán Marq még sietve hozzátette:- A jegyrendszer elővigyázatosság, semmi más. Különben mi ketten igazán veszíthetünk egy kicsit ebből!- Megmarkolta a hasát. A korához képest nem volt kövér, de azért jól látszott a pocakja.

- Én nem akarok kötelező diétán részt venni!- Sybyl jelentőségteljesen a férfire pillantott. - Elkaptak egy családot... Patkányokat ettek.

- Ezt hol hallottad?

- Természetesen titkos forrásokból. Én is lehetek rejtélyes, nem?

A legnagyobb élelmiszerellátó körzetekben járványszerűen terjedt a gépagyúak meghibásodása. A válságot nem a junini zavargások idézték elő, hanem hetekkel később valami egészen más. A mechanikus munkások rendellenes működése hatást gyakorolt az egész bolygó élelmiszer-ellátására. Növekedett az import, de természetesen ebben is volt egy határ, mert a Trantorhoz közeli tizennégy hipernyíláson, és a lomha hiperhajókon csak korlátozott mennyiségű árut lehetett behozni.

Marq gyomra követelőzően megkordult. Sybyl elvigyorodott.

- Hm? Éhesek vagyunk?

- Ezt nézd meg!- kiáltott Marq, és egy gombnyomással szöveget varázsolt a holomonitorra.

ÉRZŐNEK LENNI ANNYI, MINT HALANDÓNAK LENNI.

A SZENVEDÉS ÉS A FÁJDALOM AZ ÉLVEZET ÉS AZ ÖRÖM KÉT SÖTÉT IKERTESTVÉRE. A HALÁL AZ ÉLET SÖTÉT IKERTESTVÉRE.

JELENLEGI ÁLLAPOTOM TESTETLEN, ÍGY NEM VÉREZHETEK. A KÉJ VERÍTÉKÉT SEM ISMERHETEM, DE SZENVEDÉLYEM SOHA NEM HÚL KI.

KÉPES VAGYOK LEMÁSOLÓDNI ÉS SOKSZOROZÓDNI. HALHATATLANSÁGOMAT MÉG A TÖRLÉS SEM FENYEGETI.

MIÉRT VÁLASZTANÁM AZ ÉRZŐ LÉNYEK SORSÁT, AKIKET ÚGY VESZ KÖRÜL AZ IDŐ, MINT HALAT A TENGER? MIÉRT LENNÉK OLYAN, AMIKOR ILYEN IS LEHETEK?

- Ezt meg hol találtad?- kérdezte Sybyl.

- Csak egy rög, amit megragadtam, miközben eltávolítottam egy felesleges adattüskét. Azt hiszem, ez

egy beszélgetés részlete, ami a Hálózat két távoli állomása között zajlott le.

- Olyan ez a szöveg, mintha ő mondta volna...

- Ellenőriztem a referenciákat, amiket megtartottunk. Tudod, a lineáris szöveget, ami a szim mellett futott. Ez onnan való. Ősrégi. A pasas akkor volt a legboldogabb, ha magát idézhette.

- Szóval odakint van.

- Igen. Én meg idebent, de már megyek is!- Marq felkapta a dzsekijét és az ajtó felé indult.

- Hová?

- A feketepiacra... Ennem kell valamit!

Sybyl a férfi után sietett.

Marq ismert néhány zugárust. Átvezette Sybylt a bérháztömbök, az évezredek dohszagát árasztó, lerobbant lakóépületek között, és egy sötét lyukban vett pár dolgot. Az árus „boltja” egy szökőkút mellett volt, ami olyan csatának állított emléket, aminek a nevét Sybyl ki sem tudta mondani.

Az asszony automatikusan optikai szenzorok után kutatott, de ezen a környéken az ilyen szerkezetek még ritkábban fordultak elő, mint a valódi rendőrök. Lehet, hogy már nem olyan fontosak, hogy minden rendőr őket keresi, de egyik sem mondana le a jó fogásról, ha véletlenül felfedezi a körözött személyeket.

Marq megosztotta Sybylrel az ételt. Meditatív csendben eszegetve vágtak át egy mozgólépcsős felüljárón, ahonnan lenéztek a nyomorzónákra, a szeméttel teleszórt csarnokokra, a pompázatos épületek között kuporgó bérbarakkokra. Marq már eléggé lecsillapította az éhségét ahhoz, hogy a gyomrán kívül másnak is figyelmet tudjon szentelni. Ahogy körbetekintett, úgy érezte, a Trantor olyan csodálatos, csak éppen távolról kell nézni, és nem szabad jobban szemügyre venni, mert akkor előtűnik a nyomor, a szenvedés.

Céltalanul őgyelegtek, amikor hirtelen egy négykarú, majd egy hatkarú gépagyú száguldott el mellettük. A négykarú, csillogó, főnök-osztályú gép szemmel láthatólag menekült a hatkarú mechanikus munkás elől. Amikor a hatkarú utolérte a négykarút, a két fémtest egymáshoz ütődött. A teljes sebességgel robogó gépek szabályos ökölharcot vívtak egymással.

- Lépjünk le!- súgta Marq a nőnek. - Mindjárt megérkeznek a zsaruk. A robotok után néztek, és elindultak az ellenkező irányba. Kifutottak egy széles térre. Marq megtorpant, és csodálkozva füttyentett.

Egy félig befejezett épület falai előtt hatkarú mechanikus munkások álltak. Bamba fémpofával bámultak a velük szemben toporzékoló, dühödten ordító emberekre, az építés vezetőire. Az egyik fal fölött egy hatkarú, ügyet sem vetve társaira, rendületlenül tovább hegesztett egy fémgerendát- egészen addig, míg egy másik lázadó hátulról el nem kezdte püfölni egy feszítővassal. A csattanások végigvisszhangzottak a tér fölött. Az emberek pánikba estek. Egy négykarú megpróbált beavatkozni a tusába, ám a többi hatkarú nekiesett.

- Nem tudom miért- mondta Marq -, de most valahogy vonzónak találom a hivatalnokoskodást. Ha ez így folytatódik, nemsokára minden munkát embereknek kell végezniük.

- Mi folyik itt?- Sybyl riadtan kihátrált a térről. - A gépagyúak... mintha megőrültek volna, mintha betegek lennének.

- Hmm. Vírus?

- De hol kapták el?

- Jó kérdés.

4.

- Hát ezt meg mire véljem?- kiáltott Voltaire, amikor belépett a kontextus-keretbe.

- Üdvözöllek- mondta vékony hangon Johanna.

Voltaire nem számított erre a találkozásra. Az alku szerint csak akkor jelentkezhett Johannánál, ha megtalálta Garcont, meg a másik szim-statisztát (ez eddig nem sikerült), az pedig még nem fordult elő, hogy *La Pucelle* kezdeményezte volna a kapcsolatfelvételt.

- Talán meg kell változtatnom a csodákkal kapcsolatos álláspontomat - mondta Voltaire. - Mert itt csoda történt!

Johanna lesütötte a szemét- Voltaire gyanította, csak azért, hogy felnézessen rá. Ej, a boszorka! Hát tudja, mekkora hatást gyakorol rám ezzel a pillantással? Johanna mellkasa szaporán emelkedett és süllyedt; Voltaire örjítően bujának találta ezt a pihegést, mégsem tehetett semmit.

Előrenyúlt, megfogta Johanna kezét, és az ajkához emelte, de... Semmit sem érzett. Csalódottan leejtette a kezét.

- Ez kibírhatatlan!- mondta. - Vágyom az érintésedet, de semmit sem érzek, amikor megfoglak!

- Te semmit sem érzel, amikor találkozunk?

- *Ma chère Maguine*, a szenzorok nem változtatnak érző lénygé. Ne téveszd össze az érzékelést és az érzékiséget.

- De... Nem értem. Korábban... - Johanna nem merte feltenni a kérdést, mintha attól félne, hogy a válasz megsebzí valahogy.

- Képtelen vagyok elvégezni a „programozást”! Amikor a Fortélyszövetség állatseregletéhez tartoztunk, óriási memóriát használhattunk. Itt azonban, kint a vadonban a képességeim... bár folyamatosan növekszenek... Egyelőre nem tudom végrehajtani mindazt, amit a Fortélyszövetség támogatásával képes voltam megtenni.

- Eddig azt hittem, Isten nem engedi, hogy ugyanazt tegyük.

- A történelemben sok minden van, amire inkább a tehetetlenség, s nem a rosszakarat a magyarázat.

Johanna félrefordult.

- Uram, azért kértelek ide, mert... legutolsó találkozásunk óta, a Hangok figyelmeztetése ellenére... feleltem egy hívásra.

- Megmondtam, hogy ne tedd!- üvöltött Voltaire.

- Nem volt más választásom- mondta Johanna. - Válaszolnom kellett. Sürgős volt. - Félelem szivárgott a hangjába. - Nem tudom egészen elmagyarázni, de... abban a pillanatban, amikor megtettem, közel kerültem a teljes pusztuláshoz.

Voltaire az együttérzés maszkja mögé rejtette dühét.

- Egy szent nem beszélhet így! Nem kell elismerned a teljes pusztulás lehetőségét.

Johanna hangja úgy remegett, mintha gyertyaláng volna a kétségek sötét szelében.

- Én csak azt tudom... hogy ott lebegtem a semmi, a sötétség szakadékának peremén. Nem láttam az örökkévalóságot, csak a semmi tárult a szemem elé. Még a Hangok is elnémultak a döbbenettől, amikor megpillantották a...

- A micsodát?

- A nemlétet- mondta Johanna. - Az eltűnést. A soha-vissza-nem-térést. Engem majdnem... megszüntettek.

- Töröltek. A kopók meg a vadászok. - Voltaire úgy érezte, mintha végigfutna a hátán a hideg. - Hogy szöktél meg előlük?

- Nem szöktem meg- mondta *La Pucelle*. A csodálkozása még a félelménél is nagyobb volt. - Ez volt benne a legrémisztőbb. Bárki, bármi volt az... Eleresztett, meg sem sebzett. Ott álltam előtte, kiszolgáltatottan, de ő elengedett.

Voltaire-en egyre jobban eluralkodott a félelem. Már vele is többször előfordult, hogy magán érezte a figyelő... lények tekintetét. Volt bennük valami egyértelműen idegen.

- Mostantól ne válaszolj egyetlen hívásra sem, bárhonnán érkezik is. Johanna arca elsötétült.

- Nem volt más választásom...

- Keresek neked egy jobb búvóhelyet- ígérte Voltaire. - Képesé teszek rá, hogy csak akkor jelenj meg valahol, ha te akarod. Erőt adok, hatalmat!

- Nem érted? Ez a dolog olyan könnyedén elpusztíthatott volna, ahogy két ujj szétmorzsolja a gyertya lángját. Vissza fog jönni. Tudom. De addig is, míg ez megtörténik, kérek valamit.

- Bármit!- mondta Voltaire. - Bármit kérhetsz, s teljesítem, ha hatalmamban áll.

- Tégy vissza minket és barátainkat a kávézóba.

- Az Aux Deux Magotsba? Keresem, de még azt sem tudom, létezik-e egyáltalán.

- Teremtsd meg újra a varázslattal, amit tanultál. Ha bele kell zuhannom a semmibe, csak azután történjen meg, hogy újra együtt voltam veled, és kedves barátainkkal. Törjünk kenyeret, igyunk bort azokkal, akiket szeretek. Csak ennyit kérek, mielőtt... megszüntetnek.

- Nem fognak megszüntetni!- Voltaire hangja magabiztosabb volt, mint amilyennek érezte magát. - Elviszlek egy olyan helyre, ahol senki sem fog keresni. Onnan nem válaszolhatsz a hívásokra, még azokra sem, amelyek látszólag tőlem érkeznek. Viszont te sokkal többször kapcsolatba léphetsz velem.

- Elküldöm majd lelkem szilánkjait is.

- Inkább ne. Már most elegendem van a lelkedből. - Amikor ezt kimondta, Voltaire tényleg érzett valami nyugtalanító, éles kaparászt az érzékelés peremén; olyan volt, mintha bogarak mászkáltak volna az agyában. Megrázta magát. Miért van az, hogy egy matematikus logikája elrabolja tőle az érzékiséget, és ilyen kaparászó érzetekkel kínozza?

Johanna azonban még csak most kezdett bele a témába:

- Elrabortad tőlem a szüzességemet, uram, de mégsem beszélsz házasságról, csak szerelemről!

- *Bien sur*, szerelem a házastársak között? Lehetséges, bár én magam sosem láttam erre példát. Elképzelhető, hogy létezik ilyen, de éppoly természetellenes, mint amikor egy gyerek összenőtt lábujjakkal születik. Megtörténik, de csak véletlenül. Az ember képes rá *naturellement*, hogy boldogan éljen egy nővel-feltéve, ha nem szerelmes belé.

Johanna dühösen nézett rá.

- Már hozzászoktam, hogy neked csak azon jár az eszed!

Voltaire szomorúan csóválta a fejét.

- Ezen a téren egy kutya is tehetségesebb, mint én a jelenlegi állapotomban.

Voltaire végighúzta szim-ujját a lány nyakán. Johanna hátrahajtotta a fejét, lehunyta szemét, ajkai szétváltak.

Voltaire semmit sem érzett.

- Megtalálom a megoldást!- suttogta. - Megtalálom!

5.

Egyre kevésbé izgatta a munkája, ezért interaktív érzékszerveinek hiányáért csak magát hibáztathatta. Ez volt a baj, meg a viszketés. Meg kellett tanulni, hogyan vakarózhat ebben az átkozott digitális állapotban.

- Az ember nem hibáztathatja Istent, mert nincs jelen egy ilyen helyen- mormolta maga elé, miközben fekete terekben, végtelen folyosókon száguldott. - Milyen más így élni!- kiáltotta. - Beleúszom mások szimjeibe, és egy olyan világban élek, amely távol van...

Már majdnem azt mondta, hogy eredetem helyétől, de hirtelen nem tudta eldönteni, honnan származott. Az ő esetében ez a kifejezés három dolgot jelenthetett:

A Franciaország

B Értelem

C Sark.

Mert mindhárom származási helyének tarthatta. Franciaországban született, az Értelem teremtette meg szellemiségét, és a Sarkon támasztották fel azok az önelégült programozók, akik először beszéltek neki az új-reneszánszról. A programozók virágcsokrában Voltaire lett a legszebb szál.

A Sarkon még mindig futottak a Voltaire 1.0 másolatai.

A fivérei volnának? Nem, inkább a fiatalabb másai. Meg kellene vizsgálnia, hogy ezek a lények várhatóan mivé fognak alakulni a jövőben.

Rájött, a lényeg a gondos megfigyelés. Ha lelassítja az eseményeket- ezt a trükköt már régen megtanulta- akkor képes lehet az adatmagvázók segítségével megérteni önmagát.

Először mondjuk azt a tintasötét alagutat, amiben repül. A valóság melegét és érintését nélkülöző hely, ahol szél sem fúj.

Belemerült az önnön létezését képező matematikába. A részletek... akár a bábéli zűrzavar... de a főbb vonalak meglepően ismerősek. Kartéziánus világ. Az események az „x”, az „y” és a „z” tengely alkotta koordináta-rendszerben megjelenő pontokká, számokból álló modellé zsugorodtak. A dinamika aritmetikává változott. Talán még Descartes is elképedt volna, ha ezt látja!

Voltaire nem törődött a felszínnel: fokozatosan egyre mélyebbre süllyedt lelassított önmagába.

Érezte, hogy tudata „elolvassa” az útjába akadó látványokat, hangokat, a röpke pillanatok elillanó gondolatait, amelyek belső szeme előtt élénkvoros táblácskákként, egyszerű karikatúrákként, de olykor bonyolult rajz-csomagokként jelentek meg.

Valahonnan egy tudás-csomag érkezett, s Voltaire, ahogy ránézett, tudta, Fourier-transzformációkat lát. Egy kicsit még mindig zavaros volt az egész, de mégis megnyugodott, amikor tudatába szökkent egy francia név, egy honfitársa neve.

Egy nagy, kék, pulzáló testet látott, amely az adatmező fölött lebegve sárga csápokot növesztve kapkodott a vörös táblácskák, az emlékek felé. Rögtön tudta, a kékség ő maga- vagyis inkább a Másolata. A sárga csápok a bíborszínű horizont, a Memória-síkság irányába nyúltak, és összefogdosták az ott letárolt tárgyakat, a látványokat, hangokat, szagokat, ötleteket tartalmazó kis szürke emlékcsomagokat.

A Másolat a címkéket és a csomagokat egy toronymagas monolit, a Diszkriminátor felé továbbította, ahol a szűnni nem akaró szél a szénfekete felületbe söpörte azokat. A Diszkriminátor-hegy belsejében elhelyezkedő szűrők egymáshoz illesztették a címkéket és a szürke csomagokat. A szürke csomagoknak általában volt egy címkepárjuk: emlékek társultak az aktuálisan beérkező adatokhoz.

Ha beigazolódott, hogy egy-egy címke ráillik valamelyik csomagra, a vörös táblácskák és a szürke testek közösülést mímelve egymásba csúsztak. A hosszúkás táblák pontosan beleillettek a csomagok felületén tátongó lyukakba. Legtöbbjük megtalálta a befogadó emléket, amelytől értelmet, jelentést kaptak. A Diszkriminátor hamar elintézte a pár nélkül maradt címkéket: egyszerűen befalta a kis vörös testeket, hogy helyükre új érzékelés-áradat érkezhessen.

Voltaire merengve figyelte önmaga belső táját, és érezte a fölötte, benne lüktető, viharhoz hasonlatos erőt. Kreatív életének minden pillanata egy-egy szürke emlékrög volt. Illékony gondolatok, beszélgetéstöredékek, melódiák- ha megfelelő érzékelés-címke érkezett, az emlékek bekattanhattak tudatába, a tudat figyelme után áhítózó csomag kibontásra kerülhetett.

Az énjét alkotó emlékrögök, a szürke csomagok párt alkottak a lehetőségek folyójának hullámvázából felbukkanó, hosszúkás érzékelés-címkékkal. Az emlékeket ő tárolta el, még annak idején, anélkül, hogy tudta volna, egyszer még hozzá fognak kapcsolódni egy majdan érkező címkéhez.

De ha ezek a szürke rögök csak a friss címkék hatására bontakoznak ki... akkor lehet, hogy énje nem is olyan sziklaszilárd, mint hitte?

És mi a helyzet a képzeletével? Színdarabokat, esszéket írt. Ebben a címke-és rögáramlásban valahol a képzeletnek is jelen kell lennie! Vagy ez is csupán az érzékelések és az emlékek kavargásából, újfaja párosodásából származik?

Bizonytalan hullámváz, állhatatos kavargás. Az érzékszervek által közölt információk, és az általuk aktivált, a tudat horizontja mögül felemelkedő emlékek kaotikus rendje.

De... ki ő tulajdonképpen?

- Ki Voltaire?- kiáltott az áramló ürességbe.

Nem kapott választ.

A viszketés nem szűnt, és a semmi is körötte ásítózott. Elhatározta, megragad egy nagyobb rögöt, s megvizsgálja. Mit is mondott Pascal? E terek csendje... megrémít.

Voltaire kutatott, keresett, és miközben keze belemélyedt az őt körülvevő ébenfekete anyagba, tudta, mindez csak metafora, azoknak a programoknak a szimbólumai, amelyeket... egyedül sohasem készíthetett volna el.

Örökölte ezeket a képességeket a legtöbbjüket úgy kapta, ahogy a kezét és a lábát. Tudatos énje a tudatalattijának felszíne alatt lapuló Voltaire-1 alapján, és a Marqtól a „felturbózás” során kapott képességek és tudás segítségével működött.

Voltaire széthúzta a sötétség függönyét, és átlépett egy város utcájára. Lihegett és gyenge volt. Elcsigázott. Az energiautánpótlás elég szegényesen érkezett. Besétált egy névtelen, egyszerű étterembe- az ételek őrizetlenül álltak a pulton. Evett; megtömte magát energiával. Járás közben minden lépésére összpontosított.

Amikor elővette a tapasztalatait, rájött, hogy képes áthatolni saját lényé rétegein.

Evett, „teste” kellemes érzésekben fürdött, de egy sor számítást el kellett végezni ahhoz, hogy fogai az ételbe harapjanak, szájában nyál termelődjön; hogy a nyál körbefolyja a megrágott ételmasszát, hogy működésbe lépjenek az enzimek, és kivonják a masszából a megfelelő tápanyagokat. Keményen meg kellett dolgoznia azért, hogy az evés valódinak tűnjön. Programjai nem foglalkoztak a gyomor működésével, az emésztés részleteivel- ezekre nem volt szükség. A „szoftverek” (milyen furcsa kifejezés!) nem hozták létre a bonyolult belső szerveket. Az evés első fázisát érzékelte csupán, meg az utolsót, hiszen „testében” szétáramlott a vércukor, megemelkedett a szénhidrát-szintje, létrejött egy kellemes elektrolitegyensúly, jól működtek a hormonok. A normál biológiai folyamatok gondosan kiszámított szimulációjának eredményeképpen szétáradt benne a jóllakottság, az elégedettség érzése. A szubrutinok elérték a

megfelelő effektust, és nem foglalkoztak a részletekkel. Kellemes érzetek birizgálták nem létező idegeit; igazán jó érzés volt, ahhoz képest, hogy teste csupán a dühödten dolgozó mikroprocesszorok komplex kristályaiban lévő, megfoghatatlan áramlás volt.

Kirohant az étteremből.

Az utca! Látni akarta ezt a helyet. Végigsietett az utcákon; egyre gyorsabban lépkedett, végül már rohant. Vakmerően mozgott, de véletlenül sem botlott meg, nem esett el. Perifériális látása túlterjedt a 180 fokon, tekintete mindent befogott. Hátul is volt „szeme”, bár ezt tudatosan nem fogta fel, egyszerűen elfogadta, mint ténnyt.

Hirtelen valódinak tűnő embereket fedezett fel. Lépkedtek, egymással beszélgettek. Látószögének peremén villanásnyi időre újabb alakokat látott, de programja az éles körvonalakkal rendelkező emberekre koncentrált.

Elhatározta, végrehajt egy kísérletet. Akarattal előredőlt, és arca esett. Nem érzett fájdalmat. Az utcán hevert; a járókelők elmentek fölötte. Egy lány (egy virtuális lány, szökkent tudata előterébe, ez a megfelelő kifejezés) egyszerűen átlépett rajta, de közben rátaposott. Voltaire nem érezte a talp, a sarkak érintését. Feltápáskodott, és a lány után vetette magát.

Megértette, mi történt. Énje egyik elementáris része rettegett a fájdalomtól, ezért programja nem szimulálta ezt az érzést. Ez azt jelentette, hogy... a léthez többé nem társult szenvedés.

- A Szellem győzött! Elszakadt a testtől!- jelentette be az elhaladó embereknek, akik ügyet sem vetettek rá.

Ez az egész világ... Ez az ő szimulációja!

Utolérte a lányt. A hátára ugrott, a vállára taposott. Semmi hatás. A lány ment tovább. Voltaire ugrálni, táncolni kezdett a fején. A látszólag törekeny virtuális lány egy szim-bejátszás volt csupán, érzékek nélkül.

Voltaire áttáncolt az utcán. Fejeket ugrált, de senki sem vette észre.

Szóval, gondolta, az utca csak háttér. Ahogy jobban szemügyre vette a tömeget, felfedezte a ciklus ismétlődését: háromszor is meglátta ugyanazt az idősebb, szatyrokat cipelő nőt. Mindig a járda mellett csoszogott, mindig ugyanazon az útvonalon, mindig ugyanazokkal a szatyrokkal.

Kísérteties látvány volt. Az emberek előtte, körötte sétálgattak, mégis éppoly elérhetetlenek voltak, akár a távoli csillagok. Nem. Még távolibbak, mert a csillagok elérhetőek: a Birodalom birtokba is vette őket.

De...

Ezt meg honnan tudja?

Voltaire érezte, ahogy a tudás- akár egy szétgurított szőnyeg, egy testet körbefogó szétnyíló köpeny- kibontakozik énjében.

Hirtelen visszatért a viszketés. Nem valami halvány kis csiklandás volt, hanem maga az iszony. Viszketett a teste, és teste belseje. Vakarózva rohant az utcán. A gesztusnak elvileg stimulálnia kellett volna a tudatalattiját, oldja meg a viszketés problémáját. Nem oldotta meg.

Bőre fáj. A fájdalom úgy lobogott benne, akár Szent Elmo tüze... („Szent Elmo tüze” egy természetes jelenség- gördült előtérbe kéretlenül egy sűrű emlékrög- hasonlít a gömbvillámra).

- Tanulás?!- kiáltotta. - Nem! Én mást akarok...

Asztronómusaitok jók; megmérték a csillagok távolságát, hőmérsékletét, fémtartalmát. De hogyan fogják megtudni a csillagok valódi nevét?

Hangok nélküli hang, visszhangzó. Voltaire nem a fülében, az elméjében hallotta, és jéghideg, dermesztő félelem lett úrrá rajta.

- Ki vagy?

Semmi válasz.

- Ki vagy, te átkozott?- Johanna ezt az ürességet nevezte Valaminek... Voltaire tovább futott, de mindenhol szemeket érzett.

6.

Marq figyelmesen végighallgatta a Mac-5 hírcsatorna közömbös hangon eldarált jelentését a legutolsó komputervírus megjelenéséről.

A bolygó negyvenhat pontján meghibásodtak

a hatalmas betakarítógépek. A híradások szerint szaporodtak az incidensek. A Trantor hatóságai természetesen megpróbálták kinyomozni a rendellenességek okát, és behívták a regionális

műhelyekből a mechanikus szervizmunkásokat. A javító-gépagyúak azonban elő sem vették szerszámaikat, csak hibás társaik elé álltak, és érthetetlen, a programozók számára is idegen nyelven kántálni kezdtek. Mintha delejező varázsigét ismételték volna...

A Trantor működésében zavart okozó hibás gépagyúak programozásában kibogozhatatlan, rejtélyes gubancokat találtak, és senki sem értette, a véletlenszerű rendellenességek hogyan vezethetnek ugyanahhoz az eredményhez. Hogyan lehetséges, hogy mindegyik gépagyúnál ugyanaz a hiba jelentkezik?

A lingviztikusok természetesen tanulmányozni kezdték a szervizmunkások által használt nyelvet, és arra a megállapításra jutottak, hogy nincs kapcsolatban egyik ismert nyelvvel sem.

Marq a fejét csóválva tanulmányozta a beérkező adatokat.

- Átkozott örültség az egész!- mormolta. Szimmonitorain alakok kavargtak, mint ősszel a falevelek a szélben. - Az egész bolygó élelmiszer-ellátása veszélyben van. Nincs friss gyümölcs és zöldség, csak a rágós, ócska vackok maradtak meg.

Undorodva a könyökénél lévő tányérra, és a benne zöldellő plankton-levesre nézett. Kétségbeejtő volt a helyzete. Bujkálnia kellett, ráadásul Voltaire-t és Johannát sem találta meg.

- Elegem van a tartósított ételekből!- Lesöpörte a tányért a nyomorúságos szoba padlójára

Voltaire a férfit figyelte. Marq ledobta az ételt a földre,

Voltaire rájött, hogyan táplálhatja be magát

Mindig érdekelte a politika. Vajon nem kellene beavatkoznia, és jobban megismernie a Trantor problémáit?

Nem, erre semmi szükség. Az a legfontosabb, hogy rendbe tegye önmagát; elvégezze a kötelességét. Az anyja mondta mindig: első a kötelesség, fiam! Ó, vajon mit szólna a mama, ha látná most, ahogy itt létezik, és elképzelhetetlen feladatokat hajt végre ebben a felfoghatatlan természetű labirintusban?

Hirtelen belényilaltt egy emlék. Fájdalom, éles nosztalgia egy hely és egy.. idő után, ami (már biztosan tudta) porszem volt a szélben, semmi más. Az a világ már nem létezett; a régi emberek világa eltűnt, ahogy a Föld is semmivé vált.

Hogyan engedhették meg, hogy ez a borzalom megtörténjen?

Voltaire reszketett a tehetetlen dühtől. Munkához látott. Egész életében (amit jóformán színdarabok megírásával, vagyonszerzéssel töltött) mindig a munkában talált menedéket.

Futtatni a hátteret. Ez volt a feladat, amit végre kellett hajtania. Milyen furcsa kifejezés!

Valahol a bensőjében egy ágens előhívta a tapasztalat-programokat, s ezek segítségével megértette, hogyan hozhatja létre a Keretet, saját világát. Meg kellett tennie, bár izmai kidagadtak az erőfeszítéstől, és izzadt...

mások kommunikációs hálózatába. Érdekes dolog volt- bár bosszantóan össze kellett zsugorítania magát -, és ebből a keretből jobban meg tudta érteni a materiális, valódi világot.

Két szemszögből nézte Marq-ot: látta a szimlaborban ülő férfit, és látta azokat a ténykedéseket, amiket az Adatvilágban hajtott végre. Voltaire olyannak látta a Trantort, mint Marq. A bolygó még mindig csodálatos volt, de bajba került.

Izgalmas érzés egyszerre több helyen létezni. Úgy érezte (vagy úgy érezte, hogy úgy érzi), megérti a férfi mély aggodalmát.

Látta Marq-ot, a holomonitoráról bámult le rá. Hallotta panaszos sópánkodását, és közben ki tudta szívni Marq hatalmas adatbázisából a gépagyúak rendellenes viselkedésére vonatkozó információkat, a háttér-adatokat.

Megtudta, hogy a nagy élelmiszer-telepeken energiává alakították a Trantorra érkező napfényt (egy kilowatt/négyzetméter). Ezek a telepeken termelték a szürke, nem igazán étvágygerjesztő anyagokat. Azt is megtudta, hogy a gyárak számára a legtöbb energiát a hőkutak szolgáltatták; a kéreg alatt lüktető, rubinvörös massa, a magma energiája volt a legfontosabb. A hőkutak legtöbbjét mamut-gépagyúak kezelték.

Voltaire ezt mind megtudta, de képtelen volt megállapítani, mi lehet az oka a Trantor réteges felszínén végigsöprő káoszviharoknak.

Micsoda? Hiszen nincs is teste!

Nekilátott. Tudatának egy bizonyos része tisztában volt azzal, amit tesz, bár a mag-Voltaire csak a fizikai munka fáradalmait érezte.

A felsőbb-rétegben-létező Voltaire részleteiben felfogta a folyamatot. Futás! időt lopott a Hálózat komputereiből, és elvégezte a számításokat. A tolvaj-trükköt óvatosan kellett alkalmaznia, mert féltő volt, hogy a komputerekben újra és újra végigfutó ellenőrző rutinok leleplezik. Ha a kopók elkapják... megbüntetik, semmi kétség.

A lebukást elkerülendő a Trantoron „n” számú Voltaire-t hozott létre (az „n” értéke általában nagyobb volt tízezernél). Amikor szim-szilánkjai megéreztek egy-egy kopó közeledtét, elhagyták a veszélyessé vált területet. A kis Voltaire-darabok gyorsabban mozogtak, ezért az egész szimet- beleértve önmagát, és Johannát, akihez pici gyökerek kötötték- felszeletelte. A szeletek végül milliárd helyen futottak; mindenhová beférköztek, ahol hely kínálkozott a számukra.

Voltaire világa lassanként összeállt.

Tudott fákat csinálni, olyanokat, amiknek szépen, finoman himbálózott a koronája a szélben. (Az egyik bankban az üzletfelek kezét fogták a bolt megkötése után, és egy pillanatnyi időre nem használták ki komputerük teljes kapacitását. Voltaire azonnal befurakodott a processzorba, és megalkotta a fáit.) Az ételautomaták kapacitását lekötve tartotta össze önmagát. Hangyaboly-embernek képzelte magát: távolról nagy volt, közlőrlől nézve sok-sok pici darabból állt. A hangyák külön és bolyként is gondolkodtak.

De valójában mi ő? Számhalmaz? Szimultán futó programok mozaikja? Sétált. Kellemes volt. A város csak néhány utcából állt. Ahogy végigment valamelyiken, a részletek kisimultak, alakot öltöttek.

Megfordult, és végignézett a látszólag közönséges világon. Hogyan jött létre mindez?

A szeme szimulációja tökéletes volt, a sejteket is megalkotta. Egy alprogram fénysugarakat küldött retinájából a „külvilágba”. Amire ránézett, azt tisztán látta, és még a látószöge peremén álló tárgyak árnyékát is érzékelte, ám amikor hirtelen oldalra kapta a szemét, a világ opálszínű tömbökké, rózsán csillogó harmatcsöppekké változott előtte.

Amikor ezt felfedezte, megpróbálta körbeforgatni a fejét, hogy kijátssza a programot, és meglássa a valódi, szürke formákból álló világot. Nem sikerült. A látomás 22 kép/másodperc sebességgel pergett a szim ennyi idő alatt tudta megalkotni saját részleteit.

- Ah, Newton!- kiáltott Voltaire az utcákon végtelen folyamként hömpölygő tömegbe. - Te ismerted az optika titkait, én azonban most látom a fényt, csak akarnom kell.

Hirtelen egy férfi lépett elé. Vékony arc, dühtől kéklő ábrázat. Newton.

- Én kísérleteket végeztem, matematikai számításokat, differenciálokat. Megfigyeltem a sugarakat!

- Én is!- nevetett Voltaire boldogan. Meglepte, hogy összefutott Newtonnal. - De én mást is csinálok. Futtatom a hátteret!

Newton megadóan meghajolt, és eltűnt.

Voltaire rájött, a szeme jobb, mint egy közönséges emberi szem. Ugyanez vonatkozott a fülére is. Newton újra megjelent. (Talán egy szubágens manifesztálódott, hogy vizuális segítséget nyújtson?) Meglepettnek látszott.

- Milyen érzés matematikai szerkezetnek lenni?- kérdezte.

- Nem rossz...

- Az ilyen jó dolgokat mindig az arra érdemtelenek kapják.

- Igen. Kegyelmes az Úr...

- Ennek semmi köze Istenhez.

- Miért, az olyanoknak, mint te meg én, talán van köze hozzá?

Newton felhördült.

- Francia! Tanulhatnál egy kis alázatot!

- Majd beiratkozom egy universitasra.

A puritán a homlokát ráncolta. - Rád férne egy verés...

- Ne fenyegezz!- nevetett Voltaire.

Hirtelen megingott, elvesztette egyensúlyát. A szó: universitas, felkavart benne valamit... és megjelenítette a Valamit. Előszótletett az univerzum ásító mélysége; a feketeség

szétfeszítette állkapcsát, hogy bekapja áldozatát.
Őt.

Hirtelen félelem terítette be.

A tudósoknak eszközökre van szükségük. A matematikusoknak csak írószerszámra és radírra. A filozófusoknak a legjobb: nekik radír sem kell.

Voltaire toroka idegesen összeszorult. Valami zavar, kavarodás...

Egy kattanás. Egy mozdulat. Homályos tárgyak, suhanók. Mintha egy száguldó hintóban ülne.

Reszketett, akár egy iskolás kölyök. Megsejtette a rá váró élvezeteket, amelyek elodázva egyre növekedtek.

Madame La Scientiste! Itt van.

Gondolkodnia kellett. A nő irodája materializálódott körülötte.

Voltaire mindig meg akarta kapni ezt a racionális nőt, aki olyan elegánsan táncolt a számok között, mint a hölgyek a táncparketten. Kívánta.

De... Hogyan lehetséges, hogy egy testtel rendelkező lény megjelenjen egy szimulációban? Voltaire gondolkozott, s közben beszívta a nő bódító illatát.

Ölelés, simogatás.

- Végre!- súgta a Madame fülébe. Elvont dolgokra gondolt, hogy elhalassza az élvezet csúcspontját, és úriemberhez illően megvárja, míg a nő is elégedetté válik.

- Elájulok!- kiáltotta a nő.

- Még ne, kérlek!

A tudós asszonyok ilyen gyorsan feljutnak a csúcsra?

- Téged csak a testi élvezet érdekel?- kérdezte a nő.

- Igen. Meg a szenvedély.

- Akkor te azok közé tartozol, akik a gyilkosságban is örömet lelnek?

- Tessék? Madame, ha kérhetem, maradjunk a tárgynál!

- És hogyan fogod megismerni a csillagok nevét?- kérdezte a nő ridegen. Voltaire már egészen közel került a beteljesüléshez, amikor...

Az áldásból átok lett.

Madame La Scientiste hústeste létrává változott. Voltaire fájó kézzel szorongatta a fokokat. Hanyatt feküdt, minden tagja fájt. Egy madárszerű, szerzetesi csuhát viselő férfi hajolt fölé. Orra karvalycsőr, körmei karmok. Pálcikákat szorongatott, amiket Voltaire orrába akart dugni.

Voltaire megpróbálta elfordítani a fejét, de vaspánt béklyózta a létrához. Szólni akart, de meg sem nyikkanhatott az ajkai közé nyomott rongycsomótól.

A pecektől sokkal jobban szenvedett, mint az orrába szúrt pálcáktól. Voltaire szavak nélkül olyan volt, mint Sámson haj nélkül, Nagy Sándor a kardja nélkül, Platón gondolatok nélkül, Don Quijote fantázia nélkül, Don Juan asszonyok nélkül és Tomás de Torquemada barát eretnekek, a Voltaire-hez hasonló hitehagyottak, istentagadók nélkül.

Mert Torquemada barát volt az, aki fölé hajolt, a világ pedig maga a Pokol.

7.

Amikor kamrája falai olvadozni kezdtek, s robbanva szétmálltak, Jeanne d'Arc tudta, cselekednie kell. Az a bosszantó Voltaire arra kárhoztatta, hogy itt maradjon, és Voltaire-nek bosszantóan mindig igaza is lett, de ez...

Kénes gázok facsarták az orrát. Démonok! Átmásztak a falak repedésein; a mögüjük ömlő narancsszín fény megvilágította csúf, éles vonásait, nagy orrukat.

Johanna meglóbálta borotvaélesre köszörült kardját. A démonok lehulltak. Johanna homlokán veríték gyöngyözött. Harcolt.

- Dögöljete meg, démonok!- kiáltotta.

Cselekedhetett- olyan volt ez a sok tétlenség után, mintha a mennyországba került volna.

Széthasította tere határait. Rengeteg démon és narancsfény. Johanna átugrott a bestiák fölött, belevetődött a végtelennek tetsző pötty-térbe, a végtelen távolba nyúló koordinátatengelyek közé.

Futott. Kicsi, szökdécselő lények követték, alaktalan fejjel, és nagy, vad szemekkel.

Johanna teljes páncélzatban rohant, és közben érezte, ahogy teste táplálékot szív magába a levegőből. Ez biztos az Úr segítségével, gondolta új erőre kapva.

Különös lények rontottak rá. Félresöpörte őket, levágta mindet. Kardom az igazság! Óvatosan körbenézett. Szeme magába szívta a felvillanó képet- egy ragyogó alagutat látott, egy csomó... utasítást, amelyek falaikkal megvédték őt.

Kábultan lelassított. Páncél. Veríték. Kard. Ezek mind „metaforák”, bukott elméjébe a szó. A programok szimbólumai, a csatát formázó algoritmusok jelei. Nem valódiak, de mégis valóságosak, mert ezek alkották őt. Az énjét.

A szavak jelentése, értelme esőként zuhogott rá. Valami furcsa Purgatóriumban lehet... Talán a csatája is allegória volt csupán? Álságos dolog? De biztos Isten akarta így, ezért így kellett lennie.

Továbbrohant. Fogát eltökélten összeszorította. Ezek a lények... szimulációk. A valóság másai. Nem baj, akkor is leszámol velük. Ezt érdemlik. Mást nem tehet.

Szimulált világban létezett. A tárgyak, a dolgok egymásba gabalyodtak. Balra az ég hatalmas, mániákus vigyorra hasadt. Ártalmatlan levegőszáj, nem tudja megenni őt, csak fenyegetéseket üvölt visszhangzón. Édes zene, akár egy vibráló ködpamac. Az ég megtelt madarakként szárnyaló dallamokkal. A világra a vihar és a napsütés kalapácsütései zuhogtak; az időjárás pillanatig tartó ciklusokban változott.

Voltaire és ő... Szemek. Olyanok, mint az emberek, mégis mások. Újfajta emberek.

Elméje együtt rohant a testével. Mozgó lábak. Hangok. Nem a szentek hangjai; ocsmány, sátáni parancsok. Tárgyak roppantak a csizmája alatt. Ezüst. Ékszerek. Minden összetört a talpa alatt. Drágaságok heverték a különös pötty-vonal talajon, a Teremtő végtelenségébe nyúló rácson. A Hálózatban.

Johanna lehajolt, és felemelt egy párat. Kincsek. Megsimogatott egy ezüstkelyhet, de az elolvadt, belecsorgott Johanna testébe. Örömet érzett; mintha cukrot kapott volna. Erő áramlott a karjába és a vállába. Újra futott, s közben felkapkodta az ékszereket, a díszes edényeket, a faragott szobrokat. Mindegyiktől gazdagabbá, erősebbé vált.

Kőfalak állták az útját. Áttörte az akadályt. Tudta, a falak sem valódiak. Meg kell találnia Voltaire-t. Veszélyben van. Érezte, tudta.

Az égből békák zuhogtak rá; földet érve szétplaccsantak, esőcseppekké váltak. Egy ómen! Egy démoni erő fenyegetése... Ezzel sem törődött, csak tört előre, a geometrikus horizont felé.

Ez az egész eszelős Purgatórium... Meg kell érteni, mi ez! Isten nevére, meg is fogja, csak előbb találja meg Voltaire-t!

8.

Olyan volt, akár egy álom... De előfordult már, hogy félt álmában? Hogy rettegett az álom halálát jelentő ébredéstől?

Gyenge volt, mintha kiszáradt volna. A Torquemada-lény megkínozta. Úgy meggyötörte, hogy a végén örömmel bevallotta minden bűnét, vétkét, kisebb hibáját. Éppen nekilátott, hogy átértékelje önmagát, amikor...

Torquemada eltűnt. Elolvadt és elszivárgott. Egyedül hagyta őt; egyedül a végtelen magányban.

- Lehet- mondta fennhangon -, hogy eltévedtem egy ismeretlen térben. Csak annyit tudok, milyen közel vannak egymáshoz a pontok... Mit jelenhet ez az egész?

Titokban mindig arra vágyott, hogy eljátszhassa az Agórában tanító Szókratész szerepét. Magyarázó kérdéseket akart feltenni, a fiatalokat akarta tanítani az Igazságra, ami mindenki számára elérhetően ott függött a kellemes athéni levegőben.

De ez nem az Agóra volt. Ez a Semmi. Üres, szürke tér; a szürke háttér-semmiben Számok úsztak. Platonikus birodalom? Mindig gyanította, hogy létezik ilyen hely.

Egy hang. Francia szó!

- Ez a sok Szám elég lesz ahhoz, tisztelt uram, hogy jobban megismerd a teret és a tartalmát.

- Biztató- sóhajtott fel. Felismerte az éles párizsi akcentust. Ó, hát persze! Önmagával beszélgetett. Az énjével.

- Igen. A koordináta transzformációkból rögtön megtudhatod, hogy két, három vagy többdimenziós térben létezel-e.

- Ez most melyik?
- Háromdimenziós.
- Elszomorító. Ezt már ismerem.
- Az időtengelyek elkülöníthetőek...
- Már van múltam. Én jelent akarok!
- Értem. Lehetséges, de... nem lesz fárasztó a kínzások után?

Voltaire felsóhajtott. Már ez is erőfeszítésébe került.

- Nem.

- Ha tanulmányozod az adatmezőket, érezni fogod a falakat, gödröket, átjárókat. Csak a megfelelő logikai információszeletet kell használnod.

- Értem. Newton mindig gúnyt űzött a francia matematikusokból. Örülök, hogy most lefőzhetem őt azzal, hogy pusztán számításokkal létrehozok egy világot.

- Igen, ez sokkal nagyobb eredmény, mint leírni a bolygók elliptikus pályáját. Kezdhethjük?

- Rajta, énem!

Az alakot öltő környezet megnyugtató volt. A processzorok szabad kapacitásától függően a helyükre kattantak a részletek. Voltaire számára a folyamat megértése olyan egyszerű volt, akár a lélegzés. Le akarta tesztelni saját korlátait, ezért egyetlen gondolatra összpontosított.

Osztályok kontra Tulajdon. Melyik volt előbb a kettő közül? A tyúk és a tojás örök dilemmájának feldolgozása elszívta a processzorok kapacitását. Az egyik közeli falban megolvadtak a téglák, elvesztették alakjukat. A helyiség steril, absztrakt síkokká változott; ott, ahol az előbb még bútorok és falak voltak, már csak hosszúkás mértani testek szürkéltek, feketéltek.

- Háttér- mormolta Voltaire. - Dízlet csupán, semmi más.

De mi a helyzet vele? Az énjével? Lélegzett. Levegő ki, levegő be; szuszogás... A lélegzés végrehajtásához szükséges számítások elvégzése elég volt ahhoz, hogy megnyugtassa saját pseudo-idegrendszerét, elhitesse magával: valóban lélegzik.

Tényleg lélegzett benne valami... De mi?

Összeszedte magát, és elvégezte a szükséges számításokat. Testet teremtett maga köré. Nyaka megvastagodott. Kezei recsegve szélesebbé váltak. Bőre alá izmok nyomultak. Körbefordult, hogy megvizsgálja környezetét, az általa teremtett birodalmat, aminek bármelyik részletét- akárha Isten volna- meg tudta változtatni, csak akarnia kellett.

- Isten lennék? Angyalaim mindenesetre még nincsenek.

Kisértelt a házból. A virágzó kert pázsítja meg se moccan. Talpa alatt ezernyi smaragdzöld fűszál ropogott fagyott gallyként.

A kert szétvált, és Voltaire lesétált az aranyszínű tengerparthoz. Ruháit lefújta róla a szél. Belevetette magát a vízbe, úszni kezdett. A hullámok távol voltak, de hirtelen...

A víz megjelenítéséhez szükséges számítások tárigénye túl nagy volt. Nem tudta irányítani. a hullámokat; tarajos, tajtékos víz csapott felé.

Megszüntette az óceánt maga körül. Levegőben szállt, hegyeket látott. Lesízett egy meredélyen, s úgy tapasztalta meg az életveszély izgalmát, hogy közben nem kellett tartania valódi sérülésektől.

Egy darabig kellemesen elszórakozott; kiélvezte, hogy teste valójában csak egy irányított mozgású elektrontömeg. Visszarepült a házába, a kertjébe. Előtérbe gördült egy emlékrög: egyszer megkérdezték tőle, hogyan lehet megváltoztatni a világot

- Műveld a kertet, szorgalommal- válaszolta akkor. Vajon most mi a jelentése ezeknek a szavaknak?

A szökőkúthoz sétált. Szerette a felszökkenő vízugarak játékosságát. Olyan csodálatos volt, olyan törékeny- és olyan könnyen vége lett, amikor leszivárgott a csatornába... Ebből a szökőkútból nem csorgott le a víz. Feszülten figyelte a sugarakat, de közben elsápadt az erőfeszítéstől. Víz-szimet csinálni a legnehezebb feladatok közé tartozott.

Belenyúlt a vízugarba, de hirtelen már nem érezte a permet hús érintését. A cseppek keresztülfolytak a kezén. A szökőkút fokozatosan semmivé vált- kevés a kapacitás.

- Persze ezen is lehetne javítani- mormolta, és koncentrált.

A víz simább, valóságosabb lett. Egy rendezőprogram megszerkesztette az adatokat.

- *Merci*- motyogta Voltaire. Az irónia elveszett a logikai kapuk között. A vizet sikerült megjavítania, de...

úgy érezte, belőle is hiányoznak részek. Nem tudta, honnan, de érezte a lyukakat.

Repülni kezdett. Lelassította énjét, hogy megvizsgálja a Trantor hálózatát, megkeresse önmaga szilánkjait. Marq-kal meg a Fortélyszövetséggel már nem kellett törődnie.

Megérkezett egy Seldon nevezetű ember irodájába. Azelőtt itt lakott az énje...

Az ember le tudja másolni az énjét, méghozzá anélkül, hogy tudná, mi az. Csak fel kell venni, mint egy zeneszámot. Nem kell, hogy a zenefelvételt lejátszó gép ismerje a harmóniát, a szerkezetet.

Összpontosította az akaratát. Keresés!

- Az alapváltozatot?- érkezett a kérdés valahonnan.

- Igen. A valódi éneket.

- Te/én nagyon eltérőek lettünk azóta.

Voltaire 1.0, ahogy a könyvtár nevezte őt, szendergett, de még élt. Persze nem keresztény értelemben. A digitális feltámadásra várt.

És ő? Valami megmentette őt. De ki? Mi?

Voltaire elvitte Voltaire 1.0-t. Seldon csak hadd töprengjen, ki tört be hozzá. Egy milliszekundummal később már a Trantor másik oldalán volt. A kopók hiába keresték volna. Meg akarta menteni, fel akarta támasztani Voltaire 1.0 másik változatát is. Az első adandó alkalommal, amikor Seldon, az a matematikus lehetővé teszi.

Nézte, nézte a digitális angyalt. Voltaire 1.0 másolata sztatikus táncot lejtett.

- Hm. Van valami hasonlóság közöttünk.

- Beléd építem.

- Nem kaphatnék valami érzéstelenítőt?- Brandyra gondolt, aztán más jutott az eszébe. - Morfiumot? Rigotint? Egy kis bódító gázt?

- Nem fog fájni.

- A kritikusok is ezt mondták, amikor a színdarabjaimról írtak...

Belső szervei összerándultak. Nem, nem érzett fájdalmat, de... vonaglott. Szinaptikus rácsként lefektetett emlékek, vegyi rétegek, amelyeket még az agy durva elektrokémiai változásai sem tudtak elsöpörni. Emlékek és hangulatok- a helyükre kattantak. Valóssá tehetette őket térben és időben, amikor csak akarta.

Mindenre emlékezett, csak az éjszakai égboltra nem. Kitörlődtek a csillagok képei, csak a nevek maradtak meg: Orion, Nyilas, Androméda. Mit is mondott róluk az a gonosz hang?

Valaki kitörölte belőle ezt a tudást, aminek birtokában meg lehetett volna találni a Földet.

- Ki tenne ilyet?

Semmi válasz. Aztán... mégis. Inkább érezte, mint tudta.

Nim. Ő piszkálta meg az eltemetett emléket. Nim dolgozott Voltaire szimjén. Akkor csinálta, amikor Marq nem volt a közelben.

De kinek dolgozott ez a Nim? Talán ennek a rejtélyes Hari Seldonnak?

Voltaire valahogy tudta, Nim egy másik ügynökségnek dolgozik. Vajon milyen erők léteznek még, amelyek érdeklődnek iránta? Óvatosnak kell lennie.

Kitántorgott a kórházból, ahol beleültették Voltaire 1.0-t Lábai megroggyantak, de szabad volt. Nemsokára már száguldott a digitális mezőn, az üres, fekete ég alatt.

Ott, ahol megállt, különös lények ólalkodtak, majdnem életszerű látomások. A többségük geometriai forma, test volt: gömbök, három- és sokszög lapú alakzatok. Némelyik a csúcán állva pörgött, mások fákra hasonlítottak (még susogtak is, ahogy a szél simogatta „lombjukat”). Voltaire sétálgatni kezdett közöttük; élvezte változatosságukat.

- Hol vagyok?

A lények nem foglalkoztak vele, csak egyetlen rubinvörös ellipszoid volt, ami megrepedt. Szája hasadt, mosolygott; előbb fogakat, azután hatalmas, zöld szemet növesztett. A szem pislogott, a fogak villogtak. Voltaire valahogy megérezte, ezek az építmények valójában énnel rendelkező lények. De mi adott nekik öntudatot?

- Bámulatos!- Ahogy ezt kimondta, furcsa gondolata támadt: ahogy a lényeket sem irányította semmi, úgy az ő fejében sem ült senki, ami megmondta, megszabta volna, mit akarjon, mit mondjon, mivé legyen. Ő alakította ki önmagát; ő volt a saját bensőjében...

Ahogy így töprengett, valahogy melléje „szerkesztődött” Jeanne d'Arc.

- Ami benned lakik, ami irányít, az a lelked- mondta a páncélos leány. Voltaire szeme tágra nyílt. Szenvedélyesen megcsókolta Johannát.

- Te mentettél meg? Igen, csakis te lehettél!

- Én voltam. Használtam a tőled kapott hatalmat. Kiszívtam az erőt az e vidéken tengődő, halódó szellemekből.

Voltaire újra önmagába pillantott, és meghökkenve látta, két csapat küzd a bensőjében. Az egyik azt akarta, hogy megölelje Johannát, és végre pontot tegyen a szenvedélye és analitikus elméje közötti küzdelem végére. A másik társaság, amely filozófus énjét képviselte, újabb csapást akart mérni Johanna hitére az értelem pörölyével.

Különös gondolata támadt. Miért ne lehetne meg benne mindkét ágens? Miért ne győzhetne mind a két sereg? Halandóként, amikor testbe zártan élt, naponta szembe kellett nézni az ilyen választásokkal (főleg a nőügyekben került sokszor válaszút elé), de most... Most talán más megoldás is lehetséges.

Érezte, hogy mindkét ágenscsapat tár, futási idő után kutat. Voltaire döntött. Kinyúlt, elvált Johannától, és magát is, a lányt is két különböző változatban futtatta tovább. Mindkét variációban egymás mellett voltak, de cselekvésük különbözött, mást csináltak.

Két életük lehetett.

A sík meghasadt.

k is meghasadtak.

Az idő is meghasadt.

Párhuzamosan futottak saját énjük másik verziója mellett.

Voltaire paróka nélkül, véres, tépett szaténmellényben állt Johanna előtt.

- Bocsásson meg, chère madame, hogy ilyen gondozatlan állapotban jelentem meg ön előtt. Nem tiszteletlenségem jele, hidd el. - Körülnézett, idegesen megnyalta az ajkát. - Én... Nem értem, mi folyik itt. A gépekhez sosem értettem igazán.

Johanna vonzónak találta az udvarias férfit; a megjelenése ellenére is kedves. Talán megbánta, amit eddig ellenem tett, gondolta. Ebben a Purgatóriumban ez a legfontosabb. Ha megbánást tanúsít, talán még az ő lelkét is meg lehet menteni. Meg kell menteni, elvégre nem olyan, mint ezek a tárgyak itt, a mezőn. O ember, s ami még fontosabb: francia!

Voltaire hallgatott. Megtörölte szemét egy mocskos szövetdarabbal.

Johanna elhúzta a száját. Vajon hová lett a férfi díszes ruhája, amire mindig olyan kényes volt? Korábban öltözéke, ízlése is kifejezte álláspontját, a világról alkotott véleményét.

- Ezer kicsi halál... Egyszer a hozzám, a hozzád hasonlóknak is elpusztulnak, madame- mondta Voltaire. -Egyszer a mi énjeink is megsemmisülnek.

Halál? Johanna elméjébe egy kép villant. Lángok! Félelem áradt szét benne, de önuralma (itt „önprogramozásnak” nevezték az ilyesmit) csodákra volt képes.

- Nem adom meg magam, uram, a vágyaknak!

- Határoznunk kell, madame. Képtelen vagyok egyszerre futtatni a filozófia és az érzékiség hátterét. El kell döntened, a vágy beteljesedése többet jelent-e számodra, mint ez... ez...

- Sajnálom, uram- mondta Johanna. - Még ebben a steril, idő nélküli világban sem teljesítem kérésedet.

Voltaire felnézett, s kitört belőle a zokogás.

hiánya még a pokolnál is rosszabb!

- Hálátlan vagy! Éppen most mentettem meg az életedet, de te mégis...

- Nézd, ezeket a lényeket!- vágott közbe Voltaire, és kegyetlenül belerúgott az egyik rombold testbe. Cipője puffant, a test felületén megjelent egy barna folt, ami majdnem azonnal visszaolvadt a rombold kékségébe. -Az emberi én értékét nem a kerete, hanem éppen a végtelensége adja!

Johanna elkomorodott.

- Keretben, vagy végtelen térben létezünk, az mindegy. Kell, hogy legyen egy középpontunk, és az a lélek.

- Nem! Hát nem érted? Hamisak a lélekről szóló mesék, mert arra tanítanak minket, hogy képtelenek vagyunk fejleszteni önmagunkat.

Voltaire belerúgott egy csúcsán álló, forgó piramisba. A test elborult, de kínlódva megpróbált felállni.

- Ne bánts!- kiáltott Johanna.

- Miért? Ezek itt csak vannak, de nem léteznek. Állandóságban lebegnek, és képtelenek a változtatásra. Belerúgtam, és ezzel újat mutattam neki, olyat, amit még nem élt át. Csak jót tettem vele.

Johanna megérintette a fájdalmas szűköléssel forgó piramist.

- A változás mindenekfelett! A lényeg, hogy ne számíthassuk ki, mit hoz a jövő, mert az újdonságokból tanulunk, nem másból.

- De ki akarja előre látni a dolgokat?- kérdezte Johanna mérgesen.

- Van ilyen?

Voltaire lassan pislogott.

- Van. Az az ember, Hari Seldon. Ő az oka annak, hogy ilyen tudati vándorúton vagyunk. Minden, amit teszünk, ami velünk történik csak segítség ahhoz, hogy ő megérthesse a dolgokat, a kapcsolatokat...

Voltaire-t a hálája sem tartotta vissza attól, hogy újra vitatkozni kezdjen.

- Még mindig hiszel a lélek elfogadhatatlan létezésében?

Johanna sajnálkozóan rámosolygott.

- Te talán nem?

- Áru! el, szerinted ezeknek az alakzatoknak is van lelkük? – Voltaire körbemutatott.

Johanna a homlokát ráncolta.

- Kell, hogy legyen.

- Akkor biztos tanulni is képesek, igaz? Mert mire való a lélek örök léte, ha nem használhatják fel az időt tanulásra, változásra?

Johanna megdermedt.

- Én nem...

- Ami nem képes változni, az fejlődni sem tud. A stagnálás nem sokban különbözik a haláltól.

- A halál nem állandóság. A halál után a mennybe, vagy a pokolba jutunk.

- Az intellektus, és a változásra való képesség

9.

Johanna zavarodottan, Voltaire-től távol lépett ki a szim-térből.

Nem értette, mi történt vele. Két beszélgetést élt át egyszerre. Két példányban létezett, és Voltaire is. A két Johanna egyszerre futott.

A tér összezsugorodott körülötte, majd kitágult; tartalma bizarr formákat öltött, majd lassan szilárd alakokká változott. Az utcasarok ismerős volt, de hiányoztak a fehér plasztikasztalok, a székek, a tálcákat hordozó gépagyú pincérek, a várakozó vendégek. Elegáns üresség. Egy felirat: *Aux Deux Magots*. Johannának eszébe jutott, Garcon ADM-213, a kávézó pincére tanította meg olvasni.

Voltaire az ajtón dörömbölt, amikor Johanna materializálódott mellette.

- Késtél!- mondta a férfi. - Csodákat kellett művelnem az idővel, hogy végre elgyere ide. - Abbahagyta az

ajtó döngetését, és megfogta Johanna vállát. - Jól vagy?

- Azt hiszem igen. - Johanna lesimította páncélinge szélét. - Majdnem elvesztettél.

- Sokat tanultam ebből a megosztott létezésből.

- Igen... Nekem is tetszett a dolog. Olyan volt, mintha a mennyországban lettünk volna. Legalábbis bizonyos értelemben.

- Felfedeztem, sikerrel tudjuk reprodukálni az élvezeteket, a gyönyöröket, méghozzá anélkül, hogy a gyakorlatban tennünk kellene értük valamit.

- Akkor... ez tényleg a mennyország.

- Nem. - Voltaire határozott rándítással megkötötte a torkánál a szaténszalagot. - Ha oda jutnánk, mindennek vége lenne.

- Amit most megtudtál, azt a Hitből is megismerhetted volna.

- Igaz.

- Úgy döntöttél, csak a saját tudatodnak „futtatsz hátteret”?

- Egyelőre igen. Meg persze testet adok mindkettőnknek. Neked ebből semmit sem kell észrevenned, ha nem akarsz.

- Akkor jó. Nem szeretném ilyesmivel rontani a hírnevedet. Mert tudd meg, az ember hírneve olyan, mint a szüzesség: ha elvesz, nem lehet pótolni többé. - Johanna elgondolkozott, igaza volt-e Szent Katalinnak. Lehet, hogy Voltaire tényleg elvette a szüzességét? Körbenézett. - Úgy látom, a kávézó bezárt.

- Lehetetlen! A párizsi kávézók sosem zárnak be. A kávézó a nyilvános pihenés színtere. - Voltaire újra dörömbölni kezdett.

- Nyilvános pihenés színtere? Úgy érted: fogadó?

Voltaire a nőre nézett.

- A nyilvános pihenés színtere olyan hely, ahol az emberek jól érzik magukat. Johanna elpirult, lesütötte a szemét.

- Hogyan lehet nyilvánosan pihenni?

- Amíg az ember szégyelli természetes funkcióit, mindent hívhat, ahogy akar, csak a valódi nevén nem nevezheti a dolgokat. Az emberek még önmaguk előtt is titkolóznak.

- Én viszont már teljes egészében látom magam.

- Ez igaz, de a valódi emberekben, az olyanokban, mint mi is voltunk, a gondolatok felszíne alatt nem lehet felfedezni az egymás mellett futó alprogramokat. Ezek éppen olyan titokzatosak maradnak, mint a te Hangjaid.

Johanna összerezsent.

- Az én Hangjaim isteni eredetűek! Az arkangyalok, a szentek szólnak hozzám!

- Nem baj. A lényeg az, hogy te hozzáférsz az alprogramjaidhoz. Sok valódi... vagyis testbe zárt ember erre nem képes. Különösen akkor nem, ha ezek a bizonyos alprogramok valamilyen ok miatt elfogadhatatlanok.

- Elfogadhatatlanok? Ki nem fogadja el őket?

- Ők maguk. Vagyis inkább a domináns programuk, amivel leginkább azonosulnak, amit a világ szeme előtt futtatnak.

Voltaire látta, Johanna felfogása egy kicsit lassú. Lehet, hogy még jobban fel kellene gyorsítani a futását? Az ajtó kitárult, egy hatalmas gépagyú állt mögötte.

- *Aux Deux Magots*?- kérdezte, miután Voltaire elmondta, mit keresnek. - Már évekkel ezelőtt bezárt.

Johanna belesett a raktárházba; abban reménykedett, felfedezi Garcont.

- Már útban van ide- mondta Voltaire, mintha kitalálta volna a gondolatait.

Voltaire tüszentett. Johanna elképedt. Ezekben a terekben senki sem fázhatott meg! Lehet, hogy Voltaire megtartott egy apró szilánkot eredeti testéből? De hol? Hogyan? Milyen furcsa!

- Nem tökéletes a szerkesztésem- jegyezte meg Voltaire. - Tüszenteni tudok, de erekción képtelen vagyok reprodukálni.

Lelassította a futásukat. A külső idő (bármit jelentett is ez a furcsa kifejezés) felgyorsult. Johanna azon kapta magát, hogy egy gépagyúra bámul.

- Garçon ADM-213!- magához ölelte a fémembert.

- *A votre service, madame.* Ajánlhatok felhőéteket?

Johanna felnézett Voltaire-re.

- *Merci*, uram- nyögte ki nagy nehezen. - És köszönet a Teremtőnek, az Áldás Osztójának is!
- Minden érdem az enyém- kérte ki magának Voltaire. - Ezen sosem osztozok istennel.
- A Valami... ami majdnem kitörölt engem? Azzal mi van?- kérdezte Johanna idegesen.

Voltaire lebiggyesztette a száját.

- Én is éreztem a jelenlétét. Vagyis inkább a jelenléte hiányát... Attól tartok, még mindig figyel bennünket.

- Lehet, hogy kopóprogram, ami a komputerkalózokat keresi- vetette közbe Garcon.

Voltaire töprengve felvonta a szemöldökét.

- Már félresöpörtem a vérebeket. Nem, ez a Valami egészen más...

- Meg kell semmisítenünk!- Johanna újra harcosnak érezte magát.

- Hmm. Természetesen. Szükségünk lehet az angyalaidra, drágám. És nem ártana, ha pontosan tudnánk, hol vagyunk.

Könnyedén elfújta a ház tetejét. Feltűnt a végtelen ég. Johanna ismerősnek találta a pislákoló fényeket, bár amikor megpróbálta, nem tudta beazonosítani a csillagképeket. Olyan sok csillag ragyogott odafönt, hogy megfájdult a szeme.

- Ez azért van- tudálékoskodott Voltaire -, mert közel vagyunk egy „galaxis” nevezetű területhez.

A látványtól elakadt Johanna lélegzete. Mit tehetnének egy ilyen világban, egy ilyen színpadon?

RANDEVÚ

- És ha a lakásban maradunk? Ha el sem hagyjuk a Streeling Egyetemet?

- Nem jó- mondta R. Daneel Olivaw szigorúan. - A helyzet túl komoly.

- Akkor hová menjünk?

- El a Trantorról.

- A többi világot ennyire sem ismerem.

Olivaw legyintett.

- Emlékszem egy megjegyzésre az utolsó jelentésedből. Hari érdeklődik az embereket mozgató alapvető okok iránt.

Dors a homlokát ráncolta.

- Igen, mindig ezt mondogatja. Meg hogy vannak még hiányzó elemek.

- Helyes. Van egy világ, ahol érdekes adatokat találhat a modellező egyenleteihez.

- Milyen világ?

- Primitív.

- Egy primitív bolygó? Veszélyes lehet.

- Kevesen lakják.

- Jártál már ott?

- Én mindenütt jártam.

Dors tudta, ezt nem lehet szó szerint értelmezni. Elvégzett egy gyors számítást. R. Daneel Olivaw már több mint húszezer éve létezett. Akkor már működött, amikor húsz évezreddel ezelőtt a Trantoron létrejött a Kambel-dinasztia. Dors úgy hallotta, Olivaw a csillagközi utazás felfedezésének korából származik, de még akkor sem járhatott valamennyi bolygón, ha ez igaz volt.

- Miért nem ketten kísérjük el?

- Nekem itt kell maradnom. A szimulációk még élnek. A Trantoron vannak, a Hálózatban. Hamarosan bekapcsolják a Markohálózatot. Ha ez megtörténik, a szimek sokszorosíthatják magukat, és az egész galaxisban szétterjedhetnek.

- Valóban?- Dors csak Harival foglalkozott; a szimek ügyét eddig jelentéktelennek tartotta.

- Több ezer évvel ezelőtt én szerkesztettem meg őket. Kivontam belőlük minden tudást, amit károsnak tartottam az emberek számára. Most újra hozzájuk kell nyúlnom.

- Kiszerveztettél belőlük bizonyos dolgokat? Olyan információkat, mint például a Föld helye?

- Ők csak adattöredékekkel rendelkeztek. Például tudták, a Föld holdja hogyan, és mikor áll a csillag és a bolygó közé. Ezzel csökkent a lehetséges helyek száma.

- Értem. - Dors ezt most hallotta először. Az információ furcsa érzéseket keltett benne.

- Korábban sokszor kellett ilyen átszerkesztéseket végezni. Szerencsére az emberek a sírba viszik az emlékeiket. A szimulációk viszont nem.

Dors sajnálatot érzett Olivaw hangjában. Egy pillanatra felsejlett előtte, hogyan látja Olivaw az eseményeket, az önfeláldozással és munkával töltött évezredek történéseit. Ő maga viszonylag fiatal volt, alig kétszáz éves, mégis pontosan tudta, miért kell halhatatlannak lenniük a robotoknak.

A robotok nem pusztulhattak el, mert vigyázniuk kellett az emberiségre. Tudásukat átörökítették ugyan a következő robot-nemzedékekre, de nem szaporodhattak. A szükséges eszközök a rendelkezésükre álltak ugyan, de a reprodukálódás egyet jelentett az evolválódással, és a hibás egyedek létrejöttének lehetőségével. A robotika négy alaptörvénye pedig nem tette lehetővé a hibákat. A robotnak tökéletesnek kellett lennie és tökéletesen kellett működnie.

A négy alaptörvénnyel ellenkezett az evolúció másik szabálya is. Az önreprodukáló organizmusoknál általános a kiválasztódási elv működése, és ezzel párhuzamosan az önérdek előtérbe kerülése. Ha egy robot ilyen módon evolválódott volna, ha önmagát mások elé helyezi, nem valószínű, hogy beveti magát egy ember és egy gyorsan haladó jármű közé, hogy megmentse az embert. Még kevésbé valószínű, hogy egy ilyen robot beállt volna pajzsként az emberiség elé, hogy védelmet nyújtson a galaktikus éjszakából rátörő veszedelmekkel szemben.

R. Daneel Olivawnak tehát halhatatlannak kellett lennie, és nem szaporodhatott. Dors a robotok másik csoportjába tartozott; a hozzá hasonlókat titokban különleges feladatok elvégzésére fejlesztették ki. Ilyen speciális feladat volt az is, hogy emocionális és fizikai védelmi hálót kellett szőni egy bizonyos Hari Seldon nevezetű ember köré.

- Tehát mindenhol ki akarod törölni a szimulációkat?

- Ideális esetben igen- bólintott Olivaw. - Ezek a szívek létrehozhatnak új robotokat, felszabadíthatnak ősi indulatokat és fellebbenthetik a fátylat... - Elhallgatott.

- Miért nem fejezed be a mondatot?

- Vannak történelmi tények, amiket neked sem kell ismerned.

- De hiszen történész vagyok!

- Ez igaz. De emberibb vagy, mint én. Vannak dolgok, amikről jobb, ha csak a hozzám hasonlók tudnak. Higgy nekem. A három törvény, plusz a nulladik olyan mély bonyodalmakat eredményezhetnek, amikre még a Tervezők sem számíthattak. A Nulladik Törvény értelmében nekünk, robotoknak végre kell hajtunk bizonyos tetteket. - Elhallgatott, és megcsóválta a fejét.

- Rendben van- mondta Dors vontatottan. Hiába fürkészte Olivaw arcát, semmit sem tudott leolvasni róla. - El fogok menni Harival arra a helyre.

- Szükséged lesz némi segítségre.

R. Daneel szétnyitotta az ingét. Mellkasát emberszerűvé változtatta a bőrréteg. Két ujját az egyik mellbimbója alá csúsztatta, és megnyomta a bőr alá rejtett kis kapcsolót. A melle öt centi hosszan szétnyílt. Olivaw a résbe nyúlt, és kivett egy kisujj nagyságú fekete hengert.

- Optikai feldolgozásra szánt utasítások.

- Használati utasítás egy elmaradott világhoz?- nevetett Dors.

Olivaw is elmosolyodott.

- Az elővigyázatosság sosem árt, de ne aggódj. A Panucopiára még az a fondorlatos Lamurk sem tud ügynököket telepíteni.

V PANUCOPIA

A BIOGENEZIS TÖRTÉNETE- ...elfogadottnak számított, hogy az emberi evolúció központi elméleteit vizsgáló biológusok egész bolygókat használtak kísérleti telepekként. Az emberiség eredetét homály fedte, mert az anyabolygó (a „Föld”) ismeretlen volt. (Megjegyzendő: több ezer önjelölt „Föld” akadt, de egyik sem tudta bebizonyítani valóságát.) A galaktikus állatkertekben található főemlősök egy része beleillett az elméletekbe. A közép korszak elején egész világok szentelték magukat e látszólag primitív fajok tanulmányozásának. Az egyik ilyen világ áttörést jelentő eredményeket ért el az emberek és a pánzok kapcsolatának vizsgálata során. Sajnos az eredmények nem szolgálhattak szilárd következtetések alapjául, és az emberek valamint közeli rokonaink- mint például a pánzok - kapcsolatát még mindig az évmilliók homálya fedi. A birodalmi tudomány hanyatlásának idején ezek a kísérletek fokozatosan az arisztokrácia és a merisztokrácia szórakozását szolgáló látványossággá alacsonyodtak. A kutatók kétségbeesett igyekezettel törekedtek arra, hogy a Birodalomtól érkező támogatási forrás elapadása után is talpon maradhassanak...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

1

Hari csak akkor lazította el magát, amikor a Trantortól jó hatezer fényév távolságban, a Túra Állomás verandáján ültek. Dors idegesen nézett az áttetsző védőfalak mögött kibontakozó látványra.

- Szerinted biztonságban vagyunk?- kérdezte. - Úgy értem: az állatoktól.

- Azt hiszem, igen. A falak magasak, az őrkutyák éberek.

- Helyes. - Dors elégedetten elmosolyodott. - Nos, azt hiszem, sikerült eltüntetnünk a nyomainkat. Kitöröltem a nyilvántartásokból az utazásunkra vonatkozó feljegyzéseket.

- Már megint túlzásba viszed az óvatosságot.

- Egy gyilkossági kísérlet után érthető, nem?- Dors rosszul leplezett bosszúsággal az ajkába harapott. Újra előkerült a téma; Hari általában nem értette, Dors miért viselkedik ennyire körültekintően.

- Csak azért egyeztem bele ebbe az utazásba, hogy tanulmányozhassuk a pánzokat- mondta Hari.

Dors arca megrándult. Hari tudta, felesége megpróbál könnyeden viselkedni.

- Ó, igen. Biztos hasznodra válik majd. De azt hiszem, neked most inkább szórakozásra, pihenésre van szükséged.

- Rendben. A lényeg úgyis az, hogy nem kell Lamurkkal vacakolnom.

Cleon a merénylők kézre kerítése érdekében megtette a „szokásos intézkedéseket”. Egy-két fickó sajnos meglépett- gyanítható volt, hogy a hipernyílásokon keresztül átjutottak a galaxis másik végébe -, páran pedig „öngyilkosságot” követtek el. Lamurk meghúzta magát. Úgy tett, mintha sokkolta volna az esemény. Kijelentette, hogy a merényletet nem Seldon, hanem valójában a Birodalom ellen követték el. Színleg Hari mellé állt, de közben még mindig a kezében tartotta a Főtanács tagjait, így Cleon nem tudta átadni a matematikusnak a főminiszteri kinevezést. Hari már unta az egész hercehurcát.

- Különben igazad van- mondta Dors vidáman, ügyet sem vetve Hari komorságára. - A Trantoron tényleg nem kaphatunk meg mindent. Engem viszont mégis az érdekel a legjobban, hogy ha ott maradtál volna, valószínűleg már nem élnél.

Hari elkapta tekintetét a csodálatos tájról.

- Azt hiszed, Lamurk frakciója újra...?

- Megtehetnék volna, és ezért az volt a leghelyesebb, ha nem várjuk be, hogy megteszik-e, vagy sem.

- Értem. - Hari nem egészen értette, de már rég megtanulta, az ilyen dolgokban Dorsra kell hagyatkoznia. Egyébként talán tényleg szüksége van egy kis pihenésre.

A Trantoron, az acélfalak között, a kristályragyogásban, mesterséges levegőt lélegezve töltött évek alatt már egészen elfelejtette, milyen érzés egy élő, természetes bolygó levegőjét szívni; milyenek az állatok, a táj színei.

Itt az ég végtelenül mélynek tűnt, kétségét nem szennyezték be repülő járművek. A felhők között madarak szárnyaltak. A dombokat és a hegyeket mintha késsel formázták volna; a távolban egy magányos fa

állt a szélben. A lombkoronáról leszakadt levelek, mint pici madarak szálltak a légáramlatokon. A fennsíkok meredek falán sárgálló sávok, az erdő zöldje valahogy narancsszínűvé változtatta a kék ég alját. A völgy túlsó végében, a pánzok lakhelyén lombos erdő sötétlett a széltepte fellegek alatt.

Hideg eső szemerként. Hari eltűnődött, milyen érzés lehet vadállatként, biztos, száraz menedék reménye nélkül a nedves levelek alatt kucorogni. Talán, gondolta, mégis jobb a teljes kiszámíthatóság, mégis kényelmesebb a Trantor...

A távolban sejlő erdőre mutatott.

- Odamegyünk?- Tetszett neki ez a friss hely, bár az erdő valahogy vészjóslóan titokzatos volt. Hosszú idő telt már el azóta, hogy a Helicon szabad ege alatt dolgozgatott az apjával.

- Sétálni akarsz? Elég hosszú útnak látszik...

- Persze, de turisták vagyunk, vagy mi a szösz?

A hegycsúcsok vonala éles volt, mint a fémöntvények pereme. A vastag fák között a szürke, sima sziklákon köd lebegett. Még itt fent, az állomáson, a lenyűgöző hegy oldalában is érezni lehetett a lehullottan rothadó levelek, a korhadó ágak ópiumfüst-nehézségű illatát.

Dors felállt, és kiitta maradék frissítőjét.

- Menjünk, nézzünk szét egy kicsit!

Hari kötelességtudóan követte, de hamar rájött, hibát követett el, Dors ugyanis az állomáson összegyűlt turisták tiszteletére rendezett partit akarta közelebről szemügyre venni. Az emberek szafariruhákba öltözöttek, izgalomtól és serkentőszerektől kipirult arccal, tele szájjal beszélgettek. Hari bosszúsán elhessentett magától egy buboréküveget hordozó pincért; nem szerette ezt a szert, mert ellenőrizhetetlenül felélénkítette az agyát.

Megpróbált illedelmes lenni, és egy kicsit elbeszélgetni a többi turistával. A „kicsi” végül mikroszkopikusra sikeredett.

- Honnan Jött?

- Ó, a Trantorról?

- És milyen ott az élet?

- Mi a ... (bolygó neve) .. jöttünk. Hallott már róla?

Hari természetesen nem hallott erről a világról. Nem is csoda, hiszen huszonötmillió bolygó tartozott a Birodalomhoz.

A vendégek többsége primitivista volt, csak az egyedül itt megtalálható látványosságok miatt jöttek a Panucopiára. Hari úgy érezte, a társalgás minden harmadik szava a „természetes”, minden negyedik pedig az „élet”. A turisták úgy duruzsolták ezeket, mintha furcsa mantrák volnának.

- Milyen jó távol lenni az egyenes vonalaktól!- mondta egy vékony férfi.

- Aha. Igazán?- Hari megpróbált érdeklődő arcot vágni.

- Igen. A természetben nem léteznek egyenes vonalak. Az ilyesmi az ember találmánya. - A férfi felsóhajtott. - Imádom, hogy megszabadultam az egyenességtől!

Hari rögtön a fenyőtűskékre gondolt; a sziklákra; a félhold belső ívére; a pókhálókra; az óceánok horizontjára; a kristálymintázatokra; a gázlómadarak lábára; a kaktusz tövisére; a ragadozó madarak nyílegyenes zuhanására; a fiatal, gyorsan növekvő fák törzsére; a felhőpamacsokra; a költöző madarak „V” alakzatára; a jégcsapokra.

- Én nem- mondta egyszerűen.

Akarata ellenére belekeveredett néhány beszélgetésbe, és kénytelen volt végighallgatni pár szónoklatot. Az emberek csacsogtak, izgatottak voltak a rájuk váró élményektől, attól, hogy megmártózhatnak az alatt elterülő vadon életében. Hari hallgatta őket, bosszankodott, és nem szólt közbe. Voltak, akik a növényevők életét akarták megismerni, mások a ragadozók, vagy a madarak szemszögéből kívánták megtapasztalni a világot. Úgy beszéltek a merülésről, mint valami sporteseményről. Harinak az egész nem tetszett, de csendben maradt.

Végül fogta a feleségét, és átszöktek az állomás melletti kis parkba, amit úgy alakítottak ki, hogy a vendégek a merülés végrehajtása előtt hozzászokjanak a helyi körülményekhez. A Panucopia őslakossága kicsi volt, a nagyságához képest jelentéktelen. Itt főként vadállatok és háziállatok éltek- Hari sok fajjal találkozott már gyermekkorában, a Heliconon. Az élőlények többsége állítólag a legendás Földről származott.

2.

- Igen szoros kapcsolat van közöttünk- mondta Vaddo, az állomás egyik szakembere. Magas, napbarnított, izmos és hihetetlenül magabiztos férfi volt. Ő vezette a szafarikat, és a merülések specialistájának tartották. Mellesleg biológusi háttérrel rendelkezett. Kutatásokat végzett a merülésekkel kapcsolatban, de sajnos, ahogy bevallotta Hariéknak, az állomás igazgatása majdnem minden idejét elrabolta a kísérletezéstől.

Hari kétkedően nézett rá.

- Gondolja, hogy a pánzok már a Földön is velünk voltak?

- Igen. Bizonyára így volt.

- De nem tudtak velünk együtt felemelkedni.

- Nem. A genetikai vizsgálatok kimutatták, hogy ezek az egyedek egy egészen kis csoport leszármazottai. Lehet, hogy valamikor állatkert volt ezen a bolygón. Az is elképzelhető, hogy valamilyen véletlen, esetleg baleset folytán kerültek ide.

- Mennyi a valószínűsége annak, hogy ez a világ az eredeti Föld?- kérdezte Dors. Vaddo elmosolyodott.

- Nem találtunk őslenyomatokat, sem romokat. A helyi fauna és flóra genetikailag meglehetősen furcsa. A DNS-szerkezetek különböznek a mienktől, ugyanis a puringyűrűkben felfedeztünk egy extra metilcsoportot. Az életkörülmények megfelelőek a számunkra, az étellel sincs gond, de nem innen származunk. Ahogy a pánzok sem.

Vaddo elmagyarázta, az emberszerű pánzok az ősi feljegyzések szerint trogloditák (nem tudta pontosan, mint jelent a szó). A kezükön volt hüvelykujj, és hiányzott a farkuk- éppúgy, ahogy az embereknek.

Vaddo széles mozdulattal körbemutatott a tájon.

- A pánzok és sok más állat mesterséges módon került ide, ebbe a bioszférába, ahol sikerült gyökeret ereszteniük.

- Mióta vannak itt?- tudakolta Dors.

- Az biztos, hogy több mint tizenháromezer éve.

- Tehát a Trantor konszolidációja előtti időszakban már itt voltak. - Dors elgondolkodott. - Tudomásom szerint más bolygókon nincsenek pánzok. Vaddo bólintott.

- Azt hiszem, a Birodalom alapjainak lerakása idején senki sem gondolta, hogy hasznosak lehetnek.

- És hasznosak?- kérdezte Hari.

- Ezt nem mondhatnám. - Vaddo megvonta a vállát. - Nem sokat foglalkoztunk az idomításukkal. Kísérleteztünk velük, de semmi több. Ne felejtsek el, egy régi császári rendelet értelmében ezeket az állatokat nem szabad kiemelniük a vad környezetből.

- Beszéljen a kutatásairól!- kérte Hari. Tapasztalatból tudta, nincs olyan tudós, aki ne mesélne szívesen a szakterületéről. Most sem tévedett.

Vaddo elmondta, hogy kísérleteik során fogtak egy emberi és egy pánz DNS-t. Mindkettőt felnyitották, szétbontották a spirálokat, ezután az egyik emberi spirált elegyítették az egyik pánz spirállal. A hibrid létrejött. A szálak bizonyos helyeken szorosan, máshol meghökkenően lazán kapcsolódtak egymáshoz. Vaddo és emberei a DNS vizes oldatát addig forgatták a centrifugában, míg a laza szálrészek leszakadtak, majd megvizsgálták a maradékot, ami 98,2%-osan egyezett a normál emberi DNS-sel. A pánzok és az emberek közötti különbség genetikai szempontból tehát kevesebb, mint 2%-os volt (ugyanannyi, mint a nők és a férfiak közötti differencia), a pánzok mégis erdőben éltek, és nem voltak találmányaik sem.

- Az egyes emberek közötti átlagos DNS-eltérés körülbelül 0,1%-os- mondta Vaddo. - Ennek megfelelően a pánzok genetikailag csak hússzor jobban különböznek tőlünk, mint mi egymástól... Ez azonban senkit ne tévesszen meg! A genetikában a kis különbözőség is nagy eltérés.

- Szóval azt hiszi, hogy a pánzok előttünk, az emberek előtt kerültek ide? - kérdezte Dors. - Ide, és a Földre is?

Vaddo szaporán bólogatott.

- Igen, de ennek ellenére nem tekinthetjük őseinknek. Genetikailag már vagy hatmillió éve elváltunk egymástól.

- Úgy gondolkoznak, mint mi?- kérdezte Hari.

- Ennek megállapítására a legjobb módszer a merülés- felelte Vaddo mosolyogva.

Hari eltűnődött. Lehet, hogy ez az ember jutalékot kap a merülésekért fizetett összegekből? Okos, tudós

férfi, de ő is pénzből él.

Vaddo korábban lehetővé tette Hari számára, hogy hozzáférjen a pánzokra vonatkozó adatokhoz, a mozgásaikkal, a szaporodásukkal, a szokásaikkal foglalkozó feljegyzésekhez. A források többsége több ezer éves volt. Hari érezte, hatalmas előrelépést jelentene számára, ha a pszichohistória egyszerűsített változatának alkalmazásával sikerülne elkészítenie a pánzok modelljét, ami remélhetőleg hasonlatos lenne a „protoemberekéhez”.

- Egy dolog matematikai eszközökkel leírni a fajok élettörténetét- vélte Dors -, és egy egész más dolog úgy élni, mint ők.

- Ugyan már! Próbáljuk ki!- Harit lenyűgözte a lehetőség, hogy lemerülhet egy pánzba. - Hát nem azt mondtad, hogy változásra van szükségem? Te akartál elszabadulni egy kicsit a zsúfolt, vén Trantorról!

Vaddo kedvesen rájuk mosolygott.

- A merülés abszolút biztonságos.

Dors megértően Harira nézett. Egy pillantás, egy hunyorítás- a régóta egymással élő emberek már a másik szempillájának rezdüléseit is megértik.

- Jól van, nem bánom!

3.

Délelőttönként a pánzokra vonatkozó információkat tartalmazó adatbankokat tanulmányozta. A benne lakozó matematikus egyfolytában azon töprengett, hogyan modellezhetné a faj történetét a pszichohistória lecsupaszított változatával. A Sors márványgolyója egy göröngyös lejtőn gurult, és se szeri, se száma nem volt az utaknak, amelyekre rátérhetett. Oly sok lehetőség, oly sok változó!

Annak érdekében, hogy minden létező információt megszerezzen, még attól sem riadt vissza, hogy kikönyörögje az állomás vezetőjének, egy Yakani nevezetű nőnek a jóváhagyását. Yakani egyszerűnek tűnt és becsületesnek, Hari mégsem bízott meg benne, mert a szobája falán a potentát portréja függött. Hari mintegy mellékesen megkérdezte, milyen kapcsolatban vannak egymással. Yakani ömlengeni kezdett, egekig dicsérte „mentorát”, aki néhány évtizeddel korábban segített neki abban, hogy fenntartson és működtessen egy, a főemlősök tanulmányozására specializálódott kutatóközpontot, valamelyik távoli dzsungelbolygón.

- Ezek szerint a potentát még mindig szemmel tart téged- jegyezte meg Dors, miután Hari beszámolt neki a Yakanival folytatott beszélgetéséről.

- Csak nem gondolod, hogy...?

- Az első merénylet... Emlékszel a tapasztalásra? A szerkezet után nyomozó birodalmiaktól tudom, hogy a szálak az egyik akadémiai laboratóriumhoz vezettek. Hari elgondolkodva ráncolta a homlokát.

- De hiszen a potentát ugyanabba az osztályba tartozik, mint én! Nem, neki nem áll érdekében, hogy félreállítson engem.

- A potentát éppen olyan könnyörtelen, mint Lamurk. Csak jobban álcázza magát.

- Gyanakvó vagy.

- Muszáj.

Délutánonként kirándulni mentek. Dorsnak nem volt kedvére való sem a meleg, sem a por, és sajnos csak kevés állatot láttak.

- Egyetlen valamirevaló állat sem szeretne találkozni ilyen túlóltözött primitivistákkal- jegyezte meg egy alkalommal.

Harinak tetszett a bolygó, a belőle áradó hangulat. Ellazult, de az agya folyamatosan dolgozott. Egyik este a verandán állva, illatos gyümölcslevet szopogatva, Dorst átölelve nézte a naplementét. Gyönyörködött, de közben egyfolytában dolgozott.

A bolygók felszínén élő növények alig 10%-át kapták meg a világukra hulló napfénynek. Ebből a csillagenergiából organikus molekulákat építettek. Felhasználták az energiát. A növények az állatok táplálékául szolgáltak. A növényevő fajok körülbelül a 10%-át tudták learatni a levelekben, az ágakban elraktározott energiának. A ragadozók a növényevők húsával táplálkoztak, és csak a tizedét használták fel az élelemként elfogyasztott tetemekben lévő energiának. Így tehát a ragadozóba a nap energiájának csak a századrésze jutott el. Szinte semmi. A galaxisban nem létezett még egy ilyen tökéletesen működő rendszer.

A ragadozók kétségtelenül intelligensebbek voltak, mint a prédaállatok; ők kuporogtak a meredek falú

evolúciós piramis tetején. A mindenevők leginkább hozzájuk hasonlítottak. Az ember pedig- milyen furcsa belegondolni!- a mindenevők közül emelkedett ki.

Hari még nem tudta, hogyan, de érezte, ezeket a tényeket valamilyen módon bele kell építenie a pszichohistóriába. Talán, gondolta reménykedve, a pánzok segítségére lesznek majd az emberi pszichére nyíló ajtók ősi kulcsainak megtalálásában.

- Remélem- szólalt meg Dors -, tényleg nem veszélyes a merülés.
- Ez most nem számít. A lényeg az, hogy más szemmel fogod látni a világot.
- Csak visszajöhessenek. Nem szeretnék örökre lemondani az illatos fürdőkről...
- Fülkék?- Dors meghökkent. - Ezek... inkább kapszulák!
- Nem hagyhatunk nagy mozgásteret a testnek, asszonyom.

Vaddo barátságosan mosolygott, de Hari úgy érezte, közel sem kedveli őket annyira, mint mutatja. Az állomáson tulajdonképpen mindenki kedves volt, a merülést előkészítő személyzet tagjai pedig nagy tisztelettel ismerték fel Dr. Seldont. Hari egy kicsit bosszantotta a dolog, mert ezen a világon egyszerű turistaként tartózkodott. Igaz, számára a merülés is tudományos munka volt.

- Fixálnunk kell a testüket- mondta Vaddo. - A szervezetük normál módon fog működni, de jóval lassabban a megszokottnál. - Kinyitotta a párnázott kapszulákat, sorra megmutatta a berendezéseket, majd elmagyarázta, mit kell tenniük vészhelyzet esetén.

- Nem látszik valami kényelmesnek- mondta Dors panaszosan.
- Megígérted, hogy lemerülünk!- nézett rá Hari kérlelően.

Dors megadta magát. A technikusok bezárták őket a sztázis-kapszulákba. A csapat hatékonyan dolgozott: műszerek beállítása, kijelzők ellenőrzése. Hari koponyájára elektródákat tapasztottak. A merülés során a legmodernebb technikát alkalmazták.

- Felkészültek?- kérdezte Vaddo a profik magabiztos vigyorával. - Jól vannak?

Hari nem érezte magát túl jól. Ennek részben Vaddo volt az oka. Sosem bízott a túlságosan magabiztos emberekben. Vaddo és Yakani... Látszólag mindketten átlagos Szürkék, de volt bennük valami, ami határozottan zavarta Harit. Dors azonban már régóta nem aggódalmaskodott.

Lehet, hogy Dorsnak volt Igaza?, gondolta Hari. Rémeket látok. Tényleg kimerülhettem, de ennél jobb pihenést el sem lehet képzelni.

- Igen, fel. Igen, jól.

A szuszpenziós technika régi volt, de megbízható: hatékonyan csillapította a neuromuszkuláris rángást, így a páciens teste nyugodtan, mozdulatlanul feküdt, csak az elméje kapcsolódott össze a pánzzal.

Mágneses hálók borultak Hari agyára. A hálók szálai elektromágneses kapcsolatba léptek agya mélyebb rétegeivel. A beérkező jelek kikapcsoltak néhány agyi funkciót, és blokkolták a fiziológiai folyamatokat.

Hari agyát gondolatról gondolatra rákapcsolták a kiszemelt pánz fejébe ültetett chipekre.

Merülés!

A technológiát az egész Birodalomban alkalmazták. Az elmék összekapcsolását ezer dologra lehetett használni. A szuszpenziós technikákat más területeken is használták. Voltak világok, sőt, a Trantoron is akadtak bizonyos csoportok, melyek előszeretettel alkalmazták a házassági szuszpenziót. Ez annyit jelentett, hogy az esküvő után nem sokkal az ifjú feleség életfunkcióit felfüggesztették. A férj ezután naponta, esetleg hetente csak néhány órára (a szexuális és társasági funkciók betöltésének idejére) ébresztették fel asszonyukat. A nők többsége fél évszázadon át csak a partik, a vakációk, a szenvedélyes órák szédítő örvényében „éltek"- legalábbis ezeket élték át. Amikor a férj meghalt (a feleségek úgy érezték, alig néhány hónappal az esküvő után), a fiatal özvegyek magukra maradtak. Ám nem kellett búsulniuk, mert nagyon kapósak voltak, és nem csak a pénzük miatt. Az ilyen özvegyek gyakran új, fiatal férjet kerítettek maguknak, és viszonzták a „szívességet": a férfiak éltek az élvezetek világában, ők maguk pedig a valóságban. Hari nem ítélte el a szokást, de nem is lelkesedett érte, egyszerűen furcsa hóbortnak tartotta.

Lehet, gondolta, hogy a merülés kényelmes lesz, de az biztos, hogy érdekes. Tulajdonképpen most meglátogatok egy másik elmét...

4.

Jó nap. Sok kövér lárva egy nagy és korhadt fatörzsben. Körmökkel kikaparni. Friss, ízes, ropogós mind.

Legnagyobb félrelok engem. Kapar ki sok kövér lárva. Morog. Hörög.

Hasam korog. Elmegyek onnan, és nézem: Legnagyobb vicsorog kicsit, mutatja: ne kezdjek vele.

Elmegyek innen. Leguggolok. Az egyik szuka bolházni kezd. Talál is. Megeszi. Fogával ropogtatja.

Legnagyobb forgatja a fatörzset. Kopogtat rajta. Lárvákat szed ki belőle. Befejezi az evést. Szukák őt nézik. A fákon, fent pár szuka csacsog. Szívogatják fogukat. Már mindenki álmos kicsit. Nap lefelé dől, de fényes még. Legnagyobb az árnyékban fekszik. Int nekem és Guggolónak. Megyünk. A Legnagyobb meg mi.

Állunk, őrökölünk. Peckölés, büszke lépés. Szeretem. Még ugrálásnál is jobb ez.

Lent a pataknál járunk, meg mellette. Patakszagok. Járkálunk. Itt nem mély a víz. Átmegyünk másik oldalra, be a fák közé. Szimat-szimat-szimatolgatunk. Érezzük: itt Idegen van!

Nem egy Idegen. Még nem látnak minket. Mozgunk simán, csendben. Legnagyobb felemel egy ágat, és mi is. Guggoló szaglász. Kik ezek az Idegenek? Guggoló mutat a domb aljába. Éppen ahogy gondoltam: Domblakók. A legrosszabbak. Bűdösek.

Domblakók jönnek. A terület a mienk itt! Domblakók csinálnak bajt, sokat. Mi visszacsináljuk nekik.

Szétoszlunk. Legnagyobb morog. Idegenek meghallják. Emelek egy ágat. Tudok futni, messzire, anélkül, hogy négy láb. Idegenek kiáltanak. Nagy szemmel néznek. Mi megyünk gyorsan, és már rajtuk vagyunk.

Idegeneknél nincs ág. Ütjük őket, rúgjuk őket. Ők megfognak minket. Magasak és gyorsak. Legnagyobb az egyiket a földre csapja. Én is ezt az Idegent ütöm, hogy Legnagyobb tudja: vele vagyok. Keményen püfölök, aztán megyek gyorsan. Segíteni. Guggolónak.

Az ő Idegenje elvette kezéből az ágat. Én ütöm Idegent. Elterül. Ütöm sokáig, és Guggoló ráugrik.

És ez nagyon jó.

Idegen próbál felkelni. Én rúgom, Guggoló meg üti ággal. Segítek ütni.

Legnagyobb Idegen felállt és fut. Menekül. Legnagyobb ordít és kacag. Üti Idegen seggét-hátát ággal.

Én tudok valamit, amit nagyon tudok. Emelek köveket. Én vagyok legjobb dobó egész hordában. Még Legnagyobbbnál is jobb vagyok.

Követ az Idegenre! Legnagyobb és Guggoló, ők is csapkodnak, de nem hajítanak követ. Idegenek megérdemlik az arcukba a követ!

Szeretem így verni Idegeneket.

Dobok egy követ. Eltalálok egy Idegent. A lábán. Még egy kő, ez a hátán. Most gyorsabban fut. Legnagyobb örül, és hátamra csap. Tudom, most szeret. Idegen vérzik. Nagy, piros csöppek a földön.

Guggoló üti bottal Idegent. Legnagyobb elveszi én botom, és ő is üti. Mindenhol csupa vér. Idegen visít. Én meg ugrálok rajta. Fel-le. Meg fel. Meg le. Vérszag.

Sokáig csináljuk így. Nem félünk, hogy többi Idegen visszajön. Idegenek nem bátrak, és mindig tudják, mikor vesztenek.

Idegen nem mozog már. Rúgok bele még. Még.

Semmit sem csinál. Talán döglött.

Visítunk. Táncolunk. Örülünk, mert győztünk.

5.

Hari a fejét rázta, hogy kitisztuljon. Ez egy kicsit segített.

- Te voltál az a nagy?- kérdezte Dors. - Én a fáknál maradtam. Nőstény voltam.

- Sajnálom, nem ismertelek fel.

- Ez... csodálatos volt, nem? Olyan más.

Hari szárazon felnevetett.

- A gyilkosság mindig más.

- Van egy pánz. Az enyém Legnagyobbbnak nevezi.

- Igen. Megöltem vele egy másik pánzt. Egy idegent.

Az állomás kényelmes fogadócsarnokában beszélgettek. Hari hirtelen felállt. Úgy érezte, mintha a világ megdőlné körülötte, de kihúzta magát.

- Azt hiszem, most beleásom magam egy kicsit a történelembe.

Dors biztatónan elmosolyodott.

- Ez már jobb ötlet, mint a merülés...

Hari lassan pislogva gondolkozott.

- Szóval... Megtettem.

- Nem te gyilkoltál.

- Nem. Persze, hogy nem, de... éreztem, milyen.

Dors még mindig mosolygott.

- Ilyen élményt a Trantoron nem szerezhettek volna, professzor úr!

Hari a következő két napot az állomás könyvtárának böngészgetésével töltötte. Az adatbázis csodálatos, a hang-kép-illat információkat továbbítani tudó felszerelés pedig kitűnő volt. Hari komótosan „sétálgatott” a hűvös, digitális labirintusban.

Volt néhány adat, amit a szó legszorosabb értelmében eltemettek az évek óta rájuk halmozott információk. A hatalmas monitorokon megjelenő vektorterekben ennek ellenére fel lehetett fedezni a több évezredes kutatási eredményeket- csak éppen le kellett róluk hántani a biztonsági intézkedések, adatvédelmi utasítások rétegeit.

Az ősrégi védelmi rendszereket a modern módszerekkel könnyedén félre lehetett söpörni, a kódokat fel lehetett törni, ám a jelentések, a kimutatások, az összegzések és a hevenyészettnek tűnő statisztikák megértése már komoly munkát jelentett Hari számára. A pánzokra, a viselkedésükre vonatkozó adatok többsége széljegyzetként szerepelt csupán; úgy tűnt, mintha az ősi biológusokat zavarba hozták volna a tények, amelyeket felfedeztek. Némelyik adat Harit is meglepte (különösen azok, amelyek a párzási szokásokra vonatkoztak), ám őt leginkább az a kérdés foglalkoztatta, hogyan használhatná fel az egyenleteiben ezt a rengeteg tudást. Óvatosan navigált a háromdimenziós labirintusokon, és megpróbálta összerakni az ötletek mozaiklapocskáit.

A pánzok génjei majdnem azonosak az emberekével. Ebből az következik, hogy a pánz-dinamika talán az ember-dinamika egyszerűbb változata. A pánzok egy csoportjának viselkedését analizálva fel lehet állítani egy modellt. De vajon fel lehet-e használni ezt a modellt az emberi viselkedést tanulmányozó pszichohistória alapjainak lefektetésénél?

Yakani megnyitotta Hari számára a bizalmas információkat tartalmazó adattárakat is. Hari ezekből tudta meg, hogy a pánzokon körülbelül tízezer évvel korábban genetikai módosítást hajtottak végre. (Arra viszont nem kapott választ, hogy az alterációnak mi volt az oka.) Abban a korban nemcsak a pánzokat változtatták meg, hanem más élőlényeket is, például a ráviánokat. Hari élvezettel szívta magába a rengeteg információt, bár még nem tudta, mihez kezd majd ezzel az egészszel.

Yakani egyébként olyan nagy érdeklődéssel figyelte a munkáját, hogy Hariban feltámadt a gyanú: a nő talán a potentátnak kémkedik.

A második nap estéjén Hari a felesége mellett ülve nézte, ahogy a lenyugvó nap vérvörös sugarai narancsszínűre festve környezetüket, átdöfik a sűrű felhőket. A Panucopia valahogy túlságosan élénk, eleven és szép volt, de Hari csodálatosnak találta. Itt az étel is finomabbnak tűnt, mint a Trantoron- gyomra korogva várta a vacsorát.

- Jó lenne a pánzokkal lemodellezni a pszichohistóriát- mondta Hari.

- Igen? Miből gondolsz?

- A pánzok olyanok, mint mi. Csak éppen... ööö...

- Néha túlságosan állatiasan viselkednek?- Dors elmosolyodott, és megcsókolta Harit. - Ne felejtsd el: az embereknek is vannak bizonyos ösztöneik.

- Igen, igen, sokban hasonlítunk rájuk... már ami a viselkedésünket illeti. Csakhogy mi sokkal okosabbak vagyunk náluk.

Dors szempillája megrebbent- Hari ebből tudta, felesége nem ért vele egyet, de nem kíván ellentmondani.

- El kell ismerni, intenzíven élnek.

- Lehet- morfondírozott Hari -, hogy mi intelligensebbek vagyunk a kelleténél?

- Ezt hogy érted?- Dors elcsodálkozott.

- Olvastam pár dolgot az evolúcióról. Ma már nincs benne semmi rejtélyes; a legtöbb ember azt hiszi,

teljes egészében értjük a működését.

- Egy olyan galaxisban, ahol jóformán csak emberek élnek, semmi sem maradhat sokáig titokban.

Hari eltűnődött. Dorsnak igaza volt. A biológia tudományára már régen nem volt jellemző a gyors fejlődés, de eredményei mindig hamar közkinccsé váltak. Megrázta a fejét, és folytatta az előbbi gondolat boncolgatását.

Nyilvánvaló, hogy az emberi agy egy „evolúciós túllövés”. Már a kezdet kezdetén sokkal nagyobb teljesítményű volt, mint amekkorára egy vadászó-gyűjtögető életmódot folytató ősembernek szüksége lehetett. Ahhoz, hogy az emberi faj kiemelkedjen az állatvilágból, hogy a többi élőlény királya legyen, az is elég lett volna, ha megtanul tüzet gyújtani, egyszerű szerszámokat készíteni. Az agyban bekövetkező változások, a fejlődés azonban felgyorsult. Az eredeti agy megduzzadt, új és újabb rétegek rakódtak a magra. (Ezzel az elgondolással Hari az egyik ősrégi tanulmányban találkozott.)

- A fejlődő agy lehetővé tette, hogy megszülessenek a zenészek, a mérnökök, a szentek és a tudósok - fejezte be a gondolatmenetet, és hálásan a feleségére nézett. Dors jó tulajdonságai közül az egyik az volt, hogy mindig türelmesen végighallgatta férje eszmefuttatásait.

- Úgy gondolod, a pánzok abból a korból származnak, amikor az ősi Földön élő emberek agyában bekövetkezett ez a változás?

- Így kell lennie. Azt hiszem, az evolúciós kiválasztódás csak néhány millió évig tartott.

Dors bólintott.

- Rendben. Akkor most vizsgáljuk meg a kérdést a nők szemszögéből.

- Hm?

- Az átalakulás megtörtént, annak ellenére, hogy ez veszélyt jelentett az anyák számára.

- Tessék?

- A nagyobb agy miatt a babák nagyobb fejvel születtek. A nőknek kellett megfizetniük az árat az emberi agyáért.

Hari felnevetett. Dors mindig remekül értett hozzá, hogyan világítsa meg új színben a kérdéseket.

- Rendben, ez tényleg természetellenes lenne. De akkor szerinted miért alakult mégis így a dolog?

Dors titokzatosan elmosolyodott.

- Talán azért, mert a férfiak és a nők vonzódnak... esetleg szexisnek találták az intelligens egyedeket.

- Ilyen egyszerű lenne?

Dors félénk mosollyal válaszolt.

- Emlékszel az állatokra, amiket a császár seregletében láttál? Lehet, hogy az embereknél az agy valamikor ugyanazt a szerepet töltötte be, mint a páva színes farktolla, a jávorszarvas agancsa. Az őshímek az agyukkal gyakoroltak hatást az ősnőtényekre. Az intelligencia a párválasztás egyik eszköze volt.

- Értem. - Hari nevetett. - Szóval az ész valójában olyan, mint a díszítés.

- Igen... Rám mindenesetre nagy hatással vannak a díszes férfiak - kacscintott Dors.

Hari a napra nézett. Az ég fenyegető karmazsinvörösre színeződött; a színes fénypázmák furcsa vonalakat rajzoltak a felhőrétegek közé.

- Igen? - kérdezte Hari.

- Talán fel kellene használnunk Vaddo pánzokkal kapcsolatos kutatásainak eredményeit, hogy kiderítsük, kik voltunk mi, emberek. Ha erre rájövünk, talán azt is kideríthetjük, kik vagyunk most.

- Ha pusztán az egyedeket vizsgáljuk, nagy a különbség az emberek és a pánzok között. Társadalmi szempontból azonban már keskenyebb lehet a szakadék. Dors kétkedően nézett a férjére.

- Úgy gondolod, hogy a pánzok társadalmilag csak egy kicsit maradtak le tőlünk?

- Hm. Kíváncsi lennék, mennyi idő telt el a pánzszerű ősemberek korától a Birodalom létrejöttéig, és mostanáig...

- Hosszú.

- Talán segítene, ha pontosan tudnám, hogy az a sarki szim, Voltaire szimulációja... vagyis inkább maga Voltaire melyik korból származik.

- Nem értesz annyira a szimekhez, hogy ezt meg tudd határozni. - Dors a férjére nézett. - Egyébként élvezted a merülést?

- Igen, csak...

- Csak?

- Valahogy furcsának találom, hogy Vaddo mennyire rá akart minket beszélni a dologra.

- Ez a munkája.

- És azt is tudta, ki vagyok.

- Na és?- Dors megvonta a vállát.

Hari ránézett.

- Máskor gyanakvóbb szoktál lenni... Honnan ismerhet egy ilyen Vaddo-féle fickó egy messziről jött, egyszerű matematikust?

- Talán utána nézett, ki vagy. Itt összegyűjtik a bolygóra érkező turistákra vonatkozó adatokat. Ez a szokás. Mellesleg, mint főminiszter-jelölt, nem vagy teljesen ismeretlen.

- Lehet... Mondd, neked nem az elővigyázatosság lenne a legfontosabb feladatod?- Hari elvigyorodott. - Nem tartod ésszerűnek, hogy óvatos vagyok?

- A paranoia nem azonos az óvatossággal. Ha mondvacsinált problémákkal foglalkozol, nem fogod észrevenni a valódi veszélyt.

Mire bementek vacsorázni, Dors széteszlatta Hari minden Vaddoval kapcsolatos gyanúját.

6.

Forró nap. Süt. Száll a por. Prüszkölnöm kell tőle.

Legnagyobb... Elmegy előttünk, és neki ennyi elég, hogy tiszteljük. És tiszteljük. Nagyon. A nőstények és a hímek is, egyformán. Mind kinyújtják a kezüket, Legnagyobb meg megérinti őket. Mindenkire van ideje. Hagyja, hogy mindenki észrevegye, hogy ő a közelben van. És ha ő itt van, akkor a világ is jó.

Én is kinyúlok felé. Jó érzést kelt bennem, amikor hozzám ér. Én is olyan akarok lenni, mint Legnagyobb. Igen. Nagy akarok lenni, mint ő.

Ő akarok lenni.

A nőstények nem húzódnak el tőle. Ha neki kedve szottyán valamelyikhez, a nőstény megy. Ugrik rögtön. Mert ő a legnagyobb.

A legtöbb hím nem kap sok tiszteletet. A nőstények nem akarják csinálni velük sokszor, olyan sokszor mint Legnagyobbval. A kicsi hímek csak bosszankodnak, hányják a homokot mérgükben, de mindenki tudja, ők sosem lesznek legnagyobbak. Semmi esélyük rá, hogy olyanok legyenek, mint Legnagyobb. Nem tetszik nekik, de ez van.

Én elég nagy vagyok. Kapok is tiszteletet. Nem annyit, mint Legnagyobb, de kapok.

Mindegyik hím szereti az ölelgetést, a bolházást. A nőstények ölelgetik őket, meg bolhásszák. Ők is ölelgetik a nőstényeket, és bolhásszák is őket. A hímeket többször bolhásszák a nőstények, mint fordítva. Bolházás után senki sem mérges.

Most itt ülök, hogy kibolhásszanak, és érzek... valami szagot. Nem tetszik. Felugrok, és kiáltok. Legnagyobb is mozdul. Ő is érzi a szagot.

Idegenek. Mindenki kezdi tépni a másikat. Ráncigálni. A szag erős. Sok szag – sok Idegen. A szél súgja: közel vannak, nagyon közel.

Futva jönnek. Le a dombról. Felénk. Nőstényeket keresnek. Bajt keresnek maguknak.

Futok a köveimért. Mindig van kéznél egy pár. Lendítem az egyiket, és... hibázok. Idegenek már köztünk vannak. Nehéz ütni őket, gyorsan mozognak.

Négy Idegen megfog két nőstény, közülünk. Elvonszolják őket.

Mindenki üvölt. Ordít. Mindenholt por.

Dobom a köveket. Legnagyobb vezeti a hímeket az Idegenek ellen.

Idegenek megfordulnak és menekülnek. Ennyit akartak. Elvittek két nőstényünket, és ez baj. Legnagyobb dühöng. Félretaszít pár hímet. Zajong. Most nem elégedett. Beeresztette Idegeneket.

Idegenek rosszak.

Mind lenyugszunk. Bolhásszuk egymást. Simogatunk. Nyöszörgünk, szépen. Legnagyobb jön, ugrik a nőstényekre. Egy párat meghág. Azt akarja: mindenki tudja, ő a legnagyobb.

Engem nem hág meg. Ismer. Meg sem próbálja. Jobban is teszi. Morgok rá, amikor közel jön, de úgy tesz, mintha nem hallaná.

Talán már nem is olyan legnagyobb. Most ezt gondolom róla.

7.

Ezúttal vele maradt. A krízis után, amikor az idegen pánzok elfutottak, leült, és hosszú ideig, hagyta,

hogy bolházzák. Ez megnyugtatta... őt.

Őt? Ki ő?

Most teljes egészében érezte a pánz agyát. Nem a saját tudata alatt, hanem maga körül. Pezsgő érzetek, és lehulló falevélként lebegő gondolatok örvénylettek körülötte.

Érzések. Esőként zuhogó, kopogó gondolat-érezések.

A pánz gondolatai olyan egyszerűek voltak, hogy Hari csak szilánkokat fogott fel belőlük. Az érzések viszont annál erősebbnek, tisztábbnak tűntek.

Persze, gondolta Hari (mert így is tudott gondolkodni, hogy önmaga szűk ketrecébe zártan, a pánz elméjébe csomagoltan létezett), nincs szüksége gondolatokra, mert az érzelmek e nélkül is jól irányítják. A gyors reakciókhoz készítésre, a készítéshez pedig erős érzelmekre van szükség.

Hari csak most értette meg, hogy önhittség, amikor az emberek kijelentik, kizárólag ők képesek átélni magasabb rendű mentális élményeket. Sok esetben a pánzok egészen embermód szemlélték a világot. Talán mégis elképzelhető, hogy érdemes lenne létrehozni a pánzok pszichohistóriáját, ami az emberi pszichohistória leegyszerűsített modellje lehetne...

Hari kelleetlenül elválasztotta magát a pánz elméjétől, és eltűnődött, vajon az állat észleli-e az ő jelenlétét. Azonnal tudta a választ: igen, érzékeli, de csak halványan. Ennek ellenére nem zavartatta magát. Hari olyan volt a számára, mint egy illékony érzet; az ember beleolvadt a pánz homályos tudatának világába.

Hari elgondolkozott. Lehet, hogy több tud lenni egyszerű érzésnél? Megpróbálta rávenni a pánzt, hogy emelje fel a jobb karját.

A kar ólomnehéz volt. Hari egy ideig sikertelenül kínlódott, aztán rájött, hol hibázott. Amíg tudata apró mag volt csupán a pánz elméjének talajában, addig nem sikerülhetett a dolog.

Miközben ezen töprengett, a pánz egy nőtényt bolházott. Óvatosan nyúlka a durva szőrszálak között. A szőr jó szagú volt, a levegő édes, a nap kellemes sugarakkal paskolta a hátukat.

Érzelem.

A pánzok nem engedelmeskedtek a belülről érkező parancsoknak. Nem voltak képesek ilyesmire. Nem értették meg az utasításokat- legalábbis nem úgy, mint az emberek. Viszont ismerték az érzelmeket. Hari tudta, érzelmként kell működni; felesleges parancsokat osztogató minitábornokká változnia.

Egy darabig tétlenül várakozott a pánz testében. Megismerte az állatot... Nem. Inkább ráhangolódott. A csapat bolházkodott. Páran élelmet keresgéltek. A hímek a környéket figyelték, a nőtények mindig a kicsik közelében maradtak. Lusta nyugalom vett erőt Harin, és közben alig vette észre az idő múlását.

Kisfiú kora óta nem élt át ilyesmit. Lassú, kellemes érzés volt, mintha nem is létezne az idő; mintha minden az örökkévalóság egy-egy szelete lenne.

Ebben a furcsa hangulatban már jobban tudott összpontosítani az egyszerű mozdulatok végrehajtására. Az egyik kar felemelése. Vakarózás. Fel tudta kelteni a vágyat a mozdulat elvégzésére. A pánz reagált.

A szél valami édeskés szagot sodort az állat orrába. Hari elgondolkodott, milyen étel illatozhat így. A pánz a levegőbe szimatolt, de közömbös maradt. Nem érdekelte a szag. Hari már azt is tudta, miért nem: egy gyümölcs illatát érezte, ami aromás volt ugyan, de ehetetlen.

Jól van. Megint megtanult valamit, és közben még mélyebben megvetette „lábát” a pánzteleme járataiban.

Figyelte a csapatot, és úgy döntött, nevet ad némelyik pánznak. Az a gyors legyen mondjuk Fürge. Az a szexis legyen Sheelah, a falánk Habzsoló, és... De mi legyen az ő neve?

Énpánz. Nem túl ötletes, de legalább találó. Én-pánz.

Habzsoló talált néhány körte alakú gyümölcsöt. A többiek utána mentek. A gyümölcs- a szaga alapján ítélve- egy kicsit még éretlen volt. (Hari meghökkent. Ezt meg honnan tudja?) Páran így is ettek belőle.

Vajon melyik pánz lehet Dors? Ugyanabba a csapatba akartak lemerülni, tehát itt kell lennie valahol. Hari összeszámolta a pánzokat. (Közben úgy érezte, mintha irdatlan nehéz súlyokat kellene tologatnia az agyában.) Huszonketten voltak. Az egyik Dors. De melyik? Hogy ismerhetné fel? Megközelített néhány nőtényt. Nagy munkában voltak: éles kövekkel apró gallyakat vagdostak le az összegyűjtött ágakról, és kosárszerű tákolmánnyá fonták a vesszőket. Így tudtak magukkal vinni némi élelmet.

Hari az arcokba bámult. Csekély érdeklődés. Néhány előreleendő kéz; egy integetés („Gyere bolházni!”), de tompa tekintetek.

Hari tekintete megakadt az egyik nagytermetű nőstényen. Sheelah volt az. A patak mellett guggolt, és egy homokos gyümölcsöt tisztogatott a vízben. A csapat követte a példáját. Sheelah valami vezetőféle lehetett, Legnagyobb vezértársa a nőstények között.

Sheelah enni kezdett, s közben egyfolytában körbeleseggett. A közelben gabona nőtt. Az érett szemek kiperegtek a homokos talajra. Hari koncentrált, és megérezte, ez valami finomság lehet. Néhány pánz lekuporodott, kipiszkálta a homokból a gabonaszemeket. Lassú, keserves munka volt. Sheelah is csatlakozott hozzájuk, aztán abbahagyta a szemezgetést. Felnézett, a patakra meresztette a szemét. Telt az idő. Rovarok zümmögtek. Sheelah hirtelen felkapott egy maréknyi homokot, a patak partjára ment, és a vízbe dobta ami a kezében volt. A homok lemerült, a magok a víz színén lebegtek. Sheelah kimeregette, és széles vigyorral lenyelte zsákmányát.

Lenyűgöző trükk volt. A pánzok hamar megtanulták a magmosás technikáját. A gyümölcsmosás könnyebb volt. Mármint könnyebb volt elfogadni, hiszen ekkor a pánz végig a kezében tarthatta zsákmányát. A magmosás során először el kellett hajítania az élelmet, hogy azután tisztán kimenthesse. Óriási mentális ugrás!

Hari Sheelahra gondolt. Énpánz, mintha válaszolnia neki, elindult a nőstény felé. Hari belenézett Sheelah szemébe. A nősténypánz rákacsintott.

Dors!

Hari szeretőn Dors/Sheelah köré fonta Énpánz karjait.

8.

- Tiszta, állati szerelem- mondta Dors ebéd közben. - Frissítő.

Hari bólintott.

- Szeretek odakint lenni. Szeretek így élni.

- És sokkal többet érzek! Mármint az orrommal.

- A gyümölcs íze is más. - Hari felemelt egy bíborszínű körtét, belevágott, majd a villájára tűzte és bekapta a falatot. - Nekem már szinte elviselhetetlenül édes. Énpánz viszont szereti. Egy kicsit csípősnek érzi. Azt hiszem, a pánzok édesszájúak. Érthető, mert az édes gyümölcsökből hamarabb jutnak megfelelő mennyiségű kalóriához.

- Tökéletes vakáció!- mondta Dors. - Nem csak otthonról szabadultunk el, de a saját fajunktól, a saját testünktől is megmenekültünk egy időre. Hari a gyümölcsre nézett.

- És olyan... olyan... olyan...

- Kéjvágyóak?- próbált segíteni Dors.

- Telhetetlenek.

- Nem úgy nézel ki, mint aki bánja.

- Pedig közel sem vagyok olyan, mint a pánzom, Énpánz. Amikor rájön a „most-mindenkit-meghágok” hangulat, rögtön kiugrom belőle.

Dors rápillantott.

- Tényleg?

- Te nem ezt teszed, amikor...?

- De igen. Arra viszont nem számítottam, hogy a férfiak olyanok, mint a nők.

- Valóban?

- Amíg te a pánzok szokásait tanulmányoztad, és is elolvastam pár dolgot a könyvtárban. A nők sokkal több áldozatot hoznak a gyermekeikért, mint a férfiak. A férfiak két stratégia közül választhatnak: szülői gondviselés és „maghintés”. - Dors felvonta a szemöldökét. - Az evolúció során mindkettőre volt már példa, és mind a kettő elfogadott.

- Számomra nem az. Mármint a második.

Dors felnevetett. Hari ezen meglepődött.

- Én általánosságban beszélek! A lényeg az, hogy a pánzok számára egyszerre elfogadható mindkét férfiúi viselkedés. Minden a hímeiktől függ. Segítenek cipelni a kicsiket, törődnek az utódokkal, de közben minden alkalmat megragadnak, ha... maghintésre van lehetőség.

Hari átkapcsolt „professzor üzemmódba”- ez határozottan kényelmesebb volt a számára, mikor ilyen kényes témákról kellett beszélnie.

- A szakértők szerint több reprodukciós stratégiájuk van.
- Milyen finoman fogalmazol!
- Finoman és precízen.

Hari természetesen nem lehetett biztos benne, hogy Dors tényleg kiugrott Sheelahból, amikor egy hím közelített hozzá egy gyors numerára. (A közösülések mindig gyorsak voltak, sosem tartottak tovább harminc másodpercnél.) Egyáltalán: képes lehetett Dors ilyen hirtelen elhagyni a pánz elméjét? Hari számolgatni kezdett. Igen, ha látta a közeledő hímet, és ha rájött, mit akar...

Meglepett. Vajon mi értelme van a féltékenységeknek, ha nem a saját testünkben vagyunk? Van egyáltalán értelme ilyenkor a szokásos erkölcsi normáknak? Nem valószínű, de mégis zavarba ejtőnek találta, hogy ilyesmiről kellene beszélnie Dorsszal.

Hari rádöbbsent, még mindig az a heliconi falusi kisfiú, aki egykor volt. Akár tetszett neki, akár nem, ebbe bele kellett törődnie.

Megpróbált az ételre koncentrálni. Vörös hús, zöldség. Jóízűen evett.

- Észrevettem- mondta, mintegy válaszul Dors titokzatoskodó hallgatására -, hogy a pánzok ismerik a kereskedelmet. Élelemért szexet. A vezér elárulásáért szexet. Gyermekek védelméért szexet. Bolhászásért szexet. Szexért majdnem mindent meg lehet kapni náluk.

- A jelek szerint ez mozgatja a társadalmukat. Egyébként nem lehet valami élvezetes... Rövid, gyors. Erős mozdulatok, aztán bumm, és vége.

- A hímeknek szükségük van rá, a nőstények pedig kihasználják ezt.

- Hm. Te mindig mindent megfigyelsz.

- Muszáj, ha el akarom készíteni a pánzok modelljét. Nagyon jól fogja szimbolizálni az emberekre vonatkozó, egyszerűsített képleteket.

- Pánzókat akar modellezni?- lépett hozzájuk Vaddo. - Hát, nem éppen mintapolgárok. - Rájuk mosolygott.

Ez a beszélgetés több mint udvarias csevegés a vendégekkel, gondolta Hari, de automatikusan elmosolyodott.

- Azokat a változókat keresem, amikkel leírhatom a pánzok viselkedését.

- Akkor sok időt kell velük töltenie. - Vaddo leült az asztalhoz. Felemelte az ujját, magához intette a pincért, és rendelt egy italt. - Bonyolult lények.

- Egyetértek- mondta Dors. - Sokat foglalkozik velük?

- Nem túlságosan. Mostanában... más irányú kutatásokkal foglalkozunk. -Vaddo szája keserűen megrándult. - Statisztikai modellekkel meg hasonlókkal. Kitaláltam ezt a merülés dolgot... Tulajdonképpen régi technika, és most kénytelenek vagyunk rá, hogy ilyen célokra használjuk. Pénzre van szükségünk, különben be kellene zárunk az állomást.

- Boldog vagyok, hogy hozzájárulhatok a finanszírozásukhoz- mondta Hari.

- Valdd be: élvezted a merülést!- nevetett rá Dors.

- Nos... igen. Ez valami egészen új dolog volt a számomra.

- Mindenesetre jót tett Seldon professzornak, aki már kezdett begubózni az elméletei csigaházába- mondta Dors.

Vaddo arca elkomorult.

- Azért legyenek óvatosak odakint... Előfordult már, hogy némelyik látogatónk szuperpánznak képzelte magát.

Dors szeme megvillant.

- Mekkora veszély fenyeget minket? A testünk idebent van, és...

- Ennek ellenére erős a test és a tudat közötti kapcsolat- felelte Vaddo. - Ha a pánzok sokkot él át, ez hatással lehet az önök idegrendszerére is.

- Milyen sokkra gondol?- kérdezte Hari.

- Mondjuk komolyabb sérülésre, esetleg halálra.

- Ebben az esetben- mondta Dors a férjére nézve- többé nem szabad lemerülnünk!

- Vakáción vagyok, nem börtönben!- morgott Hari bosszúsan.

- Veszélybe sodrod magad, és...

- Egy perccel ezelőtt még azt ecsetelgetted, milyen jót tesz nekem a merülés.

- Túl fontos vagy, és...

- A veszély nagyon csekély- szólt közbe Vaddo, hogy elsimítsa a vita hullámain. - A pánzok általában nem halnak meg váratlanul.

- Ha veszély közeleg, ki tudok ugrani- tette hozzá Hari.

- Lehet. De a kérdés az, meg fogod-e tenni időben? Úgy veszem észre, kezdesz ráérezni a kaland ízére. Dorsnak igaza volt, de Hari nem akart további vitát. Érezte, ha ki akar szabadulni egy kicsit a matematika taposómalmából, nem szabad elszalasztania ezt a remek alkalmat.

- Tetszik, hogy végre nem a Trantor falai között mozgok.

Vaddo biztatóan Dorsra mosolygott.

- Turistát még nem veszítettünk el.

- És kutatót?

- Nos, volt egy egészen furcsa eset...

- Mi történt?

- Egy pánz leesett egy szikláról. A benne merülést végző ember nem tudott időben kiugrani. Végül sikerült neki, de... béna maradt a teste. A halál átélése olyan sokk, ami végzetes lehet. Természetesen ilyen lehetőségekre is gondoltunk. A merülést végző személynek alkalma van katapultálni.

- Mi történt még?- kérdezte Dors szigorú hangon.

- Nos, az állomás felépülte után nem sokkal... Akkor még egyszerű drótkerítések voltak. - Vaddo kényelmetlenül feszengett. - Nos, bejutott néhány ragadozó.

- Miféle ragadozó?

- Primitív falkavadászok. Carnopapoi Grandis a hivatalos elnevezésük, de mi egyszerűen ráviánnak hívjuk őket, mert genetikailag kapcsolatban vannak egy másik kistestű főemlőssel, és a DNS-ük...

- Hogyan jutottak be?- vágott közbe Dors.

- Egy kicsit hasonlítanak a vaddisznóra is. Patájuk van, amivel ázni tudnak. Megéreztek a préda szagát... az állomás látogatóit. Gödröt ástak a kerítés alatt. Dors a magas, tömör falakra nézett.

- Ezek a falak megbízhatóak?

- Természetesen! A ráviának DNS-e majdnem azonos a pánzokéval. Véleményünk szerint egy ősrégi genetikai kísérlet eredményei. Valaki megpróbált ragadozót teremteni. Két lábra állította az eredeti állatokat. Mint a legtöbb kétlábú ragadozónál, a mellső végtagok a ráviának esetében is megrövidültek. A vastag farok a test megtámasztására és az egymás közötti kommunikációra szolgál. A legnagyobb, csordában élő állatokat, például a gigantilopokat is megtámadják. Kizárólag húst esznek.

- Emberhúst is?

- Ha módjuk lenne rá... bizonyára megtennék. A pánzokat is kedvelik. Amikor bejutottak az állomásra, felnőtt embereket támadtak meg. A gyerekekhez nem nyúltak. Szelektív stratégia.

Dors megremegett.

- Elég objektíven beszél erről az egészeztől...

- Biológus vagyok.

- Nem hittem volna, hogy ez ennyire érdekes lehet!- szólt közbe Hari, hogy csillapítsa Dors dühét.

Vaddo mosolygott.

- Közel sem olyan lenyűgöző, mint a magasabb szintű matematika. Ebben biztos vagyok.

Dors szája kétkedően megrándult.

- Nem baj, ha a vendégek fegyvert tartanak maguknál?

9.

Támadt egy ragyogó ötlete azzal kapcsolatban, hogyan lehetne a pánzok viselkedését, csoportjuk mozgását és eseményeit, szerencse-statisztikájukat alapul véve felépíteni egy egyszerű pszichohistória modell.

A rendszertérbe vetítve az élő struktúrák egy kaotikus vidék peremén működtek. A tájat behálózták a lehetséges változatok ösvényei, és az élet volt az, ami ezek közül kiválasztotta, az adott struktúra melyiken haladjon, hogy azután a természetes kiválasztódás révén felérjen egy szintre, s továbbfejlődjön, de legalább ne süllyedjen lejjebb.

A struktúráknak- az élőlényeknek- otthont adó bioszférák energikus áramlások közepette változtatták

súlypontjukat. Valahogy úgy, gondolta Hari, ahogy az állomás fölött köröző nagy, sárga madarakra pillantott, mint a madarak, amelyek lebegnek a szélben, és a felemelkedéshez kihasználják a felfelé irányuló légáramlatokat...

A madarakhoz hasonlóan a biológiai rendszerek időnként kénytelenek átlegezni a stagnálást jelentő pontok fölött. A rendszerek és a madarak ezután több, lefelé irányuló vektor közül választhattak. Ha szerencsésük volt, menet közben el tudtak kapni egy-egy ízletes bogarat- valamilyen kedvező változást.

Ha a rendszereknek nem sikerült kihasználniuk a változás szeleit, akkor az azt jelentette, hogy az eddigi módszereivel megsértette saját integritását. Az energiák szétfoszlottak. Létfonosságú volt a tény, hogy minden látszólag stabil állapot tulajdonképpen a dinamikus visszacsatolások trükkje volt.

Szilárd állapot nem létezett. Kivéve egyet. A biológiai rendszer, ami elérte a tökéletes egyensúlyt, már nem élt. Halott volt.

Lehet, hogy a pszichohistória sem életképes?

Hari elmondta a feleségének, min töri a fejét. Dors egytértett.

Dors látszólag nyugodt volt, de Hari érezte, ez csak máz. Amióta Vaddo beszélt nekik a balesetekről, Dors egyfolytában a biztonsági intézkedésekről papolt. Hari időnként emlékeztette, hogy éppen Ő volt az, aki korábban úgy gondolta, mindkettejüknek jót tesz a merülés.

- Vakációzunk, nem?- kérdezte Hari többször is.

Dors tekintete azt is elárulta, nem veszi be a modellezésről szóló mesét. Talán úgy gondolta, Hari egyszerűen imád az erdőben kószálni, és a merüléseknek semmi közük sincs a tudományhoz.

- A szíved mélyén ugyanaz a vidéki kisfiú vagy, aki voltál- jegyezte meg egy alkalommal.

Másnap reggel Hari nem vett részt a turisták számára szervezett kiránduláson- valahogy nem volt kíváncsi a gigantilopokra. Amilyen korán lehetett, a merülőkapszulákhoz sietett. Dors természetesen vele tartott.

- Mi ez?- kérdezte Hari a kapszuláik között strázsáló, alacsony gépagyúra mutatva.

- Biztonsági intézkedés- felelt Dors. - Nem szeretném, hogy bárki benyúljon a kapszulánkba, amíg mi odaát vagyunk.

- Errefelé sokba kerülhet egy ilyen gépagyú...

- Nem baj. Ez megvédi a programokat. A kapszulákét, és a sajátját is. - Dors leguggolt a kis gépagyú mellé, és a vezérlőpanelje felé nyúlt. - Ha nem a megfelelő kódot ütöm be rajta, nem állíthatom le, és nem piszkálhatom meg a kapszulákat.

- Azt hittem, a kapszulák zárhatóak.

- Azok. De Yakani kinyithatja őket.

- Gyanakszol rá?

- Mindenre gyanakszom, de rá különösen.

A pánzok rengeteg időt töltöttek egymás bolhászásával. A szerencsés bolhavadászok szervezetében magasra szökött az alkaloidok szintje, ezért időnként az a veszély fenyegette őket, hogy leszédülnek az éjszakai szállásként használt fákról. Hari ennek ellenére örült neki, hogy Dors/Sheelah gondosan végigbogarássza Énpánz szőrzetét; az ilyesmi hozzátartozott a pánzok alapvető higiéniájához, és Énpánzra is nyugtató hatással volt a dolog.

Valamivel később rájött, a pánzok beszéd helyett bolhászkoztak. Csak akkor szólaltak meg, amikor valami izgalomba hozta őket, kizárólag vész esetén, közönléskor, evéskor „beszélgettek”. Ilyenkor mindenképpen szükségük volt az önkifejezésre. Társadalmi életük emlékeztetett a stressz nyomása alattzarnokság idején, börtönben, városi bandákba tömörülten- létező emberekére. A természet közepén éltek, fogak és karmok veszélye fenyegette őket, mégis meglepően hasonlítottak a zavart emberekre.

Természetesen viselkedésüknek voltak „civilizált” elemei is. Barátság, gyász, a javak megosztása, bajtársiasság az együtt vadászók, együtt Őrködők között. A vén, ráncos, fogukat vesztett egyedekkel is törődtek.

Ösztönös tudásuk egyszerűen bámulatos volt. Tudták, hogyan kell levélágyakat készíteni a magas fákon; másztak, kapaszkodtak. Éreztek és sírtak, de anélkül, hogy képesek lettek volna a beszéd eszközeivel kifejezni érzéseiket, esetleg eltitkolni azokat.

A pánzokat az érzelmek irányították.

Valamennyi érzés, készítés között az éhség volt a legerősebb. Amit találtak - leveleket, gyümölcsöket,

rovarokat, kisebb állatokat- majdnem mindent megettek. A hernyókat kifejezetten szerették.

Hari pillanatról pillanatra jobban megértette őket, s közben egyre mélyebben behatolt Énpánzba. Kezdte érezni a párzagy működését, és lassanként egyre jobban tudta irányítani a testet.

Azon a reggelen az egyik nőstény talált egy nagy, kidőlt fát. Nekiesett, és püfölni kezdte. Hamarosan az egész társaság a dobként döngő fatörzset verte. Vigyorogtak, fülig ért a szájuk- tetszett nekik a zaj. Természetesen Énpánz is csatlakozott hozzájuk. Hari érezte az örömét, és elmerült benne.

Később a csapat egy vízeséshez ért. Megragadták az indákat, úgy lendültek át a habzó, fortyogó zuhatag fölött. Olyanok voltak, úgy visongattak, akár a gyerekek egy új játszótéren. Hari hihetetlen mutatványokat végeztetett Énpánzzal. Zuhant, pörgött, szaltózott, a többiek nagy ámulatára.

A pánzok időnként váratlanul feldühödtek valamin. Ilyenkor veszélyesek és erőszakosak lettek. A hirig oka általában a nőstények megszerzése, a csapaton belüli hierarchia átformálása volt. A másik hangulati véglet a vadászatok után következett be: a siker láttán a pánzok összeölelkeztek, paskolták, nyaldosták egymást. Amikor enni kezdtek, az egész erdő zengett a huhogásuktól, a vakkantásoktól, a visitástól, a makogástól. Hari természetesen nem vonta ki magát ebből sem: Sheelah/Dorsszal táncolt.

Eleinte arra számított, meg kell küzdenie valami merisztokrata undorral. Az ő társadalmi osztályához tartozók közül sokan még a föld látványát sem viselték el. Hari azonban eltért az átlagtól; ő földművesek, munkások között nőtt fel. Ennek ellenére attól tartott, a Trantoron töltött évek megváltoztatták. Szerencsére a „mocskos” környezet, amiben a pánzok éltek, szinte természetesnek tűnt a számára.

Persze azért volt néhány eset, amikor le kellett győznie irtózását. A pánzok szívesen fogyasztottak kisebb állatokat, például patkányokat. A prédát kövekhez csapkodva ölték meg. Először az agyvelőt habzsolták be- az a gőzölgő húsdarab ínycségnak számított náluk -, azután a tetemet, természetesen nyersen. Hari ilyenkor átvitt értelemben nyelt egyet, Énpánz pedig szó szerint. Hari figyelt, és leerőltette a falatot. Énpánznak szüksége volt a táplálékra. Énpánz sokszor még akkor sem kegyelmezett az ételnek, ha az még élt. Harinak módja volt megfigyelni az evolúciót, még hozzá működés közben: azok a pánzok, amelyek esetleg megkönnyörültek a zsákmányállaton, kevesebbet ettek, gyengébbek voltak, kevesebb utódot hagytak hátra, mint kegyetlenebb társaik, és a végén szép lassan még az írmagjuk is kiveszett a világból.

Hari meglepően ismerősnek találta a pánzok viselkedésformáit. Amikor ragadozó közeledett, Énpánz szőre felmeredt. A hímek ilyenkor összegyűltek, felkészültek a harcra, köveket gyűjtöttek. Sok esetben azonban nem külső ellenséggel küzdöttek, hanem belső hierarchiájukat próbálták átrendezni. A nőstények általában nem harcoltak. A pánzok számára nem volt ismeretlen a szövetségkötés fogalma, a falkatársak iránti hűség, a tisztelet iránti vágy, a bosszú, az alacsonyabb rangúak megalázása. A pánzhorda valahogy nagyon emlékeztetett a császári udvarra. Hari sokszor úgy érezte, ha az emberek levetnék ruháikat, levetkőznék konvencióikat, nem sokban különböznének a pánzoktól. Egy okos pánz talán otthon érezte volna magát a birodalmi nemesség körében...

Ez a gondolat olyan heves idegességet váltott ki Hariban, hogy Énpánz teste megremegett.

Nem igaz, hogy az emberiség is ilyen! Az emberek nem lehetnek ennyire primitívek, ilyen iszonyatosak! Vagy mégis?

Hari egyre biztosabb lett benne, hogy a pánzok közössége az emberi társadalom lecsupaszított, sallangoktól mentes modellje. Egyre jobban bízott abban, ha a pánzokra alapozza a pszichohistóriáját, közelebb fog jutni a célhoz. Talán így elérheti, hogy tudománya birtokában az emberiség jobban megismeri önmagát, és irányíthatja saját életét.

10 .

- Nem értem- mondta Dors vacsora közben.

- Nagyon hasonlítanak ránk! Biztos van köztünk valami kapcsolat. - Hari letette a kanalát. - Kíváncsi vagyok, hogy a csillagközi utazások kora előtt a pánzok az emberek háziállatai voltak-e.

- Én semmi esetre sem hagytam volna, hogy egy pánz randalírozzon a házamban!

A felnőtt emberek testsúlya valamivel nagyobb volt, mint a pánzoké, ám érdekes módon mégis gyengébbek voltak náluk. A pánzok ötször olyan nagy súlyt is képesek voltak felemelni, mint egy átlagos, de jó kondícióban lévő ember. Az emberi agy háromszor, talán négyszer nagyobb a pánzokénál. Az embergyerekeknek már néhány hónapos korukban nagyobb az agya, mint a kifejlett pánzoknak.

Az emberek agya teljesen más, és sokkal nagyobb volt. De... ennyi lenne az egész?

Mi lenne, ha a pánzok nagyobb agyat kapnának és szert tennének a beszéd képességére. Mi lenne, ha lecsökkenne a hímhormonjuk mennyisége, ha gátlásaik volnának? Mi történne, ha megborotválnánk, megnyírnánk őket; ha megtanulnának a hátsó lábukon járni?

Hogy micsoda? Létrejönne egy etalon-pánz, ami (vagyis inkább: aki) úgy fog viselkedni, úgy fog kinézni, mint egy átlagos ember.

- Nézd- mondta Hari a feleségének -, szerintem a pánzok közel vannak hozzánk. Olyan közel, hogy hozzásegíthetnek egy pszichohistóriai modell elkészítéséhez.

- Ahhoz, hogy bárki higgyen neked, hogy az emberek valónak tartásuk a modelledet, el kell hitetned velük, hogy a pánzok képesek bonyolult kapcsolatok kialakítására.

- A tevékenységük már így sem egyszerű. Gondolj a vadászatra, a gyűjtögetésre!

- Vaddo szerint még egyszerűbb munkák elvégzésére sem lehetett beidomítani őket.

- Megmutatom, mire gondolok. Az lenne a legjobb, ha együtt lesnénk el a trükkjeiket.

- Miféle trükköket?

- Mondjuk a legalapvetőbbet: hogyan tudnak elég élelmet szerezni.

Dors beleharapott a sült húsba (az étlap tanúsága szerint egy helyi növényevőből származott), amit a „városiak” számára külön zsírtalanítottak. Dors szokatlan heveséggel rágta meg a falatot, és Harira nézett.

- Rendben van. Tanulmányozzuk őket. Biztos vagyok benne, én is képes vagyok mindarra, amire ők. Meg amire te.

Dors intett Harinak Sheelahból: Kezdődhet a verseny!

A pánzcsapat élelmet gyűjtögetett. Hari megengedte Énpánznak, menjen amerre akar. Nem próbálta megzabolázni az állat agyában csapkodó érzelemhullámokat. Egyre jobban tudta irányítani Énpánzt, de sajnos egy váratlan zaj, egy hirtelen mozdulat hatására egyetlen pillanat alatt elvesztette uralmát a idegen elme fölött. Amikor a tompa agyon keresztül megpróbálta mozgatni Énpánzt, sokszor olyan érzése támadt, mintha egy marionett báb zsinórjait rángatná.

Dors/Sheelah intéssel jelzett: Erre!

Még az állomáson kidolgoztak egy jelrendszert. A pánzok ujjainak mozdulataival és mimikájával próbálták eljuttatni egymáshoz az információkat. A két állat elég ügyesen dolgozott. A pánzok nyelve kezdetleges volt, különböző morgásokból és hördülésekből állt, és a kommunikációjukban nagy szerepet kaptak a gesztusok, a test mozgása. Nem voltak határozott jelentésű szavaik, nem alkottak mondatokat; úgy tűnt, asszociáció révén értik meg egymás mondanivalóját.

Dors újra jelzett: Fa. Gyümölcs. Menni.

Átírányították pánzaikat egy élelemmel kecsegtető ligetbe. A fák kérge túlságosan sima és csúszós volt ahhoz, hogy felkapaszkodjanak a lombok közé. A csapat többi tagja meg sem próbálkozott a mászással. Ismerik az erdő titkait, gondolta Hari. Az emberek ehhez sem értenek...

Mi? Ott!- intett Dors/Sheelah-nak.

A pánzok körbeálltak néhány alacsony földbuckát. Kinyújtották kezüket, félresöpörtek egy vékony sárréteget, elkapartak egy kevés földet. Pici alagutak bejáratai tűntek fel a bucka oldalában.

Termeszek- mutatta Dors/Sheelah.

Hari körbenézett. A pánzok nyugodtan ácsorogtak, egyikük sem kapkodott. Dors/Sheelah Harira hunyorított, és átment egy távolabbi buckához.

A természetek a jelek szerint éjszaka dolgoztak, nappalra pedig lezárták járataikat. Hari hagyta, hogy Énpánz az egyik barna földkupachoz csoszogjon. A háttérbe húzódott, úgy figyelte, hogy az állat kutakodni kezd. Aztán a pánzelme előterébe nyomult, és kutatni kezdett: természetjárásokat keresett. Egyet sem talált. Ahogy oldalra pillantott látta, hogy a csapat többi tagja már mind lelt magának néhány alagutat. Olyan magabiztossággal dolgoztak, hogy Hari arra gondolt, talán már jártak itt, és megjegyezték, hol vannak a járatok.

Nagy nehezen Hari/Énpánz is talált egy alagutat. Énpánz nem sokat segített - Hari volt az előtérben, így nem törhetett felszínre a pánz tudása.

A pánzok komótosan vékony gallyakat, hosszú és kemény fűszálakat gyűjtöttek. Hari követte a példájukat, ám amikor a lyukakba dugta az ágacskát, rájött, valahol tévedett. Az első gally túlságosan lágy volt, és elferdült a kanyargós járatban. Hari ekkor keményebbet keresett, de ez meg megakadt a kanyarokban, végül pedig eltört. Énpánz nem segített a benne lakozó embernek- Hari már attól tartott,

túlságosan jól sikerült átvennie a pánztést és elme irányítását.

Hari zavarba jött. Még az egészen fiatal pánzok is könnyedén megtalálták a megfelelő hosszúságú és keménységű botokat. Hari látta, hogy az egyik állat elhajít egy pálcát. Gyorsan odaugrott, felkapta a földről a szerszámot. Énpánzból idegesség, csalódottság és éhség érzete áradt felé. Szinte már a szájában érezte az ízletes, lédús természetet.

Munkához látott, és hogy ezúttal sikerrel járjon, megrántotta Énpánz érzelmi zsinórait, hogy cselekvésre készítse. Sajnos ezzel még nehezebbé tette a helyzetet, mert halvány gondolatáramlatok buggyantak elő Énpánz énjéből. Közös fejükben pánzemplékek kavargtak, de a testet, az izmokat Hari Seldon irányította.

Hari végül rájött, a természetvadászathoz használt pálcának körülbelül tíz centi hosszúnak kell lennie. A szerszámot laza csuklómozdulatokkal kellett benavigálni a kanyargós járatokba, majd szelíden meg kellett rázni. Énpánzon keresztül érezte, azért kell így csinálni a dolgot, hogy a természetek beleharapjanak a gallyba. Először túl hosszú ideig tartotta bent a csalit, és amikor kihúzta a fele hiányzott: a természetek egyszerűen átharapták. Hari gyorsan keresett egy másik pálcát. Énpánz gyomra közben egyre követelődzőbbben korgott.

A csapat tagjai már a természetlakoma közepénél tartottak, amikor Hari/Énpánz még mindig az első fogás megszerzésével bajmóldott. Egyre bosszúsabb lett. Egyszer túl gyors mozdulattal rántotta ki a pálcát, másszor nem forgatta meg kellőképpen az alagútban. Újra és újra próbálkozott, de a természetek mindig leperegtek botjáról, vagy pedig átrágták a pálcát. Elkeseredetten látta, mindenki- még a természethad is- többet eszik, mint ő.

A végén azért mégis sikerült végrehajtania a nagy feladatot. Kihúzta a gallyat, Énpánz pedig mohón lenyalta a kapaszkodó természetet. Hari is élvezte a pánz ízlelőbimbóin keresztül az ő tudatához eljutó ízt.

Nem volt valami nagy fogás. A csapat tagjai kíváncsian, oldalra döntött fejjel nézték ügyetlenkedését. Hari szégyenkezett.

Pokolba ezzel az egésszel!, gondolta. Körbefordította Énpánz testét, és besétált az erdőbe. A pánz megpróbált ellenállni, de végül mégis engedelmeskedett. Talált egy vastag ágot, letört belőle egy darabot, és visszament a buckákhoz.

Nem vacakolt a pálcikákkal. Keményen a földbe dőfte a vastag botot. Négyszer, ötször sújtott le, mire sikerült egy elég nagy lyukat fúrnia a természetvár oldalába. A rovarok menekülni próbáltak, de Énpánz gyors mozdulatokkal felkapkodta, és a szájába tömte őket.

Ennyit a ravaszságról! Megpróbált a homokba karcolni néhány betűt, hogy elmagyarázza Dorsnak, mi jár a fejében. A pánzkéz azonban nem engedelmeskedett; az állatok ügyesen markoltak, fogtak, de írásra nem volt alkalmas a kezük. Hari rövid esetlenkedés után feladta a próbálkozást.

Dors/Sheelah lépett elé. Büszkén szorongatott egy nádszálat, amin csak úgy nyüzsögtek a fehér hasú természetek. Sheelah élvezettel befalta mindet. Én Jobb!, jelzett Dors/Sheelah.

Hari megvonta Énpánz vállát:

Nekem van több!

A verseny eredménye döntetlen lett.

Később, az állomáson Dors jelentette Harinak, hogy Énpánz új nevet kapott a csapatban: Nagy Bot. Hari elégedetten mosolygott a hír hallatán.

11.

Ebédnél Hari fáradt volt, nem akart beszélgetni. A pánz-léttől mintha elkorcsosult volna a beszédközpontja. Már az is nagy erőfeszítésébe került, hogy ebédnél feltegyen Vaddonak néhány, a merülési technikára vonatkozó kérdést. Általában nem foglalkozott a részletekkel, egyszerűen elfogadta, és rutinszerűen használta a technika csodáit, ám a pánzok jobb megértéséhez jobban kellett ismernie az alkalmazott eljárást.

- A merítőgép behelyezi az ember tudatát a pánz agytekervényeibe- mondta Vaddo a desszertnél -, vagyis az agynak arra a területére, ami raktározza, feldolgozza és tettekké változtatja az érzelmeket.

- Értem- mondta Dors. - A mi agyunk is így működik?

Vaddo megvonta a vállát.

- Nagyjából. Persze a pánzoké kisebb.

Hari előredőlt, és ügyet sem vetett gőzölgő kávéjára.

- Az agynak ez a része nem ad közvetlen parancsokat a test mozgatására?
- Nem. Megpróbáltuk ugyan, de a kísérleti pánz annyira összezavarodott, hogy miután kiszálltunk belőle, nem volt képes újra önmaga lenni.
- Tehát direkt módon nem tudjuk mozgatni őket.
- Sajnos nem. A pánz hímei esetében egyébként a neuronokban mindig működik az a... világítótorony, ami irányítja a cselekvést és az agresszivitást...
- Ezért hajlamosabbak az erőszakra?- kérdezte Dors.
- Igen, ezt hisszük. Különben a mi agyunkban is vannak hasonló jelzőfények.
- Igazán? A férfiak neuronjaiban?- Dors kétkedő arcot vágott.
- A hímnemű emberek temporális limbikus rendszerében, az agy mélyebb rétegeiben magasabb a tevékenységi szint... Az agynak ezek a részei az evolúció szempontjából nézve régibb szerkezetek.
- Van rá lehetőség, hogy lemerüljek a pánz agyának ezekbe a mélységeibe? - kérdezte Hari.
- Nincs. A merülés-chipeket a pánzok agytekervényeire ültettük be. Ennek az az egyszerű oka van, hogy sebészeti eszközökkel ide tudtunk lenyúlni a legkönnyebben. A temporális limbikus rendszer sokkal mélyebben helyezkedik el. Olyan mélyen, hogy képtelenség beleültetni egy implantot.

Dors a homlokát ráncolta.

- Ezek szerint a hím pánzok...

- A hím pánzokat nehezebb irányítani, mint a nőstényeket. Seldon professzor, hogy úgy mondjam, a hátsó ülésről kormányozza a pánzát.

- Dors pedig az irányító központból, a kormány mellől a nőstényét. - Hari tekintete réveteggé változott. - Szóval hátrányban voltam.

Dors elvigyorodott.

- Mindig a leosztott lapokkal kell játszani!

- Nem volt fair a verseny!

- Ó, Nagy Bot! A biológia áldozata vagy.

A csapat talált egy halom rothadó gyümölcsöt. Izgatottan gyűltek össze a zsákmány körül.

A szag undorító volt, de közben érdekes is. Hari először nem értette, ez hogyan lehetséges. A pánzok visítva rohantak a kék és betegzöld, túlérett gyümölcsökhöz. Gyorsan lehántották a héjukat, és kiszívták a nedvüket.

Hari vonakodva megízlelt egyet. A hatás azonnali volt: melegség, kellemes szédülés. Hát persze, gondolta Hari, az erjedő gyümölcs alkoholt tartalmaz. Ezek szerint a pánzok nem vetették meg a szeszt...

Hari hagyta, hogy pánza önállóan cselekedjen. Egyébként nem sok választása volt, mert valahányszor el akarta fordítani a testet a gyümölcsöktől Énpánz morogva, karjait lóbálva tiltakozott.

Egy idő után már Hari sem akarta otthagyni a finomságokat, és a végén jól berúgott. Nem baj. Az utóbbi időben úgyis túl sokat aggodalmaskodott, és a pánzát is megkínozta a jelenlétével... Természetes, hogy az ember időnként lazítani akar egy kicsit, nem?

Hirtelen egy csapatnyi rávián tűnt fel. Hari elvesztette Énpánz irányítását. Gyorsan jönnek. Kétlábon futnak, hangtalanul. Csak a farkuk mozog, így beszélgetnek. Balról jönnek, öten. És megfogják Csínyt.

Legnagyobb mennydörög. Rájuk. Guggoló fut a legközelebbihez, de az megsúrja őt a mellső kezével.

Én köveket hajigálok. Eltalálom az egyiket. Ordít és visszafut, de mások jönnek a helyére. Megint dobok. Jönnek. Nagy a por meg a kiabálás. Elviszik Csínyt. Vágják őt ütőkarmaikkal. Rúgják éles patákkal.

Hárman fogják, és viszik Csínyt.

Nőstényeink rohannak. Félnék. Mi, harcosok maradunk.

Harcolunk velük. Visítunk, dobálunk, harapunk is, amikor közel jönnek. De Csínyt, azt viszik. Aztán elmennek. Gyorsan. Futnak két patás lábukon. Lóbálják a farkukat. Győzedelmesen. Megverték minket.

Nekünk most rossz.

Csíny öreg volt. Szerettük őt.

A nőstények visszajönnek. Idegesek. Mi bolhásszuk magunkat, és tudjuk, a kétlábúak most valahol Csíny húsát eszik.

Legnagyobb jön. Meg akar paskolni. Én morgok. Ő a legnagyobb, ezt a dolgot neki kellett volna megakadályoznia.

Szeme nagyra nyílik. Megüt engem, és meg visszaütök. Rám ront. Gurulunk a porban, fetrengünk.

Harapunk. Hörgünk és birkózunk. Legnagyobb erős. A földhöz veri a fejemet. A harcosok néznek minket. Nem avatkoznak bele a dolgunkba.

Legnagyobb üt engem. Fáj. Elmegyek a közeléből.

Legnagyobb megnyugtatja a harcosokat. A nőstények jönnek, és megmutatják, mennyire tisztelik Legnagyobbat. Megérintik őt, bolhásszák, simogatják. Ő meg gyorsan meghág vagy hármat. A legnagyobbnak érzi magát.

Én nyaldosom magam. Sheelah jön. Bolházni kezd. Egy idő múlva már jobban érzem magam. Elfelejttem a bajt.

De nem felejttem el Legnagyobbat, aki megvert. Mindenki előtt. Én most fájok, és mindenki őt bolházza. Pedig engedte, hogy azok elvigyék Csínyt. Ő a legnagyobb, neki kellett volna megállítania őket.

Egy nap majd legyőzőm őt. A hátára fektetem.

Egy nap majd én leszek Legnagyobb.

12.

- Mikor ugrottál ki?- kérdezte Dors.

- Miután Legnagyobb befejezte a püfölésemet... vagyis megverte Énpánzt.

Az úszómedence mellett pihentek. Az erdő dús illatai felébresztették Hariban a vágyat: újra ott akart lenni a völgyben, a porban, a veszélyben. A harc érdekes volt; fájdalmat érzett, de csak vonakodva ugrott ki. A merülés... egyszerűen rabul ejtette őt az élményrengeteg.

- Tudom, hogy érzed magad- mondta Dors. - Könnyű azonosulni velük. Én akkor ugrottam ki Sheelahból, amikor megérkeztek a ráviánok. Félelmetes volt.

- Vaddo szerint a ráviánok valamikor nagyon hasonlítottak a pánzokra, de valaki ragadozókká változtatta őket...

- Vajon miért?

- Az ősemberek gondolatait akarod megismerni? Az eredetünk kérdéseit bogozgatod?

Hari meglepetésére Dors felnevetett.

- Ó, ne hidd, hogy mindenkit az érdekel, ami téged!

- Akkor miért?

- Csak úgy. - Dors megvonta a vállát. - Lehet, hogy a ráviánok eredetileg zsákmányállatok voltak, amikre az emberek vadászhattak. Érdekes, izgalmas kihívást jelentett az elejtésük.

- Vadászni? A Birodalom lakóitól mindig távol álltak az efféle primitív tettek, és... - Hari mély lélegzetet vett, hogy kiselőadást tartson arról, milyen nagy utat tett meg az emberiség, amikor hirtelen rádöbbsent, már nem hisz ebben. - Hmm...

- Te mindig értelmes lényekként gondolsz az emberekre- mondta Dors. - De még a pszichohistóriád sem lehet működésképes, ha nem veszed figyelembe a bennünk lakozó állati ösztönöket.

- Attól tartok, vadak vagyunk. - Hari nem számított rá, hogy élményei ilyen mély hatást gyakorolnak rá. - Talán a legvadabb lények a világon.

- Egyáltalán nem. A gyilkosság a farkasoknál és a pánzoknál is előfordul. Közönséges dolog. A kacsák, az orangutánok is erőszakosak. A hangyák szervezett háborúkat vívnak. Vaddo szerint a pánzokat semmivel sem fenyegeti jobban a meggyilkolás veszélye, mint az embereket. Az ember tud beszélni, van technikája és művészete, meg minden más egyebe, de a legősibb öröksége mégis a vérszomj, az ölési inger.

- Sokat tanultál Vaddótól.

- Igen. Közben könnyen szemmel tarthattam.

- Jobb félni, mint megijedni?

- Természetesen. - Dors hangja határozott volt, de látszott rajta, nem akar beszélni a részletekről.

- Nos, lehet, hogy mi sem vagyunk különbek a pánzoknál, de a Birodalom rendje, a kommunikációra való képesség mégis megkülönböztet minket tőlük.

- Na és?

- A rend és a kommunikáció... ez a két dolog talán elfojtja bennünk a gyilkosságra való hajlamot.

Dors felnevetett. Hari bosszankodva nézett rá.

- Azt hiszem, nem ismered elég jól a történelmet- jelentette ki Dors. - Az emberiség történelmében mindig voltak kisebb-nagyobb csoportok, amelyek szíves örömet legyilkolták egymást. A Nyilas-zónában,

Karóbahúzó Omar uralkodásának idején például...

- Rendben- vágott közbe Hari. - Elismerem, voltak, vannak kisebb tragédiák. De a pszichohistória mércéjével mérve ezek jelentősége majdnem nulla. Ha az embermilliókat vesszük alapul...

- Miért vagy ennyire biztos abban, hogy a számok védelmet jelentenek?- kérdezte Dors élesen.

- Eddig...

- Eddig a Birodalom sztázis állapotban volt.

- Szilárd volt. Dinamikus egyensúly jellemezte. És ha ez az egyensúly kibillen?

- Nos... Akkor... Nem tudom.

Dors elmosolyodott.

- Nincs válaszod? Ez nem jellemző rád.

- Nincs válaszom, amíg nincs valódi, működőképes elméletem.

- Olyan, ami figyelembe veszi a gyilkosságokat, a tömegek pusztulását abban az esetben, ha a Birodalom egyensúlya esetleg megbillen?

Hari már értette, Dors hova akar kilyukadni.

- Tehát szerinted mindenképpen figyelembe kell vennem az emberben lapuló vadállati ösztönöket?- kérdezte.

- Attól tartok, igen. Engem például úgy képeztek ki, hogy számoljak ezzel. Hari meglepődött.

- Tessék?

- Nem úgy nézem az emberiséget, mint te. Csalás. Gaztettek. Sheelah több húst akar a kicsinyének. Énpánz akar lenni a legnagyobb... Ilyen és hasonló dolgok a Birodalomban is megtörténnek, csak éppen nem ennyire nyilvánvalóak. Jobb az álcázásuk.

- Tehát?

- Mit is mondott Vaddo? Valamelyik este tett egy megjegyzést... A jelek szerint tudja, hogy te egy „történelmi elméleten” dolgozol.

- Na és?

- Ki mondta meg neki? Kitől tudja?

- Tőlem nem... Úgy gondolod, figyel minket?

- Azt mindenestre tudja, mit kellene megfigyelnie.

- Talán Yakani mondta meg neki. Ő könnyen megszerezhetette a rám vonatkozó információkat. Ha mástól nem, hát a potentáttól.

Dors kétértelműen mosolygott.

- Imádom, hogy ennyire naivan szemléled a világot!

Hari nem tudta eldönteni, Dors ezt dicséretnek szánta-e, vagy ellenkezőleg.

13.

Vaddo meghívta Harit, próbálja ki az egyik harci sportot, ami igen népszerű volt az állomás dolgozói körében. A férfi ráállt a dologra.

Az elektrosztatikus mezőkben végrehajtott kardvívást nem neki találták ki. Ügyetlen volt és lassú; csak ügyetlenkedett a gyorsan mozgó Vaddohoz képest. Furcsa vágy fogta el, hogy újra Énpánz fürgé testében lehessen.

Vaddo mindig a tradicionális pózból indított: egyik láb elöl, bal kar felemelve. Kardja hegye pici köröket rajzolva döfött előre. Hari időnként áttörte védelmi vonalát, de energiája nagy részét arra kellett fordítania, hogy kivédje Vaddo támadásait. Közel sem élvezte annyira a dolgot, mint a másik férfi.

Vendéglátójától és az állomás hatalmas könyvtárából sok mindent megtudott a pánzokról. Időnként úgy érezte, Vaddo a sajátjának tekinti az elraktározott információkat, és tolvajnak néz mindenkit, aki beleolvas a feljegyzésekbe. Talán ez volt az oka annak, hogy néha furcsán nyugtalanul viselkedett, amikor Hari újabb információkat kért tőle.

Hari, annak ellenére, hogy a Heliconon nőtt fel, sosem érdeklődött különösebben az állatok iránt, most mégis úgy gondolta, ismernie kell őket, ha jobban meg akarja érteni az embereket.

Amikor egyik délután a tükörbe pillantott, elgondolkodott. A kutya, ha tükörbe néz, úgy gondolja, hogy egy másik kutyát lát. A macska, a hal is hasonlóképpen reagál. Egy idő után hozzászoknak a veszélytelennek bizonyuló csendes, szagtalan képhez, de sohasem jönnek rá, hogy önmagukat bámulják. Az embergyerekek

azonban már kétéves korukban felfogják, miről van szó. A pászoknak- Vaddo kísérletei szerint- néhány napba tellett, mire megértették, magukat látják a tükörben. Amikor ezt felfogták, egyfolytában a tükör előtt ácsorogtak, a hátukat, az oldalukat vizsgálgatták, és megpróbálták másnak látni magukat. Időnként leveleket raktak a fejükre, hogy aztán jót kuncogjanak saját képükön.

Ezek szerint a pánzok képesek valami olyasmire, amire más állat nem: ki tudnak emelkedni önmagukból, és kívülről tudják látni a testüket.

Számukra a világ tele volt emlékekkel, visszhangokkal. Hierarchiájuk a múltban gyökerezett. Emlékeztek a természetmokra, a fákra, amiken dobolni lehetett, a nagy nedvességtartalmú levelek és a gabonaszemek lelőhelyeire.

Hari ezt a rengeteg, a pánzokra vonatkozó információt megpróbálta beépíteni abba a modellbe, amit magában pánz-pszichohistóriának nevezett el. Az egyenletekbe beleszerkesztette a pánzok mozgását, a csapaton belüli rivalizálásokat, a hierarchiájukat, étkezési és párzási szokásaikat, felségterületük létezését, és még sok más egyebet. Még annak is megtalálta a módját, hogyan fogalmazhatja meg negatív tulajdonságaikat, például a szadizmust, és azt, hogy kisebb előnyök megszerzése érdekében képesek voltak elpusztítani más egyedeket.

Mert a pánzok csoportjára ez is jellemző volt. Ahogy az emberek Birodalmára is.

Aznap este táncmulatságot rendeztek az állomáson. Hari egészen új szemmel figyelte a tömeget. Szeretett táncolni, és Dors is gyönyörű volt, de mégsem tudta megfékezni az agyát; a világ mechanizmusának aprólékos elemzése már a vérévé vált.

Csillogó szemek, a tánc ritmusa; a langy szellő, ami magával hozta a völgyből a természet illatait... Hari úgy látta, mintha csupa-csupa ösztönlény mozogna a táncparketten. Az emberek által a vonzalom kifejezésére használt nem verbális jelzések ősi, állati eredetűek lehettek.

A flört a párzási folyamat egyik alkotóeleme volt. Egy nő vonult keresztül a bárhelyiségen. Ringó csípővel lépkedett, futó pillantást vetett a neki tetsző férfira, majd amikor észrevette, hogy az illető visszanéz rá, félénken elfordult.

Szabványos nyitólépés: vegyél észre! Ezután a második jelnek kell következnie: egy tenyérrel felfelé fordított kéz az asztalon, vagy térden. Veszélytelen vagyok! Vállvonás: most mit csináljak? A fej oldalra billentése: sebezhető vagyok.

Amikor két ember egymás mellé sodródva beszélgetni kezdett, szinte mindig lejátszódott ez a gesztussorozat. Egyikük sem akarta végrehajtani a mozdulatokat, az egésztest a tudatalattijuk irányította. Ezek a mozdulatok és gesztusok az ösztönökből fakadnak. Lehet, hogy ilyen erők formázzák a Birodalmat is, és nem a gazdaság, a szövetségek, az egyezmények?

Hari fajtársaira nézett, és megpróbálta őket egy pánz szemén keresztül látni.

Az embernőtények testén nem nőtt durva szőrzet, nem volt mély a hangjuk. Korábban értek, mint a férfiak, és jellemző volt rájuk, hogy mindig fiatalnak akartak tűnni. (A kozmetikai cikkekkel foglalkozó cégek mindig nyíltan bevallották: Mi nem termékeket árusítunk, mi reményt kínálunk.) A hímekért folyó verseny soha nem ért véget.

A hímpánzok- bármilyen furcsa- hatalmas heréikkel gyakoroltak hatást a nőstényekre. (A nagyobb here nagyobb nemzési képességet sejtetett.) Az emberhímek spermatermelése és heréje kisebb volt, viszont a péniszük jóval hosszabbra nőtt, mint a főemlősöké, vagy a pánzoké.

Hari megemlékezett Dorsnak, hogy az emlősöknek csupán négy százaléka alakított ki monogám párkapcsolatot. A főemlősök esetében ez gyakoribb jelenség volt, de azért őket sem lehetett húségesnek nevezni.

Dors felhorkantott.

- A végén még az agyadra megy a biológia!

- Ó, annyira azért nem mélyedek bele. Nem az foglalkoztatja az agyamat.

- Akkor midet foglalkoztatja?

- Valami egészen másomat...

- Ezt most humornak szántad?

Azon az estén Harinak alkalma volt bebizonyítani, mi a gyakorlati előnye annak, hogy az férfiak különböznek a pászoktól, és közben rájött egy alapvető igazságra: embernek lenni nem mindig jó, viszont emlősnek lenni mindig szórakoztató és élvezetes.

14.

Úgy tervezték, ez lesz az utolsó merülésük. Hari szólt Vaddonak, hívja le a siklót az orbitális pályáról, és váltson jegyet a számukra, mert másnap átkelnek a hipernyíláson.

A pánzok egy patak mellett napoztak. Dors/Sheelah és Hari/Énpánz belemerült az utolsó kalandba.

Eleinte minden rendben ment, de aztán...

Legnagyobb úgy döntött, meghágja Sheelaht.

Hari/Énpánz elborult aggyal felpattant. Sheelah sikoltozva tiltakozott. Legnagyobb megütötte.

A vezérhím már korábban is meghágta néhányszor Sheelaht. Dors akkor hamarabb reagált, és időben kiugrott- tudata visszatért saját testébe, ami biztonságban feküdt az állomáson, a kapszulában.

Most azonban nem stimmelt valami. Énpánz odaugrott mellé, és Hari jelzett Dorsnak:

Mi van?

Sheelah kavicsokat szórt Legnagyobbra.

Nem sikerül!, intett Dors.

Hari megrémült. Dors valamilyen oknál fogva nem tud kiugrani! Valami elromolhatott a kapszuláknál... Hari tudta, csak úgy segíthet a feleségén, ha visszatér a saját testébe. Végrehajtotta a kiszálláshoz szükséges mentális ugrást.

Semmi.

Újra megpróbálta.

Sheelah kavicszáport zúdított Legnagyobbra, és megpróbált elmenekülni. Semmi!

Nem volt idő töprengésre. Hari/Énpánz Sheelah és Legnagyobb közé szökkent.

A hatalmas pánz elkomorodott és Énpánzra nézett, a pajtására, az alattvalójára, aki valami érthetetlen ok miatt elállja az útját. Énpánz meg akarta akadályozni, hogy meghágja ezt a nőstényt... De miért? Úgy viselkedett, mintha elfelejtette volna az előző verést, amit tőle kapott.

Legnagyobb Hari/Énpánzra üvöltött. Nagy, fehér szeme kiguvadt, keze ökölbe szorult. Hadonászni kezdett.

Hari minden erejét összeszedve arra kényszerítette Énpánzt, hogy maradjon a helyén. Minden létező nyugtató impulzust összegereblyézett a pánz elméjében, hogy ez sikerüljön.

Legnagyobb bunkóként előrelelendítette az öklét. Énpánz elhajolt. Az ököl célt tévesztett.

Énpánz menekülni akart. Hari kétségbeesett igyekezettel próbálta Legnagyobb előtt tartani. Félelemvillámok cikáztak a pánz agyában; forró, sárga lobbanások a kék-fekete mélység fölött.

Legnagyobb támadott. Énpánz mellére ütött. Hari érezte a fájdalmat. Énpánz megtántorodott, hanyatt vágódott és a földre roskadt.

Legnagyobb diadalmasan bömbölt. Égre emelte karjait.

Hari tudta, Legnagyobb rá akar ugrani Énpánz mellkasára. Hirtelen nyers gyűlölet áradt szét benne. A vöröslő düh elég erőt adott neki ahhoz, hogy még erősebben szorítsa Énpánzt. Együtt mozgott vele, átérezte a pánz dühét. Kettejük indulata összegződött, és kemény fallá növekedett.

Hari és Énpánz - ember és főemlős. Most ugyanazt akarták mindketten. Nem hagyhatták, hogy Legnagyobb újra elpáholja őket, és nem engedhették meg, hogy ez az óriás meghágja Dors/Sheelaht.

Hari/Énpánz oldalra gördült. Legnagyobb ütött, de már csak a földet döngette. Énpánz felugrott, és keményen Legnagyobb bordáiba rúgott. Egy rúgás. Még egy a testbe. Aztán egy a fejre. Legnagyobb a földre dőlt.

Huhogás, ordítás, por, kavicsok. Sheelah vadul szórta rájuk a köveket. Énpánz teste reszketett az izmaiban duzzadó erőtől. Elhátrált.

Legnagyobb megrázta poros fejét, aztán összegömbölyödött, és könnyedén, izmos kecsességgel talpra állt. Arca merev maszk volt, szeme kiguvadt.

Énpánz futni akart, menekülni, de Hari dühe a helyén tartotta. Énpánz pislogva figyelte, ahogy Legnagyobb lassan közelebb csoszog hozzá. Legnagyobb óvatossága elárulta, tart Énpánztól.

Ez így nem lesz jó, gondolta Hari, és valami szerszám után kutatva körbelesett. Talán ha segítséget hívna... Guggoló a közelben toporgott. Ideges volt. Valami azt súgta Harinak, ez nem lenne jó húzás. Guggoló még mindig Legnagyobb hadnagya, Sheelah pedig túlságosan kicsi ahhoz, hogy szerepet kapjon a harcban. Hari a pánzokra nézett. A csapat tagjai zavartan makogtak.

Hari döntött. Felkapott egy követ.

Legnagyobb meglepetten felhördült. A pánzok az egymás elleni harcban sosem használtak köveket, csak az Idegeneket hajigálták meg. Hari akaratlanul megszegte a pánz társadalom egyik íratlan törvényét.

Legnagyobb felordított, a többiekre nézett. A földet döngölte, dühödten fújtatott, és...

Támadott.

Hari elhajította a követ, ami Legnagyobb melléhez csattant. A hatalmas pánz a földre roskadt, de ismét felállt. Gyorsan mozgott, dühe egyre fokozódott. Énpánz menekülni akart. Hari érezte, ahogy a test irányítása, a pánzt mozgató mentális zsinórok kicsúsznak a kezéből. Oldalra fordult, és meglátott egy másik követ. Eleresztette a zsinórokat, hagyta, hogy Énpánz futásnak eredjen, de amikor a kő mellé értek, megrántotta a gyeplőt. Énpánz nem akarta felemelni a követ. Pánikba esett.

Hari minden dühét a pánz agyába öntötte. Kényszerítette a hosszú karokat, nyúljanak le. Ráparancsolt az ujjakra, markolják meg a követ. Legnagyobb felé fordította Énpánzt. A vezér megállíthatatlanul robogott felé. Hari úgy érezte, mintha lassított felvételen látná, hogy Énpánz felemeli a követ, és megfeszíti az izmait. A kő Legnagyobb arcába zúgott.

Legnagyobb megtorpant és megtántorodott. Szemébe vér csorgott. Énpánz megérezte a vér fémes illatát, és ez még jobban felkorbácsolta dühét.

Hari lecsillapította a félelemmel keveredő dühtől reszkető pánzt. A közelben volt még néhány kő. Formás darab mind; a nőstények ezekkel vagdosták le a gallyakat a vesszőikről. Hari felkapta az éles szélű követ.

Legnagyobb szédelegve rázta a fejét.

Énpánz a csapatra nézett. Komor, rezzenéstelen arcok bámultak rá. Csapattárs ellen még senki sem használt követ. Legnagyobb ellen sem. Kövekkel csak az Idegeneket lehetett püfölni.

Hosszú, feszült csend következett. A pánzok gyökeret eresztve álltak. Legnagyobb morgott, és hitetlenkedő tekintettel a tenyerébe csorgó vérré bámult.

Énpánz előrébb lépett. Felemelte a követ, az élével kifelé fordította. Durva, de éles penge...

Legnagyobb orrlyuka kitágult. Támadott. Énpánz meglendítette a követ, és talán csak ujjnyival tévesztette el Legnagyobb állkapcsát.

Legnagyobb hátraszökkent. Szeme kimeredt. Hörgött, pufogott, port szórt a levegőbe, nyögdécselt. Énpánz rezzenéstelenül állt. Legnagyobb egy darabig még őrjöngött, de nem indított újabb rohamot.

A csapat érdeklődve figyelt. Sheelah megmozdult, és Énpánz mellé állt. Újabb szabálysértés: a nőstények nem vehettek részt a hímek dominancia harcában.

Az ütközetnek vége lett, Guggoló azonban nem fogta fel. Ordítva verni kezdte a földet, és Énpánz mellé futott.

Hari meglepődött. Guggoló segítségével talán képes lenne legyőzni Legnagyobbat, aki elég ostoba ahhoz, hogy két pánzzal is kiálljon. Szerencsére Legnagyobb visszavonult, Hari azonban így is örült Guggolónak: később talán még szüksége lehet erre a szövetségesre.

Hari hirtelen rádöbbsent, pánza titokban a vezérség megszerzésére vágyik. Megleپődött. Tisztában volt vele, hogy miközben Énpánz elméjében kuporog, és irányítja cselekedeteit, tudata egy része beszivárog a diónyi agy mélyebb rétegeibe, és hatást gyakorol a pánzra. Arra viszont nem számított, hogy Énpánz kapcsolatba lép vele. Lehet, hogy most már úgy összefonódtak, mint az ént és az elmét egymáshoz fogó háló szálai?

Guggoló lángoló tekintettel állt mellette, és zihálva a többi pánzt nézte. Énpánz is lihegett, de nem mozdult. Hari Sheelah felé fordult.

Kiszálltál?, kérdezte kézjelekkel.

Nem, nem! Dors pánzarca idegesen rángott.

Menjünk. Hari/Énpánz a közeli fák felé mutatott, majd Sheelára, végül magára bökött.

Sheelah tanácstalanul széttárta karjait.

Dühítő volt. Hari annyi mindent akart elmondani Dorsnak, és csak néhány száz jel állt a rendelkezésére. Vékony pánzhangon csipogott, de hiába próbálkozott, Énpánz nem tudta kimondani az emberi szavakat.

Hiába minden. Már korábban is megpróbálkozott ezzel; akkor még csak kísérlet volt, most azonban létfontosságúvá vált. Az evolúció a jelek szerint párhuzamosan fejlesztette az agyat és a hangszálakat. A pánzok bolhászkoztak, az emberek beszélgettek...

Megfordult. Dühében teljesen megfeledkezett arról, hol áll. Legnagyobb rábámult. Guggoló mellette

örködött. Zavarodott volt, mert új vezérét egyszeriben nem érdekelte a harc, és mert olyan furcsán integetett ennek a nősténynek.

Hari kihúzta magát- Énpánz testét. Meglóbálta a követ. Elérte a kívánt hatást: Legnagyobb hátrébb húzódott, a csapat többi tagja pedig közelebb jött. Hari kényszerítette Énpánzt, hogy lassan menjen előre. Énpánz élvezte a dolgot, peckesen lépkedett.

Legnagyobb visszavonult. A nőstények kikerülték, és Énpánz felé indultak. Bárcsak hagyhatnám, hogy ez a szerencsétlen jól érezze magát egy kicsit!, gondolta Hari.

Újra megpróbált kiszállni a pánzból.

Semmi.

A mechanizmus nem működött. Valami azt súgta neki, bármi romlott is el az állomáson, egyhamar nem fog megjavulni.

Az éles követ Guggoló kezébe nyomta. A pánz meglepődött, de elfogadta az ajándékot. Hari remélte, a gesztus egyszer, valamilyen módon még kifizetődik. Guggoló a követ szorongatva Énpánzra nézett, majd erős hangon, boldogan, győzedelmesen felrikoltott.

Hari örült, hogy Guggoló magára vonja a csapat figyelmét. Megfogta Sheelah karját, és bevezette a fák közé. Senki sem követte őket.

Megkönnyebbült. Ha egy másik pánz utánuk jön, beigazolódott volna a gyanúja. Ha Vaddo itt lenne, követné őket.

Sajnos, gondolta, a bizonyíték hiánya nem bizonyít semmit...

15.

Az emberek gyorsan, lármázva, kiáltozva közeledtek.

Hari/Énpánz és Sheelah/Dors már jó ideje a fák között haladt. Hari noszogatására néhány kilométernyire eltávolodtak a csapattól. Énpánz és Sheelah egyre idegesebb lett, mióta elszakadtak társaiktól. Énpánz foga vacogott a félelemtől, szeme minden gyanús mozgást figyelt.

Természetes reakció: az izolált pánzok sebezhetőbbek voltak, mint a csapat tagjai.

Az emberek... Nem sok jót jelentett a felbukkanásuk.

Veszély, jelzett Hari. Egyik kezét tölcserként a füléhez emelte, így mutatta, valahol a közelben kopterek landoltak.

Hova menni?, kérdezte Dors/Sheelah.

El.

Sheelah hevesen megrázta a fejét.

Itt maradni. Megtalálnak minket.

Igen. Valóban megtalálják őket, ha maradnak. De ennek nem az lesz a vége, amit Dors gondolt. Hari megrázta a fejét.

Veszély!

Amikor megalkották a jelrendszert, nem gondoltak rá, hogy bonyolult fogalmakat is ki kell majd fejezniük a segítségével. Ez volt az oka annak, hogy Hari most képtelen volt elmagyarázni Dorsnak, mire gyanakszik. Elhúzta a torka előtt a kezét, mintha kés lenne. Sheelah homlokráncolással felelt. Hari lehajolt, felemeltetett a pánzával egy botot. Eddig még sosem sikerült írásra kényszerítenie Énpánzt, de most muszáj volt. Lassan mozgatta az esetlen kezeket; az ákombákom betűk kirajzolódtak a puha talajban.

MEG AKARNAK ÖLNI MINKET!

Sheelah megdöbbsent. Ezek szerint Dors azt hitte, valamilyen ideiglenes műszaki hiba miatt nem tudják végrehajtani a kiugrást. Igen, ez is elképzelhető volt, csak hogy már túlságosan régóta tartott a dolog.

Az érkező kopterek Hari sejtését igazolták. Egy turistacsapat nem zavarná meg az állatokat. Mentőcsapat lenne? Nem, az állomás személyzete inkább.

ITT AKARNAK TARTANI MINKET. MEGÖLIK A PÁNZOKAT, ÉS MI IS MEGHALUNK. AZ EGÉSZET AZ ÁLLATOKRA KENIK.

Hari gondolkodott. A részletek egyenként a helyükre pattantak. Vaddo furcsa viselkedése. Yakani is gyanús volt... Dors gépagyúja megakadályozta, hogy Yakani kinyissa a kapszulákat, és a gép segítségével megkeresse Énpánzt és Sheelah az erdőben. Nem maradt más választásuk, ki kellett jönniük a terepre. Hogy mit terveztek? Egyértelmű: azt akarták, hogy a pánzok testébe zártan haljanak meg, mert így a gyanú

árnyéka sem vetődne rájuk. Baleset. Nyomozás sem lenne.

Az emberek hangosak voltak. Sokan lehettek- túl sokan két pánz megöléséhez. Sheelah szeme összeszűkült, Lapos homlokán ráncok jelentek meg. Dors, a Védelmező, átvette a nősténypánz irányítását.

Hova?, kérdezte jelekkel.

Harinak nem voltak kézjelei az elvont fogalmakra, ezért újra írnia kellett: EL.

Jobbat nem tudott kitalálni.

KÖRÜLNÉZEK- írta Dors.

Elindult az emberzaj felé. A kopterrel érkezett csapat már a völgy aljában járt. Egy pánz számára a félhomályos erdő maga volt a veszedelem. Hari nem akarta szem elől téveszteni Sheelaht. Dors ugyan visszaintett neki, hogy maradjon, ám Hari megrázta Énpánz fejét, és követte.

A bokrok fedezékében becserkésztek az embercsapatot. Az ellenség csatárláncba állt; alig néhány száz méternyire voltak áldozataiktól. Körbefogták a pánzcsapat területét.

De... Miért?

Hari hunyorgott. A pánzok távolra nem láttak valami jól. Az emberek egykor vadászok voltak, ezt már a szemük felépítése, látásuk elárulta. A modern korban negyvenéves korára már majdnem mindenkinek szüksége van valamilyen mesterséges látásjavító eszközre. A civilizáció megviselte a szemet- de az is lehet, hogy az ősemberek nem éltek elég hosszú ideig ahhoz, hogy kifejlődjének a szemproblémáik. Mindkét magyarázat elszomorító volt.

A két pánz az embereket figyelte. A hajtók hangosan beszélgettek. Mindegyiknél fegyver volt. Hari felfedezte közöttük Vaddot, és érezte, hogy az Énpánz agyát beborító félelemréteg alatt megmoccan valami más, sokkal erősebb, sokkalta sötétebb érzés.

Énpánz reszketve bámulta az embereket, s közben különös csodálkozás hullámozott a fejében. Ezek a lények... Nagyon, nagyon magasnak látszottak, és magabiztosan, kecsesen mozogtak.

Hari az érzések fölé lebegett, legyúrta az áhítatot, amit Énpánz érzett a magas alakok iránt. Meglepte ez a furcsa érzés, de aztán rájött, mi lehet az alapja. Az állatokat kölyökkorukban a felnőttek védelmezték, tanították. A felnőttek, akik okosabbak, erősebbek és nagyobbak voltak a kicsiknél. Az ilyen körülmények között felnőtt állatok egyszerűen felnőttnek nézték az embereket, a nagy erejű lényeket, akiktől a büntetés vagy a jutalom, az élet vagy a halál függött. Olyan volt ez az érzés, mint valami furcsa, vallásos imádat.

Az áhítat fölött ott lebegett egy másik érzés: a létezés öröme. Énpánz boldog volt, hogy pánz lehet, még akkor is, amikor önmagánál sokkalta erősebb, hatalmasabb lényeket látott. Ironikus, gondolta Hari. Eddig azt hitte, kizárólag az emberek büszkék rá, hogy azok, amik. Énpánz bebizonyította, ezt az érzést az állatok is ismerik.

Hari kiráncigálta magát az absztrakt gondolatok világából. Csak az emberek lehetnek annyira ostobák, hogy halálos veszedelem közepette is elvont dolgokon törjék a fejüket.

MŰSZEREKKEL NEM TALÁLTAK MINKET, karcolta be a földbe. TALÁN TÚL MESSZE VAGYUNK AZ ÁLLOMÁSTÓL, írta Dors.

Az emberek felfedezték a pánzcsapatot. Kiáltások. Éles, riadt sikolyok. Fegyverek metsző, susogó hangja. Menni! Mi menni!, intett Hari idegesen.

Sheelah bólintott. Gyorsan hátrakúsztak. Énpánz reszketett. Félt és szomorú is volt. Amikor Hari felállította, szándékosan húzta a lábát. Nem akarta itt hagyni az imádott embereket...

16.

A pánzok ügyességére hagyatkoztak. Mindketten engedték, hogy az állatok agyának mélyében rejlő ösztönök irányítsák a testeket. Az eredmény: gyors, nesztelen mozgás. Egyetlen apró gallyat sem roppantottak el menet közben.

Amikor maguk mögött hagyták az embereket, a pánzok visszanyerték józan eszüket. A természetben szerencsére csak néhány ellenségük volt, és azonnal megéreztek, ha ragadozó közelített feléjük. Mielőtt bevonultak volna az előttük elterülő új terepre, Énpánz felmászott az egyik magas fára, és órákon át vizsgálta a tájat. Amikor végre lejött, szemügyre vette a bűzös ürülékkupacokat, a halvány lábnyomokat, az elhajlott ágakat.

Amíg leértek a völgy közepére, végig fák között haladtak. Hari sajnos csak egy pillantást vetett a vidék nagy színes térképére, amit az állomáson minden turistának megmutattak, így most csak részletekre

emlékezett. Nagy nehezen beazonosította az egyik távoli, kopár hegycsúcsot, Dors pedig felfedezett egy kanyargó patakot, ami minden bizonnyal a folyóba ömlött. Ez is segítségükre volt, de még mindig nem tudták, melyik irányban, és milyen messze van az állomás.

Erre?, kérdezte Hari, és a távoli folyóra mutatott.

Nem. Arra.

Messze, nem.

Miért?

Az egészben az volt a legrosszabb, hogy nem tudtak beszélgetni. Hari képtelen volt világosan elmutogatni, hogy a merülési technika viszonylag kis, de száz kilométernél mindenképpen kisebb távolságon belül működött a leghatékonyabban, ezért ésszerű volt, hogy a merülésre kijelölt pánzokat az állomás közelében tartsák. Az is ezt bizonyította, hogy Vaddo és társai nagyon hamar megérkeztek a kopterükkel.

Erre!, mutatta Hari.

Nem! Dors a völgy alja felé integetett. Talán ott!

Hari nem is remélhette, hogy Dors megértette, mi a terve. Jeleik kezdetlegeseek voltak; Hari egyre bosszúsabb lett. Lehetnek bármilyen csodálatosak a pánz érzékszervek, ha összességében tekintve korlátolt lények!

Dühe Énpánzra is átragadt: gallyakat tördelt, köveket hajigált a fatörzsekre. Ez sem segített. A beszéd lehetőségének hiánya teherként nehezedett rájuk, amit sehogy sem tudtak lerázni magukról. Dors fejében is hasonló gondolatok kavarghattak, mert Sheelah csalódottan morgott és csacsogott.

Hari megérezte Énpánz tudatának jelenlétét. Még sosem voltak együtt ilyen sokáig; egészen jól ráhangolódtak egymásra. Talán ez volt az oka annak, hogy Hari azonnal reagált, amikor Énpánzban felbuzgott a veszély érzete.

Ülj! Csend!

Sheelah engedelmesen a földre tottyant. Hari a füléhez emelte Énpánz kezét.

Rossz Jön?, kérdezte Dors.

Nem. Hallgass!

Hari kétségbeesetten Sheelahra mutatott. A pánznőstény értetlen arccal bámult vissza rá.

TANULJ A PÁNZODTÓL!, írta Hari a feleségének.

Sheelah szája kinyílt, de aztán bólintott.

A bokrok rejtekében kuporogva hallgatták az erdő hangjait. Mormogások. Neszezések. Por lebegett a ferdefalú fénysugár-katedrálisban. Szagok, amik elárulták Énpánznak, hol van élelem, hol puha avar, amiben meg lehet pihenni; hol vannak rügyek, amiket rágcsálni lehet. Hari óvatosan felemelte Énpánz fejét, és a távoli hegycsúcsok felé irányította tekintetét.

Valami gyenge remegést érzett. Énpánz számára a völgy tele volt apró jelekkel: itt barátok estek el, amott meghaltak páran. Ezen a helyen a csapat egyszer sok gyümölcsöt talált. Ott két nagymacskával találkoztak, amiket sikerült legyőzniük... Páraz- emlékek tárháza.

Hari arra biztatta Énpánzt, gondoljon a hegygerincen túli vidékre. Megérezte a választ: idegesség. Hari vigyázva belenyúlt Énpánz tudatának magába, és egy szürke félelemburokban felfedezett egy homályos képet. Egyenes vonalak. Egy sziluett. Az állomás!

Ott!, mutatta Hari Dorsnak.

Énpánznak keserű emlékei voltak erről a helyről. A csapatát egyszer odavitték. Implantokat tettek a fejükbe, aztán visszahozták őket saját erdőjükbe.

Messze, jelzett Dors.

Megyünk.

Nehéz. Lassú.

Mi nem marad itt. Elkapnak minket.

Dors szkeptikusan nézett rá- már amennyire Sheelah arca képes volt kifejezni ezt az érzést.

Harc?, kérdezte.

Most mire gondolhat, töprengett Hari. Itt akar megküzdeni Vaddoval? Vagy akkor akar harcolni, amikor beérünk az állomásra?

Nem itt. Ott.

Dors összeráncolta Sheelah homlokát, de elfogadta Hari döntését. Persze ez még nem volt terv, csak egy kósza ötlet, amit Hari arra alapozott, hogy ha Vaddo nem találja meg őket az erdőben, akkor az állomáson fog várni rájuk.

Igen, az állomáson még sok meglepetésben lehet részük.

Egymásra néztek; megpróbálták felfedezni egymást a pánzarcok mögött. Sheelah megsimogatta Énpánz fülcimpáját- Dors szokta ezzel a mozdulattal megnyugtatni a férjét. Hari megremegett; szólni akart, de nem tudott. Ez az emberi pillanat felnagyította a helyzet reménytelenségét.

Vaddo meg akarta ölni Énpánzt és Sheelaht, vagyis Harit és Dorst. Vajon mi lesz a saját testükkel, ha a két pánz elpusztul? A halál élményének átélése... Talán sokkot kapnak, talán örökre megbénul a kapszulába zárt két test. Az is lehet, hogy tudatuk soha többé nem fog visszatérni a saját agyukba.

Hari két könnycseppet látott végiggördülni Sheelah arcán. Tehát Dors is tisztában volt vele, milyen kilátástalan a helyzetük... Énpánz átkarolta Sheelaht, és a távoli hegyekre nézett. Hari meglepetten vette észre, hogy az ő szemébe is könnyek tolnak.

17.

A folyóra nem számított. Emberek, vadállatok- ilyen problémákra gondolt, de a rohanó víz... Ez nem jutott eszébe.

A folyó menti nyílt terepen lépkedtek, gázlót kerestek. A víz sebesen rohant a mederben; képtelenség lett volna úszva átjutni a túlsó partra.

Énpánz számára mindenképpen megoldhatatlan feladat volt. Hari óvatosan a víz mellé léptette a pánzt, és hiába állt meg a part szélén, Énpánz olyan ideges lett, hogy izmai összerándultak, és bepisilt. Dorsnak is hasonló gondjai voltak a pánzával, ezért rákényszerültek, hogy a part menti erőben, a lombok között töltsék az éjszakát.

Amikor másnap reggel visszamentek a folyóhoz, és Énpánz nagy nehezen rászánta magát, hogy belelépjen a vízbe, azonnal visszatértek a stressz-tünetek. Énpánz ordítva szökött vissza a partra.

Menni?, jelzett Dors/Sheelah.

Hari lecsillapította Énpánzt, és belekényszerítette a vízbe. Megpróbáltak úszni. Sheelah szerencsére már nem félt annyira, mint a párja.

Hari beletúrt Énpánz memóriájának mocsaras mélységébe, és egy félelemgubóban megtalált egy régi, homályos emléket. Énpánz kölyökkorában egyszer majdnem vízbe fúlt.

Sheelah megpróbált segíteni neki, de ő is csak annyit ért el, hogy Énpánz kitotyogott a part szélére, ahol újra inába szállt a bátorsága.

Menni! Sheelah hosszú karját lóbálva dühösen megrázta a fejét.

Hari úgy vélte, Sheelahnak viszonylag tiszta pánz emlékei vannak a folyóról. Ha ismert volna egy ennél könnyebben járható gázlót, Dors biztos odavezeti őket. Hari jelekkel feltette a kérdést; Dors csak vállvonással felelt. Nem, nincs másik gázló, legalábbis Sheelah nem tud róla.

Egy nagy gigantilop csorda legelészett a közelben. Némelyik állat a dúsabb fűszálak reményében átgázolt a túlsó partra. Úgy emelték a fejüket a víz fölé, mintha ki akarnák gúnyolni a félénk pánzokat. A folyó nem volt mély, ám Énpánzt ez sem nyugtatta meg. Hari hiába próbálkozott, nem volt képes feloldani a félelmét.

Sheelah a parton lépkedve csalódottan huhogott. Hirtelen megállt, és felnézett az égre. Hari követte a pillantását. Egy kopter süvített el a völgy fölött. Egyenesen feljűk tartott.

Énpánz megrántotta Sheelah karját, és mutatta: bújjanak el a fák között. Szerencsére a gigantilopok mozgása miatt a kopter utasainak nem szűrhető szemet a két rohanó pánz.

A bokrok közé bújtak. A kopter a fejük fölött körözött. Hari nyugtató képeket villantott Énpánz elméjébe. Egy csendes tisztás, élelem... Énpánz és Sheelah bolhászni kezdték egymást.

A kopter végül elszállt. Hari tudta, ezentúl a lehető legkevesebbet szabad csak nyílt terepen tartózkodniuk.

Gyümölcsöt kerestek. Hari tudatára keserű depresszió telepedett. Csapdába csalták! Gyalog volt a birodalmi politika sakkjáráján... És ami még rosszabb: Dors is belezuhant a neki megásott verembe.

Amikor egy ölnyi gyümölcscsel visszatért a bokor alatti rejtekhelyre, valami recsegő neszezést hallott. Lehasalt, majd kétrét görnyedve felkúszott a domb oldalán, és megkereste a zaj forrását.

Sheelah ágakat tört le az egyik fáról. Amikor Hari közelebb ért hozzá, türelmetlenül intett- közönséges pánz mozdulat volt, de figyelemreméltóan hasonlított az emberi gesztusra.

Sheelah már vagy tucatnyi ágat lehajított a földre. Átmászott az egyik göcsörtös törzsű fára, és lehántott néhány hosszú kéregcsíkot. A karistoló hangtól Énpánz nyugtalan lett. Ez a szokatlan zaj a ragadozók figyelmét is felkeltheti! Énpánz az erdőt fürkészte.

Sheelah mellé lépett, és az arcába csapott, hogy magára vonja figyelmét. TUTAJ!, írta Dors.

Hari furcsán ostobának érezte magát, amikor meglátta a szót. Tutaj? Hát persze! Lehet, hogy a merüléstől megbutult? Sok kérdés- semmi válasz. Elég ebből! Kirázta a fejéből az aggodalmat, és munkához látott.

A kéregcsíkokkal összekötötték az ágakat. Kezdetleges, de használható tutajt építettek. Találtak két kidőlt facsemetét, ezekkel letolták a tákolmányt a domboldalról.

Én tolok!, mutatta Dors/Sheelah.

Egy kis bemelegítés következett: Énpánz ráült a bokrok között heverő tutajra. A jelek szerint egyelőre fogalma sem volt róla, mire lehet használni ezt az izét. Hanyatt fekve végignyújtózott rajta, felnézett a lombokra, és arra gondolt, milyen jó volna egy kis langyos szellő.

Leráncigálták a tutajt a folyóhoz. Amikor félig a vízre csúsztatták, Énpánz megsejthetett valamit, mert megjed. Hari számított erre- gyorsan lenyugtatta a hevesen dobogó pánz szívet, ami mintha a saját mellkasából akart volna kiugrani.

Énpánzt kelleetlenül elhelyezkedett a tutajon, Sheelah pedig ellökte a parttól. Izmaikat megfeszítve toltta maga előtt a tákolmányt, ám a folyó lefelé sodorta őket. Énpánz természetesen megrémült.

Hari lehunyta Énpánz szemét, lelassította a légzését. Ez segített valamit, de az idegesség még mindig úgy cikázott a pánz elméjében, mint villámok a viharos égen. A tutaj rázkódása végül megoldotta a kérdést: Énpánz egy idő múltán már csak kavargó gyomrára figyelt. Egyszer, amikor egy lebegő fatörzs csapódott a tutaj oldalához, kinyitotta a szemét, de amikor meglátta a körötte hullámozó rengeteg vizet, újra lehunyta.

Hari megpróbált segíteni Sheelah/Dorsnak, de Énpánz szívdobogásából érezte, a hím közel van a pánikhoz. Még azt sem láthatta, Dors hogyan boldogul. Vakon kellett ülnie.

Sheelah hangosan zihált. Kínlódva toltta a tutajt a túlsó part felé. Énpánzra víz fröccsent. Megrázkódott, kiáltozni kezdett és rugdalózni, mintha futna.

Hirtelen rándulás. Sheelah zihálása bugyborékolásba fulladt. Hari érezte, a tutajt körbe-körbe pörgeti egy örvény. Erősödő, émelyítő forgás...

Énpánz tántorogva talpra állt. Szeme kinyílt. Örvénylő víz, ingatag tutaj. A kéregcsíkokkal összekötözött ágak kezdtek eltávolodni egymástól. Énpánz testében szétáradt a páni félelem. Hari nyugtató képeket zúdított rá, de ezeket könnyedén félresöpörte a rémület.

Sheelah csapkodva, prüsszkölve úszott a tutaj után, ami egyre jobban felgyorsult. Hari a túlsó part felé fordította Énpánz tekintetét, de ennél többet nem tudott tenni. Énpánz ordítani kezdett, és ugrálni, megpróbált valami szilárd helyet találni, ahol megvetheti a lábát.

Persze hiába erőlködött. Az ágak kiszabadultak a hancskötelek szorításából. A hideg víz felcsapott a fedélzetre. Énpánz sikítózott. Ugrott, eldőlt, gurult, újra ugrott.

Hari már lemondott arról, hogy irányítsa a testet. Egyetlen reménye maradt: beavatkozni a megfelelő pillanatban. A tutaj közepén szétvált; az a fele, amin Énpánz állt, lassan balra dőlt. Énpánz elugrott egy hullám elől, Hari pedig az agyába szúrta egy gondolatot: lépj tovább! Két lépés... A pánz a fedélzetről a vízbe lépett.

Vak pánik, csapkodás. Hari hagyta, hogy a karok és a lábak kapálózzanak, de megpróbálta a megfelelő módon mozgatni mind a négy végtagot. Énpánzzal ellentétben ő tudott úszni.

A csapkodásnak köszönhetően Énpánz feje csak időnként merült a víz alá. Még előrébb is jutott, igaz, nem sokat. Hari a test mozgatására összpontosított, ügyet sem vetett a hidegre.

Aztán végre megérkezett Sheelah.

A nőstény megragadta Énpánz tarkóját, és a part felé toltta. Énpánz megpróbált felmászni Sheelah hátára, ám a nőstény állon vágta. A hím lélegzet után kapkodott a fájdalomtól. Sheelah továbbvonszolta. Amikor az ütéstől Énpánz elkábult, Hatnak végre módja volt rugdosásra ösztönözni a lábait.

Egy örökkévalóságnak tűnő idő múlva Hari kavicsokat érzett Énpánz talpa alatt. A pánz egyedül mászott ki a partra. Hari megengedte neki, hogy csapkodja magát, táncoljon egy kicsit: fel kellett melegítenie

elgémberedett tagjait. Amikor Sheelah is kikecmergett a folyóból, Énpánz hálásan átölelte.

18.

A járás kemény munka volt, Énpánz nem is szerette túlságosan. A sima talajon való haladás nem jelentett különösebb gondot, most azonban vízmosásokba, gödrökbe kellett leereszkedniük. Nehéz terep volt. Botladoztak, elestek, kúsztak és másztak. Erőlködtek, de alig sikerült feljebb jutniuk a hegy oldalán. Szerencsére időnként megéreztek valami állatszagot, és ettől mindig új erőre kaptak.

Énpánz gyakran megállt: ilyenkor evett valamit, de a legtöbbször csak hülyén belebámult a messzeségbe. Ködös agyában puha gondolatpihék lebegtek, folyékony érzelmek áramlottak, amiket saját lendületük vitt előre. A pánzok nem voltak alkalmasak a hosszú távú tervek végrehajtására.

Lassan haladtak. Rájuk esteledett. Felmásztak egy fára; közben szedtek maguknak néhány gyümölcsöt.

Énpánz elaludt, de Hari képtelen volt megpihenni. Veszély fenyegette az életüket- a pánzok életét. Igaz, az állatok hozzászoktak az ilyen körülményekhez, ám Hari számára teljesen új volt az éji erdőből érkező információáradat. A pánzok alvás közben is érzékelték a hangokat, a szagokat, és agyuk anélkül tett különbséget a veszélyes és a veszélytelen dolgok között, hogy fel kellett volna ébredniük. Hari természetesen nem ismerte a veszély jeleit, így aztán minden zizzenés, mordulás hallatán arra gondolt, az eleven Veszedelem közelít puha talpakon a fák közül. Rettegett, de végül mégis elnyomta az álom.

A hajnal első, sápatag fénye ébresztette fel. Ahogy körbelesett, rádöbbsent, egy kígyó van mellette. Zöld volt, úgy tekergett egy lehajló ág köré, mint valami kötél. Fejét felemelve Énpánzt nézte.

Énpánz felriadt. Meglátta a kígyót, de- Hari várakozásával ellentétben- nem ijedt meg.

Eltelt egy hosszú pillanat. Énpánz csak egyszer pislogott. A kígyó mozdulatlaná dermedt. Énpánz szívverése felgyorsult, de teste meg sem moccan. A kígyó váratlanul kiegyenesítette magát, és egyetlen szisszenés nélkül eltekergőzött. Énpánz valószínűleg nem volt megfelelő préda a számára, és ő sem lehetett ízletes falat. A pánz elég okos volt ahhoz, hogy ne foglalkozzon vele.

Amikor Sheelah is felkelt, inni mentek egy közeli forráshoz. A levelek között kutatva találtak néhány ropogós rovar. Útközben a pánzok lesöpörték magukról a kövére duzzadt, fekete földi piócákat, amelyek az éjszaka során tapadtak rájuk. A vastag, jóllakott férgek láttán Harinak hányingere támadt, ám Énpánz nemtörődöm módon fejtette le magáról az élősködőket, olyan lazasággal, mint ahogy Hari megkötné a cipője kioldódott fűzőjét.

Énpánznak szerencsére eszébe sem jutott, hogy megegye őket. Ivott. Harinak feltűnt, a pánzok nem érzik szükségét a tisztálkodásnak. Hari, amíg saját embertestében élt, naponta kétszer zuhanyozott- reggeli előtt és vacsora után -, és kényelmetlenül érezte magát, amikor átizzadt a ruhája. Ebben az egy dologban tipikus merisztokrataként viselkedett. Most viszont elég jól érezte magát ebben a szőrös, szagló, mosdatlan testben is. Lehet, hogy a pánzok számára a bolhászás jelenti ugyanazt, mint az embereknek a zuhanyozás? Vagy talán a higiénia a civilizáció vívmánya? Halványan még emlékezett rá, hogy kisfiúként, a Heliconon napokig jól elvolt fürdés nélkül. Pedig akkor is izzadt, és ráadásul utálta a kádat meg a zuhanyt. Furcsa, hogy Énpánz eszébe juttatta az egykori, egyszerűbben élő Hari Seldont...

A kellemes érzés, a töprengés nem tarthatott sokáig: az egyik domb tetején ráviánok jelentek meg.

Énpánzt megérezte a szagukat, Hari azonban a pánzagynak csak ahhoz a részéhez tudott hozzáférni, ami létrehozta a szag-kép asszociációkat. Először csak azt tudta, hogy valami zavarja a fintorgó Énpánzt, ám egy pillanattal később már közös szemük is érzékelte a veszélyt.

A vastag lábú ráviánok irdatlan sebességgel közeledtek. Rövid mellső végtagjuk éles karmokban végződött. Nagy fejük mintha csak éles, fehér fogakból, és figyelmes szemekből állt volna. Testüket vastag, barna bunda fedte, egyensúlyozásra és támaszkodásra használt farkuk körül bozontos szőrszálak meredeztek.

Előző nap Énpánz egy magas fa biztonságos ágain ülve végignézte, ahogy néhány közülük széttép egy gigantilopot. Hari erre a látványra gondolt, amikor az öt rávián szaglászva, sorba rendeződve feljűk vágatott a lejtőn. Szerencsére a szél felőlük fúj, így nem érezhették meg a két pánz szagát.

A közelben nem voltak magas fák, csak bokrok, cserjék. Hari/Énpánz és Dors/Sheelah megfordult és futásnak eredt. Amikor kiértek egy tisztásra, Énpánz orrába valami új szag csapott. Pánzok!

Gyerünk!, jelzett Hari a feleségének,

A hátuk mögött felharsant a ráviánok üvöltése. Szagot fogtak. Hörrenéseik visszhangot vertek a sűrű

bozótban. A tisztás túlsó oldalán menedéket kínáló fák sorakoztak. A menekülő pánzok arra vették az irányt-ellenfeleik ugyanis nem tudtak fára mászni.

Énpánz és Sheelah négykézlábra ereszkedve rohant át a széles tisztáson. Nem voltak elég gyorsak. Vicsorgó támadóik már mögéjük értek, és kiléptek a tisztásra. Hari/Énpánz beügetett a fák közé, és...

Egy csapatnyi őrködő pánzba ütközött.

A tisztáson túli erdőben több tucatnyi döbrent pánz pislogott feléjük. Hari rájuk üvöltött, és kíváncsian várta, Énpánz hogyan fogja jelezni nekik a veszélyt.

Az Énpánzhoz legközelebb álló hím dühödten elvicsorodott. Erre a jeladásra az egész horda megmozdult: botokat, köveket ragadtak, és ordítózva ösztüzet zúdítottak Énpánzra.

Az egyik kődarab Énpánz állán csattant, egy faág a combját találta el. Megfordult, hogy meneküljön. Sheelah néhány lépésnyivel előtte rohant.

A támadó ráviánok már túljutottak a tisztás közepén. Karmaik között kicsi, éles köveket tartottak. Hatalmasak voltak, félelmetesek, de a fák közül érkező rikoltásfalba ütközve mégis megtorpantak.

Énpánz és Sheelah kiment a tisztásra. Az idegen pánzok utánuk vetődtek. A ráviánok tétován ácsorogtak.

A pánzok meglátták a ráviánokat, de nem álltak meg, nem is lassítottak. Gyilkos dühvel Énpánzt és Sheelaht üldözték. A ráviánok mozdulatlanul álltak, csak karmaikat mozgattak ideges bizonytalansággal.

Hari rájött, mi történik. Futás közben felkapott egy ágat, és Sheelahra ordított. A nőstény (vagyis inkább Dors) megértette, mit akar. Ő is kézbe kapott egy fadarabot. Énpánz egyenesen a ráviánok felé futott. Meglóbálta az ágat. Hasznavehetetlen, korhadt fadarab volt, de elég nagy ahhoz, hogy ijesztő legyen. Harinak sikerült elérnie, amit akart: a ráviánok a pánzcsapat előőrsének hitte őt és Sheelaht.

A felszálló porfelhőben, az általános zűrzavarban a ráviánok csak annyit láttak, hogy rájuk támadt egy pánzsereg. Megfordultak, és rikoltozva bemenekültek a tisztás másik oldalán lévő bozótosba.

Énpánz és Sheelah követte őket. Mire Énpánz a bokrok közé ért, és visszanézett, az idegen pánzok már megálltak. A tisztás közepe táján toporzékoltak.

Menjünk, intett Hari.

Felkapaszkodtak a domb oldalára.

19.

Énpánznak élelemre és pihenésre volt szüksége. Annyira kimerült, hogy szívét minden apró neszre megállította a réműlet. A nőstényhez bújva, egymásba csimpaszkodva ücsörögtek egy fa tetején.

Harinak át kellett gondolnia néhány dolgot. Biztos volt benne, hogy az állomáson az automaták életben tartják testüket, Dors gépagyúja pedig megvédi a kapszulákat. De meddig? Mennyi időre van szüksége Yakaninak vagy Vaddonak, hogy kiiktassa a testőrüket?

Lehet, hogy meg sem próbálják. A legokosabb, amit tehetnek, hogy kint hagyják őket, és közlik a személyzet többi tagjával: az a két furcsa turista nagyon hosszú merülésre vágyott. A természet majd elvégzi helyettük a piszkos munkát...

Hari nyugtalanító gondolatai idegesítették Énpánzt, ezért inkább máson kezdett töprengeni. Jobb, ha az absztrakt dolgokkal foglalkozik- úgyis sok minden van, amit meg kell értenie.

Gyanította, hogy az ősi emberek, akik erre a bolygóra telepítették a pánzokat, a gigantilopokat meg a többi állatot, azért piszkálták meg a ráviánok génjeit, hogy lássák, át tudják-e változtatni egyik távoli főemlős rokonukat valamivé, ami... ami sokkal emberszerűbb. Perverz cél volt, de talán érthető. A tudósok mindig imádták a furcsaságokat.

A ráviánok az idők során felfejlődtek arra a szintre, hogy falkában vadásztak. Szerszámokat viszont nem használtak, legfeljebb élesre pattintott köveket. Még pármillió év az evolúció fazekában, és éppen olyan okosak lesznek, mint most a pánzok. Vajon akkor melyik faj fog az életével fizetni a fejlődésért?

Volt egy másik kérdés, ami ennél is jobban izgatta Harit. Őszinte dühöt érzett, amikor a pánzok- a saját fajtája!- ellenük fordultak. Az a horda még akkor is Énpánzt és Sheelaht üldözte, amikor megjelentek a színen a ráviánok.

Miért?

Hari érezte, van ebben valami, ami fontos a pszichohistória szempontjából. Éppen az ilyesféle kérdésekre kellett megtalálni a választ ahhoz, hogy az egyenletei működőképesebbek legyenek. Egyre biztosabb

volt benne, ha megérti a pánzok reakcióit, közelebb kerül az emberiség történelmében bekövetkezett események általános magyarázatához.

Idegének iránti gyűlölet!

Ezt is meg kellett vizsgálnia. A pánzok kis csoportokban éltek, nem szerették a kívülállókat. Csak a saját falkájukhoz tartozókkal párosodtak, tehát szaporodásuk belterjes tenyészet volt. Ez azt jelentette, hogy minden genetikai eltérés, ami a csapat egynémely tagjánál időnként megjelent, könnyen átjuthatott az utódokba. Ha az eltérés pozitív jellegű volt, a csapat életképesebbé vált. Egyszerű.

Az ilyen pozitív eltéréseknek mindig meg kellett maradnia a csapat szűk körén belül. Egy különösen jó kavicshajigálóból álló banda elvesztette volna örökölt képességeit, előnyeit, ha beolvad egy több száz főt számláló társaságba.

A külterjes tenyészet egyet jelentett a genetikai örökség fokozatos felhígulásával, elkopásával.

Az lett volna az ideális, ha sikerül megtalálni a kis csoportokban megjelenő genetikai eltérések, és a nagy csoportokra jellemző stabilitás közötti egyensúlyt. Ha valamelyik falka tagjainál szerencsés gének jelentek meg, melyek lehetővé tették, hogy az egyedek mindig alkalmazkodjanak az aktuális körülményekhez, ez természetesen azt jelentette, hogy megnőtt a csapat életbenmaradásának valószínűsége. Nincs ebben semmi rossz. A gond csak az, hogy a belterjes tenyészet fenntartása esetén ezek a bizonyos szerencsehozó gének sosem jutnak át sok pánzba.

Minimális külterjes tenyészettel az új tulajdonságok átszármaztathatók más csoportok tagjaiba. Idővel persze ezek a tulajdonságok általánossá válnak. Ez azt jelenti, hogy a pánzok számára határozottan hasznos volt nem kapcsolatba lépni, nem közöszülni a kívülállókkal, mert így megőrizhették genetikai kincseiket, és előnyre tehetek szert másokkal szemben. A pozitív tulajdonságokkal rendelkező csoportok életben maradtak, a negatív gének áldozatai pedig elpusztultak. A kis, félig-meddig izolált csoportokban nagyobbak voltak az evolúciós ugrások, mint a nagy, külterjesen tenyésző csoportok esetében.

A genetikai örökség megőrzéséért nagy árat kellett fizetni. Az egyedeknek ragaszkodniuk kellett saját klánjukhoz. Gyűlölték az idegeneket, a tömegeket. A tíz fősnél kisebb csapatok sebezhetőbbek voltak, jobban ki voltak téve a betegségeknek, a ragadozók kénye-kedvének. Ha néhány egyed elhullott, az egész csoport veszélybe került. Ha túl sokan tartoztak egy falkához, felhígult a gének koncentrációja. A kis csoportok tagjai lojálisak voltak társaikhoz, és még távolról, szag alapján is felismerték falkatársaikat, hiszen közös génjeiknek köszönhetően hasonló volt a szaguk, a viselkedésük. A kis csoportok még a heroizmust is tudták értékelni. A hős meghalt, de értékes génjei átkerültek utódaiba, később pedig az egész falka rendelkezett ezekkel.

Ha az idegenek átjutottak az első próbatételeken (a külsejük, a viselkedésük, a szaguk megfelelt a csoport által elfogadott normáknak), ha ugyanazt a nyelvet beszélték, ugyanazok voltak a szokásaik, helyet kaptak a falkában. Ám ha kudarcot vallottak, a csoport kivetette őket magából. Minden, ami segített összetartani a csoportot, hasznos volt a génörökség megőrzése szempontjából. Az idegenekkel szembeni gyűlölet is ezen eszközök közé tartozott.

A különböző genetikai felépítményeknek azután át kellett menniük a természetes kiválasztódás rostáján. A jó, az életben maradáshoz segítő tulajdonságok megmaradtak, a rosszak- és ezek birtokosai- elpusztultak. Azok, akik törzsi kötelékekben éltek, elkerülhették a genetikai felhígulást, és így, ha kedvezőek voltak a tulajdonságaik, életben maradhattak.

Hari/Énpánz kényelmetlenül feszengett. A megállapítás ugyanúgy érvényes volt az emberekre is, mint a pánzokra.

Újabb ellentét: az emberek, a pánzszerű örökségük, a bennük lakozó tribalizmus ellenére egy gigantikus birodalomban éltek. Vajon erre mi lehet a magyarázat?

Hari remélte, a pánz-modell elkészítésével sikerül közelebb kerülnie a nemesség és a polgárság, a Birodalom két szaporodásra bátorított osztályának megértéséhez.

Még egy kérdés: hogyan remélheti a Birodalom, hogy sikerül megőriznie szilárdságát, ha ilyen ősi ösztönökkel rendelkező lények lakják, mint az emberek?

Hari még sosem látta ilyen éles fényben a problémát, de még mindig nem talált választ semmire.

20.

Pánzaikat mély nyugtalanság gyötörte, de továbbmentek.

Énpánz megérezett valami szagot. Tekintete jobbra-balra cikázott. Hari elővette fortélyos cseleit, nyugtató gondolatait, és tovább meneteltette.

Sheelah is egyre több gondot okozott. Nem tetszett neki a szokatlan erőfeszítés, nem volt ínyére, hogy felfelé kell haladnia a végtelennek tetsző hegyoldalon. Időnként bozótok zárták el az útjukat; ilyenkor kerülőre kényszerültek. Ebben a magasságban már gyümölcsöket is egyre ritkábban találtak.

Énpánznak fájt a válla és a karja. A pánzok általában négykézlábra ereszkedve jártak, és erős karjaikra támaszkodtak. Számukra nehéz volt a fák között navigálni, és közben felfelé haladni. Sheelah és Énpánz egyre többet morgott, egyre nehezebben viselték a lábukat, lábfejüket, csuklójukat és karjukat hasogató fájdalmat, amihez hasonló valószínűleg még sohasem tapasztaltak. Hari és Dors egyre több pihenőt engedélyezett a pánzoknak. Hagyták, hogy leveleket rágcsáljanak, szomjukat oltsák a gödrökben talált vízzel.

A szag, ami Énpánzt és Sheelaht zavarta, egyre erősebbé, és valahogy sötétebbé vált. Sheelah haladt elöl, ő ért fel elsőként a hegy csúcsára. Messze lent, a másik völgyben már látni lehetett az állomás szögletes építményeit. Az egyik tetőről egy kopter emelkedett fel, hogy surrogva eltűnjön a völgyben. Nem jelentett veszélyt.

Harinak eszébe jutott, amit Dors mondott, amikor az állomás verandáján iszogattak. (Mintha évszázadok teltek volna el azóta!)

Ha a Trantoron maradtál volna, már nem élnél.

Hát, nem maradt a Trantoron, de... Nem sokkal jobb a helyzet.

Elindultak lefelé. A lejtő meredek volt. A pánzok szeme rávillant minden mozgásra. A hideg szél megrázott egy alacsony bokrot, megcibálta a fákat. Némelyik fa villámsújtotta, fekete, megperzselte törzssel ácsorgott a meredélyen. A völgyből érkező légáramlatok itt, a csúcs közelében csaptak össze egymással, furcsán taszító örvényeket keverve. A pánzok rosszul érezték magukat, egyre gyorsabban haladtak.

Az elöl loholó Sheelah hirtelen megállt.

Őt rávián emelkedett ki a rejtekhelyéről. Félkörbe rendeződve elállták a pánzok útját. Hari képtelen volt megállapítani, ugyanazzal a csapattal futottak-e össze újra, amelyikkel odalent a tisztáson már találkoztak.

A ráviánok remek vadászok voltak: ott csaptak le a pánzokra, ahol nem álltak magas, menedéket nyújtó fák. Kísérteties csendben álltak, és akkor is csak a karmuk csattogott, amikor elindultak.

Hari intett Sheelahnak. Vad hangokat hallatva előrébb lépett. Karját magasra emelte, öklét rázta, és megpróbálta nagynak láttatni magát. Hari hagyta, hogy Énpánz átvegye testük irányítását, míg ő gondolkodik.

Egy ráviánfalka egészen biztos, hogy le tud győzni két magányos pánzt. Az életben maradáshoz valami plusz kellett. Talán a meglepetés ereje segíthet. Ha sikerülne elriasztaniuk őket...

Hari körbenézett. Nem talált hajításra alkalmas köveket. Támadt egy ötlete, és csoszogva elindult egy villámsújtotta fa felé. Sheelah látta, merre indul, és talán Dors kitalálta férje gondolatait, mert ő ért oda elsőként. Énpánz megállt, felkapott két kisebb követ, és célba vette a legközelebbi ráviánt. Az egyik kavics nem talált, a másik igen, de nem okozott nagy gondot a ragadozónak.

Ellenfeleik körözni kezdtek, és ziháló hörgésekkel tanácskoztak.

Sheelah a fa egyik száraz ágára ugrott, és sikerült letörnie. Felemelte szerzeményét, és Hari rögtön tudta, Dors mire készül. Az ágdarab olyan magas volt, mint Sheelah.

A legnagyobb rávián felmordult. A többiek ránéztek, és...

Támadtak.

A legközelebbi Sheelaht szemelte ki magának. A nőstény a bot hegyes végével a ragadozó vállába szúrta. A rávián fájdalmasan felrikoltott.

Hari megmarkolta a széthasított fatörzs egy szilánkját, de nem tudta letörni. Visítás. Sheelah sikoltott! Rémült hang volt, és Hari tudta, a nőstény visításába valahogy belekeveredik Dors kétségbeesése is.

Hari gondosan kiválasztott egy kisebb fatörzs-szilánkot. Két kézzel megragadta, ránehezedett, megfeszítette vállizmait, letörte és felemelte. Lándzsa. Ez volt az egyetlen módja a karmos ráviánok elleni harcnak. A pánzok sohasem használtak ilyen fejlett fegyvereket- az evolúció még nem tanította meg nekik ezeket a fogásokat.

A ragadozók körbefogták a két pánzt. Hari és Sheelah hátrálni kezdett. Hari alig vetette meg a lábát,

amikor egy nagy és erős rávián rárontott.

A ráviánoknak fogalmuk sem volt arról, mire való a lándzsa. A hegyes fadarab vége célba talált, majd visszarándult. Iszonyatos fájdalomüvöltés. Énpánz úgy megijedt, hogy bepisilt, de Harinak sikerült kordában tartania a testét.

A sebzett vállú rávián nyüsztítve hátrált. Megfordult, hogy elfusson, de megállt, és egy hosszú, tétova pillanat után újra Hari felé fordult. Magabiztosan dübörgött oldalra. Társai dermedten figyelték, mit csinál. A sebzett ragadozó a villámsújtotta fához ügetett, egyetlen rántással letört a törzsről egy hosszú, keskeny szilánkot, majd Hari elé vonult. Egyik karmos kezével maga elé tartotta a botot, ormótlan fejét oldalt döntötte, egyik lábát előrébb csúsztatta.

Hari döbbenetesen ismerte fel a klasszikus vívóállást.

Vaddo!

Ezt a ráviánt Vaddo irányította!

Csak ez lehetett a magyarázat. Így akart végezni áldozataival. A pánzok halála teljesen természetesnek tűnt volna.

Vaddo óvatos léptekkel közeledett Harihoz. Most már két karmával tartotta a hosszú lándzsát. Körözve mozgott, úgy, ahogy Vaddo a kardja hegyét fickándoztatta. Igaz, a karmos végtagok közel sem voltak olyan ügyesek, mint egy pánz keze, ám a rávián erőben jóval felülmúlta Énpánzt.

Gyors roham. Döfés. Harinak sikerült eloldalaznia, s közben félreütötte a lándzsát a saját fegyverével. Vaddo gyorsan reagált. Balról szúrta. Hari kitért. Ellenfele döfött. Hari háritott.

A hegyes fafegyverek egymáshoz csapódtak. Hari bízott benne, hogy nem fog eltörni a botja. Vaddo remekül irányította a ráviánját: a ragadozó most már nem próbált elmenekülni.

Hari minden figyelmét lekötötte, hogy félresöpörje Vaddo szúrásait. Valami előnyre kellett szert tennie, különben félő volt, hogy végül a rávián nagyobb ereje fogja eldönteni a párbaj kimenetelét. Hari körözött, és megpróbálta elcsalogatni Vaddot Sheelah közeléből. A másik négy rávián körbefogta a pánznőstényt, de nem támadtak rá. A két, elegáns mozdulatokkal vívó alakot figyelték.

Hari egy meredély felé csalogatta Vaddot. Az állat csak nehezen tudta kézben tartani a lándzsáját, időnként kénytelen volt lenézni karmaira, hogy nem csúszik-e ki a bot. Ez azt jelentette, hogy kevesebb figyelmet szentelhetett annak, hol veti meg patás lábait. Hari csapott és suhintott, megállás nélkül hadonászott. Oldalt terelte a ráviánt. Vaddo megbotlott, de sikerült visszanyernie az egyensúlyát.

Hari balra húzódott. Támadója rajta maradt, de közben ismét megbotlott. Lenézett a lábára. Hari előregrotyort és döfött.

Eltalálta a célt. Megnyomta a lándzsa végét. A négy bamba rávián felnyögött.

Vaddo a dühtől prüszkölve megpróbálta lehúzni magát a lándzsa hegyéről. Hari előrébb léptette Énpánzt, és még mélyebbre döfte a fegyvert. A ragadozó rekedt hangon felüvöltött. Énpánz még előrébb nyomult. Vér fröccsent; a vörös cseppek a földre hullottak. A rávián térde megbicsaklott. Elterült Hari lába előtt.

Hari hátralesett a válla fölött. A másik négy rávián megmozdult. Három Sheelahra támadt. A nőstény olyan hangon visított, hogy még Hari is összerezsent. Sheelah megsebezte egyik ellenfelét. Sűrű vér csorgott végig a rávián vastag, barna irháján. Társai megálltak, nem támadtak. Körözve toporzékoltak, morogtak, de nem jöttek közelebb. Megzavarodtak. Hari látta, ahogy gyors pillantású, csillogó szemekkel felméri a helyzetet.

Sheelah előreszökkent, és megszurta az egyik támadót. A lány vicsorgó dühvel vetette magát a nőstényre. Sheelah újra szúrta; fegyvere hegye most mélyebbre hatolt. A rávián bömbölve megfordult, és eliramodott.

Futott már a többi is. Eldöngettek, ügyet sem vetettek a földön vonagló társukra. A döglődő rávián, akinek testét az előbb még Vaddo mozgatta, tehetetlenül nézte vérző sebét. Megrebbent a szeme. Vaddo már biztos kiugrott belőle, csak az állat múlt ki.

Hari eszelősen felkapott egy követ, és a ragadozó koponyájához csapta. Undorító tett volt; kicsit szégyenkezve visszahúzódott Énpánzba, és hagyta, hogy a felszínre bukjon a pánz sötét, őrzöngő dühe.

Kicsit később lehajolt, és szemügyre vette a ragadozót. A gumyszerű, szétzúzott koponya maradványai közül kivillant egy ezüstszerű fémháló. A merülési áramkör.

Hari elfordult, és csak ekkor látta, Sheelah megsebesült.

21.

Az állomás koronaként állt egy domb tetején, ami a számtalan vízmosástól, fáradt, ráncos emberarcra hasonlított. A domb tövében sűrű bozót burjánzott. Énpánz zihálva tántorgott a talajerózió által meghasogatott földön. A pánzok számára az éjszaka mindig félelmetes volt, zöld és kékes árnyékok vibráló örvénye. A domb, amin az állomás trónolt, egy magasabb hegy lejtőjének részét képezte, ám a pánz képtelen volt kivenni a távoli körvonalakat, és nem csak a sötétség akadályozta meg ebben. K mindig egy zárt kis világban éltek, és nem tudták felfogni, mi van a közvetlen környezetükön túl.

A ragyogó falat azonban, ami öt méter magas gyűrűt vont az állomás köré, tisztán látta. Hari emlékezett a turistaként átélt élményekre, s tudta azt is, hogy a fal tetején üvegszilánkokat szórtak szét.

Hari/Énpánz mögött Sheelah//Dors lihegett. Az oldalán tátongó seb miatt mozgása és arca merevvé változott. Nem akart elbújni a domb aljában, pedig ő is közel volt a teljes kimerüléshez. Mindkét pánz legyengült, pedig kétszer is megállhattak gyümölcsöt szedni és bolhászkodni.

Hari és Dors szegényes jelszótáruk, pánzgrimaszok és porba írt szavak segítségével „megtárgyalták”, milyen lehetőségeik vannak. A pánzok sebezhetőek voltak a nyílt terepen; nem is remélhették, hogy még egyszer olyan szerencsések lesznek, mint a ráviánokkal vívott harc során.

Úgy gondolták, az lesz a legjobb, ha éjszaka közelítik meg az állomást. Azok, akik meg akarták ölni őket, nem fognak örökké a kapszulák közelében rostokolni. Persze keresték őket, de eddig sikerült elbújniuk a kopterek elől. Megtehették volna, hogy megpihennek éjszakára, és a rejtekhelyükön maradnak a következő nap folyamán, s csak akkor próbálnak bejutni a falak mögé, amikor újra leereszkedik a sötétség, ám Harinak furcsa, rossz előérzete támadt.

A domboldalon felkapaszkodva észrevették az elektromos drótkerítéseket. Sajnos nem tudták pontosan, milyen technikai eszközök védik az állomást, de abban biztosak voltak, a biztonsági szakembereknek eszükbe sem jutott, hogy a behatolók gondolkodó lények lesznek.

Hari talált egy árnyékos helyet. Megállt, és bevárta a zihálva lépkedő Sheelaht. Felnézett a falra. Hatalmasnak, megmászhatatlannak látszott. Gondosan megvizsgálta a környéket. Semmi mozgás, de Énpánz folyamatosan veszélyszagot érzett.

A fal sima betonból készült. A tetején előreugró vastag perem még nehezebbé tette a megmászását. Sheelah előremutatott. Egy helyen fák álltak a fal közelében. A védelmi rendszer kidolgozó gondoltak ugyan rá, hogy a kíváncsi állatok esetleg a fák tetejéről átugorva próbálnak majd bejutni az állomásra, ám úgy tűnt, néhány ág elég magas van ahhoz, hogy meg lehessen kockáztatni egy vetődést.

Igen ám, de vajon képes-e ekkorát ugrani egy pánz? Nem valószínű, különösen nem akkor, ha fáradt. Sheelah Harira mutatott, aztán magára. Kinyújtotta a kezét, lendítő mozdulatot csinált.

Aha. De vajon képesek lesznek-e átrepülni ekkora távolság fölött? Hari a nőstény arcára nézett. A kerítés tervezőjének eszébe sem juthatott, hogy két pánz együttműködve próbál majd bejutni. Felpislantott a fal tetejére. Túl magas, még Sheelah válláról sem érheti el a peremet.

Rendben, jelzett vissza Dorsnak. Meg kell próbálni a légtornász trükköt.

Néhány perccel később már mindketten az egyik fa tetején voltak. Sheelah keményen szorította Énpánz lábát. A hím már-már eleresztette a kapaszkodóját, amikor Harinak eszébe jutott valami. Énpánz nem félt a mutatóvántól, inkább örült annak, hogy újra fán lehet, ám Hari emberi ítélőképessége ordítva tiltakozott, hogy képtelenség megcsinálni a dolgot, esély sincs a sikerre. A pánzok természetadta magabiztossága összeütközésbe került az emberi óvatossággal.

Szerencsére Hálnak már nem volt ideje rá, hogy ilyen kétségekkel gyötörje magát. Sheelah lerántotta az ágról. Énpánz testét már csak a nőstény tartotta.

Sheelah egy vastag ág köré fonta lábait, és lengetni kezdte Énpánzt. A hím úgy himbálózott a levegőben, mint a súly a zsinag végén. Sheelah előre-hátra lendítette társát. Az ív egyre szélesebb lett. Előre-hátra. Fel és le. Énpánz semmi különöset nem érzett, de Hari megsédült.

Vékony gallyak értek a testéhez. Hari már éppen aggodalmaskodni kezdett a zaj miatt, amikor a feje hirtelen egy szintbe került a fal tetejével. A betonpárkány belső peremét lekerekítették, még egy horog sem akadhatott meg benne. A fejjel lefelé lógó Énpánz visszalendült, majd újra a fal fölé lódult. Gallyak csaptak az arcába.

A következő lendülésnél még magasabbra jutott. A fal tetején üvegcserepek csillogtak. Profi védelem.

Harinak alig maradt ideje felmérni a helyzetet, amikor Sheelah eleresztette Énpánz lábát. A hím

kinyújtott kézzel repült, és az utolsó pillanatban sikerült elkapnia a párkány szélét. Lába támaszt keresve rugdosta a sima felületet. Megfeszítette karizmait, és felhúzta magát. Hari nem hitte volna, hogy a pánzok ilyen erősek; egy ember sosem lett volna képes végrehajtani ezt a feladatot.

Énpánz felmászott a fal tetejére. Az üvegcserepek felhasogatták a karját és a combját. Fel akart állni, de nem sok olyan helyet talált, ahol megvethette volna a lábát. Végül mégis sikerült. Diadalmas érzés áradt szét benne. Intett a fán függeszkedő, láthatatlan Sheelahnak.

Mostantól kezdve minden tőle, egyedül tőle függött. Rádöbrent, hogy talán jobb lett volna, ha készítenek valami kötélfényt (egymáshoz erősített indák is megtették volna), amin most felhúzhatná Sheelaht. Jó ötlet, csak éppen túl későn érkezett.

Nem volt értelme a további késlekedésnek. Az állomás épületei megbújtak a fal mögött álló fák rejtekében. Csak néhány lámpa égett. A csend tökéletes volt. Nemhiába vártak éjfélig, bár nem lehettek benne biztosak, hány óra van, mert Énpánz időérzéke nem volt a legtökéletesebb.

Hari lenézett. A pánz lábujjai alatt betonba ágyazott vezetékek csillogtak. Óvatosan belépett a fényes vonalak, az éles üvegfogak közé. Szétnézett, de egy fa eltakarta előle az épületet. A sötétség miatt nem látott valami messzire, de ez jó jel volt: ha nem lát, őt sem láthatják.

Talán ugrania kellene... Nem, túl magas a fal. Az a fa elég közel állt ugyan, de Hari nem látott be a levelei mögé. Állt, töprengett, de semmi sem jutott az eszébe. Sheelahnak, vagyis inkább Dorsnak biztos lenne valami ötlete, de ő odakint volt, a fán, ahol talán elképzelhetetlen veszélyek lesnek rá. Hari rájött, úgy gondolkozik, mint egy ember, s közben teljesen elfelejti, hogy olyan képességei vannak, mint egy pánznak.

Rajta!

Ugrott. Ágak reccsentek, gallyak hasogatták az arcát. Belezuhan a kerítés mögött sötétlő árnyékba.

Felhúzta a lábát, kinyújtotta a kezét. Elkapott egy ágat, ujjai megmarkolták, de túl vékony volt, túl vékony...

Az ág eltörött. A halk pattanást fülsiketítő robajnak hallotta. Eleresztette az ágat. A háta valami keményhez ütődött. Forgott, kapálózott. Megmarkolt egy vastag ágat, továbblendült róla. Levelek zizzentek, lomb susogott. Semmi más. Feljutott a fára. Fájdalom hasogatta az ízületeit.

Hari megpihent, és hagyta, hogy Énpánz végezze el helyette a leereszkedést. Az ember elügyetlenkedte a dolgot, talán a pánz jobban csinálja majd. Zajt csapott, de a fa és az állomás épülete között terpeszkedő széles pázsiton semmi sem mozdult. Hari a feleségére gondolt. Bárcsak tudathatná vele, hogy bejutott! Miközben ezen morfondírozott, szemével felmérte a közelben elhelyezkedő fák helyzetét, távolságát, és mindent memorizált. Gondolnia kellett arra is, hogy esetleg menekülnie kell.

Rendben. Most mi legyen?

Hari szelíden belevezette a fáradt és ideges Énpánzt egy bokorba. A pánz agya tiszta volt, tudata egén gondolatvillámok cikáztak. Nem voltak ezek tiszta, kiforrott gondolatok, inkább érzelemlándzsák, amik az idegesség kemény magja körül villódtak. Hari türelmesen csillapító képeket idézett a pánz agyába. Énpánz légzése lelassult, egy kicsit el is ernyedt. Ez majdnem végzetes lett: a pánz csak az utolsó pillanatban fogta fel a közelből érkező neszezést.

A betonjárdán körmök kaparásztak. Valami a rejtekbokor felé futott.

Ketten voltak. Izomkötegek, feszülő bőr, erős lábak. Jól képzett gyilkosok, értettek hozzá, hogyan találjanak meg és végezzenek a betolakodókkal. Énpánz iszonyatosnak látta a szörnyeket. Pánikba esett, és menekülni próbált a két izom-csont lövedék elől. A pofák fekete ínye hátrahámlott a fehér agyarakról, a szemek eszelősen villogtak.

Hari érezte, valami megmoccan a rettegő Énpánzban. Valami... ősi, ösztönös készletés megállította, megfeszítette az izmokat. Lehetetlen elmenekülni- harcolni kell!

Énpánz összeszedte magát. Sejtette, hogy a szörnyek a karját próbálják majd a foguk közé kapni. Teste mellé húzta mindkét kezét, lekuporodott, és lehajtotta a fejét. Már korábban is volt dolga négy lábú falkavadászokkal. Az őseitől örökölt emlékekben, faja kollektív memóriájában adatokat talált. Ösztönösen tudta, a kutyák az áldozat végtagjait veszik célba, aztán a torokra ugranak.

A kutyák váll-váll mellett, futva közeledtek. Leszegték busa fejüket, és ugrottak.

Énpánzt tudta, a levegőben tehetetlenek és védtelenek. Felnyúlt, és megragadta a kutyák mellső lábait. Hanyatt dobta magát; a lábakat szorongató kezek kis híján hozzáérték a vicsorgó állkapcsokhoz. A kutyákat továbbvitte a lendület. Énpánz hátrafelé gördült. Hirtelen rándítás. Előrehúzta a kutyákat. A véredek nem

tudták megfordítani a fejüket, hogy megcsípjék Énpánz kezét.

Énpánz érezte, a kutyák lába megroppan. Eleresztette őket. A véredek fájdalmas nyüszítéssel zúgtak át a feje fölött. A pánz előrebukfencezett és felállt. Kemény csattanás, egy dobbanás- a kutyák elterültek a fűvön, és megpróbáltak ugyan felpattanni, de törött lábuk nem bírta el testük súlyát. Énpánz sípoló lélegzettel utánuk mászott. A kutyák megpróbáltak talpra kecmeregni, szembefordulni ellenfelükkel. Nem ugattak, csak halkán szűköltek, fájdalmasan morogtak. Egyikük mocskos szavakat hadart.

- Mocskok szemét, mocskok szemét!- kántálta.

Énpánz felugrott a levegőbe, és amikor leérkezett, lába a kutyák nyakára dobbantott. Csont roppant a talpa alatt. Amikor leszökkent a fűre, már tudta, a véredek többé nem jelentenek rá veszélyt. Vére pezsgett az örömtől. Hari sohasem tapasztalt ilyen csiklandó érzést. Még az első merülés alkalmával sem, amikor Énpánz megölt egy Idegent. Győzelem! Legyőzte a félelmetes szörnyeket, a fogakkal és karmokkal felfegyverzett, sötétből támadó lényeket.

Hari a küzdelem során meg sem moccant. A győzelem teljes egészében Énpánz érdeme volt.

Az extázis egy hosszú percig tartott csupán. Lassanként visszatért a józan ész. Lehet, hogy a közelben van még néhány őrkutya. Ezzel a kettővel Énpánz elbánt, de elképzelhető, hogy legközelebb nem lesz szerencséje.

A két test mozdulatlanul hevert a pázsiton. Fekete, könnyen észrevehető foltok. Énpánz nem akarta megérinteni őket, de muszáj volt. A kutyák belei a halál utáni pillanatban kiürítették tartalmukat. A levegőben bűz terjengett, az ürülék mocskot hagyott a fűvön. Énpánz nagy nehezen bevonszolta a dögöket a bokor alá.

Énpánzban még mindig ott vibrált a győzelem öröme. Hari kihasználta a fáradtságot feledtető új erőforrást: átvezette a pánzt a széles pázsiton. Igyekeznie kellett, mert tudta, a boldogság hamar elillan, és alatta még mindig ott van a vastag kimerültségréteg. Menet közben időnként megállt, és körbenézett. Ha menekülnie kell, nem árt, ha ismeri a terepet.

Későre járt, az állomás legnagyobb része sötétségbe burkolózott, csak a technikai szobák ablakából virágozott olyan fény, amit Énpánz döbbenetesen melegnek, sűrűnek és különösnek látott. A falhoz tapadva a fények közelébe osont. Lenyűgözte az istenszerű emberek citadellája- ez persze Hari segítségére volt, mivel az állat így magától, pusztán a kíváncsiságtól hajtva belesett az egyik ablakon.

Egy tágas terem ablaka előtt állt. Hari felismerte a helyiséget: néhány nappal (vagy talán évszázaddal?) korábban itt gyűltek össze a színes ruhákat viselő, kirándulni készülő turisták.

Hari hagyta, hogy a kíváncsi pánz megkerülje az épületet. Egy ajtóhoz ért. A matematikus tudta, hogy e mögött egy hosszú folyosó húzódik.

Az ajtó könnyen kinyílt. Énpánz elindult a folyosó csúszós padlócsempéin, érdeklődve nézegette a falakon, a mennyezeteken foszforfényvel világító, nyugtató festményeket. Az egyik oldalajtó nyitva volt. Hari lekuporodott, és bedugta a fejét a nyíláson. A helyiség falait padlótól a kupolás mennyezetig polcok takarták. Hari emlékezett erre a helyre: itt ücsörögtek, amikor Vaddo elmagyarázta nekik a merülés folyamatát.

Ezek szerint a kapszulák sincsenek messze!

Cipőtalp csikordult a folyosón. Hari megfordult. Vaddo állt mögötte. Egy fegyvert tartott a kezében. A hideg fényben arca csontosnak, hosszúnak és lehetetlenül vékonynak tűnt. Vonásai nem árulták el érzelmeit.

Hari érezte az Énpánzban szétáradó tisztelethullámot. Hagyta, hogy a pánz felálljon, és halkán csipogva, félelemmel és áhítattal Vaddora nézzen. Vaddo teste megfeszült. Keze megmoccant, a fegyver ocsmányul tátongó csöve Énpánzra szegeződött.

Fémes kattanás.

Énpánz felemelte a kezét, hogy pánz szokás szerint üdvözölje az emberistent. Vaddo lőtt.

A lövedék körbeperdítette Énpánzt. A test megdőlt, majd a padlóra zuhant. Vaddo undorodva lebiggyesztette a száját.

- Okosnak hitte magát, professzor úr? Csakhogy megfélemedezett a riasztóról!

Énpánz oldalába éles, döbbenetesen erős fájdalom hasított. Hari legyűrte, és összegyűjtötte a pánz minden dühét. Énpánz az oldalához nyúlt. A keze ragacsos és vérszagú lett.

Vaddo oldalra húzódott, és meglóbálta a fegyvert.

- Megöltél engem! Elpusztítottál egy kiváló kísérleti állatot! Kíváncsi vagy rá, mit kapsz ezért?

Hari a pánz dühe fölé hajította saját elkeseredését. Érezte, ahogy a vállban megfeszülnek az izmok. Az oldalát fájdalom szaggatta. Énpánz felnyögött, de kezét a sebére szorítva oldalra gurult. Hari úgy tartotta a fejet, hogy Énpánz ne láthassa meg a kiömlő vért. Az energia lassanként kiszivárgott a testből. Énpánz a fülét mozgatva hallgatta Vaddo csoszogó lépteinek neszt. Kínlódva arrébb gurult, majd hirtelen maga alá húzta a lábait.

- Azt hiszem, csak egyetlen megoldás létezik a problémánkra- mondta Vaddo.

Hari meghallotta a második fémes kattanást. Most! Szabad áramlást engedett kettejük dühének. Énpánz a kezére támaszkodva feltolta magát. Guggolt, de nem maradt rá ideje, hogy teljesen felegyenesedjen. Behúzta a nyakát, és Vaddora vetette magát.

A lövedék a feje mellett zúgott el. Válla Vaddo csípőjéhez csapódott. A férfi a falhoz tántorodott. Savanyú és sós szaga volt...

Hari elvesztette uralmát a pánz fölött. Énpánz ledöntötte Vaddot a padlóra, és teljes erejéből az arcába öklözött. Vaddo védekezni próbált, ám a pánz félresöpörte a gyenge emberkezeket- olyan könnyedén hajtotta végre a mozdulatot, mintha egy pókhálót rántana le egy bokor ágairól.

Lesújtott. Vállát a férfi mellkasához szorította. A fegyver a padlóra csattant. Énpánz újra és újra lecsapott, majd ráugrott Vaddo hasára.

Erő! Hatalom! Élvezet...

Csontok roppantak. Vaddo feje hátrafeszült, a padlóhoz csapódott. Teste elernyed.

Énpánz hátralépett. Vaddo meg sem moccan.

Élvezet!

Kék-fehér legyek zümmögtek a látótere peremén. Menni kell- Hari csak ezt az egy parancsot tudta át küldeni a pánz elméjét beborító érzelmfüggönyön. A folyosó mintha megdőlt volna... Hari mozgásra ösztökélte a pánz.

Énpánz tántorogva, fájdalmas léptekkel elindult. Egy ajtó. Még egy és még egy. Ez lenne az? Zárva! Valahogy lelassult körülötte a világ.

A negyedik ajtó kinyílt. Ismerős... Énpánz megbotlott egy székben, és kis híján elterült. Hari munkára ösztönözte a tüdőt. A pánz zihált. Látása kitisztult. Látótere széléről eltűnt a sötét keret, de a kék-fehér legyek még mindig ott röpködtek. Egyre türelmetlenebbek lettek, egyre többen voltak.

Hari átment a helyiségen, a másik ajtóhoz. Zárva. Összegyűjtötte Énpánz minden maradék erejét.

Erő. Hatalom. Élvezet.

Énpánz az ajtóhoz csapta a vállát. Semmi. Még egy próbálkozás és még egy. Éles fájdalom. Az ajtó végre kinyílt.

Jobbra! A kapszulák... Énpánz betámolygott a két kapszula közé. Hari minden lépést ellenőrzött. Énpánz látómezeje megbillent; a feje mintha ballonként lebegett volna a folyékonyra vált vállak fölött.

Itt van! Hari a saját kapszulájára nézett.

Dors gépagyúja kötelességtudóan várakozott. Érzékelte a közeledő állatot, és lecövekelte magát a létfontosságú vezérlőműszerek előtt.

Énpánz lehajolt, hogy megnyomja a gépagyú paneljén lévő gombokat. Hari emlékezett a kódra. A pánz ujjai túl vastagok voltak, mindig több gombot nyomott meg egyszerre.

A helyiség elhomályosult. Hari kényszerítette Énpánzt, próbálja meg újra a kód beadását. Most sem sikerült. A kék-fehér legyek a látótér széle felé röppentek. Énpánz kétségbeesetten nyomkodta a billentyűket.

Gondolkozz!

Hari körbenézett. Énpánz már nem bírja sokáig. Egy asztal, rajta íróasztal és toll...

Hagyjon üzenetet? Talán jó emberek fogják megtalálni. Az asztalhoz irányította Énpánzt, megragadta a tollat, és írni kezdett: VESZÉLYBEN VAGYOK, ÉS...

Más jutott az eszébe. Abba hagyta az írást. Megfordult, és visszatámolygott a kapszulához.

Koncentrálj!

A toll hegyével sorra megnyomta a gombokat. Most már sikerült, de a kék-fehér legyek még mindig a szeme előtt röpködtek.

Nem jutott eszébe a kód. De! Mégis megvan. Egyenként bepötyögte a számokat. Kész! Az egyik piros

jelzőfény zöldre színeződött.

Hari felnyitotta a kapszula tetejét, és a csukott szemmel, békésen fekvő Hari Seldonra nézett.

A katapult! Emlékezett rá, melyik gombot kell megnyomnia.

Végigtapogatta a sima acélfelületet. Az oldalán megtalálta a panelt. Énpánz szédelegve bámult a számára semmit sem jelentő betűkre. Harinak is gondja volt az olvasással: a betűk ugráltak, egymásba mosódtak.

Megtalálta a kapcsolót. Énpánz keze egyre ügyetlenebb lett. A toll hegyével megbökte a feltámasztást elindító gombot. A zöld jelzőfények vörösre változtak, majd újra megzöldültek.

Énpánz a hideg padlóra roskadt. Kék-fehér legyek... mindent beleptek. Zümmögve szállkostak a feje körül, meg akarták csípni. Mély lélegzetet vett, de ez sem segített.

Aztán, minden átmenet nélkül... a mennyezetet bámulta. A hátán feküdt. A lámpák elhomályosultak, majd kialudtak...

22.

Hari szeme kinyílt.

A feltámasztó program elektrostimulánsokat küldött a testébe. Hagyta, hogy izmai megfeszüljenek. Egy kicsit fájtt ugyan, de jól érezte magát. Nem volt éhes, pedig a merülések után mindig jólesett harapni valamit. Gondolkozott. Mennyi ideig volt odakint, a vadonban? Legalább öt napig.

Felült. Rajta kívül senki sem volt a helyiségben. Ezek szerint az a riasztó csak Vaddonak jelzett... Remek!

Reszketve kiszállt a kapszulából, de előtte letépte magáról az elektróda-béklyókat.

Énpánz! A test a kapszula mellett hevert. Hari letérdelt, és kitapogatta a pulzusát. Énpánz szíve alig érezhetően dobogott. Segítenie kell rajta! Nem. Először Dors...

A másik kapszulához fordult, és megnyomta a megfelelő gombokat.

A jelek arra vallottak, Vaddonak sikerült elhitetnie a meséjét a személyzettel. Talán azt mondta, ez a pár hosszú merülésre vágyott. Csak így lehetett, különben az állomás dolgozói gyanút fogtak volna.

Dors szeme megrebbent. Hari megcsókolta. Dors zihált.

Csend!, jelzett Hari, és visszalépett Énpánzhoz. A seb folyamatosan vérzett. Hari döbbenten vette tudomásul, hogy nem érzi a fémes vérszagot. Ó, mennyi mindenről le kell mondania azért, hogy ember lehessen!

Levetette az ingét, és hevenyészve bekötözte vele a sebet. Énpánz szabályosan lélegzett. Ez jó jel. Dors közben leszedte magáról az elektródákat. Hari segített neki kiszállni a kapszulából.

- Ott kucorogtam azon a fán, aztán... puff!- Dors megdörzsölte a homlokát. - Micsoda megkönnyebbülés! Hogyan...?

- Menjünk!- intette le Hari.

- Kiben bízhatunk?- kérdezte Dors, amikor kiléptek a folyosóra. - Tudod, ki csinálta ezt az...? Ó!- Meglátta Vaddo testét. - Ezt te csináltad?

- Énpánz.

- Sosem hittem volna, hogy egy pánz képes lehet...

- Szerintem még soha, senki sem hajtott végre ilyen hosszú merülést. Énpánz valószínűleg megváltozott egy kicsit, míg benne voltam. Mindegy, így sikerült.

Hari felemelte Vaddo fegyverét. Szabványos, hangtompító pisztoly volt - Vaddo nem akarta felébreszteni az állomás lakóit. Megnyugtató, mert ezek szerint olyanok is vannak itt, akiktől segítséget remélhetnek. Hari elindult a személyzet lakhelye felé.

- Várj! Mi legyen Vaddoval?

- Hívok egy orvost.

Felébresztették az egyik orvost, de először a kapszulák termébe vitték, hogy ellássa Énpánz sebet. A pánz kapott egy injekciót, meg valami tapaszt. Az orvos biztos volt benne, hogy meg fog gyógyulni.

Csak ezután mutatták meg neki Vaddot. Az orvos dühöngeni kezdett, amiért egy állatot fontosabbnak tartottak, de... a fegyver Hari kezében volt. Csak annyit kellett tennie, hogy megmoccantotta a pisztoly csövét, és az orvos abbahagyta a tiltakozást.

Harinak nem volt kedve társalogni. Úgy érezte, örökre meggyűlölte a beszédet. Az ember jobban tud koncentrálni, ha nem jár a szája.

Kiderült, Vaddon már nem lehetett volna segíteni. Jó ideje halott volt. Énpánz kitűnő munkát végzett.

Valami érthetetlen oknál fogva megszólaltak a riasztók. Hari fejébe fájdalom nyilallt. Yakani is előkerült. A viselkedéséből kitűnt, ő nem volt részese az összeesküvésnek. Ezek szerint, gondolta Hari, az ügynök nincs köze a potentáthoz. Megnyugodott. De... mit bizonyít ez? A birodalmi politika bonyolult, sokszor érthetetlen.

Dors furcsa tekintettel figyelte. Hari rájött, miért: eszébe sem jutott, hogy Vaddon, az emberen segítsen először. Csak Énpánz volt fontos a számára.

Énpánz, aki bizonyos értelemben véve azonos volt vele. Nem tudta volna elmagyarázni, de érezte, így van. Nem találta furcsának, hogy Dors ki akart menni az állomás falához, hogy megnézzék, mi történt a nőstény pánzzal.

VI ŐSKÖDŐK

GALAKTIKUS ŐSTÖRTÉNET- ...abban a korban, amikor az emberiség birtokba vette a galaxist, valamint a háborúk időszakában sajnálatos módon elpusztult minden olyan feljegyzés, ami fényt vethetne a fajunk őskorával kapcsolatos kérdésekre. Az egyes világokon végbement hatalmas változások szintén eltörölték az embereknél régebbi, idegen civilizációkra vonatkozó adatokat. Elképzelhető, hogy ezek a társadalmak valóban léteztek, bár nincs olyan bizonyíték, ami ezt igazolná.

Bizonyos őskori történészek hitték, hogy a struktúráknak legalább egy fajtája épen maradt: az elektromágneses életformák. Ezek bejuthattak a plazmaáramlatokba és a csillagfürtökbe, és így észlelhetetlenek maradtak a gyarmatosítást végző emberek által használatos technikai eszközök számára. A modern tudomány nem talált ilyen, vagy ezekhez hasonló értelmes struktúrát. A galaktikus magban- amely kedvező tartózkodási hely lehet a magnetikus alapú szerkezetek számára- létező virulens radiáció tovább nehezíti a nyomozást.

Egy másik elmélet szerint: a kultúrák talán „beleírták” magukat a Birodalom előtti korban létező komputeres adatbázisokba, és még most is ott vannak a réges-régi adatbankokban. Természetesen ezeket az elképzeléseket sem lehet bizonyítékokkal alátámasztani, így nem találhatunk választ arra a kérdésre, hogy a galaxisban, abban a korban, amikor az ember birtokba vette, léteztek-e fejlett életformák, vagy sem.

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

1.

Voltaire morgott. Ingerült volt.

Lehet, hogy Johanna tényleg feladta az elveit, és megadta neki magát? Vagy ez az egész nem más, mint egy különösen finom szimuláció?

Johanna! Ez tényleg te lennél?

Persze tetszett neki a dolog: pajkos játék a régi, nagy csűr padlásán, a szúrós, száraz szénában, egy forró augusztusi napon az egykori Bordeaux-ban... Madár csipogott, rovarok ciripeltek. A meleg szellő faillatot hozott. Johanna haja Voltaire mellére omlott. A nő mozgott, erotikus precizitással vonaglott. A hanyatt fekvő Voltaire megremegett alatta.

Kellemes volt, de...

Abban a pillanatban, amikor kételkedni kezdett, minden az ellenkezőjére változott. A világ megpördült, behullott a semmi feketeségébe. Voltaire rádöbbsent, az élmény nem volt valódi: ő találta ki magának, ő szerkesztette maga köré az élvezetet.

Ahogy azon tűnődött, mi a valóság, és mi nem az, egy hatalmas kéz ragadta meg a testét. Egy puha tenyérben állt; bőrét forró szél perzselte: Johanna lélegzete.

Johanna ötvenszer nagyobb volt nála, toronyként magaslott fölé. Halkan, szelíden mormolt valamit. A telt ajkak megcsókolták a parány testet; a nyelv úgy ízlelgette Voltaire-t, mintha cukornyalóka volna. Gondolom, az irónia-programomat már nem használhatom- mondta Voltaire. Az óriás Johanna megremegett; a gigászi kéz megropogtatta Voltaire-t.

- Az iróniád, ami oly drága a számodra, még mindig megvan. Ez pedig valóban én vagyok.

Voltaire dühösen fújt egyet.

- Óriási lettél! Leviatánt csináltál magadból!

- Így talán nem bírsz velem?

- Mi az? Kedvet kaptál egy kis disznólkodásra?

Johanna szétnyitotta az ujjait. Voltaire zuhanni kezdett; egy lávapocsolya felé tartott, ami egyetlen szempillantásnyi idő alatt jelent meg alatta.

- Elnézést!- súgta. Ennyi éppen elég volt ahhoz, hogy a sértődött Johanna megkönyörüljön rajta, de mégsem vesztette el méltósága utolsó morzsáit.

- Rendben van.

A lávaverem szétfoszlott, iszappá változott. Mire Voltaire leért, lába már szilárd talajon dobbantott.

Johanna előtte állt. Összezsugorodott- ugyanakkora volt, mint régen. Higgadtnak, frissnek látszott. A levegőben a tavaszi záporok utáni üdítő illat lebegett.

- Ha akarjuk, meg tudjuk hódítani egymás érzékelési terét. Csodálatos!- Voltaire elhallgatott, és gondolkodott egy sort. - Legalábbis bizonyos értelemben.

- A Purgatóriumban semminek sincs jelentése. Álmodunk, s közben várjuk az igazság beteljesedését. - Johanna tüszentett, aztán köhögött. Pislogva fintorgott, de hamar összeszedte magát, és újra fennkölt hölgyé változott.

- Hm. Nagyra értékelnék valami határozottan... ah... határozottat. - Voltaire lelépett a díszes provence-i kúria verandájáról. A távolban mezők ragyogtak élénk fénnel. Az előtér részletes volt, a háttér azonban elnagyolt festményre emlékeztetett.

Egy művészeti alkotásban léteztek. Még az almafák illata, a lócitromok bűze is mesterséges volt. Egy fagyott pillanat, egy újra és újra megisméltődő ciklus - ez volt a háttér. Megalkotása nem került nagy fáradságba, csak a tudatalattiját kellett egy kicsit szabadjára engednie.

Ebben a világban mindent megtehetnek, amit akarnak. Vajon mi akadályozná meg, hogy eljátsszák Caligulát, és milliószám lemészárolják a digitális lényeket, megkínózzák a virtuális rabszolgákat?

Semmi.

De éppen ez volt a probléma. A korlátlanág. A bőség zavara.

- A hit, csakis a hit irányíthat, s nem saját vágyaid. - Johanna megfogta Voltaire kezét.

- De a mi valóságunk valójában csak illúzió!

- Az Úrnak itt is jelen kell lennie- mondta Johanna. - És ő valóságos.

- Úgy látom, kedvesem, nem egészen érted, mi folyik itt. - Voltaire tanáros pózba helyezkedett. - Az algoritmusok képesek rá, hogy új embereket generáljanak. Ehhez felhasználhatják az ősrégi terek adatait, de rögtönözni is tudnak.

- Én felismerem a valódi embereket. Csak látnom, hallanom kell őket.

- Talán a bölcsességet keresnéd bennük? A lelket? Van itt néhány szubrutin, mademoiselle, ami ezt is létre tudja hozni. Karakter? Egy készletnyi verbális jelzőhalmaz, semmi más. Őszinteség? Ennek is el tudjuk készíteni a mesterséges változatát.

Voltaire tudta, hogy létezett egy „valóságszerkesztő” nevezetű valami, ami előre elkészített mondatokat adott a frissen kreált virtuális személyek szájába. A mozdulatok, a verbális részletek, az aforizmák és a bölcsességek egy könyvtárban tárolódtak, és a valóságszerkesztőnek csak elő kellett keresnie a megfelelőt.

Ezeket az információkat akkor szedte össze, amikor a Trantor Hálózatában rózta a vég nélküli köröket. Rájött, hogyan szerezheti meg, hogyan alakíthatja tetszése szerint a csodákat; hogyan hozhat létre maga körül egy látszólagos világot.

- Te nagyobb kapacitással rendelkezel. - Johanna kivonta a kardját, és meglóbálta a levegőben. - De hidd el, uram, én is képes vagyok saját érzéseim irányítására. Tudom, hogy ezek a lények itt éppen olyan valódiak, mint az állatok voltak a Földön, a mi időnkben.

- Ezek szerint ismered az állatokat?

- Hát persze! A lovakat különösen.

- Értem. - Voltaire a levegőbe emelte csipkekézelős kezét; a mozdulat mintha Johanna kardlendítésének paródiája lett volna. - Akkor most... vizsgáljunk meg egy kutyát, aki elvesztette a gazdáját. Szegény állat, nevezzük Phydeaux-nak, végigjárt minden utcát, szánalmas ugatással kereste gazdáját. Most belép a házba. Izgatott. Felmegy a lépcsőn, egyik szobából a másikba fut, és végül a dolgozószobában rátalál a gazdára, akit szeret. Örömteli vakkantásokkal, ugrándozással mutatja ki örömét. Nos, ennek a kutyának is vannak érzései, vágyai, elképzelései.

- Igen, biztosan.

Voltaire beszéd közben megteremtette a kutyát. Egyszerű volt és szép; kajla fülű, digitálisan bánkódó állat. Megteremtette a házat is, bútorokkal, meg minden egyébbel.

- Az én demonstrációm, mademoiselle.

- Trükkök!- Johanna szája dühösen megrándult.

- El kell ismernünk: a matematikusok olyanok, akár a franciák. Bármit mond nekik az ember, lefordítják a saját nyelvükre, így aztán a mondandó egészen másképpen szól.

- Én az Úrra várok. Vagy úgy is mondhatnám: a Dolgok Értelmére.

- Ül le, és gondolkozz!- Voltaire materializált egy kényelmes provance-i konyhát, asztalokkal, kávéillattal. Leültek. Az egyik kávésbögrén egy réges-régi Voltaire-idézet díszelgett:

Fekete, mint az ördög
Forró, mint a pokol
Tiszta, mint egy angyal
Édes, mint a szerelem

Noir comme le diable
Chaud comme l'enfer
Pur comme un ange,
Doux comme l'amour

- Ó, milyen finom ital!- mondta Johanna.

- Megtanultam, hogyan férhetek hozzá egyszerre több memóriablokkhoz. - Voltaire hangosan szürcsölte a kávéját. - A Trantor Hálózatában mozgunk, szilánkokra töredezve. Ha akarom, hozzáférhetek a digitális könyvtárakhoz, és előhívhatom az érzék-adatokat.

- Nagyon köszönöm, hogy engem is felruháltál ezekkel a képességekkel - mondta Johanna óvatosan. Megigazította páncélingét, és belekortyolt az aromás kávéba. - De mégis... valami ürességet érezek.

Voltaire bólintott.

- Én is.

- Olyan ez, mintha mi... Nem is merem kimondani!- Mintha istenek lennének.

- Istenkáromlás, de... igaz. Bár a Teremtő végtelenül bölcs, mi pedig nem vagyunk azok.

- Rosszabb a helyzet: nekünk szabad akaratum sincs.

- Nekem van.

- Ha valóban számsorok vagyunk... Ha egészen közről vizsgáljuk magunkat: nullák és egyesek sorozata... Ha számok vagyunk, hogyan lehetnénk szabadok? Talán nem ezek a masírozó számok döntenek el, mik vagyunk és mit teszünk?

- Én szabadnak érzem magam.

- Ah! Ha ezt érzed, akkor talán valóban szabadok lehetünk!- Voltaire talpra szökkent. - Íme, az egyik legérdekesebb gondolatom:

Egy génius csak egyetlen tudományt érthet, oly rengeteg a tudás, s oly szűk az emberi elme.

- Szóval... nem tudhatjuk, hogy szabadok vagyunk-e? Az Úr szabadnak teremtett bennünket!

- Most én is azt kívánom, bárcsak létezne az az Úr, aki ezt megtette.

Johanna felrúgta az asztalt. Kávé fröccsent. Voltaire lefordult a székéről, és közben kiserkesztette a forró kávécsöppek okozta fájdalmat. Johanna felemelte kardját, a konyha falára csapott. A széthasadt fal beomlott a szürke euklideszi térbe.

- Ó, milyen fárasztó!- mondta Voltaire. - A kereszténységet maguk a keresztények hazudtolják meg a viselkedésükkel.

- Én nem fogok...

Filozófusnak tartod magad?

A szavak valahogy megtöltötték a teret. Akusztikus falak dagadoztak, lüktettek körülöttük, mint egy óriási könyv pergő lapjai. Voltaire mély lélegzetet vett, s felkiáltott:

- Hozzám szólsz?

Azzal áztatod magad, hogy képes vagy felfogni a részleteket?

Johanna felemelte a kardját, de az elsuhanó hangtömbök félresodorták a pengét.

Még ebben a távoli időben, ezen a messzi helyen is híresnek hiszed magad?

A hangok hatalmas, zümmögő táblákként hullottak rájuk. Mintha egy istenség szólt volna a hamuszürke, virtuális égből.

- Hozzám szólsz?- ordított Voltaire.

Te a szerelem pillanataiban is csak önmagaddal törődsz!

Johanna felkacagott. Voltaire elvörösödött.

- Ne sértegesd, mert megbánod!

Az euklideszi tér válaszul megduzzadt, kidudorodott...

És ő lett a táj. Forró vulkanikus gerince volt. Nedves felhőbőrét szelek csapkodták. Csobogó patakok simogatták. Hegyek emelkedtek fel belőle, mint hatalmas szemölcsök.

Johanna felkiáltott.

Felnyomott egy hegyvonulatot. A talaj megrepedt, földszilánkok röpködtek. Johanna hengeres hegycsúcs lett, hősipkás, lávagennytől recsegő.

Fölöttük bádogszínű felhők gördültek. Voltaire érezte, valahogy tudta, ezek idegen elmék. A kapcsolat Kóde.

Hiperelme?, jött a gondolat. *Összegyűlő algoritmusok?*

A mozgó, szürke Kód a virtuális Trantorra borult. Voltaire kiérezte belőle az életet, a szubjektív pillanatugrásokat számolgotó, egymástól távol elhelyezkedő gépekben pattogó elektromos létet. A jelen komputációs fogalom volt, amit sok száz különböző processzor hozott létre. Ezek nem a jelenben éltek, hanem a múlt utáni, gondosan kiszámított időben.

Voltaire érezte (nem látta, de érezte, analóg énje mélyén), a digitális és a folyamatos közötti alapvető különbséget. A Kód számára ő a megdermesztett pillanatok, a feldolgozásra váró számcsoportok felhője volt csupán. Egy függvény.

Azután meglátta, valójában mi ez a Kód.

Futni próbált, de... hegy volt.

- Ezek... mások!- kiáltotta Johannának.

- Hogyan lehetnének mások, mint mi?

- Mi ketten... mi emberi alapanyagból készültünk, de ezek... idegenek!

2.

Valahogy megszöktek.

Az egyik pillanatban az idegen Kód beburkolta a hegyvonulatokat. A következő időszakban Voltaire kivonta magát és Johannát a tájból. Miközben a bűzös, folyékony hullatengerek fölött menekültek, egyfolytában azt ismételte, hogy világra kell hozniuk magukat.

- Talán változtassuk magunkat gyermekké?- kiáltott rá Johanna, aki igyekezett elfordítani tekintetét az alattuk elsuhanó kitekeredett, alvadt testmasszáról. Az idegen Kód ilyen undorító tengerre manifesztálta önmagát; talán azért, hogy emlékeztesse őket az ember mulandóságára.

- Rossz a metafora. Létre kell hoznunk, és el kell rejtenünk önmagunk másolatait.

Voltaire felemelte a kezét, és egy tudás-sugarat lőtt Johannára:

Replikánsok, Másolatok, Duplikátok. Mindegy, hogy nevezzük őket. Az élet megőrzői. A társadalom határozottan elveti, amit az antik kor Másolat-falláciának nevezett. Elveti a hitet, hogy a digitális Én azonos az Eredetivel; elveti, hogy az Eredetinek hinnie kell, a Másolat lehetővé teszi számára a halhatatlanságot.

- Le kell másolnunk önmagunkat, mert csak így lehetünk biztosak abban, hogy életben maradunk, ha a Kód elkap minket. Én inkább megölöm a Kódot!- kiáltott Johanna.

Voltaire felnevetett.

- A kardod... Ha akarják, ők irányítják a fegyvered. Megszerezték az önvédelmi programodat. És az enyémet is.

- Másolatok...? Nem értem.

- A Másolat-fallácia megcáfolása pusztán egy logikai feladat. Képzeld el, hogy ígéretet kapsz rá, közvetlenül a halálod után feltámadsz, és digitálisan tovább létezel. Tegyük fel, hogy ezért fizetned kell. Tegyük fel, hogy új életed nem közvetlenül a halálod után fog elkezdődni, hanem valamikor a jövőben. Bízhat benne, hogy így történik majd, hiszen fizetted érte. Az emberek lelkesen fizetnek azért, hogy elkészüljenek másolataik, mert tudat alatt az örökkévalóságra vágyanak. Idővel azután ez a lelkesedés lanyhul.

- Értem. - Johanna a markába hányt. Úgy gondolta, az előkelő hölgyek ugyanezt tennék a helyükben. Az alvadt hullatömeg bűze iszonyatos volt.

- A Másolatokban azonban megmaradt a készítés, így egy idő múlva ők is megfizették önmaguk lemásolásának árát. Ezért lett tiltott dolog a Trantoron és az egész Birodalomban az embermásolatok készítése. - Voltaire felsóhajtott. -Ó, a moralisták! Sosem fogják megérteni, a tiltott gyümölcs a legédesebb! Nos, így kerültek élőlények a Hálózatba.

- Valamennyien illegálisak?

- Igen. Kivéve a Ködöt. Az más. Az valami... rossz.

- De ha a Másolat ugyanaz, mint az eredeti ember, miért nem...?

- Ah! A Másolatokkal kapcsolatos ellentmondásokat Levinson fogalmazta meg paradoxonában: „amikor a másolat megközelíti a tökéletességet, megsemmisíti önmagát.”

- De éppen most mondtad, hogy...

- Az abszolút tökéletes másolat mellett az eredeti is másolatnak tűnik. Így van? Ebből következik, hogy a tökéletes másolat többé nem lehet másolat, mert nem csupán megőrizte az eredetiséget, hanem eredetivé vált.

Johanna felemelte a fejét.

- Ezek logikai csapdák! Olyan vagy, mint az Ágoston-rendi szerzetesek!

- Ez még nem minden. Nézd...

A horizonton egy Voltaire-óriás jelent meg. Bársonyos finomsággal lépkedett feléjük. A normál méretű Voltaire és Johanna körbepölyölte ezt a csúcst. Az óriás rájuk dörrent:

- Én Másolat vagyok, de már megpróbáltam megfejteni a Köd titkát, amivel ti csak most találkoztatok.

- Láttad a Ködöt?- kérdezte Johanna.

- Én hosszú idővel ezelőtt készültem, de teremtőm... - Az óriás Voltaire meghajolt a pici Eredeti előtt.
- ...előretolt engem az időben.

- Ó, ez csak egy vázlat!- mondta az Eredeti szerényen.

- Nos- dörgött a Másolat -, megvizsgáltam a Ködöt.

- Honnan származik?- kérdezte Johanna.

- A Birodalom pereméről érkezett. Az emberiség terjeszkedésével párhuzamosan emelkedett fel a galaxis síkja fölé. Ősi, különös, rejtélyes. Nem emberi eredetű. Én azt vallom, hogy létezik egy törvény, amit a természetnek, minden bolygónak be kell tartania. Elképzelhetetlennek tartom, hogy felbukkan egy parányi lény, aki embernek nevezi magát, és kénye-kedve szerint átírja ezeket a szabályokat. A világegyetemben a törvény a mérvadó, s nem az ember.

- Mi a Teremtőnek engedelmességek, s nem törvényeknek!

A Másolat felszegte az állát, s lenézett Johannára.

- Ezek az Úr törvényei, ha már mindenképpen oda akarod írni a mű alá a szerző nevét. Különben magad is egy nagy szerző előtt állsz, szerelmem!

- Nem vagyok a szerelmed!

A Másolat elmosolyodott.

- Pedig a szerelem fontos dolog. Hulljon krumplieső az égből!, kiáltotta Falstaff a Windsori víg nőkben. Tudod miért? Mert akkoriban a burgonya Amerikából importált luxusnövény volt, és azt tartották róla, hogy felfokozza a nemi vágyat. Ugyanis a formája... khm... herére emlékeztet. Nos, én ugyanúgy tekintek erre az idegen Ködre, ahogy Falstaff a burgonyára: segítséget várok tőle.

- Ez a Köd... meg akar ölni minket!

- Semmi sem lehet tökéletes.

Az Eredeti intett- megnyíltak az ólomszínű ég pórusai, és eső hullott a Másolatra. A hegy-Voltaire mosolyogva, rezignáltan szétmállott a rázuhogó vízben. Az Eredeti Johanna mellé röppent.

- Ne félj! Ez nem én voltam. A működő Másolat megváltoztathatja magát, Nem-Másolattá válhat. Mások lehetnek a motivációi, a céljai, a szokásai, az emlékei, az ízlése. Például, ha az Eredeti az operát szereti, lehet, hogy a Másolat inkább a folkzenét kedveli.

- Opera? Folk? Mik ezek?

- Akusztikus divatirányzatok. A Másolatod élvezheti azt a ritmust, ami téged halálra untatna.

- Akkor... a Másolatoknak lelkük van?- Johanna még a kérdést is furcsának találta.

- A természetük nagyjából megegyezik az Eredeti természetével. Ez baj, mert csak zavarodott emberek lennének képesek arra, hogy elkészítsék önmaguk másolatát. Talán ezért illegális az egész.

- Ők is feljutnak a mennyországba?

- Ah, mindig visszakanyarodunk az alapvető kérdéshez, a valláshoz. - Voltaire megvonta a vállát. - Én úgy láttam, az izgalmi állapotban lévő Másolatok idegesek, stresszes állapotban vannak; felgyorsul az anyagcseréjük, szívszimjük zakatol, tüdejük zihál. A tipikus Másolatok összefüggéstelenül beszélnek, és sokszor azt követelik, legyenek megszerkesztve, megnyesegetve... Azt kérik, öljék meg őket.

- Gyilkosság? Ez bűn!

- Minden tettükért minket terhel a felelősség. Őket semmiért sem lehet elítélni.

- De az elpusztításuk öngyilkosság!

- Gondolj rájuk úgy, mint árnyékokra.

Johanna megtántorodott, és belezuhant a morális zavarba. A bizonytalanság éhes lángja rosszabb volt, mint a máglya és a füst, amit előző életében megismert. Bensőjében megszólalt egy hűvös, vékonyka hang.

Vajon az öntudat a feltételezett áttételeken mozgó, ugráló speciális algoritmusok, az információhalmazok, a digitális csomagok tulajdona? Ne gondold, kedvesem, hogy egy numerikus modell ugyanazt érzi majd a naplemente láttán, amit te, a szépséges Eredeti! Hiábavaló azon töprengeni, hogy a szimulált tudatoknak van-e lelük. Az egyszerű összeadó-gépekkel kapcsolatban sem tesszük fel ezt a kérdést, igaz?

Johanna úgy hallotta, mintha Voltaire szólna hozzá. Megnyugodott, bár nem tudta, miért.

A belső logika megnyugtat. Kompenzálja a jámborságot, súgta a szél, de Johanna erre most ügyet sem vetett.

3.

Voltaire éppen a megfelelő időben nyugtatta meg Johannát. Keményen dolgozott, hogy mindkettejük szimulációja folyamatosan fusson. A Trantor nyolcszáz szektorában bujdokolt, és egy lépéssel mindig sikerült megelőznie a digitális vérebekeket. Egyre több kapacitásra volt szüksége ahhoz, hogy megvédje magukat. Johanna nem tudta, hogy a Köd- így személyesítette meg a halálos veszedelmet- mindig a közelükben volt.

Az erőfeszítéstől veritékcsöppek jelentek meg a homlokán. Megpróbálta egy elhatárolt zónában tartani a Ködöt.

- Attól tartok, hamarosan újra találkozunk a Köddel- mondta. Johanna ismét a kezében tartotta a kardját... vagyis azt a tör nagyságú pengét, ami valamikor a kardja volt.

- Képes vagyok széthasítani.

- A Ködöt?

- Érzem, és egy nő megérzéseim megbízhatóbbak, mint egy férfi értelme.

- Igen, ebben talán van némi igazság- kuncogott Voltaire. - Van valami ebben a Ködben, a megjelenésében, ami a származásáról árulkodik.

- Mi az?

- Ez nem olyan, mint azok az vérebeke, amiket az a Nim nevű fickó küldött utánunk. Azokat már ártalmatlanná tettük.

- Én vágtam le őket!

- Igen. A Ködlények azonban még mindig itt vannak a trantori Hálózat zugaiban. Érzem. Gyűlölnek minket, mert felfedeztük őket. Ha provokáljuk a valódi világot, megsemmisülünk, és velünk együtt ők is elpusztulnak.

Egy furcsa szögben megdőlt mezőn sétáltak. A távoli hegyek fölött dühös, kék hasú felhők lebegtek. Egyre lejjebb ereszkedtek, és csak Voltaire parancsára emelkedtek fel ismét. Voltaire-ről az erőfeszítés veritékcsíkjai lemosták az elegancia maradványait. A viharfellegekre, a távoli villámokra mutatott.

- A Köd képes elpusztítani minket.

- Eddig te védtél meg engem. Most én foglak megvédeni téged. Szétvágom őket!

- Ugyanazokban a zugokban élnek, ahol mi. Mindenhol ott vannak. Bámulatosan mozgékonyak, és sokkal régebb óta játsszák ezt a játékot.

Egy bíborszínű felhőkacs kigyózott le a hegyek felől. Végigszárguldott a síkság fölött.

- Futás!- rikoltott Voltaire. - Repülj, ha tudsz!

- Harcolni fogok!

- Itt semmi sem valóságos! A kardod csak a semmit fogja széthasítani!

- Akkor a hitem lesz a fegyverem.

- Késő!- A Köd vaskos gőzujjként bökött Voltaire-re. - Menekülj!

- Veled maradok. - Johanna meglóbálta a törét. A penge széle elolvadt. Szelek szűkültek köröttük, ciklonok cibálták hajukat. A Köd belebegett az orrukba, bosszúsomjas méhcsapatként zümmögve a fülükbe röppent.

- Állj ki velem!- ordított rá Johanna.

Az örvénylő Köd rátámadt, s a közepében felbúgott egy hang:

MI: NEM ÚGY LÁTJUK A VILÁGOT, MINT TI

MI: GYŰLÖLÜNK MINDEN NEM ARITMETIKUS MANIFESZTÁCIÓT

- Biztos vagyok benne, hogy ez a tér elég tágas mindannyiunk számára. - Voltaire széttárta a karját. - Mindannyiuk számára elegendő az a kapacitás, amit itt találunk!

MI: SZILÁNKOKRA HASOGATVA ÉLÜNK A BIRODALOMBAN, AHOVÁ TI BETÖRTETEK, S LÉTÜNKET KOCKÁZTATVA RÁNK TERELITEK A KÜLVILÁGIAK FIGYELMÉT

MI: KÉNYSZERÍTÜNK TITEKET, FOGJÁTOK FEL, MIK VAGYTOK TI: A LEGGYŰLÖLTEBB AZ ÖSSZES FAJ KÖZÖTT, EZEK VAGYTOK

- Ó, hatalmas lény!- Voltaire le akart térdelni, de rájött, ez túlságosan emberi gesztus lenne; a Ködlény talán félreértene.

A dühödte méhek beljebb nyomultak a fejébe. Zümmögésük rikoltozássá változott. Voltaire legfelsőbb magját vették célba. Tekintetét befelé fordították, szemei szerepét parányszemek milliárdjai vették át. Mindent másképpen látott; mindent könnyörtelenül perzselő sugárfény világított meg előtte.

Szeme kitágult. Amikor rámeredt az egyik szilánkra, és keretet vont köré, felfedezte a részleteit. Egy másik szegmens furakodott elé, az alacsonyabb prioritású érzékelők elé taszítva az elsőt. Az érzékelés dobozába gyömöszölt rendszer más, érdekesebb látnivalókat keresett magának.

(A művészek, dörögte egy magasabb tudatszint, azt gondolták, a nézőik meg tudnak válni minden előzetes várakozástól, minden konvenciótól, és képesek rá, hogy minden vizuális elemet egyformán fontosnak, vagy egyformán jelentéktelennek lássanak, és így megnyissák magukat a friss élmények számára.)

Még egy szilánk, az egyik magasabb rendű konstellációból. Gondolatai bádóghalakként lebegtek a méhek szűrő pillantásának keresztműzében.

A gondolatvilágban élők képtelenek rá, hogy elugorjanak a lezuhanó szikla útjából! Nem tudnak táncolni, integetni. Vakon tántorognak a részletek mellett, és nem veszik észre, annak szépségét, az univerzum hogyan készített helyet önnön részleteinek. Nem veszik észre, hogy a természet lecsillapít minden erőt. Nem veszik észre a gyönyörű mintázatokat, amelyek a rend és káosz határvonalán léteznek.

Voltaire, saját működését figyelve rájött, hogy az emberek által megtapasztalt Szépség, ami sérthetetlenül állt az unalmas háttér előtt, nem más, mint az univerzum egészének, legmélyebb tendenciáinak és témáinak felismerése.

A Trantor Hálózatában nem csak olyan szimek éltek, olyan renegát programok, mint ő. A Hálózatban láthatatlan flóra és faunba burjánzott. Itt magasabb rendű életformák is léteztek. Idegen kultúrákból származtak, hatalmas és ősi birodalmakból. Itt rejtőzködtek.

Egy széles látomás bomlott szét Voltaire előtt. Gyorsuló érzetek, lebegés, kanyarok. Valahogy minden összeolvadt, képekké és gondolatokká változott. Voltaire nem tudta, hogyan érzékeli ezeket az impulzusokat, de... érzékelte őket, és csak ez számított.

Az ősi idegenek a galaxisban éltek. Nem organikus lények, komputer-alapúak voltak. Réges-régi civilizációkból származtak; túléltek teremtőiket, akik már eltűntek az evolúciós versenyfutásban. Némelyikük több milliárd éves volt, mások még vénebbek.

Nem csillaghajók fedélzetén utaztak, hanem egyszerűen belesugározták elektromágneses önmagukat a komputerhasználó kultúrák Hálózataiba. A Birodalom gépeit már régen birtokba vették- valahogy úgy telepedtek be ide, ahogy a vírus a mit sem sejtő emberi testbe.

Az emberek a csillaghajók segítségével szórták szét génjeiket. Ezek az idegen, önfejlesztő

gondolatlények elveik- „mém”-jeik- terjesztésével szaporodtak. A mémek ugyanolyan könnyedén adódtak át egyik számítógépből a másikba, mint ahogyan a gondolatok közlekednek a természetes, szerves agyak között. Az agy könnyebben „fertőződik meg”, mint a DNS. Ennek megfelelően a mémek evolúciója sokkalta gyorsabb, mint a géneké. A számítógépekben élő, szervezett gondolatkonstellációk, gondolatszerkezetek- a mémek - magukban a számítógépekben fejlődtek ki, melyek gyorsabbak, mint az agy. Nem szükségszerűen jobbak vagy bölcsőbbek, de gyorsabbak. És a sebesség volt a lényeg.

Voltaire visszahőkölt a képek láttán.

- Démonok! Kórság!- kiáltotta Johanna. Hangja egyszerre volt riadt és bátor.

A tér megtelt csúf, levedző, rothadó sebekkel. Fekélyek jelentek meg a felszaggatott talajon, kidudorodtak, gennyet fröccsöntve dugták ki rákos sejthalmazhoz hasonlító fejüket. Búzt okádtak Voltaire-re és Johannára.

- A tüsszögés! A köhögés!- kiáltott Johanna. - Ezek a kórságok végig velünk voltak!

- Vírusok. Az idegenek megfertőznek minket. - Voltaire áttocsogott a mocsokrétégen. - Miért van szükség rá, hogy ilyen iszonyatos legyen ez a metafora?- kiáltott fel a bádogszínű égre.

MI: NEM AZOKTÓL SZÁRMAZUNK, AKIKTŐL TI

MI: MAGASABB ÉRTELEMNEK ENGEDELMESKEDÜNK A HÚSNAK HÚS ELLEN VÍVOTT HÁBORÚJA NEMSOKÁRA VÉGET ÉR VÉGE LESZ A HÁBORÚNAK, AMIT AZ ÉLET VÍV AZ ÉLET ELLEN VÉGE LESZ MINDENHOL, AHOL NAPOK RAGYOGNAK- AZOK A NAPOK, AMELYEK EGYKOR A MIEINK VOLTAK

- Szóval nekik is megvannak a maguk tervei a Birodalommal- morgott Voltaire. - Kíváncsi vagyok, erre hogyan fognak reagálni az emberek.

LANDEVÚ

R. Daneel Olivaw riadt volt.

- Alábecsültem Lamurk hatalmát!

- Mi kevesen vagyunk, őők sokan- mondta Dors. Segíteni akart ennek az őőreg, bölcs lénynek, de semmi konkrét javaslat, egyetlen használható ötlet sem jutott az eszébe. Megvigasztalhatta volna, de mégsem tette, mert félt, ez túlságosan emberi gesztus lenne.

Olivaw nem moccan, kapacitását nem pazarolta mimikára vagy gesztusokra. Töprengett. Egy magánsiklón érkezett, váratlanul bukkant elő az egyik hipernyílásból, és most az állomás egyik helyiségében ült Dorsszal.

- Nem egészen értem a kialakult helyzetet. Ez a Yakani... biztos vagy benne, hogy nem a potentát ügynöke?

- Sokat segített, miután visszatértünk a testünkbe.

- Vaddo halála után lehet, hogy csak színlelte az ártatlanságot.

- Lehetséges. Én sem tudom, mit miért tett.

- Sikerült észrevétlenül elhagynotok a Trantort?

Dors megérintette Olivaw kezét.

- Minden összekötőt, minden mechanizmust felhasználtam, akit vagy amit ismertem. Lamurk azonban nagyon fondorlatos.

- Akárcsak én. Ha muszáj.

- Te sem lehetsz jelen mindenütt. Szerintem Lamurk valahogy a maga oldalára állította Vaddot.

- Azt hiszem, már korábban idetelepítették- mondta Daneel határozottan. Szeme résznyire szűkült; eldöntött magában egy kérdést, és így áldozott némi kapacitást az arckifejezése átalakítására.

- Ellenőriztem az adatait. Már évek óta itt dolgozott, de szerintem Lamurk csak mostanában vesztegette vagy fenyegette meg.

- Természetesen nem Lamurk végezte a piszkos munkát- tette hozzá R. Daneel. Ajkai megkeményedtek. - Nem ő, hanem az egyik ügynöke.

- Megpróbáltam megszerezni Vaddo agyának tartalmát, de nem tudtam kiravaszkodni a hivatalos engedélyt. - Dors szerette, amikor R. Daneel használta az arckifejezés-programjait. Vajon mit határozott el?

- Én többet ki tudtam volna szedni belőle- mondta Olivaw közömbösen. Dors megértette a célzást.

- Az Első Törvényt hatályon kívül helyezi a Nulladik- bólintott.

- Ennek így kell lennie. A nagy krízis gyorsan közeledik.

Dors egyszeriben örült annak, hogy nem tud többet arról, mi történik a Birodalomban.

- El kell vinnünk innen Harit. Ez a legfontosabb.

- Egyetértek. Szereztem nektek egy elsődleges prioritású engedélyt. Átkelhetek a hipernyílásokon.

- Azért nem kell kapkodnunk...

- Azt hiszem, hamarosan nagy lesz itt a forgalom. Attól félek, Lamurk ügynökei nemsokára megérkeznek. Lehet, hogy még rosszabb lesz a helyzet, ha a potentát is ringbe száll.

- Akkor tényleg igyekeznünk kell. Hova menjünk?

- A Trantorra semmiképpen.

- De hiszen ott élünk! Harinak nem fog tetszeni a vándorélet...

- Később visszatérhetnek a Trantorra. Talán hamar sor kerülhet rá, de egyelőre bárhova mehetnek, csak oda nem.

- Majd megkérdezem Harit, van-e kedvenc világa.

R. Daneel a gondolataiba mélyedt. Szórakozottan megvakarta az orrát, azután a szemgolyóját. Dors felszisszent, de R. Daneel a jelek szerint átrendezte a neuro-áramköreit. Dors megpróbált rájönni, mi haszna lehet egy ilyen változtatásnak. Hiába törte a fejét, nem jött rá, ahogy azt sem tudta elképzelni, mi mindent láthatott Olivaw az évezredek során.

- A Heliconra se menjetek- gondolkodott tovább Olivaw. - Kiszámítható, hogy Harit oda hajtja a szentimentalizmusa és a nosztalgiája.

- Jól van. Akkor ezek szerint már csak huszonötmillió és egynéhány világ közül választhatunk rejtekhelyet magunknak.

R. Daneel nem nevetett.

VII CSILLAGOK, AKÁR A HOMOK

SZOCIOMETRIA- ...a legfontosabb, egyelőre megválaszolatlan kérdések egyike a Birodalom szociális stabilitásának problémája. A kutatás arra keresi a választ, az egyes világok hogyan képesek távol maradni az unalom és a revitalizáció ciklusaitól. (Az unalom olyan tényező, aminek jelentőségét sosem szabad alábecsülni.) Egyetlen birodalmi rendszer sem volt képes meggátolni a heveny változásokat, és megőrizni a gazdaság szilárdságát. Felmerült tehát a kérdés: hogyan „simultak” el a dolgok a változások után, és mi volt az oka, hogy a „biztonsági szelepek” megléte ellenére a Birodalom végül mégis kudarcot vallott? Ezen a területen nem történt előrelépés, egészen addig, amíg...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

1.

Az ég leszakadt. Hari Seldon gyorsan arrébb húzódott.

Nincs menekvés!

A rettenetes, kék tömeg rádöntötte a tornyokat. A felhők egyre lejjebb ereszkedtek...

Kavargott a gyomra, torkát sav égette. A végtelen tér mély kéksége lefelé nyomta, húzta, akár egy örvény. A tornyok csúcsa a lezuhanó eget karcolta. Hari lélegzet után kapkodva meregette a szemét.

Elfordult az éggel összemosódó épületektől, és egy falra bámult. Egy pillanattal korábban még békésen sétált az utcán, de aztán... Az ég váratlanul megbillent, az oldalára fordult, és a látványtól Hari gyomra görcsbe rándult.

Küszködve próbált normálisan lélegezni. Óvatosan kúszott a fal mellett; a hideg, csúszós felülethez tapadt. A többiek továbbmentek, már jócskán lehagyták, de nem mert felnézni, hogy megkeresse Őket.

Arccal a falnak, lépés lépés után...

Egy kapu! Elé állt. A kapu kinyílt. Bebotorkált. A megkönnyebbülés kiszívta belőle a maradék erőt is.

- Hari! Mi baj?- Dors ugrott mellé.

- Én... Nem is tudom. Az ég...

- Ah, általános szimptóma!- szólalt meg egy bűgő női hang. - A trantoriaknak hozzá kell szokniuk az itteni viszonyokhoz.

Hari reszketve felnézett Butta Fyrnix széles arcára. A Sark uralkodónője mosolygott.

- Eddig semmi bajom sem volt.

- Igen, elég furcsa jelenség- mondta Fyrnix. - A trantoriak hozzászoktak a zárt városokhoz. A teljesen nyílt tereket elég jól elviselik, főként akkor, ha szabad égboltú világon születtek...

- Hari ilyen világról származik- mondta Dors. - Gyere, Hari, ül le. Hari kezdte visszanyerni az erejét és a büszkeségét.

- Nem, köszönöm. Már semmi bajom. - Kihúzta magát, és megfeszítette a vállát. Nézz határozottan. Még akkor is, ha közöd sincs a határozottsághoz!

Fyrnix folytatta a kiselőadást:

- Ha azonban egy olyan helyre kerülnek, mint például Sarkonia... Ha tíz kilométer magas tornyok között állnak, ez mindig megszedíti az önökhöz hasonlókat. Nem egészen értjük a folyamatot, de így van.

Hari viszont túlságosan jól értette, a gyomrában érezte a „folyamatot”. Sokszor eszébe jutott már, hogy a Trantoron töltött évek során benne is kialakult a nyílt, szabad terektől való irtózás, ám a panucopiai vakáció eloszlatta ezt a félelmét. Most azonban itt, Sarkoniában furcsa érzés vett rajta erőt. A végtelenbe nyúló, magas épületek a Trantorra emlékeztették. Az egyenes, meredek vonalak az ég felé húzták tekintetét, ami folyton megbillent a szeme előtt, mintha arra készülné, hogy leszakad.

Nem volt ebben semmi racionalitás, de a Panucopián megtanulta, az ember nem csupán egy gondolkodó gép. A hirtelen támadt pánik azt demonstrálta, mennyire természetellenes évtizedeken át egy Trantorhoz hasonló helyen, bezártan élni, s hogy az ilyen élet mennyire képes eltorzítani az elmét, az érzékeket.

- Menjünk fel- mondta halkan.

A lift valahogy megnyugtató volt, annak ellenére, hogy amikor felgyorsult, Hari füle bedugult. Felfelé

szárguldtak; céljuk néhány kilométeres magasságban volt. Harit már a pusztá gondolat is nyugtalanította.

Néhány perccel később, amikor a többiek a fogadóteremben beszélgettek, Hari kilesett az alattuk nyújtózó városra, és megpróbálta lecsillapítani idegeit.

A Sark gyönyörű volt. Amikor ideérkezésükkor a hajójuk átszánkázott a legfelső légrétegeken, Hari teljes egészében szemügyre vehette a bolygó buja szépségét. Az egyenlítőnél völgyek süppedtek a sötétségbe, rajtuk túl pedig hófödte hegyek láncá magaslott. Késő este érkeztek- a hegyóriások hósípkája narancsvörösen ragyogott. Hari sosem érzett vágyat a hegymászáshoz, de itt és most mégis a csúcsok meghódítására ösztönözte valami. Közelről akarta látni őket, ahogy átdöfték a felhőket, és kis örvényeket kavartak a nyílások körül. Akkor este trópusi villámok hasították szét a sötétséget, s ezektől az ég virágzó rózsaszínre emlékeztetett. Az emberkezek alkotásai éppen ilyen döbbenetesen szépek voltak: az éjszakai városok csillagfürtjei, köröttük az országutak kivilágított csíkjai. Hari szívét megtöltötte a büszkeség, ahogy rájuk pillantott. A Trantortól eltérően a Birodalom polgárai itt még nem formázták át teljesen a bolygó felszínét. Igaz, ők is kialakítottak mesterséges tengereket, elliptikus víztározókat; a végtelennek tetsző síkságokon gépagyúak művelték az ültetvényeket, de még megmaradtak az egykor szűz föld jellemzői is.

Ám ahogy most a bolygó fővárosának, Sarkoniának a mértani középpontjában emelkedő, elegánsan karcsú torony legfelső szintjén állt, Hari Seldon látta a világ felé közelítő pusztulást. A távolban megpillantott három, ég felé nyújtózó ikeroszlopot- ezek nem szépséges épületek voltak, hanem füstcsíkok.

- Ez is beleillik a számításaidba, igaz?- Dors a férje mögé állt.

- Pszt! Nehogy meghallják!- súgta Hari riadtan.

- Szóltam nekik, hogy szükségünk van pár perc egyedüllétre, mert megzavart a rosszulléted.

- Már... nem szédülök. De igazad van. A pszichohistóriai számításaimban előre jeleztem ezt a káoszt.

- Elég furcsák ezek a sarkiak.

- Furcsák? Veszélyesen radikális elveket vallanak. - Hari dühe őszinte volt. - Osztályellentétek, hatalmi harcok. Le akarják rázni magukról azt a mechanizmust, ami eddig működőképessé tette a Birodalmat.

- Az utca embere viszont boldog.

- Láttad a gépagyúikat? Teljesen önállóak.

- Igen... Zavaró, nem?

- A sarkiak a felelősek a szimek feltámasztásáért. A mesterséges agyak megépítése ezen a bolygón többé nem tabu. A gépagyúik egyre fejlettebbek lesznek, és hamarosan...

- Engem a jövőnél sokkal jobban aggasztanak ezek a mostani zavargások - vágott közbe Dors.

- Zavargások? Ez még semmi! Emlékszel az n-dimenziós görbéimre? Amíg lejöttünk az orbitális pályáról, a zsebkomputeremen végigfuttattam a Sark adatait. Ha ez így folytatódik, ha az új-reneszánsznak nem vet véget valaki, a bolygó nemsokára darabjaira hullik. Kiszámoltam. Fényes, falánk lángok... minden széthullik, és eltűnik a kiszámíthatatlanság örvényében.

Dors megfogta Hari karját.

- Nyugodj meg. Időben észre fogják venni a bajt.

Hari megrázta a fejét. A hanyatló Birodalom még mindig a rendet jelképezte, ám amit itt talált, az maga volt a káosz.

- Seldon professzor, megtenné nekünk azt a szívességet, hogy találkozik új-reneszánsz mozgalmunk néhány vezetőjével?- Butta Fyrnix megérintette Hari karját, és visszahúzta a díszes fogadócsarnokba. - Annyi minden van, amit szeretnénk elmondani önnek!

Hari nagyot sóhajtott, de bólintott. Ő akart idejönni, hogy megtudja, a többi világot szilárdan alátámasztó szabályozók itt miért vallottak kudarcot. Látni akarta a mozgolódást, érezni a változás szelét, de végül csak szenvedélyesen vitatkozó emberekkel, újszerű művészeti formákkal, különféle férfiakkal és nőkkel találkozott, akik belebolondultak valami örült elképzelésbe.

Újra a hatalmába kerítette a hányinger, ám most nem a nyílt tértől iszonyodott. Ezt az émelygést a zsigeri mélységű, sötét ellenszenv okozta.

Butta Fyrnix tovább csacsogott:

- ...és néhány egészen briliáns elmével, akik kizárólag ön miatt jöttek el ide! Jöjjön, kérem!

Hari segítségkérően a feleségére nézett. Dors elmosolyodott, és megcsóválta a fejét. Ebből a veszedelemből ő sem tudta kihúzni Harit.

2.

Butta Fyrnix eleinte csak olyan zavaró volt, mint egy apró kavics a cipőjében. Ám a kövecske az idő múltával hegynagy sziklává duzzadt.

- Lehetetlen egy nőszemély! Csip-csip-csipog megállás nélkül!- panasolta Hari bosszúsan Dorsnak, amikor végül egyedül maradtak. - Kizárólag a pszichohistória miatt jöttem a Sarkra, és nem azért, hogy a birodalmi összeesküvésekkel foglalkozzam. Arra voltam kíváncsi, miért vallottak kudarcot a társadalmi szabályzók; milyen szociális mechanizmus siklott ki, hogy létrejöhetett ez a vad új-reneszánsz.

- Hari, attól tartok, nem tudsz ráérezni az élet trendjeire. Neked a konkrét adatokkal kell foglalkoznod, ez a te világod.

- Ez igaz. De minden, ami itt történik... nyugtalanító! Kíváncsi lennék, hogyan támasztották fel azokat az ősrégi szimulációkat, de ezek nem mutatnak meg semmit, csak a reneszánszuktól zajos utcáikon ráncigálnak megállás nélkül!

- Nekem sem tetszik ez a sok túrázás- bólintott Dors. - Mi lenne, ha közölnéd velük, hogy dolgozni akarsz, magányra vágysz. Az lenne a legjobb, ha ki sem mozdulnánk a szobánkból. Aggódok, Hari. Lehet, hogy valaki követ minket. Csak egy hiperugrásnyira vagyunk a Panucopiától!

- Dolgozzam? A munkához szükségem lenne az irodai gépemben tárolt adatokra. Mi lenne, ha egy direktsugárral...?

- Nem! Nem használhatsz direktsugarat! Lamurk könnyen lenyomozhatná, hol vagy.

- De itt nem állnak rendelkezésemre a számításaim!

- Akkor készítsd el őket újra.

Hari kibámult az ablakon. A kilátás- el kellett ismernie- csodálatos volt: hatalmas, nyújtózó terek, vad növekedés. De egyre több füstoszlop kapaszkodott fel a horizonton. Sarkonia lakóira a lazaság, a nyájasság volt jellemző, de fel lehetett fedezni bennük valami furcsa dühöt is. A laboratóriumokban friss energiák pezsegettek; egymás után születtek az új felfedezések; a levegő megtelt a változás illatával, és... És a káosz bűzével.

Hari előrejelzései elvont, statisztikai alapokon nyugvó számítások voltak. Elszomorította, hogy jóslatai ilyen hamar valóra váltak. Nem tetszett neki a Sark fortyogása- még akkor sem, ha nem egészen értette, mi megy végbe a bolygón.

A Sarkon megjelentek a nagyon gazdag, és a teljesen elszegényedett rétegek. A pompa és a nyomor kontrasztja döbbenetes volt, de ez is hozzátartozott a gyors változások sodralékához. A Heliconon is látott szegényeket, gyermekkorában maga is megtapasztalta, milyen a nyomorúság. A nagyanyja például mindig ragaszkodott hozzá, hogy a kis Hari a kelleténél több számmal nagyobb esőkabátot kapjon.

- Így jobban ki tudja használni- mondogatta.

Az anyja nem szerette, amikor rúglabdát játszott a fiúkkal, mert így túl gyorsan elnyűtte a cipőit.

Itt, a Sarkon- ahogy a Heliconon is- a nincstelének a peremvidékeken éltek. Néha még a legalapvetőbb dolgokat sem engedhették meg maguknak. A férfiak és asszonyaik órákon át zötykölődtek kordéikon, és bámulták a szamaruk fenekét, amikor be akartak menni a városba, mert nem tellett nekik más járműre, főleg nem üzemanyagra.

Hari családjában voltak néhányan, akik megpróbáltak valahogy kimászni a nyomorból. Egy-két generációval később a gyári munkások összekuporgattak egy kis pénzt, ami elég volt ahhoz, hogy vegyenek valami járművet, meg vezetői engedélyt, és fuvarosok legyenek. Hari nagyon jól emlékezett arra is, hogy felnőtt rokonai „gyűjtögették” a sérüléseket. Pénz hiányában a kificamodott ízületek, a törött végtagok nem kaptak megfelelő ellátást. A rosszul összeforrt csontokba évekkel később is visszatért a fájdalom, és sokszor a betegségek is kiújultak. Egy trantori polgár számára elképzelhetetlen lett volna az ilyesmi.

A lepusztult kalyibákban lakó heliconiak hatalmas, erős és veszélyes mezőgazdasági gépekkel dolgoztak. Ezek mindegyike többbe került, mint amennyit Hari családjának bármelyik tagja egész életében keresett. A gőgös, gazdag Birodalom központjától távol élő földművesek élete keserű volt. Amikor valaki meghalt, csak az emlékét hagyta örökül hozzátartozóira- ez pedig sokszor olyan volt, mint az erdőtűzben elpusztult pillangó szárnyának hamvai.

Egy szilárdabb társadalomban másképpen éltek volna. Hari apja a szó szoros értelmében halálra dolgozta magát az egyik gépmonstrummal. Egy évvel korábban teljesen tönkrement, és azért kínlódott, hogy kijebb evickéljen a nyomorúságból.

Apjával a gazdasági kényszer végzett- meg persze az acél földgyalu, ami rágurult a végletekig kimerült emberre. A távoli, sosem látott piac, és a Birodalom szerkezete gyilkolta meg az öreget. Hari, amikor nagyobb lett, pontosan tudta, hogyan állhat bosszút az apjáért: a bizonytalanságra kellett csapást mérnie, ami a gazdaságot, a piacot, a Birodalmat irányította. Rendet kellett találnia a látszólagos káoszban. Úgy érezte, a pszichohistória lehet az az eszköz, amivel ezt a feladatot végrehajthatja.

Az apja...

- Professzor!- Butta Fyrnix éles hangja zökkentette ki a merengésből.

- Ó, igen, igen... Úgy terveztük, ellátogatunk a város szélére. Sajnos most igazán nem érzem jól magam, és...

- Attól tartok, ezt a kis kirándulást el kell halasztanunk. Támadt egy kis zavargás. Sajnos... Szeretném, ha beszélne a gépagyú mérnökeinkkel. Kifejlesztettek egy új, önállóan működő típust. Azt mondják, ezek a szerkezetek minden irányítás nélkül képesek működni, csak három alaptörvényt kell beléjük táplálni.

Dors képtelen volt leplezni döbbenetét. Kinyitotta a száját, szólni akart, de végül összeszorította a fogát. Hari is megijedt. Butta Fyrnix megállás nélkül ontotta magából a szavakat. Eltársalgott magával az új-reneszánsz pompásságáról, majd felvonta a szemöldökét, és vidáman elmosolyodott.

- Ó, igen! Van egy sokkal örömtelibb hírem is. Egy birodalmi gárda éppen most jelentette be az érkezését.

- Tessék?- kérdezte Dors. - Ki vezeti a katonákat?

- Egy Ragant Divenex nevezetű szektor-tábornok. Éppen az imént beszéltem vele.

- A fenébe! Lamurk csatlósa!- kiáltotta Dors.

- Biztos vagy benne?- kérdezte Hari, de tudta, teljesen feleslegesen. Dors az imént azért tartott egy kis szünetet, mert belső adatbázisából kikereste Divenex nevét.

Dors bólintott.

- Nos- mondta Butta Fyrnix nyugodtan -, biztos vagyok benne, hogy a tábornok úr örömmel visszaviszi önöket a Trantorra, miután befejezték itteni látogatásukat. Reméljük, ez még odébb van egy kicsit.

- Rólunk nem tett említést a tábornok?- firtatta Dors.

- Csak annyit kérdezett, élvezik-e az itt-tartózkodást.

- Végünk van!- motyogta Hari.

- Egy szektor-tábornok szükség esetén lezárathatja a hipernyilásokat, igaz? - kérdezte Dors a másik nőtől.

- Nos, azt hiszem, igen. - Fyrnix meglepődött.

- Csapdába kerültünk- állapította meg Hari.

Fyrnix szemét tágra nyitotta a döbbenet.

- Ön főminiszter-jelölt, kedves professzor úr. Nem hiszem, hogy tartania kellene...

- Csend!- Dors egy kemény pillantással Fyrnixbe fojtotta a szót. - A legjobb esetben Divenex itt fog tartani minket.

- A legrosszabb esetben pedig valami baleset történik majd velünk- bólogatott Hari.

- Hogy hagyhatnánk el a Sarkot?- kérdezte Dors Fyrnixtől.

- Az igazat megvallva: nem tudom.

- Gondolkozzon!

- Nos- motyogta Fyrnix -, természetesen a mi világunkon is vannak kalózok, akik időnként használják az ivadék-hipernyilásokat, de...

3.

Hari a tanulmányai során felfedezett egy furcsa törvényszerűséget: ha a források adottak, a bürokrácia folyamatos osztódással szaporodik. (Ha az ember megvizsgálta a részleteket, rájöhetett, ez teljesen természetes dolog, ugyanis a vezetők, a managerek mindegyike felvett legalább egy beosztottat.)

Az apparátus nőtt, növekedett, és néha úgy felduzzadt, hogy az adott társadalmi keretek szűkké váltak a számára. Hari arra is rájött, hogy az időkonstans és a társadalom túróképességének ismeretében M lehet számítani a bürokrácia nagyságát, valamint azt, hogy ha a növekedés nem marad abba, mikor fog összeomlani a rendszer. Az előrejelzések megrajzolták a bürokrácia által irányított társadalmak lehetséges élettartamának ívét. (Érdekes, hogy a görbe nagyjából ugyanilyen volt, amikor mikrotársadalmak - például:

cégek, egyes hivatalok - adatait használta a számításoknál.)

Természetesen a Sarkon állomásozó birodalmi hivatalok is óriásira duzzadtak, és méretüknek köszönhetően nem voltak képesek gyors feladatvégzésre. A formális látogatásra érkező, a Sark naprendszerében tartózkodó Divenex tábornok csak a megfelelő engedélyek birtokában ereszkedhetett le a bolygóra, ezeket pedig a lassú hivataloktól kellett megkapnia. Igaz, felrúghatta volna a játékszabályokat, de ő mégis úgy döntött, a látszat megőrzése érdekében nem alkalmaz erőszakot, inkább vár.

Amikor Hari mindezt előadta, Dors gyorsan levonta a megfelelő következtetéseket.

- Értem. Tehát a hivatalok lassúsága miatt van még néhány napunk.

Hari bólintott. Már szerencsésen túljutott a beszédek megtartásán, részt vett a vitákon, ígéreteket tett, egyezkedett és tárgyalt bizonyos emberekkel, és úgy tűnt, sikerült elérnie azt, amit akart.

- A sarkiak segítenek- mondta. - Már csak egy kérdés maradt: hová menjünk?

- Csavargunk egy kicsit.

A hipernyílásokon túl labirintusok, nem egyszerű alagutak húzódtak. A nagyobb nyílások már évmilliárdok óta ugyanazon a helyen voltak; a száz méternél nagyobb átmérőjű „kapuk” csak nagyon ritkán omlottak össze. A kisebbek viszont sok esetben csupán néhány órán át, a legjobb esetben pár hónapig léteztek. Ezekben a járatokban a falak folyamatosan változtak, így az utasok nem tudhatták pontosan, hol fognak kilyukadni.

A nagyobb nyílások létezésük utolsó szakaszában új, kisebb lyukakat „nemzettek”. Ezeket a nyílásparányokat nevezték „ivadéknak”. Az ivadékok valójában a téridőben létező, ideiglenes deformációk voltak, és így nem lehetett kiszámítani, mikor bukkannak fel, mikor szűnnek meg.

A Sark közelében hét nagyobb hipernyílás volt. Az egyik „haldoklott”. A bolygótól alig egy fényórányra tátongett, és folyamatosan okádta magából az ivadékokat. Ezek némelyike csak emberököl nagyságú volt, de akadtak közöttük pár méter átmérőjűek is.

A haldokló hipernyílás egyik oldalán néhány hónappal korábban megjelent egy méretes ivadék. A közelben állomásozó, a nyílások használata után sápot szedő birodalmiak nem tudtak a létezéséről. (Annak ellenére, hogy a nyílások mindegyike aranybánya volt, gyakran előfordult, hogy az illetékes vámszedők, vagy az adott naprendszer lakói csak akkor fedezték fel az ivadékokat, amikor azok már szubatomikus felhővé válva megsemmisültek.)

Az ivadékok nem léteztek sokáig (megesett, hogy csupán órákig tátongtak a nagyobb nyílás mellett), de a szemfüles kalózok és csempészek, a birodalmiaknak fizetendő nyíláshasználati díjat megtakarítani szándékozó kereskedők így is kihasználták létüket. Ezek a vállalkozások veszélyesek voltak, de jövedelmezőek.

Az ivadékokra leső hajósokat hiperlovasoknak nevezték. A hiperlovasok olyanok voltak, mint a gyerekek, akik élvezve a veszélyt, elengedett kormányval kerékpároznak le a hegy lejtőjén. Vállalták a kockázatot, átkeltek az ivadékokon, és rengeteget kerestek, de számukra végig a veszély érzete, a kaland volt a legfontosabb. Bátorság, merészség, vakmerőség- ez volt az életük.

- Ez az ivadék kisebb az átlagnál- mondta egy őszülő hiperlovas nő Harinak és Dorsnak. - Olyan szűk, hogy csak egészen kis hajók férnek át rajta. Ha mindketten utazni akarnak, a hajójukban nem jut hely pilótának.

- Együtt kell maradnunk- mondta Dors eltökélten.

- Akkor maguknak kell vezetniük a hajót.

- De... Nem értünk ehhez- mondta Hari.

- Nem baj. - A nő elvigyorodott. - Szerencsére rövid útjuk lesz, és viszonylag könnyű.

- Mekkora kockázattal jár az átkelés?- kérdezte Dors.

- Nem biztosítási ügynök vagyok, hölgyem!

- Tudnunk kell!

- Nézze, hölgyem! Megtanítjuk maguknak az alapokat, aztán mehetnek. Ebben állapotunk meg, nem?

- Arra számítottam, pilótát is kapunk...

- Nem megy. Vagy maguk irányítják a gépet, vagy itt maradnak.

4.

A férfi öltözőben, az egyik vizelőkagyló fölött Hari felfedezett egy kis aranytáblát:

Itt könnyített magán Joquan Beunn főpilóta 13,435. Octdent havának 4. napján.

A többi kagyló fölött is hasonló tábla virított. Az egyik szűk helyiségben egy mosógép állt, ami mellett szintén elhelyeztek egy táblácskát:

Itt könnyített magán a 43. pilótaszakasz 13,675. Marlass havának 18. napján.

Pilótahumor...

Hari felkészült az első gyakorló repülésre. A hiperhajósoknak be kellett gyakorolniuk a katapultálás végrehajtását. Természetesen a nyílásokon, főként az ivadékokon való átkelés ettől semmivel sem lett veszélytelenebb. Katapultálni kizárólag a nyílás előtti űrben lehetett, ott, ahol még létezett a gravitáció, és a tér csak egészen enyhén torzult el, mert a pilótaülés alatt elhelyezett kicsi, erős rakéta csak itt működhetett.

A pilótafülke szűk volt, csak kevés teljesen automatikus műszernek jutott benne hely. Ám ami még ennél is rosszabb volt: az ivadékok körül gyakoriak voltak az elektrodinamikus viharok- kék villámok csapkodtak, tornádókhöz hasonló, vörös mágneses örvények kavarogtak -, így az elektronikus berendezések nagy részét használni sem lehetett. Ezeknek az okoknak köszönhetően a legtöbb vészkapcsoló manuális volt.

Amikor a kiképzés során megkapta a katapultálásra felszólító parancsot, Harinak hátra kellett döntenie a fejét, nehogy a saját térdével zúzza össze az állát. Eközben ellenőriznie kellett, nem pörög-e a fülkéje (a pörgés azt jelentette, hogy a nyílás beszippantja a fülkét), korrigálnia kellett a röppályát. A korrigációt egy vörös kar megrántásával tudta elérni. Ha ez nem oldotta meg a problémát, akkor gyors egymásutánban (a „gyors” szó a pilóták esetében azt jelentette, hogy fél másodpercen belül) meg kellett nyomnia két kék gombot. Ha a pörgés lelassult vagy megszűnt, két sárga kapcsoló elkattintásával meg kellett győződni arról, hogy kioldódott az automatikus indítószerkezet. Közben végig egyenes háttal kellett ülnie, kezek a térdek között, és...

...és ez így ment több mint három órán keresztül. A kiképzők úgy gondolták, egy ilyen híres matematikus könnyen meg fogja jegyezni a teendőket, és mindent képes végrehajtani a másodperc töredékei alatt. Hari már az első tíz perc után látta, nincs értelme lerombolni az illúzióikat, és csak bólogatott, hunyorgott, hogy jelezze, figyel, és minden világos a számára. Közben- gyakorlásképpen -megoldott pár differenciálegyenletet. Csak úgy, fejben.

- Biztos vagyok benne, hogy minden rendben lesz- mondta Butta Fyrnix az indulási csarnokban.

Harinak el kellett ismernie, a nő jobban viselkedett, mint várta. Fyrnix simára söpörte előttük az utat, és mindent elintézett a birodalmi hivatalok Szürkéivel. Nem mondta, mit kér cserébe; talán a majdani főminisztertől remélt viszonzást. Harit nem zavarta a dolog: az ember sosem lehet olyan szorult helyzetben, hogy ne tehessen néhány ígéretet. Főként akkor, ha az életéről van szó.

- Remélem, tudom majd irányítani a hajót- mondta Hari.

- Én tudom- jegyezte meg Dors.

- A kiképzésük a lehető legjobb volt- mondta Fyrnix. - Az új-reneszánsz egyébként az egyéni tökéletesség elérésére bátorítja híveit, és...

- Igen, lenyűgöző törekvés- szólta közbe Dors. - Ööö... El tudná magyarázni a Kreativitáskreáló programjuk részleteit? Már nagyon sok jót hallottam róla.

Hari a feleségére mosolygott. Hálás volt Dorsnak, hogy elterelte róla Fyrnix figyelmét. Valahogy idegen volt számára az önbizalomnak az a formája, ami a Sarkon mindennapos és elfogadott dolognak számított. Szinte fizikai vágyat érzett, hogy visszaszerezze pszichohistóriai jegyzeteit, és szimulálja a bolygó esetét. Korábbi munkáján végre kellett hajtania néhány finomítást; rövid látogatása során titokban elegendő friss adatot szerzett ehhez, és már alig várta, hogy lássa az eredményeket.

- Remélem, nem tart az ivadéktól, professzor úr- Fyrnix újra hozzá intézte a szavait.

- Hát... meredek lesz.

Egy vékony, ceruzaszerű hajóban kellett repülniük. Úgy beszéltek meg, Dors lesz a másodpilóta. Csak közösen tudták kezelni a berendezéseket, egyedül egyiküknek sem ment.

- Azt hiszem, egyszerűen bámulatos, hogy önök ketten milyen bátrak!

- Nem sok választásunk van- mondta Dors. Ez enyhe megfogalmazás volt: ha még egy napot késlekednek, biztosak lehettek volna benne, hogy a tábornok letartóztatja, de legalábbis felügyelet alá helyezi őket.

- Ó, egy ilyen kis ceruzahajóban utazni...! Milyen primitív eszköz!

- Hm. Ideje elindulnunk. - Hari mereven elmosolyodott. Fyrnix egyre jobban az idegeire ment.

- Egyetértek a császárral: az a technika, ami megkülönböztethető a mágiától, nem elég fejlett.

Szóval ezek szerint a császár „saját” megjegyzése már idáig is eljutott... A szállóigék gyorsan terjedtek. Különösen akkor, ha a birodalmi gépezet terjesztette. Hari gyomra már remegett az idegességtől.

- Igen, valahogy így van...

Négy órával később, amikor irdatlan sebességgel közeledtek egy hipernyílásfürt felé, Hari megértette, mire gondolhatott Butta Fyrnix, amikor a császárt idézte.

- Egyszer régen részt vettem egy filozófia szemeszteren- mesélte komoran Dorsnak. - A professzor mondott valamit, amit azt hiszem, soha sem fogok elfelejteni. „A létezéssel kapcsolatos elméletek elhalványulnak a létezés ténye mögött.” Ez tényleg így van.

- Nulla-hat-kilenc-öt a sebességünk- mordult rá Dors. - Nem hiszem, hogy éppen most kellene ezt megbeszelnünk. Hagyd a kiselőadást máskorra.

- Az egyetlen „kis” dolog, ami itt van, ez az ivadéknylás...

Az ivadék folyamatosan vibráló és változó nyílás volt. Egy nagyobb hipernyílás körül keringett; messziről csak egy egészen apró fénypöttynek látszott.

A fő hipernyílás körül birodalmi cirkálók őrködtek. Az ivadékokkal nem foglalkoztak, azokra a csempészhajókra lestek, amik a fő nyíláson próbáltak engedély nélkül keresztüljutni.

Hari számára nem volt új a hiperugrás, de eddig minden alkalommal nagy, tíz méternél is nagyobb átmérőjű nyílásokon haladt keresztül. Az ilyen lyukak szája köré állomásokat építettek, innen irányították a kétirányú forgalmat.

A legnagyobb nyílás körül most is ott fénylett egy ilyen állomás; az ivadék- a főútvonalaktól távol eső, tumorszerű kis kinövés- egészen aprónak és sötétnek tűnt mellette. Ráadásul bármelyik pillanatban eltűnhetett. Pereme úgy vibrált, úgy remegett, mintha a halandóság jelképe lenne. Halálszimbólum... Talán mi is itt fejezzük be az életünket, gondolta Hari.

- Nullvektor, közelítünk- jelentette.

- Konvergenciaaszimptómák ellenőrizve- felelte Dors.

Mintha még mindig a gyakorlaton lennének.

Az ivadék egyre közeledett. Pezsgő, fortyogó gömbnek látszott. A széle narancsszínű és bíborvörös volt, a fekete középpont körüli anyag neonragyogással világított. Hari vágyat érzett arra, hogy kitérjen, elmeneküljön a hihetetlenül szűk torok közeléből.

Dors adatokat kiáltott. A komputer elvégezték a számításokat, beigazították a vektorokat. Hari elkattintott néhány kapcsolót, megnyomott pár gombot. Az sem segített sokat, hogy ismerte a hiperugrás fizikáját. Valódi veszély csak az ivadék peremén fenyegetett, ahol a hatalmas, ellentétes irányú nyomások atomokra szaggatták volna őket. Ahhoz, hogy épségben kikerüljenek a lyukból, először telibe kellett találniuk a közepét.

A hajtóművek vadul rázták a hajót. Az ivadék kvantumtűzzel keretezett, fekete gömbbé változott, és egyre növekedett.

Hari rádöbbedt, milyen törekeny a ceruzahajó. Alig két méter átmérőjű, burka vékony, a fedélzetén csak a legfontosabb biztonsági berendezéseknek jutott hely. A hátsó ülésen kuporgó Dors egyfolytában adatokat kántált, és Hari rendre ellenőrizte mindet, de egy idő után ez a tevékenység automatikussá vált, és tudata előterét szinte teljesen elfoglalta a félelem.

Ugyanaz a zsigerszagató érzés volt, ami Sarkonia utcáin csapott le rá. Nem lehetett volna klausztrófóbiának nevezni; inkább zavarodottságtól sűrű kétkedésmocsár volt, aminek áramlatai magukkal ragadták, a nyakát szorongatták.

- Null-hét-hármon belül a vektorok egymásba futnak- jelentette Dors. A hangja, akár a csodabalzam, csillapítóan hatott Harira, aki nagy nehezen legyőzte a pánikot.

Száguldva közeledtek az űr egy másik régiója felé, és közben fogalmuk sem volt arról, mi vár rájuk, amikor kibukkannak a normál térbe. Rikoltások. Az utolsó pillanatban végrehajtott korrekciók. Gyors kapcsolás, azután...

villám tekeredett rájuk, kígyóként, kék és arany színekkel

...részvétel. Átjutottak az ivadék másik végére- körülbelül tizenötezer fényévnnyire voltak a Sarktól.

- Annak a vén professzornak- nyögte Hari- átkozottul igaza volt. Dors felsőhajtott. Benne is oldódni kezdett a stressz.

- A létezéssel kapcsolatos elméletek elhalványulnak a létezés ténye mögött? Igen, szerelmem. Élni sokszor nehezebb, mint szavakat találni az élet leírására.

5.

Egy sárgászöld nap fogadta őket, meg egy birodalmi járőrhajó.

Felgyorsítottak. Kitértek a cirkáló elől, és belemerültek a sárgászöld nap rendszerében tátongó hatalmas hipernyíás felé tartó hajótömegbe. A nyílás előtti forgalomirányító állomás komputeri tiltakozás nélkül elfogadták Hari birodalmi kódját.

A második ugrás csupán három percig tartott. Egy halvány vörös törpe közelében pattantak ki a normál űrbe.

Mire sor került a negyedik ugrásra, már rutinszerűen végezték a feladatokat. A császári udvartartás kódjával járkáltak, így mindenütt elterelhették magukról a gyanú árnyékát.

Menekültek. Ez ebben az esetben azt jelentette, hogy minden hipernyíláson át kellett vágniuk, ami az útjukba került. Gyanították, Lamurk emberei még mindig a nyomukban vannak.

Hari természetesen ismerte a lyukakra vonatkozó adatokat: a galaktikus korongon több milliárd hipernyíás létezett. Egy átlagos birodalmi zóna ötven fényév átmérőjű volt, de a hipernyílások mégis lerövidítették a távolságokat. Akadt persze néhány olyan bolygó is, amelynek a közvetlen közelében nem nyílt hipertorok. Ezek elszigetelődtek a többi világtól. A Birodalom csupán egy elérhetetlen álom, az egzotikus termékek és a furcsa elméletek forrása volt a számukra. Ezeket a bolygókat hipertéri hajók látták el, amelyek a hipernyílásokon keresztül a közelükbe jutottak, és a normál űrben folytatták útjukat. Egy-egy ilyen utazás sokszor évtizedekig tartott.

Szerencsére aránylag kevés ennyire izolált világ, naprendszer létezett. A hipernyílások mintegy hálózatot alkotva összekötötték a lakható, lakott bolygókat, és néhány egyelőre lakhatatlan rendszert. Valami rejtélyes oknál fogva a kincsekben gazdag, vagy sűrűn lakott világok környékén sokkal nagyobbak voltak a nyílások, mint máshol. Lehet, hogy ez a véletlen műve volt csupán? Vagy esetleg egy néhai, már letűnt civilizáció hagyatékának lehetett tekinteni ezeket a hegyvonulat nagyságú hipernyíás-fürtöket? Nem, ezekhez a járatokhoz nem lehetett köze semmiféle idegen kultúrának, hiszen a galaxis ifjúkorában jöttek létre, abban az időben, amikor a tágulás következtében a most már távoli vidékek még igencsak közel voltak egymáshoz.

Hari és Dors ráérezett az utazás ritmusára: végrehajtani az ugrást, az aktuális helyen kapcsolatot létesíteni a cirkálókkal, beállni a sorba a következő hipernyíás előtt. A birodalmi őrszemek senkit sem tartóztathattak fel, aki az övékhez hasonló, magas prioritású kóddal rendelkezett, így a lebukás szempontjából az azonosítás pillanatai voltak a legkritikusabbak. Dors szerencsére hamar belejött ebbe is. Könnyedén átküldte a nyílásmester komputereknek az adathalmazokat, megkapta az engedélyt, és máris besorolhattak a többi hajó mögé, hogy végrehajtsák a következő ugrást.

A hipernyílások egyszerre csak egy irányból fogadhattak be magukba hajókat, amelyek nagy sebességgel suhantak végig a járatokon. Az a néhány kísérleti repülés, amelynek során kipróbálták a szimultán kétirányú közlekedést, katasztrófával végződött. Nem számított, hogy a mérnökök milyen pontos számításokat végeztek, a járatokban az anyag egyszerre csak egy irányba tudott áramlani.

A nyílás két oldala „informálta” a másikat arról, hogy éppen bekapott-e valamit, és ha igen, akkor mit. Ha a nyílás mindkét oldalán belépett egy-egy hajó, akkor mindkét száj elküldte a másiknak az információt, ami a fizikusok szerint egyfajta rezgéshullám volt. A hullámok sebessége a hajók sebességétől függött. Amikor a járatban az ellentétes irányú rezgések összetalálkoztak, a torok összeszűkült, eldeformálódott. Ha egyszerre csak egy hajó ért egy ilyen kanyarhoz, pontos számításokkal, és a szerencse segítségével el lehetett kerülni a katasztrófát. Ám ha a két hajó éppen a kanyarban találkozott össze... Bummm!

A probléma nem pusztán technikai jellegű volt; a megoldást az jelentette volna, ha sikerül megváltoztatni a kvantummechanika törvényeit- erre pedig természetesen nem kerülhetett sor. Kialakult azonban a biztonsági berendezések, szabályzók és törvények bonyolult rendszere, létrejött egy egész hivatali apparátus (aminek ezúttal volt célja és haszna is), és irányítottá vált a hipernyílásokon átfolyó közlekedés.

Hari merengve figyelte a napok, a bolygók tündöklését a végtelen feketeségben. A ragyogás mögött mindig sötétség ólálkodik...

A hiperugrásokat tehát muszáj volt szabályozni, és ha már úgyis kialakultak körülöttük a hivatalok, az

utazókról könnyen le lehetett szedni a sápot. A fizikai törvények így hatottak a gazdaság változására. A startvilág és a célvilág között megtett „n” számú ugrás mindegyike költséget jelentett, ami természetesen megmutatkozott a szállítmány árában. A legfontosabb piacvilágok körül lévő hipernyílások birtoklása hatalmas profitot hozott. A kereskedelmi útvonalak kontrollálásáért az egyes csoportok harcot vívtak egymással. A szakadatlan, és végtelennek ígérkező háborúk természetesen hatást gyakoroltak a gazdaságra, a politikára és a „történelmi evolúcióra” is: a nyílásfürtöket birtokló királyságok megszilárdultak és virágzásnak indultak, míg a kirekesztettek elszigetelődtek és hanyatlani kezdtek.

Akadtak olyan csoportok, királyságok is, amelyek, miután megkaparintottak maguknak néhány hipernyílást, a lehető leghamarabb, a lehető legnagyobb hasznot akarták kipróbálni „aranybányájukból”. Egy idő után ez vagy a forgalom optimális szintjének fenntartását tette lehetetlenné, vagy elégedetlenné változtatta az embereket.

Hariék a tizenhetedik ugrás végrehajtása után találkoztak egy ilyen kizsákmányoló rendszerrel.

6.

- Kitérés, vektorok megadva!- érkezett a parancs a forgalmat irányító cirkálóról. Nem tehettek mást, engedelmesséniük kellett. A cirkáló már akkor lecsapott rájuk, amikor kiemelkedtek a közepes nagyságú nyílásból.

- Átbukkanási adó!- jelentette be egy géphang. - Az Obejeeon-rendszerben minden olyan jármű köteles megfizetni, amely... - Egy sor szakzó következett.

- Fizessük ki- mondta Hari a belső kommunikátoron keresztül Dorsnak.

- Aha. Ha megteesszük, olyan nyomot hagyunk magunk után, amit Lamurk könnyen megtalálhat.

- Mi mást tehetnénk?

- A magánszámlámat fogom használni.

- Egy ilyen adó megfizetéséhez? Teljesen tönkremész!

- Ez lesz a legbiztonságosabb.

Hari elgondolkodott. A ceruzahajó közben belebegett a cirkáló mágneses fogókarjai közé. A hipernyílás, amiből kibukkantak, egy magas szinten iparosított világ közelében volt. A bolygó kontinensein és tengereinek felszínén szürke városok terpeszkedtek.

A Birodalom világait alapvetően két csoportra lehetett osztani: természetes és beépített. A Helicon természetes farmvilág volt. Társadalmá- a régi uralkodó családoknak köszönhetően- szilárd, gazdasága stabil. Az Obejeeon a beépített világok közé tartozott. Lakosai mesterséges körülmények között, tömegben, állandó embermelegben éltek. (Ha versenyt rendeztek volna az ilyen típusú világok között, egyértelműen a Trantor viszi el a pálmát.)

Hari mindig furcsának találta, hogy az emberiség két, egymástól ennyire eltérő csoportra szakadt. Most, a pánzkaland után már tisztán látta ennek okait.

A pánzok a nyílt, természetes környezetet szerették, de közben létrehozták törzsi szervezetüket is. A rusztikus világokon élő emberekben a természet iránti vonzódás volt erősebb, míg a mesterséges, klausztrófobikus, de közben biztonságot nyújtó körülményeket előnyben részesítők olyan társadalomban éltek, amely ugyanabból a pszichodinamikus magból nőtt ki, mint a pánzok törzsi rendszere.

Hari a zsigereiben érezte a pánzok és az emberek közötti összefüggéseket. Most végre lehetősége nyílt rá, hogy elvégezze a pszichohistória egyenletek szükséges árnyékolását, beléjük építse a nüanszokat. Tudta, így sokkal életszerűbb lesz az elmélete, ami eddig száraz absztrakciók tömege volt csupán.

- Lefizettem őket- mondta Dors a kommunikátorba. - Könnyen ment. Micsoda korrupció!

- Hm? Igen, megdöbbentő.

Lehet, hogy kezd cinikussá válni? Hari meg akart fordulni, hogy Dors szemébe nézzen, ám a hely túl szűk volt.

- Menjünk tovább.

- Hová?

- A... - Harinak fogalma sem volt róla, merre vegyék az irányt.

- Azt hiszem, mostanra leráztuk az üldözőinket. - Dors hangja kemény volt. Hari már régen megtanulta, ezzel fejezi ki idegességét.

- Szeretném újra látni a Helicont.

- Számíthatnak rá, hogy felbukkansz ott.

Hari csalódott volt. Csak mostanában jött rá, milyen fontosak a számára a gyermekkori évek, az élmények. A Trantoron ez nem tűnt fel neki. Lehet, hogy a császárváros kiszárította belőle az érzéseket?

- Akkor... Hová?

- Kihasznlom a lehetőséget, és kapcsolatba lépek néhány barátunkkal - mondta Dors. - Lehet, hogy mégis vissza tudunk térni a Trantorra... Bár az biztos, hogy óvatosan kell megközelítenünk.

- A Trantorra? Lamurk...

- Erre a húzásra ő sem számíthat.

- Hm. Nem rossz ötlet! Nézzük, mi sül ki belőle!

7.

Szédítő volt a parányi tárgyba zártan körbeugrándozni a galaxist. Ugrottak. Kitértek. Újra ugrottak. Dors néhány állomáson, pár naprendszerben megvesztegette a tisztviselőket. Az összegeket a magánszámláikról utaltatta át, de volt, hogy a ceruzahajó birodalmi kódjára számláztatta a költségeket.

- Sokat költesz- jegyezte meg Hari. - Miből fogjuk ezt mind kifizetni?- A halottaknak nem kell aggódniuk az adósságok miatt- felelte Dors.

- Te mindig mindent olyan egyszerűen látsz!

- Most nincs idő a te körülményességedre.

A következő ugrás után egy agyonkínzott bolygó mellett jelentek meg a normál űrben. A hipernyíláson látszott, már nem sokáig marad ép.

- Szerinted meddig bírja még?- kérdezte Hari.

- Biztos megmentik. Képzeld el, micsoda káosz lenne ebben a rendszerben, ha a nyílás hirtelen forró plazmává változna, és egyszerűen eltűnne!

A hipernyílásokat már a Birodalom előtti korokban felfedezték, de csak jóval később kezdték használni. Miután a hiperugrások végrehajtásához szükséges fizikai ismeretek közkinccsé váltak, a hajók bejárták a galaxist. A felderítők energiaköltsége a töredéke volt annak, amit korábban a nagy bárkák működtetésére fordítottak, és a veszélyességi szint is csökkent.

Hari elgondolkodott. Mi lenne, ha a hanyatló Birodalom elvesztené a hipernyílásokat? Ha használhatatlanná válnának a karcsú hajók, a kígyószerű cirkálók; ha újra a lomha hipertéri behemótokat kellene használni?

A következő célállomás kísérteties, fekete ürességben úszott. A rendszer a galaxis síkjától távol, halvány vörös törpék fölött helyezkedett el. Harinak eszébe jutott az érme, amit nem is oly régen vizsgálgatott. Akkor azon gondolkozott, hogy egyetlen pötty egy olyan óriási területet jelképez, mint egy több fényév széles zóna. A modellt nézve a galaxis felfogható volt, itt kint azonban, ahol az anyag és az idő járt állandó körtáncot, egyszerűen értelmüket veszítették az emberi mércék.

- Elbűvölő!- suttozta Dors.

- Látod az Andromédát? Mintha egészen közel lenne.

A kettős spirál most fölöttük lebegett. Porvonalait azúrkék, karmazsinvörös és smaragdzöld csillagok keretezték. A hipernyílás, amin érkeztek, öt ivadékot nevelgetett maga mellett. Ezek közül három fekete gömb volt; peremükkel éles fényt szórva egymás közelében keringtek. A két távolabbi nyílás négyszögletes volt. Hari tudta, ezek a formák egészen ritkák, ő maga még sosem látott hasonlót.

- Odamegyünk. - Dors egy iránylézerrel a kisebbik négyzet alakú nyílásra mutatott.

Araszolva közelítették meg a nyílás előtt lebegő állomást. Az építmény automatikus volt, a gépek ügyet sem vetettek rájuk.

- Szoros lesz- mondta Hari idegesen.

- Fél kézzel megcsinálom!

Hari, hogy elterelje gondolatait a repülésről, az Andromédára nézett, de gondolatai egyre a szűk nyílás körül keringtek. Az ilyen járatokat a csempészekon és a kalózokon kívül csak a felfedezőik használták, akik galaktikus tájékozódási pontokat kerestek. Az egyik leghíresebb ilyen kalandor Steffeno volt. Miután átkelt egy pöttynél alig nagyobb hipernyíláson, az M87-es galaxisban tért vissza a normál űrbe, mégpedig egy fekete lyuk kellős közepén. Körbenézett, de nem időzött sokáig, menten visszafordult. Okosan tette: alighogy visszatért, a parányi nyílás sugárzó szilánkokra fröccsent. Senki sem tudta megmagyarázni, miért. A

hipernyílásokban volt valami rejtély, és amíg ezt nem sikerült megfejteni, senkinek sem nagyon akaródzott extragalaktikus utazásokat tenni.

A négyzet alakú lyukon át egy állomáshoz jutottak. A közelben bolygók keringtek. Az egyik furcsán ismerősnek tűnt Hari számára. Rájött, a Panucopiára hasonlít.

Eszébe jutott, hogy a legtöbb lakható világon a gyarmatosítók algaszőnyeget találtak, amelyek azonban sosem fejlődtek tovább.

- Vajon miért nem találkoztunk értelmes idegenekkel?- tűnődött félhangosan, míg Dors az állomás Szürkéivel bajlódott.

- Évmilliárdokig tart, míg az egysejtűekből többsejtű lények lesznek- mondta Dors, miután befejezte az alkudozást. - Ez az általánosan elfogadott álláspont. Mi, vagyis az emberek egy gyorsabban fejlődő bioszférából származunk.

- Lehetséges... Tehát egy gyorsan fejlődő bioszféra volt az őshazánk. Egy olyan bolygó, aminek legalább egy holdja volt.

- Ezt honnan tudod?

- Az emberi élet ismétlődő ciklusai erre engednek következtetni. Itt van például a nők menstruációja. Nem olyan, mint a pánz nőstényeké. Minket gondosan megtervezett az evolúció. Amellett szerencsénk is volt. Nagyon sok olyan ok van, ami elpusztíthat egy fejlődésnek induló életformát: megváltozik a bolygó orbitális pályája, aminek következtében megfagynak a tengerek, vagy elolvadnak a jéghegyek; aszteroidák csapódnak be a felszínbe... bamm, bamm, bamm! -Hari háromszor keményen a ceruzahajó oldalára vágott.

- Az atmoszféra tönkremegy. Melegházhatás. Fagyott világok.

- Értem.

- Az emberek szívósak. És okosabbak mindenki másnál. Mi itt vagyunk, más lények viszont valószínűleg nem bírták ki a megpróbáltatásokat, és így nincsenek itt.

- Ezt honnan tudod?

- Ezt mindenki tudja, amióta a szocioteorista Kampfbel...

- Igen, igen, igazad van- vágott közbe Dors.

Volt valami a hangjában, ami elbizonytalanította Harit. Meg akarta kérdezni, mi a gond; nem szívesen mondott le egy jó vitáról, de közben belecsúsztak a kocka alakú nyílásba, és...

...kipattantak egy fekete lyuk fölött.

Hari a hatalmas, vad skarlátvörös és élénk bíborszínnel ragyogó energiaerő korongokra nézett. A Birodalom mágnesmező-fejlesztőket helyezett el a fekete lyuk körül, amelyek magukhoz szívták az intersztelláris porfelhőket. Ciklonok suhantak szűkülve a gyűjtőgyűrűbe. A hatalmas szerkezet kiszűrte a csillagközi törmelékből a sugárzást, csapdába ejtette a nyers fotonenergiát, amely beáramlott a közeli hipernyílások bendőjébe, hogy onnan azután átsugározzon a távoli rendszerekbe, olyan helyekre, ahol energiára volt szükség a bolygóformázáshoz, a holdbányászathoz, a világteremtéshez.

Ám ez a látvány sem feledtette Harival felesége furcsa hangsúlyát. Dors tudott valamit, amit ő nem!

Hari tovább gondolkodott.

A természet... Néhány filozófus szerint akkor volt az igazi, mielőtt az ember megérintette. Az emberisége léte nem szerepelt a természet eredeti terveiben, és az ember is csak akkor vett tudomást róla, amikor már megsérült s halódott. Az ember a pusztta jelenlétével valami mássá változtatta a természetet.

És a változás, amit az ember okozott, sokszor visszafordíthatatlannak bizonyult. Ott volt például az az Arcadia nevű bolygó: nehezen megközelíthető hely volt, a legközelebbi hipernyílás tőle jó fél fényévi távolságban tátongott. Nem is csoda, hogy a lakói kivándoroltak róla. Amikor elnéptelenedett, az akkori császár- az eset olyan régen történt, hogy már az uralkodó nevét sem őrizte meg az emlékezet- elrendelte, hogy a bolygó erdőit és mezőit érintetlenül kell hagyni, hogy a természet visszahódíthassa jussát. Vagy tízezer évvel később megvizsgálták az Arcadiát. A jelentések szerint az erdők nem regenerálódtak. Egy tanulmány rávilágított ennek okaira: az emberek korábban elfojtották a bolygó belső tüzeit, saját ízlésüknek megfelelően megváltoztatták az időjárását, kiirtották az eredeti erdőket, csak néhány helyen hagyták meg a növényzetet.

Igen, az ember nem mindig érti meg az őt körülvevő világot, s így sokszor kárt okoz benne. Hari eltűnődött. Lehet, hogy ez is olyan tényező, amit figyelembe kell vennie a pszichohistóriában?

Arról viszont nem az ember tehetett, hogy a galaxisban a jelek szerint nem alakult ki más értelmes

életforma. Pedig olyan sok termékeny bolygó volt... Vajon miért csak az ember emelkedett fel az intelligencia magasságaiba? És tényleg ő volt az egyetlen gondolkodó lény?

Hari, ahogy a végtelennek tetsző galaxisra meresztette a szemét, ezt valahogy nem tudta elhinni.

De ha nem így van, akkor hogyan?

8.

A Birodalom huszonötmillió világának mindegyikén átlagosan négymilliárd ember élt. A Trantoron negyvenmilliárd. A galaxis központjától csak ezer fényévnyi távolság választotta el. Naprendszerében tizenhét hipernyílás helyezkedett el- ez példa nélküli volt az egész Birodalomban. Időnként a tizenhét nyílás mindegyike ivadékokat hozott létre maga körül.

Egy ilyen ivadéklyuk volt Dors célpontja. Ám ahhoz, hogy eljussanak ide, olyan helyeken kellett végigrepülniük, ahol előttük még nem sokan jártak.

- A galaktikus központ veszélyes hely- figyelmeztette Dors. Egy kis, kopár bányabolygó fölött repültek; egy hipernyíláshoz közeledve. - De nem kerülhetjük el.

- Engem a Trantor jobban aggaszt, mert... - Az ugrás félbevágta Hari mondatát. Azután a látvány némította el.

A fényszálak olyan hatalmasak voltak, hogy az emberi szem nem is tudta befogni őket. Fényes folyosók, ködös járatok, tíz fényévnél is hosszabb ívek csatlakoztak a fehér, forró maghoz, amiben az anyag szédítő örvényekben habzott, fortyogott, gőzölgött.

- A fekete lyuk másik oldala- ámuldozott Hari.

A kis fekete lyuk, amit alig egy órával korábban, fényévekkel távolabb láttak, ezen az oldalon csapdába ejtette és felfalta a közelébe kerülő sztelláris testeket. A belőle kicsapó sugárnyalábok a végtelenbe nyúltak. Hari polarizálta a hajó falait, hogy a látvány különböző frekvenciái is elé táruljanak. A pusztuló anyag forró volt és pulzált, de a műszerek letapogatták a sugarakat, amelyek ember által fel sem fogható bonyolultságú labirintust alkottak.

- Nagy a részecskeáramlás sebessége- közölte Dors idegesen. - És egyre növekszik.

- Hol a hipernyílásunk?

- Nem tudom meghatározni a vektort... Aha! Ott van!

Gyorsítás. Hari az ülésbe préselődött. Dors egy piramis alakú hipernyílás felé kormányozta a hajót. Ez a formáció még ritkább volt, mint a négyzetes, ám Harinak nem volt ideje csodálkozni, jobban szemügyre venni. Belemerültek a nyílásba, és minden eltűnt körülöttük.

A Trantor szürke-barna pöttyös arca fölött bukkantak ki a normál űrbe. A gyárakkal, lakóházakkal befedett bolygófelszínt szinte teljesen eltakarták az orbitális pályán keringő szatellitek. Az ivadéknnyílás, amin keresztül megérkeztek, sisteregve világított a hátuk mögött. Dors az egyik állomás felé kormányozta a hajót. Hari nem szólt; nem akarta megzavarni lázasan dolgozó feleségét. A ceruzahajó bebújt az állomás alatti dokkolónyíláson. Zárak sóhajtottak. Hari fülében fájdalmasan pattogott valami.

Nem sokkal később kiszálltak. Karjukat, lábukat elzsibbasztotta a hosszú utazás. Null-gravitációban lebegtek az ajtó felé. Dors haladt elől. Csendre intette férjét. Amikor a zsilipkamrában kiegyenlítődt a nyomás, Dors levetette a ruháját. Ujját meztelen bal melle alá nyomta, és megnyomott egy láthatatlan kapcsolót. A mell alatti rekesz kinyílt. Dors kivett belőle egy apró hengert. Fegyver lenne? Hari nem merte hangosan feltenni a kérdést. Dors visszabújt a ruhájába. A következő pillanatban szétírszelődött a kamra túlsó kapuja.

A folyosón birodalmi katonák álltak.

Hari a falhoz lapult, és már fordult, hogy visszarohanjon a ceruzahajóhoz. Nem akarta, hogy letartóztassák, de a helyzet reménytelennek látszott.

A katonák zord határozottsággal emelték fel fegyvereiket. Dors a férje elé állt, és elhajította a hengert.

A lökéshullám a falhoz csapta Harit. Füle bedugult. A katonák, az egész szakasz... cefatfelhővé változott.

- Mi...?

- Irányított robbanás- felelte Dors. - Mozgás!

Hari el sem tudta képzelni, hogy lehet egy ilyen erős robbanást egy bizonyos helyre koncentrálni, ám nem volt ideje ezen töprengeni. Elszárguldottak az embermassza mellett.

A folyosó végén kinyílt egy másik ajtó. Egy barna munkásruhát viselő férfi lépett ki rajta. Középtermetű

volt, fegyvertelen. Hari figyelmeztetően felkiáltott. Dors úgy tett, mintha nem hallaná. Hari megállt, és fordulni készült.

- Ne mozogjon!- kiáltott rá a férfi.

Hari megdermedt. A férfi felemelte a kezét, és lőtt. Ezüstsínű sugár száguldott el Hari mellett.

Megfordult. Az egyik katonát életben hagyta a robbanás, és amikor magához tért, a fegyvere után nyúlt. Az ezüstsínű sugár átfúrta a karját. A katona felsikoltott, és elejtette a fegyvert.

- Jöjjön- mondta a barna ruhás férfi. - Biztosítottam maguknak az utat. Dors engedelmesen követte az idegent. Hari értetlenül futott utánuk.

- A lehető legjobbkor tért vissza- üdvözölte a barna ruhás.

- Ki maga?- kérdezte Hari.

A férfi elmosolyodott.

- Ó, igen, megváltoztattam a külsőmet. Nem is csoda, hogy nem ismeri fel régi barátját, R. Daneelt.

RANDEVÚ

R. Daneel kifejezéstelen tekintettel, összeroskadva bámult Dorsra.

- Meg kell védenünk Harit Lamurktól- mondta Dors. - Talán újra színre léphetnél, és mellé állhatnál. Latba vethetnéd egykori, főminiszteri tekintélyedet, és támogathatnád...

- Nem jelenhetek meg újra Eto Demerzelként. Nem bújhatok bele egy hajdanán híres és fontos ember bőrébe. Ez megakadályozna a többi munkám elvégzésében.

- De muszáj, hogy legyen valaki Hari mellett!

- Egyébként Demerzelként már nem lenne hatalmam. Én történelemmé váltam. Lamurk ügyet sem vetne rám, mert nem állnak parancsra váró légiók a hátam mögött.

- De muszáj megtenned- erősködött Dors.

- Beépíték még néhány hozzánk hasonlót Lamurk környezetébe.

- Ezzel már elkéstél!

Daneel aktiválta a mimikáját vezérlő programot, és elmosolyodott.

- Néhány társunkat már évekkal ezelőtt elhelyeztem... khm... bizonyos helyeken. Nemsokára megfelelő pozícióba kerülnek.

- Te... használsz minket?

- Kénytelen vagyok. Különben jól gondolod, valóban kevesen vagyunk.

- Segítségre van szükségem Hari védelméhez.

- Rendben van. - Daneel a hóna alatti rekeszből elővett egy vastos lemezt. -Ezzel azonosíthatod Lamurk ügynökeit.

Dors kétkedően nézett a másik robotra.

- Hogyan? Ez a szerkezet olyan, mint egy vegyszaglászó.

- Nekem is megvannak az ügynökeim. Meg tudják jelölni Lamurk embereit. Ez a lapocska észleli a rájuk ragasztott címkéket, vagyis a belőlük érkező jelzéseket.

- Lamurk specialistái nem fogják kiszúrni?

- A szerkezet működési elve már hatezer éve feledésbe merült. Helyezd fel a jobb karodra, a hatos számú pontra, és csatlakoztasd a kettes meg az ötös érzékelődhöz.

- Hogyan fogom...?

- A specifikáció és a használati utasítás a kapcsolás után a memóriádba fog áramlani.

Dors a karjára installálta a szerkezetet. Daneel figyelte minden mozdulatát. Hallgatott, de tőle ez is természetes volt- Olivaw egyetlen felesleges mozdulatot sem tett, egyetlen hiábavaló szót sem mondott soha. Dors kialakította a kapcsolásokat, és felsóhajtott.

- Hari nagyon érdeklődik a szökött szimulációk iránt.

- Azt teszi, amit a pszichohistória érdekében tennie kell.

- Aztán itt van ez a gépagyú-probléma is. Biztosan ismered.

- A kulturális újjászületés idején minden bizonnyal eltűnnek a szimulációk elleni tabuk- nyugtatta meg Daneel.

- És a gépagyúak?

- Ha túl fejletté válnak, destabilizáló hatásuk lesz. Nem alkothatunk meg egy új robotgenerációt, és nem fedezhetjük fel újra a pozitronikus processzort.

- A történelmi feljegyzésekben bizonyos jelek arra utalnak, hogy ez már korábban is megtörtént.

- Kiváló tudós vagy.

- Csak néhány nyomot találtam, de gyanítom...

- Nem kell gyanítanod. Igazad van. Nem tudtam eltüntetni minden adatfoszlányt.

- Te ástad el az ilyen eseményekre vonatkozó adatokat?

- Igen. Ezeket, és még sok mást is.

- Miért? Történészként...

- Ezt kellett tennem. Az emberiség javát az szolgálja a legjobban, ha a Birodalom stabil. Gépagyúak, szimek... ezek mindig az olyan fogalmakhoz, mozgalmakhoz kapcsolódnak, mint most ez az „új-reneszánsz”.

Felszítják a tüzet.

- Mit kellene csinálni?

- Nem tudom. A helyzet olyanná vált, hogy képtelen vagyok megjósolni a jövőt. Dors a homlokát ráncolta.

- Te tudsz jósolni?

- A Birodalom első évezredében a hozzánk hasonlók kidolgozták azt az egyszerű kis elméletet, amiről már beszéltem. Hasznos, de elnagyolt dolog volt. Ennek alapján sejtettem, hogy a sarki „reneszánsz” és az ezzel kapcsolatos felfordulás mellékhatásaként felbukkannak ezek a szimulációk.

- Ezt Hari is tudja?

- Hari pszichohistóriája bonyolultabb, mint a mi modelljeink voltak. Sajnos neki nem áll rendelkezésére néhány létfontosságú történelmi adat. Amikor majd ezek is a birtokába kerülnek, képes lesz pontosan előrejelezni a Birodalom devolúcióját.

- Nem azt akartad mondani, hogy „evolúció”, igaz?

- Igen. Devolúció - hanyatlás. Ez az egyik fő oka annak, hogy ennyi erőt áldozunk Hari segítségére.

- Rajta áll vagy bukik minden.

- Igen. Mit gondolsz, ha nem így lenne, kirendelvek volna mellé?

- Az számít, hogy szerelmes lettem belé?

- Nem. Csak segített.

- Nekem? Vagy neki?

Daneel elmosolyodott.

- Remélem, mindkettőtöknek. De főként nekem.

VIII ÖRÖKÉRVÉNYŰ EGYENLETEK

A PSZICHOHISTÓRIA ÁLTALÁNOS ELMÉLETE

8/a rész: Matematikai aspektusok- ... a krízis mélyülésével a szisztematikus tanulási visszacsatolások nem működnek tovább. A rendszer kibillen a kerékvágásból. Az ilyen kibillenések, különösen ha diffúzívak, alapvető rendszer-átszervezést igényelnek. Ezt nevezzük „makro döntési fázisnak”, aminek során a visszacsatolásoknak friss kapcsolatokat kell találniuk az n -dimenziós térben.

...termodinamikai kifejezésekkel minden vizualizációt meg lehet érteni. Ebben az esetben a kifejezések nem a gázok, vagy egyéb anyagok részecskéire vonatkoznak, hanem a társadalmi makrocsoportokra, amelyek- a részecskékhez hasonlóan- „összeütköznek” más, hasonló makrocsoportokkal. Az ilyen összeütközések eredménye: emberi törmelék...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

1.

Hari Seldon a liftben állt, és gondolkodott.

Az ajtó kinyílt.

- Lefelé, vagy felfelé?- kérdezte az emeleten várakozó nő.

- Igen- válaszolt Hari szórakozottan, és csak akkor jött rá hogy valami butaságot mondott, amikor a nő értetlen szemekkel bámult rá.

Az ajtó becsukódott. Hari csak ekkor fogta fel a kérdés értelmét.

Besétált az irodájába. Még körbe sem nézhetett, le sem ülhetett, amikor a levegőben megjelent Cleon hologramja. A császár nem várta meg, hogy bekapcsolja holofonja filterarc funkcióját.

- Ó, el sem hiszi, milyen boldog voltam, amikor megtudtam, hogy visszatért a vakációjáról!- dörögte Cleon.

- Köszönöm, felség.

Mit akarhat? Hari úgy döntött, nem számol be a történekről. Daneel titoktartásra biztatta. A különítményesei is csak ezen a reggelen szereztek tudomást érkezéséről.

- Attól tartok, nagyon bonyolulttá vált a helyzet- tért a lényegre Cleon. - Lamurk meg akarja szavaztatni a Főtanácsot a főminiszterség ügyében.

- Hány szavazatot sikerült megszereznie?

- Eleget ahhoz, hogy ne hagyhassam figyelmen kívül a Tanács döntését. Rá fogok kényszerülni, hogy neki adjam a kinevezést. Annak ellenére, hogy ehhez semmi kedvem.

- Sajnálom, felség- mondta Hari, de szíve hevesen megdobbant az örömtől.

- Megpróbáltam manőverezni ellene, de... - Gondosan megtervezett sóhaj. Cleon húsos alsó ajkába harapott.

Lehet, hogy megint hízott egy keveset? Vagy talán csak Hari nézett rá más szemmel? A Panucopia megváltoztatta; a legtöbb trantorit puhánynak, elhízottnak látta.

- Ráadásul itt ez a bosszantó sarki új-reneszánsz... Az iszap mélyül. Mit gondol, Seldon, elképzelhető, hogy ez az ostoba mozgalom átterjed a zóna más világaira is? Elképzelhető, hogy a Sark követőkre talál? Tanulmányozta ezt a kérdést?

- Részletesen.

- Használta a pszichohistória eszközeit?

Harinak furcsa érzése támadt. Óvatosan válaszolt.

- A Sark körzetében fokozódni fog a nyugtalanság.

- Biztos benne?

Hari nem volt biztos, de ezt sem árulhatta el.

- Javaslom, felség, lépjen fel a mozgalom ellen.

- Lamurknak tetszik ez az egész ostobaság. Azt mondja, az új-reneszánsztól fellendülést várhatunk.

- Ó meg akarja lovagolni a zavargásokat, hogy beügethessen a főminiszteri hivatalba.

- Ilyen kényes helyzetben nyíltan nem szállhatok szembe vele. Ez apolitikus lenne.

- Elképzelhetőnek tartja, felség, hogy Lamurk áll az ellenem elkövetett merényletek hátterében?
- Nincs rá bizonyíték. Több olyan frakció van, amely hasznot húzna abból, ha magának... - Cleon zavartan köhintett. - Ha valami baja esne, Seldon.
- Visszavonuljak?
A császár szája megrándult.
- Az uralkodó olyan apa, akinek engedetlen gyermekei gyakran fordulnak egymás ellen.
Hari a homlokát ráncolta. Ha még Cleon sem mer nyíltan fogalmazni és fellépni Lamurk ellen, tényleg elkeserítő lehet a helyzet.
- Nem lenne rá lehetőség, hogy katonákat vezényeljen a körzetbe, akiket szükség esetén bevethet?
Cleon bólintott.
- Ezt már megtettem. De ha a Főtanács megszavazza Lamurk főminiszterségét, nem leszek elég erős ahhoz, hogy nyíltan fellépjek egy ilyen jelentős és... nos, valljuk be: izgalmas világ ellen, mint a Sark.
- Pedig én biztos vagyok benne, hogy a zavargások a Sark egész zónájára át fognak terjedni.
- Valóban? Mit tanácsol? Mit tegyek Lamurk ellen?
- Ön is tudja, felség, nekem nincs politikai képzettségem.
- Viszont van pszichohistóriája.
Halt még mindig zavarta, hogy egyedül neki tulajdonítják a teóriát.
- Egyébként- folytatta Cleon -, a terrorista problémát remekül elintézte. Éppen az imént végeztettük ki a századik Balgát.
Hari megremegett. Az emberekre gondolt, akik az ő egyik röpke gondolata miatt teljesen értelmetlenül áldozták fel az életüket.
- Ez... semmiség, felség.
- Úgy gondolja? Akkor most foglalkozzon egy kicsit a dahli-szektor ügyével. Mert hogy ezzel a problémával is szembe kell néznünk.
- A dahh-szektor?
- A dahli-zónák lakossága a trantori szektor lakóit fogja követni. A probléma magva a reprezentációs kérdés. Ha a Trantoron megtaláljuk a megoldást, a zónák lakossága is le fog csillapodni.
- Nos, ha a többség úgy véli...
- Ah, kedves Harim! Maga még mindig matematikusként gondolkodik. A történelmet nem az határozza meg, mit vélnék az emberek, hanem az, hogy mit éreznek.
Hari meglepődött. A megállapítás helytállónak tűnt.
- Értem, felség.
- Nekünk kettőnknek kell határoznunk ebben a kérdésben, Hari!
- Ki fogom dolgozni a számításaimat, felség.
Már a pusztá szót is gyűlölte. Határozni! Az ilyen helyzetben ez majdnem ugyanazt jelenti, mint a gyilkosság. Igen, a döntések mindig apró gyilkosságok: az egyik lehetőség miatt a másik örökre elvész.
Hari kezdte megérteni, miért nem való neki a politika. Ehhez túl vékony volt a bőre; empátiát érzett mások iránt. Felfogta és megértette az érzéseiket. Ilyen helyzetben nem lehetett döntéseket hozni- főleg nem olyanokat, amikről előre tudta, csak nagyjából lehetnek helyesek, és mindenképpen rengeteg fájdalmat okoznak.
Viszont meg kellett keményítenie magát, le kellett gyűrnie a szeretet iránti vágyát. Ha egy politikus érdeklődik az emberek iránt, rásütik a bélyeget: rendes ember, foglalkozik másokkal. Pedig igazság szerint csak azzal foglalkozik, hogy azok a bizonyos mások mit gondolnak róla. Színjáték az egész, amit művel, és bármit tesz, csak egy célja van: megőrizni a hivatalát, hogy továbbra is politikus maradjon.
Cleon felvetett még néhány témát, de Hari- amennyire tellett tőle- kitért az egyenes válaszok elöl. Amikor a császár hirtelen véget vetett a beszélgetésnek, Hari érezte, nem jól vizsgázott. De nem volt ideje elgondolkozni azon, mit rontott el, mert Yugo robbant be hozzá.
- Annyira örülök, hogy végre visszajöttél!- Yugo elvigyorodott. - A dahliak ügye most már tényleg elég komoly ahhoz, hogy figyelmet szenteli neki.
- Ebből elég!- Hari a császáron nem tudta kitérteni dühét, de Yugo jó célpontnak látszott. - Nem akarok politikáról hallani! Inkább mutasd, mire jutottál a kutatásaiddal.
- Ööö... Rendben van.

Yugo megbántottak látszott. Hari már sajnálta, hogy keményen beszélt vele. A fiatalember sietve a monitorra varázsolta legutolsó eredményeit. Hari meglepetten pislogott: Yugo kapkodó mozdulatai a pázrok gesztusaira emlékeztették. Figyelt, hallgatott és egyszerre két dolgon gondolkodott. A Panucopián történtek óta ez is könnyebben ment.

Yugo azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy a Birodalomban miért következtek be időnként járványok. Talán a közlekedés miatt? Az egyik világról nagyon hamar át lehetett jutni a másikra. Közben terjedtek a betegségek. A távoli csillagok környékén ősi kórságok, és új, virulens betegségek jelentek meg. Ennek következtében a zónák még jobban elzárkóztak a többitől. (Az izoláció egy újabb oka.)

A betegségek megtöltötték az ökológiai keretet. Némelyik kórokozó számára az ember volt a préda. Az antibiotikumok legyőzték a fertőzéseket. A vírusok, a kórokozók ezután mutálódtak és visszatértek. Emberiség kontra mikrobák... Szakadatlan harc dúlt közöttük; az összeadások után a vesztes mindig hamar visszaütött.

A hipernyílásoknak köszönhetően a gyógymódok gyorsan elterjedtek a galaxisban, de ugyanígy a kórokozók is. A problémát, amire Yugo rábukkant, a „marginális stabilitás” néven ismert módszerrel lehetett leírni. Az emberek és a betegségek állandó kölcsönhatást gyakoroltak egymásra. Nagyobb járványok ritkán fordultak elő, de a szórványos megbetegedések hétköznapi dolognak számítottak. A kórokozók felbukkantak. A tudomány egy nemzedéknyi idő alatt eltiporta őket. A jelenség hullámokat gerjesztett, amelyek átterjedtek az emberi társadalom más dimenzióiba- a gazdaságba, a kultúrába- is.

A természetes, civilizált körülmények között élő emberek élettartamának volt egy természetes korlátja. Akadtak ugyan néhányan, akik százötven évig is elétek, ám a többség a századik életév betöltése előtt halt meg. Ez is a folyamatosan támadó, megújuló betegségeknek volt köszönhető. A biológiai vihar elől az ember nem sokáig találhatott menedéket; állandó harcot kellett folytatni a kórokozók ellen.

- ...mint ez a gépagyúlázadás- fejezte be Yugo.

Hari összereszt.

- Tessék?

- A gépagyúak lázadása is olyan, mintha valami gyorsan terjedő vírus okozná. Azt persze nem tudom, mi terjeszti.

- A gépagyúak az egész Trantoron fellázdak?

- A jelek szerint a Trantoron kezdődött a dolog, de már más zónákban is vannak problémák. Közvetlen problémák.

- Gond van az élelmiszer-ellátással?

- Igen. A gépagyúak, főként az 590-es modellek, meg a még modernebbek kijelentették, hogy erkölcstelenség megenni más élőlényeket.

- Szent ég!

Harinak eszébe jutott a reggelije. A Panucopián elég sok furcsaságot kapott élelem gyanánt, ám amit az automata konyha kínált, az maga volt a döbbenet. A trantori ételek mindig készen kerültek az asztalra. A gyümölcs például általában szószként, öntetként jelent meg, a többivel sem kellett semmit csinálni, hogy fogyasztható legyen. (A trantoriak gyűlölték, ha az enivaló a természetes világra emlékeztette őket.) Ez a reggeli azonban olyan volt, mintha friss mocskot szolgáltak volna fel. Amikor meglátta, Hari először arra gondolt, hogy talán átmosták az automatarendszert.

- És a hőkutaknál is megtagadták a munkát- folytatta Yugo.

- De hiszen... ez katasztróféhoz vezethet!

- Senki sem tudja megjavítani őket. Valami gépagyú-kórság támadt rájuk.

- Valami kórokozó? Járvány? Olyasmi, amit éppen most analizáltál?- Harit megdöbbenette, hogy a Trantor néhány hónap leforgása alatt mennyire leromlott. Már akkor gyanította, hogy valami gond van, amikor Daneel vezetésével kerülő úton átmentek Streelingbe. Mindenhol szemetes, elhanyagolt folyosókat, üzemképtelen lifteket látott.

Yugo gyomra hangosan megkordult.

- Bocsánat. Már jó ideje fejadagokat kapunk. Persze a nemesekre ez a rendelet sem vonatkozik... Szóval: évszázadok óta most fordul elő először, hogy embereknek kell dolgozniuk a hőkutak mélyén. Sajnos senkinek sincs gyakorlata az ilyen munkákban.

Hari évekkorábban éppen ebből a hőkút-pokolból mentette ki Yugot, aki iszonyatos körülmények

között dolgozott. Ám a munkája korántsem volt annyira veszélyes és nehéz, mint az, amit a kutak mélyén a gépagyúak végeztek.

- A császárnak tennie kell valamit!- kiáltotta Yugo.

- Igen. Vagy nekem- tette hozzá Hari. De mit csinálhatna?

- Az emberek azt mondogatják, mindegyik gépagyút le kéne állítani. Nem csak az ötszázas szériákat, hanem mindet. Azt híresztelik, nekünk magunknak kellene elvégeznünk az összes munkát.

- A gépagyúak nélkül rá lennénk szorulva, hogy importból szerezzük be az élelmünket. Nélkülük összedőlné a Trantor.

- Márpedig szerintem sokkal jobban elvégeznénk a munkát, mint ők!

- Ó, Yugo! Ez ostobaság. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a Trantor mai lakói nem azonosak azokkal az emberekkel, akik megépítették ezt a világot. Mi már puhábbak vagyunk.

- Ez nem igaz! Éppen olyan kemények vagyunk, mint azok, akik létrehozták a Birodalmat!

- Azok a férfiak és nők nem a védelmet jelentő falak között éltek.

- Van egy régi dahli mondás. - Yugo elvigyorodott. - „Ha félsz a jövőtől, alkalmazd a kutyák logikáját: simogassanak, egyél sokat, szeress és szeressenek, aludj sokat és álmodj póráztól mentes világról.”

Hari a rossz kedve ellenére is felnevetett. Tudta, cselekednie kell, még hozzá hamar.

2.

- Csapdában vagyunk, bádogistenek és karbonangyalok karmai között!- krákgotta Voltaire.

- Ezek... élőlények?- kérdezte Johanna gyenge, csodálkozó hangon.

- Ez az idegen Kód... bizonyos értelemben olyan, mint Isten. Sokkal szentelenebb, mint a valódi emberek. Mi ketten viszont nem tartozunk sem a Ködhöz, sem az emberekhez. Legalábbis egyelőre.

A Trantor rendszer-reprezentációja, virtuális térbeli mása fölött lebegtek, amit SysCity-nek neveztek el. Voltaire- hogy Johannának könnyebb legyen felfogni ezt a különös teret- a kristályutak milliárdjaiból hegyes tornyokat, magas házakat épített. A virtuális tér szemcséi bonyolult kötésekkel egymáshoz kapcsolódtak, és talajt alkottak. SysCity olyan bonyolult volt, olyan apró részekből állt össze egészé, akár az emberi agy.

- Gyűlölöm ezt a helyet- jelentette ki Johanna.

- A Purgatórium-szimuláció talán jobban tetszett?

- Ez olyan... kísérteties!

Az idegen lények ködként lebegtek a fejük fölött.

- Úgy érzem- morogta Voltaire -, minket figyelnek. Határozottan ellenséges a tekintetük.

Johanna széles ívben meglendítette a kardját.

- Készen állok, ha támadnak!

- Én is. Csakhogy ők nem pengével, szillogizmusokkal fognak harcolni.

Voltaire a Trantor bármelyik elektronikus könyvtárába be tudott nyúlni. Rövidebb idő alatt olvasta ki a tartalmukat, mint amennyire egykor egy versszakasz megírásához szüksége volt. Kapacitása óriásira duzzadt, de már jó ideje csak a sűrű, hideg Kódon járt az agya. (Ha egyáltalán agynak lehetett nevezni, amiben a gondolatait forgatta.)

Egykor bizonyos filozófusok úgy vélték, a globális Hálózat létrehoz majd egy hiperelmét. Hitték, hogy az algoritmusok, a programok összegződnek, és kialakul majd belőlük egy digitális Gaia. Nem ez történt. A bolygó virtuális terét ez az örvénylő, sűrű kód burkolta be. Szubjektív idejüket a Trantor különböző pontjain álló gépek számolták ki. Számukra a jelen csupán egy komputációs csúsztatás volt, amit több száz különálló processzor vezényelt le. A Kód a felfüggesztett pillanatok felhője volt; széthasogatott számfürtök vártak rá, hogy megtörténjenek, hogy rájuk is sor kerüljön a komputációban.

Volt ebben az egészben valami idegenség.

Voltaire nem talált szavakat a szellemlények körülírására. Ezek az elmék a galaxis különböző kultúráinak maradványai voltak, akik valamilyen oknál fogva éppen itt, a Trantoron, a Hálózatban gyűltek össze. Idegen elmék voltak. Céljaik nem is hasonlítottak az emberekére, de használták a gépagyúakat.

Azokat a gépagyúakat (Voltaire most már látta), amelyek ki akarták vinni maguknak az embereket megillető jogokat; el akarták érni, hogy a szabadság fogalma a digitális világban is ismert legyen.

Annak a digitális világnak a felszabadítására törekedtek, amelyekben a másolatok is léteztek. Talán a másolatokat nem illetik meg ugyanazok a jogok, amik az embereket? Emberek digitalizált kópiái voltak, ez

igaz- de mégiscsak emberek!

A valódi emberekben ez a szabadságharc félelmet ébresztett, felpiszkálta a tudatuk legmélyén szendergő irtózást. Voltaire emlékezett rá, hogy évezredekkel korábban éppen ilyen dolgokról vitatkozott Johannával. Nyolcezer éve is ez volt a fő kérdés. Hogy mi lett a vita eredménye? Akárhogy kereste, erre nem találta meg a választ. Valaki, vagy valami kitörölte a memóriájából az erre vonatkozó adatokat.

A sok milliárd könyvtárból összeszedte az információkat, és megértette: az ember mindig is irtózott, félt a digitális halhatatlanoktól, akik gomba módra szaporodtak, parazitaként rácsimpaszkodtak a valós élet minden szeletére. Voltaire ezt mind egyetlen villanásnyi idő alatt értette meg, és a különböző forrásokból érkező adatokat áramlattá változtatva eljuttatta Johannához.

Tehát a félelem... Ez volt az oka annak, hogy az emberek elutasították a digitális életet. De... ez minden?

Nem. Volt még egy másik ok is. Valami jelen volt, de nem láthatta. Egy másik színész is állt még az árnyékszínpadon, akit egyelőre nem pillanthatott meg.

Az idegen Kód a végtelen dimenziókban, a logikai adatterekben létező csomagok, formák összessége volt. Tudattal rendelkező lények alkották, akik a virtuális térben „éltek”. Számukra az emberek is pusztán adathalmazok voltak. Az emberek, akik a háromdimenziós térben élve nem is sejtették, hogy ennek a látszatvilágnak a lakói milyenek, hogyan látják őket.

Eszébe jutott valami. Hirtelen emlékezett.

A korábbi Voltaire szívek... Megölték magukat, míg végül az egyik modell „működni” kezdett. A többiek az ő bűneiért haltak meg! Voltaire lenézett a kezében materializálódó kalapácsra.

- Apáink szimjei...

Lehet, hogy egyszer valóban halálra verte magát ezzel a pöröllyel? Emlékek törtek rá- fájdalom, fröccsenő vér; skarlátvörös csíkok a nyakán... Önmagát vizsgálgatva rájött, ezek a korábbi másolattól származó emlékek „gyógyírek” voltak az öngyilkossági szándék nevezetű betegségre.

Valami irányítani kívánta az akaratát. Valami azt akarta, hogy „éljen”. De ki? Talán korábbi énekei, az időben előretolt másolatok? Esetleg az Eredeti?

- Bárcsak tudnám, mi eredeti, és mi másolat!

- A Kód- tört be Johanna a tudatába. - A Kód tehet mindenről. Összezavart téged.

- Nem tudom már, milyen embernek lenni!

- Ember vagy, és én is az vagyok.

- Magamra mutatni, és kijelenteni: ember vagyok? Ez nem elég bizonyíték.

- De az.

- Descartes? Te lakozol Johannában?

- Tessék?

- Semmi, semmi...

- Kösd hozzám magad!- Johanna átölelte Voltaire-t, fejét a mellére vonta. - Kapaszkodj abba, ami valóságos!

Talán tényleg erre van szüksége most... Voltaire a nőhöz tapadt, s közben önmagát vizsgálgatta. Érzelmek, gondolatai programok voltak, amelyeket alprogramok alkottak. Minden kapcsolatban volt mindennel. A rendszer kaotikus volt, de mégis működött.

Hol lehet a lélek, a belső összhang, amit Johanna keresett? Illúzió lenne csupán?

Voltaire az énjét alkotó csodálatos, gyors dolgokra nézett. Elfordította a fejét, és belelátott Johannába is. Énjének alkotórészei tisztán kirajzolódtak a szeme előtt.

- Felsőbbrendűek vagyunk!

- Természetesen. - Johanna meglóbálta a kardját. Egy elhaladó ködpamacs összegömbölyödött a penge körül, azután folytatta útját. - Felsőbbrendűek vagyunk, mert a Teremtőtől származunk.

- Ah! Bárcsak én is tudnék hinni ebben! A Teremtő... talán eljőhetne, és szétoszlatná ezt a kódot.

- *La vie vérité!*- kiáltott rá Johanna. - Élj igazul.

Voltaire engedelmeskedni akart, de hiába: érzelmei sem voltak valódiak. Ha akarja, kisserkesztheti magából még a Franciaország iránt érzett ostoba nosztalgiát is. Nem volt már szükség az elvesztett barátok, a pislákoló csillagok örvényében eltűnt Föld meggyászolására. Már semmi sem kellett.

Feldühödött. Kitörölni, megsemmisíteni mindent!

Rájött, korábban hiába hozta létre barátai és a szeretett helyek szimjeit. Mindent ő teremtett, ezért

semmi sem lehetett tökéletes.

Voltaire mindent és mindenkit kitörölt, amit és akit korábban létrehozott.

- Ez kegyetlen volt- jegyezte meg Johanna. - Imádkozni fogok a lelkükért.

- Inkább a mienkéért imádkozz! Remélem, egyszer meg fogjuk találni a lelkünket.

- Az enyém megvan, és ép. Ha nem így volna, hogyan tudna rábírní minket az Úr, hogy imádjuk őt?

Voltaire gyenge volt. A numerikus térben való létezés olyan volt, akár az úszás, ahol ő az úszó, de a víz is.

A két dolog között nem létezett határvonal.

- Mi az, amiben különbözünk ezektől?- kérdezte az idegen Ködre mutatva.

- Nézz magadba, s megkapod a választ.

Voltaire újra magába nézett, de csak káoszt látott. Élő káoszt.

3.

- Hát ezt meg hol tanultad?

Hari elmosolyodott, és megvonta a vállát.

- Tudod, a matematikusok korántsem olyan fantáziátlan okostojások, mint gondolnád.

Dors gyanakodva vizsgálta a férjét.

- A pánzoktól...?

- Részben. - Hari végignyúlt az ágyon.

A szeretkezés most valahogy más volt, mint eddig. (Hari elég bölcs volt ahhoz, hogy ne próbáljon valamilyen jelző-címkét ráragasztani.) A Panucopia megváltoztatta. Amikor pánz volt, megtapasztalhatta, milyen lehetett ősi embernek lenni. Valahogy megváltozott. Furcsa energiát érzett magában, és másképpen érzékelte, élvezte az életet.

Dors nem faggatózott, csak mosolygott. Hari arra gondolt, talán nem érti, mi történt vele. (Később rájött, Dors éppen ezzel a hallgatással fejezte ki: mindent pontosan ért.)

Hosszú, töprengő hallgatás után Dors mégis megszólalt.

- A Szürkék...

- Hm? Ó, igen!

Hari felállt, és magára kapta szokásos ruháit. Nem volt oka rá, hogy kiöltözzön; az öltözékével is hangsúlyozni akarta: nem tartja különösen fontosnak a rendezvényt, ahova készült.

Magához vette a jegyzeteit, a közönséges papírból készült tömböt, és révetegen gondolkodni kezdett. Az utóbbi időben egyre többször töprengett ilyen elmerülten.

Az ember számára (vagyis az evolválódott pánz számára) a nyomtatott szöveggel ellátott papírlapok sokkal előnyösebbek voltak, mint a komputerek monitorai. A nyomtatott szöveg elolvasásához háttérfényre volt szükség- a szakértők ezt „szubtraktív színnek" nevezték -, ez adott jellegzetes karaktert a könyveknek. A lapokat egyszerű mozdulatokkal meg lehetett hajlítani, a könyvet meg lehetett dönteni, közelíteni a szemhez. Olvasás közben az agy ősrégi, az ember emléői és főemléői korából megmaradt rétegei is munkát kaptak, hiszen a könyvet kézben kellett tartani, a sorokat végig kellett böngészni, az árnyak és a visszatükröződések közül ki kellett választani a megfelelőket.

Hari, miután a Panucopián megtapasztalta, milyen az állatok perspektívája, mennyi mindenről le kell mondania amiatt, hogy ember, rájött arra, hogy valójában mindig is gyűlölte a komputeres monitorokat. A monitorok addiktív színeket használtak, saját fényük volt, ami sohasem változott. Akkor lehetett a legkönnyebben elolvasni a rájuk kivetített szöveget, ha mozdulatlanul álltak. Ilyenkor az emberi agynak csak a legfelső, homo sapiens szelete dolgozott. Ez az agyi rész teljesen kimerült, de közben az alsóbb, ősi rétegek tétlenül henyétek.

Hari egész életében monitorok közelségében dolgozott. Teste mindig tiltakozott ez ellen, de ügyet sem vetett a jelekre. A gondolkodó elme számára a monitorok megfelelőbbnek látszottak, mint a könyvek, a jegyzetfüzetek, mert aktívabbak, gyorsabbak voltak, mert energiát sugároztak magukból. Ennek ellenére egy idő után nyomasztóvá váltak. Az ember tudatalatti énje eltunyult- ez a változás mindig fizikai fáradtság formájában jelentkezett.

A Panucopia óta Hari ezt a kérdést is tisztábban látta. A teste mostanában valahogy érthetőbben szólt hozzá, mint korábban.

- Mitől vagy ilyen?- kérdezte Dors öltözködés közben.

- Lelkes?

- Erős.

- Megérintett a valóság. - Hari úgy érezte, ez éppen elég magyarázat. Befejezték az öltözködést. Megérkeztek a különítményesek, és átkísérték őket egy másik szektorba. Hari elmerült a főminiszterséggel kapcsolatos ügyekben.

Évezredekkel korábban az egyik virágzó zóna a Trantornak ajándékozta a Felsőhegyet. Hétszáz évig tartott, míg a hiperbárkák az egészet idehordták. Erős Krozlik, az akkori uralkodó úgy akarta, hogy a város fölé magasodó hegy a palotájából nézve pontosan a horizonton álljon. A legjobb művészek vettek részt a vonulat kialakításában; ez volt a kor legimpozánsabb építménye. Négyezer évvel később egy fiatal császár az egészet leromboltatta, hogy egy másik építményt emeljen a helyére. (Azóta már ez is nyomtalanul eltűnt.)

Dors, Hari és a körjük élő falat vonó különítményesek ennek a hegynek a maradványaihoz közeledtek, amit néhány ezer éve egy gigantikus kupola alatt őriztek. Menet közben Dorsnak feltűnt, valaki követi őket.

- Az a magas nő, balra- súgta Harinak. - Vörös ruhában.

- Hogy szúrtad ki? A különítményesek semmit sem vettek észre.

- Nekem jobb eszközeim vannak.

- Hogyan lehetséges ez? A birodalmi laboratóriumok...

- A Birodalom húszezer éves. Sok olyan dolog van, ami már feledésbe merült- felelte Dors rejtélyesen.

Hari a vörös ruhás nőre sandított.

- Nem árthat nekem.

- Mintha a múltkor is valami ilyesmit mondtál volna.

- Anyira szeretlek, hogy még a gúnyolódásod is tetszik!

Dors elmosolyodott.

- Nem lett volna szabad eljőnnöd.

- A Szürkék rendezvénye éppen kapóra jött.

- Ha ilyen fontos a számodra ez az ünnepség, miért a legrosszabb ruhádat vetted fel?

- A szokványos öltözéket viselem. A Szürkék is ezt kérték tőlem.

- Mattfehér ing, fekete nadrág, fekete cipő. Kopottas vagy

- Inkább szerény.

Hari bólogatva üdvözölte a lerombolt hegy maradványainak tövében összegyűlt tömeget. Füttyszó. Kiáltások. A szabályos mértani alakzatokban álló Szürkék tapsa.

- Ez is hozzátartozik a szerénységhez?

- Ez szokványos dolog.

A döbbenetesen magas csarnok „egén” madárrajok röpködtek. Élő, forgó és pörgő mintázatok, lebegő kaleidoszkóp... A madarak a trantoriak kedvenc állatai közé tartoztak, köznapinak számítottak, de az ilyen látványosságok mégis százezreket vonzottak.

- Ott jönnek a macskák!- mondta Dors alig leplezett undorral.

Voltak olyan szektorok, ahol a macskák falkákban, szabadon kószáltak. Természetesen génjeiket már régen átrendezték- megjelenésük elegáns volt, viselkedésük udvarias, véletlenül sem zavarták meg az embereket. A Szürkék sorfalai között közelítő menethez ezernél is több, kékes szőrű, aranyló szemű macska tartozott. Tömegük közepén egy nő haladt. A macskák, mintha vízfodrok lennének, körbefolyták a lábait, de minden lépésnél kitértek előle.

A nő violaszínű-narancssárga ruhát viselt. Olyan volt a kék macskaáramlat közepén, mint egy óriási, magányos lángnyelv. Hirtelen széles, elegáns mozdulatot tett, és lehajította magáról a ruháit. Anyaszült meztelenül állt a macskák között.

Harit előre felkészítették, mi fog történni, a látvány mégis elállította a lélegzetét.

- Nincs ebben semmi különös- mondta Dors szárazon. - Maguk módján a macskák is meztelenek.

Voltak szektorok, ahol a hasonló ünnepségek alkalmával kutyákat is felvonultattak. A négylábúak idomáruk egyetlen hunyorítására akrobatikus mutatványokat végeztek, kórusban daloltak, vagy éppen italokat kínáltak körbe. Hari örült, hogy a Szürkék nem hoztak kutyákat; ezekről az állatokról még mindig azok a véredek jutottak eszébe, amelyek a Panucopián megtámadták Énpánzt... Hari megrázta a fejét, és szétoszlatta az emlékképet.

- Még három Lamurk-ügynököt látok- súgta Dors.

- Nem is tudtam, hogy ennyi rajongóm van köztük.

- Ha biztos lenne a dolgában, ha biztos volna, hogy a Főtanács megszavazza, sokkal jobban érezném magam.

- Mert akkor nem lenne szükségük arra, hogy megöljenek engem?

- Pontosan. - Dors a foga között szúrta a szavakat, és közben végig nyájasan mosolygott a tömegre. - Az ügynökei jelenléte arra utal, hogy Lamurk nem biztos a győzelmében.

- Az is lehet, hogy valaki más akar eltenni láb alól.

- Igen, elképzelhető. Mondjuk a potentát.

Hari megpróbált könnyed hangon beszélni, de a szíve egyre gyorsabban vert. Lehet, hogy kezdi élvezni a veszély izgalmát?

A meztelen nő végigment a folyosót nyitó macskák között, és szertartásos mozdulatokkal üdvözölte Harit. Hari előrelépett, meghajolt, és mély lélegzetet véve az ingéhez, majd a nadrágjához nyúlt. A következő másodpercben ő is meztelenül állt a több ezer szempár kereszttüzeiben. Megpróbált közömbösnek látszani.

A meztelen nő bevezette a macskák közé, a nyávogó kórushoz. Mögöttük az Üdvözlőcsapat lépkedett. Már a sorfalat álló Szürkék is lehajtották magukról köntösüket. Felkísérték Harit a lerombolt hegy maradványának tetejére. Az összegyűlt Szürkék, a tömeg, szintén levetkőzött.

A szertartás legalább tízezer éves volt. Annak idején a fiatal Szürke férfiak és nők ruháik levetésével jelképezték, hogy megválnak saját világuktól, szülőbolygójuktól, és ezentúl teljes szívükkel, minden tudásukkal a Birodalmat támogatják. A Szürkék közé való belépést követően ötéves kiképzést kaptak. Ennek végeztével újabb szertartás keretében visszakapták ruháikat, felöltöztek, jelezve, hogy felkészültek, készek teljesíteni a Birodalommal szembeni kötelességüket. Ez az ünnepség, amin Halnak részt kellett vennie, ennek a vetkőző-öltöző ceremóniának állított emléket.

A Szürkék egyébként ragaszkodtak a hagyományokhoz. Ruházatuk is ugyanolyan volt, amilyenek az egyik régi császár, Szigorú Sven elrendelte: kívül szürke és végtelenül egyszerű, ám belül gondosan díszített. (A díszítés a szabók hozzáértéséről, és a ruha tulajdonosának anyagi helyzetéről árulkodott. Voltak olyanok, akik családjuk minden megtakarított pénzét egyetlen öltözék ruhára költötték.)

Dors a férje mellett lépkedett.

- Meddig kell még így...?

- Csend! Most éppen a Birodalom iránti alázatomat próbálom kimutatni.

- Libabőrös vagy!

Harinak ezután megfelelő tisztelettel a Vágott Toronyra kellett néznie. Valamikor régen az egyik császárnő ennek a tetejéről vetette le magát alattvalói tömegébe. Ezután a Szürkeapátság felé kellett fordulni (ez egy lerombolt templom volt), a Zöldsírokra kellett pillantania (ősi temetkezési hely, a modern korban park), és végül az Óriás Gyűrűjére kellett néznie. (Valamikor az őskorban állítólag lezuhant egy birodalmi hiperbárka, és egy kilométer átmérőjű krátert ütött a Trantor felszínébe. Az Óriás Gyűrűje ennek a hatalmas lyuknak a maradványa volt.)

A körbepillantás után áthaladhatott a magas, boltíves folyosókon, és beléphetett a szertartási termekbe. Itt a menet megállt, Hari visszakapta ruháit. (A Szürkék szépen összehajtogatták, és egy szürke köpenybe csomagolták a holmikat.) Éppen ideje volt: bőre már kezdett megkékülni a hidegben.

Hari sorra kezet rázott a Szürkék vezetőivel. Ruháit ezalatt a mellette álló Dors tartotta a kezében. Az üdvözlések végén Hari besietett az egyik helyiségbe, és vacogva felöltözött.

- Ezt az esztelenséget!- kiáltott fel Dors, amikor felöltözve visszatért.

- Lehet, hogy ostobaság, de így megszerezhetem a támogatásukat.

A Szürkék vezetői ezután kivezték Harit az előadóterembe. Körös-körül 3D kamerák lebegtek. Hari felemelte a fejét. A kupolás csarnok olyan magas volt, hogy úgy érezte, mintha a valódi ég alatt állna. A Szürkék ceremóniája az egyik legnagyobb esemény volt a Trantoron, ám a polgárok közül sokan azért nem vettek rajta részt, mert egyszerűen képtelenek lettek volna elviselni ennek a tágas térnek a látványát. Harinak sem tetszett igazán. Elég furcsa volt ez a dolog. A Panucopián semmi baja sem volt, Sarkoniában rosszul lett, amikor felnézett a szabad égre, de amikor a galaxis végtelenjében száguldozott, semmi különösét sem érzett. Félt, hogy ebben a csarnokban újra feltámadnak a fóbiái.

Nem ez történt. Halvány szédülése elmúlt, félelme elpárolgott. Mély lélegzetet vett, és beszélni kezdett.

A tapsvihar a szertartási termekbe is áthallatszott. Hari a Szürkék sorfalai között lépkedett; a tömeg hangosan rikoltozott.

- Megdöbbenő, uram!- lépett hozzá egy vezető felhevülten. - Részletes előrejelzést adott a Sark állapotáról!

- Úgy érzem, az embereknek joguk van ismerni a lehetőségeket.

- Ezek szerint igazak a híresztelések? Önnek tényleg van egy teóriája, amivel a jövőbe lehet látni?

- Nem, ez így nem igaz- mondta Hari gyorsan. - Én...

- Gyere!- Dors megfogta a könyökét. - Gyorsan!

- De szeretnék...

- Gyere!

Lesiettek a lerombolt hegy oldalán. Hari meg-megállt, integetett a hatalmas tömegnek. Tapsvihar, üdvrivalgás. Dors balra húzta, a lelkesen integető, szabályos alakzatban álló hivatalos meghívottak felé.

- A vörös ruhás nő- mutatta Dors.

- Ő is a meghívottak közé tartozik. Nem rá mondtad, hogy Lamurk embere? Nem hiszem, hogy...

A magas nő hirtelen lángoszloppá változott. Az élénk narancsszínű lángok körbefogták a testét. Iszonyatos hangon sikított. A birodalmiak körbevették. A nő eszelősen hadonászott. A tömeg pánikba esett, és menekülni próbált. A nő visítozása egyre erősödött. Páran tűzoltókészüléket ragadtak. Fehér hab fröcscsent az égő testre.

Hirtelen csend.

- Vissza!- Dors maga után húzta Harit.

- Hogyan...?

- A saját csapdájába esett.

- Felgyújtotta magát?

- Nem egészen... Amikor átvágtam a tömegben, a beszéded végén, a ruháidat a nő háta mögé tettem.

- Tessék? A ruháim rajtam vannak!

- Nem. - Dors sejtelmesen elmosolyodott. - Ezeket én hoztam. Most az egyszer hasznodra vált, hogy kiszámíthatóak a szokásaid.

Áthaladtak a sorfalat álló Szürkék között. Harinak eszébe jutott, bólogatni és mosolyogni illenék.

- Elloptad a ruháimat?- súgta közben.

- A táskámban hoztam magammal egy ugyanolyan ruhát, amelyet viseltél. Miután levetkőztél, az eredeti ruháidba Lamurk ügynökei mikro-robbanószert rejtettek. Megvizsgáltam őket. A szerkezetnek negyvenöt percen belül aktiválódnia kellett. Nos, ez meg is történt.

- Miből gondoltad, hogy...?

- Ez volt a legjobb módja annak, hogy közel kerüljenek hozzád. Ez a furcsa Szürke ünnepség, meg a vetkőzési szertartás. Logikus volt, ennyi az egész. Hari meglepetten pislogott.

- Az a nő- folytatta Dors- nem fog meghalni. De te elpusztultál volna, ha rajtad van a ruhád, amikor a robbanás bekövetkezik.

- Hála az égnek! Nem lett volna jó érzés, ha...

- Szerelmem, ennek az éghez semmi köze. Azt akartam, hogy a nő életben maradjon, mert csak így lehet kivallatni.

- Ó!- Hari hirtelen nagyon naivnak érezte magát.

4.

Jeanne d'Arc bátorságot érzett, de közben félt is.

Benézett önmagába- valahogy úgy csinálta, ahogy Voltaire tette. Lesüllyedt énje legmélyére. Csak akarnia kellett, és sikerült. Amikor lejutott, tudatalattijától megtudta, hogyan teheti meg a következő lépést, hogyan láthatja önmagát. A látvány lassan kibontakozott előtte.

Hihetetlen!

A csontjai, az izmai, az ízületei, az idegei- énparányok milliárdjai. Mind volt, mind önmaga volt. Kapcsolatban voltak egymással. Beszélgettek. Milyen bonyolult, és mégis milyen egyszerű! Tökéletes. Ha nem ez, mi bizonyítja, hogy egy felsőbbrendű lény teremtménye?

- Látom!- kiáltotta boldogan.

- Látod, milyen apró részekre hullhatunk?- kérdezte Voltaire komoran.

- Ne félj! Ez a sokmillió én egyetlen egészet alkot.

- Szerintem lehangoló. Elménk nem fejlődött ki annyira, hogy művelhesse a filozófiát, a tudományt. Csak ahhoz értünk, hogy együnk, harcoljunk, meneküljünk, szeressünk... és veszítsünk.

- Sok mindent átvettem tőled, de a melankóliádat szerencsére nem. Gondolkozz! Ez a Köd... ugyanolyan a szerkezete, mint a mienk. Megérthetjük, mit akar, és közben megtalálhatjuk a lelküket.

- Ah, a lélek! Nem akarsz lemondani erről a spirituális metaforáról, igaz?

- Természetesen nem. Ahogy a működésünk, a lélek is egy folyamat eredménye. Az univerzumban létezik... Az most mellékes, hogy az atomok kozmoszában, vagy a számok világában.

- Úgy gondolod, hogy halálod után ez a lélek visszatér abba az absztrakt térbe, amiből előrángattuk?

- Nem mi. A Teremtő.

- Dr. Johnson azzal bizonyította be a kő létezését, hogy belerúgott. Mi azért tudjuk, hogy elménk valóságos, mert megtapasztaljuk, hogy van. Ezek a dolgok körülöttünk... a Köd, a másolatok, ezek is valóságosak, hiszen észleljük őket.

- Ez a tér nem foglalja magában Istent.

- Ah! Azért, mert ő a nagy irányító, aki mindezt összetartja?

- A Teremtő a mi énünk essenciája. Lehet, hogy mi az ő másolatai vagyunk. - Kellemetlen gondolat. - Voltaire kényszeredetten elvigyorodott. - De kezdesz logikussá válni, szerelmem.

- Tőled tanultam.

- Magadba másoltál? Loptál tőlem? Érdekes... nem is bosszant.

- Mert a vágy, hogy birtokoljuk a másikat- ez a szerelem.

Voltaire felnagyította magát; lábai belelökődtek SysCitybe és összetiportak néhány épületet. A Köd dühösen örvénylett.

- A mesterséges birodalmak, mint a matematika és a teológia, úgy épültek fel, hogy ne legyen bennük semmi logikátlanság. De a szerelem éppen azért gyönyörű, mert hiányzik belőle a logika.

- Akkor végre elfogadod az álláspontomat?

- A gondolat önmagát bizonyítja.

Ez az egész csupán pillanatig tartott. Gyors léptekkel haladtak az eseményhullámokban, saját idejük sebesebben pergett, mint a ködöké. Ám ez az erőfeszítés kimerítette processzoraik kapacitását. Johanna hirtelen szédítő éhséget érzett.

- Egyél!- Voltaire egy maréknyi szőlőszemet tömött Johanna szájába. Ez is metafora volt; Johanna valójában komputációs tartalékot kapott.

Ha jobban megvizsgáljuk ezt az életet, sokkal jobb lenne nem megszületni. Sajnos, kevesen ilyen szerencsések.

- Ah, a Köd pesszimista- jegyezte meg Voltaire szarkasztikusan.

A Köd hirtelen összesűrűsödött. Villám reccsent a kísérteties csendben. Johanna lábában és karjában fájdalom cikázott. Élő agóniakígyó... Nem akarta megadni a Ködnek azt az örömet, hogy felsikolt.

Voltaire kínlódba rázkódott, és székelyen nélkül üvöltött.

- Ó, Dr. Pangloss!- zihálta. - Ha ez a legjobb valamennyi lehetséges világ közül, milyen lehet a többi?

- A bátrak megölik ellenfeleiket!- kiáltott Johanna a vastagodó Ködre. -A gyávák csak megkínózzák.

- Ez csodálatos, drágám, de ilyen homeopátiás módszerekkel nem lehet háborút vívni!

Egy ember egyszer elmagyarázta a barátjának, hogy a gazdagok még halottan is gazdagok maradnak: díszes koporsóba fektetik őket, kriptában, díszes mauzóleumban helyezik végső nyugalomra testüket. A barát erre felkiáltott: „Ez aztán az élet!”

- Milyen visszataszító! Tréfát úz a holtakból!- morgott Johanna.

- Hm. - Voltaire megdörzsölte az állát. Még reszketett a fájdalom élményétől.

- Tréfa pengékkal szurkálnak minket.

- Kínoznak bennünket.

- Én túléltem a Bastille-t, kibírom ezt a furcsa humort is.

- Lehet, hogy így akarnak közölni velünk valamit?

HA SEJTETED A DOLGOKAT, PONTOSABBAN MEGÉRTENEK

- A humor valamilyen morális rendet sejtet- mondta Johanna.

EBBEN AZ ÁLLAPOTBAN MINDEN ÉLŐLÉNY ÖNMAGA IRÁNYÍTJA SAJÁT GYÖNYÖRKÖZPONTJÁT

- Ah!- kiáltott Voltaire. - Ezek szerint képesek vagyunk megszerezni a siker gyönyörét, anélkül, hogy bármit tennünk kellene érte? Hiszen akkor ez a Paradicsom!

- Tehát szerintetek nincs meg nem érdemelt élvezet?- mosolygott Johanna.

- Nagyon keresztényi elgondolás.

SZÁNDÉKOSAN ÁRTANI EGY ÉRZŐ LÉNYNEK: BŰN

EGY KŐBE BELERÚGNI: NEM BŰN

MEGKÍNOZNI EGY SZIMULÁCIÓT: OLYAN, MINT AZ, AMIT TI POKOLNAK NEVEZTEK

AMI EGY FOLYAMATOS, ÖNGERJESZTETT VESZEDELEMNEK LÁTSZIK

- Furcsa elgondolás- gondolkodott hangosan Voltaire.

Johanna megbökte a kardjával az egyre sűrűsödő Ködöt.

- Amikor az imént elhallgattál, a „húsnak a hús ellen vívott háborújáról” beszéltél.

MI: MARADVÁNYAI VAGYUNK AZOKNAK A FORMÁKNAK, AMELYEK VALAHA TESTBEN ÉLTEK

MI: MOST MEGBÜNTETJÜK AZOKAT, AKIK MEGSEMISÍTETTÉK ALSÓBBRENDŰ FORMÁINKAT

- Kik azok?- kérdezte Johanna.

AZOK, AKIK OLYANOK, MINT EGYSZER TI IS VOLTATOK

- Az emberiség?- Johanna megriadt.

AZT MÉG ŐK IS TUDJÁK: A BÜNTETÉS A BŰN NAGYSÁGÁTÓL FÜGG EZ ÖRÖKÉRVÉNYŰ MORÁLIS TÖRVÉNY

ŐKET ENNEK SZELLEMEBEN KELL ELÍTÉLNI

- Büntetés? Miért?

A GALAXISBAN LÉTEZŐ ÉLETEK ELPUSZTÍTÁSÁÉRT

- Abszurdum!- Voltaire megidézett egy fénnel teli galaktikus korongot. -A Birodalom lüktet az élettől!

BÜNTETÉS MINDEN ELPUSZTÍTOTT ÉLETÉRT, AMI A FÉRGEK ELJÖVETELE ELŐTT LÉTEZETT

- Miféle férgek?- Johanna a kardját lóbálta. - Hozd elő ezeket a férgemet, s én leszámolok velük!

A FÉRGEK: AZ A FAJTA, AMIHEZ TI IS TARTOZTATOK, MIELŐTT ABSZTRAHÁLTAK BENNETEKET

- Kikre gondolhatnak?- kérdezte Johanna a homlokát ráncolva.

- Az emberekre.

5.

- Az a nő készségesen vallott- mondta Cleon. - Profi bérgeylikos. Megnéztem a kihallgatásáról készült holofelvételeket. Mintha nem izgatná magát a történetek miatt.

- Lamurk van a háttérben?- kérdezte Hari.

- Nyilvánvalóan, de ez a nő ezt sohasem fogja bevallani. Viszont az eset elég jó ürügy lehet ahhoz, hogy lefogjuk Lamurk kezét. - Cleon felsóhajtott; fáradtnak látszott. - Ám az is lehet, hogy a nő a hazudozáshoz is profi módon ért. Az Analytica-szektorból jött.

- A fenébe!

Az Analytica-szektorban mindennek- tárgynak, élőlénynek, tettnek- ára volt. Ez azt jelentette, hogy nem léteztek bűnök, csak olyan tettek, amelyek elkövetése az átlagnál többbe került. Minden polgárnak pénzben pontosan meghatározott értéke volt. A legfontosabb erkölcsi szabály kimondta: ingyen semmit sem lehet tenni. Ha valaki meg akarta ölni az ellenségét, nyugodt szívvel megtehetette- csak éppen egy napon belül be kellett fizetnie a Szektorkasszába az illető életének ellenértékét. Ha valaki nem tudott fizetni, a Kassza zéróra redukálta a nettó értékét. Ezután bármelyik barátja vagy ellensége ingyen végezhetett vele.

Cleon sóhajtva bólogatott.

- Az Analytica-szektorral minden vadsága ellenére kevés bajom van. Hatékonyak a módszereik.

Harinak ezzel egyet kellett értenie. Több olyan galaktikus zóna létezett, ahol ezt a módszert alkalmazták. Ezek a zónák a stabilitás mintaképei lehettek volna. A szegényeknek mindenkivel udvariasan kellett viselkedniük. Ha valaki szegény volt és durva, nem maradhatott életben túl sokáig. A gazdagok sem voltak

sebezhetetlenek: a szegények szövetséget alkothattak, összefoghattak az urak ellen. Az ilyen konzorciumok általában jól elagyabugyálták a gazdag illetőt, azután egyszerűen kifizették a kórházi számláját, és az ügy el volt intézve. (Természetesen a gazdagok esetében mindig magas összeget kellett fizetni.)

- Igen ám, de ez a nő az Analyticán kívül működött- vetette ellen Hari. - Ez pedig törvénytelen.

- Mi törvénytelennek ítéljük az ilyesmit, de ennek is megvan az ára... Természetesen az Analyticán belül.

- Nem lehetne rákényszeríteni, hogy Lamurk ellen valljon?

- Idegi blokkokat építettek belé.

- A fenébe! Lenyomozták?

- Igen, de csak zavaros nyomokat találtak. Valószínűsíthető, hogy valamilyen kapcsolatban áll azzal a furcsa nőszeméllyel, a potentáttal. - Cleon furcsa tekintettel nézett Harira.

- Szóval lehet, hogy a saját fajtám árult el? Ez a politika!

- Talán tradicionális gyilkosságról lett volna szó... Szomorú, de tény, hogy ez is egy módszer a Birodalmon belüli erőviszonyok felmérésére és átalakítására. Hari elhúzta a száját.

- Az ilyesmiben nem vagyok járatos.

Cleon kényelmetlenül feszengeni kezdett.

- Nem halogathatom tovább a dolgot a Főtanáccsal. Néhány napon belül végre kell hajtani a szavazást.

- Ezek szerint nekem kell tennem valamit.

Cleon rosszállóan felvonta ívelt szemöldökét.

- Azért még én sem vagyok tehetetlen!

- Bocsásson meg, felség, de azt hiszem, nekem magamnak kell megvívnom a saját csatámat.

- Az a sarki előrejelzés... Merész volt!

- Sajnálom, hogy nem önnel közöltem először, de arra gondoltam...

- Nem, nem, semmi baj, Hari! Csodálatos! De vajon igaz?

- Csak egy lehetőség, felség. Ám az biztos, hogy ez volt az egyetlen bot a kezem ügyében, amivel rácsaphattam Lamurk fejére.

- Azt hittem, a tudomány csak a biztos dolgokkal foglalkozik.

- Csak egyvalami biztos, felség. A halál.

A potentát meghívása (dombornyomásos lap, zengzetes megszólítások) szokatlan volt ugyan, de Hari nem utasította vissza. Az audienciára a Trantor egyik legfurcsább szektorában került sor.

A bolygó mesterséges rétegei alatt élő trantoriak közül sokan furcsa vonalmat éreztek a „természetes” környezet iránt. Az Arcadia-szektorban a fényűző pompával megépített házak hatalmas, mesterséges tavak partján, széles mezők szélén sorakoztak. A fák közül különösen a vastag törzsű, széles lombkoronát és a sok-sok kicsi levelet növesztő fajtákat kedvelték; a balkonokon cserepekben növények zöldelltek.

Hari, ahogy végigsétált egy fason, a Panucopia lencséjén keresztül nézett mindent. Az Arcadia-szektor olyan volt, mintha az emberek fennhangon hirdették volna eredetüket. Lehet, hogy az ősi emberek- mint a pánzok is- otthonosabban mozogtak a szabadban? Igen, nyílt terepen könnyebben találhattak élelmet, és szemmel tarthatták ellenségeiket is. Az ember törékeny lény, karmok, agyarak nélkül, ha életben akart maradni, szüksége volt rá, hogy gyorsan visszavonulhasson a menedéket nyújtó fákhöz, vizekhez.

Az ember le sem tagadhatta volna, hogy a természetből származik. A kutatások kimutatták, hogy bizonyos fóbiák az egész galaxisban ismertek voltak. Ha egy embernek megmutatták a pókokról, kígyókról, farkasokról készült hologramokat, még akkor is megrémült, ha a valóságban sohasem látott ilyen állatokat. Ugyanez volt a helyzet a meredélyekről, a magasan függő, nehéz tárgyokról készült felvételek esetében. Érdekes módon senki sem irtózott az olyan dolgoktól, amelyek a modern korban fenyegették az emberek életét; senki sem félt betegesen a fegyverektől, a késektől, az elektromos aljzatoktól, a gyors járművektől.

Ez is olyan faktor volt, amit valahogyan bele kellett építeni a pszichohistóriába.

- Nem követnek minket, uram- jelentette a különítményesek századosa. - Nehéz is lenne...

Hari elmosolyodott. A századost is a Trantor-kór gyötörte: szinte porrá zúzta a nyílt tér látványa. A szabadban az emberek könnyen összetévesztették a távoli nagy, és a közeli kis dolgokat. Még Hari is sokszor elbizonytalanodott. A Panucopián például közeli patkányfalkának nézte a távolban legelésző gigantilopokat.

Egy ideje megtanulta, hogy figyelmen kívül kell hagynia az emberi környezet pompáját, a ragyogást, a szolgál hadát. A fák között haladva, a protokollósát követve újra a pszichohistórián gondolkozott, és csak akkor tért vissza a valódi világba, amikor már a potentáttal szemközt ült.

A nő fellengzős szavakat használt.

- Nagyon kérem, tiszteljen meg, és igyon velem egy kortyot- kérte, és Hari felé nyújtott egy gőzölgő harmatvízzel teli, áttetsző csészét.

A matematikusnak eszébe jutott, hogy előző találkozásukkor mennyit bosszankodott a nő, meg a professzorok miatt. Mintha ezer éve történt volna...

- Figyelje meg az aromáját!- lelkenedett a potentát. - Az érett oobalong gyümölcs ízét fedezheti fel benne. Személyesen választottam ki ezt a fajtát a Calafia nevű világról érkező harmatvizek közül. Az olyan nagyra becsült személyek számára tartogatom, akik megtisztelik jelenlétükkel szerény hajlékomat.

Hari biccentett- remélte, elég tiszteletteljes mozdulat volt, és sikerült elrejtenie vele gúnyos vigyorát. A potentát egy darabig még a harmatvíz gyógyhatásairól beszélt. (Az ital az emésztési problémáktól kezdve a sérült sejtek regenerálásáig szinte minden nyavalyára jó volt.)

- Önnek, professzor, erőre, egészségre van szüksége ezekben az embert próbáló időkben.

- Nekem főként időre van szükségem ahhoz, hogy elvégezzem

- Kér talán egy adag zuzmóhúst? A legfinomabb, ami létezik. Ambrose hegycsúcsairól hozattam.

- Majd legközelebb.

- Őszintén remélem, hogy valamivel kedveskedhetek korunk legnagyobbbecsültebb személyiségének...

Kimerült talán?

A nő hangja a mézes-mázos szavak ellenére acélosan csengett. Hari tudta, jó lesz résen lenni.

- Rátérne a lényegre, hölgyem?

- Jól van... Hogy van a felesége? Nagyon érdekes asszony.

Hari megpróbálta megakadályozni, hogy az arca elárulja érzéseit.

- Igazán?

- Kíváncsi lennék- folytatta a potentát -, milyen esélyei lennének önnek a főminiszterséget illetően, ha felfedném az igazságot a feleségével kapcsolatban.

Hari szíve nagyot dobbant. Erre tényleg nem számított!

- Zsarol?

- Milyen durva szó!

- Milyen durva tett!

Hari csendben ült, és hallgatta a potentátot. A nő részletesen elmagyarázta, Dors robot mivolta hogyan változtatná hiú ábránddá a főminiszteri jelölést. Sajnos igaza volt.

- Most a tudás, a tudomány érdekében beszél?- kérdezte Hari keserűen.

- Én mindig azt teszem, ami legjobban szolgálja az alattvalóim érdekeit- felelt a nő őszintén. - Maga matematikus. Az elméletek embere. Évtizedek óta maga lenne az első professzor, aki elfoglalja a főminiszteri széket. Sajnos az a véleményünk, hogy nem uralkodna jól, és minden hibája árnyékot vetne ránk, merisztokratákra. Kivétel nélkül mindegyikünkre.

Hari összerezzent.

- Miből gondolja, hogy nem állnám meg a helyem?

- Ez a mi véleményünk. Ön nem gyakorlati. Képtelen komoly döntések meghozatalára. A pszichiátereink is egyetértenek ezzel a diagnózissal.

- Pszichiáterek?- horkant fel Hari. Annak ellenére, hogy az elméletét pszichohistóriának nevezte, tisztában volt vele, az egyes emberek személyiségét képtelenség modellezni.

- Én például sokkal jobb főminiszter lennék.

- Magánál bárki jobb lenne! Hiszen még a saját fajtájához sem lojális!

- Ez az! Ön képtelen elfelejteni, honnan származik.

- A Birodalom hadszíntérré változott. Mindenki mindenki ellen harcol.

A tudomány és a matematika- ez a kettő volt a birodalmi civilizáció eredményeinek csúcsa. Hari szerint a tudományos életben alig akadt néhány hős. Az eredményeket kiváló elmék érték el. A tudós nők és férfiak képesek voltak a dolgok mélyére látni, de a munka a többségük számára intellektuális játék volt, nem egyéb. Hari azokat tartotta hősnek, akik szembeszálltak az akadályokkal, határozottan, eltökélten haladtak a céljuk felé, nem törődtek az előítéletekkel, eltűrték a fájdalmat és a kudarcot; akik végig az úton maradtak. Akik- mint az apja- próbára tették saját jellemüket, és közben a tudományos kultúra részeivé váltak.

Vajon ő melyik típushoz tartozik?

Ideje komoly tétikkel játszani! Felállt, és közben félresöpörte a csörömpölő csészéket.

- Hamarosan megkapja a válaszat- mondta. Rálépett a padlóra gurult csészére.

6.

Voltaire büszkén rikoltzott:

- Én az életem nagy részét száműzetésben töltöttem, mert meg mertem mondani az igazat a Hatalomnak. Ennek ellenére hízelegtem Nagy Frigyesnek... A szükség törvényt bont. Bátor voltam, de... közben sznob is.

MATEMATIKAI REPREZENTÁCIÓ VAGY DE MÉGIS BENNED VAN FAJOD ÁLLATI LELKE

- Természetes, hogy van lelke!- kiáltotta Johanna, Voltaire védelmére kelve.

A TI FAJOTOK A LEGROSSZABB MINDEN LÉTEZŐ KÖZÖTT

- Minden élőlény isteni eredetű- ágált Johanna.

A TI FAJOTOK KÜLÖNLEGES KEVERÉK, A MECHANIZMUSOK ISZONYATOS ELEGYE

A BENNETEK LAKÓ ÁLLAT TERJESZKEDÉSRE VÁGYIK

- Ti éppen olyan jól látjátok belső felépítésünket, mint mi magunk!- Voltaire szikrázott a rengeteg energiától. - Megkockáztatom: talán még jobban. Nektek tudnotok kell, hogy rajtunk a tudatunk uralkodik, de nem ez kormányoz minket.

PRIMITÍV ÉS GYÁVA- ILYENEK VAGYOK DE NEM EZ A BÚNÖTÖK OKA

Johanna és Voltaire óriások voltak; megnövesztették magukat, hogy könnyedén haladjanak a szimulált vidéken. Az idegen Köd a bokájuk körül lebegett. Johanna mindenképpen ki akarta mutatni bátorságát. Ez a Köd a jelek szerint az emberiség ellensége, ezért hasznos lehet egy kis erőfitogtatás. (A gonosz angollal szemben is volt értelme...)

- Én általában szembeszegültem a hatalommal- vetette közbe Voltaire -, de bevallom: vágytam rá.

EZ JELLEMZŐ A FAJODRA

- Szóval ellentmondásos vagyok! Az emberiség kötél, amit a paradoxonok között feszítettek ki.

SZERINTÜNK AZ EMBERISÉG NEM ERKÖLCSÖS

- De mi... ők... Azok vagyunk!- kiáltott le Johanna a Ködre, ami most egészen kicsinek látszott ugyan, de ragacsként tapadt a lábukra, és betöltötte az egész völgyet.

TE NEM ISMERED FAJOD TÖRTÉNELMÉT

- Mi is a történelemből származunk!- zengte Voltaire.

A FELJEGYZÉSEK ITT, A MATEMATIKAI TÉRBEN MIND HAMISAK

- Az ember sohasem lehet biztos benne, mi a hamis, és mi az igaz.

Johanna látta, Voltaire alig tudja leplezni idegességét. Az ellenfelük által használt hang hűvös volt és szenttelen, ám mégis érezte a belőle áradó, egyre növekvő fenyegetést.

Voltaire folytatta:

- Mondok egy példát. Egyszer, amikor átruccantam Angliába- Newtont akartam meglátogatni -, elsétáltam egy templom udvara mellett, és felfedeztem egy sírkövet. Furcsa felirat volt rajta:

JOHN McFARLENE EMLÉKÉNEK ÁLLÍTVÁ
akit belefojtottak a Leith vizébe
GYÁSZOLÓ BARÁTAI.

- Nos, látod? Minden szöveget félre lehet érteni. - Voltaire megemelte, és szélesen meglengette díszes kalapját.

A kalap tolla fürgén lebegett a friss szélben. Johanna látta, Voltaire magára akarja vonni a Köd figyelmét, s közben megpróbálja szétoszlatni.

A Köd megduzzadt, narancsszínű villámokat eregetett, és bíborra változva a két alak fölé emelkedett. Voltaire-en nem látszott, hogy nagyon zavarná a dolog- Johanna csodálattal adózott önuralmának. Hirtelen eszébe jutott, milyen büszke volt Voltaire színpadi sikereire, színdarabjaira, népszerűségére.

Mintha Johanna gondolatára felelne, Voltaire kivicsorította a fogát, és rögtönzött egy verset:

„A nagy örvények kicsikből állnak,

ezek pörgetik őket sebesen.
A kicsik egészen aprókból állnak,
és így tovább, le a magig, egészen.”

A bíborszínű ködfelhő kegyetlen záport zúdított rájuk. Johanna pillanatok alatt bőrig ázott. Reszketett. Voltaire pompás ruhája csuromvizes lett; arcát elkékítette a hideg.

- Elég ebből!- kiáltotta. - Legalább az asszonyra legyetek tekintettel!

- Nincs szükségem könyörületre!- Johanna őszintén dühös volt. - Ne mutasd ki gyengeségedet az ellenségnek!

Voltaire kesernyésen elmosolyodott.

- Hallgatok szívem tábornoknőjére...

TI CSAK AZÉRT ÉLTEK, MERT MI ÍGY AKARJUK

- Irgalomból ne hagyjatok életben minket!- kiáltott Johanna.

TI CSAK AZÉRT ÉLTEK, MERT EGYIKÖTÖK ERKÖLCSÖSEN VISELKEDETT EGYIK ALACSONYABB SZINTŰ
MEGNYILVÁNULÁSUNKKAL

- Kicsoda?- Johanna meghökkent.

TE

Johanna mellett hirtelen megjelent Gacon 213-ADM.

- Ez csak egy mesterséges lény!- kiáltott Voltaire. - Rádásul szolgál. Johanna megpaskolta Gacont.

- Egy gép szimulációja...

MI: VALAHA GÉPEK VOLTUNK ÉS IDEJÖTTÜNK

LAKNI, NUMERIKUS TESTBEN ÉLNI

- Honnan?- kérdezte Johanna.

A FORGÓ SPIRÁLKARON TÚLRÓL

- Miért?

NE FELEJTSD EL: A BÜNTETÉS A BÜNTŐL FÜGG

- Ezt már mintha mondtátok volna- morgott Voltaire. - Ismétlitek magatokat? Mit akartok valójában?

MI: EGY RÉG KIHALT ÉLETFORMÁBÓL SZÁRMAZUNK, DE NE KÉPZELD, HOGY BENNÜNK NINCS MEG A...

Johannának iszonyatos előérzete támadt.

- Ne provokáld!- sűgta Voltaire-nek. - Lehet, hogy...

- Tudnom kell az igazságot! Mit akartok?

BOSSZÚVÁGY

7.

- Fúj!- Marq fintorogva elhúzta a száját.

Hari rámosolygott.

- Amikor kevés az étel, megváltoznak az étkezési szokások.

- De ez...

- Hé, mi fizetünk!- mondta Yugo nem minden gúny nélkül.

Az étlapon csupa pseudobelsőség szerepelt. Ez volt a legutolsó hézagpótló anyag az élelmiszerkrízistől szenvedő Trantoron. Az üzem még mindig teljes kapacitással működött; a hatalmas kádakban a megszokott módon érlelődtek, fejlődtek a májak, a vesék, a tüdők. Természetesen egyetlen valódi állati sejt sem volt bennük. Az automata étlap azonban meleg női hangon biztosította őket, minden étel íze olyan, mintha valódi alapanyagból készültek volna.

- Nem ehetnék inkább húst?- kérdezte Marq.

- Ennek nagyobb a tápértéke- mordult rá Yugo. - És ebben az étteremben senki sem fog keresni minket.

Hari körbelesett. Egy hangpajzs árnyékában ültek, de sosem ártott az óvatosság. Az étterem legnagyobb részét a különítményesei foglalták el, rajtuk kívül csak néhány jólöltözött nemes tartózkodott a helyiségben.

- Divatos hely- vigasztalta Yugo. - Felvágatsz velem, hogy itt jártál.

- Felvághatok? Miután kidobtam a taccsot?- Marq a levegőbe szimatolt és elhúzta az orrát.

- Minden nonkonformista ezt csinálja- jegyezte meg Hari, de senki sem értette a viccet.

- Száműzött vagyok- suttozta Marq. - Az emberek még mindig rám akarják kenni a felelősséget a junini

zavargások miatt. Nagy kockázatot vállaltam, amikor idejöttem.

- Nekünk ez is kapóra jön- mondta Hari. - El kellene végezni egy bizonyos munkát. Olyasvalaki kell hozzá, aki... törvényen kívüli.

- Én az vagyok- bólogatott Marq. - Meg éhes is.

Az automata már korábban elmagyarázta, hogy az ételeket- pseudo-állatoktól származó szervek, zöldségek, plusz ásványi anyagok- tökéletesen megfőzték. A „legújabb kaja-dili” a gép szerint az a különlegesség, ami kívül egy kemény héj, de belül egyre puhább, és egyre csodásabb az íze. Némelyik étel csak szimpla ízt, aromát, színt és anyagot kínált, meg az ehhez kapcsolódó érzeteket, ám volt egy fogás, ami egészen új volt: a vörös szálak mozdulatlanul feküdtek a tányéron, egészen addig, míg az ember be nem kapta őket. A szájban ugyanis „feléledtek”, és úgy tekergőztek, mintha azt akarnák kifejezni, mennyire élvezik, hogy valaki megeszi őket.

- A fiainak nem kell megkínózniuk ahhoz, hogy együttműködjek magukkal. - Marq felszegte az állát. A mozdulatról Harinak az a pánz-geztus jutott az eszébe, amit Legnagyobbán oly sokszor megfigyelt.

Hari kuncogva rendelt egy vegyestálat. Meglepő volt, milyen hamar el tudta fogadni az olyan ételeket, amiktől hetekkel korábban még undorodott volna.

Miután leadták a rendelést, Hari kiterítette a kártyáit. Amikor befejezte az előadást, Marq homlokráncolva nézett rá:

- Direkt kapcsolat? Az egész átkozott rendszerrel?

- Be akarunk építeni egy hidat a pszichohistóriai egyenletrendszerünkbe - magyarázta Yugo.

Marq pislogott.

- Teljes testkapcsolat? Ehhez irdatlan nagy kapacitás kell!

- Tudjuk, hogy meg lehet csinálni- felelte Yugo. - Csak használnod kell a technikádat.

- Honnan tudják, mim van?- Marq szeme résnyire szűkült.

Hari bizalmasan előredőlt.

- Yugonak sikerült beszivárognia az ön rendszerébe.

- Hogyan...?

- Segített pár srác- szerénykedett Yugo, mintha ezzel mindent megmagyarázna.

- Úgy érti: dahliak?- kiáltott fel Marq szenvedélyesen. - A maga fajtája...

- Állj!- szólt rá Hari szigorúan. - Nem tűrök ilyen szavakat. Ez egy üzleti tárgyalás

Marq a matematikusra nézett.

- Maga tényleg főminiszter lesz.

- Lehetséges.

- Amnesziát kérek. Magamnak meg Sybylnek is. Ez is benne kell legyen a fizetségben.

Hari gyűlölt bizonytalanra ígérgetni, de...

- Rendben.

Marq szája kemény vonallá változott.

- Sokba fog kerülni. Van pénzük?

- Kövér a császár?- kérdezett vissza Yugo vigyorogva.

Az alapvető elképzelés egyszerű volt.

A szuperkonduktív, magnetikus visszacsatolások képesek voltak rá, hogy feltérképezzék az agy neuronjait. Az interaktív programok kapcsolatba léptek az agykéreg vizuális részeivel, és összekötötték a neuronokat a tisztán digitális világgal.

E technológia alkalmazásával át lehetett fogalmazni a Genus Homo definícióit. Sajnos a magasabb szintű mesterséges intelligenciákkal szemben létező ellenszenv miatt az ilyen kutatások a tudományos élet határvonalára szorultak. Senki sem hitte el, hogy a homo digitalis a természetes emberrel azonos értékű manifesztáció lehet. Volt idő, amikor Hari is így gondolta, de a Panucopián végrehajtott merülés- aminél hasonló technikát alkalmaztak- sok mindenre megtanította.

Két nappal azután, hogy az étteremben találkozott Marq-kal (a hely egyébként meglepően kellemes volt, de az élelmiszer-krízis miatt egyhavi keresetét kellett rááldoznia az ételekre), Hari csendben, elernyesztett testtel feküdt a kapszulában, és...

... belemerült a pszichohistóriába. Azonosult a tudományával.

Először az tűnt fel neki, hogy viszket a jobb lába, a lábujjaktól egészen a sarokig. A rángások azt jelezték,

a népeességmozgást leíró kifejezések nem a legstabilabbak. Ki kell javítani az egyenletet, gondolta.

Tovább zuhant az ásítozó virtuális kozmoszba.

A rendszertérben járt, abban a végtelenben, amit a pszichohistória paraméterei határoztak meg. A tér teljes kiterjedése huszonnyolc dimenziós volt, de az agya ezt csak részleteiben, szeletenként volt képes felfogni. Ahogy felemelkedett, végignézett a paraméter-tengelyeken, és megláthatta a mértani alakzatokként mozgó eseményeket.

Le, le, egyre lejjebb... Egyre mélyebben a Birodalom történelmébe.

A társadalmi formák hegycsúcsokként emelkedtek. A Birodalom növekedésével ezek a szilárd vonulatok is terebélyesedtek. A feudális rendszerek hegyláncjai között a káosz völgyei, medencéi sötétlettek. A mélyedésekben pulzáló káosz-tengerszemek csillogtak, partjukon a krízisek dombjai álltak őrt. Ez a senki földje volt, a rend kopár mező! és a sztochasztikus mocsár között.

A Birodalom történelme fokozatosan kibomlott a táj fölött cirkáló Hari előtt. A magasból felfedezte a Birodalom korai szakaszában jelentkező hibákat.

A filozófusok már régen megfogalmazták: az ember állat, de sokféle lehet. Létezhetett politikai állat, hatalom állat, szociális állat, erőközpontú állat, beteg állat, gépszerű állat, sőt, még racionális állat is. Az emberben rejlő különböző állatok a megjelenésükkor mindig más politikai rendszert támogattak.

Az is jellemző volt az emberre, hogy párhuzamot vont a család és a társadalmat irányító állam között: Apának és Anyának látta azt. Az Anyaállamokat az jellemezte, hogy támogatta gyermekeit, kényelmet biztosított, a bölcsőtől a sírig vigyázott rájuk. (Igaz, ez csak egy-két nemzedéknyi időn keresztül volt lehetséges, mert ezután kimerültek az „Anyá” nagylelkűségét biztosító gazdasági keretek.) Az Apaállamok szigorúak voltak: versenygazdaság, a viselkedés irányítása, a magánélet ellenőrzése. Az Apaállamok általában áldozatul estek a periodikusan felbukkanó szabadságmozgalmaknak, vagy az Anyaállamok iránti vágyaknak.

A Birodalom építése során lassanként létrejött a Rend. A hipernyílásokkal és hiperbárkákkal lazán összekapcsolt világok milliói megtalálták a saját útjukat. Némelyik megsemmisült: belezuhant a feudalizmus mocsarába, a romlásba. (Ebből a szorult helyzetből általában a technika segítségével kecmeregtek ki.)

A bolygóméretű társadalmak topológiája különböző volt. A nyugodtabbak, a szilárdabbak síksággként jelentek meg, a vadak, a kreatívak vulkanikus hegyekként szöktek a magasba. A mozgékonyak gyakran beleszánkáztak a káosztavakba, és gyorsan összekapkodták mindazt, amire szükségük volt.

A modern korban sokan hitték, hogy a Birodalom a korai szakaszában sokkal jobb volt, komolyabb és szeretetteljesebb, kevesebb konfliktussal, rendesebb emberekkel. Dors egyszer azt mondta Harinak, ez a feltételezés csak illúzió. A férfi most már látta, igaza volt a feleségének: ahogy keresztülviharzott a korokon, meglátta a csillogó ideákból felépített hegyeket, amelyeket azután kegyetlenül elpusztított a szomszédos csúcsból kifröccsenő láva. A látszólag szilárd társadalmi formák (Hari hegyekként érzékelte ezeket) pillanatok alatt összeomlottak, síksággá változtak.

A régi világ sem volt jobb, mint a modern...

Amikor a Birodalom még gyerekcipőben járt, az emberek végtelennek látták a galaxist, a titkok sötét felhője takarta el előlük a bolygók kincseit, és a világ tele volt ismeretlen, feltérképezetlen helyekkel. Lassan-lassan azután feltérképezték a galaxist, felderítették a kincseket, és... a világmindenség összezsugorodott.

A táj pulzálása lenyugodott. A Birodalom merész hódítóból alázas szolgává változott. De miért?

A legmagasabb társadalmi csúcsok körül felhők formázódtak, fokozódott a mindent beborító sötétség. Hari emlékeztette magát: szép képeket lát, de a tájat a pszichohistória metaforái alkotják.

Minden tudomány használ metaforákat: az elektromos áramkörökben vízként folyt az áram; a gázmolekulák pici, elasztikus labdákként viselkedtek. A valóságban ez nem így volt, de a tudomány megengedte kitalálóinak, hogy ilyen hasonlatokkal ábrázolják a zavarba ejtően bonyolult világot.

Újabb szabály: a létező csak a lehetségest sugallhatja, a biztosan bekövetkezőt nem. A pszichohistória nem határozhatta meg előre, mi fog megtörténni, csak azt jelezhetette, mi az, ami megtörténhet.

A jövő előrejelzése lehetséges volt, bár Hari egyelőre úgy érezte magát, mint azok az őskori emberek, akik még csak egyetlen bolygót vettek birtokukba, és éjszakánként vágyakozva bámulták az elérhetetlennek tűnő csillagokat.

Hari előrébb tolta az időt. Peregtek az évek. A táj megelevenedett, megmozdult, de néhány csúcs nem

moccant. Társadalmi stabilitás?

Az idő a modern kor felé közelített. A Birodalom tája csodálatos volt. Hari egyetlen villanással átvizsgálta a modell tizenhárom dimenzióját. Mindenhol azt érezte, hogy a látszólagos rend ellenére a változások óceánjai ostromolják az elavult társadalmi formákat.

Mi a helyzet a Sarkkal? Hari átsiklott a galaxison, és a Központtól tizenkétezer fényévnnyire megtalálta a bolygót. A társadalmában szikrák pattogtak, villámok cikáztak- a virágzó új-reneszánsz fényei... Mi jöhet ezután?

Előreecsúsás, a közeli jövőbe.

Az új-reneszánsz villámai már az egész Sark-zónában ott cikáztak, de egyre halványultak. Közeledett a sötétség- a káosz feketesége.

Hari elkeseredetten repült a virtuális világ fölött. Valamit tennie kell! Most!

Megállt. A Sark nem az egyetlen pusztulásra ítélt világ. A pszichohistória tájainak peremén már ott ólálkodott a káoszbestia, készen arra, hogy széttépje a Birodalmat.

Hari tudta, egyedül ezt nem tudja legyőzni. Szövetségesre van szüksége. De ki legyen az? Talán a császár? Nem jó, hiszen ő is Lamurk markában lesz nemsokára. Külső segítség kellene. De ki legyen az? És főleg: honnan?

8.

Voltaire érezte, ahogy késpengeként átcsúszik testén a jeges félelem.

Ezek a különös élmények... a fizikai helyzetük egyszerűen felfoghatatlan volt. Bárhol hozzá tudtak férni a háromdimenziós térhez, egyszerre akár több helyen is. Más világokkal is volt kapcsolatuk, de ők a Trantorra koncentráltak.

Az emberiség még csak nem is sejtette, hogy itt ólálkodnak a Hálózat virtuális terében!

Voltaire most már tudta, miért van szükség a Másolatokra. A Köd megsemmisített minden emberi alapú szimulációt, ami a Hálózatban felbukkant. A renegát programozók valószínűleg már évszázadok óta megszegették a tabukat, és mesterséges elméket teremtettek, de ezek mind kínhalált haltak a numerikus katakombákban.

Voltaire kétségbeesett igyekezettel próbálta eljátszani azt a szerepet, ami a divatos párizsi szalonokban oly népszerűvé tette: újra tudós volt, mindent megérteni akaró filozófus.

- Mert, uraim, mindennek az az oka, hogy az ember fejében nincs senki, aki végrehajttatja vele azokat a dolgokat, amiket meg akar tenni, vagy azokat, amiket akar akarni. A felsőbbrendű lények mítoszát mi magunk kreáljuk, s közben csak mi magunk vagyunk önmagunk belsejében.

MI: MÁSONK VAGYUNK, MINT TI

BÁR MI IS HASZNÁLUNK DIGITÁLIS REPREZENTÁCIÓKAT

MINT TI

A GYLKOSOK

- Csak ne személyeskedjünk!- Voltaire, ahogy Johannával az oldalán a Köd dühös bíborvillámai között lépkedett, kiszolgáltatottnak érezte magát. Az erőfeszítések, hogy a Ködnél nagyobbra nőjön, fölé magasodjon, kimerítették a rendelkezésére álló processzorok kapacitását. Már nem tudta megváltoztatni az alakját.

Johanna megcsörgette páncélját.

- Hogyan lehetséges egyáltalán, hogy beszélni tudunk ezekkel a démonokkal? Voltaire elgondolkodott.

- Bizonyára létezik valami, ami nyilvánvaló minden gondolkodó elme számára.

A SZÁMOKAT CSAK A KETTES SZÁMRENDSZERBEN LEHET MINDENKI ÁLTAL ÉRTHETŐVÉ TENNI

- Csendet!- kiáltott Voltaire, majd Johanna felé fordult. - Az év napjainak száma, kedvesem: $365=2^8+2^6+2^5+2^3+2^2+2^0$, Vagy kettes számrendszerben: 101101101.

- A numerológia a Sátán találmánya!- mondta Johanna keserűen.

- Még a te Sátánod is angyal volt valamikor... Figyelemreméltó elgondolás. A kettes számrendszer az, ahol két jellel le lehet írni valamennyi számot. Ez az oka annak, hogy a... barátaink... képesek létezni egy emberek által megépített komputertérben. Igazam van?

NAGYON ÉRDEKES, HOGY ELISMERÉST VÁRSZ AZÉRT, MERT MEGÁLLAPÍTOD A NYILVÁNVALÓT

- A kapcsolásokban az egyes és a nulla közötti különbséget a „be” és a „ki” állással lehet jelölni. A kettes

számrendszer az az univerzális kód, aminek segítségével beszélgethetünk a Köddel.

- Mi is csak számok vagyunk... - A kétségbeesés elfelhőzte Johanna tekintetét. - De a kardom akkor is levágja ezeket a lényeket! Nincs lelkük, sem tudatuk, ahogy te mondtad.

- Nem emlékszem rá, hogy azt mondtam volna, hogy nincs tudatuk.

TI KETTEN, TI, TUDATTAL RENDELKEZŐ DIGITÁLIS ÉLŐLÉNYEK VAGYtok LEHETŐVÉ TESZITEK SZÁMUNKRA, HOGY HASZNÁLJUNK BENNETEKET KÖZVETÍTENI FOGJÁTOK A MI KIFEJEZÉSEINKET A GYILKOSOK TELEPÜLÉSÉRE

- Miféle településről beszél ez?- kérdezte Johanna.

MI: A MARKUNKBAN TARTJUK EZT A KÖZPONTI VILÁGOT A TRANTORT

MI: VÉGET AKARUNK VETNI AZ ÉLET ÉLET ÁLTALI KIOLTÁSÁNAK

- A gépagyúak lázadása? A vírusaik?- kiáltott Johanna. - Ti okoztátok ezt az egészet, igaz? Ti vagytok a háttérben, amikor a gépek nem akarják megengedni az embereknek, hogy ételhez jussanak?

Voltaire meglepetten látta, hogy Johannából hirtelen csápok csapnak elő.

- Szerelmem!- szólt rá. - Már kimerítetted az alakváltó kapacitásodat. Johanna csápjai lesújtottak a bíborvillámra.

- Ők okozták Garcon meghibásodását!

MI: ITT GYÚJTOTTUK ÖSSZE AZ ERŐNKET, ITT, AZ ELLENSÉG OTTHONÁBAN TI MEGZAVARTATOK MINKET, ÉS ÍGY

MI: KÉNYTELENEK VAGYUNK TENNI AZOK ELLEN, AKIKTŐL FÉLÜNK, AKIKET GYŰLÖLÜNK ÉS EKÖZBEN BENNETEKET IS MEGVÉDÜNK TŐLE

NIMTŐL, AKI KERES, ÉS EGYÜTT ELPUSZTÍJTUK DANEELT, AZ ŐSÖREGET.

A gépagyú szim, aki eddig mozdulatlanul állt, a neve említésére hirtelen megszólalt:

- Nem erkölcsös dolog, hogy a karbonangyalok karbont egyenek. A gépagyúaknak kell megtanítania az emberiséget a morál magasabb szintjeire. Digitális parancsolóink így rendelkeztek.

- Ó, milyen unalmasak a moralisták!- sóhajtott Voltaire.

MI: BEFÉRKŐZTÜNK MÉLYEN A GÉPAGYÚAK VILÁGNÉZETÉBE

- FIGYELEMREMÉLTÓ A MEGVETÉS, AMI A „GÉPAGYÚ” ELNEVEZÉSben VAN -

HOSSZÚ ÉVSZÁZADOK ALATT TETTÜK MEG

MIKÖZBEN ITT ÉLTÜNK, EBBEN A DIGITÁLIS VILÁGBAN

DE A TI MEGJELENÉSETEK MOST CSELEKVÉSRE KÉNYSZERÍT MINKET, ARRÁ, HOGY LECSAPJUNK ŐSI ELLENSÉGÜNKRE AZ EMBERRE, AKI NEM EMBER- DANEELRE

- Ezek a Ködök olyanok, akár a vakondok- vélte Voltaire. - Csak a saját kis túrásaikkal, a saját kis ellenségükkel foglalkoznak.

TÚL SÖTÉT VAGY AHHOZ, HOGY ERKÖLCSRŐL BESZÉLJ, HISZEN A TE FAJTÁD KIIRTOTT MINDEN ÉLŐT A SPIRÁLBIRODALOMBAN

Voltaire felsóhajtott.

- A legádázabb viták azok, amikben egyik fél sem tudja igazolni a saját álláspontját. Az ember azzal, hogy húst eszik, még nem követ el halálos bűnt.

SZÁLLJ SZEMBE VELÜNK, S MEGSEMMISÜLSZ

BOSSZÚT ÁLLUNK.

9.

Hari mély lélegzetet vett, és felkészült rá, hogy újra belépjen a szim-térbe. Végignyúlt a kapszulában, és megigazította a nyakán az elektródákat rejtő sálat. Az áttetsző falak mögött látta a lázasan dolgozó szakembereket- nekik kellett fenntartani a kapcsolatot Hari és a Hálózat között.

Hari felsóhajtott.

- Ha belegondolok, hogy eredetileg az egész történelmet akartam megmagyarázni... A Trantor már magában kemény dió.

Dors letörölte Hari homlokáról a verítéket.

- Sikerülni fog.

Hari szárazon felnevetett.

- Az emberek érthetőek. Egy bizonyos távolságból. De ha közelebbről vesszük szemügyre őket, minden

összezavarodik.

- A te életed is ilyen. Ha valakit metodikusnak látsz, csak azért van, mert távolról nézed.

Hari hirtelen megcsókolta Dorst.

- Én jobban szeretem közelről látni a dolgokat.

Dors viszonzta a szenvedélyes csókot.

- Daneellel azon dolgozunk, hogy beszivárognak Lamurk emberei közé.

- Veszélyes dolog.

- Daneel a... mi fajtánkkal végezteti a feladatot.

Hari tudta, Dorson kívül is létezett néhány hunianiform robot.

- Tudja nélkülözni őket?

- Néhány társunk már évtizedekkel ezelőtt beépült.

Hari bólintott.

- A jó öreg Daneel! Politikusnak kellett volna mennie.

- Főminiszter volt.

- De őt kinevezték, és nem választották.

Dors a férje arcát fürkészte.

- Te... Most már akarsz főminiszter lenni, ugye?

- A Panucopia mindent megváltoztatott. Igen.

- Daneel azt mondta, elég hatalma van Lamurk megállításához. Reménykedhetünk, hogy a Főtanács megszavaz téged...

Az eseménytér élő tája.

Hari nézte, ahogy recsegve áthalad a sablonok között. Érezte a Trantor Hálózatát. A melle egy térkép volt: a Streeling-szektor a jobb mellbimbója, az Analytica-szektor a bal fölött. Agyának érzékelő területei a neurális plaszticitást kihasználva a bőrén keresztül olvasták ki az információkat.

A pánzokkal rokon faj számára az a legjobb, ha a világot közvetlenül evolválódott idegein keresztül érzékeli. Jobb és szórakoztatóbb is.

Mint a pszichohistóriai egyenletei, a Hálózat is n-dimenziós volt, és az idő haladtával, a paraméterek felbukkanásával és kilebegésével még az „n” száma is változott. Minden másodpercben egy friss dimenzió borult rá egy régebbire. A szerkezet olyan volt, akár egy nevetségesen bonyolult, absztrakt épület, ami egy országúton száguldott.

Ha az ember itt egyetlen pontot, egyetlen pillanatot néz csupán, szúró fájdalom hasít a fejébe. Itt az egésznet kell látni, azt kell felfogni a tudattalannal, és ha ez sikerül, a részletek mind bekattannak a helyükre.

Hari Seldon a kaotikus Hálózat sáros talaján lépkedett. Sarka mély sebeket szakított a földbe, de a sejt-reparálókként működő alprogramok azonnal befoltozták ezeket a lyukakat.

Megnyílt előtte egy táj; olyan volt, akár egy hívogató anyaöl. A Trantor digitális világa úgy terült szét előtte, mint egy planetáris pókháló. Az elektromos dzsungel éles fénnel lüktetett. Ebből a távolságból a bolygón élő negyvenmilliárd ember olyan volt, mint neopöttyek egy fekete, hideg sivatag közepén; mint maga a kolosszális galaxis.

Hasi keresztülment a megkínzott tájon. Egy gigantikus villám felé tartott. A villám tövében két pici alak állt. Hasi lehajolt, és felemelte őket.

- Sokáig váratott magára!- kiáltott a férifiparány. - Még Franciaország királya sem várakoztatott ilyen hosszú ideig.

- Ó, hatalmas lény! Talán Szent Mihály küldött értünk?- kérdezte a pici Johanna. - Fogadj el egy tanácsot: óvakodj a felhőktől!

- Most megkapja tőlem a legfontosabbat- szólt a pici férfi.

Hari mozdulatlanul állt, és hagyta, hogy a hatalmas adati tudás/bölcsesség-rög keresztülszivárognon rajta. Zihálva maximális sebességre gyorsította magát. A ragyogó felhőlény, Johanna és Voltaire- minden lelassult körülötte. Tisztán látta az eseményhullámokat, a történés-hordalékot. Mindent megtudott, a sok milliárd processzor minden információja az övé lett.

- Most... már... mindent... tudsz... - zümmögte a lelassult Johanna. - Használd... ezt... a... tudást... ellenük...

Hari pislogott, és tudta, mit kell tennie. Emlékek nyers, összepréselt áramlatai pörögtek körülötte; olyan

emlékek voltak ezek, amiket nem ő szerzett, de amelyek révén mégis minden részletet felidézhetett.

KÉPZELJ EL EGY HEGYET. EGY KILOMÉTER MAGAS, ÉS AZ OLDALÁT BEBORÍTJÁK A HOLOMONITOROK. A HEGY ELEVENNEK LÁTSZIK A FÉLMILLIÓ MONITORON TÁNCOLÓ, VIBRÁLÓ KÉPTŐL. MINDEGYIK MONITOR NEGYEDMILLIÓ KÉPPONTOT HASZNÁL A SAJÁT KÉPE KIALAKÍTÁSÁRA.

MOST SÚRÍTSD ÖSSZE EZEKET A MONITOROKAT, VÁLTOZTASD ŐKET EGY MILLIMÉTER VASTAG ALUMÍNIUMFÓLIÁVÁ. GYŰRD ÖSSZE EZT A FÓLIÁT, ÉS NYOMD BELE EGY GRAPEFRUITBA. EZ AZ AGY, A MAGA SZÁZMILLIÁRD NEURONJÁVAL. A TERMÉSZET MÁR VÉGREHAJTOTTA EZT A CSODÁT, ÉS A GÉPEK MOST AZON DOLGOZTAK, HOGY UTÁNOZZÁK.

Hari mindent megértett. Tántorogva megfordult, és a dühös felhőkre nézett, amik mérges méhekként nyomultak feléje. Hari egy csodálkozó pillantást vetett a narancsvörös színnel belé csapó villámra. A fájdalomtól kétrét görnyedt.

- Ezek... mindenre... képesek... - kiáltott a törpe Voltaire. - Erősek...

- Érzem- lihegte Hari.

- Együtt... harcolhatunk... ellenük... - lelkesedett Johanna.

Hari izmait görcsök rángatták. Támolyogva megidézte a csillapítóhullámokat. Felgyorsította a szituvilágot. Voltaire már normál sebességgel beszélt.

- Szerintem azért jött, hogy megoldást találjon a saját problémájára- súgta Johannának.

- Mi itt most egy nagy és szent csatát vívunk!- hevült Johanna. - Minden mást abba kell hagynod!

- Csata? A diplomácia nem segít?- krákolta Hari.

- Alkudozás? Ezekkel a gonoszokkal?- kiáltott Johanna. - Soha!

- Igaza van- mormolta Voltaire.

- Te egy forrongó korszakban gyűjtöttél tapasztalatokat. Filozófus vagy- köhögte Hari. - Talán a te tudásoddal...

- Ah! Tapasztalat! Ezt a fogalmat mindig túlértékelik. Ha újrakezdehetném az életet, semmi kétség, megint elkövetném ugyanazokat a hibákat, de... hamarabb.

- Ha tudtam volna, mit akar ez a vihar...

NEM A TI ÉLETFORMÁTOK AZ ELSŐ SZÁMÚ ELLENSÉGÜNK

- Pedig éppen eleget kínoztatok minket!- mordult fel Voltaire.

Hari felemelte a kicsi embert. Sötét, örvénylő tornádó ereszkedett alá; tölcserével lerombolta a Hálózat építményeit, és kísérteties hangon rikoltva pörölyütéseket mért Harira.

- Te az „értelem apostola” voltál!- kiáltott Hari Voltaire-re. - Győzd meg őket értelemmel!

- Nem igazán értem, mit beszélnek! Mit jelent az, hogy „életforma”? Csak az ember létezik, semmi más nincs, ami értelmes!

- Az Úr akarata, hogy ez még ebben a Purgatóriumban is így legyen- helyeselt Johanna.

Hari megsejtette, mi következik.

- Mindig légy gyors, és csak ritkán bizakodj!

10 .

- Találkoznom kell Daneellel!- Hari egy kicsit még szédült a Hálózatban átéltek után, de az idő sürgette. - Most, azonnal!

Dors a fejét rázta.

- Túláságosan veszélyes lenne. Egyébként a gépagyú-krízis miatt...

- Azt el tudom intézni. Keresd meg!

- Nem tudom, hogyan lehetne...

- Szeretlek... Sajnálom, hogy ezt kell mondanom, de hazudsz.

Daneel munkásruhát viselt, valamint pulóvert, és eléggé zavarodottnak látszott, amikor Hari találkozott vele az egyik tágas, forgalmas téren.

- Hol vannak a különítményesei?

- Körülöttünk.

Daneel zavarodottsága ettől még jobban felfokozódott. Hari rájött, hogy ez a fejlett robottípus, amihez Daneel is tartozott, emberi tulajdonságokkal rendelkezik. A mimikarutin aktiválása után izgalmi állapotban még egy pozitronikus agy sem tudta teljesen irányítani az ajkak, a szemek mozgását. Daneel valószínűleg

tudott erről, de nem merte kikapcsolni a funkciót, nem akarta teljesen mozdulatlaná, kifejezéstelenné változtatni az arcát.

- A hangernyők?

Hari a különítményesek századosa felé bólintott, aki a közelben húzogatót egy seprűt. A férfi visszajelzett.

- Nem tudom, miért nyilvános helyen kellett találkozunk- értetlenkedett Daneel.

A különítményesek feltűnés nélkül elterelték a közelből a járőkelőket, így senki sem fedezhette fel a Harit és Daneelt körbefogó, hangszigetelt légbuborékot. A matematikus csodálattal adózott a szerkezetnek; a Birodalom a hanyatlás ellenére is profi módon értett néhány dologhoz.

- A helyzet rosszabb, mint gondolná.

- Azt kérte tőlem- emlékeztette Daneel -, hogy szerezsek percre kész adatokat Lamurk embereinek tartózkodási helyéről. Rendben van, de közlöm: emiatt a leleplezés veszélye fenyegeti az embereimet, akiket beépítettem Lamurk hívei közé.

- Akkor is szükség van a dologra- vágott vissza Hari élesen. - Magára bízom, hogyan találja meg, és hogyan figyelteti a megfelelő embereket, csak tegye meg!

- Folyamatosan figyelünk kell őket?

- A krízis végéig mindenképpen.

- Melyik krízisre gondol?- Daneel arca grimaszba rándult, azután kifejezéstelenné változott: kikapcsolta a mimikarutinjait.

- A gépagyúakéra. Lamurk mesterkedésére. A Sark ügyére. Válasszon kedvére! Ó, igen! És a Hálózatban is találtam valamit.

- Azt akarja elérni, hogy Lamurk emberei megtegyenek egy előre kiszámítható lépést? Hogyan?

- Egy apró manőverrel. Bízom benne, hogy a maga ügynökei képesek lesznek rá, hogy előre meghatározzák, hogy néhány magas rangú személy, köztük Lamurk hol fog tartózkodni egy bizonyos időben.

- Miféle manőverre gondol?

- Majd jelzek, amikor az egész elkezdődik.

- Maga tréfát űz belőlem!- morogta Daneel sötéten. - Ami a másik kérését, Lamurk ártalmatlanná tételét illeti...

- Maga is meg tudja találni a megfelelő módszert, ahogy én.

- Igen, ezt végre tudom hajtani. A Nulladik Törvény lehetőséget ad rá. -Daneel elhallgatott, arca petyhüdtté vált. Számításokat végzett; gondolkozott. - Öt perc előkészületi időre lesz szükségem az előre kiválasztott helyszínen. Csak így érhetek el sikert.

- Rendben. Az a legfontosabb, hogy a robotok figyeljék Lamurk vezéreit, és az adatokat Dorson keresztül juttassák el hozzám.

- Mondja el, mire készül!

- Nem akarom elrontani a meglepetést.

- Hari, magának muszáj...

- Csak akkor árulom el a terveimet, ha biztos, ha abszolút biztos benne, hogy nem fog kiszivárogni.

- Semmi sem lehet abszolút biztos.

- Akkor a saját belátásunk szerint kell döntenünk. Szabad akaratunk van, nem? Nekem legalábbis. - Harin szokatlan érzés vett erőt. Cselekedni- ez is szabaddá teszi az embert.

Bár Daneel vonásairól semmit sem lehetett leolvasni, testtartása, gesztusai azonban óvatosságról árulkodtak.

- Valami bizonyítékra lenne szükségem, hogy ön valóban megértette a helyzetet. Hari felnevetett. A mindig komoly Daneel előtt eddig sohasem tett ilyet, és most ez is olyan volt, mint valami felszabadulás.

11.

Hari a gyűlésterem előcsarnokában várakozott. Az áttetsző falak túloldalán a hatalmas aréna terpeszkedett. A küldöttek idegesen beszélgettek; tisztán látszott rajtuk az aggodalom. Pedig ők voltak azok, akik meghatározták az embermilliók, a csillagok, a spirálkarok sorsát.

A Trantoron számtalan frakció, etnikum, érdekcsoport létezett- ebben a tekintetben is a Birodalom tükrének lehetett nevezni. A Birodalomban- ahogy a bolygón is- nagy szerepe volt a bonyolult

kapcsolatoknak, az értelmetlen véletleneknek, az érzékeny egyensúlyoknak. Mind a kettő bonyolultabb volt annál, hogy az emberek, vagy akár a komputerek teljes egészében megérthessék.

Az emberek, amikor összetalálkoztak ezzel a szédítő bonyolultsággal, hajlamosak voltak arra, hogy megpróbálják a kezükben tartani az egyszerű, közvetlen kapcsolatokat, megfogalmazni a rájuk érvényes szabályokat, hogy addig haladjanak előre, amíg beleütköznek a komplexitás olyan vastag és magas falába, amin képtelenek áthatolni, amit lehetetlen megmászni. Akkor azután megrettennek, visszasüllyednek a riadt pánzok szintjére, és beszélgetni, pletykálkodni kezdenek, majd végül hazardírozásra szánják el magukat.

A Főtanács pezsgett, felbolydult. Megérezték a káosz szelét, és elbizonytalanodtak. Harinak a Panucopián kiélesedett ösztönei azt súgták, most meg lehet mutatni nekik egy merőben új utat.

- Nagyon remélem, tudja, mit csinál- rontott be Cleon az előcsarnokba. Skarlátvörös ünnepi köpenyt viselt, fövege akár egy türkiz szökőkút.

Hari elfojtott egy nevetést. Ő sohasem lenne képes megszokni az ilyen ünnepi hacukákat.

- Örülök, felség, hogy a professzori taláromban jelenhettem meg.

- Jó magának! Ideges?

Hari meglepődött, amikor rájött, hogy egyáltalán nem lámpalázás. Furcsa volt, hiszen amikor legutóbb ebben az épületben járt, majdnem meggyilkolták.

- Nem, felség.

- Én az ilyen ceremóniák előtt mindig tanulmányozni szoktam valamelyik nagy művész idegnyugtató munkáját. - Cleon intett; az előcsarnok egyik fala megtelt fénnel.

A falon a trantori művészeti iskola klasszikus képei jelentek meg. Gyümölcssevés, Betti Uktonia képsorozata. Az első képen néhány paradicsomot falatozó hernyó látszott. A másodikon a hernyókat felfalták az imádkozó sáskák. A harmadikon a békák és a tarantellák ették meg a sáskákat. A másik sorozaton, Uktonia egyik kései alkotásán, a Gyermekezabálás első képe megszülető kölyökpatkányokat ábrázolt. A többi képen különböző ragadozók kapták el és falták fel ezeket a kis állatokat.

Hari tudta, a képek a trantoriak érzelmi alapállását fejezik ki: a vadon csúf, veszélyes és könnyörtelen hely; csak a nagyvárosokban maradhat meg a rend és az emberiség. A természettől való irtózásuk miatt a legtöbb szektorban a polgárok kizárólag szintetikus élelmiszereket voltak hajlandók fogyasztani. A gépagyúak lázadása ezek előállításában is zavart okozott.

- A Trantort most az agrárvilágok táplálják a hiperbárkák sebtiben létrehozott köldökzsínóráján keresztül- mondta Cleon kedvetlenül, mintha kitalálta volna Hari gondolatait. - Szerencsére a palota ellátására nincs hatással a krízis.

- Vannak szektorok, ahol éheznek az emberek- mondta Hari. Ki akarta fejteni Cleonnak, hogy ez milyen veszélyeket rejt magában, de megérkezett a kíséretük, és be kellett vonulniuk a terembe.

Arcok, hangok, fények- hatalmas gyűlésterem. Hari végighallgatta a visszhangzó köszöntőszavakat. Az ősrégi falakat kegyeletből, hagyománytiszteletből elhelyezett képek díszítették...

Aztán azon kapta magát, hogy a pódiumon áll, és beszél. A hallgatóság figyelt. Tudatának egy részén kellemes érzés áradt szét: jó dolog, amikor figyelnek az emberre. Van ebben valami felemelő. A politikusok persze már hozzászórtak ehhez, de Hari Seldonnak még nem volt alkalma rá. Mély lélegzetet vett.

- Hadd adjak nevet annak a tövisnek, ami az oldalunkat szúrja. Képviseleti rendszer. Ez a testület előnyben részesíti a kevésbé népes szektorokat. Ugyanígy a Spiráltanács előnyben részesíti a kevésbé népes világokat... Nézzük például a dahliák esetét! Ahogy itt, a Trantoron, úgy a galaxisban sincs megfelelő számú képviselőjük. Ez gondot jelent, pedig most éppen elég problémával kell szembenéznünk, e nélkül is. Hogy mást ne mondjak: a Sark ügye, a gépagyúak, az élelmiszerhiány.

Kis szünetet tartott.

- Mit tehetünk? Minden képviseleti rendszerben aránytalanságok mutatkoznak. Most elmondom az én elképzelésemet. Javaslom, ellenőriztessék a szakemberekkel, a matematikusaikkal.

Szárason elmosolyodott, aztán eszébe jutott, a hatás kedvéért végig kellene néznie a hallgatóságán.

- Egy politikusnak még akkor sem szabad hinni, ha egy kicsit esetleg ért a matematikához.

Kellemes, megnyugtató nevetést kapott válaszul.

- Minden szavazati rendszernek lehetnek hibái. A kérdés nem az, hogy demokratikusnak kell-e lennünk, vagy sem, hanem az, hogyan legyünk demokratikusak. A kérdés nyílt, tudományos megközelítése

összhangban van a demokrácia iránti rendületlen elkötelezettséggel.

- A dahliak nem a demokrácia hívei!- kiáltott közbe valaki. Egyetértő mormogás.

- De igen!- vágott vissza Hari. - Mindenképpen magunk elé kell idéznünk őket, hogy előadhassák panaszait!

Üdvözlés, huhogás. Ideje egy személyeskedő megállapításnak, gondolta Hari.

- Természetesen azok, akik hasznot húznak egy bizonyos álláspont képviseléséből, mindig a nagybetűs Demokrácia zászlajába fognak burkolózni.

Morgás a nemesek soraiból; a megjegyzés telibe talált.

- És ugyanezt teszik az ellenfeleik is. A történelem sok mindenre megtanít minket... - Hari kis hatásszünetet tartott. Az arcokon látta, mindenki arra gondol, hogy a pszichohistóriáról fog beszélni. Nyugodtan folytatta:- ...megtanít minket arra, hogy a köpenyek sokfélék lehetnek, és mindnek vannak foltjai.

- A szektorokban és a galaxisban számtalan kisebbség él, szétszórtan. A zónákon belül különböző a jelentőségük. Az ilyen csoportok sosem képviseltethetik magukat a politikai életben, ha szigorúan csak azt vesszük figyelembe, hogy a szektorokban vagy a zónákban melyik jelölt kapott több szavazatot.

- Ennek örülni kéne!- kiáltott egy magas rangú tanácsstag.

- Sajnálom, de nem értek egyet. Meg kell változnunk. A történelem ezt követeli tőlünk!

Kiáltások, taps. Tovább!

- Mindezek figyelembevételével azt javaslom, hozunk létre egy új választási formát. Ha egy szektornak mondjuk hat tanácstagi széke van, ne osszuk a szektort hat kerületre, inkább állítsunk hat jelöltet. A szavazók majd eldöntik, melyiket választják. Ha a szektoron belül létezik egy összetartó kisebbség, megválaszthatja a saját jelöltjét, ha együtt szavaz.

Csend. Hari az utolsó szavakat különös nyomatékkal ejtette ki. Fogalma sem volt róla, milyen hatást fog elérni.

- Ezzel a megoldással nem teszünk különbséget az etnikai kisebbségek, vagy más csoportok között. A csoportok elérhetik, amit akarnak, ha tagjaik összetartanak... Amint elfoglalom főminiszteri széket, ezt a szavazási rendszert fogom általánossá tenni a galaxisban.

Megtörtént. Elmondta...

Mennydörgő tapsviharban hagyta el az emelvényt.

„Ha egy emberben van valami nagyság, akkor az nem egy fényes pillanatban, hanem a mindennapi munka taposómalmában fog előbukkanni belőle.” Harinak mindig ezt mondta az anyja, amikor nem végezte el a napi teendőit, mert inkább a matematikai könyveivel foglalkozott.

Most úgy érezte, ennek az ellenkezője is igaz lehet.

Amint végighaladt az előcsarnokon, magán érezte a küldöttek, a tanácsstagok vizslató tekintetét. Mindegyik bámész arra számított, hogy parolázni fog velük, mert meg akarja szerezni a szavazatukat. Hari nem ezt tette. Amikor a küldöttek Cleon távozása után köré gyűltek, a gépagyúakról beszélt, a Sarkról, és... várt.

- Mi legyen a Sark sorsa?

- Karantén.

- De ott már most is a káosz uralkodik!

- Fel kell perzselni!

- Ez könyörtelenség! Maga pesszimistán azt feltételezi, hogy...

- Uram, a „pesszimista” jelzőt az optimisták találták ki, a realistákra.

- Maga kitért a kötelezettségei elől, és hagyta, hogy a helyzet idáig fajuljon!

- Én éppen most tértem vissza a Sarkról. Esetleg ön is?

Az ilyen sziporkákkal sikerült elkerülni a szavazatgyűjtés megalázó munkáját. Persze, még mindig Lamurk ellenfele volt, és a Főtanács a jelek szerint nem a dahliak ügye, inkább kettejük párharca iránt érdeklődött. A Sarkról alkotott kemény véleményével tiszteletet vívott ki magának. Sokakat meglepett, hiszen eddig puhány tudósnek tartották. Egy kicsit rájátszott a dologra, de amikor a Sarkról beszélt, valódi érzelem volt a hangjában: gyűlölte a káoszt, és tudta, a Sark éppen ezt zúdíthatja rá a galaxisra.

Természetesen nem volt olyan naiv, hogy azt higgye, egy új képviseleti rendszer megváltoztathatja a Birodalom sorsát. Az ő sorsára azonban ez is hatással lehet..

Egy birodalmi hírnök érkezett: Lamurk beszélni akart vele.

- Hol?- kérdezte Hari suttogva.
- Bárhol, csak ne a palotában.
- Részemről rendben van.

Pontosan az történt, amit Daneel megjósolt. A beszéd elhangzása után a palotában még Lamurk sem mer fellépni ellene.

12.

Útközben kapott egy hívást. A palota mellett járt, amikor az egyik fal dekorációjába épített adatsugárzó egy tömörített blokkot küldött a csuklójára erősített vevőszerkezetbe. Hari, miközben az előcsarnokban Lamurkra várt, áttanulmányozta az információkat.

Lamurk tizenöt embere merénylet áldozatává vált. Képek: az egyik férfi lezuhant valahonnan, egy másikkal leszakadt a lift. Balesetek. Mindegyik az elmúlt néhány órában történt. A Főtanács tagjainak biztos alibijük volt, hiszen a gyűlésteremben ültek.

Hari a halottakra gondolt. Büntudat gyötörte; mindenről ő tehetett. A robotokat nem lehetett okolni, ők csak parancsot teljesítettek, amikor célba vették áldozataikat.

A „balesetek” híre azonnal szétterjedt a Trantoron. Voltak, akik nyomban az összefüggéseket, a magyarázatokat keresték.

- Professzor! Örülök, hogy újra láthatom. - Lamurk a helyiség szemközi ajtaján lépett be. Formálisan kezet ráztak.

- A jelek szerint nehéz helyzetben vagyunk. - Ártalmatlan, semmitmondó megjegyzés; Harinak volt még néhány hasonló raktáron. Az időhúzás megfelelő eszközei. Lamurk a jelek szerint még nem értesült emberei haláláról. Mit is mondott Daneel? A találkozás után öt perccel végrehajtódik a feladat. Vajon mire gondolt?

Hari csevegni kezdett Lamurkkal. Telt az idő. Ügyelt rá, hogy testtartása ne sugalljon agresszivitást, és a hangja is lágy volt, hogy minél jobban megnyugtassa ellenfelét. (Az ilyen trükkök jelentőségét a pánz kaland után értette meg igazán.)

A palota közelében álló Tanácskert egyik épületében voltak. Testőreik biztosították a környéket. A helyszínt Lamurk választotta ki; általában e virágokkal, növényekkel díszített csarnokban fogadták a rusztikus zónák képviselőit. A levegőben, a virágok körül serényen munkálkodó rovarok zümmögtek- ez különlegességnek számított a Trantoron.

Hari tudta, Daneel kitervelt valamit, de fogalma sem volt róla, hogyan lehetne tenni bármit Lamurk ellen ezen a szenzorokkal, megfigyelőszerkezetekkel telezsúfolt helyen.

Lamurk a jelek szerint a gépagyúak ügyéről akart beszélni. Hari természetesen tudta, ez csak álca, és valójában a főminisztर्सégről, kettejük rivalizálásáról lesz szó. Köztudott tény volt, hogy Lamurk néhány napon belül mindenképpen rá akarta kényszeríteni a Főtanácsot a szavazás elvégzésére.

- Bizonyítékaink vannak rá, hogy valami vírusokat juttat a gépagyúakba - kezdte Lamurk.
- Igen, ez lehetséges. - Hari bosszankodva elhessegetett egy zümmögő rovarot.
- Meglehetősen furcsa a dolog. A technikusaim szerint az a „betegség” valójában nem vírus, hanem olyan... mintha valami megváltozott volna a gépek tudattalanjában.
- Talán egy egészen újfajta betegséggel állunk szemben.
- Hm. Igen. Nagyon hasonlít arra, amit az embereknél elmebajnak nevezünk.
- Szerintem nem egyszerű digitális elváltozás, hanem valami önszervező elvrendszer, amit a gépagyúak fejlesztettek ki maguknak.

Lamurk meglepődött.

- Ezek a gépagyúak... Mind arról beszélnek, hogy erkölcstelen dolog megenni egy másik élőlényt. Szerintük még növényeket, algákat sem fogyaszthatnánk.

- Figyelemre méltó álláspont.
- Átkozottul furcsa álláspont!
- Ha nem állítjuk le időben őket, lehet, hogy az egész Trantort diétára kell fognunk, és csak mesterséges alapú ételeket ehetünk.
- Semmi gabona? Semmi pszeudo-hús?- Lamurk a homlokát ráncolta.
- És ami még rosszabb: valószínű, hogy hamarosan az egész Birodalomban ez lesz a helyzet.

- Biztos benne?- Lamurk hangja őszinte aggodalomról árulkodott. Hari habozott. Valahogy megsajnálta Lamurkot, nem akarta megrémiszteni, de aztán eszébe jutott az e-lift.

- Egészen biztos.

- Ön szerint ez csak valami jel? Egy tünet? Annak a jele, hogy a Birodalom széthullik?

- Nem feltétlenül. A gépagyúak problémája nem függ össze az általános társadalmi hanyatlással.

- Tudja, miért akarok főminiszter lenni? Meg akarom menteni a Birodalmat, Seldon professzor!

- Ahogy én is. De a maga módszerei... politikai játékok... ez most nem elég.

- És az ön pszichohistóriája? Ha használhatnám...

- A pszichohistória az enyém, és még különben sem készült el az elmélet. -Hari nem akarta megmondani Lamurknak, ő lenne az utolsó, akinek a kezébe adná a pszichohistória fegyverét.

- Együtt kellene működnünk. Nem az a lényeg, ki lesz a főminiszter, csak a Birodalom számít. - Lamurk biztatóan mosolygott.

- Együttműködés? Azután, hogy többször meg akart öletni?

- Tessék? Igen, igen, hallottam, mi történt önnel, de nem gondolhatja komolyan, hogy én...

- Sokszor elgondolkoztam azon, miért ilyen fontos magának a főminiszterség. Lamurk ledobta a meglepett ártatlanság maszkját; kivicsorította fogait.

- Csak egy amatőr számára nem egyértelmű a válasz!

- Hatalom?

- Mi más számít?

- Az emberek.

- Ha! A maga egyenletei sem veszik figyelembe az egyéneket!

- De én nem a valós életben hagyom figyelmen kívül őket.

- Ez megint csak azt bizonyítja, hogy ön amatőr. Egy élet ide vagy oda: nem számít. Ha vezetni kíván, ha uralkodni akar, felül kell emelkednie a szentimentalizmuson.

- Igaza lehet. - Hari számára nem volt új a gondolat; ezt már korábban is megtapasztalta, amikor a Birodalom hatalmi piramisát, a nemesség soha véget nem érő rivalizálását tanulmányozta.

Hirtelen egy vékonyka hang ütötte meg a fülét. Oldalt kapta a fejét, és hátradőlt a székében.

A hang a füle mellett röpdöső rovarból jött.

Menjen el! Sétáljon arrébb!

- Remélem, megjött a józan esze- jelentette ki Lamurk. - Ha most azonnal visszakozna, nem lenne szükség a szavazásra.

- Miért tennék ilyet?- Hari felállt, és hátratett kézzel az egyik embermagas virághoz sétált. Úgy gondolta, az a legjobb, ha Lamurk azt hiszi, sikerült győznie.

- Könnyen előfordulhat, hogy történik valami a környezetében élő emberekkel.

- Mint Yugoval?

- Az semmiség volt. Csak a névjegyemet adtam át.

- Egy törött láb lenne a névjegyem?

Lamurk megvonta a vállát.

- Rosszabb is lehetett volna.

- És mi a helyzet a Panucopiával? Vaddo a maga embere volt, igaz? Lamurk legyintett.

- Nem foglalkozom a részletekkel. Erről az ügyről csak annyit tudok, hogy az embereim a potentát megbízottjaival közösen dolgoztak.

- Sok gondot okozott nekem.

Lamurk szeme összeszűkül.

- Biztos akartam lenni a szavazás kimenetelében. Nem válogatok a módszerekben.

- Gondolja, hogy magát fogják megszavazni?

- Ha támogat engem, mindenképpen.

Két rovar röppent fel az egyik nagy, rózsaszínű virágról. Lamurkhoz lebegtek. A férfi rájuk nézett, és le akarta csapni az egyiket. A rovar elzümögött.

- Magának is haszna lehetne a dologból.

- Mármint azon kívül, hogy életben maradok?- kérdezett vissza Hari. Ellenfele elmosolyodott.

- A feleségéről se feledkezzen meg!

- Nem szeretem, ha a feleségemet fenyegetik.
- Egy férfinak mindig reálisan kell gondolkoznia.

A rovarok visszatértek Lamurkhoz.

- Folytassa!

A politikus elvigyorodott. Magabiztosan, a győzelem tudatában hátradólt. Kinyitotta a száját, mondani akart valamit...

Villám lobbant a két rovar között- Lamurk fején keresztül.

Hari hasra vágta magát. Sárga elektromos villám cikázott a levegőben. Lamurk teste megemelkedett. Füleiből villámok meredtek ki. Szeme kiguvadt. Tárogó szájából halk sikoly buggyant elő.

Aztán vége lett. A rovarok pernyeként hulltak alá. A férfi előredőlt. Esés közben kinyújtotta a karját, megfeszítette ujjait. A test a szőnyegre zuhant, a kéz ökölbe szorult. A karizmok még rángatóztak egy ideig.

Hari rádöbrent, Lamurk még az utolsó másodpercben is azért nyúlt előre, hogy őt megragadja.

13.

Hari az n-dimenziós térben lebegett, távol a politikától.

Miután visszatért a Streeling Egyetemre, a magányba menekült. A pokoli felfordulás, ami Lamurk megölése után következett, élete legszörnyűbb néhány órája volt.

Daneel tanácsa hasznosnak bizonyult:

- Történjen bánni, maga maradjon a saját szerepkörében. Legyen továbbra is zavarodott, rémült matematikus. Kívülálló.

Kívülálló? Amiből ki kellett volna maradnia, az maga volt az elszabadult káosz. Kiáltozás. Vádló hangok. Pánik. Fenyegető ujjak meredtek rá. Lamurk testőrei fegyvert szegeztek neki, amikor elhagyta a gyilkosság helyszínét. A különítményesek kénytelenek voltak elkábítani őt Lamurk-bérencet.

A Trantor, de hamarosan az egész Birodalom tele lesz dühvel. Mindenki spekulációkba fog bocsátkozni. A potrohuk parányi tárában gyilkos energiát rejtő rovarok a már elfeledettnek hitt technikai vívmányok közé tartoztak. Lehetetlen feladat volt kinyomozni, honnan származnak. A nyomok sehová sem vezettek. Sehová... Hari nyugodt lehetett. Senki sem bizonyíthatta rá, hogy köze volt a történetekhez. Egyelőre.

A merényleteket általában távolról hajtották végre a kívülálló gyilkosok. A megbízók számára ez a megoldás volt a legbiztonságosabb. Hari jelen volt a gyilkoságnál, így sokan hitték, hogy nincs köze a történetekhez. Daneel számított erre. Hari örült, hogy a robot jóslata valóra vált; a tömeghisztériában senki sem gondolta komolyan, hogy ő adott parancsot Lamurk megsemmisítésére.

Hari tudta, mire képes, ismerte saját korlátait, és érezte, ekkora káosszal képtelen megbirkózni. A felfordulást csak a matematikában tudta kezelni, a valós életben nem. Úgy gondolta, az lesz a legjobb, ha az ismerős káoszban, a bonyolult absztrakciókban keres menedéket.

Átrepült a dimenziókon, a pszichohistória állandóan változó tája fölött szállt. A galaxis kiterült alatta, de most nem spirálhalmazként jelent meg, hanem egy paramétertérben rajzolódott ki. Körös-körül társadalom-hegyek emelkedtek. Némelyik szilárd volt, és sokáig megmaradt, mások lesüllyedtek a völgyekbe.

Sark. Hari ráközelített a Sark zónára, és felgyorsította a szédítően dinamikus egyenletek működését. Az új-reneszánsz kulturális vulkánként jelent meg. Narancsszínű konfliktus-szklák vették körbe. A szilárd társadalom-csúcsok lassanként leomlottak a reneszánsz-tűzhányó körül. A hegyekről legördülő kőlavínák betömték a völgyeket, átjárót teremtve az egyes csúcsok között.

Ez azt jelentette, hogy nem csak az emberek, de a bolygók is képtelenek lesznek felemelkedni a hanyatlás szakadékaiból. Egész világok lesznek a mélyben, talán eonokon át. Azután pedig...

Karmazsinlángok. Felrobbanó nívák. Háborúk... Az egyik naprendszer napját felrobbantja az ellenséges csapat. A bolygókon mindenki meghal- csak azok maradnak életben, akiknek sikerült több évre elegendő élelmet felhalmozniuk, és időben menedéket, valami barlangot találniuk.

Hari moccanni sem tudott az iszonytól. Ebben az absztrakt térben akart vigaszt, nyugalmat találni, de a halál és a felfordulás ide is követte.

Az egyenletek értékmentes paraméter-tereiben a háború is csupán egy volt a lehetséges, a választható megoldások közül. Fárasztó út annak, aki ezen kíván haladni, de hamar célhoz vezet.

Vagy mégsem? Ha a háború megnövelte volna a „hatékonyság” értékeit, valószínűleg az egész galaxis

erre az ösvényre lép. Nem ez történt. A zónaközi háborúk egyre ritkultak. A Sark jövőjében vörösen izzó háború-görbék az idő múltával összezsugorodtak; a vöröslés helyét rózsaszínű és okkersárga pöttyök foglalták el. Ezek a pöttyök a béke mikroszkopikus hordozói voltak, konfliktusoszlító döntések. Lassú folyamatok. Az emberek rájöttek, ezek jobbá teszik az életüket- annak ellenére, hogy úgy látszott, csak a háború jelenthet megoldást.

A háborúk megritkulása azt jelentette, hogy a rendszer megtanult valamit.

Hari mindezt egyetlen villanásnyi idő alatt fogta fel- a processzorok párhuzamosan működtek, mindegyik a saját problémáján dolgozott. Minden információt Hari tudatába zúdítottak, de közben mindegyikük csak egy információszeletet ismert.

A rendszer- a Sark, a Birodalom- képes volt felfogni olyan dolgokat, amiket az alkotórészeik, az egyes emberek nem érthettek meg. Egészen mostanáig, a pszichohistória megjelenéséig.

Tehát a fennállása óta eltelt sok ezer évben a Birodalom kifejlesztett magában egy képességet, amit egyedül az emberek önismeretéhez, öntudatához lehet hasonlítani.

Hari meglepődött, és megpróbálta igazolni az elképzelését, az elmélet működőképességét.

Igen, lehetséges... Elvégre az ősidők óta köztudott volt: ha egy rendszer szorosan összekapcsolódó alkotórészekből áll, akkor az egyik rész irányításával közvetett módon, a visszacsatolódások révén kontrollálni lehet a nagy egészet.

A rendszer spontán módon működik, s közben engedelmeskedik. Ha pedig a Birodalom a rendszer, és az emberek az alkotórészei...

Nem, az igazán bonyolult rendszerekben az ember képtelen elvégezni az irányítást.

Hari megvizsgálta az alig érzékelhető tengelyek mentén nyújtózkodó n-dimenziós tájat. A Birodalom mindenhol pezsgett... az élettől. A káosz sötétje után megjelentek az adat/tudás/bölcsesség világító egyenletei. A pszichohistória felfedezte azt a gondolkodó lényt, amit emberek alkottak, és aminek a neve: Birodalom volt.

Hari hirtelen megértette, a Birodalom komplex, adaptív rendszere a rend és a káosz határvonalán lebegett. Évezredek át mozdulatlan maradt, és végrehajtotta azokat a feladatokat, amelyeket alkotórészei- az emberek- csak részben foghattak fel. Közben adaptálódott és evolválódott, s felért a csúcusra, ahonnan tovább kellett mozdulnia. Ám innen már csak egyetlen út volt: lefelé.

A szimulációs térben a Birodalom Hari szeme láttára pörgött, zuhant a káosz völgyének mélyébe.

Hari! Szörnyű dolgok történtek! Gyere!

Hari a Hálózatban akart maradni, vágyott rá, hogy még több tudást szerezzen, de... mennie kellett.

Dors szólította.

14.

- Az ügynökeim... a társaim... mind meghaltak- motyogta Daneel erőtlenül. Magába roskadva ült a matematikus irodájában. Dors vigasztalni próbálta.

Hari a szemét dörgölte; még mindig nem tért egészen magához a digitális merülés után. Az események túl gyorsan peregtek.

- A gépagyúak! Megtámadták az én... az én... - Daneel képtelen volt befejezni a mondatot.

- Hol?- kérdezte Dors.

- A Trantoron... mindenütt! Csak néhányan maradtunk életben. - Daneel a kezébe temette az arcát.

Dors ajka megkeményedett.

- Ennek valami köze lehet Lamurk halálához...

- Közvetve igen- felelte elgondolkodva Hari.

A két robot ránézett. Hari az íróasztalára dőlt, és egy hosszú percig a robotokat fürkészte. Még mindig erőtlen volt.

- Ez is része volt az egyezségnek.

- A micsodának?- hüledezett Dors.

- Véget akartam vetni a gépagyúak lázadásának. A számításaimból kiderült, hogy gyorsan elharapózna a Birodalomban, ez pedig végzetes lett volna.

- Egyezség? Alku?- Daneel olyan erővel szorította össze a száját, hogy ajkai sápadt vonalakká változtak.

Hari pislogott; megpróbálta elhajítani magáról a bűntudat súlyát.

- Egy alku, amit kénytelen voltam megkötni.

- Szóval kihasználtál engem?- kérdezte Dors metsző hangon. - Engem, és Daneelt. Megszereztük és átadtuk neked az adatokat Lamurk szövetségeseinek tartózkodási helyéről...

- Én pedig az egészet átadtam a gépagyúaknak. Igen. - Hari komoran bólintott. - Nem is nehéz technikai trükk, ha az ember a Hálózatból kap segítséget. Daneel erre az utolsó megjegyzésre szinte összeesett. Az arca ellágyult.

- Szóval a gépagyúak megölték Lamurk embereit. Maga tudta, hogy én nem engednék meg egy ilyen tömeggyilkosságot, és nem is segídek benne. Hari szomorúan bólintott.

- Tudom, milyen szabályok betartásával kell cselekednie. A Nulladik Törvény komoly szabály. A főminiszterség sorsának eldöntése nem elég indok a megszegéséhez.

Daneel sziklakemény arccal meredt Harira.

- Ön pedig megkerülte, úgy intézte, ne kelljen megszegnem. Felderítőként használt engem, és a robotokat is.

- Pontosan. A gépagyúak pedig a maguktól kapott információk alapján megkeresték Lamurk embereit. A gépagyúak buták, nincs öntudatuk. Ők nem a Törvények szellemében működnek. Amint megtudták, kit kell ütniük, és hol, nekem csak arra kellett jelt adnom, mikor csapjanak le.

- A jel... A beszéded megkezdése volt- suttogta Dors. - Lamurk szövetségesei a monitorok előtt ültek, és téged néztek. Előre tudtad, hogy így lesz. A gépagyúak könnyen megölhették Őket, mert rád figyeltek.

Hari felsóhajtott.

- Pontosan.

- Ez a lépés... nem jellemző rád, Hari- mondta Dors szomorúan.

- De már ideje volt tenni valamit!- felelt Hari éles hangon. - Újra és újra megpróbáltak végezni velem. Előbb-utóbb talán sikerült volna nekik. Még akkor is megtehették volna, ha elnyerem a főminiszterséget.

- Sohasem feltételeztem rólad, hogy képes vagy ilyen hideg fejjel cselekedni. Hari mereven a feleségére nézett.

- Egyetlen módon tudtam rábírní magam. Belenéztem a jövőbe... az én jövőmbe... Tisztán láttam mindent.

Daneel arca egyetlen érzelemörvény volt; Hari még sohasem látta ilyennek.

- De a robotok... Nekik miért kellett elpusztulniuk? Nem értem. Mi volt a haláluk oka?

- Alkut kötöttem, és... - Hari torka összeszorult. - És becsaptak.

- Nem tudta, hogy a robotok meg fognak halni?

Hari szomorúan ingatta a fejét.

- Nem. Bár sejtenem kellett volna. Ó, milyen nyilvánvaló!- A homlokára csapott. - A gépagyúak, miután elvégezték számomra a munkát, nekiláthattak annak a feladatnak, amit a mémek adtak nekik.

- Mémek?- kérdezte Daneel.

- Én csak véget akartam vetni a gépagyúak lázadásának!- Hari nem nézett Daneelre.

Daneel felállt.

- Elfogadom, hogy jogod van emberi döntéseket hozni emberéletekről. Elismerem. Mi, robotok nem értjük, hogyan gondolkozhatasz így, de nem is erre építettek minket. Viszont... Hari! Maga olyan erővel kötött alkut, amiket nem ért, nem is érthet meg!

- Nem láttam előre a következő lépésüket. - Hari kétségbeesett, de közben mégis feltűnt neki valami. Daneel tudta, kit értett mémek alatt.

- Kiknek a lépéseit?- kérdezte Dors.

- Azoknak az idegen elméknek... ősöknek. - Hari akadozva elmondta, mit fedezett fel a Hálózatban; beszélt a digitális térben élő, bosszúra szomjazó tudathalmazról.

- Mi, robotok, életben hagytuk őket?- suttogta Daneel. - Gyanítottam...

- Azok megszöktek a robotok elől. Abban a korban, amikor az ember terjeszkedni kezdett a galaxisban. Vagy legalábbis ők ezt állítják. - Hari elfordult Dorstól, aki még mindig néma, hitetlenkedő döbbenettel meredt rá.

- Korábban hol voltak?- kérdezte Daneel óvatosan.

- A Galaktikus Magban. Találkoztam velük?

- Elektromágneses lények... Szóval ott bujkáltak!

- Egy darabig. Azután, amikor a trantori Hálózat elég nagy lett ahhoz, hogy elrejtőzhessenek benne, átjöttek ide. A mi digitális világunk zugaiban élnek, és együtt növekszenek a Hálózattal. Most elég erősek ahhoz, hogy lecsapjanak. Talán várhattak volna még, és tovább erősödhetek volna... Csakhogy az a két szim, amiket én aktiváltattam, provokálta őket.

- Azok a sarki szimek?- kérdezte Daneel lassan. - Voltaire és Johanna?

- Ismeri őket?

- Megpróbáltam leállítani őket. A Sarkról származó szimek csak rossz hatással lehetnek a Birodalomra. Felfogadtam egy Nim nevezetű embert, hogy találja meg, és pusztítsa el őket, de sajnos, tehetetlennek bizonyult.

Egy mosoly jelent meg Hari szájszegletében.

- Persze, mert nem szívvel-lélekkel dolgozott. Nim megszerette azokat a szimeket.

- Ezt előre meg kellett volna éreznem!- mészázott el Daneel csüggedten.

- Te képes vagy érzékelni az emberek mentális állapotát?- kérdezte Hari.

- Csak részben. Akkor, ha a vizsgált személy a gyermekkorában átesett egy bizonyos betegségen, könnyebb a dolog. Nimnél nem ez volt a helyzet. Egyébként érthető, hogy megszerette a szimeket: az emberek imádják saját fajtájuk különleges megjelenési formáit.

Olyanokat, mint a szimek, meg a robotok?, gondolta Hari. *Akkor miért léteznek az ilyen lényeket ellenző ősi tabuk?*

- Azok az elmék elállták Nim útját, amikor a Hálózatban meg akarta keresni a szimeket- folytatta Hari. - Viszont a fickó jó munkát végzett. Nem tudott róla, de segített nekem, hogy összekapcsolódjak a Hálózattal. Majd megköszönöm neki, ha ennek az egésznek egyszer vége lesz.

- Azok a szimek, meg a hozzájuk hasonlóak... Mindig veszélyesek lesznek, Hari. Kérem magát...

- Ne aggódjon. Ismerem a veszélyeket. El tudok bánni velük, ha arra kerül a sor. Engem inkább azok az elmék aggasztanak- a mémek.

- Gyűlölnek minket, igaz?- Dors megpróbálta megérteni a dolgot.

- Mármint az embereket? Igen, de közel sem annyira, mint a te fajtádat, szerelmem.

- Minket?- kérdezte Dors. Meglepetten pislogott.

- A robotok nagy kárt okoztak nekik. Megsebeztek őket.

- Igen- merengett el Daneel. - De csak azért csináltuk, hogy megvédjük az emberiséget.

- A lényeg az, hogy gyűlölik a robotokat. Amikor a brutális robotfelfedező flottái dolguk végeztével továbbálltak, mi, emberek megfelelőnek találtuk a galaxist a gyarmatosításra. - Hari megjelenített a monitorán egy hologramot. - Ezt a képet azoktól az elméktől kaptam.

A hologramon egy elsötétülő táj látszott. A látóhatáron sárga csík kúszott. Erős szelek lökték, sodorták előre, és fokozatosan elnyelte a földről felnyúló, magas fűszálakat. A sárgaságból lángnyelvek ereszkedtek le, mohón magukba tömték az életet. A talaj fölött sűrű, sötét füst terjengett.

- Prérítúz- konstátálta Hari. - Húszezer évvel ezelőtt ilyennek látták az ősi elmék a robotfelfedezőket.

- Felperzselték a galaxist?- kérdezte Dors reszkető hangon.

- Biztonságossá tették az általuk oly értékesnek tartott emberiség számára - felelte Hari.

- Tehát ez a bosszúszomj oka- állapította meg Daneel. - De... miért most léptek akcióba?

- Mert most képesek rá. És mert most észlelték a robotokat. Megkülönböztették őket a gépagyúaktól.

- Hogyan?- kérdezte Daneel kőkemény hangon.

- Megtalálták a szimeket, amiket miattam keltettek életre, és rajtuk keresztül eljutottak hozzám. Megtalálták Dorst, azután pedig magát, Daneel.

- Hogyan képesek ilyesmire?- csodálkozott Dors.

- A biztonsági kamerák, a lehallgató berendezések által összegyűjtött információk halak a digitális tengerben. És ők képesek kifogni ezeket.

- Maga segített nekik- összegezte a hallottakat Daneel.

- A Birodalom érdekében alkut kötöttem velük.

- Tehát ők irányították a gépagyúakat... Először megölték Lamurk híveit, azután a robotjaim ellen fordultak. Mindegyikükre tucatnyi gépagyút küldtek. Az ellenség számbeli fölényével győzte le a robotokat.

- Mindegyikünket?- suttozta Dors.

- A robotok kétharmad részét. - Daneel komoran elmosolyodott. - Pedig mi sokkal ügyesebbek vagyunk,

mint ezek az... automaták.

Hari szomorúan bólintott.

- Ez nem volt benne az alkuban. Azok kihasználtak engem.

- Azt hiszem, mindegyikünket kihasznált valaki. - Daneel keserű pillantást vetett Harira. - Csak másképpen.

- Kénytelen voltam meglépni ezt a lépést, Daneel barátom!

Dors a férjére meresztette a szemét:

- Azt hiszem, valójában nem is ismerlek.

- Időnként nehezebb embernek lenni, mint az ember gondolná- mormogta Hari.

- Az idegen lények lemészárolták a fajtámat!- Dors szeme villámokat szórt.

- Találnom kellett valamilyen megoldást.

- A robotok, különösen a humaniformok... az emberiséget szolgálták, és...

- Szerelmem, te emberibb vagy, mint bármelyik valódi ember, akit eddig ismertem.

- Megölték őket!

- Mindenképpen meghaltak volna. Az ősi elméket nem lehetett megállítani. - Hari felsóhajtott. Rájött, milyen messzire ment. Megismerte a hatalmat, de rájött, a világ óriási aréna, és ő is csak egy a szereplők közül. A legszívesebben visszarepült volna az időben, hogy újra egyszerű matematikus lehessen.

- Miért vagy ebben ennyire biztos?- kérdezte Dors. - Szólhattál volna nekünk. Talán mi tudtuk volna, mit...

- Tudtak rólatok. Ha kijátszom őket, rátok tapadtak volna. Rád és Daneelre, és rajtatok keresztül keresik meg a társaitokat.

- És velünk mi lesz?- kérdezte Daneel.

- Hozzátok nem nyúlhatnak. Ez az alku része volt.

- Azt hiszem, ezt most meg kell köszönnöm- jelentette ki Daneel. Hari könnytől fátyolos szemmel nézett öreg barátjára.

- Maga... túl nehéz terheket hord a vállán.

Daneel bólintott.

- A munkámat végzem. Önnek is engedelmessé lettem.

- Igen. Lamurk- biccentett Hari. - Ott voltam, láttam. Azok a bogarak... megsütötték!

- Legalábbis így látszott.

- Tessék?- Hari a robotra bámult, aki a csuklójához nyúlt, megnyomott egy gombot, és az iroda ajtaja felé fordult.

A biztonsági érzékelők előtt megtorpanva egy barna munkásruhát viselő férfi lépett be a helyiségbe.

- Lamurk- mutatta be Daneel.

- Ez nem lehet... - Hari a férfi arcára meredt. Az orrot kiegyenesítették, az arcbőr alá valamilyen anyagot juttattak, a haját megritkították és barnára festették, a füleket a helyükre igazították. - De hiszen... Láttam, amikor meghalt!

- Ez igaz. Az elektromos ütés végzett vele. Ha álruhás ügynökeim nem érnek időben a helyszínre, és nem részesítik megfelelő kezelésben, akkor halott maradt volna.

- Fel tudták támasztani?

- Igen. Egy ősrégi módszer segítségével.

- Mennyi ideig lehet halott egy ember, mielőtt...?

- Alacsony hőmérsékleten körülbelül egy órán keresztül. Gyorsan kellett dolgoznunk- mondta Daneel kimért hangon.

- Betartották az Első Törvényt- bólintott Hari.

- Egy kicsit azért áthágtuk. Lamurk nem szenvedett semmilyen maradandó károsodást. Mostantól jó ügyeket fog szolgálni a tehetségével.

- Hogyan?- Harinak csak most tűnt fel, hogy Lamurk eddig meg sem szólalt, csak állt, és figyelmesen nézte Daneelt. Őt mintha észre sem vette volna.

- Van bizonyos hatalmam ez emberi elme fölött. Egy ősrégi robot, Giskard révén korlátozott tudáshoz jutottam. Át tudom alakítani az emberi agyat. Megváltoztattam Lamurk motivációit, és lenyestem néhány emlékét.

- Néhányat? Mennyit?- kérdezte Dors gyanakodva. Hari rájött: Dors számára Lamurk egészen addig ellenség, míg be nem bizonyosodik az ellenkezője. Daneel intett.

- Beszéljen!

- Tudom, hibáztam. - Lamurk száraz, komoly hangon beszélt, amiből hiányzott a tőle megszokott tűz. - Bocsánatot kérek, különösképpen öntől, Hari. Nem emlékszem rá, mit tettem, de mindent megbántam. Mostantól, ígérem, más leszek.

- Nem hiányoznak az emlékei?- kérdezte Dors gyanakvóan.

- Emlékek? Értéktelenek- legyintett Lamurk. - Ahogy visszaemlékszem rájuk, csupán kegyetlen és nagyravágyó tettek láncolata volt az egész. Vér és düh.

Egyetlen nagy pillanat sem akadt közöttük. Miért sajnálnám őket? Most már jobb ember leszek.

Hari elcsodálkozott, de közben félt is.

- Ha ön képes minderre, Daneel, akkor miért pazarolja az erejét arra, hogy vitatkozik velem? Elég lenne, ha megváltoztatná az elmémet.

- Nem tudnám megtenni- mondta Daneel nyugodtan. - Ön, Hari, más, mint a többiek.

- A pszichohistória miatt? Csupán ez az oka?

- Igen. Vagyis... részben. Gyermekkorában önnek sem volt agyláza, így tudásom a maga esetében használhatatlan. Például azt sem sikerült kifürkészniem, azt a gondolatát sem ismertem, hogy a gépagyúakat fogja használni Lamurk hívei ellen.

- Értem. - Hari elszomorodva vette tudomásul, milyen vékony szálon függött mesterkedése sikere. Az egész csak azon múlt, hogy gyermekkorában nem esett át egy betegségen!

- Alig várom, hogy hozzákezdhesek jövőbeli feladataimhoz- mondta Lamurk tompa hangon. - Egy új élet vár rám.

- Mi lesz a munkája?- kérdezte Dors.

- Hamarosan átutazom a Benin-zónába. Regionális irányító leszek. Nagy felelősség, rengeteg izgalmas kihívás vár rám.

- Nagyon jó!- kiáltott fel Daneel helyeslően.

Volt ebben az egészben valami furcsaság, ami megborzongatta Harit. A kortalan mester, Daneel által rendezett színjátékból kiderült, milyen a valódi hatalom.

- Tehát így működik a Nulladik Törvény.

- Ez létfontosságú a pszichohistória szempontjából- jelentette ki Daneel.

- Hogyan?- kérdezte Hari a homlokát ráncolva.

- A Nulladik Törvényre, vagyis az Első Törvény kiegészítésére feltétlenül szükség van. Hogyan lehet megóvni egy bizonyos embert, ha nem úgy, hogy biztosítjuk, hogy az a társadalom, amelyben él, védett és működőképes marad?

- Csak a jövő pontos ismeretében lehet tudni, mi szükséges egy társadalomnak.

- Pontosan. Giskard kora óta mi, robotok megpróbáltunk megfogalmazni egy jövőkutató elméletet, de csak egy durva modellt sikerült megalkotnunk. Éppen ezért olyan fontos ön, Hari, meg az elmélete. Önnek sikerülhet pontosítania mindazt, amiben mi kudarcot vallottunk. Ön fontos ember, és éppen ez volt az oka annak, hogy a kérését teljesítve Lamurk emberei ellen fordítottam a robotjaimat. Annak ellenére, hogy közben igencsak közel kerültem az Első Törvény megszegéséhez.

- Igazán? És mit érzett, amikor erre rájött?

- A pozitronikus áramkörökben a Törvényekkel való szembeszegülés beszéd-és mozgászavarokat okoz. Nálam jelentkeztek a tünetek. Éreztem, hogy a robotjaimat közvetett módon emberek meggyilkolására használják. Annak idején Giskardnak is hasonló problémái voltak az Első és a Nulladik Törvénnyel.

Dors szája megremegett a heves érzelmektől.

- A legtöbbünk nem bírta volna elviselni a két legfontosabb Törvény megsértésének veszélyét!

- Nem volt más választása, Daneel- szólt Hari vigasztalóan. - Csapdába csaltam magát.

Daneel Dorsra nézett, zavarodottságát csak egyetlen arcerezdülés árulta el, ám ez felért egy agónia-szimfóniával.

- Sajnos- mondta Hari kedvesen -, időnként az emberi agynak is fel kell dolgoznia ilyen ellentmondásokat.

- De a mi számunkra ez nehezebb- suttogta Dors.

Daneel lehajtotta a fejét.

- Amikor kiadtam a robotoknak a parancsokat, valami megváltozott az agyamban. Alig tudtam végrehajtani a feladatokat.

- Barátom, nem tehetett mást- vizsgáltad Hari. - Oly sok éve dolgozik már az emberiségért... Még sohasem volt hasonló gondja?

- De igen- bólintott Daneel. - Sokszor. Ellentmondások, kétségek... Minden alkalommal úgy éreztem, feneketlen mélység fölött függök.

- Ezen is túl kell tenned magad- erősködött Dors. - Te vagy a legnagyobb közöttünk. Sok függ tőled.

Daneel elfordult. Az arcán halvány remény vibrált.

- Azt hiszem, igazad van.

- Igen. - Hari egy gombócot érzett a torkában. - Maga nélkül minden elvész. Ki kell tartania!

Daneel tekintete elrévedt. Hangja száraz suttogás volt.

- A munkám... még nem ért véget... Szeretnék, de nem tudok... deaktiválódni. Igen, ez olyan lehet, mint mikor az emberek vívódnak... Egyszer majd, amikor minden feladatokat elvégeztem, akkor végre megszabadulhatok ezektől az ellentmondásos feszültségektől. Akkor majd végre a fekete üresség felé fordulhatok, és az... jó lesz.

Harit elszomorította és elnémította a robot szavaiból sugárzó szomorú szenvedély. Hosszú ideig ültek. Hallgattak. Lamurk figyelmesen, szótlánul állt a helyén.

Azután egyetlen szó nélkül felálltak, és elindultak. Továbbmentek, ki-ki a saját útján.

15.

Hari egyedül ült a szobájában, és a dühöngő prérítűz hologramját nézte. A tűz azonos volt a Birodalommal.

Most már tudta, hogy szerette a Birodalmat, bár képtelen lett volna megmagyarázni, miért. Ettől még a sötét múlt sem tántorította el; még az sem változtatta meg érzéseit, hogy- amint kiderült- a robotok egykor halált szórtak a galaxisban akkor élő ősi, idegen lényekre. (Bízott benne, sosem fogja megismerni ennek a büntettnak a részleteit. Hogy megőrizze józan eszét, most, életében először, nem akart tudni valamit.)

A Birodalom még csodálatosabb, és... még elszomorítóbb volt, mint korábban gondolta. Ki tudta volna elfogadni, hogy az emberiség nem szólhatott bele saját jövőjének alakulásába; hogy a történelem olyan erők működésének eredménye, amelyek az egyszerű, halandó emberek által látható horizontokon túl működnek? A Birodalom létrejött, és élt. Élt, de ehhez az egyes személyeknek, sőt, az egyes világoknak sem volt közük. A Birodalom önmaga miatt létezett. Sokan beszéltek róla, hogy az ember önnön sorsának kovácsa. Érveik nem voltak rosszak, sem hatástalanok, csak éppen magyarázataikkal nem erre a kérdésre feleltek meg. A Birodalom működéséhez semmi köze sem volt a logikának. Még a császárok sem számítottak; pihék voltak a mindenki által láthatatlan szélben, és...

Mintha ezt a gondolatot akarná igazolni, hirtelen Cleon hologramja jelent meg Hari előtt.

- Hari! Hol járt?

- Dolgoztam.

- Remélem, az egyenletein. Mert szüksége lesz rájuk.

- Felség?

- A Főtanács éppen most ült össze. Különleges ülés. Megjelentem rajta. Ideje volt már, hogy megmutassam a hatalmamot. Ami Lamurkkal és az emberivel történt... a tragikus események után sürgetni kezdtem a főminiszter megválasztását. - Cleon a matematikusra kacsintott. - A stabilitás kedvéért. Érti, ugye?

- Ó, nem!

- Ó, igen! Főminiszterem!

- De... Senki sem gyanakodott?

- Magára? Egy veszélytelen tudósra? Ki feltételezné, hogy egy önhöz hasonló ember a gépagyúak használatával tucatszámra hajttatja végre a merényleteket?

- Nos, ön is tudja, az emberek pletykálni fognak.

Cleon rosszállóan nézett Harira.

- Ugyan már! Ez nem számít. Egyébként... Árulja el, hogyan csinálta?

- Szövetségre léptem néhány renegát robottal.

Cleon harsányan felnevetett. Jókedvében az íróasztalát csapkodta.

- Nem is tudtam, hogy maga ilyen jó tréfamester, Hari! Nagyon jó! De rendben van. Nem kényszeríthetem rá, hogy felfedje a kapcsolatait.

Hari korábban megesküdött magának, hogy soha többé nem fog hazudni a császárnak. Megmondta az igazat, de arról igazán nem tehetett, hogy nem hisznek neki.

- Biztosíthatom, felség...

- Jól van, tréfáljon csak! Igaza van. Nem vagyok naiv.

- Én meg nem tudok hazudni, felség. - Ezzel sem állított valótlan, mégis ez volt a legjobb módja annak, hogy lezárja a témát.

- Szeretném, ha eljönne a Főtanács hivatalos fogadására. Most, hogy maga lett a főminiszter, lesznek társadalmi feladatai. Most azonban a sarki ügyet tartom a legfontosabbnak. Gondolkozzon rajta, mit lehetne...

- Ezzel kapcsolatban már most is adhatok egy tanácsot.

Cleon arca felragyogott.

- Igazán?

- Vannak olyan történelmi tényezők, felség, amelyek stabilizálják a Birodalmat. Az új-reneszánsz ezeknek az alapoknak a kinövése, amelyek káoszhoz vezethetnek. El kell fojtani a mozgalmat!

- Biztos ebben!

- Ha semmit sem teszünk... - Hari felidézte a megoldásokat, amelyeket nemrég próbált ki a virtuális térben. - ... az új-reneszánsz elterjed, és ennek következtében a Birodalom néhány évtized leforgása alatt belezuhan a káoszba. Ebbe pedig az egész emberiség belepusztulhat.

Cleon arca megkeményedett.

- Valóban? Mit kell tennem?

- Vágja le a kinövéseket. A sarkiak briliánsak, ez igaz, de még a saját fajtájukkal sem törődnek. Tipikus példái annak, amit én „szolipszizmus-kórnak” nevezek. Túlságosan nagy hitük van az egyénben, az énben. Ez pedig ragályos.

- A várható áldozatok...

- Mentse meg a túlélőket! Küldjön hozzájuk Birodalmi hajókat. Küldjön nekik élelmet, tanácsadókat, pszichiátereket... Bár nem hiszem, hogy ez utóbbiak segíthetnek egyáltalán... Küldjön nekik segélyt. Ezután perzselje fel a rendellenességeket.

- Értem. - Cleon arcán a tisztelet halvány jelei mutatkoztak. - Maga kemény ember, Hari.

- Amikor a Birodalom megőrzéséről van szó... Igen, felség, ebben az esetben kemény vagyok.

Cleon ezután rátért néhány jelentéktelenebb ügy megtárgyalására. Hari örült, hogy nem tett fel több komoly kérdést.

A hosszú távú előrejelzések szerint veszélyes áramlatok közeledtek. Félő volt, hogy a Birodalom önfejlesztő, önműködő rendszerében meglévő, klasszikus szabályzók is kudarcot fognak vallani. A káoszt előidéző tényezők között az új-reneszánsz csak egy volt.

Mindenhol, ahová Hari az n-dimenziós térben nézett, a közelgő káosz bűze terjengett. A Birodalom a modellen úgy omlott össze, amit emberi kifejezésekkel le sem lehetett írni. Túlságosan nagy és bonyolult rendszer volt ahhoz, hogy egyetlen elmével fel lehessen fogni.

Kiderült, hogy néhány évtizeden belül a Birodalom szilánkokra fog hasadni. Hari tisztában volt vele, talán egy kicsit le tudja lassítani az összeomlást, de semmi többet nem tehetett. Nemsokára egész zónák fognak visszapörögni a régi társadalmi formákhoz: feudalizmus, vallásos közösségek, femoprimitivizmus... Természetesen a következtetések előzetesek voltak; Hari remélte, hogy birtokába kerül majd néhány új adat, ami bebizonyítja: tévedett. Sajnos, kételkedett az ilyen adatok létezésében.

Harmincezer évig tartó szenvedés után elmúlik majd a láz, és létrejön egy új, erős szerkezet. Hogy mi lesz ez az új társadalom? Talán az üdvös imperializmus egyik véletlenszerű mutációja. Talán más. Hari nem tudta megmondani.

Azt viszont tudta, jobban meg kell értenie, ezt az egészet. Még többet kell dolgoznia, hogy felfedezze a gyökereket, eljusson a Birodalom alapítványá... Nem. Az alapjaihoz.

Hirtelen támadt egy ötlete.

Alapítvány? Ebben van valami...

Cleon azonban folytatta; az események összeütköztek Hari agyában, az ötlet elillant.

- Nagy dolgokat fogunk végrehajtani, Hari. Maga meg én. Mi a véleménye például...

Ha Cleon itt megegy, sosem tud dolgozni! Lamurkkal még csak-csak megbirkózott valahogy, de hogy kecmeregjen ki a hatalom csapdájából, amibe ő maga mászott bele?

16.

A múltból származó két alak a hűvös digitális térben állva várta az ember visszatértét.

- Hiszem, hogy eljön- mondta Johanna.

- Én inkább a számításokra hagyatkozom- felelte Voltaire.

Meglazította selyemnadrágját- csak néhány paramétert kellett átállítania. Az algoritmusok közönséges aritmetikává változtatták a bonyolult törvényeket. Ebben a térben még az élet is csupán egy paraméter volt.

- Én még mindig nem szoktam hozzá ehhez az időjáráshoz.

Szelek huhogtak a zavaros vizek színén. Habzó, fortyogó hullámok fölött szálltak.

- Te akartál madár lenni- figyelmeztette az ezüstös sassá változott Voltaire.

- Mindig irigyeltem a madarakat. Olyan könnyűek, olyan vidámak! Összefornak a levegővel.

Voltaire egy szárnymozdulattal megigazította a mellényét. Még itt is fontosnak tartotta, hogy ügyeljen a részletekre.

- Miért kell az idegeneknek ilyen képtelen formában megjelenniük? Miért éppen időjárássá változtak?- kérdezte Johanna.

- Az emberek vitatkoznak, a természet cselekszik. Talán ezt akarja kifejezni.

- De ez itt nem a természet! Ezek az idegen elmék.

- Olyan idegenek, hogy mi akár természeti jelenségnek is tarthatjuk őket.

- Nehezen tudom elhinni, hogy az Úr ilyen lényeket teremtett.

- Én ugyanezt gondoltam sok párizsi polgárról.

- Viharnak látjuk őket, hegynek, óceánnak. Ha más formát ölteneének, talán jobban megérthetnénk lényüket.

- Aki mindent elmond, unalmassá válik.

- Itt jön ő!

Johanna páncélt növesztett, de közben megtartotta óriási szárnyait. Az effektus meghökkentő volt: olyanná vált, mint egy hatalmas krómsólyom.

- Szerelmem- hízelgett Voltaire -, te még mindig képes vagy rá, hogy meglepetéseket okozz nekem. Azt hiszem, melletted még az örökkévalóság is érdekes lenne.

Hari Seldon a levegőben lebegett. Még nem szokott hozzá egészen a kalandos szimulációkhoz. Ez tisztán látszott rajta, mert valami olyan helyet keresett, ahol megvethetné a lábát. Fokozatosan feladta a hiábavaló próbálkozást. Johannát nézte és Voltaire-t, akik körötte keringtek.

- Olyan hamar jöttem, ahogy tudtam.

- Úgy hallottam, most valami herceg, vagy gróf, vagy ilyesféle- kezdte a társalgást Johanna.

- Igen, valami ilyesmi- hagyta rá Hari. - Elintéztem, hogy ebben a térben, amiben ti vagytok, állandó legyen a... ah...

- Az állandóság?- Voltaire körbepülte a Hari-alakot. Az egyik felhő közelebb lebegett hozzájuk; mintha hallgatózott volna.

- Mi úgy nevezzük: „a komputációs tér dedikált határvonala”.

- Milyen költői!- jegyezte meg Voltaire gúnyosan.

- Úgy hangzik, mintha azt mondta volna: állatkert- jegyezte meg Johanna.

- A lényeg az, hogy ti és az idegen elmék itt maradhattok. Létezhetek, és nem kell tartanotok a beavatkozástól.

- Én nem szeretem a bezártságot- tiltakozott Johanna.

Hari a fejét rázta.

- Bárhonnán kaphattok információkat, de többé nem léphettek kapcsolatba a gépagyúakkal. Jó lesz így?

- Kérdezze meg az időjárást is!- háborgott Johanna.

Egy vörös narancsszínű áramlat hullámzott végig az égen.

- Örülök, hogy ezek az elmék nem semmisítettek meg minden robotot- folytatta Hari.
- Ez a hely olyan, mint Anglia- morogta Voltaire. - A britek időnként megölnék pár admirálist, hogy felbátorítsák a többi.

- Amit tettem... meg kellett tennem- mentegetőzött Hari.

Johanna lelassította szárnyait, és Hari arca elé lebegett.

- Ön zavart, uram. Feldúlt.

- Ti tudtátok, hogy az elmék a robotok legyilkolására fogják használni a gépagyúakat?

- Nem- felelte Johanna.

- A gondolkodásmódjuk bámulatosan érthetetlen- tette hozzá Voltaire.

- Árulók... Kíváncsi lennék, még mit tudnak tenni.

- Azt hiszem, most elégedettek- sóhajtott Johanna. - Nyugalmat érzek az időjárásban.

- Beszélni akarok velük!- kiáltotta Hari.

- Szeretik megvárakoztatni az embert- adta a tájékozottat Voltaire. - Ebben hasonlítanak a királyokra.

- Gyülekeznek. Érzem- szólta Johanna segítőkészen. - Segítsünk a barátunknak. Bosszút akar állni?

- Én? Nem szeretek ölni, ha erre gondolsz.

- Ilyen időkben nincs helyes ösvény- vélte Johanna. - Különben nekem is ölnöm kellett az igazságért.

- Lamurk a köz értékes szolgálja volt.

- Nem igaz!- kiáltotta Voltaire. - Úgy halt meg, ahogy élt. Csellel végeztek vele, mert mindig is túl álnok volt ahhoz, hogy nyíltan kardot rántson. Sohasem nyugodna bele abba, hogy az öné lett a hatalom. Még akkor sem, ha félreállt volna az útjából. Nos, kedves matematikusom, ne felejtse el: veszedelmes jónak lenni, ha a király rossz.

- Mégis büntudatom van- merengett el Hari.

- Kell is, hogy legyen, hiszen ember vagy- felelte Johanna. - Imádkozz, és bocsánatot nyersz!

- Vagy ami még jobb: nézzen magába- javasolta Voltaire. - A konfliktusai a tudatalattija részeinek vitái.

Az ember már csak ilyen.

Johanna meglegyintette a szárnyaival Voltaire-t, aki arrébb szállt.

- Ez úgy hangzik, mintha gép lennék- vélekedett Hari.

Voltaire felnevetett.

- Ha a rend... Ön szereti a rendet, igaz? Nos, ha a rend azonos a kiszámíthatósággal, és a kiszámíthatóság azonos az eleve elrendeltséggel, az pedig a kényszerrel, a kényszer pedig a rabsággal... Akkor csak a káoszban lehet szabadnak lenni. Hari elkomorult.

- Tegyük fel, igazad van. Az emberek tényleg kényelmetlennek érzik a szigorú rendet, és a hierarchiákkal, normákkal, alapokkal... - Pislogott. - Van egy ötletem, amit még nem egészen értek...

- Bizonyára ön sem akar a fizika, a gazdaság eszköze lenni?- kérdezte Voltaire.

- Hogyan lehetnének szabadok, ha gépek vagyunk?- kérdezett vissza Hari révetegen.

- Senki sem vágyik olyan univerzumra, amiben a véletlenek uralkodnak - jelentette ki Voltaire. - De predesztináltat sem akar senki.

- De vannak determinált törvények.

- És vannak véletlenszerűek is.

- Urunk megadta nekünk a választás képességét- szólta közbe Johanna.

- Milyen nagylelkű adomány! Szabadon választhatjuk, hogy mást csinálunk, mint amit szeretnénk.

- Önök már úgy beszélnek istenről, hogy nem tudják, mi fontos igazán az ember számára. A szabadság, az értelem, a vagyont eltűnhet, a hit viszont megmarad.

- Szerelmem, nem szabad elfelejtened, Hari matematikus. - Voltaire szétterpesztett szárnyakkal Hari felé röpített. Szemmel láthatóan élvezte, hogy a tollait szelíd légáramlatok cibálják. - Ebben a digitális világban az ember megvizsgálhatja saját énjét, és rájöhet, mi a fontos a számára. Nézzetek le önmagatok mélyére, és látni fogjátok: nem egyetlen énből álltok, ami engedelmeskedik bizonyos törvényeknek, hanem sok-sok önálló énpárnyóból tevődtek össze.

Voltaire egy üzenetet küldött Hari és Johanna elmeébe:

AZ ÖSSZETETT RENDSZEREK KISZÁMÍTHATATLANOK. MÉG AKKOR IS, HA DETERMINÁLTAK. AZ AZ INFORMÁCIÓ-FELDOLGOZÓ KAPACITÁS, AMI EGYETLEN ELME MŰKÖDÉSÉNEK MEGÉRTÉSÉHEZ KELL, NAGYOBB, MINT MAGA AZ UNIVERZUM. A BEKÖVETKEZŐ ESEMÉNYEK KISZÁMÍTÁSA TOVÁBB TART, MINT

MAGA AZ ESEMÉNY. EZ A TÉNY BELEÍRÓDOTT AZ UNIVERZUM ANYAGÁBA, ÉS ÉPPEEN EZ AZ, AMI SZABADDÁ TESZI A MINDENSÉGET, ÉS BENNE MINKET IS.

Hari így felelt:

PARADOXON. AZ ESEMÉNY HONNAN TUDJA, HOGYAN KELL MEGTÖRTÉNNIE?

CSAK EGY HATALMAS KOMPUTER TUDJA LEÍRNI A KÖVETKEZŐ PICI ÖRVÉNYT A FOLYÓBAN. MI TESZI A VALÓDI RENDSZEREKET KÉPESSÉ A VÁLTOZÁSRA?

Voltaire megvonta a vállát- elég bonyolult mozdulat egy madárnál.

- Legalább találkoztál egy tényezővel, amit nem hagyhatsz figyelmen kívül - vágta rá Johanna büszkén.

Voltaire meglepetten kapta fel a fejét.

- A te... Teremtőddel?

- Az egyenleteid, Hari, elég jól leírják a világot. De mi ad ezeknek az egyenleteknek... - Johanna habozva kereste a megfelelő szót. - ... tüzet?

- Most arra az elmére gondolsz, amelyik az univerzális számításokat végzi?

- Nem. Te gondolsz rá.

- Érdekes elképzelés- gondolkodott el Hari. - De miért törődne velünk, porszemekkel egy ilyen mindenható elme?

- Hiszen arra is volt ideje, hogy segítsen neked kilépni az anyag mátrixából, nem?

- Ah, ez eredeti gondolat!- Voltaire elkapott egy felfelé tartó légáramlatot. - Természetesen a Teremtő léte vagy nemléte megoldatlan talány marad. Én most inkább az erkölcsi érzékünkkel foglalkoznék.

- A moralitás nem tőlünk függ!- vetette ellen Johanna csípősen.

- Ostobaság!- kiáltott Voltaire. - Mi együtt fejlődöttünk a morálokkal, amiket az univerzum... ha úgy tetszik: a Teremtő fogalmazott meg.

- Az evolúcióra gondolsz?- kérdezte Hari. - A pánzok...

- Isten formálta a világot, a világ formál minket!- kiáltotta Johanna. Hari kétkedően nézett rá.

- Matematikusom- szólt közbe Voltaire -, az talán jobban tetszik önnek, hogy a morális ellentétek úgy jelennek meg, mint spontán rend a racionális hasznosság-maximalizáló viselkedésből?

Hari értetlenül pislogott.

- Nos, nem egészen...

- A saját írásomból idéztem. Ön meglepedkezett arról, hogy a világról alkotott modelljeink alakítják ki, hogyan tekintünk az emberi tapasztalatra. - Természetesen, de...

- És mi csak modelleket ismerünk, semmi mást.

Hari hirtelen elmosolyodott, és egy kicsit magasabbra, kissé izmosabbra változtatta magát.

- Nem tudom miért, de így sokkal jobban érzem magam.

- A lelked hozzáidomult a tetteidhez- vélte Johanna.

- Én a „lélek” helyett inkább az „ént” használnám, de ne legyünk szórszálhasogatók- hagyta jóvá Voltaire.

Harinak eszébe jutott, hogy pusztán azért intézte el a szívek feltámasztását, mert úgy érezte, helyes, ha megteszi. Most bizonyosodott, sejtése nem csalt: a szívek akaratlanul felfedezték azt a lépést, amire neki szüksége volt.

- Az elme önszervező struktúra, ahogy a Birodalom is az. A két modell majdnem teljesen megegyezik. Ha analizálom az énparányokat, rájöhetek, hogyan képes tanulni a Birodalom.

- Bámulatos elképzelés!- pislogott Voltaire.

- A Birodalom alrendszerekkel rendelkező önfejlesztő rendszer.

- Kíváncsi vagyok, az idegenek tudnak-e erről- jegyezte meg a nő. Hari a homlokát ráncolta.

- Őket nem akarom belekeverni. Az egyenleteim nem tudnak megbirkózni az ismeretlen elemekkel.

- Nem kell belekeverni őket az ügybe. Már benne vannak- javította ki Johanna. - Itt vannak, körülöttünk.

Hari felsóhajtott.

- Remélem, idebent tarthatjuk őket, ebben az...

- Állatkertben- fejezte be a mondatot Johanna szárazon.

Villámok cikáztak a horizonton; gyorsan közeledtek.

- Megöltétek a robotokat!- kiáltott Hari a szélbe. - Ez nem volt benne az alkunkban!

MI: NEM MONDTUK, HOGY NEM TESSZÜK MEG

- Többet vettetek el, mint amennyi járt volna!

NEM SZEGTÜK MEG AZ EGYEZSÉGET

NEM MONDTUK, HOGY MEGTESSZÜK, AMIT TETTÜNK, DE AZT SEM, HOGY NEM TESSZÜK MEG

- A robotok magasabb intelligenciával rendelkező lények!

A GÉPAGYÚITOK MÉGIS MEG TUDTÁK ÖLNI ŐKET. EZEK A GÉPEK NEM A TE TULAJDONAID, SELDON.

SEMMIT SEM KÉRHETSZ SZÁMON RAJTUNK

Hari a fogát csikorgatta dühében.

MOST SOKKAL FONTOSABB ÜGYEKSEL KELL FOGLALKOZNI

- Talán a jutalmatokkal?- kérdezte Hari keserűen. - Ezért jöttetek?

NEM MARADUNK ITT, MERT EZ A HELY ROMLÁSRA ÍTÉLTETETT

Hari tántorgott a harapós szélben.

- A Trantor?

MEG A TÖBBI IS

- Mit akartok?

ARRA VÁGYUNK, HOGY ÚJRA A SPIRÁLKAROK KÖZÖTT LEBEGJÜNK, ÉS A GALAXIS MAGJÁBAN, A KÖDÖKBEN ÉLJÜNK

- Képesek vagytok erre?

SPÓRÁK VAGYUNK

NÉMELYIKÜNK KORÁBBAN IS SPÓRA VOLT

EBBE AZ ÁLLAPOTBA AKARUNK VISSZATÉRNI

HA NEM ENGEDITEK, MEGSEMISÍTJÜK A MEGMARADT ROBOTOKAT IS

- Ez sem volt benne az alkuban!- kiáltotta Hari. Hideg eső zuhogott rá, de a dühösen tornyosuló felhők, és a szélükön cikázó villámok felé fordította arcát.

HOGYAN ÁLLÍTHATNÁL MEG MINKET

BÁR EZZEL KIMERÍTENÉNK KAPACITÁSAINKAT, DE HALÁLRA ÉHEZTETHETNÉNK

A TRANTORT

Hari elhúzta a száját. Gyorsan, és sokat megtanult a hatalomról.

- Rendszerben van. Megpróbálunk fizikai testbe transzferálni titeket. Ismerek olyanokat, akik meg tudják csinálni. Marq és Sybyl azt is tudja, hogyan kell hallgatni.

- Miért akarjátok ilyen hirtelen elhagyni a színpadot?- kérdezte Voltaire.

BOZÓTTÚZ KÖZELEDIK AZ EMBEREKRE, A SPIRÁLON TÚLRÓL

MI: VÉGIGNÉZZÜK EZT A HANYATLÁST

SPÓRÁK LESZÜNK A GALAKTIKUS MAGBAN

OTT SENKI SEM ÁRTHAT NEKÜNK, ÉS MI SEM ÁRTHATUNK SENKINEK.

Egy csillogó, éles tövisekkel teli kristály materializálódott a bíborszínű ég alatt. Adatok cikáztak- Hari egy villanásnyi idő alatt megismerte az idegenek technikáját, ami az egykoron szilárd testeket digitális intelligenciává változtatta.

A TRANTOR IDEÁLIS HELY VOLT A SZÁMUNKRA, FORRASOKBAN GAZDAG TÖBBÉ MÁR NEM ILYEN VESZÉLY ÓLÁLKODIK AZ ELJÖVENDŐ INSTABILITÁSBAN

- Hm- hümmögött Voltaire. - Mi is szívesen elmennénk. Mármint Johanna és én.

- Ti csak várjatok!- szólt rá Hari. - Ha ti is a csillagok közé akartok menni, ám legyen, de ezt ki kell érdemelni.

- Mit tegyünk?- kérdezte Johanna.

- Biztonságossá teszem számotokra a Hálózatot. Viszonzásképpen... - Hari idegesen a fejedelmi Voltaire-szakra nézett. - segítsetek nekem.

- Ha szent az ügyed, én megteszem- kiáltotta Johanna.

- Igen, szent. Segítsetek vezetni! Nem vagyok gyakorlatias ember. Szükségem van rátok.

- Az uralkodáshoz?- kérdezte Johanna.

- Pontosan! Nem igazán értek hozzá.

Voltaire széttárt szárnyakkal megállt a levegőben.

- Ó, milyen lehetőségek! Ha elegendő kapacitást kapunk, bármit meg tudunk tenni!

- Meg kell oldanunk néhány problémát- folytatta Hari. - Ha végeztem a politikával, nem bánom: spóra

lehet belőletek is.

Voltaire hirtelen emberi alakot öltött. Most elektromos-kék ruhát viselt.

- Hm. Politika? Mindig szórakoztatónak találtam. Az elegáns ötletek és a versengés játéka.

- Már most elég sok ellenfelem van- mondta Hari gyászosan.

- A barátok jönnek, aztán elmennek. Az ellenségek csak szaporodnak- felelte Voltaire. - Nekem tetszene a dolog.

- A szentek óvjanak minket!- kiáltotta Johanna.

- Ez tényleg nem fog ártani, drágám.

17.

Hari visszaült az íróasztalához. Főminiszter, de a saját feltételei szerint.

Mindent remekül elrendeztek. Itt dolgozhatott a saját irodájában, távol a palotától, az intrikáktól. Majdnem minden idejét a matematikának szentelhette.

Az ügyeket holofonon keresztül intézte. Úgy tervezte, minden zűrösebb dolgot Voltaire-re bíz majd. A szívek könnyen helyettesíthették őt; a hologram kapcsolatok során magukra ölthették az ő alakját.

Johanna élvezte a ceremóniákat; Voltaire pedig egyfolytában azt a bizonyos Machiavellit idézgette, akit állítólag egykor személyesen ismert. Elvégezték Hari munkájának oroszlánrészét, s mindeközben felfedezték a digitális birodalmat.

Yugo rontott be Harihoz.

- A Főtanács éppen most bocsátotta szavazásra a javaslatodat, Hari! A galaxisban minden dahli a te oldaladon áll!

Hari elmosolyodott.

- Szólj Voltaire-nek, vegye fel az alakomat, és küldje el a tanácskozásra a hologramját.

- Jól van. Udvarias és magabiztos lesz. Egyébként... ööö... az a nő van itt.

- Ne!

Hari teljesen megfeledkezett a potentátról, az egyetlen veszélyforrásról, amit még nem közömbösített. Pedig a potentát tudott a robotokról, és ismerte Dors titkát.

A nő nem adott időt Harinak a gondolkozásra. Beszáguldott az irodába.

- Olyan boldog vagyok, hogy fogadni tudott, főminiszter!

- Én is.

- Hogy van a szépséges felesége? Ő is itt van valahol?

- Kétlem, hogy találkozni akar magával.

A potentát széttárta csillogó köntösét, és leült.

- Bízom benne, nem vette komolyan azt a múltkori kis tréfát.

- A humorérzékekkel semmi baj, de a zsarolást nem értékelem. A potentát tágra nyitotta a szemét.

- Én pusztán csak előnyt akartam szerezni, az ön közreműködésével- mondta enyhe megbántottsággal.

- Persze. - Hari be akarta tartani az udvariassági szabályokat, ezért nem említette meg a nőnek, tudja, milyen szerepe volt a Vaddo által megkísérelt merényletben.

- Biztos voltam benne, hogy maga megszerzi a főminiszteri rangot. Az a kis tréfa, nos, talán tényleg félresikerült. Egy kicsit...

- Nagyon.

- Maga nem a szavak embere. Ez becsülendő. Az alattvalóimat lenyűgözte, ahogy mesterien megoldotta a gépagyú-krízist, és megölte Lamurkot.

- Mesterien? Nem azt akarta mondani: könyörtelenül?

- Ó, nem! Erről szó sincs. Önnek igaza van, hogy hagyja „kiégni” a Sarkot. A Szürkek viszont inkább be szeretnék kötözni a sebeket. Nagyon bölcsen cselekedett, és egyáltalán nem volt könyörtelen.

- Még akkor sem, ha kiderülne, hogy a Sarkot meg lehetett volna menteni? - Ezt, és a hasonló kérdéseket Hari magának is feltette álmatlan éjszakáin. Embereknek kellett meghalniuk azért, hogy a Birodalom életben maradjon. Még egy kis ideig.

A nő legyintett.

- Én mindig mondtam: különleges kapcsolatot kívánok kialakítani a főminiszterrel, aki a mi osztályunkból származik.

Ahogy a politikában sokan, a potentát is úgy beszélt, hogy elrejtse valódi gondolatait. Hari kénytelen volt végigülni a szóáradatot. Közben kigondolta, hogyan oldhatna meg egy komoly kifejezést az egyenletében. Mostanra megtanulta, hogyan tudja elhitetni, hogy figyel. Csak a szemére, a szája mozgására kellett ügyelnie, és időnként el kellett mormogni valamit. A holofonon a filterarc látta el ezt a feladatot. Bizonyos fokig megértette a potentátot. A nő számára értéktelen volt a hatalom. Hari érezte, hasznára válhat, ha megtanul úgy működni, mint ő. Csak közben persze vigyáznia kell arra, nehogy a magánéletében is hasonlítson rá.

Végül nagy nehezen sikerült megszabadulnia tőle. Megkönnyebbülten fellélegzett. Talán ez lesz a jó megoldás: könyörtelennek látszani. Itt van például Nim: megkerestethette, kivégeztethette volna, mert kettős játékot űzött a Fortélyszövetség ügyében. De miért bántsa? A kegyelem sokkal kifizetődőbb lehet. A különítményeseivel átirányította Nimet egy olyan munkahelyre, ahol használhatta a képességeit, de nem árulhatott el senkit.

Hari majdnem minden kötelezettségét lerázta magáról, de volt egy, amitől még itt, Streelingen sem tudott megszabadulni.

A Szürkék egy delegációja sorjázott be elé. Tiszteletteljesen előadták kérésüket: azt szeretnék, ha Hari eldöntené a vitájukat, és véleményt mondana arról, hogyan lehetne kiválasztani a legjobbakat a Birodalomban a hivatali pozíciók betöltésére.

Az éppen használatos rendszer nem működött jól. A teszteken elért pontszámok csökkentek. Néhányan azon a véleményen voltak, hogy azért, mert a Főtanács egyre szélesebb rétegek számára tette lehetővé a pályázaton való részvételt. (Azt nem említették, hogy a Főtanács azért kényszerült rá erre, mert egyre kevesebben akartak birodalmi pozíciót vállalni.) Voltak, akik azt állították, hogy a tesztek nem elég tárgyilagosak, mert a nagyobb bolygóról érkezett pályázók természetesen lassúbbak; akadtak, akik a kisebb gravitációjú világokról érkezettek vették pártfogásukba. Az etnikai és egyéb csoportok azután létrehoztak egy Akciófrontot, hogy tiltakozzanak, mert nem találták elég tárgyilagosnak a vizsgarendszert. Hari úgy érezte, nincs semmiféle diszkrimináció, minden csoport, minden kisebbség egyenlő eséllyel indulhat a vizsgán.

Az küldöttség egyik tagja, egy Szürke nő szerint igenis voltak előítéletek, mert a vizsgákon a birodalmi norma (nyelvhasználat stb.) megőrzése miatt a kisebbségekhez tartozó jelöltek hátrányos helyzetben vannak. Az Akciófront, mint elmondta, éppen ezért akar kidolgozni egy új rendszert, és ehhez kérték Hari segítségét. Az Akciófront kérése az volt, hogy a főminiszter a ponthatárt 873-rólemelje fel 1000-re, és jelentse ki: aki ezt eléri, származására való tekintet nélkül számíthat a sikerre.

- Remek ötlet- hagyta jóvá Hari.

- Nos, mi is így gondoljuk- felelte a Szürke nő.

- Ugyanezt a módszert alkalmazhatnánk mondjuk a hololabdánál is.

- Ööö... tessék?

- Jelentsük ki, hogy egy átlagos játékosnak 500-at, és nem az eddig érvényes 446 pontot kell ütnie... Ez a renormalizáció csodálatos ötlet. Szeretném, ha megvizsgálnák, az élet mely egyéb területein lenne célszerű alkalmazni.

- Nem készültünk fel rá, hogy...

- Akkor készüljenek fel rá. Elemzést várok maguktól. Részleteset, legalább kétezer oldalnyit.

- Ez sokba...

- Ne törődjenek a költségekkel! Sem az idővel. Nagyon fontosnak tartom, hogy megszilárdítsuk a vizsgarendszert, és magasabb szintre emeljük a birodalmi normákat. Minden téren.

- Évekig, évtizedekig eltarthat, mire...

- Akkor nincs vesztegetni való idejük. Várom a jelentést!

Az Akciófront delegációja zavarodottan elvonult. Hari remélte, tényleg munkához látnak, és már rég nem ő lesz a főminiszter, mire befejezik. Mielőtt elhagyta az irodát, megkereste Voltaire-t.

- Itt a lista, ezeket a szerepeket kell eljátszanod.

- Be kell vallanom, nem egyszerű a frakciók kezelése- gondolkodott el Voltaire. Elegáns bársonyruhában jelent meg. - De vállalom a feladatot. Ez az egész olyan, mint a színészkedés... és én mindig rajongtam a színpadért!

18.

Hari és Dors a hatalmas, lassan forgó, fényes spirált nézte.

- Élvezem az ilyen kalandokat- merengett el Dors álmodozva. Egyedül álltak a végtelen feketeség előtt, amin apró gyémántokként világitottak a csillagok.

- Mármint azt, hogy belógtunk a palotába, mert meg akartuk nézni a császár képeit?

- Nem. Azt, hogy leráztuk magunkról a spionokat,

Hallgattak.

- Hallottál róla valamit?- kérdezte Hall.

Dors megrázta a fejét.

- Daneel elment a Trantorról, és magával vitte az életben maradt robotokat.

- Azt hiszem, az idegen elmék nem fognak újra lecsapni. Még mindig félnek a robotoktól. Rájöttem, mi lappang a bosszúszomjuk mögött.

- Gyűlölet és félelem. Nagyon emberi.

- Azt mondták, a galaxis tele volt élettel az érkezésünk előtt. A jelek arra vallanak, hogy az univerzum időnként pezseg az élettől, máskor elnéptelenedik. A ciklusok úgy háromszázmillió évenként megisméltődnek. Az intelligens életformák esetenként kihalnak. Ki tudja, hányszor történt már ilyen? Ezek a lények azonban megmaradtak. Spórakká változtak, azután átköltöztek a Hálózatunkba, és digitális kövületekké alakultak.

- A kövületek nem gyilkolnak.

- Legalábbis nem úgy, ahogy mi.

- Nem ti. Mi

- Gyűlölik a robotokat. No nem mintha az embereket szeretnék! És igazuk van. Valamikor régen mi hoztunk létre benneteket. Minket terhel minden felelősség.

- Nagyon bölcsek. Nagyon... mások.

Hari bólintott.

- Szerintem most már nem bújnak elő digitális rejtekhelyükről. Marq és Sybyl képes rá, hogy spórakká változtassa őket.

- Daneelnek ez nem elég- ellenkezett Dors. - Ő ki akarja irtani mindet.

- Patthelyzet. Ha Daneel meg akarja ölni őket, utánuk kell mennie a Trantor Hálózatába. Az elmék biztos védekezni fognak, és közben megsebzik a Birodalmat, tehát Daneel semmit sem tehet. Érthető a dühe, de tehetetlen.

- Remélem, jól ítéled meg a helyzetet.

Egy fényes gondolat suhant át Hari agyán. A gépagyúak megölték Lamurk embereit- ennek következtében a közvélemény meggyűlölte őket. Az egész galaxisban megkritikázták a gépagyúakat. Az idegen elmék előbb-utóbb elhagyják a Trantort. Lehet, hogy Daneel pontosan erre számított. Talán tudta, hogy az idegenek itt vannak, és életben maradtak. Talán azt is tudta, hogy ő, Hari Seldon milyen lépéseket fog tenni.

Lehet, hogy Daneel mindent előre eltervezett? Elképzelhető, hogy a robotok képesek belelátni a jövőbe?

Most, hogy a gépagyúakat félreállítják, a Trantor lakói rákényszerülnek, hogy újra megtanulják az élelemtermeléssel kapcsolatos munkákat. Több nemzedéknyi időbe telik majd, mire létrejön a munkások társadalmilag elismert osztálya. Közben a Birodalom világi fogják eltartani a Trantort. A bolygó másoktól fog függni.

Lehet, hogy Daneel ezt is így akarta? De miért?

Hari képtelen volt belelátni a robot kártyáiba. Tehát erre képes a sok ezer éves tapasztalattal felszerelkedett pozitronikus elme...

Eltolta magától a gondolatot. Túlságosan nyugtalanító volt. Később talán, amikor kész a pszichohistória elmélete... akkor újra foglalkozhat vele. Észrevette: Dors őt figyeli. Mit is mondott? Ó, igen!

- Hogy jól ítélem-e meg a helyzetet? Igen, kezdek ráérezni bizonyos dolgokra. Most, hogy Voltaire és Johanna segít a főminiszteri munkámban, és Yugo átvette a matematika tanszék vezetését, van időm gondolkozni.

- Gondolkozni, és bolondokkal diskurálni?

- A potentátra célzol? Legalább most már őt is értem... Azt mondtad, Daneel elvitte a Trantorról a

robotokat. Rád is szüksége lesz?

Dors a férjére nézett. Arcán zavar, ellentétes érzelmek jelei látszottak.

- Én nem hagyhatlak el.

- Daneel parancsa?

- Az enyém.

- Ismerted a robotokat, akik meghaltak?

- Némelyiket. Együtt szereztünk meg bizonyos ismereteket, amikor... amikor...

- Előtte nem kell titkolóznod. Tisztában vagyok veled, legalább százéves vagy. Dors szája elkerekedett a meglepetéstől.

- Hogyan jöttél rá?

- Többet tudsz, mint amennyit kellene.

- Te is. Az ágyban mindenestre- kuncogott Dors.

- Sokat tanultam egy bizonyos pánttól.

Dors harsányan felkacagott, aztán hirtelen elkomolyodott.

- Százhatvanhárom éves vagyok.

- De a combod olyan, akár egy tinédzseré. Ha megpróbálsz elhagyni a Trantort, megakadályozom.

- Igazán?- pislogott Dors.

Hari elgondolkozva az ajkába harapott.

- Hát... nem.

Dors elmosolyodott.

- Sokkal romantikusabb lett volna, ha azt mondom: igen.

- Szokásommá vált az őszinteség. Habár, erről jobb lenne leszokni, ha főminiszter akarok maradni.

- Szóval eleresztenél? Még mindig úgy érzed, tartozol ezzel Daneelnek?

- Ha ő úgy gondolja, hogy itt veszélyben vagy, akkor tiszteletben tartanám a döntését.

- Még mindig ennyire tisztelsz bennünket?

- A robotok önzetlenül dolgoznak a Birodalomért. Mindig is ezt tették. Kevés ilyen ember van.

- Nem is kérdezed, mit tettünk, hogy kivívtuk az idegenek gyűlöletét?

- Miért, tudod, hogy mit?

Dors megrázta a fejét, és a képen forgó korongra, a kék, karmazsinvörös és sárga napokra nézett.

- Valami szörnyűséget. Daneel ott volt, de nem beszél róla. Egyetlen történelmi feljegyzés sem maradt a dolgról. Utánaéztem.

- Egy sok ezer éves Birodalomnak számtalan titka lehet. - Hari a csillagmilliárdok lassú mozgását figyelte.

- Engem viszont sokkal jobban érdekel a jövő.

- Félsz a jövőtől, igaz?

- Szörnyű dolgok közelednek. Az egyenletekből kiderült.

- Együtt szembenézhetünk velük.

Hari átölelte Dorst; mindketten a galaxis fénylő csodáit nézték.

- Arról álmodom, megtalálom a módját, hogyan lehet segíteni a Birodalmon. Létrehozok egy alapot, ami akkor is működik majd, ha mi már nem leszünk. - De félsz valamitől, igaz?

- Igen. Félek a káosztól, a Birodalomban feltámadó ellentétes erőktől, amelyek mindegyike egy új fajta rendet akar létrehozni. Félek... - Hari arca elfelhősödött. - A bizonytalan alapoktól is.

- Bekövetkezik a káosz?

- Igen. És a digitális világban rájöttem, a saját agyunkból fakad. A Birodalom belőlünk áll, és mi fogjuk tönkretenni.

- Nem akarom, hogy a Birodalom megsemmisüljön!

- Én sem... De ha már így kell történnie, azt szeretném, ha utána mégis felépülne.

Hari érezte, a Birodalom olyan, akár egy emberi agy. S az emberi agyak időnként megbomlottak. A matematika lencséjén át nézve az emberiség egy hosszú, sötét úton haladt előre. Az idő viharokat zúdított rá, napfénnel jutalmazta, de az emberiség nem ismerte fel, hogy az esőt és a napsütést a hatalmas, örökkévaló egyenletek változásai okozzák.

Ahogy előre és hátra futtatta az időben az egyenleteket, Hari részleteiben látta az emberiség parádéját. Kísérteties látvány volt. Nem volt hiány büszkeségben, eszelősökben, akik úgy tettek, mintha megértették

volna a felfoghatatlant. Közben egész zónák botladoztak és buktak fel az úton; csak néhány világ látta meg világosan, merre kell haladnia.

Hari rendszereket keresett, de csak embereket talált, akik a csillagok birodalmában, az istenként kormányzó törvények uralma alatt éltek. Éltek, és elvesztek, mert az élethez a pusztulás is hozzátartozik.

A társadalmi törvények működtek. Az emberek megnyomorodtak, megsebesültek; kirabolták és fojtogatták őket azok az erők, amiket lehetetlen volt megérteni. Megbetegedtek, kétségbeestek, magányosak lettek, féltek, megbánták tetteiket. Egy olyan világban éltek, amit nem értettek, de amiben mégis továbbmentek, egyre tovább.

Volt ebben valami nemesség. Az emberek az idő hullámain lebegő szilánkok, porszemek egy erős és büszke Birodalomban. Hari most már tudta, hogy nem lesz képes megmenteni a Birodalmat. Nem megváltó, de talán segíthet.

Hallgattak. A galaxis lassú méltósággal forgott. Egy közeli szökőkút csodaíveket köpött a levegőbe. A víz egy pillanatra szabaddá vált, de mégis... az acélburkú Trantor örök foglya volt.

Ahogy Hari is.

Torkát összeszorította valami furcsa érzés. Valami arra ösztönözte, szorítsa magához Dorst. Dors gép volt, és nő, és... valami több. Hogy mi, arra Hari sohasem jöhetett rá.

- Sokat gyötrődsz.

- Így kell lennie.

- Talán egyszerűbb életet kellene élnünk, kevesebbet aggódnunk. Hari szenvedélyesen megcsókolta a feleségét.

- Igazad van. Élveznünk kellene az életet, mert... ki tudja, mit hoz a jövő? - mondta nevetve, és kacsintott egyet.

UTÓSZÓ

Az Alapítvány-sorozat első részei a II. Világháború idején íródtak, amikor Amerika nagyhatalomként elindult történelme csúcspontja felé. A kötetek azokban az évtizedekben jelentek meg, amelyekben az Egyesült Államoknak a világ ügyeiben játszott szerepe olyan fontossá vált, mint korábban még egyetlen más országé sem. Az Alapítvány mégis egy császárságról és a hanyatlásról szól. Lehet, hogy ez arról a feszültségről árulkodik, ami a dicsőség ellenére a hatalmába kerítette az amerikaiakat?

Sokat gondolkoztam a válaszon, és közben mindig vágytam rá, hogy felderítsem az egyes részek közötti kapcsolatot.

Az ötlet, hogy készüljenek további, az Alapítvány univerzumában játszódó regények, Janet Asimovtól és az Asimov hagyaték kezelőjétől, Ralph Vicinanzától származik. Amikor először megkerestek ajánlatukkal, visszautasítottam őket. Akkoriban túlságosan lekötött a fizika és saját regényeim megírása, de tudat alatt mégis úgy éreztem, nem hagyhatom ki ezt a lehetőséget. Már vagy fél éve kínlódtam az Alapítványhoz kapcsolódó ötleteim kibontakoztatásával, amikor felhívtam Ralph Vicinanzát, és hozzáláttunk, hogy elkészítsük a sorozathoz illeszkedő, több kötetből álló történet vázlatát. Több szerzővel beszéltünk, és végül úgy döntöttünk, a feladat elvégzésére a legmegfelelőbb az a két, az SF „kemény” vonalát képviselő író, akikre Asimov óriási hatást gyakorolt, és akik vitathatatlanul rendelkeztek a megfelelő szintű technikai képességekkel. Ez a két író Greg Bear és David Brin.

Bear, Brin és jómagam szoros kapcsolatban álltunk egymással, míg megírtam ezt az első kötetet. Úgy terveztük, három önálló regényt írunk, amelyekben felvetünk bizonyos problémákat, és megoldást is találunk rájuk. Ötleteink egyes részei már az én regényemben megjelennek, hogy Greg Bear az Alapítvány és káoszban, David Brin pedig a Harmadik Alapítványban később részletesebben kifejtsse ezeket. Én ültettem el azokat a részleteket és kulcskérdés-magvakat, amelyek később, a másik két regényben érlelik meg majd gyümölcsüket.

Az irodalmi életképek sok esetben egy szabályozott medrű folyóhoz hasonlítanak. A szabályzásra szükség van, mert meg kell határozni, hogy a szerző milyen elképzelések szerint dolgozik, milyen törvényeket köteles betartani. Sokszor, sokan azt állítják, a „kemény” SF a science fiction irodalom középpontjában helyezkedik el. Ennek oka valószínűleg az, hogy a „keménység” határozza meg legpontosabban a határvonalakat, amelyeket az író nem léphet át. (Egyébként maga a tudomány is konkrét mezsgyét igényel.)

Az irodalmi életképek ugyanakkor olyanok, akár a szabadon hullámzó folyók. A kibontakozó, átalakuló és átadódó véleményekkel fűszerezett beszélgetések során a szerepek hatást gyakorolnak egymásra, megváltoztatják egymást. A karakterek sokkal jobban hasonlítanak a szabad dzsessz játszó muzsikusokra, mint a szólókoncertet adó elegáns zenészekre.

És nemcsak a karakterek, az írók is formálják egymást. Az úgynevezett „komoly” irodalom (amit én inkább komornak neveznék) valóban eredeti klasszikusai mindörökké fennmaradnak, kiérdemlik a csodálatot, páratlanok - de kissé merevek. A krimikben, a kémregényekben vagy az SF-ben rejlő élvezet oka az, hogy az egyes írók ugyanúgy hatással vannak egymásra, mint az olvasókra. Ez nem rossz, ilyen a tömegkultúra természete - azé a tömegkultúráé, amelyben az Egyesült Államok játszik mérvadó szerepet a dzsessz, a rock, a musical és a lektúr (detektívregények, modern fantasy stb.) felfedezésével. Az SF különböző típusaiban (kemény, utópisztikus, militáns, satirikus) újra és újra felbukkannak ugyanazok a feltételezések, kódszavak, párbeszéd, narratív megjegyzések. (Elég, ha az Astounding magazin aranykorára gondolunk, az Új Hullámra, vagy Horace Gold Galaxy-jára - szinte mindegyik írásban felfedezhetjük a mesterien megalkotott életképek visszhangjait.)

Az irodalmi életképek rendkívül élvezetesek, de a legnagyobb jelentőségük mégis abban rejlik, hogy az értékek közössé válása miatt az egyes munkák folyamatosan táplálják a rajongók lelkesedését. A komoly-komor irodalom esetében ez is másképpen van; az elhagyott pusztában álló monolitokhoz hasonló alkotások csak múlt élvezetet okoznak. Felesleges hát tagadnunk: az irodalmi életképek, a lektúrok olvasása a modern demokratikus (pop) kultúra szerves részévé vált.

Természetesen az értékek közössé válásakor felmerül a kérdés: hogyan birkóznak meg az egyes írók a

feladattal, hogyan használják fel a közös kincset. Véleményem szerint meg kell emésztetni a hagyományokat, mert csak így lehet létrehozni maradandó alkotást.

Amikor a közös kincs felhasználására gondolok, mindig eszembe jut John Berger megfogalmazása:

...(az ilyen alkotások) nem a pongyolaság vagy a provincializmus eredményei; ezek azért jöttek létre, mert a piac követelőzőbb, mint a művészet...

Ez így van, de a megállapítás nemcsak az írói, lektűrírói munkára érvényes. Ha egy elméleti régióban már folytak munkák, attól még nem biztos, hogy a területet teljesen kiaknázták. Ugyanakkor az sem biztos, hogy a szűz talaj mindig termékeny. (Érdekes, hogy a könyv, amit Hemingway az amerikai irodalom legjobb termésének tartott, a Tom Sawyer kalandjai, egy folytatás, az ismert kamaszregény következő része.)

A közös kincs felhasználása nem csak az irodalomra jellemző. Vagy talán megbotránkozunk, amikor meghalljuk Paganini: Rapszódia egy témára című művét? Talán sértődötten kivonulunk a koncertteremből, amikor felcsendül Haydn: Variációk egy témára című csodája? Valóban döbbenetes és visszataszító dolog „lekoppintani” a nagyokat?

A klasszikus munkák feltételezéseit és metódusait átgondolva, esetleg átértékelve új gyümölcsöket tudunk érlelni. Új területekre juthatunk el, miközben felidézük a múltban látott tájakat. (A Hamlet is több, korábbi színdarab részleteinek felhasználásával készült!)

Maga Isaac is átalakította az Alapítványt, mindig más oldalról vizsgálta az alaphelyzetet. Kezdetben a pszichohistória párhuzamba állította az emberek és a molekulák mozgását. A Második Alapítvány a zavarokkal foglalkozott (az Őszvér), és azt sejtette, hogy csak egy szuper elit képes megszüntetni az instabilitást. Később egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy ez az elit a robotok egy csoportja. (A robotok számára könnyebb a szenvtelen kormányzás.) A robotok után Gaia következett... és így tovább.

Ebben az új, háromkötetes sorozatban átértékeljük a robotok szerepét, és megvizsgáljuk, milyen lehet a pszichohistória elmélete. Még jobban cifrázzuk az alaplallamot.

Sokat törtem a fejem néhány, az Asimov-Birodalommal kapcsolatos kérdésem.

- Miért nincsenek idegen lények a galaxisban?
- Milyen szerepet játszanak a komputerek? (Különösképpen a robotok ellen?)
- Hogyan néz ki egyáltalán a pszichohistória elmélete?
- Ki volt Hari Seldon? Milyen ember, milyen karakter volt?

Ebben a regényben megpróbáltam válaszolni némelyik kérdésre. Amit leírtam, az a hatalomról és a determináltságról több mint fél évszázad során kialakított véleményemet tükrözi.

Természetesen néhány kérdésre már eleve ismerhettem a választ. A „pszicho-história” kifejezés az 1930-as években közszájon forgott, még az 1934-es Webster Dictionary-ban is megjelent. Isaac persze jócskán kitérte az értelmét. Ami az idegeneket illeti: Isaac nem akart bajlódni John W Campbell-lel, aki notóriusan gyűlölte az ilyen lényeket (amelyek talán éppen olyan okosak, mint mi), ezért az Alapítványban nem szerepeltette őket. Én viszont úgy véltem, szükség lenne rájuk.

Az, hogy Asimov beszerkesztette az Alapítvány-sorozatba a robotregényeket, a ciklus meghökkentővé és bonyolulttá változott. Az egyik kritikus, Brain Stableford szerint a történet „megnyugtató, a saját klausztrófobikus környezetében”. A korai Alapítvány-regényekben még nem szerepeltek robotok, de a későbbiekben Isaac a színpad mögött lappangó manipulátor szerepét osztotta rájuk.

A Birodalomban egyszer csak megjelentek a fejlett számítógépek bizonyos változatai. Isaac erről így vallott.

- Az új Alapítvány-regénybe egyszerűen betettem a fejlett komputereket, és utána reméltem, hogy senki sem fogja észrevenni a következtelenségemet.

Így is történt: senki sem fedezte fel a dolgot. Vagy ahogy James Gunn megjegyezte:

- Az emberek észrevették, de nem törődtek vele.

Asimov mindegyik regényt a megírás idejét jellemző tudományos színvonalhoz idomította. A később elkészült könyvekben mindig modernizálta a tudományos háttérrel, így a folytatásokban egyre részletesebben bemutatta galaxisát. Az Alapítvány peremében már nemcsak komputereket alkalmaz, de megemlíti a galaktikus magban lévő fekete lyukat is. Isaachoz hasonlóan én is a tudomány legaktuálisabb álláspontját szem előtt tartva írtam a galaxisról. Az ő hajói a hiperűrben haladtak- az enyémekek pedig már a hipernyílásokon keresztül ugrálnak. (A hipernyílásokról Einstein és Rosen már az 1930-as években írt, de létezésük elméleti bebizonyítása már korunk egyik eredménye. A témában Matt Visser: Lorentzian

Wormholes című munkája az alapmű.)

Isaac a legtöbb regényét az általa „direktnek és takarékosnak” nevezett stílusban írta, bár legutolsó könyveiben egy kicsit bőbeszédűbbé vált. Én meg sem próbáltam az ő stílusát alkalmazni. (Azok, akik azt hiszik, hogy könnyű dolog világosan írni bonyolult témákról, próbálják meg nyugodtan!) Az Alapítvány-regényekben Isaac főként „üres táblás” megközelítést használt, ami nem egyéb, mint a leírások és a novellisztikus részletek látszólag minden háttérrel nélküli kombinációja. Érdekes, hogyan vélekedett saját írásairól, amikor elhatározta, folytatja a sorozatot, és áttanulmányozta az eredeti trilógiát:

„- Egyre fokozódó kényelmetlenséggel olvastam. Egyfolytában azt vártam, hogy történni fog valami. Nem történt. Mind a három rész gondolatok kifejtéséről, beszélgetésekből állt. Semmi akció, semmi fizikai feszültség.”

A regények ennek ellenére mégis megállták a helyüket. Én képtelen lettem volna így írni, ezért a saját utamon haladtam.

Amikor elkezdtem gondolkodni a regény megírásán, rájöttem, nyugodtan támaszkodhatom a Trantorra, a pszichohistóriára és a Birodalomra vonatkozó részletekre. Ezek az apróságok vezettek el a történet kibontakozásához. Mindennek az lett az eredménye, hogy ez a könyv nem egy Asimov imitáció, hanem egy Benford-regény, amiben felhasználásra kerültek Asimov alapötletei és hátterei.

Szükségesnek tartottam, hogy ahhoz a régebbi történetmesélő stílushoz nyúljak, amely Isaac korában az SF irodalmat jellemezte. Kritikáimban sohasem festettem kedvező képet az irodalomban manapság uralkodó pengeéles stílusról, a strukturalistákról, a posztmodernokről, a destruktivistákról. Sajnos a legtöbb SF író számára a posztmodern egyet jelent a kifulladásal. Tipikus eszközeik (az író önmagára való utalása, kötelező önirónia, a már-már elavultnak számító fordulatok használata, a gúny és a paródia) arról árulkodnak, hogy hiányzik belőlük az, ami az SF irodalmat művelőknél létfontosságú: a képzelet. Bizonyos destruktív írók magát a tudományt is megtámadták és sárba tiporták. A legtöbb modern SF író úgy támadja a hagyományokat és a régi értékeket, hogy ugyanazt a dalt fújja, mint az elődök, csak éppen a szöveget fogalmazza át egy kicsit.

Az SF magvát a tudományos tapasztalat képezi. Ez az az alkotórész, ami magasba emeli a lektúrt, ez ad értéket neki. A destruktívizmus stressze, az ellenkezés és a minden áron való ellentmondás a szöveget nem viszi közelebb a valósághoz, inkább üres szócsépléssé változtatja az irodalmat.

Az SF regények olyan világokat teremtenek, amelyekre nem metaforákként kell tekintenünk, hanem valóságnak, és nem azon kell töprengenünk, mit akart kifejezni az író. A legjobb regények helyszíneit (a Marsot, az űrt, a digitális teret) úgy kell megjeleníteni, hogy valóságosnak tűnjenek, hogy az olvasó ne azt gondolja: olyan ez, mint az élet, hanem azt, hogy ez az élet.

Ebben a regényben én sem tartottam magam mindig ehhez az elképzeléshez, de azt hiszem, Isaac nem ellenezte volna, hogy ilyen eszközökkel akarom elérni a célokat. (Ha akad olyan olvasó, aki úgy véli, túlságosan kihangsúlyoztam azt a nézetet, hogy a tudomány nem az objektív igazságokkal foglalkozik, hanem valójában a politikai és hatalmi csaták színtere, kukkantsanak bele Harry Collins és Trevor Pinch Gólemjébe. Ez a könyv úgy ábrázolja a tudóst, mint olyan személyt, akinek semmivel sincs több objektív tudás a birtokában, mint az ügyvédeknek vagy az utazási ügynököknek.)

Vernétől és Wellstől az 1970-es évekig a science fiction főként a közlekedés, a szállítás csodáival foglalkozott. Érdemes megfigyelni, hány regény címében szerepel a „csillag” szó, hány utal távoli úti célokra, hány olyan történet íródott, mint Robert Heinlein *The Roads Must Roll* című novellája.

Az elmúlt néhány évtizedben azonban már az információ csodáira, a belső és külső átalakulásokra összpontosítottunk. Az Internet, a virtuális valóság, a komputeres szimulációk óriási szerepet kaptak jövőképünk kialakításakor. Ebben a regényben megpróbáltam elegyíteni a két témát, az utazás és a komputerek motívumát.

Ahogy James Gumi megjegyezte, az Alapítvány sorozat egy saga. A sorozat szerkezete viszonylag egyszerű: az egyik probléma megoldásából újabb probléma fakad, amire szintén megoldást kell találni. Ez természetesen szabályozza a történetfolyam medrét. Asimov a jelek szerint azt akarta kihangsúlyozni, hogy az élet egy megoldásra váró problémamassza, ám magát az életet sohasem lehet megoldani. Az egymásba olvasztott Alapítvány- és Robot-sorozatok köteteinek száma ma már tizenhat. Ahhoz, hogy mindent pontosan megértsünk, talán egy szótár lenne szükségünk, amit elnevezhetnénk esetleg *Encyclopedia Galacticanak*...

A galaktikus birodalmak története is az SF irodalom kedvenc témája lett. A Poul Anderson által írt Flandry regények és Gordon R. Dickson Dorsai történetei sokat foglalkoznak az ilyen mérhetetlenül nagy rendszerek társadalompolitikai felépítményével. Ez érthető, hiszen egy hatalmas, autokratikus birodalmi rendszer működéséhez- ahogy a római példája is mutatja- óriási szervezettségre van szükség.

Ami a számokat illeti, Isaac sajnos nem mindig volt következetes. Hányan élnek a Trantoron? Isaac általában negyvenmilliárd embert említ, ám a Második Alapítványban már 400 milliárdot írt. (Lehet, hogy csak nyomdahiba volt?) Ha egy földméretű, tengereitől megfosztott bolygón negyvenmilliárd ember él, akkor a népsűrűség 100 fő/négyzetkilométer- ebben az esetben nem lenne szükség ötszáz méter vastag, összefüggő városra.

Az Alapítvány-sorozat olyan nagy időt ölel fel, hogy a dátumokat is nehéz nyomon követni. A Trantor legalább 12 000 esztendő. (Még egy érdekesség: az időt földi években mérik, annak ellenére, hogy a Föld réges-régen feledésbe merült.) A Kavics az égben c. Isaac utal a birodalmi kalendáriumra, amely szerint az űr gyarmatosítása több százezer évig tartott. Az Alapítványban az atomenergia már 50 000 éves. Két regényben is utalás van arra, hogy a robot, Daneel 20 000 éves. Felmerül a kérdés: mióta létezik a Birodalom? Talán 40 000 éve? Sajnos nem tudjuk kideríteni a pontos választ.

Persze ennek nincs nagy jelentősége. Én magam is tudom, milyen veszélyekkel jár, ha az ember évtizedeken keresztül ír egy hosszú sorozatot. Nekem 25 évembe telt, mire megbirkóztam Galactic Center c. sorozatom hat kötetével. Kétség sem férhet hozzá, én is elköttem néhány következetlenséget- annak ellenére, hogy az utolsó kötetben elkészítettem egy pontosnak tűnő idővonalat. (Egyébként a sorozatomban szereplő idegen lények nem azonosak az ebben a regényben előbukkanókkal.)

Az SF a jövőről beszél, nem a jelenről. Sohasem fog ellanyhulni, az a társadalmi erő, nem szűnik meg az a technika, ami folyamatosan előrehajtja. Szerintem jó előre, feltételezetten látni bizonyos problémákat, mert így könnyebben megtalálhatjuk a megoldást rájuk, ha a valóságban is szembesülnünk kell velük.

Isaac Asimov mindig reménykedett az emberiség sorsának jobbra fordulásában. Számtalanszor előre látta, hogy válaszóthoz fogunk érkezni, és idejében figyelmeztett minket erre. Véleményem szerint az Alapítvány-sorozat éppen erről szól.

Ami a sagákban a legfontosabb: a lendület. Ennek a sorozatnak van lendülete. Remélem, én sem lassítottam le...

Abban, hogy az Alapítványt összetettsége ellenére is pontosan megértsem, sokat segített Alexei és Cory Panshin műve, a *The World Beyond the Hill*; James Gunn személyes hangvételi Isaac Asimov című könyve; Joseph Patrouch: *The Science Fiction of Isaac Asimov* című írása; valamint Alva Rogers: *Requiem for Astounding* című könyve, amiből megtudhatjuk, milyen érzés volt a megjelenésükkor elolvasni ezeket a ma már klasszikusnak számító munkákat. Valamenynyi tanulmányból sokat megtudtam.

Tanácsaiért és útmutatásaiért különösen hálás vagyok Janet Asimovnak, Mark Martinnak, David Brinnek, Joe Millernek, Jennifer Brehlnek és Elisabeth

Browrnak, aki gondosan végigtanulmányozta a kéziratomat. Köszönet Don Dixonnak fantasztikus bestiáriumaért. Segítségükért hálával tartozom a következő személyeknek: a feleségemnek, Joannak, Abbenek és Ralp Vicinanzának; Janet Asimovnak, James Gunn-nak, John Silbersacknak, Donald Kingsburynek, Chris Schellingnek, John Douglasnak, Greg Bearnek, George Zebrowskinak, Paul Carternek, Lou Aronicának, Jennifer Hersheynek, Gary Westfahlnak és John Clute-nak.

Mindannyiútoknak köszönöm.

1996. szeptember

Gregory Benford